

IJA # 762

ספר כבוד חכמים

Sefer Kevod Ḥakhamim

Pukhovitser, Judah Leib

Venice, 5460 (1699 or 1700)

הסכמות הרבנים הגדולים דרא פולוניה יעא

היה ראוי ראוי מהמכא זכא זכא תקל תקל דאוריית ופוס ממלל דרכון הרב המובהק המופלג חבר חבורים מחוכם כמוהרר ר' יהודה לייב כחמהרר יוסף זלמן מק"ק כונסוקהספלא עשה הגדול תוסיה זקן זה קנה חכמה ודרך חכמה ודבריו סכמים כמקור תבנה כלל בשלום בלילה - חבור על פ"ע א"ח ונדפס ער הלכות פכת דרום והיה נפלא למכור כל המוכר כמלמותו על א"ח ואשר כבוד עשה לו כלקטו למס משנה מחבורו הנזכרים ויחידים כבעל שאר ותלסס בספר בבור חכמים ככן הורמא מחתבו לחקוק רבדיו בעט ויבחרת וכוונתו נח פ"ש מכלפדי דכוננו הטוב אז באי כחו לא יוריס אושאת דרו להדפוס ולס עס הנקוטיוס הש"ס ספר בבור חכמים באחס ענין על מסך עשרה פנים רבנים מוסיף וכוונתו לטרוקי הניח דרכון דלית לה אפוטא והסומע ופכון כעת דמחנן כוית דרשן דר סתמרות גדולות הרבנים דר' א"י וי"ו ע' תפרו תנ"ח נע"י

השנה שנת משה בלח"ה תהרר ישראל חרוף זלחה מלבוב - הקטן ארית והידית לייב בלח"ה הרב מהרר הקטן שאול בן הרב המופלג כמוהרר שמואל צבי הויזן זלל ס"ס - חונס אברהם יהושע הפשל זלחה - חוכה ק"ק קראקא לע"ע - בגליל קראקא י"ו - הק' נפתלי בלח"ה הרב הגדול המופלג בדורו מהרר זחאק ב"ץ זלל חוכה כק"ק פוזנן והגליל - וכאס יוסף בן הרב הגדול כמוהרר משה זלחה חונה כק"ק פרעמסלא והגליל י"ו - וכאס הקטן משה בלח"ה ס"ס מהרר צבי הורש זל כנ"ל חוכה כק"ק טורבין י"ו -

הסכמת מעלת הרבנים היושבים בישיבה של

מעלת ישיבה הכללית בלילת יופי קק ויניציאה יעא

אנתנו אלה פס ח"מ היום הזה ראוינו אפלי רבדני רכני ובאוינו פולוניה סתמת כחתימותיה זכין כדון וכהלכס למעלת הרב המובהק חסיד ועניו הויסינבסלא פנים כמוהרר יהודה לייב כד"ו מק"ק פיננסק על אשר פעל ועש כפבורו אשר יבאו לאורה בקרב ישראל הנחמדים מזהב ומתוקים מהבש זכרוד מללו בהרמונתא דמאן מלכו רבנן בגורת כח"ס ב"מ שלא יבאו לירי הדפסה פעם סנית עד אשר יעבור מהדפס הראשון מסך עשר פנים רבנות כדיוק זה כל לבית מלכותו כי כפפה גם בלתי נפשו לילך לאי וכדו **בבור חכמים** חבור שלו ליקוט וקונוד זמפדיו הראשונים מעט מחיקת את המרכס והדפוסו פה ויניציאה והאזיא לאורה כפון גמנו אפאנו כהתראת דלוי לכל אשר בשם ישראל יבונה של דפוס וז' וכו' להדפיס ספר בבור חכמים הכל עד עכור זמן עשר פנים דמכופע פיוס הדפסתו בלתי דפוס המחבר או באוי כחו לכל ולכר כרפת המחמרא של מעלת באויס והרבנים הכל והסומע עליו פנא ברכת טוב כחיי אריכו ומזוני דרוחי אכיר - כ"ד הקותמים פה ויניציאה יוס שלימי ר"ח אייר שנת י"ר ז' לך כלככך לפ"ק -

שלמה כמוהרר ישעיה ניצרה זלחה - משה בכמ"ל יעקב לוי כוויא זלס - יהוד כמ"ל שרמיה אלטאראט זלל - משה בכמ"ל דציאל טאגורו זלל -

התנצלות המניה

הדון כלמות החורף העבר להיות חובר חיבור ודורס אל המסמ מעקטים למישור בכחו עוד כחונתה עם לטעת כעט באמון ופטט לסקור כעוט בהכלי הזמן וכבוד עשה לו כספר ספיר זרתי **בבור חכמים** וקדשני כמותו וכוני לעמוד על מעמרת הקודס להנחה ול העתידו על מתוכותו וזאט סכתי לסכול מסא דבר חרוני וגלוי יודע לפני המקום כי הרבה יעוה ובעתי לכאת יודי חובת גברא קדוסיא דרוי עכ"ל יודע כי הוא כמעט מן הנמכעות אכני חכמה מניהוס כי א"ח לבר בלי תקנן כטרנות כי המדפוסים שלא מכני עמוכו שלוק דוקאותיות שלא כסדרן ובהלכתן - ע"כ אחלי אל הקודס אל יאכלנו מעילות ותהלות לאל עלין פוזנן כרוס חפיון - כמורה מלאכת הקודס - ראש חודס אייר שנת רנלי מכפר **משמיע** ופועה דברי הטרוד כטרדת חיון ומלהיו לא חלמן - משלם ולמן בלח"ה כהרר אברהם כרך זלל שינקלי מק"ק גוריוואה -

הקדמה והתנצלות דברי המחבר

אמר המלקט והוא הוא המחבר תמוס דובר חיבורים מחוכמים חיבר - ודורס אל המסמס אל לבו יראת שמים - להורות לו דרך החיים - כבר עיררני האל יתע וזיכני למכר ארבעס ספרים בעזרתו יתע למען שמו הגדול לזכות את הרבים הא' הוא ס' קנה חכמה והוא דרוסיס עמוקים חריפים ואמתים כמעט לכל הסדרות פ"פ שיטות גמ' ותוספת ומועטו דברי תוכחה ומופר והב' הוא ס' דרך חכמה והוא רובו דברי תוכחה ומופר ומיעוטו דרוסיס נחמדים והג' הוא ס' דברי חכמים ומתחלק לב' חלקים הא' הוא ס' דעת חכמה והוא דכרוס מחודשים סנתחדשו על ידינו בעזרתו יתע ממה שנחלק לנו כפיו כגון דרכי תשובה אשר מחברים הקדמונים לא בוארו לנו דיוטכ מהו פנס החטא ומהו עיקר התשובה לתקן אותו הפנס ועיניו פכת אשר הדעה דכרים תמוהים כיהותו ואויכותו כמ"ס אותם התמיהות כאריכות דף א' ולמה גאולתינו תלויה בשמירת ב' שבתות וענין חיוב קיוס כל תר"ג מצות כל זמס והחיוב וסדר הלימוד ומה הן היריעות אשר חייב האדם לידע אותם וכזהר אל ת"ח כל מאן דאזיל בההוא פלמא בלא יודעא אפ"ו אית ליה שוכדון טבין מקון ליה מכל תרעני דההוא עלמא והרבה דכרוס מחודשים הכריכות מאד מאד לדורינו זה - והד' הוא ס' מקור חכמה והוא כל דיני פ"ע מסור א"ח הפכחוס והכריכות בדורינו זה ובנתיבות טעם עליהם כמקום המורך ובכדום סולת בלולה והוא כל החודשי דיניס מפוסקים האחרונים ומספר הושר וכתבו הארו זל ומספרו המוסר השויד לכל קימן וקימן ולא הודפס רק ער הלכות פכת ולא עלתה בידו להדפיס את כולו כמדיונת האלה קודם שאלך מכאן הי"ה מעבר לים דרך ירושלים תר"ב ואשלמהו הי"ה ליד בני חרוף והבין כמה דר אליהו נר"ו ואס והיה רצון שמים יוגמר על ירו כדפוס והוא כורך גדול לדורינו דור יקום בנה כמ"ס באריכות כהקדמת ס' דע"ה וכונתי הוה בחיבורים האלה במ"ס לא תעמוד על דם רשע ופירס' לראות כמותתו ואתה יכול להכילו כגון טובע בספר ומה או לפטוס כאוס עליי ואס כחיי הנוף הושרנו כן כחיי הפנס לא כ"ס הגס סמנות חוכה תוכיה היא מוטלת על גדולי ישראל גאוי ארץ ופרכסי הדור מי קיט בידס למנות והם מחוככים להחמין

התנצלות המגיה

הוד זה טרבר - שבת המהבר - חובר הבורים - מפנינים יקרים

קנה

חכמת אדם - הראשון שבקדושת היום יודע - חכמתו בחזק על פני חוכמת פיה
מיום מי תרום שמי תכונתו סבוכה בנזן אב מכתבים טובים - האורג חימי תכלית
ואור מנן - סמוכה שרשים שרשי המדע והידועה בתחלה יהודה ועלה למעלה למעלה
לאסוף אונרות -

דרך

גן המלך מלכו של שלם דרך קמתו קמת המופר ומזנה כל דבר שמכונן
חכמים היונו דבי - מאור כתיב בכתובות אולם ופתחי שפירים תעדי ה
למטה אל המלך את נדמו נדמו ישראל - וכנס בכנסו מערכים ערכים
פערים ב

דעת

יוסף בתוספתא רכה כתשובת כן לב שפור לטהר השורש פני הירושלמי ולענה
בין קולמוס הלכ הוא לשון הזהב והאדרת האמונה - לשון מדברת גדולי הקרי
לב חכם יעביל פיהו - פה מפיך מר גליות וממתק הדיון דין חמת והכל מתוקן כיראת פ'
ראשית

מקור הכמה

ממעונו היפועה להשיע 'מכלכל חיים בתורת חמד על למונו -
לשון ים המלך מלכו של עלוס בעמק הכוזות מגלה טפח ומכסה
בכפיו אור תחת אור - כונה לו סכיב זה דהשלחן ערוך שורך מערכת למס
הפכים חכמה -

כבוד

ה' עליו זרה ממורה שמש - עמד זכולה לחוף ימים ובמים אדירים בלל
בחיבורו הכתמוס והעלה מרגימתא ודל דלה להסקות משקים העלולים להל
תומה ומכסירין הספר לזרעים זרע קידם ישראל להורות הוראה להתיר אקורים ככב
ברזל הוא כימות והן הנה דברי -

אמר

המגיה זה לי פערים טנה פהיותי בק"ק ורכקפורע יציא ראיתי המאור הגדול
בכבוד קמו המהבר הלזם וכדורו חיבוריו הכתמוס שער התיקונים קנה חכמת
וררך חכמה ויארז עיני כטעמי מיערת דבם וכוכת צופי אמרותיו הכדושים במנרף החכמה
וכור התכונה ועתה כהיותי מתגורר פה ק"ק יישיבאם כראה אלי האיש מועץ ביטף והן
עוף אלז דברי תורה חיבוריו הקדושים הוסיף לדבר ולמחר ספר דברי חכמים איפור
מוסיף ואיפור סולל שלשם חלקים - דעני הכמה ומקור החכמה וסולרת ברוללה כלול
ככל חכמה ומדע אשרי הדור שלו ככה המאיר עיני חכמים כהלכה סליכות אולם ופתחי
שפירי שפירי התשובה כזה דרכו כל הימים להוכיח כמוסר וזכרון פיו ומים רשע ורביהסיב
משון כאשר אסיהורו עליה רכבן קאים אי גאובי ארץ בוניבא וליטא וכפרעות הרב המאור
בגדול כמות ר' זכק זכוקל אכר דקק פונכא כספכמתו זל והנה לגדול סתועל אשר ראיתי
במכר שהיטוב לכל ואפילו כלכו חכמים כלכו ככמו כדוכין לשאי מרא דמטא המחט והמטהר
וכו ועק כנח ה' דרכו לעלות לארץ הקדושה ועוד דני שנויה בנורון לדון אינה ואוקי באתרא
הדיון

הקדמה והתנצלות דברי המחבר

לירע מעשה בני העיר ולהוכיחם על העבר כמו שודע בו שמתא וללמדם איך יתנהגו
לשכא חבל על כל איש וישראל אין החיוב להוכיח אלא כשרואה אותו עובר עבירה כמ"ס
בגמ' ת' מנין לרואה כחבירו דבר מנוכה סמיוב להוכיחו וכו' וגם בחמי הגוף הוא כן
כמ"ס שאין אתה רשאי לראות כמותו ואתה יכול להכילו כמ"ס פכ"ד וכפרט כמוכי רוח
ועניו ארץ כמונו שאינם בכלל החיוב להוכיח וכמ"ס איך איש אל ירכ ופי' רמ"א פ"ל שמי
מהוא מעושט איש אל יעמוד ויוכיח לרבים כי יאמרו לו מי שמך לאיש וכו' אמנם מי שמך

דבר שהוא אינו מחויב בו והוא לפנים משורת הדין מקיים כזה מ"ע מ"ס והלכת כר' חיי
ודרכו הם לפנים מש"ה להתנהג עם כריותיו בחסד וכרחמים כמ"ס כי שרדים דרכו
וישרים פיורשו כמ"ס ושפית הישר והטוב ואחל זה לפנים מש"ה ואמר הכתוב אחז בדיוק
ולכו בס' ר"ל באותו הדרך לעשותו מה שהוא לפנים מש"ה וכמ"ס אל מי שגילה לו הק'
דבר ואינו כותבה ויכול לכתוב הרי הוא גוזל מי שגילה לו כי לא גילה לו אלא לכתוב
דכתיב קודם ליראיו וכריתו להודיעו וכתוב ופזו מעינותיך חובה ופי' יוכיא במשפט
כל כל-עלם שגורם שפעלם וכו' ואם ככל ד'ת שכתנלו לו הוא כן ומכ"ס דברים המודעים
כאלה אשר יקוד תורתיו וחיי נפשויו בעוה' וכעוה' ובאלותיו כ"ב תלוי כדועת אורתם
הדברים להתנהג כפי' מ"ס שהחוב הוא עליו להתאמן בזה לפרסמם לזכות כס את
הרבים - גם לפי מ"ס בגמ' שאמר רשבי' הואיל דאתרמיס לי ניסא אימיל ואתקן בה
מילתא הרי שתלה הנס שבעשה לו היה כרוי שזכה את הרבים וכן הוא בס"ה שמה שבעשה
לפעמים נס לאחד הוא שגלו לפינו יתם סיכא זכיה לרבים על ידו (וכ"ס בחיבורו לקט
בהקדמה שלו כמעשה שהיה ע"ס -

והנה זה ארבעים שנה שונלתי בעזרתו יתם בהשגחה כרטיית מהגורם דעה והרב
רב שהיה במדינת רייסן בעיר אחת שהיתה במזרח ומזק כ"ט סכופות מחול
משך הוא מאת קווה ובליל אל' כ"ט כקלון ת"כ לפ"ק כלכרה העיר במרמה ויהרגו את כל
יושביה מעבר ועד זקן טף ונשים לא חמלו וימותו את העיר ואזרחותיה בזו ופללו והשחרית
לארבע ג' ויקראו שם המקום תבערה ובתוך המהפכה הזאת נהרגו בעוה' קרוב לשלש
מאות נפש מישראל וכתוסס היו הרבה גדולי ישראל מופלגים בתורה וביראה ובמעשים
יוכרם אלהינו לעונה וינקום נקמתם במהרה והיו כפחת אלהים את העיר ואת אשר
היה בה ויזכור אלהים אותי ואת אשתי הנכורה אל ואת בתי שתים לאיש ונולדו בעזרתו
יתם בלי שום עינוי ונער וכקיים וטהורים בקיים דת תורתנו הקדושה בלי שום שומאת
חטא ואשת עין ואף אכבע קטנה מהשונאים לא נענה בנוכח' אתה סתר לי מנר
תנרני ר"ל אפי' שלא היה לי שום עבר שמרני וכתקיים בנו מ"ס זוהר מוכרע ע"כ תוספתא
וזל ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים מאן אינון הוו אברהם ויזחק דארעו
לקדמותיה דיעקב כר אשתו זכ מלכן ולא דא בלחורו לא לכל בדיוקיא כשמתהון רבדוקיא
מערען לסובותיה ואינון מלאכי קדישי עילאי כי כמו שעה קודם המהפכה אחר חנות
לילה כדמתו הוותי ונשע על הספר והייתי כוס ולא כוס תיר ולא תיר כראו אל' סי' זקנים
כפמות קדושות אבות וזגתי זל והמה נקובים בשמותם בסקדמת ס קכ"ח והגדו לי שתלבד
העיר באותה הלילה והמה כאו להנלת כפמותיו בעזרתו יתם וא' מהס הראה לי באוה
מקום מעל החומה ונציאני וביאמי לעיר אחת ששם הוו וסכום יהודים תחת מחשלת
האיוב וא' לשאשכסם בכית כמו זל עד תשקט הארץ ותשוב על כנך הראשון וא' ל' ששנו
יוציא

הקדמה והתנצלות דברי המחבר

והוא את זונתי אל מן העיר הזאת וכן היה טבילה אחי יבאני מן העיר ועל המומה מקום אשר כראיה לירכין הפרופה ובין ההרונים ובין הרבה שמורת הלכתי וכיום נתנו מקום לדברי זבאתי בשלום אל חיל האויב ובתנאי להן בעיני ראש משרי המלכות וכאשר ספרתי לו מהמאורע עשה לי כל הכבוד מפך הוותי אצלו ווט אנונימים ושלח אותי ככבוד פועבדיו למקום הנל פהיו יהודים וטכוס עם וההכלה שהיה לזונתי אל ולבתי בתל יתיה ונתר טלא כדרך הטבע בהשגחה פרטיות ולא יכלה להכיל עמנו כתי הקדשה טרה עוסי היתה על ערס דני כערה ועסי חויה כתי עשרה שהים לטובה וזכרה וניקוס נקמתה אמרה וכוזוהר כח אל לספר ביצואת מזכרים דאיהו מובא על בר נש לאשתו והוא שכתא לעלמון וק בה חרובהאוי שכתא וכו כזונאי דא מובא איהו על ב"כ לאשתו תדור קמיה קב הלאפרמוי טוסא במה דאיהו עכד בנזן דאינון מלין סלקין וכל פמליא דלעלא מתכספי ומאחיין לון ואודון כלתו לק בה ואסתלק יקמיה פילא ותתא והנה כמ"ט כזונאי דא משמע ססיפור כס ימוד הוא ג"כ חוב לעלמון בכל שנה ושנה כיום שהיה אותו הנס אשר מאז והלאה מנהג שלי כליל כ"ט ככלו אחר מנות לילה להתבודד ליתן טבח והודיה להאל יתט בשורות ותושכחות כל חמשה ספרו תהילים וכסיד ושבת סיכדתי על הכלה זו ובקריאת מגילת איכה כהיתה הרעה הזאת וכוס טלאחריו לפרנס הנס ברבוס לקיים מ"ט חגיגה ואשמחה כחכרך אשר ראית את עניי ידעת בנרות נכסיו ולא הסגרתני ביד אויב העמדת כמרמז רגלי ובחוס כ"ב כסליו להיות בתענית וזונתי לכני פ"י שיתנהגו ג"כ כן כמ"ט א"ח פ"י ריח וז"ל וכל יוצאי יריבו וכו ומי שעשה נכוס לאבותינו ולנו כאותם הימים והירך ימיו ופנותינו כנשימות וזכנו לעבדו בארץ הקדושה כלל תמים וכימינו יקבץ נדחינו מבין העמים

והיותי מתכוון במה זכיתי לכל אלה להכיל מבעלי במירה פלוה כדרך זכות גדול ובדאי לא עבד קב"ה נוסא לסקרי ואמרתו עם לבני פן הוא על עכר כמ"ט זוהר בלק וטופטוס וזל דאפ"י בזימנא דדינא תליא בעלמא ואתוהב רשו למחבלא לחבלא קב"ה פקיד ליה למחבלא ואל לא תשחית את ענה דא ת"ח דאיהו במתא דהיוב פוטא למתא לאשתזבא מן דינא ואלויף לון אורחא דיהכון בה וכו ואני כהיותי עם כמזור ובמזוק היה דרכי להגיד כל ווט פיעור דברי תוכחה ומוסר מס"ר וסאר ספרו יראה וכן הוא על להכא סיבא אחו זכויה לרכוס על ודי כמ"ט למעלה גס כתי היסוד שנעשה לו נס כדרך מיקח לפניו מ"ט במד' יתרו ואל ח"ר טוביה אכסו ס' אלקיך פע"מ כן הוכחתיך שתקבל אהותי עלוך וכן כמ"י פלא לך (הוכח אגליו פ"א) אשר על כן מאז והלאה אמרתי מכות הכאה ל ידו כבר אקיימנה גס להכא ולהחזיק במזכר לרכוס לבס סמים ולא להרף ולכבוד מכות זו כתי הוא חיוה היה עמדי ועלתה בידי וכתקבלתי להיות מנד כבתי מדרשות בקהילות גדולות ומבוארות כימי החול וכשבתות וזט כיד ה' הטובה עלינו מדברי המפרשים ונסך ממה שכתב לנו כמינו ורוכזו דברי תוכחה ומוסר והעיקר מדברי רמ"א אל כי התורה ונמשך אשר בחיבוריו הם בהשכל גדול ונכנסים בתוכחות לב שומעיהם ואף בהיותו אב"ד נמ"ט ככתה קהילות שיותי מוהג כן - אפ"כ זיכני הא יתם להרפוס ד' חכורים הנזכרים ס' פ' מוכיח על תלמי שהכלה שהיה לי היה עבור זכיה וו והנה סני חיבורים הראשונים כתישטו ת"ל ברוך תשונות ישראל אכל ב' חיבורים הסניים ע"פ כמה סיכות שהיו ממש משה שטן רחמא לנלן לא נתפסו היטב וע"פ הרוב הרוב הקהילות אין א' בשיר וז"ל כא

הקדמה והתנצלות דברי המחבר

יצאו אותם החיבורים למקום הסורך להם ובראותי התלחות האלה פלא עלתה בידי הזכיה כרצוני והוא רבון סמים גם אין בידי מאותם החיבורים להוליך אתי עמי מעבר ילום לזכות בני הגולה אשר עם ולערי יהודה וירושלים בהני מילי מעליותא ראית ובן אפר גאלותיו כ"ב תלויה בס זכמשיהם הטובים כמ"ט פ"ו אשר על כן כהיותי פה יצו חורף העבר למען לא ימרוך דמיה כידו קנא קנאתי לה' אלקי זבאות ללקט דכרים הגריכוס סאר ומאוד כרורינו הממודשים בחיבורים הנזכרים וקנת מהדורא כתרדא סיד ה' הטובה עלינו ולהביאם לבית הדפוס קצת מהם להוליך איהם אתי עמי להערים הנזכרים וסך גדול ומסומ יתקן פלוה לאותם מדענות הידועים לי שאין עם כלל וכלל מאותם החיבורים לזכותם ור' כתי עמדי וזיכילברך על המוגמר כמ"ט חן וכבוד יתן ס' לא ימכע טוב להולכים כתמים וז"ל מעט הכמות כפי השגת ודי זרב האיכות וקראתי חיבור הזה בסם **כבוד חכמי** מכמה ישעמים הא' כי הוא ליקטוס מחיבורינו המבונים כ' א' בסם חמיה קצתם מס קנה חכמה ורוכס מס' דעת חכמה וכמה דכרים מס' דרך חכמה ומקור חכמה וס' כי הוא ע"פ דרשן תוכחה הנחמדים ונכנסים בתוכיות הלכ' ודרשנים נקראים כבוד חכמים כמ"ט נגמ' ככור חכמים ונמלו אלו הרשנים ופרס' שהכל מתאספים לשמוע הרשע ובעל ת"ט בהסמכתו על ס' קול יהודה פ"י שהרשע עצמה הוא כבוד התורה כי ע"ז סמורין פסיק לפסוק ומתורה לנכואים וכתובים ומכונים ד"ע ע"פ מרשו חל אין לך כבוד תורה גדול מה שבוה התורה מתכבדת על לומדיה ולא יהיו במילין דעלמא במ"ט זוהר בהעלותך - והב' כי כבוד חכמים בני ק"כ ועס ה' אושיות של חכמים ותיבת כבוד הוא ק"ו במין יוסף סס א"ח אל והוא היה גדול כתורה וכמעשים וזכרונה מידות טובות ומעולות טוב ומטיב לכל מעולם לא היה בועס רוב ימיו לא מש מתוך אהלה של תורה וכוזוהר כחקתי אל פתח ואמר בן יכבד אכ כמד' א' ככר את אביך ואפ' אפך וכו' ואי תימא בתר דמית הא פטור זכיה לא אע"ג דמית איתתיב ביה ויתר וכן הוא זוהר יתרו ואל ככר את אביך ואת אפך בכל זיכויקך למחדי לון בעוכרוי דכשרא וכו' וכוזוהר תרומה במעלות הזוביחים ומזכי הרבים אל וברחא כפיק וקארי ואמר אשהדו סהדוהא מאן איהו דעבר כפשאן וכו' למיביא דהא מלבא פאיל עליה כדין מודמנין יתרון סהדון מאינון עיני ה' ואמרי הא אכן סהדון על פלגיא בר פלגיא זכאס מולקיה דהא יאכני א' דכר בניניה לטב דא איהו דעב' בפשאן דמייביא דסו מ"ט פא וכן על חיבורינו זה שהוא לזכות בו הרבים דאוי שזכר עם א"ח אל לטובה וכ"כ בהקדמת ס' קנה חכמה שהוא כמין סס א"ח אל ושמי לא"ט אלה הם דבריניו בהתנצלות להודיע כוונתינו בחיבורים האלה שהם ת"ל לזכות בס את הרבים ויהי רבון מלפני אבינו סכשעים שפעולתנו ועשו פירות ויכנסו דבריניו אלה המעשים בלב גדולי סביזיש-אל במ"ט אצרי הדור שהגדולים שמשעים לקטנים ובלב וימרו סגולה אפני מעשה כדוריניו ויתמו מקום לזכרניו להשגח בכמה דברים סמ"ט בחיבור הזה וכמו שיעירנו על זה בדף א' בהקדמה אשר לעינויגבת בי בס הדבר תלוי כמ"ט כי לה' מצוקי ארץ ויפת עליהם תבל ואס המעשים אשר כנו ויתנהגו כמ"ט פ"ד ופ"ה ימול הק' בה את ערלת לבבינו ויבאו כל ישראל אל השוכה ואז יעשה עמנו כמון סהבטיחנו לקבץ מארבע כנפות הארץ נדחינו כי לא נכסח זכיינו כ"ד לימוד קב"ה הכותב במר כפסו דואג וכואב על מורכב כית אהינו ועל אריכו הגלות וחילול שמו הגדול וזרת אהינו בית ישראל ויהי ה' עמדי ובערתי לכל לארץ הקדושה למיזם ולפלוס לזכות נכספיהו ונשמתו ונפס ספחותים מערכי ללא כיתו כיוספא לפלמא דאתי הקטן יהורה לוי בא"א סה"רר יוסף ז"ל מק' פנסק בה"רב הגרול ברורו במה"ר יהורה לוי ז"ל פרצוויר סימני

סימני לב פרקים שר ספר כבוד חכמים

א ותבאר למה נטעונו על השבת ולא יזו
ענין בותן זכו כעמות יתרות בכל
שבת ולמה העולם עומד ע"י פומרי שבתות
והמלל כאלו החריב את העולם וביאור
הפמ"קים בדברות הא' כענין השבת ולמה
לא כזה על השבת בתוך זמ כני כח ולמה
כדבר שבת ומנחה ואיך פורה השביתה בישראל
ומ"ם אדם וחיה ככני כ' ככראו
ב"ב ית' למה בע"מ אחר חנו מתוכן קדוש
שבת וההוספה שעה שקודם הלילה
ומ"ם כל המתפלל ב"ב אחר ויכלו כעשה
שותף ב' וכו' וא"ל וכו' עונך ומ"ם בתורתו
של ר"מ והנה טוב מות
ב"ב ית' למה ע"י עכ"ם אקור במלחמה
כעדות ישראל בתוך התחום ולמה
אין תשומין למעלה מ' ואיך קיום העולם
כל ימי החול ואיך היה קיום קודם מ"ם ויהיה
רות' עד שהקים המשכן ולמה קשה סילוקן של
דדיק' קשה וית' מחורבן ב"ה ולמה איתן סית'
חולין כבה"כ בשבת יותר חמור מבחול ועל
היזה לאו בתורה שוכר בטיחת חולין כבה"כ
ומי שיש לו בה"כ בעירו ומתפלל בכיתו עובשו
כמעט עובר על כרת
פ"ד ית' למה הגאולה ב"כ תלוי בשמיר' כ'
שבתות ולמה לעת' ליהיה יום שכולו
שבת ומנוחה ולמה חקרו ו' דברים בעולם
אחר חטא אדה"ר וע"י מה נזכה שיהי' ככו כש'
בשבת תיטיב ושהגאולה כ"כ תלויה בג"ד
הא' בלימוד שורי התורה והכל לקיים כל יום
כל תר"ץ מנות והג' לקדש עכמו כל ימי
החול בקדושת שבת כדיבור ומחשבה
ולמה כזה על השבת במרה
פ"ח ית' שפעולת זוז' ל להיות ע"י כל ישראל
אלא אף ע"י דיקים מעטים ומ"ם נוי פעולה
לו כומא כדבר' זכו ומה היה כוננת המן
שרכה גלות סוכאי יס' אל
פ"ו ית' שיש סברות מדבר זה יהיה תחילה
ע"י דיקי ומסודי א"י וית' ככרא מדרך להיות

תחלה ע"י דיקי ומסודי ח"ל ויראו סמים
סניה יכאז' ר"ח וית' מעל' א"י אף לאח' החורבן
פ"ז ית' מוסא מחויב ללמוד סודות התורה
וית' אף וכו' האדם ית' בלימודו ומ"סותן
כלככו להבין וכו' והאר ענינו וכו' ולא
כבוש ולא ככלס לעולם ועד
פ"ח ית' המעלות שזוכין פומרי שבתות
ולמה נקרא בשם כלה ומלכה
למה אכתי מעטס נוהגין כבדוהם לכבוש
ולמה קבלת שבת כעמחה וקנת התעוררות
של גילוח הזקן וית' מה העונש של מחללי
שבתות והמלאכה של שבת אין בה הבלה
פ"ט ית' מהו קדושת המחשבה בשבת
ואזהרה על הכעס ועצבות וגו'
חייב' הלימוד וגודל איסור שיחת חולין ועונש
בו כמו ע"י מלאכה ומותן טעם למס אינו חייב
עליו כרת וסקילה ומ"ם אשר פרו יתן
בעתו וז' עונות ת' בליל שבת וגודל המעלה
מי שמדבר בשבת כלסין הקורא
פ"י ית' ענין עיוב שבת בג' סעודות ומ"ם
עוב' ת' הוא כל שבת הוא חס מעטס מטתו
לסס הריון ואס' לאו א"ל להסרה וביאור כמה
צמרות התמוהים כענין זה וענין סוכ' להסרה
כשב' וכחול ומאמר זההר' שיש לאזהרה ככל ג"ס
פ"יא ית' גודל החיוב לעשות כל יום מלכות
רוחני לכשתו ע"י קיום כל תר"ץ
מוצות ואיך יוכל לקיימם וגודל העונשים ר"ל
מי שאינו מזהר כזה וביאור כמה כסוקים
כפ' צינית ובפ' דושים נכבים ועל פ"ל ת'ס
מענין אלו המלכותיים ולמה עטפת צינית
קודם אצתת תפילין
פ"ב ית' למה עבר ושנה בעשה לו כהיתר
וביאור המעך הסוקים בענין דר
החכול סכאכדותן העולם על סלח קדשו
עצ' במותר לסס ועל כעטומו מן התורה
והתעוררות גדול על שיחה כסילס וסאר
חילולי שבת ועל שיחת חולין כבה"כ בשבת
פ"ג ית' שיהיה כל מעשו לא סופ'ו יעלה

סימני לב פרקים שר ספר כבוד חכמים

בכל מעשיו וזה מביא כמה פעמים בתורה
ועשונס ביופול הי' יותר חמור מעובר על
ל"ת למה אזהרים אדון עולם קודם התפלה
והתעוררות על איראה ואס' אינו מבין מה
שמדבר איכה נקראת תפלה והתפלה שיאמר
קודם שיתפל כל יום אז תפלתו שופלת כלו
יודע גם הסוד ומ"ם תפלה ככוונה הוא הפוד
פ"ד ית' איך אדם החושב ככאן יוכל לסבוס
למעלה ומהו פעולת הודו וסלא וסאיר
אבילו חטא ח' סלא וית' חטא עליו ולמה מכה
כל הלב באגרושו כעמדתו ושעיק' התשובה
היא הבכויס כדודו והפועל פעושה ע"י בכייה
פ"ה ית' שעיקר התשובה היא סגנד כל
עבודה שעשה יעשה כאינו אחר
סני מנות נוסח א"ל אלא ע"י סמירת שבת
כסלכתוזה מכואר כגמרא ומדרס וככמה
עסוקי יעשה ולמה שבת פסין ר"ה לזהב
יקורין אותן שבת תשובה ולמה הזהיר על
השבת כמובא י"כ אחר שמל חטא עגל
פ"ו ית' למה פ"ס מכפרת אף על ע"א
סיהא מחייבי כרותות ומיתות כ"ד
ומ"כ יסודין ומיתת וית' בזה כמה כסוקים
וביחוקאל וית' המעך כסוקי דברות
כסיות כענין השבת ולמה כדברות א' זכור
דכשכ ות' סמור
פ"ו ית' פעולת סינוסים ותעניות הדריכים
לכעלו תשובה וביאור מד' ויטב ראובן
אל' סבור ולפעמים לימוד תורה פועל כמו
סינוסים והתעניות ואיך יתנהג ת"ס פאינו
יוטב כתענית
פ"ח ית' אבילו חטא חטא א"ק פעמים אס
יקור' דרכי תשוב' כ"ס א"כ לסינוסים
ותעניות יותר מנ"ס לאותו חטא וואעפ'
פקיים גס הסיופוס אין הוזהמא מתמרקת
ממנו לכדמועד זהכ וית' מדרס ועטת אין
ועת' לא תשובה והוא אחר סן ואין סן לא לאו
והתשוב' המעולה היא קודם שיבאו ימי זקנה
והתשוב' הגרוע' סי' הודו והמרע' סקור' המיתת

פ"ט ית' שצריך בע"ת לפעטס כמעטוי וית'
מ"ס אס רואס יסודין באיס עליו
ופפעטס כמעטוי ומ"ס מי האיס הור' מעבירות
סכירו וסדר הפעטס וס"ס צריך יותר
לפעטס מעטס ומ"ס כל המרעיון לו לא
במהרה מטיבין לו ומ"ס ראויס כפרה ו'
לכפר על ויכאי מדרס וענין עגלה ערופה
פ"ב ית' ענין התעניות סקודס ההשוכס
ותענית חלוס ויום שמת כו
ואמו וחתי כיום חופתו ותענית מ"ס ח'
כומות ועל כל דרה סלא תבא ואינו תענית
הוא כקרוב ואיר' וי"ס ביום התענית
וענין דקס כיום התענית
פ"ב ית' למה אין תשובה מועיל לא לישראל
ומ"ם לא סיו או' ה' ראיון שיהיו בע"י
חטטין ומ"ם כמקום אחר יאמר להס לא
עמי וגו' ומ"ם הקב"ה להושע חטאו ישראל
עס כמה פסוקים בהושע
פ"ב ית' אזהרה גדולה לת' וכמה דברים
שזוכ' ע"י וית' פ' יהיה אס שמוס ככללה
וכואר דברים התמוהים בגמ' כענין זה ומד'
פ"א כי אס סזור תשחרן ומי הוא סינבא
בקבוט עתים ומ"ם ר' כנור' אכא דמסוב' ל' א'
בלא עורה וספילון ומי סינב' א"י בקריאס
שמע סחיות וערבית
פ"ב ית' החיוב להחזיק ידי לומדי תורה
וגודל סכרס ואס' לאו גדול עונסו
ומה שפועל ע"י לימודו הוא אס הוא בדיק
ולימודו לסמה ואס' לחוהוא כעכס על לימודו
וית' גודל סכר ית' וס"ס בזמן סקולו קול
יעקב וכוס' אדר הלימוד שיסתדל לידע יותר
מהשגתו וסיהיה חוזר על לימודו וסילמוד
כל יום דבר חדש מה סלא למד ככר
פ"ד ית' גודל החיוב להוכיח את חבירו
וגודל הכובס למי שיש בודו למתו ואינו מות'
ופיאור כסוקי יעשה ויחוקאל ואינו כענין
זה והחשוב הוא גס על פרכו ומכניגו הקהיל'
וגודל הסכר אשר להמוכוחים והתועלת אשר
יניע

סימני לב פרקים של ספר כבוד חבמים

עוד לשומעי תוכחה ומיכר. והטעם למה המוכה הרבים אין מטא בא על ירו. פכ"ה ות' המעלה הגדולה מי שמתחרט על כמטא באותו היום מחטא וע' כפ כע"ס ועכ"פ בער"ח וע"כ כמדע אלול ואף אם יתרהר בתפוכה כ"כ ויעיל לו. ומ"ס דהכ"ה לחדש' כפס טעמרת לפני בדין י' והמסך תפלת זכרונות ומ"ס זה סקר את ה' וה' המטיר על כדו' והטעם למה המיוב' י' וזו' בניכור צד' ו"כ וסכריך להתעוררות בלמס בעת תקיעת טעם וכחוד מ"ס ברה' וכתב' וכו' פכ"ו ות' פכ"י הרעורי תפוכה כלב שלם ווכל לכטל הנזירה סגנון עליו מ"ו עד ש"ס וביאור מד' תמוה כענין מה שנכבש סק' כה לאחש"ה וכו' וגדל החיוב לשלוח מעל פלמנו לעניים בחנים ומעדים וגדל עונש המעלים עיניו מן סדרק' וענין הכל המסתלק צליל סו' וית' קפת המסך תפיל' זכרונ' דר' ה' פכ"ו ית' חומר איסור הגזל ואע"פ סמחור הגזלה עכמה אף שטלס בעדה נק' רשע ותפלתו אינה מתקבל' דה"ל וזה רשעים תועב' ואם מת ולא החזיר ויכרה לכא בגלגול להחזיר לו או לורשו וית' מדרש תמוה פ"נו והחזר לבנאי מנהב הגרוע הלוקחים בעד מקום קבורת המת כפי אות כעס ואין להם חק קטוב גם עתק תקנות דד' א' בענין זה והלוקח רכית עובר על כל עבירות שכתורה ולמה לא יקום בתחיית המתים. פכ"ח ית' גודל חיוב הדיעות על האדם לרע אותם ואם לאו אפי' אית ליה עובדין עבין מפקין ליה מכל תרעין דעלמא וזת סמלה הגדולה אשר לאיש ישראל בחייו וכמותו ובעו' הב לעתיד לבוא. ואכה מכואר בתורה סכר הנפשות אשר המת ומחו ענין ג' ע. והחיוב לדרוקים להודיע להפנותים מערכם הדינים והעונשים שלאחר המות. ושדריקים מתים בלא בער וע' הסכי' אשתו

קצת דינים מהורשים מספר סורת ברורה

אשתו כדה וטוס פני גיהנס מדנין כו. פל"ב ית' גודל בגמי הד' כתות שאינם רואים בני הסכי' וגדל חטא משחקי בקרעין אף בימי חוכה ועורים. ומהנ בקרא לה' וגדל עון סכועת טוא ופקר ומהו סכועת ושאפי באמת חסור ליטבע ועוכס מועל בחסר וגדל איסור הזכרת מ"ס לכטלה פכל לפון ובכל כנוי' ודיני נדרים ושאיין להתייר נדר של מצוה אף כרואין שהוא אונס גדול וכיכד יתכנס הרוצה להסתעבות והוא חלום. והמתעבד לאיסור דברכים המתורים כינד יעשה שלא יהיה כנדר. והסיגופים השייכים לפגמי הלשון. ולעובר על דת

אלה הם כמה דינים מהורשים מענייני נטי' וברכות שחרית נלקטו מחיבורינו ס' סלת ברורה

א כתב האר"י ז"ל שלא יגורש רוח רעה שאחר השינה מעל הידים ללא ע"י כט"י עירוי ג"פ בסירוגין עכ"ל ודבר זה נריך להזהיר ביותר את הנשים כי רוב תיקון מאכלים סלנו הם על ידיהם ואם לא יגורש רוח הטומאה מעל ידיהם יטמאו בודם את המאכלים. ב בהנהגת ס' ע' לברך אשר יצר תכף אחר ברכת עכט"י אע"פ שלא עשה ברכיו והאר"י ז"ל כתב שיברך תכף אחר הרמיזה ואח"כ יעשה נרכיו ויברך אשר יצר והנה מ"ס תכף אחר הרמיזה זה א"ל כי מוכרח להפסיק ומן מה עד טיהא מלובס ומגור היטב שלא יהא לבו רואה את הערוה וכזוהר אמרו שלא יגע בבגדיו קודם נט"י לכן יפסיק עוד זמן מה ויעשה ברכיו תמילה ואח"כ ירחץ ידיו טנית ואז א"כ עירוי ג"פ ואז ירחץ גם פניו ולא ברכיזה דאסונה כי מבואר בס' היראה שמיכר ר"מ כנרא א' מתלמידיו האר"י ז"ל שאין רוח הטומאה קדם מעל הידים עד אשר הכינכס ונפקא מיכא סיכב את הידים ואח"כ ירחץ פניו עכ"ל ואז יאמר עכט"י ואשר יצר גם כזה יקיים מ"ס שאין ראוי לעבוד עבודת ה' כבטן מלאה טינוף סכ' ברכיו נפשו את ה' וכל קרבו את סס קדשו. ג כתב האר"י ז"ל שאין להפסיק כלל בין ברכת אשר יצר ויאמר תכף להי נשמה וכו' כי ע"י ג' ברכות חלנו שהם עכט"י ואשר יצר ואלהי נשמה סנתת כי נעשה תיקון גדול במדות העליונות וע"י סחי' ברכות וכתובס ג' ברכות התורה שהם כסודו' דרופי שדי ומי' פסוקים סכיות כבוד ומי' ברכת שכתפילה נעשה תיקון אחר במדות העליונות וכס' ס"ב דף מ"ט כתבנו סוד דברים אלו בשם האר"י ז"ל כפי הסגת כחינו בע"ז לכן אין לערב מה שהוא מהח"י ברכות תוך ג' ברכות הראשונות ולומר ברכות התורה אשר אשר יצר או אחיו תפילה כי אין להפסיק כלל יאף שה' סן מוכרח לסדר הכרכות ככל מרינה ומדינה ככתובה כסידורי תפילות מלהס כל יחיד יתנהג כפי מ"ס כסס האר"י ז"ל עוד שס שיאמר הערב כא בלא ו"ו דאז יסיון רק

זו ברכות ד גם הנהגו להניח תפילין קודם ברכת פוטר ופראל בתפילה לפי
כתבי האר"ל לא מנהג ופה הוא כי מנות תפילין וברכת לא פויכס לערב בין תיקון ה"ת
ברכות האלו גם יזהר שלא יוסף איתו ברכה כגון מנחה מפלים או סומך כפלים דה"ל
ברכה לבעלה ואין לעשות אחריו אמן ומה שהם מקוריים בסידורי תפלות היסגים ז'
שהוא ע"פ מ"פ סג"פ שאין לומר ברכת סכות לויק"כ ולכן היו מברכין ברכה אחרת
למנוח חסכוני ה"ת ברכות אבל לפי מהנהגו לומר סכות לויק"כ וכפולה כלולה סתמו
בסג האר"ל ז' סוד אותה הכרחה לא יאמר מאותם הכרכות כלל דה"ל ברכה לבטלה .
ה כתב סג"ה על מהנהג הנרוע שכמה קהילות כפאומר הס"ב ברכת ענט"ל בקול רם
פויכס הקהל ברכה זו בקול רם דמת"כ לא פסיר ראו ברכו ברכה זו כביתם סמוך
לכטילה ה"ל ברכה זו לבטלה ואי לא כרכו כביתם סמוך לנטילה ועכפיו מברכין אחר
ברכת הס"ב ה"ל הפסק רב בין נטילה לברכה אבל מה שהס"ב אומר ברכה זו וגם ברכת
התורה ככה"כ אף על פי שברך בביתו כתב הוא ז' כסם ספר ברכת אברהם דאין
איסור ברבר מעשה גרוע ופאיבורים פלנו כתבנו כראיות ברורות פנס להס"ב כלולה
תרי וימני לומר ברכת ענט"ל אם בורך כביתו ואם הוא רוצה ללמוד קודם התפלה
והוא מוכרח לומר כל הברכות ככה"כ כדי שיצאו הציבור אחריו אמן מועב סילמוד
בלא ברכה דה"ל סב ואל תעשה מפיכרך ב"פ ועובר מ"פ לא תשא כמ"ט פל"כ
דף פ"ד ובסג חסג גדול א' כתבנו פקודם פייכרך הס"ב בביתו ברכת התורה יסיה
לו תכאי מפורס פברכה זו ויהי רק על אותו סילמוד סילמוד קודם בזול לבס"כ וקודם
סילך לכה"כ יכרוק ענמו כבדיקת נקבים בבית הכסא דה"ל פסק מתניותו ככתיב כמו
פפט טליתו וחלץ תפיליו או יכול לברך סנית ככה"כ ברכת התורה והכיא ראיות
לדכרו וכתבנוס ס' סוז דף ס' . ד ככתבי האר"ל מבואר ע"פ דברי הזהר שבדכת
הכותן לפכו כינה וכול לאומרה תכף אחר מני הליטה כי עד מנות לילה סדיכוס
סולטוס ומחנות לילה ואילך סק"כ מהשתעפעע עם כסמות הפדיקוס כנ"ע וכו' וגם מוכח
ממ"פ בגמרא כד היה שמע קול תרכנול היה מברך וכו' וסוכ לאומרה עכ"פ אחר פשע
קול תרכנול . עוד סס בהפסיס קודם עמוד פסתר ונטל ידיו כפאיור היום א"פ לטול
ידיו סנית כמ"פ הס"ע וכן הוא זוהר ויטלח בביאור ה"ל . ז כס"ע סימן ד'
אלו דברים וכו' כס"ב כתבנו כסס מקור חיוס סהוסן כיוס יותר מעתיק כפמי כריך
גם כן פורוי ג"פ כי פורה ג"כ רוח הטומאה כקכע ומה פהזכירו סזל רק סוכת לילה
לא דכרו אלא כסיה . ה ז' מכת פמורוס המפעפס כטלית גדול ניפס לבר ולא את ראסס
ה"ל ברכה לבטלה כי מ"פ להשתעשע כציכית הפיקר את ראסס וכן הוא כזוהר לפרסח על
ריוסיה פדיוס דמנהג וכתב האר"ל ז' כריך לכסות תפלה סל ראסס עם הטלית כי התפילין
סס פכיוסס כסוד הססמות והטלית אור המקיף . ט בסיומן כ"כ מי פשהק לכא לכה"כ
זכו ז' תולעת ועקב מי פאיור הזמירות וכ"פ אחר זשכתה מהסך סרר הפולס וסיה נעל"ן מק
יקת פופסיס ולהכי כתבו לאומרהס אה"כ עכ"ל ועיין ספר סו"ב דף מ"ט מזה וכן ראיתי הרכס
צדוים סוף פתאחרין לבוא לכה"כ מתפללים כסרר ולא בדילוג ז' סרוקת ובעוד פהסן
מוסך ככעיה ברכו אומרהס סניפור יתברך וכיובו ל"ה תעבות כגד ל"ס אלהוס כפפסס
יבראשית סך כורקה מפי ככיאסס הראסוסס ואין להסוקף ולא לברוע ממנו . יתברך ופשתכ
ייתפאר סמו סל מתי הקב"ה ספוא מרוס על כל ברכה ופלה וסוא דאסין והוא אחרן
מכלעדיו און חלקים סולו לרוככ כערכות כיה סמו כרוך סס כבוד מלכותו לעולס ועד
קטוה דארעא דסכל סליט כה . כעיר וועיר סכמדטקוס יעקב חי בכ"ר וסוף הכרין כלו-

בהיות

בי העולם ומלואו בהכראו לא היה יכול לעמוד ולהתקיים עד בא
יום השבת וכן אחרי הכראו אינו מתקיים כ"א על ידי ישראל
שומרי שבתות כמ"ש זוהר קרח ז"ל ת"ה לית עלמא קאים אלא על שלום כד
ברא קב"ה עלמא לא יביל עלמא להתקיים עד דאתא ושריא עליה שלום ומאי
גיהו שבת דאיהו שלמא דעילאי ותתאי וכדין אתקיים עלמא גם יסוד דת תורתנו
הקרושה הוא שמירת שבת כהלכתו כי הן צדיקים גמורים אינם יכולין לבא אל
השלימות ולהיות מאושרים כי אם על ידי שמירת שבת כהלכתו וכן הרשעים
אינם יכולין לבא אל התשובה כי אם על ידי שמירת שבת כהלכתו וגאולתינו ב"ה
היא תלויה בשמירת בי שבתות כהלכתן והשומרו כהלכתו ה"ל כקיים כל התורה
זהמחללו הוא ככופר בכל התורה ועונשו על זדונו כרת וסקילה וחסאת על
שגנתו ונצטוינו לשמוח בו ולענגו ולכברו ולהוסיף עליו שעה אחת מבעוד יום
מחול על הקודש והמתפלל בע"ש ואומר ויבלו כאלו געש שותף כי להקבה במעש
בראשית ובי מלאכים משימין ידיהם על ראשו ואומרים לו וסר עונך וחסאתך ככופר
והרבה דברים תמוהים כאלה ולכל אלה נתננו טעם לשבח בעזרת האל ית"ש והם
מת"ש שבים בטעמים המבוארים בפסוקים כי הטעמים אשר בפסוקים צריכין ביאור
בדברות הראשונות קי וכי על שפרא הקב"ה העולם דששה ימים נבטל לעולם
במלאכתו כל יום שביעי ובדברות שניות קי מה שייכות עבודת מצרים וגאולתינו
משם לשמירת שבת . גם צריך ביאור למה בדברות ראשונות אמר לשון זכור
ובשניות לשון שמור . גם מ"ש בשניות כאשר צוq יי אלהיך ופירוש רש"י במרה
קודם מתן תורה לאינו ענין הזכיר זאת . ולמה לא הזכיר זאת בדברות ראשונות
גם הענין עצמו צריך ביאור למה הזהירנו במרה על השבת אשר אח"כ וזהירנו
במתן תורה . גם צריך ביאור למה לא הזהיר על השבת את אומות העולם
בתוך ז' מצות בני נח זכר למעשה בראשית ונכאר כל אלה כיד הי הטובה עלינו
ויהיו תוכן הדברים שענין השבת הוא בי דברים א' שהוא קיום העולם ועל כן אמרו
שהמחללו כאלו חזר עלמא לתרו ובהו . וזה הודיענו הכתוב בנתינת טעם
אשר בדברות הראשונות והבי שהוא שלימות האדם הן לצדיקים גמורים הן
לרשעים הרוצים לעשות תשובה וזה הודיענו הכתוב בנתינת טעם בדברות שניות
וכאשר אצל רוב העולם שמירת שבת בעיניהם הוא רק לזכר בעלמא על שברא
העולם דששה ימים ועל כן אינם השיב לדקדק מאד בשמירתו בהרבה ענינים
שאמרו חז"ל ובפרט בשוחת חולין בשבת והוא דבר שאין לו תועלת בו והפגם
לסו ממש כעושה מלאכה כמ"ש במקומו ובירושלמי אמרו בטורה חתירו שאלת
שלום בשבת אשר על כן פתח דברינו בלקומים האלו והודיע עניני שבת מהותו
ואיכותו וכאשר ידע האדם הפעולה הטובה הגדולה שהוא עושה ע"י שמירת שבת
והפגם הגדול שהוא עושה ע"י מחללו ועונשו הגדול יתלהב לבו להיות בוהר בטו
במואם ברע וזהר מאד בשמירתו ככל הדינים המבוארים בהפוסקים וקדש דבורו
ומחשבתו . א א א א

הקדמה לעניני שבת

ומחשבתו בעסק התורה ותפלה כפי כחו ויכלתו כמ"ש במקומו ולא ידבר כי אם
מה שהוא לו בהכרח וכזה יתקן את נפשו רוחו ונשמתו כי שמירת שבת
הוא עיקר התשובה כמו שכתבתי במקומו ופן ואולי יגולגל זכות עני
ידינו לדורינו דור יתום כזה והמצא ימצאו צדיקים וחסידי יחידי סגולה בעלי
תורה ויקאה בארץ ישראל ובחוצה לארץ שלא לזכות את עצמם בלבד יצאו כי אם
על הכלל כלו לזכותם והק"ב יעורר לבנם שיהיו חשים לדברינו להתנהג זמן
מה במעשיהם ובלומורם כפי מש' בעוה יתשבפר ופה בתיאור משבגמ אלמלא
שמרו ישראל בישבתות מיד היו נגאלים וע' פעולתם והנהגתם יעורר הקבה לבב
כל ישראל ויבאו כלם אל התשובה ואם אין אנו לנו מי לנו ואם לא ענשיו אימתי
וכל דור שלא נכנה בית המקדש בימיו כאלו הרב בימיו והזמן הגזר מן השמים
כבר עבר כמ"ש זוהר שמות ז"ל א"ר חייא אין שולטנות האומות בישראל אלא
יום א' ולא יותר הה"ד גתנני שוממה כל היום הוה א"ר יוסי אי יתיר בישתעבדו
לא על פום גזרת מלכא אלא על הלא בעיין למהדר לקבליה וכתוב והיה כי יבאו
עליך כל הדברים האלה ושבת עד ה' אלקיך ושמעת בקולו אם יהיה נרחק בקצה
השמים משם יקבצך הוא אלקיך ובזוהר ואתחנן מביאר להדיא דאף במגיע הקץ אינם
נגאלים אלא בצרוף התשובה וזה החלי בעז"ה ית"ש ליחוד קבה ושכינתיה
למען שמו הגדול ולמען עמו בית ישראל לזכותם ויהי חי עמנו ובעזרתנו וזכני
לברך על המוגמר

ויהי נועם ה' אלקינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו

מבואר בזוה' פחיו' אדם לקי' כל יום ויו' כל תר"ג מצות והו' שלא יעבור על פום לא תעש' ויקבל
עליו בפיו וכלכבו לקיים כל מצוה ומצות עשה שיכא לידו ויקיימם ועיו ועשה מלכוס רוחני
לכשמתו ויחמר זאת קודם שיכרך על הכנייתו והוא מכוון ומפורט כתורה ועיין לקמן
פרק י"א והו' נוסח הקבלה

רבנו של עולם גלוי וירוע לפניך שרצוני לעשות רצונך ולקיים כל המצות
שכתבת בתורתך ולהזהר בכל האזהרות שהזהרתנו בתורתך לכן יהי
רצון מלפניך ה' אלקי ואלקי אבותי שתהיה בעזרי שאוכל להזהר שלא אעבור
היום ובכל יום אחת משש"ה לא תעשה ושאוכל לקיים היום ובכל יום בכל מצוה
שיודמן לפני מרמ"ח מצות עשה ומה שלא אוכל לקיים תצורף מחשבתני הטובה
למעשה ויחשב לפניך כאלו קיימתי גם אותם במעשה ועל ידי זה תיעשה לבוש
רוחני לנפשי רוחי ונשמתני לרמ"ח אבריהם הרוחניים ולש"ס גידיהם הרוחניים
וכזה יהיה לי הלוקא רבנך בעולם הנשמות בגן ערן ולהתלבש בהם בתחיית
המתים לחיי העולם הבא

נבאר

עניני שבת פרק ראשון כבוד חבמים ב

תחלה ענין פסוקי דברות ראשונות בהקדים מה שאמר הרב רמ' אלטך כתיב
המרקס ואל כתוב א' אומר כי שבת ימים עשה ה' וגו' וינת ביום השביעי (משמע
שלא עשה כלום ביום ה') וכתוב א' אומר ויכל אלהים ביום השביעי (משמע שגם
ביום ה' עשה וכאיתו חס' כלה מלאכתו) אלא שבת ימים עשה ה' וגו' והיה העולם חסר
מנוחה בא שבת בא מנוחה והקסה הוא אל אורך קורא למנוחה מעשה והוא שב ואל תעשה
ב' אם המנוחה היא שביחה ממלאכה כמשמעו מה חסרון היה בעולם שיחמר עליו היה
העולם חסר מנוחה והאריך הוא אל בענין זה ותוכן דבריו הוא כי דרך כל רכב בשמי' אם אין
בו דבר רוחני אינו יתקין יעד ממהר אדם כי ימות שכהערר נשמתו ממנו נפסד וכל' וההקס
בזה הארץ להיותה חומר היתה מעותדת להפסד ולהתקלקל והוא העדר המנוחה כי לא יכחו
ד'סודו זה עם זה כי יתפרדו ויפסדו על כן השמי' הקס' ביום שבת רוח קדושה בעולם השפל
כמו נשמה שעל ודה יתקיים העולם מלהתקלקל ולהפסד ואכלנו יתש הפלוג והריק שפע נקרא
מלאכה ופעולה כמ"א מה רב טובך וגו' פעלת וגו' ואין מעשה גדול מזה כי עול כתקיים
העולם ואותו השפע נקרא מנוחה ואם שבת ונכנס בפועל ונא' אל שבתך נפש לעולם השפל ואם
וינת ביום השביעי ולא כתיב ומה וכתב עוד וכמו כן בבוא כל שבת אותה הקדושה הוא
מתעוררת ומתרבות בחינתה בעולם העליון ומשפעת אל כל מקומות קדושה ובפרט אל כל
כפס ארץ מישראל לפי בדרה בא אל תוך פנימיות נפשו שהכפס נכפית כתיב אל שפע ההוא
ואל היתרון זה קראו אל כפס יתורה שהוא היתרון שיש לכפס ההוא על הכפס אשר בקרב
ואותה כשמה יתירה היא חלק אלוה' ממעל מעולם שכלו מנוחה ועל ידי כפס יתורה ההוא
מתאחות כפשו עם קונו כמוט חסד משוך ממנו יתש אל תוך כפשו ואם בימי ובין בני ישראל
אות היא על כן כל העושה בו מלאכה ועו' של בו הוא עם אותו השפע הקדוש יומת כי מכסים
קודם כחול עכ"ל לענינינו פרשת כי תשא וריש קהלת וכמה מקומות בחיבוריו הקדושים
ונעמוד כפה? יתש כיון גדול על דבריו בתוספת מרוכה כנגם על גואר הענין

והוא בהעיר א' על ענין שבת כראשית למה לא כתן אותו החיות וספע הקדוש ביום א'
בהבראו עולם זה השפל והמתין עד השבת ב' כענין שבת הדורות לחיזו ענין כותן
כנו נשמות יתירות ולמה כשהם בנו אנו חסורים באלהבה ובהם מה שהערכו בענין
שבת כראשית יתבאר ע"פ מ"ס תו"מ כמ"ס ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם ולא כתיב כתובו
וכלמד מזה מהשראת שכינה הוא בישראל והלא כתיב וכבוד ה' מלא את השמכן וכוערתני שמה
לבי א"כ היתה השראת שכינה בו והוא באמת נפשות ישראל הן הם משכן האמת ומחס מתפסט
אל המקדש או אל המשכן ואם נישט משכן מילה אהל סכן באדם רונה לומר שאל תתמה ארך
בהעונתם כעם משכן קרשו ע"א אהל סכן באדם והוא עיקר המשכן ומחס מתפסט אל העבים
והאבנים

I 2 א ב

עניני שבת פרק ראשון בבור חבמים

והאבות ולכן בהענותם נטע משכן קדמו עכ"ל וכו' ויתבאר כי כמו כן בדון זה כי על כ
לא נתן הקב"ה החיות והשפע בעולם השפל עד ברא אדם ר והיו כלולים בו ארץ קדושות
והטרה עליו שכינתו והוא נתמלאה הארץ מזיו כבודו ונתפשט רוח החיובי בארץ ולכל הכבדא
ולכן המותן עד השבת ולפי' זל מ"ס היה העולם חסר מנוחה פירושו שהיה חסר המראה
שכינה כי השכינה נקראת מנוחה כמ"ס שער אורה וזל דע כי האדם המומן שבת כהלכות
בעשה מרכבה לסי' לסי' נקראת שבת מנוחה ע"ז זאת מנוחתו עדי עד כאלו הוא יתע
כח על האדם ומוכן עליו כמ"ך על כסאו עכ"ל ובראה שאלה הם דבריו שלמה כשראה כי כבוד
ה' מלא את בית ה' אמר ברוך ה' אשר נתן מנוחה לעמו ישראל ולפי' ופה דברו במתק לשונם
היה העולם חסר מנוחה ולא היה הכרון בעולם גדול מזה בא שבת בא מנוחה ר"ל שאז בא
המראה השכינה בעולם ולא אמרו ברא מנוחה כי על המראה שכינה לא סייד לומר לשון
בריהא . וזאת הודק עמד העולם קודם שהשפיע רוח חיובי בארץ וכל הכבדאים ע"ז אלה
יתבאר ע"פ מ"ס בפרק דף כ"ז ולפי' ספק גדול נפל במעשה בראשית והוא אמת כי לא
היתה כרוחה ביום השביעי ולמה הרי היתה בריחה דשבת עצמו ברוך בריחה שכן אמרו
בזוהר כי שבת ימים עשה ה' שבת קאמר ולא בשבת מפרש שבת עצום עשה ה' והוא כן שבת
עצמו ברא ביום השביעי אלא ודאי שבת קדמה לבריאת עולם ואלולי שבת שבתן כח בשבת
הימים לפעול לא היה בהם כח לפעול עכ"ל וכו' נתבאר כי ע"ז אותו אור גדול משבת
שקדמה לבריאת עולם שנתן כח בו הימים לפעול עמד העול' קודם שהשפיע בו רוח החיובי
ובענין שבת הדורות יתבאר ע"פ מ"ס האר"ז כי בענין המנות שנטעו ונלעשות כל יום ויום
וכל זמנים הידועים הם ליתן על ידי מעשינו באותם המנות באותם הזמנים
השפעות הדעות כי הראשונות לא ניתנו רק לזמן מוגבל ואחר כך מסתלקים ועל ידי אותם
מעשה המנות כותן הק"בה שפע חדש על ידינו כגון על ידי המנות השניכות לכל יום כינית
ותפולן ק"ס ותפלה נותן בק"בה השפעות בעולמות וכללה הם מסתלקים ונריך ליתן אח"כ
ביום שאחריו השפעות חדשות ע"ז אותם המנות השניכות לכל יום וכן ברה ע"ז שופר פוכס
ולולב נותן השפעות חדשות בעולמות השניכות לאותו הזמן וכן מפסח עד עצרת נותן
השפעות בעולמות כמו שהיו בזמן יציאת מצרים ולכן נטעונו באותם הימים על אכילת
מנע ומרוד וד' כוכות וכסירת עומר וכן בענין שבת מאריך נ"ב ע"פ המוד מה שאנו כושלים
בעולמות העליונים כל שבת ושבת ע"ז שמירתו ועל ידי המנות השניכות לשבת וכן הוא בכל
המנות שנטעונו לעשותם לזמנים הידועים ולפי' גם החיות ושפע הקדוש הניתן בעולם הזה
עולם התחתון בשבת בראשית ניתן גם כן רק לזמן מוגבל והוא רק לז' ימים ונריך כל ע"ס
שפע חסד בארץ וכהכבדאים וכמו שבשבת בראשית נתן אותו השפע רוחני על ידי המראה
שכינה על אדה"ו ומזמן נתפשט אל העולם כמו כן כשרוצה הק"בה ליתן שפע חדש בכל
ע"ס אינו נותן כי אם על ידי המראה שכינה על ישראל ומזה אל העולם וכן הוא בתיקונים
לעשות שבת לדרתם וזכאה איהו מאן דנטר דירה בלביה דכניניה שריא שכינתא עילאה וכן
הוא זוהר שלח לך לדרתם כתיב חסד ופירושו שיהא דירת הקב"ה בהם וכו' באנו אל הביאור
והוא כי אם ענין שבת הוא להפירות שכינתו עלינו אז בהכרח ליתן בנו נשמות יתירות
שהם מאכילות כי כ"ן הם מן ב"ע כמ"ס בתיקונים מעשה נפשו מנורה רוחין מבריהא
כשמתין וכשמה יתורה הוא נקראת חיה והוא מאכילות והשכינה אינה שורה בהצבורת כי
אם על נשמה שהיא מאכילות ועל שהם מאכילות אז בהכרח בהם בנו להיותנו אפודים
כל"פ

עניני שבת פרק ראשון בבור חבמים ג

כל"ט מלאכות ותולדותיהן כ"מם ברה פ"ב משה'ק כסם התיקונים וזל אלו לא מטא אדה"ר הוסי
מקיים כב"ע לעברה ולשמה בקיום מ"ע ול"ת דרך רוחני וכאשר מטא הוכרך לרדת אל
השחיתו' הזה לחרוש ולזרוע שהם ל"ט מלאכות כנגד ל"ט קללות שנתקלל אדם ומה וכמה
והארץ ובפי' משה' כסם התיקונים מכאן שהנשמה לאכילות מסתלקת מן האדם כשרוצה
למטא קודם שמוטא ולפי' אף שאדה"ר זכה ביום הכבדא והוא וכל ס"ך שהיו כללות בו לחיה
דאכילות כמ"ס הת"ת וס' נשמת אדם
בבאור מ"ס ויהי האדם לכסם מיה כשעלה
במחשבתו למטא בעץ הדעת כסתלקס
ומנו מיה לאכילות ומכל הס"כ שהיו
כלולים בו ולפי' לא היו המה בל"ט קללות
וע"כ אין ראוי להעניסם שיהיו בל"ט מלאכו'
וככל שבת ושבת בהכרח להיות לנו נשמות
דאכילות להמראה השכינה עלינו נריכין
אזנו להיות באותה המדרגה שהיה אדה"ר ראוי להיות אלו לא מטא וכמו שיהיה לעתיד כמ"ס
עתידה הארץ שתנינו בלוקחות ולא יהיה שום מלאכה ע"כ אפודים אנו בשבת בל"ט מלאכות
ותולדותיהן הרי מבואר מ"ס כוונה שבשבת בראשית לא היה העולם יכול להתקיים עד יום
השבת וגם בשבת הדורות אין להעולם קיום אלא ע"ז ישראל שומרי שבתות גם כזה נתבאר
מ"ס בתיקונים מאן דמעבר עליה כאלו חזר עלמא לתנו וכהו זהו כי כאשר הוא מחלל
שבת אז הנשמה יתורה מסתלקת ממנו כי ענינה הוא כמו כל עובד נשמה כמ"ס ל כסם האר"ז
שעניינה כמו עיבור נשמה וכעבור נשמה כתב הוא זל שהיא מסתלקת כשמוטא
המעובר בו והוא אותה החיות והשפע שהיה ראוי להבת בעול' ע"ז המראה השכיני עליו לא נתן
ואז מצדו העולם מעותד להפסד ולהתקלקל ולכן הוא כאלו חזר עלמא לתנו וכהו ודברינו
האלה הם דברי הסתוב כמ"ס (ויים השביעי שבת וגו' כי שבת ימים וגו' וינח ביום השביעי)
ופירושו של וינח הוא שהטרה שכינתו בעולם כי השכינה נקרא מנוחה וכתוב וינח בשועל
וזהו לא כתיב ונח וע"ז נתקיים העולם בשבת בראשית (על כן) ר"ל משום אותה הפעולה
שהיתה אז (כרך ה' את יום השבת גם בשבת הדורות ופירושו של ברך הוא כמו הפירוש
של ויברך אלהים הכאמר בשבת בראשית ובמד' ברכו באור פניו של אדה"ר ר"ל שנתן השפע
והמור' בעול' על ידי אור פניו של אדה"ר כמו כן בשבת הדורות נריך שיהיה המראה השכינה
על ידי הנשמות יתירות לאכילות אשר בני ואם (ויקדשו) ר"ל שנותן השפע בעולם מאכילות
הנקרא קודם כמ"ס לפנינו ואם וחיי עולם נטע כתוכנו ור"ל שהחיות של העולם הוא בא ע"ז
הנשמות שבתוכנו והוא מלשון נטר מטעי שקאי על הנשמות כי דיע ואם שבת יקר וגדולה
יתנו לאל כל יצוריו המכחיל מנוחה לעמו ישראל ור"ל שמשרה השכינה שנקרא מנוחה על
ישראל (בקדושתו) והוא על הנשמות לאכילות הנקראים קודם ביום שבת קדש והוא על כי
אותה המראה שכינה אשר בשבת היא קיום כל היצורים . וכו' נתבאר למה לא נאסרו
העכו"ם במלאכה בשבת בתוך המנות בני נח והוא כי הלא איסור מלאכה בשבת הוא על
שום אז בנו נשמות לאכילות שלא היו בל"ט קללות וזה לא סייד לומר בעכו"ם כמ"ס זוהר
בראשית אמר רבי אבה תנא הארץ כפס מיה לו יוס' בנין דאינו בנין דקכ"ה וכשמתהון מיני'
אתין וכשמתהון דעמין ע"ז ממאן אתין מאינון קיער דשמלא ופירושו הוא כמ"ס פ"א וזל ר"ס
אומר

אומר

אומר קרא ה' בה לע' מלאכים המסבבים את כבודו וא"ל באלו ונכלכל את לשונם לע' אומות
לע' לשון והפילו בורלות סב' כהנחל עליון גוים וכו' ונכלכל את לשונם פירושו הוא
ועל זרעו פס כי חלק ה' עמו וכו' ונכספר בשמת ארם מ"ס ונכלכל לשונם פירושו הוא
פירוד נפשו כי הדבור נמשך מהנפש כמ"ס התרגום והיו האדם לנפש חיה לומר ממלא
וקודם הכלבה היו כלם ממקום א' ועל כן היה כל הארץ שפה א' ונכספרדם לע' שרים נמשך
לכל אומה ואומה נפש מהמר הממונה עליו לכן כפי הילוק הנפשות ומירודם כחלקו הלשונית
אחר שהדבור נמשך מהנפש וזה שאמר מוי כעמך ישראל גוי אחד מש"א א"ה נפשו מנד
הפירוד עכ"ל א"כ אין שום ענין ופיוניות לומר שהיו ב"מ אכורים בשבת במלאכה ופיהו
חיותם בקדושת שבת כי על ידי קידוש היום אנו ממשפטים עליונו מראה השכונה כמ"ס
לפנינו וזה אין שייך בא"ה ה"ה כמ"ס פ"ב שאין השכינה שורה אלא במשולש ככל ת"ר' מצות
א"ס כן איך יהיו יכולים להמשיך איתו קדושה על נפש שלהם והב' לאין השכינה שורה כי א"ס
על ישראל כמו שכתב ויקוץ ה"ס שאמרה מלכת סבא לשלמה הפרט לי ישראל
מן האומות מוד רמז לכהן גדול ופתח את ארון הכרית מהולים בתמלול פניהם מוי השכינה
ואומות שבהם נעלו על פניהם ונראה שהיו שאומרים מנוחה וקדושה לעמך כנתת בי'
מנוחה זו השראת שכינה קדושה וזהו הנפשות דאצילות שני אלה לעמך נתת ולא לא"ה

וזהו פירוד אכסי כנסת הגדולה אחר שאומרים ושמרו בני ישראל וכו' וכו' בני ישראל
אות היא ופירושו הוא שעל ידי נפש יתירה מתאחות נפשו עם קונו לומר אחר זה שלש
מעלות אלה לא זכו אונ"ה וא"ס (ולא נתתו) ר"ל אותו האות שהוא הנפש יעירה א"ה כפי
לבוני הארצות וכו' ונ"ס במחשבתו ר"ל בהשראת שכינה שעל אותו אות לא יסבנו אומות אלא
יהיו נופלים וא"ס ופלו אז לא יסבנו כמ"ס בושמעאל או יסכוך או כפל (בושראל וכו' לזרע
יעקב וכו') כמ"ס כי חלק ה' עמו ועקב הכל כמלתו

ולקרב אל השכל איך יוצדק לומר שהשכינה יהיה שורה בנפשות ישראל כתב ת"ר
בארוכות כדעת בראשית ותוכן דבריו הוא שכל דבר רוחני הוא מתרבה ולא
קצץ ממקורו וכן הוא בנפשות ישראל שרש עומד במקומם תחת כנפי השכינה וההתפשטות
הוא ככנס באדם ולפ"א א"ס לא ימטה האדם או אף שימטה ויעשה תשובה הנשמה היא דבקה
במקורה לעולם ודבר זה מרכבה אל השכינה יתווסף הצדיק כי אדם מרכבה אל הנפש
והנפש א' שמה והרוח אל הנשמה וכל א' משלשתן דבוק אל מקורו ומקורו דבקות עמו א'
השכינה נמצא שעל ידי השתלשלות וההתקשרות הוא בלי פירוד מרכבה אל השכינה עכ"ל

פרק שני

ולבאר

למה כעטוינו להוסיף מחול אל הקודש בשעה שקודש הלילה והתכוננות
הנשמה יתירה היא בע"ס אחר מצות היום כידוע נקדים לבאר מ"ס
במדרש ווס השמי א"ר יודן זו שעה יתירה שמוסופין מחול אל הקודש וכה נגמרה מלאכת
העולם ווס כדוך ביאור איך ולמה נגמרה מלאכת העולם באות' שעה ויתבאר ע"פ מ"ס במד'
אמור ואל כיום ו' שעה א' עלה במחשבה לבראו בשעה ב' כתייעץ עם מ"ה ב' כנס
עפרו ב' וכלו כה' רקמו ב' עשאו גולס ב' נפח בו נשמה ב' הכניסו נגן כ' כעטווה ב'
עבר ב'א טירון ב' כיבא בדימוס (ר"ל בחסד) וכו' כתבא כי באשר ב' עבר אז נסתלק ממנו
היה דאצילות כמו שהוא ככל חוטא שמתלקת ממנו קיה דאצילות קודם שימטה כמ"ס פ"א
ומ"ס

ומ"ס ב"כ יבא בדימוס הוא ע"ס מ"ר זוהר שעה תשונה ואל א"ר אבא בר"ס נכרא אר"ה'
וקאים כדכתיב קמיה מארדה יתב בתווכתא דהיונו ע"י הרהורי תשונה כמ"ס וקביל ליה
הקפ"ה ואז מורנו אליו חיה דאצילות נעשה דיק גמור ראוי להשראת שכינה כמ"ס המקדש
את האמה וא"ל ע"מ שאפי' דיק אפילו היה רשע גמור הא מקודשת שמה הרהר תשובה בלבו
ונעשה דיק גמור ברבע א' ואז השרה הק"ה שכינתו עליו וממנו נתפשט החיות והשפע אל
כל העולם וא"ס שפעה יתירה שמוסופין מחול אל הקודש נגמרה מלאכת העולם כי לולא אותו
החיות והשפע נביתן אז בעולם היה הכל מעותר להספד ולהתקלקל כמ"ס ובה נתבאר למה
ההוספה שעה א' תכע' והוא כי הלא כתבנו כי באותה שעה שניתן השפע והחיות לעולם
בשבת בראשית בדיק ליתן שפע וחיות חדש באותה שעה כל שבת ושבת החרות כי לא ניתן
אתמלה רק לשכנה ימים והמה מתתוימום לעולם בשעה שקודם הלילה ולכן כנכרה ליתן
בנו אז נפשות דאצילות שבהו ראוי להשראת שכינה לקיום העולם ולכן מאותה שעה אנו
אסורים במלאכה - אמנם התכוננות קדושת שבת הוא תקף אחר חבות יום כמ"ס כי
כתבו המוקבלים שכל דבר רוחני הן בקדושה הן בטומאה להכדיל אע"פ שמתלק נשאר
במקומו איתו רשע ונינוך ולפ"א כשחטא אר"ה ב' ונסתלקה ממנו חיה דאצילות קודם השחא
אע"פ כן נשאר בו נינוך מאותה הנשמה ואותו הנינוך היה בו משעה נפשו בו בשעה ז' ובזו
אחר חבות וקנה לפי מ"ס ע"ב שאור האצילות הוא גדול מאד ולא היה יכולת כוד האדם
לקבלו בשעה א' על כן באים אליו תוספת בר"ן מיום ד' כל יום ויום לפי כמותו כן יל' שג'
אותו הרושם והנינוך שנשאר בו בא"ה הר' לאחר חבות היה בו כמ' לקבל אור האצילות שפעה
ב' אחר שהרהר בתשובה גם יל' שאותו נינוך קודם שנשאר בו אחר חני ווס הכיח אותו
להרהורי תשובה שהיו ב"כ כמ"ס במד' העולם אעשה לו עזר בנגדו א"ר זו הנשמה שמוסיעת
לו ללכת בדרך קונו כידוע שכל הרהורי תשובה הנשמה הם באים וזהו מדר' ש"ס לו ביימי
החול ומכ"ס שאיתו נינוך קדוש ממה שהגדול למאד סיביל אותו א' התם בה כן יל' שגס בשבת
הדרוה' שעל כן בא לנו נינוך קדוש אחר חני יום כדו שכל אחד בבקל וקבל אור גדול דאצילות
בשעה שקודם הלילה גם אותו הנינוך קדוש וביאיתו אל הרהורי תשובה כמ"ס לפנינו כדו
שבהו ראוי להשראת שכינה עליונו

וגלה הם דבריו הפסוקים וירא חלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד וכו' ובתורתנו של
ר"מ מ"ב והנה טוב מאד והנה טוב מות ור"ל שבמקום תוכת טוב היה כתוב מות
ולפי מ"ס פירושו הוא שלא היה כס' עדין רוח חיוני והיה הכל מעותר להספד ולהתקלקל כמקל'
חדש שימת ויהי ערב ויהי בקר יום השמי זו שעה יתירה וכו' שאז ונא אר"ה ב' בדימוס ואז חזרה
אליו נשמה דאצילות ולכל הס' דכ' שהיו כלולים בו אז ויכלו השמים וכו' ופירושם של ויכלו הוא
כמ"ס בגמ' אל תקרי ויכלו אלא ויכלו ופירש דמ' במורק תמת היד ופ"ל המפרשים פ"ר ל'
שבת וכלל העולם

וגלה הם דבריו האמוראי בגמ' א"ר
אמר מר עוקבא כל המתפלל
בע"ס ואומר ויכלו ב' מלאכי השרת מליין
לו לאדם ומנוחים ירוסם על ראשו ואומרים
לו ובר עונך וחשאתך תכוסר וא"ר המוכח
ב"ל המתפלל בע"ס וא"ו ויכלו קרי הוא כאלו
נעשה

והנה מה שאמר בספר חס"ד הקשו
הקדמונים הלא בעת זריחת
השמש במערב היא השקיעה במזרח
א"כ קשה למנוחה שבת אשר אלו מהם
שובתים ואלו מהם עושים מלאכה
ומתרח בשם גהר"ם קודרווירי כי אין
ההנהגה

עניני שבת פרק שני כבוד חכמים

כעשה שותף כי להק"ה כמעשה כראשית
מכ' ויכלו אל תקרי ויכלו חלל ויכלו (מירק
תחת היד) ודברים האלה כריכין ביאור
למה תלו זכויות מעלות גדולות האלה כב'
אלה בתפלה ופיהם כע"ס ואמירת ויכלו
ועפ"י מ"ס נישא כהקדים לבאר למ"ס במד'
הכוזר בח' הכנסו לנן כט' כעשוה הלא או
היה בוגס מיה דאכלו כמ"ס והיה אז ראוי
תקף להשרות שכינה עליו ולמה הכניסו
לנן וכו' וניני לבינו הוה מה
דלוה ועכ"מ עפ"י מ"ס התיק' ולא כשמת'
איהו מתעטף כחובין או גרע מינה אפי' מד
פיקודא איהו פגוס ואיהו מוס דשמתא
כגיניה קכ"ס לא שריא על הווא כשמתא
הה"ר כל אשר בו מוס לא יקרב כשמתא
דאית בה מוס ברמ"ס פיקודין דילה לא
אתקריב קכ"ה כגיניה לנבה . וכזה יתבאר
כיעל כן בח' הכניסו לנן וכאז ויניחו כנן
עדן להיות לו הכמה לדעת ולהכיר השכמה
והתורה דא"ר חכמיא התורה למדה לא"ר הר
הה"ר אז ראש וקפדה וכו' ויאמר לא"ר וסוף
כי ע"י חותנו הלימוד זכה לחיה ביום הכראו
כמ"ס כוזה אר"ס כל מאן דלא זכי באורית'
לא זכי לא כרוח ולא כשמה ומ"ס שלמה
לא יוכה חלל ע"י לימוד התורה ובט' כעשוה
במד' לעבדה וו"ע ולשמרה זו ל"ת ואלו
לא הע"ה היה אז בי' מקיים בג"ע כל תרי"ג
מזו בדרך רומי כמ"ס פ"א כסס התיקוני'
והיה אז השכינה שורה עליו וכשבת היה
זוכה ליתודה כמ"ס לפניו כ"ד והיה הכל
מתוקן אך כ"י קרח ואז לא די שלא היה
ראוי להשרות שכינה חלל כי גם כשמה
דאנילומ כחלקס מתמו ולא חזרה אליו
עד שעה י"כ שאז הרהר כשוכ' כמ"ס למעלה
ולבא אל הכיבוד כבאר מה טיפ להעיר
על דבריו מה שכתבנו שהש"ל הוא
להשרות שכינה עליו הלא אינו פגומים
כל"ת כמ"ס אין אדם דריק בארץ וכו' ובה"מ

להושבים

מ"ע

עניני שבת פרק שני כבוד חכמים ה

להושבים בא"י והישיבים במערבו
ובצרו ראשון ראשון מוקדם
לברכה על ידי תהלתן שאז ממשויבים
בם שמות יתירות ועל ידי הרהורי
תשובה ואומרם ויכלו שעל ידי זה
יזכו להשראת השכינה

מ"ע רא"א לאדם לקיים כלס ביום מנות
התלויות בארץ וכסניס וכבני ארס הרמס
והנהגס לזה יש תקנה והוא בענין שעה
ל"ת לעשות כמו שפעה אר"ר שהרהר
בתשובה כשעה י"ב וכעסק דריק גמור כן
ועשה כל ארס ויהרהר בתשובה כהרעה

גמורה על מה שחטא ולקבל עליו שלא יעבור עוד על שום ל"ת ואז יתהווה דריק
גמור כרנע ח"כמ"ס המקדש את האמה וכו' שאם הרהר בתשובה וכעשה דריק גמור כרנע ח'
ובזה יתבאר מ"ס כורפלאמי רכי אבין הוה צוים כל ערובי סכא וכן בגמ' עירובין איבעיא
לכו הכי בי רב דיתכני בתעניתא כמעלי סכתא מהו לאשלומי אשר על כן כתב הטור
וה"ס ע"כ א"ת שאספי מעשה כהנו להתענות כערס סכת כדו פואכלו לתיבון וק' הלא משום
זה החלל שלא יאכל כע"ס וע"ע מן המכה ולמעלה אשר כראש שתעניות האלו היו כדו
לעפ"ס כמעשים ולהתחרט על העבר כמ"ס לפני תעניות והוא כדו שזכו
להשראת שכינה עליו כי כל אשר בו מוס לא יקרב ולכן תלו הדבר באובעיא שלהם בהני
כי רב כי בעלי תורה הן הם הניכוס לסמיות יתירות ככל הכמויות בח"ס ולא אמרו הני
אספיקו דיתכני בתעניתא . וכענין קיום כל ר"מ מ"ע ותיקיים על ידי חמרת ויכלו והוא
כהעיר על מ"ס ר"ל שצריך לומר ויכלו תקול רס ומעומד והוא שאנו מעידים לקב"ה על מעשה
בראשית וכתוב ועמדו סני האנשים אלנו העדים שצריכין להעיר בחד ומעומד ואל הוזהר
פעי כ"כ למטה סהדות דא במדות וברעותא רלבא קמוה מארו דמהומותא וכל מאן דוספיד
יוסוי לבוס ורעותא להא מכ"פ על מוכי אשר דבר זה צריך ביאור ל"ל עדות זה ופיהו כל ע"ס
וע"י מכפר מיכוי וע"פ מ"ס נישא דא"ל לזכות שיהיה ראוי להשראת שכינה א"כ מושלם
פכל תרי"ג מכות וכפיקותא אל הכופר בע"ה ה"ל כקיים כל התורה ואין כפרה בע"ה גדולה
מזו שאנו מעידים שהקב"ה כרא עולמו בשמה ימים הוא ולא אחר ואז ה"ל כקיים כל
תרי"ג מכות עם הודו והמרטה שיהיה קודם שכת על העליו גם כלי וע"י והמרטה ה"ל רשע
ופסול לעדות . וכזה כבא אל ביאור הנמרא כי העולם מכל אלה שקיים העולם הוא על ידי
השראת שכינה על כשמות יתירות כשעה שקודם הלילה ולכשמה יתורה אינו זוכה אלל על
ידי התפלה כמ"ס בפ"ל ולהשראת שכינה אינו זוכה א"כ מושלם בכל תרי"ג מכות וזה
א"ל להיות אלל על ידי אומרו ויכלו כמ"ס וכדו שיהיה הוא ממקומו העולם צריך שיהיה כל
זה בשעה שקודם הלילה ואם רב המוכח כל המתפלל כע"ס להיונו כשעה שקודם הלילה
ואומר ויכלו שפ"ה יתקיים העולם כי לולא זה היה העולם מעתד להפסד ולהיות תהו ובהו
ולכן הוא כאלו כעשה שותף וכי כ"י הק"ה כס בראו והוא מקומו והביא ראיה לזה שכתב ויכלו
ובל ר"ל אל יהיה דבר זה זר בעיניך שארס יהיה שותף כי להקב"ה במ"ב כי כבר היה כן בסו
כשבת בראשית שכתב ויכלו אל תקרי ויכלו חלל ויכלו במירק תחת היד ור"ל כשכתב
העולם על ידי הקב"ה ואלה כי השרה שכינתו עליו ויומנו כשפ"ט על כל העולם והיה
אדיר כי שותף להקב"ה ככראוה עולם כן הוא גם בשבת הדורות שהקדום ברוך הוא מקיים
העולם על ידי חותם הדיוקים שזוכים להשראת שכינה עליהם ואלה הם גם דברי מר
פוקח שאז אומרים התלמידים ור עונך פי א"ס הוא זוכה להשראת שכינה אז כמות הטומאה
שברקבו ע"י תעלוי מתלקים ממנו כשפעה שתכרה מפני ברכתה וכה"מ דונן מפ

הא"ס

2

1

ח

ב

עניני שבת פרק שלישי כבוד חבמים

האם וכמ' ש זוהר וזל פתח ר' ואמר הוי בונה ביתו בלא נדק רהא ככל אתר דאסתכח בית
זדק כל דומי וכל מזיקי עלמא ערקין ולא משתכחין קמיה לכן אומרים אז וקר עובד וכל זה
הוא עם הודוי ומרעה פקדט לו כי זה לא יעלה על הרעת שיהיה איה מחלה בלי חרטט
תחלה ורובם להחזיק עוד כחטאיו ומ' ומטאתך תכופר לסון להבא הוא ע'פ מ' ש לפנינו
שהחוטא ממשיך כפי הטומאה על ידו חטאיו בפסיונות כשמתו וכחיוכוניות ועל ידו הודוי
ומרטה מרגם כפי הטומאה מפסיונותיו וע' קיום הבילות של מנות נגד העכורות שעשה
מרגם כפי הטומאה אשר בחיוכוניותו וכח הטומאה שבפסיונותו נקרא עון כמ' ש
רשע בעוכני ימות ומה שבחיוכוניותו נקרא חטא ומכילות של מנות ה' א' לקיום אף כ' על ידו
שמירת כל יום השבת כהלכתו לכן אומרים לסון להבא ומטאתך תכופר והוא אש
תשמור כל יום השבת כהלכתו שלא תפרד ממך הנפשה יתירה כמ' ש לפנינו ואם כמ' רב
היוכלי של שבת בע' ש כי אם יתפלל אחר שקיעת החמה אז אינו זוכה להיות מאותם שיתקיים
העולם על ידם כי הוא היה ע' אותם שכבר התפללו בעשה פקודם הליל.

פרק שלישי

והנה על כל אלה יש להעיר הלא אמרו בנ' תנאי היה להק' בה עם מעש' בראשי וז'ל
אם מקבלים ישראל תורתו אתם מתקיימ' ואם לאו אני מחזיר אתכם לחוהו ונשו
ופעל כן בתחלה ביתה הארץ וראה שמה לא יקבלו ישראל את התורה ואחר כך פקעה כשקבלו
וישראל את התורה משמע שקיום העולם הוא על ידי קבלת התורה אף שלא יותן שפע הדש
כל שבת ויתבאר זאת ע' ב' הקדמות ה' מ' ש ת' מ' פרשת נח ב' מ' ומלאו את הארץ ז'ל
והלא אין הארץ מתמלאה מהם וכמה חלקים אין כה וסוב אף הוא כי הארץ מצד עצמה היא
הכרה השלמות כי חומר עכור היא ומי מותן בה השלמו וממלא חסרונה בהשגות בה השכפ'
שמלא כל הארץ כבודם הלא הוא הצדקיות ופסיה כי הוכל ה' המה ועל כן יוחם המלו ליהם
כאלו הם ממלאים אותה הכ' מ' ש במדרג כל הכשמה תהלה יה הכשמה שבאדם היא עולם
וירדת והיא מחקשת לפאת והיאך היא עומרת בגופו של אדם אלא הקב' ה' מלא העולם
והיא רואה את יוצרה וחוננת לאחורה ופי' ת' מ' סגוף כי כל דבר תואב אל מקורו ושורשו וע' כ'
הכשמה שהיא רחובית מבקשת לכאף מן הגוף ולעלות אל שורשה תחת כפפי השכינה וכאשר
רואה את יוצרה שכבודו מלא העולם השפל חוננת ומתנחמת ומתעכבת באדם כי גם עם
דבקה בסודסה והמיתה מוכרמת להיות להסיר זההמת הנמש וכו'. וכוה יתבאר כי כדמותנו
וככלמנו גם כדון זה והוא כי החיות והשפע שניתן בארץ רוצה גם כן לעלות ל' שורשו ומתעכב
בארץ מפני שרואה את השכינה והשכינה אינה שורה כי אם על נשמות דאצילות ולאותם
הנשמות אינם זוכים כי אם מארי דאוריותא וכשקפות כמ' ש למעלה ז'ל אם מקבלים ישראל
תורתו והיו מארי דאוריותא ואז ימלאו בה ע' ב' שלשים צדקים ראויין להשראת שכינה כמו
שהבטיח הקדוש ברוך הוא לאברהם שאל' כה יהיה זרעך אתם מתקיימים ואם לאו וכו' .
וכה יתבאר מה שהתנה עמהם כיום הששי וכל תנאי צריך שיהיה קודם למעשה והיה צריך
להיו' קוד' הברא' וסוף כי גם תנאי זה הוא קוד' למעש' דהיינו קוד' מסתן בהם דוח החיוני בשע'
פקודם הליל ואין מעש' גדול מזה ואם כמ' כשם שאל' לעול' בלי דוח' אל' בלי רוח חיוני הניתן בו
ובהכראו סוף היה העול' מעותד להסגר ולהתקלקל כך א' אל' לעול' בלי יוס' דאש לא היו בעול' יס'
מקיימי תורה ומנות אשר ע' השכינה ממלאה את הארץ היה אותה השפע והח' עול' ל' שורשו

עניני שבת פרק שלישי כבוד חבמים ו

ועפ' ד כיתן טעם לשבת לאיסור' תל'כ' בשבת כשדות של ישראל ע' נוי אפי' בקבלות והוא
מפני שקדושת שבת מתפשטת בקרקעות של ישראל כמ' ש זוהר פנחס ז'ל וכנון
דשכינתא עילאה מתפשטת בארעא אסור לחרות חריסם בשאר דהיתאר על גבי חרשו חורשי'
ובכל מקום אתר דוישראל משתכחין כשירו השתכח ונייחא וכג' אסור לתרם בארעא
ולמעבר בה נומות דהוה כאלו עכור בנימו בארע' קדישא דהיהי שכינתא וכן הוא בר' מ' הקת
והטעם כמ' ז'ל כי ביום השבת אור נשמה מתפשטים אור ענפיה למטה והנוגע בכלי
מחריסה לפעול בקרקע משתמש כאור עליון וסוגם ככל מעשה שיטעה עכ' .

ובוה

יתבאר מ' ש בנ' מ' ק' אחר שמואל מקבל קיבולת תוך התחום אסור חוץ לתחום
מותר ואפי' חוץ לתחום לא אמרן אלא דליכא מתא דמקרבא אבל איכא מתא
דמקרבא אסור וכמ' רמ' ה' כתבו הטעם מפני הרואים שיחמדוהו שהוא שלוחו של
ישראל ולא עבדו בקבלות אמנם לפי מ' ש הטעם הוא מפני מה שאמרו שקדושת שבת
מתפשט בתוך קרקעות ישראל הוא רק בתוך התחום כי מ' ש פס בזוהר ובכל מקום אתר
דישראל משתכחין וכו' אותו אתר הוא תוך התחום כמ' ש בפ' ויקהל ז'ל ל' יבא אדם ממקומו כיום
השביעי דא אתר וקרא דקדושה דהא מיינסה לבר אתר אליהם אחרים אקרי הרי מבואר דחוץ
לתחום אין מתפשט קדושת שבת לכן מותר ליתן לגוי בקבלות חוץ לתחום ואם השרה חוץ
לתחום והיה בתוך תחום עור אחרת טיט בה ישראל ג' כ' אסור כי קדושת ישראל הדר טס
מתפשט בתוך תחום שלו כשדות ישראל אפי' שהם אינם שלגו וא' ת' א' כ' למה אסור לילך
בשבת חוץ לתחום אפי' הוא מובלע תוך תחום חברו הלא יהיה בתוך אותו הקדושה
המתפשטת מחברו תוך תחום שלו והוא עפי' מ' ש בפס' שאין כל אדם זוכה להשראת שכינה
ואפי' לשמה יתירה בכר'ן אין כל אדם זוכה א' כ' איך יבא תוך תחום חברו ושמה חברו
לא זכה להשראת שכינה ואסור ליתן לגוי בקבלות תוך תחום שלו דשמה הוא זכה להשראת
שכינה וממנו נתפשט תוך תחום שלו וכשניהם הוא לחומרא ודרכיה דרבינו נועם .

ועפ' ד

כתן טעם לשבת בני החרף והבקי הרב המובסק כמהר"ר אליהו כ"ר למ' ש
אין תמוזין למעלה מעשרה והוא כי הלא קשה על מ' ש בזוהר דחוץ לתחום
וישראל אתר חלקים אחרים אקרי הלא כתיב מלא כל הארץ כבודו ועכ' ת' ש מ' מלא כל
הארץ כבודו הוא למעלה מעשרה וכמ' ש בנ' מעולם לא ירדה שכינה למטה מ' אמנם כשבת
באתר דוישראל משתכחין השכינה גם למטה מ' ואף גם איתפשטת בארעא כמ' ש זוהר ולפ' ד
מ' ש בזוהר דחוץ לתחום אתר חלקים אחרים אקרי קאי על למטה מ' אבל למעלה מ' לעולם
מלא כל החרף כבודו אף אתר דלא משתכחין ישראל לכן אין איסור תמוזין למעלה מ' כי בכל
מקום שהוא הוא תוך הקדושה (וכעין סברא זו כתב ב' יפת על מ' ש בתחלה נתאום הקב' ה'
לשנות דירתו בתחומים הוא להשרות שכינתו למטה מ' מתתן תורה ואילך .)

וא' ת

אין יתקיים האדם והעולם בימי החול כי הלא כמובא שבת מקבלים הנשמות
יתירות דאצילות ולפ' אז אין השראת שכינה בארץ א' כ' למה הנשמות שבאדם
נרוח החיוני שבארץ אינם חוזרים לשורשם למעלה ויתבאר עפי' מ' ש האר' ז'ל וז'ל הכה
תוספת שבת הוא כבוד ד' חלקים כר'ן וכשמה לשמה (ויסוד דבריו הם נכונים עפי'
מ' ש בתקונים ז'ל בשבת ומי' טובי' כמית עליהן כשמתין רומין וכשפין מאדם דאצילות)
ותוספת נשמה לשמה מקבלת כמובא שבת וכיום א' כ' נשאר כל תוספת כר'ן ואח' כ' מסתלק
ממנו גם תוספת נשמה וכשאר כו' תוספת רוח וכשם וכיום כ' מסתלק ממנו גם תוספת הרוח

עניני שבת פרק שלישי כבוד חכמים

ונשאר בו תוספת נפש וביזם ג' מתלק ממנו גם תוספת נפש וביזם ד' בא לו תוספת נפש משבת הבא וביזם ה' בא לו תוספת רוח משבת הנא וביזם ו' בא לו תוספת נשמה משבת הבא עכ"ל ומה שאינם באים ד' אלה ביזם ד' אחר שנתלקו הראשונות הוא כי אור האצילות גדול כ"כ ולא היה האדם יכול לקבל עליו אותן האור בפעם א' על כן באים אליו בהדרגה מעט מעט לא בפעם א' ולפי השראת השכינה ביומי החול הוא על אותם החמיכות שהם מאצילות אף שאינם בתנבורות כ"כ כמו בשבת אותה השראת שכינה קטנה מקיימת נכמה שלא תבא הנפשה מן האדם ורוח החיוני מן הארץ למעלה לשורשה כומוי החול (וכעין זה כתב רבי מ"ר טו' א' במ"ס על ג' דברים הטולם עומד וכו' ועל ג' דברים העולם קיים וכו' אל והוא כי דברים שקבלו חומם באים חזק וימיר חומם באים שאינם חזק ואלו לא היו חומם לא יקבלו החום מאותו האש עכ"ל.

הנהגה

ובזה יתבאר מ"ם במדרש הנעלם שהתבולין הם כלים להשראת שכינה וז' נשעוהו רתפילין למהו שהוא בברא דומא דרתיכו עלאין למייתי מלכות דילוישירי דווריה עלוניה ולכאור' ק' ממ"ס פ"א שאין השראת שכינה אלא על נשמה דאצילות ובשבת ועתה ניהא והוא כי אותו התוספת שבו כל יום לפי בחינתו הוא מאצילות ומתוספת כר"ן דשבת העבר או דשבת הכא ג' ויתבאר מ"ס בס' מקור חיי' מע' נזיפת ותפילין ויכול האדם להשלים כר"ן שלו לזיות מרכבה לשמו יתברך כמ"ס לא ידעתי נפשו שמתנו מרכבות עמי נדיב והוא כי ע' שיפסע עצמו ויטול ידיו ויברך משהר הנפש שלו וקונה לו בחי' כפס חרטה וע' עטיפת נזיפת מתקן בחי' הרוח שלו וקונה לו רוח חדש ולכן כוסם הכרכס להשתטף בסוד ורוח מלפני ועטוף וע' התפילין מתקן בחי' נשמה שלו וקונה לו נשמה חדשה ועל כן הכמת התפילין על מקו' המוח וכנגד הלב כי בשני מקומות אלה שורה הנשמה וכמתפכה ויסקוד דבריו הם ממ"ס בחיקונים וז' ונב"ד אי' כ"ל לא אבית נזיפת ותפילין כמה ישכב בגלותא וכו' ובזכות פיקודין אלין ירתין בני נשאלת קטרין ראינון נשמתא ורומא וכפשא אלה הם תוכן דבריו ולכאורה דברים אלה צריכים ביאור

עניני שבת פרק שלישי כבוד חכמים ז

ביאור מה ענין נשמה חדשה מצדן לקנות כל יום ועפ"י מ"ס שכלל חס ויולפי בחינתו יש על כר"ן שלו תוספת כר"ן דקדושת שבת שהי' מאצילות או משבת הכא וכל ח' מג' לה כלול משלתן ניהא כי אותו התוספת שנתוסף לו כל יום לפי בחינתו נקרא כר"ן חדשים ואינו זוכה להם כי אם ע' נזיפת ותפילין ואעפ"י שאין כל אדם זוכה לתוספת כר"ן מחד ענינו במ"ס פ"א זוכה אליהם קצת מחד כללות העולמות כמ"ס פ"א.

וכתב עוד שמה שקונה נשמה חדשה הוא לשעה בעת התפלה כי באשר נמצא באדם נשמה מתקבלת תפלתו ועליו כאמר וקראו ונשמה נזוזה הטעם אמרו בנזיפת ותפילין שלמות והיו עליו בשעת התפלה עכ"ל. ומ"ס שהוא רק בעת התפלה הוא עפ"י מ"ס פ' הוה כשם חס"ל דאין הנשמה שורה בגוף כ"א ע' השכורה הראויה להם. ומ"ס עפ"י מתקבלת תפלתו הוא עפ"י מ"י כימי ג' אשר לו חלקים קרובים כל מקום שהאדם הולך חלקים עמו וכשיראה עומדין ומתפללין יודע שהכ"ה אצלו ע"י כי יעמוד לימין אביון וגו' הרי מכאור מה שהתפלה היא מתקבלת הוא על שהקב"ה אצלו והשראת השכינה אינו כ"א אחר שזוכה לקצת תוספת דאצילות וע"ל פ"י מ"ס מזה.

על מ"ס מאת כל איש אשר ידבנו לכו דיתרעו לביה ביה בקב"ה תמן ידעוין דשרוא ביה שכינתא לא היה בא אל העולם מהם כי אם ע' מה שותפסע תמלה מהם אל המקדש או אל המשכן וממם אל העולם כמ"ס כמר' בהעלותך שעל כן עשה שלמה בבית המקדש חלוני שקופים לעומים נרות מופנים ורחבות מכחון כדי שיהא האור יונא מתוכו ומאור לחון משא"כ קודם הקמת המשכן היה השפע בא אל העולם על ידו צדיקים עכמס ובחמ"ל אל דברקות השכינה תלוי בעבודת העובדים שלמו וכל זמן שהעבודה קיים וקצוה באדם אז גם נשמתו קשופה ודוקוקה כו והתפילין קשפה בכשמתו כי אין השכינה שורה כי אם על הנשמות והנשמה אינה שורה על הגוף כי אם ע' העבודה הראויה לזה ולכן אין הנשמה מתחזקת בהם כי אם בשעת עבודה ותפלה וכל מי שאינו חסר מעבודת שמים רק כמה שהוא מוכרח מחמת חומרו כדי לקיימו לעבודתו יתברך שמו אז נשמתו קשופה כו. ומו שעבודת שמים עראי בידו ועבודת גופו עיקר אז הנשמה אינה קבועה בגוף ואז גם השכינה אינה קבועה עליו כי כפי שיפור העבודה ומעשים טובים כן הוא שיפור הנשמה באדם וכפי שיפור הנשמה כן שיפור השכינה עכ"ל והנשם במשכן ובמקדש שרתה השכינה כל היום אף שלא בשעת העבודה ולכן כאמר לכהן ביאה רקינת אל המקדש כל היום וגדולה מזה אמרו שאף במורכבה שאין שום עבודה אף על פי כן מעולם לא זזה השכינה מכותל מערבו. וכזה יתבאר למה היה העולם רותת קודם הקמת המשכן כי אף שהיה על הצדיקים וכפרי הדור ההוא אין דומה השראת השכינה על הצדיקים שלא היתה אלא בשעת העבודה וקיום חוה מעשים טובים משא"כ במשכן ובמקדש היתה קבועה ומאור לארץ ולדורים עליה ונתבסס ונתקדש העולם. וכזה יתבאר מ"ס במדרש איכה קשה סלוקין של צדיקים יותר מחורבן כ"ס והוא כי בלא משכן וכלא מקדש העולם מתקיים ע"י הצדיקים אף שהיה רותת משא"כ בסילוחו ס"ג אז השראת השכינה שהיה ראוי להיות על דול לא יתה והעולם יחסר מאותה השראה ואז מחדו העולם מעותד להיות תהו ובהו.

ואת למה אין העולם רותת אחר חורבו הבית ואף שיש צדיקים ראויין להשראת השכינה כמו שרביצת הקב"ה לאאפ"ה שלא יהיה העולם חסר וכו' ויתבאר על פי מ"ס יחזקאל

הוא חמור כי הרקפות בנוס והפזות בארצות ואהיה להם למקדש מעט ואחל אליו בתי
כנסיות ובתי מדרשות ונריך ביאור מאי להם והוא כי כאשר חרב המקדש היה לחוס פן ועל
ישראל על דבתם סמך חלק השכינה להם לשי סגלו למ"ל ואף אם תשרה עמהם לא תהי בקביעות
כמו שפירש במקדש ויהיה העולם רותת כמאז וכמקדש"כ הכתובים ה' ואמר אף כי הרחקתי
בנוס אל ב"ל ואהיה להם לויקוי שאשרה שכינתי בהם בהדקוים שבהם ומהם לבתי כנסת
ולבתי מדרשות ומשם תפסעו על כל העולם בקביעות כמו מן המקדש ואל הזוהר נשא
ועשו לי מקדש לכל בני כניסתי מקדש מתקרין וכן הוא בגמרא שהפירש שכינה בב"כ
וב"מ פל היום וע"כ אמרו למה בהם שמת חולין כל היום ובת"מ א"ח סימן קכ"א שאם צריך
לכנס בהם לזכרו כגון לקראתו לדבר לאיזה אדם וכנס ויקרא מתמלה איזה פסוקים וכו'
וכן ת"מ בגמרא במ"ה והשמתי את מקדשכם שאף בחורבן הם בקדושתן כן הוא בבב"ב וכו'
כמ"ס פ"ט ואל וכסס פנוהגין בהם כבוד כיסוכן כן פנוהגין בהם כבוד בחורבן ובת"מ
מקדש של מטה מכון נגד מקדש של מעלה כן גם הוא כבתי כנסיות ובתי מדרשות כמ"ס
כוהר דהא בי כניסתי דלתתא קיימא לקבל כניסתי דלעילא.

ועפ"ז כראה שמי שיש לו בית הכנסת בעירו ומתפלל בביתו מלבד מ"ס בגמרא שנקרא
סכן דע כמעט הוא ראוי לעונש כרת כיהתפלג הוא במקום קרבן ובת"מ ונשלמה
פדים שפתיכות"ה הוא מקדש מעשה"ל כמו שזונו מן שחיכות כרת ואפילו כסאין מזני
בב"ה עשרה להתפלל כמין עכ"ל כמ"ס עשרה ומתפללים ככבוד שמתפלל בביתו כיוח
כלי אונס והכרח גדול עובד מכסא שפלות ככבוד תמידין תקינס ותמידין היו באין לקרבן
צבור א"כ המובחר שיהיו גם השפלות ככבוד גם יתבאר עפ"י מ"ס הרוקח בתיקוני
תשובה שלו ואל הרגיל לדבר דברים של חול בבית הכנסת אף שלא בטעת התפלה יתענה
מ' יום וילקה בכל יום וכו' ודבר זה כ"ב כו' איזה ל"ת עבר שיתחייב עליו חלקות וע"פ מ"ס
ניחא כי ביאה דקבית כאשר גם לכהנים במקדש ואל הרמב"ם פרק ב' מ"ה ביאת מקדש שלא
וכנסו הכהנים בכל עת אל הקדש שלא בטעת העבודה שאמר ולא יבוא וגו' ואם בתי כנסיות
שלו הם כמו מקדש מעשה"כ אסור ליכנס לכה"כ א"כ להתפלל או ללמוד שהוא יותר מתפלה
כמ"ס ות"ת כנגד כולם ולכן אם צריך לכנס בהם לזכרו וכנס ויקרא וכו' ואם ביאה
דקבית לב"ה אסורה ומכ"ס שחיוב על אותו עת שמדבר בו שימת חולין שאז הוא פנוי מן
העבודה ומשם בהכל פיראוויר הקדוש שבב"כ ועפ"י יתבאר מ"ס אך את שבתותי
תשמרו אחר גווי מלאכת המוסך וכן כאשר הזהיר על מורא מקדש הזהיר גם כן על שמירת
שבת כמ"ס את שבתותי תשמרו ומקדשו תיראו והוא כי ענין המוסך להשרות בו
שכינתו וזה א"ל אלא על ידי ישראל ועל ישראל א"ל להשרות השכינה כל על כשמות
דאנולות ופיהיה מושלם בכל תר"ג מצות כמ"ס בתיקונים על מ"ס כל אשר בו מוס
לא יקרב וב"ל אלו א"ל להיות כ"א על ידי שמירת שבת כהלכתו לכן כאשר הזהיר על
מלאכת מוסך להשרות שכינה בו הזהיר גם כן על ש"ס ובה יתבאר למה
איכ"ו שימת חולין בבה"כ חמור יותר בשבת מבימי החול כמ"ס הזוהר כ"ו ויקהל ואל כיון
דאעלו עמא קדישא לבי כניסתי אסור להשתדל אפילו בצרכי כניסתי וכו' וכן חזו לון
ומאן דאשתדל כמלין אחרין ובמלין דעלמא דא איזה בר נש דמחלל שבתא לית ליה
חולקא כעמא דישאל תרין מלאכין ממנין על דא ביומא דשבתא ואינון שוין ויהיון
על רישיה ואמרין ווי ליה לפלניא דלית ליה חולקא כק"ה והנה גם כמול הוא אסור גדול
כמ"ס

במ"ס מ"ט סימן קכ"א ואע"כ מותר למשכן בו חשבונות של מצוה ולרבה בצרכי הכבוד
ולמה כשבת אסור לדבר אפילו לכורך כה"כ וע"פ מ"ס כוהר כי מה שאסרו ש"ס כבית הב'
כתב הר"ח שהוא משום שנאמר ומקדשו תיראו ובה"כ שלכו בקראים מקדש מעט עכ"ל
והנה קדושת בה"כ הוא משום שבהם השכינה שורה בישראל כל יום לפי בחינתו והנה אין
דומה התפטרות השכינה הבאה לכה"כ מישראל כימי החול שהוא רק מתוספת כו"ן לכד
כל יום לפי בחינתו משבת העבר או משבת הבא לאותה התפטרות השכינה הבאה לכה"כ
כיומי שבתות שהוא מבר"כ"ה שהוא מאבילות וכן הוא כוהר בחוקתי ואל פתח ר"ז ואמר
דומה דודי לכבי וכו' ראש"ג דאינון בגלותא קב"ה אתי בכל ריש ירחא ושכתי וזמני לאשגחא
עליהו ולאשתכל בההוא משכינא הכה זה עומד אחר כתיביו בבה"כ וכו' מ' וכגון דא בשני
קדוה למחדו בשאי וימא הרי מכוור ששכבת הקדושה יתירה בבה"כ מבימי חול ואם
הקדושה בהם כשבת בותר או צריך להיות בו גם המורא כותר כי אין המורא מן העצום
והאכיס רק מהקדושה רוחניות שבה לכן אסור להשתדל גם בצורך כי כניסתי:

פרק רביעי

ועתה

וכתב למ"ס בגמ' אלמלא שמרו ישראל ב' שבתות מיד היו נבאלים ובר"ח
פ"ג מפע"ק כתב פירושו עם שבת יומי המעשה שבתים ע"פ מ"ס
בזה באריות וכפי הפשוטו כראה לתת טעם לזה כי בזמן הבאולה צריכין אנו להיות
יקדושים ראויין להשראת השכינה בנוסינו וכפשינו כמו שהיה ראוי להיות אלנו לא מטא
ואדה"ל ואלמלא לא שמרו ישראל בעבל כמ"ס תנ"מ באריות פ' יתרו ע"פ ולפי מ"ס פ"ב בבואו
יח"ס המלאכים יחטאתך תסופר לטון להבא והוא שלא יסולק מעליו המשיחיות אשר השרה
עליו ע"י מטאיו בחינותיו א"כ אחר ששמר כל יום שבת כהלכתו ולכ"ו עדיין אינו ראוי
להיות קדוש בולו שיהיה עליו השכינה בכפשו ונפשו בשבת הא' אלא ששמר אותו כהלכתו ולא
יתעב כשבת הימים שבתים ואז כאשר יזכה בשבת ה"ב שא' מלהשראת שכינה יהיה כגוף
וכפס כי לא יהיה שום כח טומאה רבוק בהם ולכן תלוי ענין באולתיותו בב' שבתים הוא בשמור
ב' שבתות כהלכתו וכמ"ס הל"ח שהוא עם שבת יומי שבתים - ולכ"ו תוכן דבריו אלנו
בביאור רחב למה תלויה באולתיותו בשמירת ב' שבתות ולהחזיק פירו' של הר"ח שהוא עם ו'
ימיו המעשה שבתים נקדים לכ"ו מ"ס במדרש שכתב אדה"ל כחזרו מן העולם ו' דברים
והם היו קומתו מאורות פירות הארץ ופירות האילן ועתיד להחזירן לימות המשיח
וכ"כ הל"ח מה שיבא אדה"ל בדיומום ב"ב הים על שהיה בתשובה נעשה צדיק גמור אם כן
למה חזרו ו' דברים אלנו הל"ח אין דבר שצמוד בפני תשובה לכ"ו נקדים מ"ס במעשה חמור
פיר ליום ששבת לעתיד לבוא ליום שכולו שבת ומכונה לחיי העולמים ונ"כ למה לע"ת יהיה
נקרא יום שכולו שבת וגם מכונה לחיי העולמים - ולכ"ו זאת נקדים מ"ס חס"ל עיין
כל כסר"ח ואל בטעה שכבר אדה"ל קודם ששעא היה ההנהגה שאנו מפיי פיהיה ביום
שכולו שבת ואז יזר ענין שבת זה ומכונה בגוף וכפס ויתוקן העולם מקלותו ויתפסע
מהעולם המלבוש הטמא ולא יהיה אז מיתה בעולם ויהיה זה על ידי הארת הכתר
ואור התקפה בבונה והבונה בו"ק והו"ק במלכותו ואז אור השכינה יהיה מן הכתר והאדם
יהיה גובר משבתו על קומתו והיה מתחזק בגן עדן בסוד עץ החיים וכו' ועוד בזמן התמיה
לא

לא יהיה אכזה גם כוסף על זה והיה בזמן התמיה כי בזמן ארס'ר היה העולם חסר שבת
וכזמן התמיה יהיה כלו שבת ואלולי עמד אדם בשלוותו עד בא השבת והיה מולד כמים
בליל שבת היה הכל מתוקן עכ"ל וכ"כ מה היה מתקדם לו ביום השבת אלו לא חטא מה
שהיה חסר לו קודם שחטא ויתבאר עפ"י מ"ס בפ"א שאהר"ר בספרו זכה אז לנר"ן ומה
וכשחטא נסתלק ממנו היה וכשהדר בתשובה כשעה שקודם הלילה חזרה אליו היה ולפי
אלו לא חטא לא היה מתלק ממנו היה אז היה לו בשבת יתר שאת שקיה זוכה ליהודים
וכזה יתבאר מ"ס ר"ל שעי' ז' חוטאים נסתלקה השכינה לו ריקושים ארס'ר לא דור המבול
לכ דור הפלגה לב' וכו' ובאו ז' דיוקים והודוהו ה' ברהם לו יצחק לה יעקב לר' לני
לב' קהת לב' עמרם לא' משה לארץ' ולפי פשוטו הוא תמונה אוך כתקנים העולם כאותם
הדורות כלי השראת השכינה גם הלא כתבנו בפ"ג שאף קודם מ"ת היה השראת השכינה
על צדיקים וכפרי הדורות ועלפי מ"ס נחמ"א והוא כי מה שסתלק למעלה הוא אותם הבחינה
שהיה ראוי להיות אלו לא חטא ארס'ר דהיינו בימי החול ע"י חסות שבת ע"י יהודה מאור
כתר ואת הבחינה הורידו ז' דיוקים מרקיע ז' עד לארץ' יבונה נתבאר למה לעת"ל נקרא ווס
שכלו שבת כי לפי מ"ס חס"ל ש"ע"ל יהיה ההנהגה כמו שהיה ראוי להיות לארס'ר קודם
שחטא ח"כ יהיה אטליו בומו החול היה וכשבת יהיה אטליו יחידה ושני אלה לא היו בחטא
עץ הדעת ולא היו כל"ט קללות ואין ראוי לעונש ל"ט מלאכות ולא יהיה מלאכה אף בימי
החול וכמ"ס עתידה הארץ שתובא בלוקחות ואולכי קרק יעשו פירות ולכן יהיה לעתיד קר'
יום שכולו שבת כי לא יהיה מלאכה אף בימי החול וגם אז יהיה מנוחה לחיי העולמי כי כתבנו
למעלה שהשראת השכינה עלינו בכל שבת ליתן חיות ושפע על ידינו בעולם מ"ס כי בימי
החול שחבר' כל המעלות ה"ל רק מעט כל יום לפי בחינתו כדי שיתקיים אותו החיות של
השבת בעולם ולא יסתלק למעלה מש"ל לעתיד שהיה בנו היה אף בימי החול אז יהיה
השראת השכינה גם בימי החול ליתן שפע וחיות בעולם לכן יהיה אז נקרא יום שכולו שבת
וגם מנוחה לחיי העולמיים ואמר לטון רבוט ר"ל הרבה עולמות כמ"ס בזוהר בשבת איהו
שלמא עילאי ותתאי והס' ב' דברי' שבת נקראים כפמות רחיש ויחידה ומנוחה הוא השראת
השכינה ליתן חיות בעולמות על ידינו יסיה בכל יום והו הדקדוק בחס"ל במ"ס וזו
ידר ענין שבת ומנוחתו והוא שבת ומנוחה - וכזה נתבאר למה נקראו לאר"ר ששה דברים
ולא חזרו אליו כי אף שחזר בתשובה ויבא בדיומם לא זכה להיות לו יחידה בשבת שהוא עי
אור הכתר שיאיר בעולם ולא פסקה הטומאה והזהר מן העול' עד לעתיד שיתבטלו כל בחות
הטומאה ע"י אור הכתר כמ"ס חס"ל ולכן אז עתיד להחזירם ובאז אל כואור הגמרא והוא
אם נרצה להיות זוכים אל הבאולה ושהי' השראת השכינה עלינו בנוף וכפס' שיבוער רוח
הטומאה מן הארץ ע"י שיאיר אור כתר בעולם ולא יהיה יפהר ולא יכאו כלל התשובה
זה א"ל להיות אה"כ שהיה וזכר בשבת לכשמה יתירה דיחידה כי כך הם המדרגות כפס' היא
מן המלכות רוח הוא מן וק' כשמה חבינה היה מחכמה יחידה מתקד' וכן מ"ס מופרס' כפס'
מהרמ"ע וזל עולם שכולו שבת יש בו יחידה מתקד' עליון ולהיות זוכים בשבת לכשמה דיחידה
א"ל א"ל כשמה פעולות טובות האלה שלא תסתלק מאתנו כל ימי השכונש כפ"ל של היה וכשהי'
באותה המדרגה שהיה ראוי להיות לאהר"ר אלו לא חטא והוא היה כחול ויחידה בשבת ווס
א"ל להיות אה"כ נקדם עצמינו כל ימי החול בקדושת שבת והוא עפ"י ג' דברים ה"ל לימוד
תורה כל ימי השכונש כמ"ס הר"ח פת"ח זוכים בימי החול לאותה המעלה שלעמי הארץ בימי

שבתות

שבתות ולכן חברי דרשנו קראוהו שבת ואל סוף אדרת נשא ר"ק קרא ליה שבתא דכולא מתא
דכתיב שבת לש' קודם לה ימה שבת לה' קודם אף ר"ס שבת קודם ובתב הר"ח הטעם שהיה
מקדם עצמו בימי החול בקדושת שבת והיה לומר סודות התורה שהוא נגד האצילות וכפ'
דשבת היא ג"כ מאצילות וזל זוהר כשא' ובנין דעתידין ישראל למעט מאילכא דחיי דאיהו
ספר הזוהר ויסקין ביה מבלותא וזל תיקונים תיקון ג' שאמר אליהו לר"ס וכמה בני כשא'
יתפרסכון מהאי סיכורא דילך כד איתב' ויבא לתתא בדרא כתר א' כסוף יומיא כדון וקראתם
דרור כארץ וכן מכואר בדברי הפסוקים שנאולתינו ב"כ תלויה בלימוד סודות התורה כמ"ס
זכרו תורת משה עברי וילך בוימי אמתו בחורב על כל ישראל חקים ומשפטו' הנה אבכי' שולח
לכס את איהו הכניא וכו' וכ"כ א' למ"ס זכרו וזל אומר למדו ב' מה הם הב' חלוקות למ"ס אשר
בוימי אותו השמש אותו לכר ואח"כ אומר על כל ישראל ויתבאר ע"פ מ"ס מדרש חיות פסוק
ישקני ואיתי בזה יש דברים שא"ל בני לבין עצמי ויש דברים שא"ל לומר לכס וכספרי הגי' ויש
דברים שטוב לי לומר בני לבין עצמי ובארנו בשפ"ק"ח בדרוש חג שכונש' שזה קאי על מעשה
מרכבה שאקור בגלות אשר לימוד אלא חכס' ויתבין מדעתו וזה זכרו' ולא אומר למדו בי
חסור להסביר כפס' אלא בהכנה מדעתו לכן אומר תורת משה כי לו לבדו חסר זאת וזש אשר
בוימי אותו בחורב כמ"ס השמר פן תשכח את כרית ה' אלפקך וגו' ווס אשר עמדת בחורב
וינר לכס כריתו וגו' גם כזה הכניא ללמוד גם הכניא תמלה וזש על כל ישראל חקים
ומשפטים וזה כשטוב להגיד לכל ישראל כי לימוד זה בלא זה לא יונדק כמ"ס ש"ע"ד וכן הוא
בכתבי האר"ל זל שלא ילמוד חכמת הקבלה והוא ריקס מהפוסקים ודוני תורה אלא יהיה מלא
מבשר ויין וכו' וזש אמרו הנה אבכי' שולח לכס את אליהו הנביא וגו' הרזי מבואר בהפסוקים
שנאולתינו ג"כ תלמי בלימוד סודות התורה - והטעם לזה הוא כמ"ס חס"ל וזל דע כי עיקר
כוונת רפ"י כמה שהיה הוא נחברו עוסקים בסודות התורה וגם ע"י סיכור הזוהר הוא כדי
שיהיה כישול הקליפות וקלות הגלות והשקטת היקטרי' אשר החיובים להטום בכל יום
וככל טעם נגד מדות הקדושות ונגד ישראל הכתובים בגלות בין האומות הנקראין חונון בשנין
אריות ודובים האוכלים את הענא שס' ישראל ועסק התורה נקרא קלע' ותרב' ורומח והס'
יכחי' הקורות כדי להצילנו מרעתם ע"י סיכור הנזכר עכ"ל - וכפ"י יתבאר פת"ס אין בן
דור בא עד שיבאו כל השמות שבנוף פירושן הוא עד שינצלו כל תערוכות הקדוש' שכתערב
בנוף אדם בליעל ואז יהיו הם פגרים מתים לכן כדי שזוכה אל הבאולה כריכין אנו ללמוד
לימוד כזה שעל ידו יתבטלו זושבתו ויתכפרו מן העולם - והסכית להיהר בליומי השכונש
שלא לעבור אף על א' משפ"ה ל"פ ולקבל עליו ולקיים כל מ"ע שיכוא לידו ואפשר לקיימם ויקוי'
ואותם שלא באו לידו או אף שבאו לידו ולא היה אפשר לו לקיימם ה"ל כאלו קיימם גם אותם
במעשה וינצלו בשני אותה הקבלה כמ"ס אותה הנוסחה דאל"כ יהיה פנס ומוס' דכשמתא
וכל אשר בו מוס' לא יקרב ואינו ראוי להשראת שכינה כמ"ס פ"ב בשם התיקונים והשלושית
לקדם עצמו כל ימי השכונש בקדושת שבת בדבור ובמחשבה כי על סני אלה נכשנו גם בחול
כמ"ס הר"ח הגם שפס' דעת' חכמה כתבנו להזהר גם מעשות מלאכה והוא עפ"י מ"ס ר"מ וזל
ת"ח כתי' דמלאכה איתקריאו שבתות ויש' ולא יתינו כמי מלאכה וכן הוא זוהר משפטים וזל
ימי שבתות מאצילות נקרא' בן זלית כיה מלאכה וזל שהוא מהטעם שבתבנו אף כאשר הוא
ימילתא דתמיהא לאקור בעשית מלאכה' כול' אויבי ממליט דעתינו בזה וישמע חכס' ויוסף לקח ועי'
שעול' הלא' נכל' להיות זוכי ליחיד' וב' בתכאי אס' זכה בשבת הקוד' לו לכשמה דאצילו בתנב"ר' ו

ולא 21 א 1 3

ענין שני שבתות פרק רביעי

ולא נסתלקה ממנו כל יום השבת כמ"ס לפנינו פרטי הדברים . ודברינו אלה הם רבתי
הגמר ב"מ"ס אלהם שמרו ישראל ב' שבתות ופירושו שמה הוא כמ"ס בזוהר על מה שאמר
ושמרו בני ישראל את השבת וכו' את שבתותי תשמרו והוא דאבטרך לנטרא ליה ר"ל שלא
תסתלק ממנו כל יום השבת כמו כן פי"מ ס' בגמרא לשון שמרו שהיא שלא תסתלק ממנו
הנשמה יתירה ב' השבתות עם ו' ימי המעשה שבבית כפירו' של הר"ם ומעשם שבתכנו והן
נוכל להיות זוכים ליהודה ויאיר אור הכתר בעולם ע"י ויתוקן העולם מקללותיו ולא יהיה יצטר
ואז יבא כלל אל התשובה ויקיים מ"ס ושבת עד ה' חלקיק וגו' וטב וקבך וכו' והביא ה"ס
מ"ס כה אמר ה' לבריתים אשר ישמרו את שבתותי . והי"ב שבתות כהלכתן ופירו' של
בריתים הוא ת"מ כמ"ס בזוהר מאן אונן פרוקים חילין מברויא דמשתדלין באורייתא ובקרא
באשר חפצתי פירושו ה"ס ח"ס שלמים במעשה המכות כמ"ס ר"מ אלפיך בביאור מ"ס
כי באלה חפצתי וז"ל בקבוצי כמ"ס כה אמר ה' אל יתהלל חכם בחכמתו של ה' הנזכר בעסק
וכן גבור בגבורתו של ה' וכן עשיר בעשרו של ה' כי אם כזאת יתהלל וגו' ואמר ח"ס טעם
לזה כי באלה חפצתי ר"ל בג' אלה חפצתי בידעתי וגם כאלה ה' בדבור כמ"ס מ"ס יום קודם
יפירת הולד וגו' מכריון טפה זו וכו' ולכרו של הקב"ה לא ישוב רוקס כ"א עשה את אשר חפצ
מש"כ כ' דרוק ורשע לא קאמר לכן בואת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי כי זאת עשה ע"י
במירתו הטובה וזה פי"ג מ"ס ובחורו ר"ל שיטו בחירתם כאשר חפצתי בידעתי . ואמר ח"ס
ומחזיקים בבריתו ר"ל שאותן ת"ח יהיו עוסקין בתורה כל אותן ב' שבתו ולא כפי להם בעסק
מנות לחוד כי לרוח וכשמה אינם זוכים כי אם מארי דאורייתא כמ"ס בפ"ב ב' ומ"ס למה
ולמודה שאינם זוכים כ"א ע"י עסק התורה עם המכות וז"ל מ"ס בבריתו ר"ל שיהיו עוסקים
בבורות התורה כמ"ס הארי"ל וכן האלפיך בביאור מ"ס כי אם בתורת ה' חפצו ר"ל
בבורות התורה הנקראי' תורת ה' וע"י כמטך הכתוב אחריו כמ"ס ואל יאמר השרים הן אני
עץ יבש והיא כי לעול מניח סתוב אשרי אנושי עשה זאת וגו' שומר שבת משללו וגו' ובפ"א
כתבנו ביאורו והוא כי הן הצדיק הן הרשע שרופה לעשות תשובה שניהם אינם יכולין להיות
מאוסים כי אם ע"י שמירת שבת שאז זוכים לכבוד ותורת מאגילות כמ"ס פ"א ס' באריכו
והנה השרים שהיא ת"ח דלעי באורייתא וזוכה גם כחול לכשמה דאגילות ורצה לומר הן אני
עץ יבש שאין עשה פרו ר"ל שאינני מרניח כשם מעלה ומדרגה יתירה בשבת משאר הימים
פ"א כה אמר ה' לבריתים אשר ישמרו את שבתותי דייקי דהיינו שני שבתות כהלכתן ובקרא
וגו' אז זוכו ונתתי להם כפיתי וגו' ר"ל שאשרה שכונתי בהם בתבונות ומהם אחר כך
ובחמתי וד' ופ"ס ר"ל שזכו ע"י גאלו ישראל וע"י תורה השכינה במקדש הרוחני וחומת אש
אחמם זכיה זו לא יהיה רק לאותם ת"ח צדיקים שיתנהגו כמ"ס הפסוק והא שני שבתות
כהלכתן עם ו' ימי המעשה שבביתים ובלימוד התורה ובמעשה המכות הם זוכו לכל אלה אבל
ובני נכר ופירו' כמ"ס ס' שכתבנו מעשהם לשמים (הכלום ל' ה' לפרתו) לעשות תשובה
והם אותם שישלחו את ערלת לבבם ע"י אותן אור קדוש מכתר שיהיה אז בעולם ויעשו תשובה
לא יזכו למעלה זו רק זכנו (להיות לו לעבדים) ולא להאומות והם דברי ר"מ פ' בשא וז"ל .

ענין שני שבתות פרק חמישי

ועבד יתבאר למה בזה הקב"ה על השבת במרה פאוח ב' שבתות קודם מ"ת כמ"ס רמ"ז
בטל באיור ודר המן לישראל ויום א' בשבת היה ולפ"א שבת הא' היה ד' ב' איור ושבת הב'
ד' ט' איור וכו' כיון היה מתן תורה וכן מפורש בספר א' וז"ל ושתי שבתות שכתו ישראל עד שלא
כיתן להם התורה שנאמר מכות וחקים נתת להם וגו' ולפי מ"ס העשם הוא כי רצה הקב"ה
להעלותם במתן תורה למעלה ולמדרגה שזכו לעתיד לאחר שיתוקן העולם מקללותיו ושיהיה
יום שכולו שבת וזה א"א לסיבות אלא ע"י שמירת ב' שבתות לכן הזהירם שישמרו שתי
שבתות קודם מ"ת אך לא עלם כידם שלא שמרו אפילו שבת הא' כמ"ס ויהי ביום ה' יבאו
וכו' א"א כ' רצה הקב"ה לזכר ושיהיו ראוי להסדר השכיב' כגוף וכפס ולשכור העומת' מן הארץ ע"י
שעמדו מ' יום בהר סיני ממתן תורה עד י' בתמוז כי כל אותן מ' יום לא זזה השכינה מהר
סיני והם נכבדו לפניו כעוף כולדך וכטטר הזוהמה שהיה בהם עוד מחטא אד' הר וזאת הזוהמ'
היתה מתפשט' והולכת מהם יום יום כהמם דונב העומד נגד האש ואז ע"י זיכור ה'ו' נתקדם
גם החומר שלהם כדי שכתובת הנהגות ישתרר אותם משעבוד מלכות ומחלף המות כידוע
אז היה נגמר זיכור חומרם אך בחטא העגל קלקל חומרם וחזרה הזוהמה ולא יתוקן עד
לעתיד כמ"ס תו"מ מזה באריכות פ' יתרוס' עקב .

פרק חמישי

וצריך

אחת לרעת שפעולה זו אינה צריכה להיות ע"י כל ישראל אפילו ע"י מעט מהם
דיו כמשלל כמ"ס הקב"ה לאברהם כה יהיה זרעך שהכשיתו שלא יחבר
לעולם פחות מל' צדיקים שישרה השכינה עליהם ועל ידם יתקיים העולם . והוא כ"א אותם
ל' צדיקים יתנהגו כמ"ס וזכו לכשמה יתירה דומירה בשבת וישרה השכינה עליהם
בתבונות גדול מאור כתר העליון ומהם יתפשט על כל העולם ויכושר רוח הטומאה
מן הארץ ויסתלק היצר הרע ויבאו כלל אל התשובה וכן הוא בזוהר חרס וז"ל א"א חייך
או מהדרין בתובתא אפילו רישי כנישתא או חדא כנישתא בזכותן יתכנסון גלותא
וזכ"כ כי לכאורה נראה שלוכי' כמו זו צריכין כל ישראל לחזור בתשובה במשמעות
הפסוקים ולשון הגמרא ב"מ"ס אש ישראל עושים תשובה נבאליס אבל ע"פ מ"ס נחמ"כ כי
עיקר התשובה אחר הפרטה ואחר עונות החטא להיות שומר שבת כהלכתן ס"מ
לפנינו ולפ"א אש יהיה כנישתא חדא שומרי שבתות כהלכתן והיו זוכים ליהודה ויהיה
אור גדול שורה עליהם מכתר ולא יהיה יצר הרע בעולם אז ע"י יבאו כלל אל התשובה .
וכן הוא המשמעות בדברי תו"מ בפ' התשובה וז"ל כל הכביאים כלל סו' על התשובה
ואין ישראל נבאליס אלא על ידי התשובה וכבר הכתבנו בתורה סמוך ישראל לעשות תשובה
בסוף גלותם ומיד הם נבאליס שנאמר והיה כי יבאו עליך וגו' ושבת עד ה' חלקיק וגו'
נאב ה' ג' פירושו הפסוקים הוא שאם נעשה תשובה מאלינו בלי מכריח הרי טוב ואם לא'
לכורך טעם והיה באחרית הימים ימול ה' את לבבנו לאהבה אותנו בכל לכב באופן כי הכתב
בנין והנותר בירושלם וכו' כי יתיר חין להמתין וז"ל א"א ואל ה' את לבך וגו' ודבר
זה צריך ביאור איך ימול הקדוש ברוך הוא את לבבנו וע"פ מ"ס כשם החס"ל נחמ"כ והוא
כאשר נזכה ליחודה ויאיר אז הכתר בעולם וימולק היצר הרע מהעולם ויבאו כלל אל
התשובה . וכן המשמעות ב"מ"ס הארי"ל אל בפ"א משער הנלגולים וז"ל בענין זה ואם
היונו צדיקים גמורים ושבים בתשובה גמורה היה בנו כח להוציא כל הנשמות הטובים
מהקלופות

הקליפות ברנע א' ותכף ומיד היה בא משוח כמ"ס אין כן דוד בא עד טיכלו כל
הנשמות שבנוף אמנם טחתינו הם גורמים אריכות הגלות וכו' ודבר זה תימה אין
ע"י השוכה שלכ"כ לכל להוציא כל הנשמות שבנוף אדם בליעל ברנע אחר וע"פ מ"ס נוחא
כי אם נזכה על ידי מעשנו הטובים ליחידה ושיאור אור הכתר בעולם ויבא הנשמות הטובים
מנופו של אדם בליעל ברנע אחר

וא"ת לפי הלא במרה היו כלם נדויים רק קנת מן העם שיבאו ללקוט אם כן למה לא
כתפשת המלכות הטמא מן העולם ולא כתבשר רוח השומאה מן הארץ ע"י אותם
הנדיקים ששמרו אז שני שבתות בהלכתן קודם מתן תורה - לכאור זאת נקדים לכאור
תחלה נמרח תמוה ע"א דף ו' והוא קיסרא דהור סני ליהודאי א"ל לשביד דמלכותא מי פעלה
לו כומא ברבנא יקטענה וימיה (ויבריא) או וימיה ויטעור א"ל יקטענה וימיה א"ל
קטע בר שלום חרא דלא וכלת להו לכולהו דהתיב כי כארבע רוחות השמים פרשתי אתכם
וגו' כמ"ס א"ל לעולם בלא רוחות כך א"ל לעולם בלי ישראל ועוד דקרי לך מלכותא קטעא
גמר ו' תמוה א' למה דומה את עצמו לרגל ולא לאבר אחר ואת ישראל ללמחא ב' למ"ס דלא
יכלת לכולהו יאמר הקיסר א"ל איכתי קנתם מפני קיום העולם ג' מהו הפירוש של קטעא
לכאור זאת נקדים מ"ס הארי"ל בשער הגלגלים שנינו גלות ישראל ככל העולם הוא לברר
ולשלות כזו קדושה שפעלו אל תוך הקליפות במטא אדה"ר והענין הוא כי כאשר ברא
הק"כ אדה"ר בירר הטוב מהרע והם הנשמות הטובים וכלם באדה"ר וכמו כן ברא אדם
בליעל הוא הם"ס והיו כלולים בו כל הרע כמ"ס כי גם את זה לעומת זה ברא אלקים וכמטא
אדה"ר וכל הנשמות הטובות שהיו כלולים בו נתערב הטוב עם הרע כי נמשך עליו כח
השומאה מהם"ס והרע שהיה כלול בו וכתבשמו הנשמות הטובות הנאחזות באברי אדה"ר
עם אותם של האדם בליעל כל אבר תוך אבר כמוהו ראש תוך ראש וכו' ע"י רגלין ברגלין
לכן נגזר שיטעברו בישראל ע' אומות להוציא מהם אותם נינוכי קדושה שפעלו בכל אומה
ואומה והענין הוא כי בכל מקום שגלו"ש שכינס עמה והשכינס מלקטת נינוכי קדושה אשר הם
כי היא אם אוכלת ומושכת אותם ומתדבקת בה ומטהרות ואח"כ אפי' נשבה יהודי א"כירי
אומה א"דיו כימה שפעל לאותה אומה אותו יהודי וכל להוציא מהם ואם עת אשר שלט האדם
באדם לרע לו ר"ל בדי האדם הכלייעל הם הקליפות השולטים באדם הנדיק והם חושבים שהוא
לטובתם ואינו אלא לרעתם ואם לרע לו ר"ל להאדם הכלייעל כי כאשר יגמרו כלם להתקן
ולהסתלק בטוב מהרע אפילו הטוב שהיו ברגלין נשמת אדם מתוך רגלין רמחאבותא ישאר
הם מתים כדון ייתי משיחא והנה ע"י גלות בבל נטהרנו ונתבררו נינוכי הראש ולכן נאמר בו
אכת הוא רישא דרהבא וע"י גלו"מדי ופרם כתכררו הזרועות דאדם בליעל שהם שתיים וע"י
גלות וין כתבררו הנוף דאדם בליעל והוא אחר וגלות אדם וישמעאל היה לברר רגלים דאדם
בליעל שהם שנים וארוכים ולכן הוא אריכות הגלות ועל גוף הזה אחריו אין בן דוד בא עד
טיכלו כל הנשמות שבנוף שהוא על תערובת הקדושה שנתערב בנוף אדם בליעל וזה
בעקבות משיחא ייתי ר"ל כאשר יגמר להתברר הטוב מן הרע שהוא ברבלין ולא ישאר לברר
רק העקבים שלו כדון משיחא וייתי ולכן אז החושפא יבאו לפי שאברי העקבים הם מומריים
מאד ולכן הנשמות הכיתוליים גם הם ויתר השוכים וחושפים עכ"ל

ובזה נבא אל ביאור הגמרא והוא כי אותו היצקסר ידע שתכלית גלות ישראל הוא לברר
נינוכות הקדושות והחיות מביניהם וישארו אח"כ שגרים מתים ועל מה רצה לבלות
סוכא

סוכאי וס' כדו שואר במ החיות והטוב לעולם ולכן כינה את בני אומתו לרגלכי גלות אדם
לברר א' מנ' רגלין דאדם בליעל שהם אדם וישמעאל ואת ישראל דומה לנימא והוא שרץ
המוצץ דם כמ"ס רש"י ע"א דף י"ב אהא דאמר רבוי חנינא הכולע כומא בשבת מותר להסח לו
חיון בשבת (ופיר' רש"י) אל כומא עלוקא בלעז ובתוספות בשם הערוך עלוקה הוא שרץ המוצץ
דם כי לפי כל זה ענין ים בגלות דומה לנימא העומד על הרגל המוצץ מעט מעט מהרגל
כך ישראל מוצאים מעט מעט בכל דור כיצ"י הקדושה מן האומות ואם מי פעלה לו כימ' כרגלו
יקטענה וימיה ר"ל כאשר וכלה סוכאי ישראל

הגהה

או ישאר החיות כיניהם או יניחנה ויטעור ורש"י אל כודאי היה הנוסחא לפנינו כומא
ולא אמר וימות כי ידע שאף אם לא וכלם בו"ו ולכן מפרש כשר מת ובגמרא שלכו
לא ימות עד דררא בכתראה רק שכלל פעם כומא ב"יוד ופירושנו הוא אמתי וברור -
יתמעט החיות מביניהם - א"ל קטע ב"ס וכו' כמ"ס שאי אפשר לעולם בלי רוחות
ר"ל רוח חיוני הניתן להם בהבראש שא"י היו מעותדים לספקד ולהתקלקל כך א"ל לעולם
בלי ישראל כי אלו לא היו ישראל שומרו שבתות והשכינה פורה עליהם וממלאת את הארץ
הוא אותם רוחי חיוני עולים לשורשם והיה העולם חונק לתהו ובהו כמ"ס פ"ג ועל כרחק
תשאר קבתן מפני קיום העולם וכתבנו בשם הארי"ל שאף אם נשבה יהודי א' ביד האומה וכל
הוא להוציא אותה הקדושה מהם אם כן אין לך שום נפקותא אף באבדס רוכס וסיה
חם פן יאמר הקיבר לעולם אכלה את סוכאי ישראל אשר במלכותי שלא ונימא הטוב אשר
בינינו וקיום העולם יהיה אותם הנדיקים שבגלות וישמעאל כי השכינה תשרה עליה ויתקיים
ע"י מ"ס מלא כל הארץ וכו' ויתן שפע חדש בעולם כל שבת ע"י ע"א ועוד דקרי לך מלכותא
קטעא כי שם בכתבי הארי"ל אל והנה כמות נדיק ויבאש נשמתו מהנוף אז הוא בלי לכוש
בשמי ואין בה החיוה לחינוכים היא כנכנסת לתוכם ומשברת הקליפות ומלקטת כמה נינוכי
קדושה הכל כפי כח אותו הנדיק שמת ומפלת אז ייתר ממה שמעלה בתו ויהנה יש קליפות
כפשיה שהם תקיפים מאד ואין יכולת בידינו לברר משם ברורום אם לא ע"י הרוני מלכות
שמוסרום כשם על קדושת השם ואם עשרה הרוני מלכות - ואם לו ועוד דקרי לך מלכותא
וכו' ר"ל אם תרצה לאחד את כלם שבמלכותך ויהיו כולם הרוני מלכות ואז אף שיהיה קיום
העולם ע"י הפרדת השכינה על הנדיקים שבמלכות ישמעאל רגל השני של אדם בליעל אחוכם
ע"י הריגתם ונימא כל הכרוזים ונינוכי קדושה שברגל הא' של אדם בליעל ויהיו קוראין לך
מלכותא קטעא ופירוש של קטעא כמ"ס רש"י אל כמסנה הקיטע ינא בקב פלו ופירוש
רש"י הקיטע חגור כרגלו ר"ל עכשוו הם רומים רק לנימא שמוצץ רק מעט מעט החיות של
אותם הקליפות שאינם תקיפים אבל הכזו קדושה אשר בקליפה שהם תקיפים ויארנו
ביניהם אבל אם תהרגם ויפארו גם אותם הקדושה מאותם שהם תקיפים מאד ויהיה אדם
בליעל חגור כרגלו ואם ועוד דקרי לך מלכותא קטעא - העולם מכל אלה שאין הכרוזים
בכל דור שוין כי הכל לפי כח אותם הנשמות שבאותו הדור ולפי תוקף הקליפות אשר
בידם הנשמות הקדושות וכו' ותבאר הערתנו

הגהה

וגראה שזהו היה גם כונת המן כי ידע שפנין הגלות להוציא
הטוב מן הרע ועל פשו"ע שהשכינה עמה ומלקטת נינוכי קדושה אשר
בם

עד שבגלות בבל הוסיפו או הוראו ולפי מ"ס המקובלים שגלות ד' מלכויות הם לתקן מה שפגמו בשם היום ובגלות מצרים עשו תיקון לקובו של היום לכן לטהר את העולם מקללותיו באותו פעם לא היה אפשר כי אם ע"י פעולות של כל ישראל אם היו שומרים ב' שבתות שהלכתן והסקפת מן העם חללו שבת הוסיפו כח ואחיהם להחיותו בקדושה ע"כ נמנע אז טהרת העולם מקללותיו אף שהיו הרבה בדוקים באותו הדור מפ"כ עכשו כדרא בתראה שכבר הוסיפו העולם ונתכבד כל הקדושה ע"י גזירות רעות והריונות שהיו באריות הגלות שהוציאו הקדושים כיצונו קדושה הנשמות הקרויות אף מהקליות התקיימו מאד ולא נשאר לנו לברר רק העקבים שלו אז אף אם יהיו זוכים כנישתא מרא ע"י מעשיהם בשבתות לכשת יחידה ויהיה השראת השכינה עליהם מאור כתר העליון יתוקן העול על ידם ולא יהיה זכר בעולם ויבאו כולם אל תשובה וכאשר יקויים מ"ס אם יהיה כרחק קצבה השמים ובנומ"ס תזרע רוח תשאל וקערה תפיץ אותם ואתה תגיל בה' בקדוש ישראל תתהלל.

כס ע"א ודתייהם סוכות מכל עם אשר הם ע"י מעשיהם מתקלקת השכינה למעלה והם כהסך ע"י מעשיהם מביאים השכינה על העולם אפי"כ אמר מתי השכיב' צורה עליהם והוא בשבתות ויום טוב כמ"ס בתקונים וז"ל רכזמא דשכינתא חיהו בגלותא איתמר בה ולא מנאה הוסיב מנחם אלא בשבת ויום טוב וכמה נפשות יתירין כתיבין לדוירא בהו בישראל וז"ל וחת דתי המלך איכס עומים והאל דמפיק כולה שתא כשהי פהי ופירתי שאומרים שבת היום פסח היום ומאז שזה תכלית פזורה בין העמים להוציא הטוב מן הרע לכן אם על המלך טוב אל שיאמר הטוב אנלו יכתב לאדם ורוקא כלם כי אם ישאר א' מהם יוכל להוויא כיצונו קדושה שבעל בתוך אותה האומה כמ"ס בשם בארי ז"ל וז"ל ועשרת אלפים כבר כסף וגו' כי אותם הנשמות שהוציאו ע"י גלות ככל היו יקרים ומשוכים מאד והיו כקראים זהב ואותם הדורו שהיו בימי המן היו כקראים כסף כמ"ס בדניאל ובמראה שו' אלפים כבר כסף הם כמנין שקלוי ישראל ס"ד ולפי מ"ס היו דכריו שאותם ס"ד שהם כמנין ו' אלפים כבר כסף והם כקראים כסף שהם מוניאים באותו הדור ע"י מעשיהם ישארו כידך וז"ל על ידי עושי התלאכה כי באותו הגלות היו מבררים הדורות דאדם בלישל.

פרק ששי

והנה לפי שהראש לא יוכל דבר זה להתהוות כ"א תתלה ע"י בדוקים ונאמר ד"א כמ"ס סח"ט שהדוקים שבחזנה לארץ לא יוכלו להועיל רק על מקומם לבר כיו הם רק כמו חיות אבר שרשי מפרטי הגוף ואבריו ולא יועיל לזולתו משא"כ בדוקי א"י הם כיו הלב והם מתמזגים את השפע הרב והטוהר לא"י והדוקים שבת"ל מתמזגים אחר כך מזה שכבר נמשך לא"י. והשנית כי אינו דומה השראת השכינה על בדוקים של א"י להשראת השכינה על בדוקי ח"ל כי השכינה עיקר מקומה בא"י ומשעת בלו ארצנו כלל משא"כ בח"ל בא השפע ע"י שרי העמים ואותו כיוון קדושה המגיע לשם הוא ע"י התלבשות כלבוסים קדושים בתוך החינוכים והם רוח קערה וענן גדול ואם מתקלקלת ונוגה לנו סביב. והנ"כ א"י אוריה

אוריה קדוש ועמ"ה קדוש והעם היושב בה קדוש וכשמותיהם קדושים ואין שום אחיהם לקליפות בהם והינהר אינו נוכד סר-רק מה שיש לאדם כטבעו ואם אוריה דא"י מחכים כמ"ס בחס"ל וכעבור קדושת הארץ יוכלו הנדוקים שבה להוהר בכל אלה יירושלם עיר הקדושה ים לה מדרגה יותר בקדושה משא"כ ארץ העמים אשר עפרה טמא ואוריה והנכנס אליהם הוא קרוב מאד להכשל לכן צריך שמירה מן השכינה א הדוקים כמ"ס חס"ל בעין הארץ באריות וקשה מאד למנוא בדוקים שיוכלו להוהר בכל אלה. וזה באשר אין השראת השכינה כ"א על המוסלם בכל תר"ג מנות כמ"ס כפ"כ בשם התקונים ובמדרש ילקוט ושמרתם לעשות את כל החוקים וגו' אלה החוקים והמשפטים וגו' ללמדך שישיבת א"י שקולה כנגד כל המצות הגם שפי' שמירת שבת כהלכתו ה"ל ג' כקויים כל המצות גם מ"ס בפרק י"א בקבלת עליו לקיים כל התר"ג מנות בעת עשיית גופות אמנם אין זה כ"א אחר כמה פעולות בע"ס ולהיות שומר כל היום שבת כהלכתו כמ"ס פרק ב' וגם כקויים כל המצות שכלו לידו ורבות כהנה. משא"כ ישיבת א"י ה"ל כקויים כל המצות בשב ואל תעשה גם לעולם טובים השנים מן האחד. ולפ"ד לעולם השראת שכינה יותר גדולה על נדוקי א"י מפל בדוקי ח"ל ואף לאחר המרבין ים מעלה זו לא"י דא"י במ"י כמה משא"כ כמה תנאים גדולים שהיו ונבאים למ"ל והגיעו לפלטום זכרו את א"י וקמו עיניהם וזלגו דמעות וקרעו בגדיהם וקראו את המקרא וירשתם אותה ויפכתם בה אמרו ישיבת א"י שקולה כנגד כל המצות שבתורה. טוב מעשה ככמה תנאים שהיו הולכין לכניסין ללמוד תורה אל ר' בן בתירה והגיעו לנידון וזכרו את א"י וקמו עיניהם וכו' וקראו את המקרא וגו' חזרו ובאו להם למקומם. והנה מדאמר בב' משניות האלו וקרעו בגדיהם מוכח שזה היה אחר המורבן וגם אותם תנאים שהזכרו פס קצתם היו תלמידי ר"ע האחרונים זמן רב אחר המורבן בדאית כנמרא פ' ה"ב על יבמות. וחמישתו וקף עליו מצד התפלות כמ"ס חס"ל שאין ההכנה העלמנה והימוד למעלה כ"א על ידי תפלות ושב"א"י שהוא מובחר הישוב ופתיח היכל לבנת הספור מכונן כנגדה ומשם יתפשט אור הימוד אל כל כניסת השמים אשר ישראל שוכנים בארצם כמ"ס פ"כ בהנה אשר על פי כל אלה נראה שאין הדבר תלוי אלא תתלה בדוקים ומסדי א"י ואפי"כ יוכלו להמשיך קדושה זו גם נדוקי ח"ל וז"ל שזהו שתקמו אפי"כ בתפלה מ"ס אור חדש על כיון תאיר תתלה ואפי"כ נזכה בולנו במהרה לאורו כי אותנו אור שיבוא מן הכתר בקרא חדש כי עדין לא זכה שום אדם לזה כמ"ס פ"ד וז"ל ש"מ רוח חדשה אתן בקרבכם קחי על אותו אור שיבא מן הכתר ושיהיה ההכנה כמו שהיה דא"י להיות לאהרן חלו לא מטא כעץ הדעת וז"ל מ"ס כוזהר חדש אלא חייך אי מחזירין בתשובה רישיכנישתא או מרא כנישתא בזכותם יתכנסן גלותא היו דכריו שאותה בנישתא יהיה בארץ ישראל.

אמנם בעין הארץ כבר כ"א כתב חס"ל וז"ל והנה אין דרך השפע להתפשט בכל העולם רק בא"י ולא זולתו וזהו מ"ס סח"ט מתמזגות א"י שותה וכיוון כל העולם כי א"י הוא כמו לב המחזיק חיותו לכל הג' אמנם כיוון של המורבן אשר כספק ממנה השפע בעו"ה הנה האברים יולטים וכלים מתמת חסרון השפע מפני שאין הלב בשלמות כריותו שאין לו זיון וכדמה רברגה ממש ליום התענית וכיון שבתענית שפסוק מוון הלב הוא כיוון משאר האברים ממה שמצא בהם כדי לחזק/ הלב שלא יגרע כמו ונתמעט חלכו ודמו כן ג"כ בעת המורבן מתמזגות ח"ל א"י שותה כי אין לא"י קיום ועמידה רק מח"ל עכ"ל לפיכך יוכל.

ולפני מן הראוי לזרז דרוקו וסודי אכמי מעשה אשר בח"ל כותב דבר זה כי מהם יבא
ההתעוררות אל דרוקו וסודי אז אשר ע"כ הורא את דבר ה' הן הוא מיושני אז או מהסוכנים
בח"ל כאשר יפקח ברוח חכמתו ותבוכתו אם בווננו ברכיו האלה בע"פ יתש דבריו וישרים
כנים ואתתים לא יתרפל בזה ויתנהג בתום לבכו זמן מה בשבתות וכיומי החול כמ"ס וביותר
דבריו עם אותם אשר פרכתם מומנת חף אם הם יודי סגולה כמ"ס פ"ג כמס חס"ל וזל
המכונה מחזרת על ארס כשר והגון מישראל חף שיהיה רק ח' בדור וכו' ואטילו ברורות
האחרונים כל מי שמזכך עצמו השכונה עמו והוא נעלם כל שבה התחנכים ושאר כשרי
ישראל ותפלתם ועבודתם ע"י כשר האלה הם גם דברי תפלותם ע"כ ככתיב וזל עור
אלא אטילו כרוק אחד ביומכם כל העולם כולו בזכותו עומד פאמר וכדוק יקוד עולם וביותר
טוב אם יהיו מתנהגים כן בעפרה דהא ככופת חדא ביקר איתקיים מש' ר"א חייך או מחזרין
בתוכתא רישי ככופתא או חדא ככופתא בזכותם ויתכשון בלונתא ולא אותה ככופתא חדא
יהיו מוספקים מהקהל ה"ל כאלו כל הקהל מתכנסים בן כמ"ס חז"ל על מ"ס ומשני אותו כל
עדת ישראל וכו' כלם שוטטים והלא ח' שוטט אלא מלמד ששלחו ש"א כמותו מכאן תקמו
מעמדות ואתם האנשים ותיחדו כל ימי השכונת כתי מדרשות ויתנהגו כקדושת שבת בכל
הדברים כמ"ס פ"ד וכפרט בקדושת הדבור כמ"ס בגמ' א"ל יצחק מ"ד האמנם אלס בדיק
תדברין. מה אומנותו של אדם בעולם הזה ועשה עצמו אלס. יוכל חף ל"ת כן ת"ל
בדיק תדברין וטובים השנים מן ה' דהיינו אם ימצאו כתי כנסיות קדושות שיתנהגו כן כא"י
ובח"ל זמן מה ומה טוב באותם כניסות יהיו בתוספת רישו כניסתא כי על
ידם יתעוררו כל הכניסות כמ"ס באררת בשא וזל מכאן. אולופכא דכל רישא דעמא דלא
איתתקין הוא בקדמותא לא יכלין עמא לאתתקין. והוא כי השפע הקדוש והטהור הכא
יתלמדה הוא לעולם ע"י השתלשלות שורש קדושת נשמת גדולי הדור. ובר"ח פ' הדיבין כמס
המדרש אל כשפוטו ישראל ומנהיגיו וגדולי הדור הולכים בדרך ישרה ונשמתיות ומתרחקים
מן הכיעור ומן הדומה לו כך הוויין כל ישראל שהגוף הולך אחר הראש וכו' ואם בוודאי
מחזירין בתשובה רישי כניסתי ומכ"ס שושיל הרבה אם יתקיימו כ' הדברים ביקר רישי
כניסתו ושאריו כניסות. וחולי ככונת הזמנים והיה עת רצון מן השמים שפ"י אור קדושתם
ימלו כל ישראל את ערלת לבנם ויתעוררו אל התשובה כי לפי הכרח לא יבואו אל התשובה
באופן אחר כי עינינו רואות התפשטו והתגברו המתהו כל יום יותר מחברו באריות הגלות
המר הזה הדור פומת והולך ומעשה התורה והשפלו ע"פ הרוב רק מנות אנשים מלומדה שחה
לעבר ככפוטו דרכה לארץ בטונו אשר כל מי שיש לו מוח בקדקדו ראוי לדמעות ידמע עינו
יומם ולילה ואל יתן סוגת עד יתקן ועד ישים את ירושלים תהלה בארץ ואח"ל כל דור שלא
יכנה ב"ה ביומו כאילו נחרב בימיו. ובשחר טוב ומדרש שתואל וזל כל אותן האוכלסין
שנפלו בימי דוד לא כפלו לא על שלא תעשו בכין ב"ה והלא דברי ק"ו ומה לו שלא ככנה בימיה
בך אנו שחבר בימיו ויהיה בימיו ואין אנו מתפללים ולא מבקשים דחמים וכו' ובהיות כי
ובאלותינו כ"כ תלויה בלמוד סודות התורה כמ"ס פ"ד ואנחנו זכרי בדורינו זה לכתבו הקוד'
יתאשרו אל מה שנתגלה לו מפי אליהו אל אשר הדורות שלפנינו לא זכו לכל אלס בדורם וכדאי
ואין זה כ"א עת רצון מאל יתש לקרב הבאולה ב"כ ע"י למוד הזה. א"כ מי שאינו מתאמן

פרק שביעי

ואחר

מבארנו גודל מעלת למוד סודות התורה שעל ידיה נוכח אל הבאולה ב"כ
כבאר עתה גודל העונש רחמנא לכלן למי שיש לו לב כבון ומשכיל ללמוד
במרות ואינו מתאמן ללמוד הזה ואל המדרש שומר טוב א"ל ושמעאל בא וראה כמה קשה כמו
אל יום הדיון שעתיד הקב"ה לרוץ את העול בעמק והופסט וכיון שת"מ באים לכניו אומר לכם
כלום עסקת בתורה א"ל הן ח"ל הקדוש ברוך הואיל שהודות אמור לפני מה שקרית ומה
שפמית מכאן אמרו כל מה שקרא האדם יהא תפוס בידו ומה שפכה יהא תפוס בידו שלא
תפוגחו כלומה ליום הדיון. הים רבי ושמעאל אומר אוי לס לאותה בוטס אוי לס לאותה
כלומה וכו' בא מי שיש בידו מקרא ולא מפנה הק"ב ה סוכך את עניו ממנו ומכירי ביהנם
מתגברין בו כזאבי ערב והם כוטלים אותו ומשליכים אותו לביהנם בא מי שיש בידו כ'סדרים
או סלמה הק"ב ה אומ' לו בני כל הסלכות למה לא פמית אותם אם ח"ל הכיחוו מוסכ ואם
לאו עושים לו כדיונו של ראשון בא מי שיש בידו הלכות אומרים לו בני תורת כהנים למה לא
פמית וכו' בא מי שיש בידו תורת כהנים הק"ב ה אומר לו בני למה לא למדת הגדה ולא
פמית שפעה שהחכם יושב ודורס אנו מושל ומכפר עובותיהם של ישראל ולא עוד אלא
שכשעה שהם עובים אמן יהא עמיה רבא אטילו אם נחתם גזר דינם אנו מושל להם ומכפר
עונותיהם בא מי שיש בידו הגדה הק"ב ה ח"ל בני גמרא למה לא למדת שכל החמלים הולכים
אל הים והים איננו מלא ואיזה זה גמרא בא מי שיש בידו גמרא והק"ב ה אומר לו בני הואיל
ונתעסקת בגמרא פמית במרכבה פמית בגאותי שאין לי הנאה בעולמי אלא כשעה שת"פ
יוסבים והגים המון כתלמוד הוה כמא ככודי האדם הוא עומד וכו' וכו' לא זהו הנודי זהו
גדולתי זהו הנוד זכוי סכני מכירין את גדולתי מכאן היה ר' ושמעאל אומר אשרית"ה שמשמר
למודו בידו כדי שיהיה לו פתחון פה להשיב להקב"ה ליום הדיון לכך שומר ארץ לחיים שומר
מתנה. וקודם שכתב מ"ד הזה כבאר תפלה למה התחיל בעונש קטן כמ"ס שלא תפוגיהו
כלומה ליום הדיון ומסוים בעונש חמור במ"ס ומשליכין אותו לביהנם. והוא כי ב' מיני עונכי
תורה הם. ה' שלא קרא ולא פנה כלל לזה מניע עונש ביהנם כמ"ס בתקוניו ווי לון לבני
כמא דלא משתדלן באוריתא דאתקריאו פנים יבשים דאיבין עתידים. להתקרא בכורא
דביהנם ולא למנא אמרו טארי מתכיתין דאיבין עמלים וירשון ביהנם והסוב הכ' הם שקראו
וסכו הרבה ואינם חוזרים על למודם לאלה מניע בנפש וכלומה ליום הדיון כמ"ס במדרש זכרי
בן לוי הוי מתחמו למחמי אנכנו דר"ב לאתחוי ליה הראשו בני ארס שפניהם זקומות ובני
ארס שפניהם כמוכות ח"ל אלו שפניהם זקומות (שאין להם כופה לעמוד כסוד פליוטס)
תלמודם ביום. ואלו שפניהם כמוכות (שהם בוששים לעמוד כסוד פליוטס) אין תלמודן
עודם הדי מבואר שאעפ"י שאין תלמודם בידם הם בג"פ לא שפניהם הם כמוכות. וז"ל
ככל השאלות למה לא פמית ולא למדת ואין שואלין למה אין תלמודך בידך. והנה דברי
המדרש ז"ל לפי פשוטו לא יושא למרייהו עי לבאורה אין איש אטילו מנדולי דדור שיוכל
להשיב כל אלה ואלא אין הקב"ה בא בטרוכיא עם כריתיו. אמנם כאשר נדקדק
כדברי המדרש נמצא תקנה לכל איש ישראל אם הוא פוסק בתורה לפי השגתו ויגע
בשכלו להשיג יותר מכדי השגתו חף שאינו יוכל להשיג יותר יושא ידי חובתו. והוא
בשעור למס הקב"ה הוסך את פניו מבעל מקרא ואין שואלין אותו מפנה למה לא
למדת

למוד סודות התורה פרק שביעי

למדת • ק' בלמד ב' או ב' סדרים א"ל כל הסלכות למה לא למדת • משמע דאם הוסיף
למוד כל הסלכות הוסיף י"ח ולפעמים חומר סק"ה סניחוהו ומי שלמד כל הסלכות
א"ל תורת בהסיוס למה לא למדת וכוס קסה בכל החלוקות האלה •
לבאר זאת נקדים מ"ס רמ"א במשלי כפי' אם תבקשנה כבסף וכמטמונים תמספנה אז
תבין יראת ה' ידעת חלקים תמצא כי ה' יתן חכמה ומי דעת ותבונה
ותוכן דבריו הם כי מנינו ד' דברים אשר עלי' ידם זוכה האדם להשגת התורה הא'
מ"ס רז"ל שכל הנשמות היו על הר סיני וכל א' קיבל מה שחלק לכפשו מקרא או משנה
וכוונת זמנא שכל מוליד לחדש • ויש שלא וכול לחדש • ב' מ"ס מ' יום קודם וירדת
הגורל ביום הקב"ה החכם יהיה או טעם • ב' למ"ס יבשתי ומצאתי תאמין שאין התורה
מתקיימת אלא כמו שמות עצמו עליה • ד' יראת ה' כמ"ס ראשית חכמה יראת ה' קוד
ה' ליראיו וכל פירחת משאו קורמת וכו' • והענין הוא כי ארכעתן בעשרבו והא'
הוא השיקף שכל א' קבל בסיני מה' שנותן לכפשו ולא יתחדש אותו הדבר זולתו
על ידו וכשכח ממנו • וא"ת למה נחלק לזה הדעה ולזה מעט והוא ע"פ מ"ס במדרש
שכ"ר נשמות היו תלויות באהר"ה מהם בראשו מהם בידיו וכו' לפי לפי מעלת ומדרגת
ואתו האכר דומי של אהר"ה שהיה בטמנו תלויה ר"י נחלק לכפשו בסיני וכשכח ממנו
והא"כ ע"י יגיעה רכה למרק התורה יטוהר הטעם לשלם ע"י שפע חלקו מאתו ית"ש
ועוד בהקנות בה יראת ה' ולפי גרד הענינה ויראת ה' תהיה השגתו אם רכ והא' מעט •
והנה אם האדם ההוא שכל יהיה לא יוכל להשיג דבר זה ולהסינו לכן בעת יצירת הולד
נותנין לו חכמה לפי ערך הדרך להשגת חלק כפשו הנשמה לו בסיני לכל יפצרו
טפשות לכו הקומר אך הנשמה היא כוד האדם לנשמת החכמה או בתורה או במשאל ומתן
ומלאכה ובזה דקנו כל הד' דברים • ואז אם תבקשנה כבסף וכמטמונים תמספנה וע"י
יענינה זו אז תבין יראת ה' וע"י כ' אלה יגיעה ויראה ודעת חלקים אשר השפיע לכפשוך
בסיני שהיה ער כה באבור מתך תמצא) אותו החלק • ואם יבשתי ומצאתי תאמין ולא
אמר יבשתי ולמדתי • אך א"ת ל"ל הענינה והיראה והלא ככה גור הקב"ה עליו
חכם או עיפס ע"א (כי ה' יתן חכמה) (והוא חלק הנחלק לו בסיני על ידי הענינה והיראה
(משו) ר"ל מה שנזכר חכם או עיפס הוא (דעת ותבונה) דהיינו שנותן לו לב להשכיל
והוא בבחירתו להענות אותו דעת ותבונה על התורה ועל העבודה או למלאכה או למשאל
ומתן עכ"ל • הרי מבואר שלהשיג מה שחלק לו בסיני בדרך יגיעה ויראת ה' • ולפי
אין האדם יוצא ידי חובתו אא"כ הוא בעל יראה ויגע וטרח בלמודו יותר מכדי ובלתו
ואינו יכול להשיג יותר מש"ב אם חצר א' משני אלה יל' שהחלק לו יותר ומה שלא
השיג יותר הוא משום שלא טרח ויגע או לא היה בעל יראה • וכן הוא בזוהר בראשית
וז"ל בשואלנו אתה תשכחה • ד"א תשכחה ממש שכתא הוא לן בגון דסלקין בשואל וכתא
למחמי מבין כל מאן דסקיף לאשתכלא ולמכרע אש"ג דלא יכיל שכתא איהו דלוי וכלא
משכחין ליה • ובוט כתבאר למה הקב"ה הוסיף שני מי שיש כירו מקרא ולא משנה
כי בכל השאלות בכל החלוקות התשובה היא א' מ' אלה או שלא היה יכול להשיג או שלא
הנה להשיג והנה לפנות שבישראל חלק לו למוד מקרא כששנו להסין ולבאר פירוט
החלות כמ"ס הח"ל וכתב האר"י ז"ל כי מקרא הוא נגד שולס הענינים ומשנה נגד היצירה
ועמרא נגד הכריאה וסודות התורה נגד האשיות והנה לכפשו הכח תפסיה זוכה כל א'
מישראל

למוד סודות התורה פרק שביעי יד

מישראל אך לרוח ולכשמה וחיס אינו זוכה כ"א ע"י מעשיו כמ"ס בפ"ב וא"כ להפחות
מישראל כחלק לו מקרא והוא מחוייב לטרוח ולהשיג גם ללמוד משנה ואז אם לא יוכל
להשיג אז כתבדר לו שלא כחלק לו דק מקרא • ולפי מי שיש כירו מקרא ולא משנה
ל"ל שלא למד כלל משניות אז אין לו מה להשיב כי אם יאמר שלא רצה לטרוח יותר
מן מקרא חייב • ואם יאמר שלא היה יכול להשיב יותר מקרא ואמר לו איך ידעת זאת
ושמא אם היית טרח ויגע היית משיב יותר • ועל שאין לו פה להשיב הקב"ה הוסיף שני
ממנו ומשליכין אותו לביהמס • מש"ס מ' מי שיש כירו ב' או ב' סדרים משניות שואלין אותו
כל הסלכות ל"ל למדת ואם תשובתו שלא יכול להשיב יותר ח"ס מוכח שלא כחלק לו יותר
ממקרא אז אומר הקב"ה הכיחווהו ואם לאו ל"ל להשיב שלא רצה להשיב או אף שטרח
ויגע בה והקב"ה יודע שאין בו יראת ה' ולכן לא השיב יותר • או ב"ב חייב ועושין לו כמדתו
של ראשון וכן הוא בכל החלוקות האלה לכל מי ששואלין אותו אם התשובה שלא השיב יותר
והקב"ה יודע שהיה בעל יראה אז הוא פטור • ואם התשובה שלא רצה לטרוח יותר או
אף שטרח ולא השיג והקב"ה יודע שלא היה בו יראת ה' אז הוא חייב בדין •
ולפי כל ירא שמים שטרח ויגע להשיג מה דאפשר וינא ידו מובתו ואז אש"ג דלא יכול
שכחא הוא דלויס וכן הוא לשון הזוהר כמ"ס ואי איהו יכול לאדבקא ולא ארביק דמי ליה
לכר • וכן הוא בפפר עמק המלך שמיפס למ"ס נפית במרכבה נפית בשיעור קומתה •
וכוהר שלא לך אי יש כב"ע מארי מקרא ומארי משנה אלא הענין הוא מה ששואלין
נפית וכו' הוא לבעלי השנה ולא הם דכרי המד' כמ"ס ש"ל הואיל ועסקת בגמרא א"כ הסנתך
גדולה נפית במרכבה מש"ס מי שלא השיג לגמרא אין אומרוס לו נפית במרכבה וכן
הוא לשון הזוהר כמ"ס ואי איהו יכול לאדבקא ולא ארביק דמי לה לכר •
הרי מבואר מי שיש לו לב ככון וחכם ומשכיל ללמוד גמרות ופוסקים מחוייב להתאמץ
ולטרוח כפי יכולתו גם בלמוד סודות התורה ואז יוכל מאותו בוסס וכלימה שהיה
ר' ושמעאל חומר וכל זמן שאינו זוכה ללמוד הוה אינו בטוח שיכל מהכוסס וכלימה כי
מי שיש לו לב ככון ומשכיל ולא זכה ללמוד הזה אז בודאי המנועה הוא ב"א משתי אלה
או שאינו צדיק גמור כמ"ס ר"מ קדושים וז"ל ואית כטורין אחרנין כגון כשנים ועקרבות
שרפים וכטורין ההוא טוב דלא יועיל תמן דלהו איהו דאוי למישל ואי לאו דא כולא חייבא
הו עיילין ברזי דאורייתא • וכנ"ד מאן דאיהו חייבא ויועיל למכרע רזין כמה תלמידי
חבלס מבלבלין מחשבתיו דלא יועיל תמן לאתר דלאו איהו דלויס אבל מאן דאיהו טב כל
אינון כטורין אינון לממריה ויועילן ליה לטב הגנות וימרון ליה מרכא הא בר נפ צדיק וירא
שמים בעי לאשלא קרמך ואמר פתחו לי וכו' • אן אף שהוא צדיק תמים ולחורו שלא
לשמה כמ"ס ר"מ כל העוסק בתורה לשמה זוכה לדברים הרבה וכו' ומגלין לו רזי תורה
ופירש הרמו שלא יפטרך לטרוח ולעיין בה ולהוסיף טיפין טיפין של מומי התורה מן הסלפ •
ועפ"ד ותבאר מה סיפורי אנשי כ"ה לו' ומן בלבבו וכו' קאי על למוד הגמרא כמ"ס הרה ונאה
עייניו וכו' ובכוסת הפרדים ולא בכוס ולא כבלס לעולם ועד הוא שיחור עיניו
בסודות התורה כמ"ס דוד גל עיני ואכיטה כפלאות מתורתך וכו' למה ע"י איתו הלמוד לא
כבוס ולא כבלס • פ' למס שכתב אח"ל לומר והביאנו לשלום וכו' וע"פ מ"ס יתבאר היטב כי
הלא א"ת להכיל מהכוסת נשמת ליה הדין א"פ זקנה גם ללמוד סודות התורה גם
כתבוסתא"ל לכא אל הגאולה לא ע"י למוד הזה וללמוד הזה א"א לכות א"כ הוא צדיק וירא

הזכויות של שומרי שבת פרק שמיני

שמים ולומר תחלה נגלה לשמה כמ"ס כל העוסק בתורה לשמה אחר כך מנלין לו רזי תורה
וכמ"ס פ"ר שאין לטויל כפרדס אה"כ מילא כריכו מכשר ויין - והוא לידע תחלה דברי
אוסור והתר דברי ממונ' וז' ותן כלבנו לסבין ולהשטיל וכו' שקאי על למוד הנגלה כפי' ה"ה
ופי'הם לשמה וז' לשמור ולעשות ולקיים - כו' הפי' של לשמה הוא כלומר ע"ת לקיים וה"ל
כאלו קיים ואם הלמוד לשמה אז מנלין לו רזי תורה וז' אה"כ והאר עיניו וכו' וכדי שלא
יעבדו הסטורין אבו אומרים ודבק לבנו בתנותיך וכו' לידע את שמך וכו' ואז יאמר
הסטורין הוא כדוק ירא שמים כפי לעילא קרמך וכוכה ללמוד הזה ואז לא כבוס ולא ככלס
לעולם ועד מש"כ א"ה לא נוכה ללמוד הזה אז יל עכבול ח"ו לכבוסה וכלימה - והב' כו"ע
למוד הזה נוכל להגאל כ"ב ולכן יסדו לומר אחר כך והביאנו לשלום ותולינו קוממיות וכו'
ומ"ס בתפלת הנגלה ללמוד וללמד וכלמוד הסכתר והאר עיניו - וכן מ"ס דה"ע גל
שוכי ואביעה וכן מ"ס כפית במדככה הוא ע"מ מ"ס בתפלה שלמוד הזה חסד להבוא משני
אלא חכס ומבין מדעתו -

פרק שמיני

ונבאר התעלות אשר זוכים שומרי שבת והנה לבסוף יתירה וזכה כל אחד מישראל
כמ"ס וסר פכחם וז' בפס יתירה בשבת לכל ישראל כמדא איהי כפוס
עובדיו כפוס דרגא דיליה אם הוא חסיד או גבור או תם או מוכן כפוס דרגא דיליה נחית
עליה כפס יתירה - אמנם לתוספת דוח זכמה אל חס"ל מי שזוכה לשלשתן כחול זוכה
ליתרון שלשתן כעבת וככתבי האר"ף אף מי שלא זכה לתוספת כ"ן משאת כשמתו תבא לו
ר"ן מחד כללות העולמות לכד נמנא כי אין אדם מישראל שאין לו תוספת כ"ן כפי חלקו המגיע
וצריך האדם לכונן בזה דרי שישאר לו ממנו לימי החול ובהו יכונו דרכי עכ"ל - והנה
הזוכים במי החול לכ"ן הם בעלי תורה הכריקים כמ"ס זוהר אר"ם זכאין אינון מארירי בשמתא
מארי דאורייתא כמי פולחנא דמלכא קדישא ווי לאיכוני דלא זכאין לאתרבא כמריהון ולא זכאין
כאורייתא דכל מאן דלא זכי באורייתא לא זכה לא ברות ולא בפסמה ואל ר"ה מה שלא אמר
לא זכי בפסם כי הפסם ניקנת ע"י עסק המצות ומ"ס בני פולחנא דמלכא קדישא הוא אם
הבעל תורה איכו טריק אין בלמודו כלום וכפס על למודו כמ"ס פ' -
וענין תוספת שבת כתב האר"ף אל קהול רוגמא אותם אשר על ידי משעיהם
הטובים בתורה ובמצות קינים כשמה חדש גדולה מן הראשונה והיא כשמה
הז' והגוף אינו משתנה תוך העצמות שפנימיותו כן הענין הוא כתוספת שבת עכ"ל -
וככתבי האר"ף אל באמרך כאי כלה תכוון לקבל תוספת כפס וכברו תכוון לקבל תוספת
רוח ובאומרך פורם סוכת שלום תכוון לקבל תוספת כשמה וכל אלה הם כבוד קדושת בחינת
לולה - וז' שישעם זה תקנו אכפי כ"ה לומר אחר ברכת פורם סוכת ונו' הססוק
ושמרו בני ישראל וכו' כי כירושו ושמרו הוא כמ"ס בזה דאויטרך לכערא ליה והוא שלא
תסתלק ממנו השמה יתירה ולכן אחר שזכרים לפשמה יתירה אז שייך לומר ושמרו והוא דרכיך
לכערא ליה ובתיקוני שבת אל מהר"א הלוי אל אם לא אחר כואי כלה אז לא תבא לו כפס
יתירה עד שיאמר כרוך מקדש השבת) ובכורך באומרך נשמת תכוון לקבל תוספת קדושת
כפס

הזכויות של שומרי שבת פרק שמיני טו

כפס יתירה מכוונת ויס שבת - וכפמיכת גאולה לתפלה תכוון לקבל תוספת רוח יתירה
מכחיבת ויס שבת וכקדושת מוסף באמרך שמע ישראל ונו' תמסוד כעשך ככוונתך על ק"ה
ואז תכוון לקבל תוספת כפ' מקדושת ויס שבת ולהשראת שכינת כרוך גדברים הא' שיהיה
מושלם בכל תר"י מצות דהיינו שיהיה בפתוחה כע"ס ויתחבר על השמי' בלב שלם ויקבל
עליו כלל שלם שלא יעבור עוד אפילו על א' מש"ה ל"ת ויקבל עליו לקיים כל מצוה ומנוס
מרת"מ מ"ע שיכאז לידו ואפשר לקיים דל"ל ל"ת בעל מוס דנשמתא וכל אשר בו מוס לא

הגהה

ודברינו אלס הם תוכחת מגול לכמ' אכסום
אף שהם יראים ושלמים בתורה ומצו' וקנת
עברות עובדים כזרון לבס' ואין פורעים
ואומרים שהורגנו בסך וכתיב ועזוב רשע
דרכו ודל ממה שנגול בכך - ויס כמס
חושאים שמתנבלים לומר שפרכסתם תלוי
בזה כגון מלוה כרבית מכלל פעם הוא
עובר בה' לאוין וכן מגלמי וקנס כתער
או' אף כמספרים והוא כמו בתער ממש
שכלל פעם הוא עובר בה' לאוין ורכות
כהנה אשר מלכד העונשים המבוארים לכל
אחד במקומו לא אף אם יעשה כל השפלות
השייכים לקדושת שבת אינו זוכה למדרגה
זו שיהיה ראוי שיתרבה כשמתו אחיה כזון
קדושה מהשכינה - והדון פשוט בא"ס
סימן תרנג' וב"ד סימן קכ"ד סכרי שלא
יעבור על אמ"ס ל"ת יתן כל אשר לו ולא
יעבור - א"כ אף יעלה על הדעת שיפבור
על אחיה ל"ת מאוס להרוג ממון שאינו
כידו ויסס לפנו אלו הותר לעבור על אחיה
ל"ת מפום פרכסתו היה עמו מקבל כל
התורה והיה עובר על לא תרצח כי פרכסתו
תלוי בזה מ"ס ועל חררך תחיה - והנה
גילוח הזקן הארככו בזה כמס סו"כ -
ותוכן דברינו פס מי שאין פרכסתו תלויה
בזה לאו כל כמיניה לומר אי אכפי להסתבר
כמ"ס האר"ף אל שכל דבריו הם ע"פ אליהו
אל ומוסדים ע"פ דברי הזוהר וז' ראוי שלא
ישקור שום מעד ואסור לגלות כזקן כלל
ועיקר לא למעלה ולא למטה רק מעד שעל
השמה המעכב מלאכול ועתכנו כמספרים
עכ"ל

וקרב כמ"ס כפ"ב כפס התיקונים : ה' ה'
להתפלל ערכית כשמה שקדם סקיעת
החמה ויכוין לקבל תוספת כר"ן כ"ה וא'
במקומו כמ"ס - ה'ג' כאמרן ויכלו יכוון
להעיד שהק"ה כרא' עולמו לפעם ימים
זכיה הוא כופר בע"א וה"ל כקיים כל
הרת"מ מ"ע ואז הוא מושלם בכל תר"י מצו'
עם הרהורי תשובה שקרמה לו ואז הוא
ראוי להשראת שכינה ועל פניו שבת הוא
להשראת שכינה לכן נקרא השבת כפס
כלה וכפס מלכס וכפס מכוונת כי אלה
הם כפיו השכינה כידוע ולכן קבלת שבת
הוא כשמתה גדולה וכשירים כעומי וכמתה
קהלות מקבלים השבת ככ"ה בבלי זמר
עם המנגנים ומשוררים יחד - ונאמר לנו
העצבות בשבת כמ"ס בברכת המזון שלא
תהא כרה יגון ואכמה ביום מכוונתיו -
והוא כי אין השכינה שורה אלא מתוך
שומחה - ולכן שוהרנו על שלום בית
ביתר שאת בשבת ע"ר מ"ס איס ואשה
שכינה שרו' כיוסיה - ומשעם זה כוהגין
אכפי מעשה ללכוס כגדים לבנים וכתבו
המקובלי וז' המתלבש בבגדי לבן מעביר
ממנו הקליפה ואם א"ה לו ילבוס בוונים
אחרים חוץ מארום ושומר זאם ולא תבערו
א"ס ר"ת ארום שחור כי הם דומים לקליפות
וכ"כ למה אזכרה זו בשבת וע"ס מ"ס
שענין שבת הוא להשרא שכינ' כמ"ס זוהר
תזריע אל שזא קדישא לא שריא באתר
מכאבא ואי רוח מכאבא כטיל אתר שזא
קדישא לא שריא ביה' ולכן אם ילבש בגדים
הרומים אל הקליפות לא יקיר ראוי להשרא'
השכינה

הזכויות של שומרי שבת פרק שמיני

השכינה - ומעט זה הוזהרו במצות על קדוש המצבה כי כ"ח כשם התיקונים שעל הלב והריאה שורה קדושה העלוכה וכוזהר מהאדם בקרא עולם קטן ובו דונת העולם והמקדש והלב הוא כנגד קדשי קדשים לכן צריך להיות הלב מוכן להשראת השכינה וכל פנים מיפגנס אדם כלכו כגון קלפה פלגה תמרות וכונו הוא כמכנס כלם כהיכל וק"ק ואין השכינה שורה במקום שיש בו חיובי וכל זה כתב הר"ח על ימי החול וכ"ס כמכת שהשכינה עליו כתבבורת סגריכין אבו להודר שלא תשתלק מעליו כפי כל יום השבת ועל זה הוזהרו מן התור"כ מ"ס ושארני ב"י וגו' את שבתותי תשמרו ופ"י בזהר לאשגחה ההוא רוחא דשרא על עמא דאיסטריק לכשרא ליה וכן בויק"ל וז"ל כד עייל שבתא הק"כה מעטר לכל חד וחד וכפי דיכטרון ליה להאי עיטרא קדושה דאתעטרו והסילוק הוא הן ע"י חילול שבת או ע"י איהו שאר חטא בשבת כמ"ס לפנינו ולמחילת עון אינו זוכה אה"ב זוכה לכפמה יתירה ולהשראת שכינה ע"פ דברים המזכרים ומק"פ על זה מזהר כל היום מחילול שבת לקדש כפשו רוחו וכפיתו כב" דברים כמעשה וכרבור וכמחשבה ושלא יבטל כשום חטא אף מה שאינו חילול שבת כמ"ס לפנינו ולהיות זוכים אל הגאולה צריך שימנעו צדיקים כאלה שיקיימו הכל וע"י והיו זוכים לכפמה יתירה ולהשראת שכינה ולמחילת עון וכוסף על זה שיהיו נזהרין להחזיק עצמם בקדושת שבת כל ימי השבוע ברבור וכמעשה ובמחשבה וזוהרו לקיים בכל יום התר"ג מצות כמ"ס פ"א וע"י לא תשתלק מהם הנפ"ל כל ימי השבוע כמ"ס - ולהתנבב כן כמה פסועות ואזיכילין לזכות בשבתות שאח"כ לפ"י מיוחדת ושהיה עליהם השראת השכינה מאור כתר ואותו אור קדוש יבער כל כמות הטומאה מן העולם ולא יהיה זכר ויכאז כולם אל התשובה - וכתב הר"ח פ"ו מ"ע"הק שא"ל לקנות קדושת שבת אה"כ מקדש ענמו גם בימי החול מקצת היום ואז יוכל בהקל לקבל אור קדושת שבת כי קדושת שבת הוא קדושה עליונה מאור האצילות וא"ל לאדם להשיגה מפני שהוא מלוכס כו' ימי החול ששולטים בו ל"ט מלאכות והוא משל לכבוד שכלו בו כתימים משמן וכיוצא שאם לא יורחץ וילובן כראוי לא יוכל לקבל שום בנע - גם משל לאדם שהיה בחושך שאם יוצא לאור ומקבל אור השמש בתקפו משך שינו ואינו נהנה ממתיקת האור כן הכא לקבל אור שבת וכפשו אלוכלכת מזהמת כתימי עונותיו שאין אור הכפמה שלע בו ומאריך בענין זה וסוף דבריו ולכן ראוי שכלל יום ויום כפי יכולתו אם מקצת היום או רובו או כולו לפע"ז להתכבט ממלאכתו ולהתבודד ולעסוק בתור ולסלק משמחתו מעסקי העולם וכן יקדש דבורת ומחשבתו ושאר חושיו ולפחות בשעת התפלה שאז הוא ע"כ פגני מעסקי העולם שיהיה אותה שעה אז חגי שעה קדוש בקדושת שבת ולא יפסוק התפלה כלל כשום דבור באופן שלא יהא שום יום משולל מקדושת שבת וקדושה זו ויבאזהו לכל המדות טובות כי מי הוא הגורם שיכרו גובר עליו הוא מפני שאין לו כפמה שתהיה גוברת על יצריו וכוונן שתבא לו כפמה קדושה כראוי ויבר עליו ויהיה עמו וידא שמים עכ"ל לענינו

ואחר שכברנו המעלות טובות שמויע לשומרי שבתות כהלכתן וקצת גודל הפגנס אשר פוגמים מחללי שבתות כבאר קצת גודל העונם וז"ל מדר' העולם ע' וירא ערס"ה א"ר ועקב הרשעים שקלקלו צרות מילה שלטו וחללו שבתות ומועדים ושכפרו בתמיות המתים וכדומה להם יורדים לניהנם למטה וכדומים גם וסוכ אינם עולים אבל יקומו ליום הדין ויקומו לתחיית המתים ועליהם באמר ורבים מיפיו עפר יקומו אלה להאי עולם ואלה להרפות וגו' והיו דראון לכל כפר - מאז דראון פהכל ואמרו די בראייתם - ועל הכדוקים באמר ועמד בולם כדוקים וכו' - וכזהר תרומה מבוחר שאין מניחין אותם לכאף מן הגנהם במכת נז"ל כל אילון דמחללי שבת וממי בהאי עלמא הכי נמי לא בערין ליה בהסנא עלמא א"ר יוסי לא תימא הכי לא כטרי שבת וממי בעל כרחייהו - א"ר יהודה אילין אינון עפ"א דלא אתפקדו ולא כטרי שבתא בהאי עלמא וכטריין ליה תמן בע"כ בכל מעלי שבתא כרוזין אילין בכל אינון מדורין דניהנם סליקו דיוקן דחייבוה דהא מלכא קדישא אתיא וימא אתקדש ואיהו חנן על כולא ומיד דיוקן איסתלקו ומיבא אית לון ניהא וכל אינון מחללי שבתת וממי כפרהו' דיוקן סליקו מכויהו אבל כורא דניהנם לא אשתכח מעליהו לעלמין וכל חייבו גיהנם שאלו עליהו מ"ס חנן דלית לון ניהא מכל חייבין דהכא אילין מאריהן דדיוקן תייבין אילין אינון דכפרו בהקב"ה עכר על אורייתא כלא בנין דלא כטרי שבת תמן כב"ב לית להו ניהא ואינון חייבין כולהו צדיקי מרוכתייהו ואתייביב להון רשו למיחך ולמחמי כהו ומלאך חד דשמיא כנטריאל חול ואטיק לההוא נופא דלהין ועייל ליה לגיהנם לפיטיהון דחייבוה ומחין ליה דכטרין תולעין וכשמתא לית לה ניהא ככורא דניהנם וכל אינון חייבוה דתמן סתוין לההוא נופא ומכרזו עליהו דא אינו פלטיא דלא חיוס ליקרא דמאריה כפר ביה בהקב"ה וכפר בכל אורייתא בולא ווי ליה טב ליה דלא איתברר ולא ייתי לדיוכא ולכיוספא דא ה"ר וינאו וראו בפגרי האנשים הפושעים כי כי תולעתם לא תמות ואשם לא תכבה והיו דראו וכלעד דכל משיבוי דניהנם דתמן ימתן די ראייה זו וכזהר חרם אל א"ר הונא אפילו רשעים שכביהם מוכטרין ביום השבת ושוקטין וכייחין - דאל"ה הונא אין לך רשע מישראל שאין לו מעשים דמעליא ליה לעלמא דאתא ואומתי מעליא להו ביום השבת להוות כולם מוכתרים ככתר שבת א"ר יוסי וכי הרשעים שחללו שבת יש להם מעלה בכתר שבת - א"ל אין דהא תכן ויהי ביום הששי לקטנו לחם משנה כך כידוין הרשעים משנה להרוות להם ביום השבת וכו' גם כאנו להודיע לאותם והבולוס על ממון לחלל שבת ולהרוח ממון - שאותו רוח לא יצליח ביום כמ"ס בע' עקרים שבוים הז' הנקבת העולם ע"י כוכב שבתאי והוא לשון חורבן ושמחה וכל פעולות טבעיים הנעשים ביומו אינם מובלחים ויטור שלו מזהר חדש וז"ל וכשבת צריך לאחזאי מוכעא בהפוכא דשפחה לילית וצריך כאתר דעמינו דמכתאי לאתאי חדה באתה דמשוכא שריגא - באתה דעמינו עונב - למעמד תמן שניו בכלא עכ"ל - וכספר ועמק המלך אל כוד השבת הוא המכטל והמשרד המערכות של כוכב שבתאי המורה הרומה ושכינה וחורבן ואכפסה וכו' אבל לנו י"ג להודות שהקב"ה הוא המנהיג האמת ומשרד המערכה ויש לנו לשמוח בכל מיני שמחה וכו' -

ויבאר

הזכויות של שומרי שבת פרק שמיני יו

ויבאר ערס"ה א"ר ועקב הרשעים שקלקלו צרות מילה שלטו וחללו שבתות ומועדים ושכפרו בתמיות המתים וכדומה להם יורדים לניהנם למטה וכדומים גם וסוכ אינם עולים אבל יקומו ליום הדין ויקומו לתחיית המתים ועליהם באמר ורבים מיפיו עפר יקומו אלה להאי עולם ואלה להרפות וגו' והיו דראון לכל כפר - מאז דראון פהכל ואמרו די בראייתם - ועל הכדוקים באמר ועמד בולם כדוקים וכו' - וכזהר תרומה מבוחר שאין מניחין אותם לכאף מן הגנהם במכת נז"ל כל אילון דמחללי שבת וממי בהאי עלמא הכי נמי לא בערין ליה בהסנא עלמא א"ר יוסי לא תימא הכי לא כטרי שבת וממי בעל כרחייהו - א"ר יהודה אילין אינון עפ"א דלא אתפקדו ולא כטרי שבתא בהאי עלמא וכטריין ליה תמן בע"כ בכל מעלי שבתא כרוזין אילין בכל אינון מדורין דניהנם סליקו דיוקן דחייבוה דהא מלכא קדישא אתיא וימא אתקדש ואיהו חנן על כולא ומיד דיוקן איסתלקו ומיבא אית לון ניהא וכל אינון מחללי שבתת וממי כפרהו' דיוקן סליקו מכויהו אבל כורא דניהנם לא אשתכח מעליהו לעלמין וכל חייבו גיהנם שאלו עליהו מ"ס חנן דלית לון ניהא מכל חייבין דהכא אילין מאריהן דדיוקן תייבין אילין אינון דכפרו בהקב"ה עכר על אורייתא כלא בנין דלא כטרי שבת תמן כב"ב לית להו ניהא ואינון חייבין כולהו צדיקי מרוכתייהו ואתייביב להון רשו למיחך ולמחמי כהו ומלאך חד דשמיא כנטריאל חול ואטיק לההוא נופא דלהין ועייל ליה לגיהנם לפיטיהון דחייבוה ומחין ליה דכטרין תולעין וכשמתא לית לה ניהא ככורא דניהנם וכל אינון חייבוה דתמן סתוין לההוא נופא ומכרזו עליהו דא אינו פלטיא דלא חיוס ליקרא דמאריה כפר ביה בהקב"ה וכפר בכל אורייתא בולא ווי ליה טב ליה דלא איתברר ולא ייתי לדיוכא ולכיוספא דא ה"ר וינאו וראו בפגרי האנשים הפושעים כי כי תולעתם לא תמות ואשם לא תכבה והיו דראו וכלעד דכל משיבוי דניהנם דתמן ימתן די ראייה זו וכזהר חרם אל א"ר הונא אפילו רשעים שכביהם מוכטרין ביום השבת ושוקטין וכייחין - דאל"ה הונא אין לך רשע מישראל שאין לו מעשים דמעליא ליה לעלמא דאתא ואומתי מעליא להו ביום השבת להוות כולם מוכתרים ככתר שבת א"ר יוסי וכי הרשעים שחללו שבת יש להם מעלה בכתר שבת - א"ל אין דהא תכן ויהי ביום הששי לקטנו לחם משנה כך כידוין הרשעים משנה להרוות להם ביום השבת וכו' גם כאנו להודיע לאותם והבולוס על ממון לחלל שבת ולהרוח ממון - שאותו רוח לא יצליח ביום כמ"ס בע' עקרים שבוים הז' הנקבת העולם ע"י כוכב שבתאי והוא לשון חורבן ושמחה וכל פעולות טבעיים הנעשים ביומו אינם מובלחים ויטור שלו מזהר חדש וז"ל וכשבת צריך לאחזאי מוכעא בהפוכא דשפחה לילית וצריך כאתר דעמינו דמכתאי לאתאי חדה באתה דמשוכא שריגא - באתה דעמינו עונב - למעמד תמן שניו בכלא עכ"ל - וכספר ועמק המלך אל כוד השבת הוא המכטל והמשרד המערכות של כוכב שבתאי המורה הרומה ושכינה וחורבן ואכפסה וכו' אבל לנו י"ג להודות שהקב"ה הוא המנהיג האמת ומשרד המערכה ויש לנו לשמוח בכל מיני שמחה וכו' -

פרק תשיעי

מה הוא קדושת שבת וכו' ש שהוא ככלל כב" דברים כמעט וכדבור וכמחשכ לקדש בשמינו ורוחנינו וכפיתינו - קדושת המחשבה בראייתא במחלתא שבת ימים

קדושת המחשבה והדבור פרק תשיעי

ימים תעבוד ועמית כל מלאכתך. וכו' אפסר לו לאדם לפנות כל מלאכתו כל ימים אלא
שבות כלו כל מלאכתך עשויה ואין לך מעטיוני עושה שום דבר כדי שיהיה לך היום קדוש
זתדבק בה' אלהיך. ד"ה שבות ממערכת עבודה עכ"ל ומאריך סד"ה כזה ותוכן דבריו
הפ' ואל ואמרי שהנסמות נכונות כו' מתקום הנקרא קדש כל ה' ואל' לפי בחינתו ראוי
לעשות עיקר מהנסמה לקדשה בקדושת העליון. בכונת התפלה וכחידושי התורה ובכרבת
הנסמן בכונתו ותר משאר הימים. ואל' ד' באגרת מוסר אפס' שאמרנו דבור אסור הרעור
מותר אם יש לו נער מתוך טרדות הלכה או כדומה להנה אסור כמ"ס במכילתא כאלו כל
מלאכתך עשויה. וכן אמר אומרים בברכת המזון שלא תהא נרה ויגון ואמנם ביום מנוחתו
ובתקונו שבות על מהלאה אל אסור לדאוב אשילו על חורבן הבית ולא יתודע על השאוי.
עוד תקדושת המחשבה להזהר מן הכעס ועצבות ביתר שאת מבוזי החול ואל' תקינים
זכאש איהו מאן דגטר דורה לשבת דאיהו ליכא דלא איתקרב תמן עניבו דשחול וכעס
דמרה דאיהו נופא דנוהנס דעלה איתמר לא חבערו אס בכל מוסבותיכם וגו' והכי איהו
ורא' דכל מאן דעשם קאלו חוקיד כורא דנוהנס עכ"ל. ופ"מ' מדורה לשבת ר"ל הכפ'
הנקראת שבת שתייה דרה בלכו ולא תסתלק ממנו הנס ע"י איהו מעא שיהיה בשבת
תסתלק ממנו הנס' כמ"ס אמנם איתו התלקות ע"י הכעס הוא יותר ממה דכפאר
חטאים אל שאינה מתלקת ממנו הקדושה רק מאיתו אחר שחטא בו כמו על ידי כל חטא
פניני החול ומה שסוהר סכתוב כות' להיות שומר ודו מעשות כל רע אל שהוא משום כי כאשר
איהו אחר תכשתו ויהיה פנום לא יהיה ראוי להשרא' סכינה כמ"ס פ"כ דכל אשר בו מוס לא
יקרב משא"כ ע"י הכעס יסתלק ממנו כל סכר' שלו מבית ומחוץ כמ"ס הוזהר תורה ואל'
ואע"פ דכמה מקאבין איבין דא' שנייא מכולא כולא סאיב בופא מנו ומבר וכפשא כולא מקאיב
ושאר מקאבין דעלמא לאו איהו אלא בופא לבד בלמודו בנין דע"א ממס שארי בנייה והכ' כי
פנס דבעם הוא אמם כמו עופה מלאכה כי יתבאר כפ' הזה העעס שאע"פ שקדושת שבת
הוא כב' דברים ואע"פ כ' אינו חייב מיתה כ"א על עשוית מלאכה. הוא כי ע"י מלאכה מתלק
ממנו גם כפס יתירה ואלו לא כפאר בוסוס קדושה משא"כ ע"י פנס הדבור והמחשבה
מתלק ממנו רק תוספת הרוח וכפמה ותוספת נפש כפאר בו ולא כעקר כולו
מהקדושה והנה גם ככעס כתיב טורף נפשו באפנו. וכן הוא לשו' הוזהר טרף יעקר
כפשים בנין רבונים וכן מ"ס וכפשא כולא מאבובל זה בויני החול ולפ' הכועס בשבת
מתלק ממנו גם כפס יתירה. לכן אחר שהזהיר על השבת כמ"ס וכיום ה' יהיה
לכס קודם הזהיר על כ' אלה על חוקר מלאכה במ"ס כל העוסה בו מלאכה יומת ועל
הכעס במ"ס לא תבערו אס וגו'. ומה שאינו חייב מיתה עליו כמו על מלאכה הוא
ע"פ מ"ס בספ' השומך בתשכון עכ"ל ל"ת הוא הסתכלות בפנים לפס זנות שחמ'
ולא תתורו אחריו לבבכם ואחריו עיניכם. ומס שאין לוקין עליו הוא לפי שאין זה
דבר חסויים שנוכל להתרות עליו כי א"א לו לאדם שלא יראה בעיניו לפעמים ויתר
ממה שראוי לו וכן א"א שלא תסתלק המחשבה יותר ממה שראוי לו. ע"כ א"א לו
לאדם להגביל בגבול ידוע' ולפתרות עליו עכ"ל כן הוא במדן דידן לפי שמנינו
שמותר לכעוס על הרשעים כמ"ס הלא משא"כ ה' אשכא ובתקומתך איתקוטט. וכן
מ"ס בזהר רנוקס דרעבן שב הוא אס הוא כמילין דאורייתא ולמיכס יקרא לאורייתא
וכן אמרו בגמ' דמותר להראות כעס לאיס חת בני ביתו רק קלא וכעוס בלבו.

ולפ' ז

קדושת המחשבה והדבור פרק תשיעי יז

ולפ' אין זה דבר חסויים להתרות עליו. לכן אף שהוא כע"א אין לוקין עליו ולכן
אף שהפנס הוא כעוסה מלאכה אינו חייב מיתה עליו. ואיכור העצבות אל זוהר
אמר כהאי יומא איתכתי כל רובא וכערא ודוקא מכל עלמין בנין דאיהו יומא דהולולא
דכשתין מתוספין כנוכח דעלמא דאתי וכוקאל ואל' וכאוי נשמתא כפיון כל עכא
וחמתא ולא אסתבא בר חדוה לעילא ותתא. והעעס לזה הוא כי תכלית הסבת הוא
להשרות שכינה עליו ואין השכינה שורה אלא מתוך שמחה.
ובענין ועשה טוב בקדושת המחשבה הוא למוד התורה כמ"ס בגמרא ומררטי ומעלתו
אל זוהר אמר ומאן דאפיק מלה קדושה מפומיה מלה דאורייתא אשתבד מכוהו
קלא ופליק לעילא ואתערי קדושי מלכא עילא ומתעטרין ברישיה וכדן אשתבד חדושתא
לעילא ותתא. ואל' תו"מ במ"ס טסת יומס תעבוד ועשוית כל מלכותיך ובוים הו' וגו' לא
תעשה בו מלאכה ולא אמר ולא תעבוד והוא כי עבודת ה' נקרא עבודה והיא תורה
ותפלה וחמ"כ ועשוית כל מלאכתך ור"ל שתכליח שבמלאכת ארעי ויהיה נעשוית כל מלאכתך
כמ"ס הראשונים עשו תורתם קב ע ומלאכתם ארעי זה וזה נתקיים בידם. ואס ובוים
הו' וגו' לא תעשה בו מלאכה אבל מה שהוא עבודת ה' כריך לעבוד גם כשבת. ואל' זוהר
סלח לך בר כפיק שבתא סלקין כשתין דשאריו על עמא קדושה וקיימין כדוקא קמי
מלכא והקב"ה סאל לכולסו מה דקדושה דאורייתא דאמרות כשתתא דא' דפליח וכולהו
מוקמי האי מלה בתרי מחיבתא לתתא והקב"ה לעילא חתים האי מלא וכל פמליא סל
מעלה כויתין האי מלה וכויות הקודש מתרכין כדפסין ומתלבשין כדפסין וכד סאל לון
ולא תבין ושתקין כדן חיות הקודש כעמדם תרפינה ככפשוין וחידושה אורייתא היא
אס וכל לדס חזיה דבר הרי זה משובה. אמללא לכל אל' כחלק לו בקיני שיוכל לדס חידושי'
כתור' ולמוד דכרי' אשר לא למד עד כה כמ"ס בדיופ' אשר לפנינו בשס הרס כניאור מ"ס זוהר
ולאפשא לה בכל יומא. ובכתבי הארי' אל' מי שפוסק בתורה כשבת ומתדס איוו חידוש מעטרין
לאכיו באותו העולם לכן כמכסו כ' דברים אה להרדי ככר את חניך וככור את יום השבת.
וכן איס אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמרו. עוד סס טוב לקרות חכמת הקבלה
כשבת וסימך השתחוו לה' בהדרת קדש דת קבלה בהסך אכל כחול יש ללמוד הלכה וכן
ד"ת הריעו לה' כל הארץ ר"ת הלכה והוא מכון למ"ס שנסמות יתרות באיס מאבילות
והלימוד פרדם ר"ת עש' טרמ' דר"ס סוד' וסוד הוא כנר האבילות ולכן כפס' ולמוד מה סהו באבילות.
ובענין קדושת הדיבור אל' הגמרא פר' אלו קשרים ודבר דבר סלא יהא דבורך סל
שבת כדבורך סל חול. ופיר' ס' בנין מקס וממכר ומשכונות ובתוספ' אל' ואין
כראה לר"ת דהא ככר כפקא לן ממחא חפניך. ואלו ר"ת דהא דקאמר סלא יהא דבורך וכל
כיונו דקאמר בווקרא רבה רפב' ה"ל איתא שבתא דהוה מפתעו כני ואל' איתא שבתא היא
ושתקא. ומשמע שאין כ"כ לדבר כשבת כמו כחול ובירושלמי אמרינן בטורח העירו שלת
מלוס בשבת עכ"ל ועפ' כתב בש"ע סימן ס' ואל' ודבר דבר סלא יהא דבורך סל שבת כדבור
סל חול הלכך אסור לומר דבר פלוני אעשה למחר סמורה פלונית אקבס למחר ואפילו בשבת
דברים בטלים אסור להרבות והנה מ"ס דברים בטלים הווח עשות דמוכס וכל' דכרי' אחרים
והוא שיתת חולין כי דברים בטלים אף כחול אסור כמ"ס בגמרא יומא ת"ר ודכרת בס' ולא
בדברים בטלים ופסול אשילו במיעוטו. משא"כ מ"ס למורך פרנסתו שמתר בחול ואין
ברוך להזהר בס' שלא להרבות משא"כ כשבת אפילו בדבר הסריך לו מה שיוכל למעט בדבור
ימעט

א ב ג ד ה ו ז ח ט י

קדושה המחשבה והדבור פרק תשיעי

ימעט וכן הוא בכתבי הארץ אל אסור לדבר דברי חול בשבת כי אם ימה שהוא כהכרת
לו ואפילו זה היה תורי אל מדבר בלשון הקודש אך כשהיה הרב אל אומר דרום
לכרמים היה אומר בלשון חול בשבת משמע מה שאינו כהכרת לא היה מדבר
אפילו דבר אחד וכן הוא מבואר זוהר ויקהל אל כתיב אל יבא אדם ממקומו כיום
השביעי תנין מאי ממקומו בהאי אתר דאתמוי למהך ורזא דמלה כרוך כבוד ס'
ממקומו ודא הוא רזא כי המקום אשר אתה עומד עליו אתר ידועא אית לעולא וקרוין לס'
מקום דאסתמודע בה יקרא עילאה וכו' אזהרותא לכר נס דהא אתעטר בפטרה
קדושה דלעילא דלא יפיק מניה בגין דכפומיה מלולא דפול יפיק מניה וקא מחלל שבתא
בידו כעכידתא כרגליו כהילוכא למהך לכר מתרין אלמין אתה כל הלין חילולא דשבתא אינו
אל יבא אדם ממקומו דא אינו אתר יקרא וקדושה דהא מניה ולכר אתר חלקים אחרים חקרי
וכו' אל יבא אדם ממקומו עכ"ל הרי אמר דכפומיה מלולא דחול ולא אמר מלולין משמע
שאף ע"י דבר א' שאין מן הצורך לא יבא מן הקדושה ואזהרה זו היא מבוארת במ"ס ודבר
דבר והווי כאלו היה כתוב ומדבר כי ה"מ של ממזוא מפצוק קאי על מנוח מפצוק ועל ודבר
דבר ומללא כתיב ומדבר דברים משמע שאפילו דבר א' שאין מן הצורך אסור לדבר
בשבת וכו' כתבאר מ"ס מר' סוף בהר ואל ודבר דבר אימיה דרשב"י כי הוית מפתעי
מותר מילין הוה אמר לה שבתא היא ופתקא ולכאורה כ"כ וכי זהוהא ועוד לקרא ומה נלמד
מעובדא דרשב"י יותר ממשמעות דברי הפסוק וע"פ מ"ס יחא כי גם בעל המדרש למד
מ"ס ודבר דבר פירושו שאף מה שנריך לדבר אסור להרבות רק ימעט מה דאפשר והבוא
דאיה מעובדא דרשב"י מהיה ח"ל שבתא היא ולא אמר בפירוש שאסור להרבות כדכרום
בשבת או כמ"ס ז' סימן ר"ס א"ס ראה אכיו עובר על"ת ויאמר לו כך וכך כתוב בתורה וע"כ
מה שהיה יכול לקצר בדבריו היה מקצר ואל רק שבתא היה להזכיר לה שלא תדבר הרבה
גם י"ל שמה שמכאן בעל המדרש עובדא דרשב"י הוא לראיה שמ"ס שלא יהא דבורך וגו' פירושו
כמ"ס תוספות ולא כפר"ס שהאסור הוא על השכונות ומשא ומתן אכל בשומת חולין מותר
והוא מ"ס כי הוית משתעי בני וכו' משמע שאם הוית מקנרת דבריה לא ח"ל כלום תא
ע"כ לא קאי על השכונות ומשא ומתן כי זה לכל הדעות אסור אפילו כמיעוטו וע"כ שהיו
דבריה בשומת חולין או בדברים המותרים בשבת והם דברים הכרוכים לשבת גם כזה אסור
להרבות ולכן היה מוחה בהי' והטעם לפנס איסור הזה הוא כי לא די שבחילולא דחול ופיק
כשמתוהו לאתר דאקרא חלקים אחרים אלא אף גם גורם שהקליפות רונים ליכנס למקום
הקדושה כמ"ס זוהר אמור אמר דבי יוקי ודבר דבר מה הוא ומה גרועותא הוא לשבת ח"ל ודאי
גרועותא היא דלית לך מלה ומלה דכפיק מפומיה דבר נס דלית ליה קלא דסלקא לעילא
ואתער מלה אחרא וכד אתער חול כיומא קדישא גרועותא זוהו וסקנ"ה וכנסת ישראל
שאלו עליהן מאן כפי חול הכא וכו' עתיקא קדישא לא שריא ולא אתמוי על חול
בג"כ הרהור מותר הרהור לא עבוד תורי ולא עבוד מובה קלא אכל לבתר דאסיק
מלה מפומיה ההוא מלה אתעבוד ובקע חורין ורקיעין וסלקא לעילא ואתער מלה אחרא
ובזוה"ב שלח אל מאן דאומין אוספיה בים בעי לאשתדל ולא באחרת מ"ס ההוא מלה דאסיק
מפומיה סלקא ואתער אתערותא לעילא או לטב ואי לבוס ומאן דתיר בעינבא דשבתא אסור
ליה לאתערה מלה דחול דהא פגוס כיומא קדישא מאן דיתוב בהלולא דמלכא לא יתמו
למסבך למלכא ויתעסק באחרת עכ"ל הרי מבואר ע"י שימת חולין גורם להכנס שומת

קדושת המחשבה והדבור פרק תשיעי יח

הכל פיו למקום הקדוש הא"כ היא פגוס ממש כמו ע"י מלאכה כי ככתבו האר"ל אל מי שפועל
מלאכה בשבת גורם להכניס הקליפה בפני הקדושה ומניב עד הפורס ששמתו תלויה סד לכן
דאוי להיות חייב מיתה לפי שגור' להכניס הקליפה ולטמא מקדש הא"כ כיוצא חוץ לתחום אינו
מוזק לאחרים אלא לעצמו לכד כי הוא עוקר עצמו מן הקדושה ומזכיר אותו אל מקום הקליפה
לכן אין ראוי להמתין כיון שאינו מרוע רק לעצמו לכד אך על כל זה ענו ושא"ל כדי להתלבן
ולמוד אל מקום שורשו בקדושה עכ"ל הרי מבואר פגוס שניהם פוג וכן הוא כבמרא מנין
שהדבור כמעט שאמר בדבר ה' פגוס נעשו ואל"ת אם כן למה לא מייבה התורה עליו
כדת כמו על מלאכה ב' פגוסות בדבר הא"כ כי קדושת שבת הוא בטלסא דכרית במעשה
וכדבור וכמשפס לקדש כ"ף ש"נו לפ"ל לא נעקר כולו מהקדושה משא"כ בעושה מלאכה לא
נפאר בו פוט קדושה כי כאשר מתלק הנפש כלם מסתלקים כמ"ס הר"מ ומס"ל שא"ל
לדבק בשכונת א' באמצעות הנשמה ולא לנשמה כ"א על ידי אמצעות הרוח
ולא ברוח כ"א באמצעות הנפש ואם כי כל העושה בו מלאכה וכברתה הנפש
היא מעמיה הנפש רויקא הי' לפי שהוא דבר שאינו מוסיף שובל להתרומ
פלו כי א"ל להנביל ולומר זה צריך ומותר לדבר וזה אסור לדבר כי הוא אינו מן
הצורך כמ"ס בענין הכנס והסתכלות בכנסים וסג' כי הלא ע"י פגוס הדבור מסתלק תוספת
הרוח וכ"פ יכתבו פלגס יתודה וזכה כ"א ואל מושראל מפ"ל לדור וכשמה שאינה זוכים
להם כי אם מארי דאורויתא א"כ אין לשויבו עליו מיתה וברת על שגוס השתלקות
מזכו תוספת הרוח ושמה הוא מאותם שלא זכו לתוספת הרוח ודרכיה דרכי נועם הנם
שבתכו כמ"ס האר"ל אל שאף מי שלא זכה לרין נשמתו זוכה מנר כללות העולמות אך כיון
שהוא דבר מועט אין השתלקות ממנו אותו המועט גורם להכניס הקליפה למעלה כמ"ס
בספר נשמת אדם על מ"ס ת"מ שגוית נעשו להם כדוכות שהוא לפי שצרכו קדושת
כשמתו שזכה ע"י התורה שניאה קטנס כחוש השפעה פוגס בדקות קדושת נשמתו יותר
מעון אשר הוא לשאר העם כשנות העגלה ויבא לבו מזה שהעונש הוא יותר גדול לשואה
של ת"מ המרכיבים שימת חולין בשבת כי הם הזוכים לר"כ כמ"ס כפי גם באשר פורס נשמת
הוא גדול עד מאד מניב פגוסיהם יותר למעלה ח"ו משא"כ עמי הארץ הם זוכים לר"כ
רק מכללות העולמות והוא דבר מועט אין הפגוס גדול כ"כ אצמם הוא הערה גדולה לאותם
שאינם בני תורה כגדילו בצדו שלא זכה לקדושה הרבה ולמה יפסיד בידים גם המועט
אשר בו מכללות העולמות וכדברים אלה חז"ל לעולם יעשה כל אדם עצמו לת"מ שרי
מבואר במקנת גודל העונש והפגוס של שימת חולין בשבת

קדושת שבת במעשה פרק עשירי

מכבד כעבוד את כפשו כי כפשו אותו הקדושה מהאל יתם ולכן אמר כל המעבד את השבת
כי המכבד את השבת בהתענגו לשמה ושוקק בו בתורה לשמה וכמעט מכל דברי מול הוא
מוסוף התעוררות והתדבקות בבחינת הפכת וכללו את השבת אלו מכבדים ומעבדים שאור
הכוונה עולה עד למעלה הן הם דברי הזהר ויקהל ואל סגור רוחא קדושה דכחית ואתוסף
ככולי עלמין כד נחית ואתתתי בכוסמין דגתא דעדן דכחית ושדית על עמא קדושה .
האי רוחא אתתתי מהכחתן של ישראל ומעבדא דלהון תלת זימנין בתלת סעודתיין (ר"ל
שבתית מרוחניות של אותם המאכלים והמסקים שהם לכבוד שבת) ודא הוא דכתיב כיני
וכן בני ישראל וכו' ועל דא בעי לעבדא ליה במובלח ובמסתיא וכדוה דכולא בלכוסא
וקר . ועפא נראה שזה מ"ס מונה לשעום בע"ש תמה טבול ע"ש לכוך שבת כבוד שועמיה
חיים זכו . והוא כי כתבו כס"ב סככל ע"ש אחר מני ווס יבא ל שארס ניכוזן קדום מהנס' .
אשר יהא לו בהכנסת שבת ועל סגור דק ניכוזן קדום מכבדן אותו הניכוזן רק בטעמה
מהמאכלי ואל זה ולועי כב' תכסילין סגוי תשמע טו סמוק כידו לא וסתפק עמנו כב' תבטילין
וב זוהר תרומה אל בופיתון דדדיקויה דלא אתהסון בהאי עלמא אלא מתעבדו דמנוה שכתא
וזמני וחגי האי רוחא מסאכא לא ויכל למשלט עליהו דהא לא אתעבדו מדיליה כלום והואיל
דלא בטלו מדיליה לית ליה רשו עליהו כלל וכאם איהו מאן דלא אתתתי מריליה כלום וכטו"פ
אל הרי מבאר שאין טוב לאדם להרבות הכחות במאכל ומסתה וע"ז וכל לשמם הוצאותיו .
וענין חיוב ג' סעודות הוא גם כן מדאורויהא כמ"ס פ"כ כתבי . ת"ל כמה סעודות חיוב
אדם לחכול כשבת שלשה ר' מודקא אמר ארבע אמר רבי יוסמן ושניהם מקרא א' דרשו וכו' .
ובש"ע קימן ר"ש ואל הוא ל' הרמ"בם תשמים המטה מתעבדו שבת היא לפיכך עונת ת"ח
הבריאים בליל שבת ובכתבי האר"י אל תכון מן התקונים כי כל אזהרות ראל על
זיווג מע"ש לע"ש הוא במשמע לשם הריון כי נרוך לכניס כדי להמטיף להווא טפה נשמה
קדושה עליונה מזווג עליון ולכל יושפעו לו נשמות סקראים כדוק ורע לו ואם כבר אשתו
מעוברת או מניקה בטלה טענה זו עכ"ל וכזוהר ח"ט חול אפור לשמש מטתו בשבת רעבון
הוא גם כן מטעם זה ולא כמ"ס רפ"ה הטעם משום שכל השילס הוא בצער ואל גליוסף יולד
סני כניס וגו' ר"ס אומר רזא דא איהו רזא עילאה כיון דקט"א סלטה כהאי שבת רעב בעא
לאסתמא תבועיה בנין דאי לא סתים ליה גרום לאתמכא רוחא להווא וולדא מהווא אתר
ויהיב דוכתא להווא אתר וכו' ומאן דאכתא תבוע עליהו כתיב בה' בגדו כי בניס זרי' לרו
עכ"ל ועפ"י יתבאר מה שהקטו המפרשים א"מ"ס במ"א ר"ל אפור לשמש מטתו בשבת רעבון
שכאמר גליוסף יולד וכו' אתא חסוכי בניס מסמפון מטותיהו בשבת רעבון ופי' רפ"ה משום
קיום מצות פרוה ורביה והקשו איך כלמר תוסף הלא עד שלא נולדו לו ב' בניס אלו היה
חסוכי בניס והיה מותר לשום מטתו גם בשבת רעבון גם לא היה לו כת ולא ינא ורי מובתו
לכ"ה . ולפי הטעם של הזוהר כינא כי מ"ס חסוכי בניס וכו' פירושו הוא אל התשמים
שלא לשם בניס כגון במעוברת או מניקה וכדומה לזה כזקנה ועקרה משמשים מטותיהם
גם בשבת רעבון כי לא יתמכו רוחא מס"א לולדא . אבל משום קיום פרוה ורביה
אמר כי יתקיים בו מ"ס בה' בגדו וכו' . ובזה יתורן קופיות התוספות מיוכבד שכולדה
בין החומות ואותו השת רעב היה וכן מה שהקטו המורתי איך קימם יצחק עם רבקה
בשבת רעבון כמ"ס והנה יצחק מצחק עם רבקה . כי ב' אלס שמעו מטותיהם כא" .
וכזוהר ובכתבי האר"י אל מבאר מעלת אי הוא שאין שם שום שליטה לסט"א והן לטב הן
לכניס

קדושת שבת במעשה פרק עשירי ב

לכנס הכל הוא ע"י הקב"ה בעצמו מס"א כ' ווסף היה בח"ל והיה נרוך להזהר כזה עכ"א
הכתוב שכולדו לו קודם הרעב ובשימון תקע"ד כס"ע מתיר לשמש בליל טבילה בשכ' רעבון
חמ"ס בירושלמי ואל חסוכי בניס משמשים מטותיהם לעולם דלא קו"ל כר' יוסי אבל להתיר
בליל טבילה אין לו פירוש ושב"ק וכן משמע בכל הפוסקים שלא כתבו היתר זה עכ"ל ואם
פירושו של חסוכי בניס הוא כמ"ס נראה רגם ר"י ס"ל דחסוכי בניס משמשים מטותיהן
לעולם כי לא ימסוך מס"א וולדא ומ"ס ר"י וכלבד יום שטבלה הוא על תחיבי בניס ולא על
חסוכי בניס ואל פרוכה לשמש לשם לקיים מצוה ורכיב זה אפור דימסוך כמ"א
לולדא . והנה בליל טבילה לא ימסוך רוחא מסאכא להווא וולדא כמ"ס וזוהר כראשית
אל נכרא דנטיר לאתתא זמן רימוקא זוגא דשכינתא בהדיה עד דאתדבייא אתתיה כיון
דאתרסית בעי לחדאה לה ולעיל מניס דמויגוא עילאה אוריקת בה כסתמא קדושה והווא
ברא אקרו כרוה דהקס"ס . וכזוהר בכל אתר דאסתכת בה כדק סדין כל רומין וכל
מויקי עלמא ערקין ולא משתכחין קמיה . ומאן דאקדים ונטל אתר אחיד ביה ואי איהו
קדושה כטיל מקרמת דכא כל רומין וכל מוויקי עלמא ערקין מקמי ומאן דאקדים ונטל אתר
אחיד ביה וכו' ואם בזמן רימוקא זוגא דשכינתא בהדי' ולא יהיה שום אחיזה לסט"א להמטיף
נשמה להווא וולדא מהווא סטר אס כן להתיר בליל טבילה יש לה פירוש גדול . וא"ת למה
לא אמר רבי יוסף וגם ליל שבת כי אל כגוונא דא ת"ח דמפרשין מנשיהו כל אינן ומין דשבתא
בגין לאתעסקא באורויהא זוגא עילאה אזדווג בהו ולא מתפרשא מנייהו כיון דאעל שבתא
בעיין ת"ל מדאה לדביתו וכו' כתשובות בדבר הא' דזוהר מ"י ב"ח כמ"ס בנין
לאתעסקא באורויהא ור"י אור תיקון לכל עולם . והכ' דל"מ"ס בגמרא אפור לשמש מטתו
בשבת רעבון . ואם הטעם הוא כמ"ס הזוהר הוא דק על ימי החול כי בשבת לא
סיף לומר דסט"א שליט בעלמא כמו פירוש שכתב כולם כעמרים במקרא דתהווא רבא
ואילנא דחיי שלטא ולא ע"ן הדע' טוב ורע ואף גם לפירש"י שהאפור הוא משום שכל העול הוא
בצער זה לא סיף בשב"א אפור להיות כנער כמ"ס פ"כ כתבי וככתבי האר"י אל בליל טבילה
היה נוסב הרב אל להיות כיעור עד מצות ועוסק בתורה ואחר כך משמש מטתו וקורא ק"ס
ויישן כדי שלא יבא לידי הרפור ח"ו . עוד מעונג שבת בכתבי האר"י אל סיבת כהרים בניס
אחר האכילה הוא גם כן עונג שבת ואל מ"ס שזאביה ביום הוא רעה לנדויקים הוא כי
הנדיק על ידי מעשו אפסר שיתעברו בו נשמות הנדיקים כאשר יישן בלילה ומותר נשמתו
אליו ומשכח עמה נשמות הנדיקים כדי לכויעו וכאשר יישן ביום ימורו הנשמות ויתפרדו
ממנו גם כן בלילה האדם מפקיד נשמתו כיד השכינס ונאה זכה וכרה שלמה . ואמנם הרשעים
כיום לא תמאז מקום מניחה ופקדון לבן מפסדת מה שלקחה בלילה . ואמנם הרשעים
הם כהפך כי בלילה אינם כנכסות כפקרון כהגפי השכינס . והם משוטטות בעולם
ומזכאות נשמות רשעים וכאות עתהם בעיבורם . ולכן אם ישנו ביום אפסר שעל ידי חיות
מעשים טובים שעשו אותם הרשעים ביום ההוא כאשר יישנו ויתפרדו מהם . ואמנם השונים
למי שהווא אדם גדול ומסוכ מאד כמו הראשונים אן אפסר שאפילו אם יישן ביום ירויה כמו
בלילה ואמנם ביום השבת אן השוכה ביום טובה כי אין דכר רע נוסר כשבת . ואלדריב
אפסר פירויה ולכן טוב לנסן ביום השבת סיבת כהרים משום עונג שבת אחר האכילה וכן
יהיה מנהג האר"י אל ועפ"י ב"ל מי שח"א מר' שלמות ביום בחול אותם שמתעבון עליהם
אף בשבת שח"א לשתענות עליהם עד חגי הלילה כמו בשבת כי על שאינו עולם עד למעלה
ומאן

קדושת שבת במעשה פרק עשירי

ואיכס מצאת מקום מכוזה מודיעים לה דברים שאינם אמת ואין לחוס עליהם וזל מע"כ
העמוד דין זה כדוני שבת . וראיתי בגדול א' אנודלו ישראל פנה בכל סעודה מב'
סעודות דשבת קודם לומר ברכת המזון חלק אחד מהמאמר הזה מהזוהר יתרו הסיך לאותה
סעודה ואמר שכן ראש בכמה גדולים פנהגון כן . ע"כ העמדנו מאמר הזה ככאן .
בס עי' מאמר הזה ודע שאדם גודל פעולת ומעלת ג' סעודות . וזהו סוף לסעודת ליל שבת .
זכור . את ווס הסבת לקדשו . רבי יצחק אמר כתיב ויברך אלקים את יום השביעי
וכתיב בתן ששת ימים תלקטו וביום ה' עבדת לא יהיה בו כיוון ללא משתכחי
ביום חזוני מה ברכתא אסתכח ביה אלא הכי תאני כל ברכאון דלעילא ותתא כיומא
פכינאה תלין ותאכא אחאי לא אשתכח מנא כיומא שביעאה משום דההוא יומא
מתברכינ מביהו כל סיתא ויומן עלאון . וכל חד וחד יהוב מזוניה לתתא כל חד כיומו .
מההוא ברכה דמתברכאון כיומא פכינאה וכב"כ תאן דאישו כדנא דמהימנותא בעי
לסדרא פתוריה כלילא דשבתא כנון דיתברך פתוריה כל אינון סיתא ויומן דהא כההוא
זימנא חזרמן ברכה לאתברכא כל סיתא ויומן דשבתא וכרכתא לא אשתכח בסעודא ריקנא
ועל דא בעי לסדרא פתוריה כלילא דשבתא . רבי יצחק אמר אפילו כיומא דשבתא כמי .
דכיוהודא אמר בעי לאתענגא כהאי וומא ולמיכל תלת סעודתי בשבתא כנון דישתכח
סכפיה ועיובא כהאי וומא בעלמא . רבי אבא אמר לאדונגא באינון ויומן דלעילא
דמתברכאון מהאי וומא . והאי וומא מליא רישיה דזעיר אכפין מטלא דכחית מעתיקא
קדישא סתימא דכולא ואטיל לקלא דתפוחין קרישין תלת זמני מחד עיול שבתא כנון
דיתברכינ כלסון כחדא וע"ד בעי בר כס לאתענגא תלת זמנין אלנין דהא תליא מהימנותא
דלעילא בעתיקא קדישא וכזעיר אכפין וכקלא דתפוחין . וכעי בר כס לאתענגו בהו
ולמחדי בהו . ומאן דאגרע סעודתא מנייהו אחזי פגימתא לעילא ועוכסיה דההוא כד
כס כנו כנון כך בעי לסדרא פתוריה תלת זמני מחד עיול שבתא ולא ישתכח פתוריה
ריקנא ותשרי ברכתא עליה כל . שאר יומי דשבתא וכהאי מלה אחזי ותלי מהימנותא לעילא .
רבי שמעון אמר שאי מאן דאשט תלת סעודתי בשבתא קלא כסין ומכרזא עליה או תתענג
על ה' דא סעודתא דא לקבל עתיקא קדישא דכל קדישין והרכתיך על כתי ארץ דא
סעודתא תכנינא לקבל חקלא דתפוחין קדישין והאכלתיך כחלת ועקב אביך דא איהו שלימו
דאשתלים כזעיר אכפין לקבליה בעי לאשלא מא סעודתיה וכעי לאתענגא ככלסו סעודתי
ולמחדי בכל חד וחד משום דאיהו מהימנותא שלימתא וכב"כ שבתא אטיקא מכל שאר זמנין
ומנין משום דכולא ביה אשתכח ולא אשתכח הכי בכלסו זמני וזמני אמר ר' חייה בב"כ משום
דישתכח כולא ביה אידכר תלת זמנין רכתיב ויכל אלקים כיום ה' וישבות כיום ה' ויברך
ליום יום את ה' רבי אבא כד סוס יתיב בסעודתא דשבתא הוה חזי בכל וחד אמר דא היא
סעודתא קדישא דעתיקא קדישא סתימא דכולא כסעודתא אחר' הוה אמר דא היא סעודתא
דקב"ה וכן בכלסו סעודתי כד הוה אשליס סעודתי הוה אמר אשלימו סעודתי דמהימנותא
רבי שמעון הו אמר הכי אפיקו סעודתי דמהימנותא אפיקו סעודתיה דמלכא כד הוה
יתיב הוה מכרו עליה או תתענג על ה' והאכלתיך כחלת ועקב אביך . אמר רבי אליעזר
לאכוי אלנין סעודתי סוף מתקין א"ל לילא דשבתא כתיב והרכתיך על כתי ארץ ביה
כלילא מתברכא מערוכותא הו וכעי בר כס לאחדי כהדנותא ולמיכל סעודתא דמערוביתא .
וזה הסיך לומר בסעודת שחרית .

כיומא

קדושת שבת במעשה פרק עשירי בא

כיומא דשבתא כסעודתא תכנינא כתיב או תתענג על ה' ודאי דהיא סעודתא אתגליא
עתיקא קדישא וכולהו עלמין כסעודתא וסלימא וחדותא דעתיקא עבדינן
סעודתא דיליה היא ודאי כסעודתא תלימא דשבתא והאכלתיך כחלת ועקב אביך דא היא
סעודתא דזעיר אכפין דהוי בשלימתא וכולהו סיתא ויומן מההוא שלימו מתברכינ בעי
בר כס למחדי כסעודתיה ולאשלא אלנין סעודתא דאינון סעודתי מהימנותא שלימתא
דזרעא קדישא דישראל די מהימנותא דא דלסון ולא דעמינ עט"א וכב"כ אמר בימי
זכין ישראל . תא חזי כסעודתי אלנין אסתמורטן וישראל דאינון בני מלכא דאינון
מסיכלא דמלכא דאינון בני מהמכותא ומאן דפנס חד סעודתא מנייהו אחזי פגימתא
לעילא ואחזי גרמיה דלאו מבטי מלכא עילאה הוה דלאו מבטי היכלא דמלכא הוה דלאו
מזרעא קדישא דישראל הוה ויהבין עליה חומרא דתלת מלין דינא דגויננס וכב"כ ות"ס
דכולהו שאר זמנין ומנין בעי בר כס למחדי ולמחדי למסככי ואי הוה חזי כלחודוי
ולא יתיב למסככי עוכסיה סני דהא כלחודוי חזי ולא יהיב חזי לאחרא עליה כתיב
וזריתי פרס על פניכם פרס חניכס ואי איהו בשבתא חזי אף על גב דלא יהיב לאחרא
לא יתיבין ליה עוכסא כשאר זמנין ומנין דכתיב פרס חניכס . פרס חניכס קאמר ולא
פרס שבתכס . וכתיב דשפס ומועדיכם פנהגו ואלו שפס לא קאמר ובנין כן כתיב
בימי ובני בני ישראל ומשום דכל מהימנותא אשתכח כשבתא יהבין ליה לכר כס כשמתא
אחרא כשמתא עילאה כשמתא דכל שלימא כה בדונמא דעלמא דאפי וכב"כ אקרי שבת מהג
שבת שמה דקב"ה שמה דאיהו שלימא מכל פמו . א"ר יוסי ודאי כך הוה ווי ליה לכר כס דלא
אשליס חדושתא דמלכא קדישא ומאן חדושתא דיליה אלנין תלת סעודתי מהימנותא סעודתא
דאכרהס וכתק ויעקב כלילן בהו וכלסו חזי על חזי מהימנותא שלימתא מכל
פוטרוי . תאכא בהדין וומא מתעטרין אבהן וכל בנין יקנין מה דלא בכל שאר חנון
וומנין בהדין וומא חוכינא דבהונס כיימין כהדין וומא כל דינין אכפין ולא מתערין
בעלמא בהדין וומא אורייתא מתעטרא כעטרין שלימין בהדין וומא חדושתא ותפוקא
אשתמש במאתן וחמסין עלמין . זה סוף לומר בסעודה שלימית .
תח ככלסיתא וומי דשבתא כד מטא סעודתא דכלותא דמנחה דינא תקיבא שלטא
וכל דינון מתערין . אבל כיומא דשבתא כד אטא עידן דכלותא דמנחה
דעווא דרעוין אשתכח ועתיקא קדישא גלי רכון דיליה וכל דינון דיליה מתעמיין ואשתכח
דעווא וחדו ככולא וכהאי רנון אשתלק משה ככיא מהמנא קדישא בנין למדע דלא בדינא
אשתלק והאי סעודתא כרסון דעתיקא כפק כשמתיה ואשתמר ביה כב"כ ולא ידע איש את
קבורתו כתיב מה עתיקא קדישא טמורא דכל טמירין ולא ידעין עילאין ותפאין אוף
האי כשמתא דאטמר כהאי רכון דאתגלייא בשבתא דכלותא דמנחה בשבתא כתיב ולא ידע
וכו' והוה טמיר מכל טמירין דעלמא ודינא לא שלטא ביה זכאס חולקיה דמסה . תאכא
בהאי וומא דאורייתא מתעטרא ביה מתעטרא ככולהו בכל אינון פקויון בכל אינון גורק
ועוכסין כשכניה אכפין כנהורא דכהרין מכל כוטרטא וכיטרטא מאן חזי פכסין
דכפין מכל עכפא ועכפא חמטא קיימי בגו אילכא כלסו עכפין כהוה אטידין מאן חזי
אינון תרעין דמתפחין בכל סטר וסטר כולהו מזדהרין וכהרין כהאי כהורא דכפין ולא
כסיק כרוזא כסיק אפצרו חדושתא לקרמוס מאריכון אתערנו כהדנותא שלימתא אודמנו
בתלת חזין כחלת אכסין אודמנו לקדמות מהימנותא דחזויה דכל חדושתא זכאס חולקין
ישראל

ישראל

לקיים בכל יום תריג מצות פרק אחד עשר

ישראל קדישין בעלמא דין ובעלמא דאתי דא היא ונותא לטון מכל עמון עפ"א ועל דא כתיב
בזכי וזכי בני ישראל אר יהודה ודאי כתיב וזכור את יום השבת לקדשו וכתיב קדושים
תהיו כי קדוש אני ה' וכתיב וקראת לשבת עונב ולקדוש ה' מוכר - תאכא בהאי יומא כל
נשמתהון דנדיקיא מתעבדי בתענוקי עתיקא קדישא כתימא דכל כתימין ורואה דא מענוב
דהוא מתעטטין בכלהו עלמין ובלקא ונחתא ומתעטטא לכולהו בני קדישין לכולהו כטורי
דאורייתא ובימין בנימא פליס ומתעטטא מכולהו כל רוגזין כל דינין וכל שולחין קמין הה"ד
ביום הניח ה' לך מעבדך ומרגוך ומן העבודה הקשה ובג' סקול סבתא לקבל אורייתא וכל
דכטור סבתא כאלו כטור אורייתא כולא וכתיב אשרי אנוס יעסה זאת וכו' אשתמע דכטור
סבת כמאן דכטור אורייתא כולא -

לקיים בכל יום תריג מצות פרק אחד עשר

ועתה נבאר מה שהערנו בפסקי דברות האחרונות ותמלה נבאר דברי הנביא מ"ס
אשרי אנוס יעסה זאת וכן ארס ימיוק בה שומר סבת מחללו ושומר ירו מעשות
כל רע מכואר שהרשע המכונה בשם אנוס והכריק המכונה בשם ארס שניהם אינם יכולין
להיות מאושרים כ"א ע"ב שמירות אלה - והנה מ"ס שהרשע יהיה מאושר ע"ב שמירת
אלה וכן מ"ס בגמרא כל השומר סבת כהלכתו אפילו עש כדור אנוס מוחלין לו א"א לומר
דמיירי ברשע השומר עדיין במדרו כי סלא כתיב ולא יקח שומר ואח"כ זה מעשה המצות
וזל שומר טוב יש לך ארס פיש לו עשר עונות ועשר מצות ויאמר לא מתן סכרן של מצות ולא
שוכסא של עברות ויכאו אלו כנגד אלו - אלא מתמלה זוכה ממנו עונותיו - ואח"כ
נותנים לו סבר המנות - וכן הוא בגמרא ר"ה כתיב ולך ה' חסד וכתיב כי אתה תשלם
לאנוס כמעשהו - בתמלה משלם לאנוס כמעשהו - ואח"כ ולך ה' חסד - ונדולה מזו כתב
הארי אל ואל כל המעשים טובים שאדם עושה וכל התורה שאדם לומד בעורו רשע אב"ל
שאינו נוהג כח בקרובה אלא אף גם נותן כח להקליפה וכו' וע"כ מיירי ברשע הרונה לעשות
תשובה שא"ל לו לתקן עמיו ולב"ל התשובה כי אם ע"ב שמירות אלה וכו' וזה ל"כ
מ"ס ובן ארס ימיוק בה דאורייתא שהכריק גם כן אינו מאושר כי אם ע"ב שמירות אלה וזה ל"כ
כ"ב למס הוא כן ואשר פיתכארו דברי הנביא בפסקו הנה יהיו מכוארים דברו הכסוף קיס
בדברות שניות והן הם ממע דברי הנביא בפסקו הנזכר והוא מ"ס כאשר נזכר ה' אלוקיך ועי'
רש"י במה הורה לנו בזה ששמירת סבתות היא טובה גדולה לדיוקים שאינם יכולין להיות
מאושרים כ"א ע"ב שמירת סבתות כהלכתן - ומ"ס כי עבד היות בארץ מצרים ונ"ה הורה לנו
שמירת סבת טובה גדולה לבעלי תשובה ותמלה נבאר הטובה שהיא לדיוקים גמורים הסתוב
שאמר כאשר נזכר ה' אלוקיך במה ואח"כ נבאר הטובה משמירת סבתות לבעלי תשובה אשר
ע"כ אמר אח"כ וסבתת כי עבד היות וכו' - לבאר זאת נקדים לבאר ר"מ קדושים ואל
איש אמו ואביו תיראו אוקמוסו מארי מתניתין אין אביו אלא הקב"ה ואין אמו אלא כנס' יש' יש'
דאתקדישו כנס' קל' דאביו ואמו למעכד ביוונו וזונו דיליה אינון פיקודין דעס' למדחל מיניו
ובכל פיקודין דל' ת' והאי איש אמו ואביו תיראו וקמין ליה ואת סבתתי תשמרו וברק' אחרובא
ואת מנתי תשמרו המא' חזה כ"ב לאחי' ענין הזהיר על קו' מ"ע דרך כלל אחר שהזיר על כל
יא' וא' מהם במקום דרך פרט ב' מה הגיד לנו בזה ב"מ וממין ליה וכו' וברק' אחרובא וכו'

ולבאר

לקיים בכל יום תריג מצות פרק אחד עשר כב

לבאר זאת נקדים מ"ס זומר ותוכן הדברים הם שצריך כל אדם לעשות בכל יום מלכוס
קדש רוחני לכשמתו לרמ"ח אבריה הרוממים ולפס"ה גידים הרוממים והוא על ידו
שזמר סלא ועסה שום עבירה באותו יום ויקיים כל המצות שיכאו לידו באותו היום כמ"ס
לפניו ואל ת"ח אי הוא זכ"כ נפיק מעלמא בליק ופאל באינון יומין ואינון לבושי יקר
דמתלבשא בהו נשמתיהו ואינון יומין הון דזכו בהו ולא חב בהו וההוא יומא דב"כ עבדי
חוכה קמיה תאריה ההוא יומא בליק בכוספא ואספיד סהדיה וקאי בלמודי לבר עד דכ"כ
עבדי מיניה תשובה זכה שכ ההוא יומא לאתריה לא זכס ההוא יומא נחית לאבאשא לים
לביס ווי ליה לההוא דגרע יומיו לעילא דכר כעא לאתלבשא בהו נשמתיהו ביומין אינון יומין
דפגום אוהו בחוביהו חסרין מההוא לבוסא ואתלבש במנא אחרא כ"ס אי בניאון אינון ולא
להני ליה לב"כ דיתלבש בההוא עלמא ווי ליה ווי לכפסיהו דיונין ליה כגיהנס על יומא יומין
על חד תריין - דכר נפיק מהאי עלמא ולא אסבת יומין דאלכס בהו ולא הוי ליה לבוסא
במאי דיתכסו - זכאין אינון דדיקיא דיומיהו זכאין ואשתארו לעלמא דאתי זכאין וזכר
כפקין מתחכרין כוליה ואתפכידו לבושי יקר לאתלבשא ובההוא לבוסא זכאין לאתעבא
מענובא דעלמא דאתי ובההוא לבוסא זמיונין לאחויא ולמיקס וכל אינון דאתי ליה לבוסא
יקומין הה"ד ויתכבו כמו לבוס ואינון חייבי עלמא דלא זכו לאתלבשא כלבוסא דיומיהו
עליהו כתב והיה כערער בערבה ולא יראה כי יבא טוב וסכן מררים במדבר עכ"ל ובתרומה
אל וקב"ה עבדי טיבו עם כרוין דלא אפשיט ליה לבוסין אילן עד דאתקין ליה לבוסין אחרין
יקירין וטכין מאילן כר אינון חייבי עלמא דלא אהדרי בתיובת שלימת' למאריהו דערטלאין
אתו לעלמא וערטלאין ותובוין - וכמ"ל כסם הזהר סתכלית וירדת הנשמה לעוהז מסוס אל
לבוסים כי הנשמה כהוותה למעלה קודם רדתה לזה העולם היא ענורה באושר הודוע אל
הנשמות אשר עדיין לא באו לזה העולם ואזכה נהנת עם מהסתכלות באור חיי העליון והיא
ככת מלך ננועה שיש לה מאכל קטוב מבית אביה המלך כן הדבר הזה כי פני השכינה אינם
דואה מכני שהיא שרומה וא"א לראות פני המלך ה' כבאות אס לא כלבוס מעשה המנו' והתורה
ובה' תראה את פני המלך ה' כבאות - והחילוק אשר בין בואה לעוהז לקודם בואה מעלה
רבה כגבוה השמים מן הארץ וז"ל זוהר פקודי ובההוא לבוסא אתהני ומא' גו אספקלריא -
ועשיית לבוסים אלה כתב בתו' מ' פ' סלח לך שהוא עי קווס כל תריג מצות דהיונו ע"י קווס
כל רמ"ח מ"ע ממשיך אור קדוש מבחי' אותם המצות לרמ"ח אבריה הרוממים של נשמתו ועי'
הזהרו שלא לעבור אף על א' ממס' ה' ל'ת' ממשיך אור קדוש מבחי' אותם מלכוס' בגדו מחלכות
וז"ל את האלקים ירא מעבור של מצות ל'ת' ואת מנותיו שומר בקווס מ"ע כי אז יהיה
כולו לבוס בגדו מחלכות רמ"ח אבריו ועסה גידיו הרוממים עכ"ל וסן הם דכרו זוהר נשא
וזל זכאה ב"כ דזכי באורייתא למוזל ולא תדבקא באורחיו דכר ב"כ אזיל באורחיו דאורייתא
משיך עליהו רוחא קדישא עלילה כד"א עד יערה עלינו רוח ממרום - וז"ל אף שיק' לומר
שהא' העומד פה למטה יוכל לפעול לזעזעלה להמשיך אור קדוש לכשמתו אלקים לך מ"ס הרב
ד"מ אלשיך אל בחבוריו הקדושים אל ורע נשמת האדם שרשה הוא למעלה תחת כסא הכבוד
כי אין דבר רוחני כעקר מתקומו ומה שיכנס באדם הוא מאשר ותפשט משרשו העליון כחוש
מושך ממנו ולפ"א אס לא ימטא האד' או אף שימט' ויעס' תשובה היא דבקה לפולם בשורטה וז"ל
משה על דור פכולו זכאו ואתם הדבקים בה' ובאשר כל מצוה יש' לה מורה קדושה כל א' וא'
לפי כמינתה וכאשר יעסה אותה האדם מעורר עי' שורט נשמתו מקורה ושורטה של אותה

המצוה

6 2 ב 1

לקיים בכר יום תריג מצות פרק אחד עשר

המצוה ויתרבה אורה ותדבק כשורם כשמו של האים הוא ומספיע אור מספ מלמעלה מאותם שרטי המצות ותשאלם באורות ג'ע להנות בהם הנפשות השונות ותשאלם עד חלק כשמו אשר בו לארץ ויקנה התפסות קדושה ומה גם כל עצמו וכשרו לפי ערכו ובהשמה מעבור מצות ל'ת שומר כל אורות הקדושה אשר כגן המתווקות אל כשמו מלהתערב זר כה הטומאה עכ"ל.

ואת הלא חי אפשר לאדם לקיים כל התריג מצות כל יומי חייו כיון ויום הרבה מצות התלוי בארץ ובהננים ובבני אדם פרטים ומכ"ם שאי אפשר לקיים אותם כל יום והנס להזהר מכל ל'ת אפשר ואפשר לכל אדם להיות כשב ואל תעשה. ולקיים כל מ'שים ב' תקנות הא' מ'ם עם התומו יהיה שיקבל עליו לקיים כל המצות שיבא לו לידו ויקיים אותם כשיבאו לידו ואז אותם שלא יקיים ה'ל כאלו קיימם כי הקב"ה מרף מחשבתו הטובה למעשה וכדי שלא יסכה האדם לעשות זאת נתן הקב"ה לנו מצו' כיצית טבה בכל יום זכור כל מצותיו ויקבל עליו לעשותם מעלה עליו כאלו עשינו את כלם יום ויום ואם למען תזכרו וגו' לומר שצ"ה זה שתזכרו יום ויום נחשב כאלו כבר עשיתם אותם וע"ז והייתם קדושים לאלהיכם כל כללות אבריים וגידים משא"כ אם לא היתה מצוה זו לא נחשב לכם רק מה אשר תקיי בפועל וישארו כמה אבריים וגידים משולל קדושה עכ"ל ודכרוו האלה הם דברי הוזהר כמ"ם ואינו יומין דוכה בהו ולא קב כהו במ"ם ולא חב בהו הוא שמהר שלא עבר כל היום אף על א' מש"ה ל'ת ומ'ם דוכה בהו על כרחק פירושו הוא שקיים כל המצות שבאו לידו אותה היום שאם התרשל ולא קיים אחו מצוה שבאה לידו זה הוא יותר חטא מעובר על אחו ל'ת כמ"ם בעזה כפרך יג.

אמנם מ'ם התו"ם שיקבל עליו לקיים כל המצות שיבאו לידו לא כפי כחיו שיקבל עליו בלבד אלא צריך להיות אותה הקבלה גם כפה כמ"ם הוזהר בכמה מקומות דהרהור לא עכיר מידו. גם דיו לעבד להיות כרבו כי כשיכול הקב"ה אף שידע אם יהיה האדם צדיק או רשע היכולת ביד האדם להטות בחירתו לאיום דרך שירנה משא"כ דבורו פועל הרבה כמ"ם כי אם דברי אשר ינא מפיל יסוב א ריק כי אם עשה אשר חפצתי בירועתי ופעל כן צדיק ורשע לא קאמר. וא"כ איך יעלה על הדעת שהאדם יוכל לפעול איוו פעולה טובה ע"י מחשבתו כלי דבור. והנה כל הדברים אלה הם מכווארים ומפורשים בהפסוקים הא' במ"ם וזכרתם את כל מצות ה' פירושו הוא שיקבל עליו כפה לקיים כל המצות שיבאו לידו וכמ"ם בפ' זכור איך זכור אלא כפה. והב' שצריך שיקיים אותם שיבאו לידו ואם עשיתם אותם ולא אמר ועשיתם כלם כי זהו מן הכמנע. והג' הוא שיהיה זהיר שלא יעבור על א' מש"ה ל'ת וזהו אפשר ואפשר ואם ולא תתורו אחרי לככסם ואחרי עיניכם וגו' ופעולה זו היא כדי שיהיו כל ר'מח אבריו ופס"ה גידיו הרוחניים מלובשים בגדי מחלנות. ואם למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי ר"ל ע"י הזכרה והעפיה והיה כקיים כל התריג מצות ואז והייתם קדושים לאליהם כל

ובזה יתבאר למה עטיפת טינית קור'ת להנח' תפילין והוא כי בפ"ג כתבנו בשם סתיקונים שאין אדם זוכה להשראת שכינה אלא"ה הוא מושלם בכל תריג מצות וכל אשר בו מום לא יקרב ע"כ הוזהרנו תחלה על עטיפת טינית ולקבל עליו בלב שלם כל התריג מצות ואז הוא ראוי להשראת שכינה על אותו תוספת נר"ן שיבא לו ע"י מצות תפילין כמ"ם שם ע"ב

לקיים בכר יום תריג מצות פרק אחד עשר כג

כ"ל כללותיכם אבריים וגידים של הנשמה יהיו כלם מלובשים בגדי מחלנות אחר כך אמר אבי ה' אליהם וגו' כמ"ם אבי ה' ופי' רש"י לשלם ספר הן הם דברי הוזהר מ"ם ובהנהגה לבוש זכאן לאתענג כשיבאו לעלמא דאתי ובהנהגה לבושא זמיון לאתקוומא ולמיקם. וכמ"ם אליהם ופי' רש"י כאמן להפריע הוא דברי הוזהר מ"ם וזו להנהג דברע יומא לעילא דמיון ליה בניהכס על יומא וזמין על חר תריג. וכן מ"ם והיה כערער וגו' אמר כך אמר אשר הוצאתי אתכם וגו' והוא דאם ואמר כא ישראל לא הן ולא סברן ע"א אשר הוצאתי וגו' ובמדרש יתרו אמר רבי טוביה אכבי ה' אליך ועל מנת כן הוצאתך מארץ מצרים שתקבל להותי עליך וכן במדרש שלח לך ד'א למה מזכיר ויבאת מצרים על כל מנוה ומנוה משל למלך שנשבה בן אהובו ופדאו וכשפדאו לא פדאו לשם בן מורין אלא לשם עבד לכשיבזור ולא יהיה מקבל עליו ואמר לו עבדי אתה כך כשפדמ הק"ה את רצע אברהם אוהבו לא פדאו אלא לשם עבדות לא לשם בני מורין כשיבזור ולא יקבלו עליהם ואמר להם עבדי אתם שעת"כ פדותי אתכם שאהיה גזור ואתם מקיימין עכ"ל וכפי קב"ח דרוש המצות כתבנו שמה הטעם כתיב ב' דברו בעונם העבירות כתיב כי ה' אליך אל קח וגו' ופי' רש"י כאמן ליערע והוא לפון פרעון. ובתשלום שחר המצות כתיב ועושה שחר לחלפים. אם כן התשלומין הם מצד החסד כי כדון אנו מחוויכס לעבדו כי אלו לא פדאנו היונו משועבדים לעולם במצרים ואם לא כעברנו מניע העונם בדיו ולפ' שחר המצות הוא מצד החסד ולכן גם ככאן בתשלום שחר אמר אבי ה' במה"ה ובעונם העבירות אמר אליהם והוא כמ"ם ד. והטעם לזה אמר אשר הוצאתי וגו' להיות לכם לאלהים וכו' כי עמ"כ פדית אתכם שתקבלו אלהותי עליכם והקבלם זו לא יהיה בל' כדר לומר הריני מקבל עלי לקיים כל רמ"ח מ"ע ולא לעבור על טום ל'ת דאז כשעבור ולא יקיים כדבורו ה'ל ג"כ עובר על הכדר אלא יגלה מחשבתו הטובה לפני הק"ה כלפון תפלה ותמצא הנוסח ברוש הסכר קודם פ"א. ויאמר אותה קודם שיברך על הצינית. והטעם הוא דכתיב וראיתם אותנו וזכרתם וגו' ואין החוב לראות הצינית כ"א קודם שיברך על הצינית שצריך לעיין בחוטי הצינית אם הם כשרים שלא יברך לבטלה.

לכן אין יקיים גם מ"ם וזכרתם וגו' ואין זכור אלא כפה.

ועפ"ז יתבאר מ"ם כי המנוה הזאת אשר אכבי מנדך היום לא כפלאות הוא ולא רחוקה היא מנדך לא בשמים הוא לאמר מי יעלה לנו השמאמה ויורידה אלינו וגו' ולא מעבר לים הוא לאמר מיועבר לנו אל עבר הים ויקמה לנו וגו' כי קרוב אליך הדבר מאד בפוך וכלכרך לעשותו. ויש להעיר א' מה היה ה"ה'א שהמצות הם רחוקות ואי אפשר לקיימם ב' למה הזכיר ב' אלה שמיום ומעבר לים ואיך כשתר ה"ה'א במ"ם כי קרוב אליך וגו'. וע"פ מ"ם יתבאר היטב כהקדים גמרא גושין ת"ה האומר הרי זה גיטך ע"מ שתעלי לרקיע על מנת

לקיים בכר יום תריג מצות פרק אחד עשר

אמת שתעברוים הגדול כרגליך כתקיים התכאוי הרי זה נט... אחר רבי יהודה בן תימא
כל תכאוי שאי אפשר לקיימו בשופו והתנה עליו בתמלתו אינו אלא כמחלינו בדברים אר
יוחנן הלכה כר יהודה ב"ת סבל תכאוי כריך שיהיה אפשר לקיימו ואם א"ל לקיימו או המעשה
קיים והתכאוי בטל... וזוה ככוא אל הביאור כי בפרשה שקודם זה פתחו הכרכות לישראל על
תכאוי כמ"ס והיה אם שמוע וגו' לשמור ולעשות את כל מצותיו ובאוי עליך הכרכות פן ואמר
כל ישראל זהו תכאוי שא"ל לקיימו והמעשה קיים והתכאוי בטל אם כן יכואו עליו הכרכות
אף בלי קיום המצות כי א"ל לקיים כל התריג מצות ואם ולא מעבר לים הוא וגו' דומה
כאומר ע"מ שתעלו לרקיע וכו'... עזא לא כשמים הוא וכו' אל אף זה דומה למתנה כא"מ
אלה אלא הוא תכאוי שאפשר לקיימו ואם כי קרוב אליך הדבר מאד וכו' והוא לקיים כל דומה
מ"ע והוא כפוך ר"ל לקבל עליו כפוי לקיים כל מה שיבא לידו ובלבד שיהיה קבלה בלב
שלא ולא יהיה כאותם הנאמר עליהם ויפתוהו בפייהם וגו' ולכס לא ככין עמו לעשותו
והוא שיעשה מה שזרמך לפטו ואז ה"ל כאלו קיים כל התריג מצות.

תיקון הכ' שיהא כולו לבוש בגדי מחלנות הוא ע"י שמירת שבת כהלכתו טווא כקיים
כל רמ"ח מ"ע וע"ז עושה מלבוש רוחני לנשמה יתירה שלו והיא בתוך הכסמה שלו
כמו כל עיבור נשמה כמ"ס פ"ח ואז אף אם כימחול לא קיים כל רמ"ח מ"ע ולא היה המלבוש
רוחני של נשמתו שלם אותו המלבוש של נשמה יתירה הוא מכסהו כולו למה ד' למי שהסתוות
סלו קרוע שאינו מתבטא לילך בין הכריות אם בגד העליון שלו שלם... וכל תיקונים האלה
הם דברי ר"מ הנזכר והוא כי הלא כתבנו ש"ס ושייתם קדושים לאלהיכם הקדושה היא
שוהיה כולו לבוש בגדי מחלנות והוא ע"ז כל תריג מצות... ולפ"מ"ס בהאן קדושים תהיו
גם כן פירושו כן שהכוון שיקיים כל תריג מצות ואז יהיה כולו קדוש לבוש בגדי מחלנות.
ואמר הכתוב שא"ת איך אפשר לקיים כל התריג מצות עזא איש אמו ואכיו תיראו והוא
למדחל מנייה בכל פקודין דל"ת וזה אפשר ואפשר להיות בשכ ואל תעשה... והוא כמ"ס ולא
תתורו אחרי לבבכם וגו' אך כרי לקדש רמ"ח אבריו הרומניים אחר הר"מ ב' תיקונים
הנזכרים ה"א מ"ס ומ"ק ואת שבתותי תשמרו כי שמירת שבת הוא כקיים כל התריג מצות
ואחר כך אחר תיקון הב' מ"ס שהוא לקבל עליו לקיים מה שיבואו לידו וכו' כאלו קיים כלם
ואם וברקא אחריכא ואת מצותי תשמרו ופיר"ם" בשם ת"כ הוי למידין ע"מ לעשותם והקב"ה
יכרף מחשבתו הטובה למעשה וכמ"ס כמ"ס אף תורת העולה כל העוסק בתורת עולה כאלו
הקריב עולה כן הוא בכל המצות והן הם הכרכים הנאמרים כפי צרכי צרכי וזכרתם וגו'
ולא תתורו וגו' ודקדק ואמר למדחל מנייהו בכל פקודין דל"ת ובאזהרה על מ"ע אחר אינון
פקודין דעשה ולא אחר כל פקודין דעשה... והוא כי כל"ת וכל להזהר בכוכן משא"כ
כמ"ע א"ל לקיים כלם לכן לא אחר כל פקודין דעשה... וא"ת למה כריך בשבת גם לתיקון
הא'... והוא כי לעולם אין השכינה שורה אצלך הוא מושלם בכל תריג מצות ובשמירת
שבת לא ה"ל כקיים כל רמ"ח אלא עד אם שמר כל יום השבת כהלכתו וכל זמן שלא כפלים
היום לא ה"ל עדיין ראוי להשאת שכינה לכן כריך לקבל עליו כפי ובמחשבה בשבת.
ועפ"ד ותכאר מ"ס אחז אל תפנו א האלילים ואלקי מסכה לא תעשו לכם... כמ"ס אל תפנו
וגו' הוא אזהרה שלא יסתכל בנשים שלא יבא לידו קרי כלילה כמ"ס זוהר ואל אסור
ליה לכ' לאסתכלא כשפירו דאתתא כנין דלא ייתי בהרסורא בישא ויתפקר למלא אחרא
כך הוא ר"ס עבד כד הוה אויל כזתא הוי חבריוא אזלין אבתריה והוא לאכתי פסידין הוה

מאיר

לקיים בכר יום תריג מצות פרק אחד עשר כד

מאיר עיניו והוא אחר לאכריא אל תפנו אל האלילים וכל מאן דוסתכל בשפירו דאונתא
בוממא אתי להרסורא בלילה... ומ"ס ואלהי מסכה לא תעשו לכם הוא אזהרה על הכעס
כמ"ס זוהר תנוס בעסין הכעס שהוא סורף נפשו ועוקר בשמתייה קדושה מאתרחא ושהוא
קדושה ערקית מניה וכל נפשא שאיב מנו ומכר ונספא כולא מאכ... וע"ד כתיב אל ק
מסכה לא תעשה לך לאכאפא ברמך ולפ"מ"ס כאן ואלקי מסכה לא תעשו לכם הוא גם כן
אזהרה על הכעס... והטעם שהזהיר גם ככהן על כל המאנים האלה הוא כי בר"ח מכואר
סככל א"מב חטאים גדולים לא מעמא כל אכריו בהוכחא זרע לבטל אל זוהר מאן דמתכל
אורחיה סאיב ברמיה... והוא שמעורר כח העומאם על כל אכריו שא"ל לטככת זרע לזאת
אז"כ ע"י מימא אכריו וכמכאוי כל אכריו בעמאנים וזו דומה קצת לעון הכעס שאמר בוזהר
שהוא מרתית עכמו וממא מכות ומכחון לבן אמרו כזוהר שאין לך חטא שיטמא את האדם
יותר מעון הוכחא של עכ"ל... ומזה הטעם אחר שאמר קדושים תהיו ברמ"ח איברים
ושפ"ה גידים הרומנים והוא ע"י אזהרה מכל ל"ת ועל ידי מנה א' והוא שמירת שבת כהלכתו
יכול להיות כולו קדוש לאלקיו שהיור אח"ל על היפוכו וסוף להוסיף מאד בכל א' מכל אלה כי ע"י
א' מהם יכול לטמא כל רמ"ח אבריו ושפ"ה גידיו... חרוי מבואר שמירת שבת כהלכתו
הוא לדריקים כי זולת זה א"ל להיות לו מלבוש רוחני שלם לכשתו ומעוהר ח"ו לכל העושים
המבוארים בזהר דיונין ליה בגיהנם על יומא וימין ולא יהיו לו לבושים להשתעבד בהם
משכינגא דעלמא דאתי ולא זכיה לתמיית המתים ואף גם מ"ס בתיקון הא' שפ"ל שיקבל עליו
כל המצות שיבואו לידו ויכול לעשות מלבוש שלם לכשתו בימי החול הוא תלוי גם כן
בשמירת שבת והוא כי איתו מעט קדושה שזוכה האדם בימי החול הוא על ידי מה שנשאר
לו מכחי' שבת העבר או מכחיבת שבת הכא אשר ע"כ אחר הכתוב וכן אדם שהוא נדיק
המכונה בשם אדם לא יוכל להיות מאושר הא' ע"י שהוא שומ' שבת מחללו וכ"ל הוא תיקון שהוא
בקיים כל רמ"ח מ"ע... אבל להוסיף מכל ל"ת א"ל שום תיקון כי זה הוא אפשר ואפשר לכל
אדם כמ"ס בביאור מ"ס ולא תתורו וגו' וכמ"ס איש או"ל תיראו ואם גם ככהן נשומר ידו
מעשות כל רע... גם יל ש"ס ושומר ידו וגו' הוא אזהרה שיהיה ביום השבת כותר שאת
שלא יכפל בשום חטא אף מה שאינו מחלולי שבת והוא דאם יעשה איזה חטא יסתלק ממנו
הנשמה יתירה גם כי היא מאצילות שמתלקת אף קודם שיחטא בפועל רק תכף בשיחשוב
לעשות חטא כמ"ס פ"א ואז גם כיצון קדושה מהשפאת השכינה אם זכה תסתלק מעליו
וע"ל כאלו חזר עלמא לתהו ובהו... ופירושו של שומר שבת הוא כמ"ס בזהר דאכטרך
לכטרא ליה והוא שלא תסתלק הנש' ממנו לא ע"י חילול שבת ולא על ידי שאר חטא וכן הוא
לסון הנמרא במ"ס כל השומר שבת וכו' ולא אמרו כל המקיים שבת וכ"כ סל"ה ואל כריך האדם
להיות יותר מדקדק במעשיו ויותר ירא וחרד ולא יבא חובה מרביקות הנש'... גם ושמור יותר
בשפיקא באיורי' ומסכה שלמה היא במסכת דמאי הלוקח פירות ממי שאינו כאמן על
המעשרות ויכל על פיו ופיר"ע"כ דאומת שבת עליו שמתירא לעבור עברה ולפקר בשבת
יותר מחול עכ"ל פ"מ דאפילו עם הארץ ירא וחרד מאד ביום השבת יותר משאר הימים...
כ"ס וק"ו הוודע מהו קדושת שבת וקוד בשמה יתירה עכ"ל... והטעם כ"ל פ"פ מ"ס
יבדרש הכפלים אעשה ליעזר כבודו א"ל זו היא הנשמה שהיא אכלו עזר להוליכו בדרכי
קונו והיונו דתכן בא לטהר מקויעין לו והנה אינו דומה העזר וסיוע אשר לאדם בימי החול
ששוא מל"רן אשר לו לאיתת הסיוע והעזר אשר לו ביום השבת שהוא גם מתיק דאצילות
שהיא

שהיא

לקדש עצמו במותר לו פרק שנים עשר

שהוא גדולה במעלתו. ואלה הם גם דברי תו"מ כמ"ט לא תבערו אש וגו' וזל והוא כי העון עצמו אשר יעשה האדם וחי בהם הוא כח הטומאה המעטת לדונו בניהם כי אשמתו הוא אשר תלהטו סביב ע"כ תכפל עונם עברה בשבת. וזם לא תבערו אש בכל מוסבותיכם אשר לכם כיום השבת כי קדוש היום ואתם תבערו בו אש הטומאה עכ"ל.

לקדש עצמו במותר לו פרק שנים עשר

הנה מ"ט שהחיות הוא על האדם להזהר כל יום מכל ל"ת ושקויים כל מצוה שתכח לידו והנה אף שאפשר לכל אדם בזה אך שאור פגיעה הוא היזהר מעכבו לקיים כל מצוה שתכח לידו ומקטיותיו לחטוא. כמ"ט עבר אדם ופנה בה כעשה לו כהיתר ומה שתלו הדבר בכ"ט הוא כי מ"ט שהבחירה היא חפשיית ביד האדם להטותה אל הטוב או אל הרע הוא קודם שהתחיל לחטוא אבל אחר שהתחיל לחטוא אין אותו המעשה שכתב ע"י העברה גוררתו לעברה אחרת ואם עברה גוררת עברה ובמעט שאינו בכחירתו. ואמרנו בגמרא שזה לא שייך לומר אלא אחר שחטא ב"ט בעברה זו כי במדרש הנעלם זל אעשה לו עזר כנגדו א"ל זו הנפמה שהיא עזר אכלו ללכת כדרכיקונו. והיינו דתנן בא לטהר מקיועין לו. ולכן על ידי חטא א' עדין עומד על הבחירה כי אף ש"נפסר עם המעשיות גוררתו לעבירה אחרת נגד זה היצהט עם הנפמה מולוכין אותו ללכת בדרכי קונו אבל כשעבר זמנה וברא כ' מעשיות או ל"צהט כ' מקוועים ול"צהט דק מקויע א' ולעולם כ' גונדים על א' וכמ"ט בגמרא וליקו גברא כלפי גברא בתרי. ולכן כעשה לו כהיתר וא"ל לאדם. להיות גובר אותו א"ל"כ יקדש עצמו במותר לו. דא"ל לכו בא מן ההיתר אל האיקור קל. ואח"כ אל האיקור החמור ממנו כמו שמינו בדור המבול שנאבדו מן העולם על חטא א"ל. ומה שבא אותו הדור לחטא גדול הזה היה על שהדורות שהיו לפניו לא קדשו עצמם במותר להם. וזה מבואר במדרש אשר ע"כ הדורות שהיו אח"כ גררו עצמם מן העריות שלא יבואו עוד לאותו החטא. וזה מבואר ברש"י פרשת וישלח ואל המדרש ויראו בני האלקים רשבי קרא להן בני דייניא תני רשבי כל פרעה שאינה מן הגדולים אינה כרעה (שמתוך שהגדולים פורטים הגדר כלם עושים אחרים ככה) כי טובות הנה א"ל יודן שבת כתיב משהו מטיבין אשה לבעלה היה גדול ככנס. ובעלה תמלה ה"ד כי שבת סנה אלו הבתולות. ויקחו למס נשים. אלו נשי האנשים: מכל אשר בחרו זה זכור וכהמה וכ"ב הלא בגמ' סנהדרין תניא רבי חנינא בעולת בעל יש להם ככנסה לחופה ולא כבעלה אין להם (לכניי כח) אם כן לא היה חטא בזה שהגדול ככנס תמלה וכו' לבאר זאת נקדים מענה חגיגה ר"ש בן מנסיא אומר חונה מעות לא יוכל לתקן זה הבא על הערש והוליד ממנה ממור. א"ל בנכנס ונכנס ויכול להחזירו ויתקן. ובגמרא הוליד אין לא הוליד לא. והתמיה ר"ש בן מנסיא אומר הבא על אשת איש ואקדש על בעלה כשרד והלך לו מן העולם ואין לו תשובה לפ שעשה דבר שאין לו תשובה) לא קשיא כאן באחותו פניו כל צדאשת איש ואי בעית אומא הא ויהא באשת איש כאן באונס. כאן ברצון ובה כבול ל' הדין בהעיר עור התחיל בכני דייניא ויהייה בגדולים ענין במ"ט כל פרעה שאינה מן הגדולים וכן כמ' שהיה גדול ככנס בעולה תמלה. וע"כ תתקן שהכתיב בא ליתן ענין מה שכתב דייניא באו לקטאים בגדולים כאלו

לקדש עצמו במותר לו פרק שנים עשר בה

כאלו א"ל וזכור ובהמה היה מפני שראו שאיבה והם הדיונים לא קדשו עצמם במותר להם והוא כמה שהיה גדול ככנס ובעלה תמלה וזה היה להם כהיתר כי לא נכסו רק על בעולת בעל ומכאן זה באו בניהם אל האיקור תמלה בא"ל מעונם רק בחנק ואח"כ בזכור ובהמה שהם במקילה עד שנאבדו מן העולם ואלה הם דברי המדרש ויראו בני האלקים והם בני דייניא ראו הפרעה של אבותיהם והוא משהו מטיבין וכו' גדול בעולה תמלה ה"ד כי שבת הכס ולא חטא תתעבר מהבו ותהיה תולה בבעלה שבעלה אח"כ וירכו בהם ממזרים ויהיה אח כושא את אחותו אשר ע"כ אלמנה וגרשה בריכין להמתין ג' חדשים ע"א אלן הבתולות שאינם מתעברות מביאה ראשונה ובאמת אם היו מטיבין אשה שאינה בתולה לבעלה היו נשמרים לבעול תמלה. ואעפ"י שהיה זה להם כהיתר עשו פרעה כי ע"א באו בניהם אל האיקור לעצמם ויקחו להם נשים אלו נשי האנשים והוא חטא א"ל אך היו נשמרים שלא לבעול ברצון כדי שלא יאסרום על בעליהם ולא יועיל להם תשובה ואם ויקחו להם נשים. ר"ל שלקחו כחונם מבעליהם לביתם. וכן הוא מעורש בספר הישר בזה הלשון ויקחו להם בחוקה נשים מתחת בעליהן. ומשם הולדת ממזרים ג"כ לא היה כי רוב בעולות לעולם תולין בבעל כמ"ט כזכתה תחת בעלה. ואח"כ פקרו ביותר כמשכב זכור ובבהמה שהם במקילה ועל שדיון תשובה היה מועיל לא נגור עדיין עליהם כליון ונתן להם ארכא ק"כ שחטא ועשו תשובה ואם ויאמר ה' וגו' והיו ימיו מאה ועשרים שנה. אך הם לא די שלא עשו תשובה אלא אף גם פקרו ביותר לחטוא בסיגנון שאין מועיל תשובה והוא בא"ל וברצון. ואם הנפילים אשר היו וגו' אשר יבאו בני האלקים (והם בני דייניא) אל בנות האדם (ברצון שלהם) ע"י אופרים על בעליהם. והב' וילדו להם ר"ל לבני דייניא הנאפסם כי רוב הבעולות היו מהם וככל א' מ' אלה אין מועיל תשובה אז נגור עליהם כליון. ואם וירא ה' כי רעה רעת האדם ר"ל שנתרבה חטא שלהם ויתר מכרהשונה אז תקף אח"כ ויאמר ה' אמתה את האדם וגו' וזה היה תנן ק"כ שנה של הארצה שנתן להם כי טוב לא יועיל להם תשובה. ולפי אין אנו בריכין מ"ט ר"ל אין מוקדם ומאחר בתורה כבר היום הגדור ד' שנה קודם שהוליד נח תולדות וכו' לפי מ"ט הכתובים הם בסדר כיון שנה קודם המבול הוליד נח ואח"כ באה זמן שהיו אח"כ רב או מעט התחלו לחטא בסיגנון שמועיל תשובה נתן להם ארצה ק"כ שנה. וזה היה בתוך ק"כ שנה זמן רב או מעט ואז אמר הקב"ה אמתה את האדם כי אין צורך להמתין ויותר כי לא יועיל עוד. תשובה ולפי מה שאמרנו במדרש כל פרעה שאינה מן הגדולים אין פירוש כמ"ט מת"כ משום שהגדולים פרנו הגדר כלם עושים אחריהם ככה אלא פי' משום שהגדולים אי' עשוי גדר לקדש עצמם כמותר להם אז באים בניהם אחריהם אל האיקור עצמו ובה יתבאר מ"ט רש"י ל' פרשת וישלח וכן לא יעשה לענות את הבתולות שהאומות גררו עצמן מן העריות אחר המבול. וק' למא לא גדרו עצמן אף משאינם בתולות וע"פ מ"ט סיחא כי על העריות כבר נכסו בו' מנות כני כח והיו נהרי בהם גם היו נהריים שלא לענות אף שכניו שאיב' בתולותיו חטא תתעבר ממנו ותכשא אח"כ ותהיה תולה בבעלה ונמצא אח כושא את אחותו. אך מן הבתולות לא היו נהריים כי לא פתעבר מביאה הא' גם אינם באיקור ע"א כי ככנסה לחופה ולא כבעלה אין להם וע"א באו בניהם אל העריות וכל עליהם המבול. לכן אח"כ עשו גדר לקדש עצמן במותר להם והו' דאף בכנסה לחופה ולא כבעלה להיות להם לאיקור דעי' אותו הגד' לא יבואו עוד לחטא בחטא א' כלה

לקדש עצמו במותר לו פרק שנים עשר

שחטאו בהם דור הסבול הוא על שלא קדשו עצמן כמותר להם • הרי מבואר גורל מעלפ ותועלת המביע להמתכבדים לקדש עצמן אף במותר להן וכן אמר החכם למען תלך בדרך טובים • ואורחות נדיקים תשמור ופי' דע דרך טובה הוא מדת חסידות עוסק לפנים מש"ה כמ"ס ועטית הישר והטוב • אח"כ והטובה לפנים מש"ה • ונדריק יקרא העושה מש"ה ולפ"י מדת חסידות הוא משמרת למדות צדקות כי המתכהב בחסידות יהיה לעולם שמור לו דרך נדיקים כי אם יסנה יהיה רק מחסידות העורך על מדות נדיקות עכ"ל וכדמותו וכגלמו כוכל לומר על כמה חטאים ומכהבים שאינם הנוכחים בדורותינו שבעשה לרוב העולם כהיתה הוא על שהדורות שלפנינו לא קדשו עצמן כמותר להם וע"ז כתקלקלו הדורות בעוונת הרבים באיפורים עצמם ועיניו רואות שכל דור ודור מתרכס הפרכות ויותר ממה שקדם לו • אשר אם לא כעשה סייגים ונדריים לגדור הפרכות ויתרחבו עוד יותר חס ושלום וז"ל של"ס כי באריכות הגלות הזה אשר הוא עלידי התפשטות והתגברות זוהמת הכחש נדיקים אכזבו לעשות ביותר סייגים ונדריים לכל יתערב זה הוא כח השומאה באורות הקדושה עכ"ל • ולפ"י מכ"ס שצריך לגדור היבוא דכפרך נדר הראשונים לכער הקובים מן כרס ה' נבאות המה אורות הקדושה • וראה לרכיבו מאיכור נעילת הסכדל כט' כאב והוא ח' מה' דברים האסורים עד הלילה • והנה הדי' דברים כל ישראל מחזיקים בו בתוקפם ובבורתם כי לא מצאו שום היתר בזה מש"כ נעילת הסכדל התירו חז"ל ברחוק של ג' יום וכן לאיכטנים וכן בעת הנשמים להחליף של ימין לשמאל וע"ז נעשה כהיתר לאחר חבות היום אף בכיתם וגם הרכה לומדי תורה אין נוהרים בזה והרבה דברים כהנה • וע"ז נטונו מן התורה במ"ס קדושים תהיו בתו"כ פרושים תהיו ופי' הרמב"ן שהוא לקדש עצמינו במותר לנו עכ"ל ע"כ אח"כ העובר על דבריו חכמים חייב מיתה כי הרחקות האלה הן מן התורה כמ"ס ושמרו את משמרתיו ולא תמותו • ה"א אם לא תעשו כן תמותו • וכיוצא של משמרת הוא כמ"ס רמ"ב וישמור משמרתו גיורות להרחקות שבתורה ונכחור קצתם כגון שיחת הולין בבס"כ • והארכנו בחומר חטא זה במקומו והעיקר שלפי דברי הזוהר הוא ככופר בעיקר וז"ל ומ"ן דמשתעי בבי כנישתא ווי ליה דאחי פרוזא ווי ליה דגרע מהמכותא ווי ליה דליה ליה חולקא באלהא דוישראל דאחי דליה אלהא ולא חטתכח מתן ליה ליה חולקא ביה ולא דחיל מניה ומנהיב קלבא בתיוקנא אלהא • וכתב הר"ם שאיכור זה לשון שיחת חולין • ומכ"ס שיחה בטלה מעובר בעשה • ואם הוא ככופר בעיקר ושכירה זו לא תעשה כמות מפני ה"ל כירבעם ב"כחוסא ומחטא • וכשכת האיכור יותר חמור דאפילו בצורך כי כנישתא אכור כמ"ס פ"ג מילתא בעמא ובר"ה כתב בשם זוהר אחרי מות שחטא זה הוא א' מהחטאים המעכבין הגאולה ע"ס • נעשה לרוב עול היתר ממ"ס מותר לחשוב חסכוניות של מצוה בבה"כ וכן לרבר כנרכי ציבור • ואף בשעת התפלל ומזה פרנו הדורות ביותר ונהגו לשמו אף מה שאינו נרכי ציבור • ואף בשעת התפלל אף בשבת ואם מומין בידם אומיין בדרך כבושה חנו הולכים ואין כותבין אל לבם שלכטים שכמותם ככבושה ואינו נחשב זה להם • לחטא להתנודות ולהתחרט פניו לא ביום הכפורים ולא ביום המיתה אשר יקראו לעשות כיון וגדר שלא לדבר בבה"כ אף בצרכי הציבור • ואף שלא בשעת התפלל • וכגון איכור רכית שהמלוה עובר בה' לחולין והלוה בה' לחולין • ולא יקום בתמיית המתים וכופר בה' חלקו וישראל וביציאת מצרים אף באשר קדמוניו ז"ל כדי לתת מחיה לכני כרית היתרו ליתן כתורת שיסקא לחבורו אם הנותן

יקשמו

שיהיו כל מעשיו רש"ש פרק שלשה עשר בו

מעמיד עצמו באחריות • וכמה התורים ככונים כאלה ע"פ הדין ונזא מזה אשר כמה והרבה קלי הדעת ככסלים ואף שעושים מט"ח ע"כ היתר אינם יודעים ואינם מכונים מהו ההתר • ואף שנכבד כל הקרן גובה ממנו קרן ורבית • ונזא ממש רכית קטובה כדונים מיד הלזה • ובגון חילול שבת שהפסח ה"ל כע"ז • וכמה איקלומין כוהנים מכהג רע במכירת משקים אף ע"י עצמם לבנים רק נוהרים שלא ליגע במעות • ונזא זה מ"ב דברים הא' ממת שיש היתר למחזיקי אורכל' למכור משקים בשבת ע"י משרתיהם גוים כמ"ס א"ח סימן רמז כדון יסודי הקונה מכס • וישראל הממונה על המטבע של מלך שמוטר כל זה לפשות ע"י הגוי • והטעם הוא יכול היהודי לומר הרווח של יום שבת מהמכס ומהמטבע יהיה למלך כן הוא גם באורכ"ס שהרווח של מכירת המשקים של יום שבת יהיה הוא להשרה • והכל ממה שיש היתר ליתן לישראל משקים בשבת בא"ל מלא לו כלו ויהיה החשבון אחר השבת ויוסיף לו מטע שלא יהיה כמודד וכו' וע"ז פרשו ביותר וסולחין לפעמים מעות על ידי שלומיהם גוים בשבת לקנות משקים • וגם מוכרים בעצמם גס לבנים בשבת ועוברים על איכור מדורה ושכונות רק נוהרים שלא ליגע במעות לעולם לא יפ שום היתר בזה • וכן למכור שאר סחורות אף שהם אינם מוקפס מאכלים וכונא בזה ושמתן ידוע וקטיב עדין האכור עומד במקומו כי לא היה שום היתר לזה אף ע"י גוי כי לא היו באורכ"ס • ולפ"י הים ראוי לאכור שלא יזכר ולא יפקד שום מכירה בשבת בבית ישראל אף ע"י גוי אך בכמה מרינות שרוב מחייבות היהודים הם מכירת משקים למחזיקי אורכל' ש' שאין משקים אחרים בעיר בו אם מה שכורס ומוכרת הוא למכור על ידי גוים צריך שיהיה שיתכהב עכ"פ כמ"ס הש"ע כדון יהודי הקונה מכס וכישראל הממונה על מטבע של מלך • וז"ל מהו ויהר שלא יפס הישראל ע"ס הגוי כשעוסק במלאכתו • הגם שהיתר הזה ג"כ רעוע שעכ"פ הבית נקרא ע"ס ישראל ועכ"פ בכדון זה צריך שיהיה לו חדר מיוחד למכירת המשקים ויתכהב בו ע"פ הדין ותקנית הגאונים כמ"ס בקובטרים אחרון וימכור לידו המשקים קודם שבת אבל על ידי עצמו חלילה וחלילה • ואם אין לו חדר מיוחד ומשרת גוי וניח העסק מנורו אף שיצטרך חס שלום לחזור על הפתחים • וכמ"ס כל"ת יתן כל אשר לו ולא יעבור ומכ"ס בחילול שבת שהוא ככופר בכל התורה ובפרהסיא ובשביל אותם המעות שעדין לא באו לידו וישתקע הדבור הרע מפייהם באומרם דינא דמלכותא הוא • וכי כשנ"ל דינא דמלכותא נעכור חסו שלום על דת תירתינו הקדושה ובזרע ברך חדש בהקדמם שלו תולה המורכב הגדול שהו במרינות פולין ככמה חטאים וז' מהם על חילול שבת ע"י שרוב מחיינות היו אורכדות שהיו שוכרים עיירות וכפרים משרי המדינות למכור סכר • ויין סרף ומי רכש ע"י פעמות ככריות בשבתות וי"ט • עוד הרכה מכשולים בחילול שבת כעושי מלאכות ויין סרף ומכס הרחמים מהשרדו וכמה דברים פרושים • וכבר נתפקחו בזה גאוני ארץ ועשו תיקונים ע"פ הדין והגאונים אשר בדורותינו מחזיקו דבריהם ונעמיד דבריהם כקובטרים אחרון •

שיהיו כל מעשיו רש"ש פרק שלשה עשר

וכדי שלא יתרגל ויקיים כל מצוה שיכא לידו יס' כל תקנות לזה הא' ישים כרעתו מ"ס ר"ם וז"ל צריך האדם לעשות את המצוה כשמה • ואם לאו הוא כע"ס סר"ס תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל • ופי' האר"י ז"ל שכל יותר מאם היה לך רוב כל ר"ל ממון שבעלים ואם יהיו מעשה המנות חביבים לו אז לא

יכבדו

7

2

3

1

שיהיו כל מעשיו לשיש פרק שלשה עשר

יבדו עליו לקיים כל מצוה שתבוא לידו וכמ"ס בתו"מ כמ"ס ושמתם לעשות כאשר זה ה' אלוקים לא תסורו וימין ושמאל. ואל דקדק ואמר לא תסורו בלא ו' והוא שאל אם תשמרו בדעתכם את המצוה לעשות או בדרך הטבע לא תסורו וימי ושמאל כי לא יבדו עלי על רבויים מרוב הטובה כמו הכוסא עקבי מרגלותי ושלשאות זהב שלקית חסוכותם לא יקפיד על כוכדם. והב' יזהר לקיים כמ"ס בזוהר תזריע ואל בכל עובדיו הב"כ לבעי ליה דלתי כולהון לשמא קדישא. מאי לשמא קדישא לאדכרא בפומיה שמא קדישא דכולא הוא לעולמניה ולא לישרי עלהויסרא אחרא. בגין דאיהו זמין תדירא לבני בני נשא ויכול לאשראה על ההוא עבודתא. ובב"כ כתיב וכשמרת מכל דבר רע ואל הל"ח מ"ס בכל עובדיו פ"ל לא מכשיא דכרי קדושה כדריק להזכיר כי יותר הקליפה הונה להאחז כרוחניות המצוה מדברך הנשמוי. ואפשר שהיה במצוה זו אחיה פנייה וכאשר בתחלת העשיה יאמר בפיו שהוא לעבודתו יתם. הרי זה מסלק כל מינוניו שלא תסרוך באותה מצוה לא אף ברברי העולם ויאמר לשם ה' כדו שלא תשרה הסמ"א בשום מעשיו ממעשיו הנשמוי עכ"ל. והתועלת שיגיע לו מזה הוא שיהיה לו סייעתא דשמיה בכל שירכה לעשות כמ"ס סס ואל וע"ד מאן דבני כנין כר שארי למכני בעא לאדכרא כפומיה הא דלפולמניה דק"בה הוא בזנה דכתיב הוי כונה ביתו בלא נדק וכדון סייעתא דשמיה שריא עליה וק"בה זמין עליה קדושתא וקארי עליה שלם ה"ד וידעת כי שלום האלך. ומזהו ופקדת כוך לאפקרא מלה בפומיה עכ"ל. וזם ככל דרכיך ל' הן בדברי הקדושה הן בדברי העולם (דעו) ל' להזכיר שמו כמ"ס הל"ח בפ"ו דברי זוהר. ואז והוא יתם וישר אורחותיך כמ"ס וכדון סייעת' דשמיה שריא עליהו. וכזה יתב"מ"ס ויאמר משה אל ערת ב' לאמר זה הדבר ל' שיאמרו בפיהם זה הדבר אשר כזה ה"ל לשם ה' כמ"ס בזוה' בשעת' ההו עבדין עבדיהו הו אמרין דא למקדשא דא למשכא. ואז כל כריב לכ יביאה ל' אף מי שזו לו אחיה פנייה עכ"ל מסלק כל חסוני. ואז וכל חכם לכ ככס שהוא ל' ימיר ויבאו ויעשו ל' רבים ובתו"מ מפרש שהוא שהסוכיה והיה עמו ולפי מ"ס מנארא הטע' בס' שהוא על שיאמר זה הדבר אשר כזה ה' יוהן סס הדברים ב' כמ"ס (וירכר משה ל' ראשי המעות) שהם יזהרו (לבני ישראל לאמר ל' שיאמרו) (זה הדבר אשר כזה ה') וזה יהיה בכל הדברים. הן איש ידור כדר ל' והוא כדרי גבוה או השכע שכופה לאסור איסור על נפשו והוא כדרי הדיוט ואז הכוהר (לא יחל דברו ויקיים את כדורו. ור"ל אשפי שכתמנה כדריס כדרי רשעים נדר דדרכם של רשעים לכדור. ככדרי ספרים לא אמר כלום דאין דרכם של כשרים לכדור וכנמרא הטע' דלית אתי לידו תקלה ופ"ו רש"י דיעבור על כל תאחר ולפ"ו יהיה ק' איך אזה הכתוב כפ' שלפניו אלה אשר תעשו לה' לבד מנדוכם וכדבותיכם. ופ"ו רש"י אס באתם לידור קרבנות כרגל מצוה היא כידכם) וע"ד יהיה קשה הלא דרך רשעים לכדור. ובאמת הפסוק מתרץ זאת במ"ס אלם תעשו לה' ר"ל שיאמר לשם ה' או יהיה סייעתא דשמיה שריא עליה ולא יבוא לידו בל תאחר. ואז הנדרים הוא מצוה כידכם. וע"ד הכתוב אחר זה וירכר משה ונו' לאמר זה הדבר ונו' ואז לא יחל דברו. וז"ל למה לא יחל דברו ע"ל כל הנוכח מפיו של הכוהר יעשה. ר"ל הקב"ה יעשה זאת כמ"ס וכדון סייעתא דשמיה שריא עליהו ותיבת יעשה קאי על ה' הכוזר בפסוק שלפניו. וכזה יתבאר מ"ס רש"י על מ"ס וכחק גשה נא ואמונך אחר בלכו אין דרך עשו להיות ס"ס שגור בפיו והוא אמר כי הקרה ה' א' ל' לפני והעול' מפרשים שזה היה על שאמר ה' לקיך וע"ד קשה מאין היה זה ליכחק דלמא הוא עשו ועדין אין ס"ס שגור בפיו וכאקראי דיבר כן כ' מהו מעלה

שיהיו כל מעשיו לשיש פרק שלשה עשר כו

מעלה להיות ס"ס שגור בפיו והלא כדריק להזכיר שלא להזכיר ס"ס תדיר כמ"ס ומפני שמו כיתת הוא. וע"ס מ"ס כוחא והוא על שהגיד לו שהיה לו סייעתא דשמיה כמ"ס כי הקרה ה' ונו' אז אמר ויחק הלא זה א"ל להיו' א"כ אמר תחלה שהוא הולך לש"ס זמין דרך עשו להיו' ב"ס שגור בפיו דהיינו שיאמר בכל מעשיו שהם לש"ס והוא אמר כי הקרה ונו' ולכן אמר בלכו שהוא יעקב ולפ"ו אותו הזכרת ס"ס הוא מעל גדולה וכפלאה. והטע' שלא בני במהשתתו הטוב למוד הוא כי אף שמחשבה טובה הק"בה מברך למעשה לא יתברא מלאך קרום עד שיוציא מחשבתו בפיו כמ"ס פ"א. וכאשר בורא מלאך קדוש או הוא מסייע לו להוציא מחשבתו הטובה אל הפועל והו' אינו מניח לסמ"א להאחו באותו דבר והוא כי לפעמי' אפי' כמעט המכו' יש לו לאדם אחיה פנייה שהוא שלא לש"ס כמ"ס כי אין אדם כדריק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא ופ"ו רמ"א שר"ל שלא יהיה חטא באותו הטוב שפוש' כאיזה פניה שהוא שלא לש"ס ובאותה הפנייה רובה הסמ"א להאחו והמלאך הקרום שכרא ע"י עקימת שפתיו אינו מניחו כמ"ס סס פתח ר"י ואמר הוי כונה ביתו בלא נדק דהא בכל אתר דאשתכח ביה נדק כל רומין וכל מויקי עלמא ערקין ולא מסתכחין קמיה ומאן דקריס ונטל אתר אחר כיה אי רוח מאבא כטיל אתר שמא קדישא לא שריה ביה דהא לאו אתריה הוא ואז הוה שמא קדישא כטיל אתר מקרמי דנא כל רומין ומזיקין דעלמא לא יכלין לא תמואה ביה כי שמא קדישא לא שריא באתר מאבא ונס ע"ז יתברך ככל עפקיו כמ"ס ככל מקום אשר אזכיר את שמו וכו' ופ"ו רש"י שאתן לך רשו להזכיר סס אבא אליך וברכתך. וכזה יתבאר מ"ס בפרשת עקב ובתים טובים תכנה וישכת ובקרך ונאכך ירכיון לך וכסף וזהב ירבה לך וכל אשר לך ירבה ורס לבבך ונו' ושכמת ונו' וכפרשת ואתחנן כמ"ס והיה כי יביאך ונו' לית לך ערים גדולות וטובות אשר לא כיתת ובתים מלאים כל טוב ונו' השמר סן תשכח ונו' ולא הזכיר סס שירכה הונו ומאודו. וע"ס מ"ס כיתא כי בזוהר תזריע מבאר שבתים שיבנו לשמא קדישא אחר שיכתבו הבתים שהיו בס נעשים על שכתבו לשם ע"א אלין אקריין טובים דהא קדמאי לאו אינון טובים ולאו בכללא דקדושא ודכווהו. ולכן פסוקא ליה מילתא שכל אשר לירכה כיוהיה לו סייעתא דשמיה משא"כ שכיבא לבתים מלאים כל טוב ולא ככנו לש"ס לא פסוקא ליה מילתא שיכליח באותם הבתים.

ועוד הערה גדולה למתן סלים כמעשה המצות מ"ס הל"ח פ"ב משער המצות ואל יסכני אדם ששועים ואומרים שהמבטל מ"ע לא יקרהו עון רק אם עשה המצוה וקבל סכר ואם הטרפל לא הרווח ולא הפסיד וקלה בעיניהם לפעמים ביטול מ"ע בין מטורח גופו בין מדר חסרון כיסו ומתעב' מלעש ותי. ובאמת הפסד שכר מצוה קשה מעובר על ל"ת. ויותר ראוי לענוס המבטל מ"ע מעובר על ל"ת. כי המבטל מ"ע הוא מצד פריקת עולו וזילול וקלות בעבודתו יתם אבל העובר על ל"ת נרמה לו התגבר וצרו והנחתו בעבירה ואם יעשה תשובה עליהם הק"בה יסלח לו ומור כאלו לא חטא אפ"ל ביטול מ"ע הוא הפסד שאין לו חלף ומסרון שאינו מתמלא ואברה שאין לה השבה לעולם וחסידים הראשונים היו סובלים הרבה עמל ומסרון כוס' כרי שלא יגרע להם כלום מן השכ' הגזור להם למי עולם הבא כמ"ס בממרא ובמדרש ומן הכתוב שאול עבר על מ"ע ונשכח דוד תקפו יצרו ועבר על ל"ת וכמחל לו ובממרא מ"ס אתי עשה ודוחה ל"ת ולהרגיל עמו להיות כוהב כזאת יעשה כמ"ס בספר באר מים חיים ותוכן דבריו הם תמל' וקבל עליה להיות כוהב כטוב עד זמן האוכל. ואם יעבור ויכ' באיזה חטא או לא יקיים איזה מצוה שתבא לידו. ויקום עמו

שיהיו בר מעשיו רש"ש פרק שלשה עשר

עצמו לכדקה כפי כחו והטבתו ויתר מד על זה . הגיע זמן האוכל ופסעו
ולא מצא פוס חטא ונס קיים כל מצוה שבאה לידו ותן שכח והודיה להכזר איתם על שזכרו
ועזרו להיות נדוק כמה שעות ביום וכאשר עשה מן הבקרה עד חצות . כן יעשה ויתנהב
כן עד הערב אחר כך ירגיל עצמו להיות נזהר . כן עד זמן הסכיבה כמה יעשה עד חודש או
עד זמן מה שיהא מומק וקבוע לעבודת הבורא לנהוג . כן כל היום עכ"ל . ואלה הם דברי
תנ"מ בביאור מ"ס כי תצא מחנה על אויבך הוא ויכרך וקיעתו לא תירא מהם ואל תתיאש מן
התשובה כי כחוף ליטור ה' לקיך עמך ואל שמע ישראלתם קרובי היום להלחם על אויביכם
אל רק יום ה' תתגבר על ויכרך . ואח"כ לקים יעזרך ולכן אל ויך לכבבם והוה שמעיים אחז
כי ה' אלקיכם הקולך עמכם להלחם לכם על אויביכם להושיע אתכם .

ובר"ה פ"א מ"ה הו מבואר שהמורס ביראת ה' ויכול להזהר שלא יעבור על ל"ת ויקיים כל
מ"ע שיכא לידו כמ"ס ויעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלקים כשמים
ומשל ונו"ל שידועה זו מבואה את האדם אל היראה שכשטויכו עליה כמה פעמים בתורה
והוא כי אחר שידע האדם שיש לעולם כורא אחד והוא ברא את כל הממלאים והוא מנהיגם
כרצונו ומבלעדי שפעו ומותו אין להם קיום כמ"ס ואתה ממה את כלם וכו' גם הם יזייר
העדר מניאות כל הכבדאים לא מפני זה יגיע חסרון במעלתו יתם כי הוא היה בקרא מלך
קודם שברא העולם כמ"ס ועד לא עשה ארץ וחצות ה' מלך . וכל מה שברא לא ברא אלא
לכבודו ושיכירו גדלו גם באחרית הכל כתיב ונגולו כספר השמים וכל נכח' יבול וכשגב ה'
לכרו ביום ההוא . וע"כ חייב לירא ממנו כאדם היודע שיש לו פטרין ולו הוא עובד שאם לא
ידע למי הוא עובד לא תכון בלבו העבודה כמ"ס דע את אלקי אביך ועבדהו . וכזהו אל
יראה דאיהו עוקרא למידל כ"כ למאריה בגין דאיהו רב ופליש עיקרא ופרשא דכל עלמין
וכולא קמיה בלא חסיבין כמה דאיתמר וכל דארי ארשא בלא חסיבין . והוה מצוה ראשונה
שכשטוי ישראל לידע שיש? אלום שנאמר אכני ה' אלקיך . וכן משה רבינו ע"ה כשבא
במצרים להמסוך את ישראל לעבודת ה' יתם כמ"ס ולקחתו אתכם לי לעם אל וירעתה כי
אני ה' . וכאשר ישים אל לבו בחי' ויראה זו ומסוך מזה עוד כבחיכות הא' אחר שחיי האדם
מומו יתם כריך שלא יחטא באותו החיות שהוא משפיע בו וירא ממנו כי רוחו וכשמתו אליו
יאסוף ויגוע כל בשד יחדיו . והב' אעפ"י שאינו כריך אל הכבדאים מ"מ השגחתו עליהם
כמ"ס ורחמיו על כל משפטו ואמר בלבו מה גמול אשלם לו על כל טובותיו העודמות עליו בכל
יום אם אעבור על רצונו אלא ראו לי שאעשה מצותיו לפנות לו נחת רוח עכ"ל . הרי
מבואר כשויס האדם על לבו בחינת היראה לא יחטא ויעשה מצותיו יתם . גם מבואר
בדבריו דברים המביאים את האדם לירי ויראה וכן הוא בהנהגת מ"ס א"ח סימן א' ואל שויתי ה'
לכנני תמיד הוא כלל גדול בתורה ובמעלת הצדיקים וכו' כשויס אל לבו שהמלך הגדול
הק' בה אשר מלא כה"כ עומד עליו ודואה במעשיו כמ"ס אם וקתר איש במסתרים ואני לא
אראנו כאם ה' מיד ויניע אליו היראה וההכנעה ופחד הש' וכשפתו ממנו יתם תמיד ואל מ"ס
אל תמרה את אדוניך והוא משנית כך . והנה היראה הוא כורך גדול אל התפלה כמ"ס
בתיוקיים ואל ומאן דאשתמע קליה בין בצלותא בין באורייתא בלא דחילו מיד וישמע ה' ויתר
משו . וכראה שאלה הם דברי דוד ב"מ'ם לשלמה בנו ואתה בני דע את אלקי אביך ועבדהו
ב'לב' פלם אם תדרשנו ומצא לך ואם תעזבנו חנימך לעריל כאורה ק' הלא מ"ס ועבדהו בלב
פלם הוא עי' התפלה כמ"ס עמ"ס ולעברו בכל לבבכם איהו עבודה שהיא בלב זו תפלה

ועל

שיהיו בר מעשיו רש"ש פרק שלשה עשר כח

ועל התפלה הוא מוזהר ועומד ומצווה מן התורה ועכ"ת שקודם שיתפלל יטיל לבו לירע למי
הוא מתפלל כי ידועה וו וביאהו אל היראה . ואם תחלה דע את אלקי אביך ואח"כ אמר
ועבדהו בתפלה ואם תדרשנו ומצא לך ר"ל שיהיה מצוי אצלך ויעשה רבונך כיוקובל תפלתך
כמ"ס כמדדס כי מי גדול אשר לו אלקים וגו' כל מקום שהאדם הולך אלקים עמו וכשיראה
עומדים ומתפללים יודע שהקב"ה אצלו שנאמר כי יעמוד לימין אבינו וגו' משא"כ אם תעזבנו
ר"ל שלא תדען אלקי אביך ואז לא תשים יראתו על פניך ותתפלל בלא דחילו וינימך לעד
כמ"ס מיד וישמע ה' ויתר אשו . והנה הדברים המביאים את האדם אל היראה מ"ס כסם
הר"ח כלם הם מבוארים בהשבת הגדול שאנו אומרים בכל יום קודם התפלה והוא ארון עולם
אשר מלך וכו') הוא מ"ס כסם הר"ח גם אם יגוייר העדר כל הכבדאים וכו' כי הוא בקרא מלך
וכו' וגם באחרית הימים (והוא אחד ואין שני וכו' עד ולו העז והמשרה) הוא דברי הוזהר
מ"ס למדל למאריה כגון דאיו רב ופליש וכו' (והוא אלו ומי גואל וכו' עד כיום הקרא) הוא
מ"ס גם יאמר בלבו אעפ"י שאין כריך לכבדאים אעפ"כ משנית עליהם וכו' בידו חפיד רומי
וכו') הוא מ"ס הר"ח שויס אל לבו אף אמצא לו וכו' וירא כי רוחו וכשמתו אליו יאסוף
ולכן כיום שבח הזה הוא (ה' ליואל אירא ופירושו במפרשי התפלות שר"ל אין אנו מתיירא
משום ככרא כי אם ממנו יתם . ויל' שמעם זה הכהינו קדמונינו אל כרוב תפנות ישראל
לומר שבח הזה קודם התפלה ומכנה ישראל תורה הוא . גם עי' אמרו שבח הזה הוא
מקיים מ"ע מצות היראה שכשטויכו עליה כמה פעמים בתורה . גם עי' יקיים אחד מן
איתם הידיעות המבוארים וזה מ"ס שהיב אדם לידע אותם במ"ס וירעת היום והשבות אל
לבבך והראשונה היא אל דאשטריך ב"כ למדע ולאסתכלא ברוח דמאריה ומבוארים אצלנו
באריכות בספר דעת חכמה בשער הידיעות וסוף דברי אותו המאמר ואל' ת"ס כל מאן
דאזיל כהגוא עלמא בלי ידישא אפילו אית ליה עוכרין עבין מפקין ליה מכל תרעין דכההוא
עלמא . ת"מ מה כתיב אם לא תדעי לך היפה בכסוי או אסת איתא בלא ודיעא וכו'
כאן לך לית חנת כדאילמיעל הכא בלא ודיעא עכ"ל .

ורלפי מ"ס כס"ה ואל הנה מ"ס דע את אלקי אביך היא למוד חכמת הקבלה כענין
אחרות ית וידיעת שמותיו וסוד האצילות ולשון דע הוא כמ"ס כי ידע שמי וכו' כי
אז יכון ויטביל סוד אחרותו וסוד השגחתו וכו' עכ"ל . ואם זה הוא פירושו של דע אלקי אביך
נוכל לבאר מה שהזהירו אחז על התפלה במ"ס ועבדהו בלב פלם הוא ע"ס מ"ס הוא אל כמ"ס
תפלה בלא כוונה כנוף בלא בשמה . הוא אף אם יודע ומכוין למה שמדבר ריק חינו יודע
לכוין ע"פ הסוד הוא כנוף בלא בשמה . ואם מרבר ואין מחשבתו למה שמדבר אינה נקראת
בשם תפלה לומר עליה שהיא תפלה בלא כוונה ואל בתפלה כריכה שיהיה בדבור
וכמחשבה וככוונה . כדבור כל תיבה ותיבה שיזכור ויהי בשפה כדורה לא משופה ולא יעשה
אפילו אות אחת כי לשפויים עי' הנקודה ושתנה התבה לפנין אחר . וכמחשבה שלא יחשוב פוס
מחשבת חוץ ואפילו לרבר כד"ת אסור אלא קודם שיוציא הדבור מפיו יחשוב על כל תיבה
פירוש בביאור כי המחשבה היא עיקר תפלה כמ"ס עבודה זו שכלב זו תפלה וע"כ בקרא'
עבודה כי כריך להתגבר בארי להתעורר שלא יעלה על מחשבתו פוס מחשבת חוץ . וכאמת
לעשות כן היא עבודה גדולה עבודת הקודם להכניע הקליפות המפגלות המחשבה וכל זה
בקרא גוף התפלה שמתפלל ומכקש חיי שעה עניינינו בשניות וכן סיפור שכתו של הק"כ
הנהגת פעולותיו הן הם דברים נגליים . והכוונה הוא שידע קודות התפלה ועד היכן
הדברים

הדברים מניעים כי הסודות הן פנימיות עניינים ברומם של עולם סוד שרשי השמות. ועל
אחל מפני מה אין ישראל נענים מפני שאינם יודעים להתפלל כפי אכל היודע ומסיג עליו
כאמר אשכנזו כי יודע שמי יקראני ואענהו ותפלתו יהיה כתר על ראש הק"ה. הרי
הנבלה מהתפלה כמשל לבוף. והכוונה מהתפלה כמשל לכשמה עכ"ל וכדף י"ג כתב הוא
שדברים האלה הם מוכנים מרכיבי הנמרץ ברכות כמ"ס ת"ר אין עומדין להתפלל אלא מתוך
הלכה פסיקה. ה"ד הלכה פסיקה אמר אבוי כי הא דרכי זירא דאמר רבי זירא בנות ישראל
החמירו על עמנו שאפילו רואות טיפת דם כחרדל ונסבת עליו ז' נקיים. דכא אמר כי הא
דרבי הוסיף דא"ר הוסיף מערים אדם על תבואתו ומכניסה במוץ שלה כדי שתהא כהמתו
אוכלת ופטורה הן המעשר. ולכאורה ק' וכי לא היה להם הלכות פסוקות לאלפים לרכבות
שאמרו ב' הלכות אלה ונראה שכתרו כאלה הלכות פיקח האדם מהם רופס כשכלו לעיני
התפלה מאמר דרבי זירא מזהיר על הדבור שידבר בשפה ברורה ולא יסנה אפילו נקודה א'
כי אפילו בשמי נקודה א' ויכול להמריב העולם כמו בהרבות דברים רעים בתוך התפלה או
בדילוג הרבה דברים מהתפלה והראיה מאתם נדה שיוסבת ז' נקיים על ראיות טיפת דם
כחרדל כמו הרואה ספל מלא דם. כמו כן דבר זה שיוכל לפגום בדבר קטן בתפלה כמו
בדבר גדול ומאמר רבי הוסיף מלמדנו על מ"ס שצריך לטנייהם למחשבה וכוונה ע"פ הסוד
אך א"ת התייבח למאן דאפשר וזכה לידועה זו אך העני כדעת מה יעשה. וגם כי לא לכל
אדם נחלק לכשתמו זו בקיני כמ"ס באריות פ"א וז"ל לך תקנה א"ל כיוון כלנו כפי כח
ידיעתו ויחשוב כמחשבתו שלא נעלם ממנו שום עוד פנימיו עניני הסודות והיה לבו לשמי'
בתמיכה ובקשה שיהיו לרצון אמרי פיו והגיון לבו כאלו כיון כל אלה ואז הקב"ה מעלה עליו
כאלו היה כן וזה תבואר וכלמד מדברי רבי הוסיף שאמר מערים אדם על תבואתו ומכניסה
במוץ שלה וע"ה שהוא חיובי אוכלת הבהמה החמה שהוא הפנימיו. כן דבר הזה על ידי
כוונתו בכנלה שהוא רומה לחן מרף לו הק"ה כאלו יודע וכיון גם הפנימיו שהם הסודות
הדומה למטה. אכל מאן דזכי לידע ולא התבונן אז אשמו כראשו עכ"ל והן הם דברי
זוהרי יתרו וז"ל על מה דכלו דוד ואמר ומעשה ידו כוננה עליו. כוננה עליו ואקרקן
תיקונך לעילא כדקא יאות עליו אף על גב דלית אכן ידעין לשווא רעותא אלא עובדא
בלחודא מעשה ידו כוננהו להנהיג דרגא דאצטריך לאתתקנא וכו' ובפ"ה אהרנו בענין
זה לעורר על לימוד סודות הקורה. ועל מי חל החיוב ללימוד הזה ע"ס ומ"ס
ויחשוב כמהשבתו כתכנו בפ"א וגם כמה פעמים בחכמינו מולתא כעממא שאין המחשבה
בדה פועלת כלום אלא מוציא פסיו מה שבמהשבתו הטובה. וע"כ סדרנו תפלה קטנה
טיאמר אותה האדם כל יום ויכול בה כל התפלות שיתפלל באותו היום וכל התורה שילמוד
אותו היום וכל המצות שיעשה באותו היום והן תפלתו ותורתו ומצותיו שיעשים כאלו כיון
כל הסודות השייכים לאותם תפילו והלימודים שילמוד באותו היום וכל המצות שיעשה באותו
היום למה ד' לרופא שנתן במים לשולה לרפואה והחולה חיובי יודע מה הם המים ואף על פי
כן יתרפא בן דבר הזה וכה"ג תקנו התפלות כל דבר ודבר לפי הנוהג להענין לאותו הזמן
ואז ע"ה הבל פינו ומחשבתינו הטובה ותפעל הדבר אף שאינו יודע מה הפעולה ואין
יתפעל. ועכ"פ ותפלל מלה במלה ולא לשנות אפילו נקודה אחת וכ"ס שלא ידלג תיבס
אחת בי לא לא יתפעל אותו הדבר שצריך לפעול באותו הזמן. וכמה ספרי מוסר סדרו תפלה
לזה אבל הכובץ שסדרנו הוא כולל הכל ויאמר תכל' פמריית ואם יקום ללמוד ויאמר קוד' למודו:

דכונ

של עולם אתה יודע כי בשר אנהנו ואין בנו ולא בשום בריה כח
להשיג ולבון מעלתך וגדולתך כמי שגדול ארוננו ורב כח ולתבונתו
אין מספר גם אם היינו יודעים צירוף שמותיך הקדושים וכוונת כל תפלה ותפלה
לפי זמנה וכוונת כל ברכה וברכה שבתוך כל תפלה ותפלה וכוונת תת כל לימוד
ולימוד בפני עצמו וכוונת מעשה המצוה כל מצוה ומצוה בפני עצמה ובכל
היחודים וזיווגי מדות הקדושות העליונות הראוים לבא עד ידיהם וכל שכן כי
בשר אנהנו ולא בית אדם לנו ואין אנו יודעים הכוונות האלה לכן יהי רצון
מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שיהא חשוב ומרוצה לפניך תפלת
שחרית (ומוסף) ומנחה (ונעילה) זמטריב שאתפלל לפניך היום וכל לימוד תורה
שאלמוד היום וכל מעשה המצות שאעשה היום באלו אתכוין בכל צירופי שמות
הקדושים העושים מתוכם ובכל היחודים וזיווגי מדות הקדושות העליונות הראויות
לבא על ידיהם ותצרך מהשבת הנובה דרך בלל למעשה פריטות לכל תפלה
ותפלה שאתפלל היום ולכל לימוד ולימוד שאלמוד היום ולכל מצוה ומצוה
שאעשה היום ועליו לפניך להיות עטרה לראשך עם שאר תפלות ולימוד תורה
ומעשה המצות של בניך היודעים והמבינים כל כוונות שמותיך הקדושים
הראוים לכל תפלה ותפלה ולכל לימוד ולימוד ולכל מצוה ומצוה המטלים
יחוד וזיווג מדות העליונות וקדושה מעלה מעלה בכל העולמות אמר:

דל יט"ב שורה ט"ז הוסמט בדפוס ובטור כעדה וכו' וע"ה וכל לכמס הנאיתו בימי
הקול כדי לכבד את השבת ואם כ"ס ע"כ וכמס בשאר הימים כדי לכבד את השבת ככ"ל
דף כ' ע"ה שורה כ' מ"ס כרוסלמו תאיכו בניס משמטין מטותיהן אמר רבי יוסי וכלבד
יוס פעבלה בתב מג"א דכל הפוקקים ס"ל דמטוני בניס משמטין מטותיהן לעולם
דלא ק"ל כד' ככ"ל.

פגם החטא ופעולת הודו פרק ארבעה עשר

וטתה

וכאז מהו הטובה לכפלי תשובה ע"ה פמירת שתי שבתות אשר ע"כ אמר
הכתוב שא"ל לכא אל התשובה כ"א על ידו פמירת שבת ולכאז זאת נדיקין
ואנו לכאז תחלה מהו ענין החטא ואין יכול לפגום בכלן שלו וכמדות העליונות ע"ה חטאיו
ואין יכול לתקן ע"ה התשובה ואז כ"ר במוס שא"ל לתקן פגמיו כ"א ע"ה פמירת רות האלה
והנס ענין וכנס החטא אל זוהר כ"ס כ"ס אורחיו משך עליה רוחא א"ה מיטרא
אחרא דמאכא דאתער מקטרא דנוקבא דתהומא דכא ותמן מדורין דרומין ביסין דכוקי
לכני כמא ואקרון נוקי עלמא. ואת און טייך לומר שהאלה העומד פה למטה יוכל להמשיך
כח הטומאה על נשמתו מלמעלה. והוא כי כתבנו פ"א שפירס אל הנשמה היא למעלה
יתמת כ"ס ומה שיכנס יכאדס הוא מאשר יתקמט בטורפה העליון כחוט המשיך ממנו
והנה כמ"ה כתבנו בשם האר"י אל שנהמא אדס"ה כשערכו הכפמות הקדושות עם הקלופות
ועם הקד"כ דאדס כלועל ולפ"ה כל נשמה וכפמה מעורבת בה טוב ורע ויש גמרסה אחת

פנים החטא ופעולת הורוי פרק ארבעה עשר

בזכות וברש ולכן כמו שכאשר יעשה האדם חוזה מעורר ע"י טרם נשמתו כח הקדושה וממשיך עליו כח פ"א כמו כן כשמוט' האדם מעורר הרע ע"י טרשו הדכוכו כו וממשיך עליו ומתרבק ככפשו ומפסיק בין קדושת חלק כפשו לקונו ואם כי עונותיכם מבדילים ביניכם בין אלהיכם - ואם כל העובר עבירה אחת קונה לו קטיגור א' כי מוסוף כח כהטוטה - והנה אותו כח הטומאה שמוסף כו הוא ככ' מקומות בפנימיות נשמתו ובכיוונותם בפנימיות כמ"ס במדרש תחטאני כאזוב ואטהר מכאן אמרו שכל עובר עבירה כאלו נטמא בטמא כפס - ואין מוין עליו אלא כאזוב שכאמר תחטאני כאזוב ואטהר וכי נטמא דוד - אלא בעון שהוא חלל בכפס וכמ"ס ולבי חלל בקרבי ואל ה"ר הטעם שקראו חלל בכפס ולא מת בכפס הוא כי מה שהנהרג בקרא חלל הוא על שנקתלק ממנו הדם שהוא הכפס והוא חלל כלי חיות הדם שהיה בו כן כפי כניסת כח הטומאה מ"ס א' בכפמה הקדושה ושאר אותו המקום חלל בלי רוחניות הקדושה וכמו שמת הוא טמא מפני שנקתלק ממנו אור הכפמה הקדושה ושורה עליו רוח הטומאה של מ"ס ופ"כ הוא חבי אבות הטומאה כך הטמא מסתלק ממנו הקדושה ושורה במקומו ע"א ואם רשעים כחיותם קרוים מקום - וכחיוכיותו הוא מ"ס בגמרא כל העושה עבירה אחת בעולם הזה מלפנתו והולכת לפניו ליום הדין וכו' וכתב ה"ר עבין מלפנתו הוא מפני כי העובר עבירה א' קונה לו קטיגור א' וכל קטיגור יס לו שיעור קומה שלימה מ"מח אברים ואותו קטיגור מלפנתו וכעשה לכוס לכשמתו להכניסו לניחוס עדי יעכל העבור והמוסף הוא שכפמה וזה עבין בגדים כואים שמלבשים את הכפמה להכניסה לניחוס וכו' וכתב עוד ואל ואותו כח הטומאה המתיתם אל העון שהוא קונה חיוניות על ידי הקדושה סוכאם ממנו על ידי חטאו וכעשה ככריה חרפה וכן הם המיוקרים את האדם כשמת בלא תשובה והוא שמכניסים את הכפמה עם איתם כפי הטומאה אשר הם לניחוס לכלות כל החלואה ההוא וענינו הוא ככר וכן הכותן ככבשן האם עדי כלות כל שמן הנדבק בה וכמ"ס חצי בליט והם אינם כלים אלא"כ הוא מאות הירודים ואינם עוללי בני כדכך בהם כפי הטומאה כ"ס ע"א א' להקיר אותם ע"י אשן של גיהנם וקודם שמכניסים אותם לניחוס מפשיטין ממנה גברי מחלכות אשר שעל ועשה על ידי הזכיות שלו ואם הכניף הוטע סך אפשיטין ערומ' כמ"ס לפני ואח"כ מחזירין אות' מקומ' ומלביטין אות' לבושי הזכ"ל ומתענג' בהם בדשן בנן עדין עכ"ל לעניניו במקומות מפורים - והטעם שממשיך כח הטומאה בפנימיות וחיוכיותו כראה שהוא ע"פ מ"ס תו"מ פ' ויקרא ותוכן דבריו הם מה שמועיל חטאת על השוגג הוא מפני שחטא בגוף לבדו בגון שחשב על החלב שהוא שומן ואכלו שמחשבתו מסולק ממנו וכן אם חטא במחשבה לבדה בלא גוף כהרהור הלכ שהוא ע"י כפמה לבדה מועיל גם כן קרובן עולה ועל שחטא מחשבה שהוא ע"י הכפמה יותר גדול מחטא הגוף לכן עולה כולה ללול וכשחטאת לא היה קרב כ"א החלב והדגם (וכ"ל שא"ז קשה הרבה עבר מעברה ורל עבירה שהוא בלא הרהור) אבל אם חטא בגוף וכפס שאז כח הטומא גדול מאד לכן אין כח ע"י החרטה ודווי וכמו"כ ודו על קרבו להקיר כח הטומא מעליו ולהתמסכו כבעל חי וצריך תשובה ומלקוח' והם לכפ' עליו עכ"ל וכוה יתבאר כי שעל חטא מור הוא על ידי שניהם מה שחטא ע"י הכפמה ממשיך כח הטומאה בפנימיות' וע"י חטא הגוף ממשיך כח הטומאה בכיוונותיה - הרי נתבאר איך הוא פוגם ע"י חטאיו בכ"ן שלו ושנינו של גיהנם הוא כהקרח אם לא עשה תשובה הוא"ל לו להיו' מאוס' ע"י מעשיו הטובים אף אם יש לו מלאכים חלשט לרכויות' אפי' כרא על ידי מעשה המנות ועסק תורתו אשר המה יקבלו סכני

פנים החטא ופעולת הורוי פרק ארבעה עשר

בלכתו מן העולם כענין לוי שלא היו מכניסין אותו לניחוס' של מעלה שלא נהג כבוד כראשם וכמ"ס זוהר שלא לך על ת"ח א' שלא היה בו שום חטא רק שגדס ביום לת"ח א' מאחרים ע"י ולא הכותוהו לג"ע עד סכל דיכו ועמר מ' יום חונה ודכוהו שעתא ופלגא בגיהנם והטעם הוא כי ע"י כל המכות שהאדם עושה הוא עולה מעלה עד לפניו יתם ואיך יעלה הטמא עם הטהור - גם ע"י החטא פוגם בעולמות העליונים כמ"ס זוהר וזל וכל מאן רעבר על פקודי דאורייתא הכיכול פגם לעולא פגם לתתא פגם לגרמיה פגם לכל עלמין - מתל למפרישי ומא דשמיין כארכא קם חד שטיא כינויהו בעא לנקבא וכו' - והפגם למעלה כמ"ס הגלגלסני כי ירוע שרשי הכפמות הם למעלה וכפארם מטיב דרכו נעשים כל אותם השרשים של כשמתו כינורות להארה העליונה ואם והתהלכתי בתוככם וכשהאדם חוט' פוגם כל אותם שרשי כשמתו וכשמתים כל אותם הינורות ואין מווי ההטפעה כוללים מהם ואם בתיקונים גרם למהו האי כהר חרב ויכס מטיטרא דכשמתו סוחת לו לא - ואם נגע ברעת ואתרנמין מכתם סגירו סגור הזינורות לבלתי המך בהם ההטפעה - ובר"ח פרק ב' משה"ק ממשיך ענין זה לסילון מים המקלח להשקות גנים ופרדסים וסדות וכרמים וכו' א' והולך הסילון אל האשפה כמו כן החוטא מלכר מה שקלקל שלא יבא השפע אל מקום הראוי לו אלא אף גם גורם שהשפע הקדוש הולך אל מקום הטומאה - וע"י התשובה מחזיר השפע אל מקומו לכל מקום ומקום כפי מה שהיה בו הפגם וכפס' דע"ח פרק ד' משער התשובה הארכנו כוה ע"ס -

ועתה ככאר איך יגרש על ידי התשובה כפי הטמא מפנימיותו ומחיוכיותו והוא על ידי כפעולות טובות כו ככולעו כך פולטו - ראשונה הוא החרטה ועזיבת חטא כי החרטה היא מן הלב והוא ע"י הכפמה כמ"ס ה"ר וע"י ממשיך נינון שכינה בתוכו כמ"ס זוהר תרומה כל גרוב לב יבואה כשעתא דכ"כ סווי רעיתיה לגבי פולחני דמאריה שהוא רשותא סליק בקדמיתא על לבא ולבתר סליק ההוא רעותא טבא על שיפרי גופא ואינון משכין עליהו זיהרא דשכינתא ת"ס מ"כ כל מדוב לבו יבואה מאן דיתרעי לביה ומשיך לה לשכינתא לגביה וע"י הוא מגרם כח הטומאה אשר בפנימיותו על ידי חטאו כי בכל אחר דאשתכס ביה דדק כל רוחי ומזיקי עלמא ערקין כמ"ס בפ"ב - וצריך להתודות על חטאיו וזה כתוב ומפורס בתורה כמ"ס איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם והעוורו את חטאתם ומה שלא סגו בחרטה מן הלב לחוד כתבנו בפ"א בשם הזוהר דהרשור לחוד לא עבוד מורי וכתבנו טעם לשבח על זה - גם כי הודוי הוא להסיר המקטרגים מעליו ואין דינו מסור אלא ביד הק"בה והק"בה מרחם עליו ומחל' לו כמ"ס ומודה ועוזב ירוחם וזל זוהר ומאן דפרס חוביו בי דינא בדילין מניה בנין דכ"כ קריב לגרמיה ולא אתדן על שומים תו לא סביק לאולפא עליה חובא מומא דכרנס וקב"ה מחל ליה וכזוהר בא וזל כיון דמקטרגא חמי דא לית ליה פטורא דטומא עליה וכדון אתפרס מניה חכל אי תב בתויתא ואת ואי לאו הא מקטרגא אשתכח ואמר פלוגי דאתא לקמן בתוקפא דאפיין בעיט כמריה חובו כך וכך ועל דא יאות לאזדהרא בכל בני דקין אשתכח עברא מהימנא קמיה קב"ס - והנה המקטרגים אינם יודעים מה שכלבו של אדם כמ"ס כי האד' יראה לשינים ונ' ללבב וכתבנו כאריכו' בדרוש ד"ה מזה שאין מלאך ולא כניא יודע מה שכלבו של אדם כי אם הק"בה בעצמו לכן צריך להיות הודוי גם כפה וצריך שהיה החרטה בתום לבבו לקבל עליו שלא ישיב לאותם החטאים לעולם שלא יתקיי' בו מ"ס ופיתוהו כפיה וגו' ולבס לא ככון עמו וזל

פנס החטא ופעולת הודוי פרק ארבעה עשר

של ה' מי שמתוודה ולא כסבר לבו בקרבנו שוכחו גדול כי כראה כמתפאר ח' כמה טעשה וכלן
אומר מי אדון לי וזה ע"ה ש"ל בודוי פס ר"ל שהיה רק כמה ולא כלב וכס' חרדים אל הודוי
כק' קרבן וכס' וספלתה פרוס שפתינו . ובגמ' קרבן כלל תשובה נקרא ובה רשעים תועבה
כן הודוי שאם לא יכחיס כלבו שלעולם ועד שימות לא ישוב לאותו החט' נקרא תועב' ויקטרנו
עליו בשמים לפני ה' בה לומר הרי פלוגתא לטורו הראשון כדפי' החסיד על מ"ם והתוודו
את עונם ואת עון אבותם כמעלם ר"ל בעוד מעלם בם שלא הסכימו לעונם החטא לגמרי
והם מוכנים לחטוא ולפסוק לכסלם לפיכך ה' כועס עליהם כוונתו ואמר חף אני אלך עמהם
בקרי' גם יזהר שלא יסאחו אלנו חפילו חטא ח' כמ' שור תהיה לך מחוץ למחנה ויבאת
שמה חוץ . וכתו' מ' מפרס שאמר הכתוב הצמר כסובך בתשובה שלא תשאיר פוס עון שלא
תתקן אותו כי אם יד ישר לך כחינוכיות שלא תשוב ממנו דע כי עברה זו תגורר אותך לחוץ
מהקדושה כי עברה גוררת עברה עכ"ל . ולפי מ"ם שפעולת הודוי הוא להמשיך בו זיהורא
דשכינתא ועי' גורס כחי הטומאה שפסמימותו ואין השכינה שורה אלא על אדם השלם
בכל תרי"ג מצות דכל אשר בו מום לא יקרב . ולפי א"ה יסאח בו איוה חטא לא יוכל
להמשיך בו זיהורא דשכינתא . אם כן לא פעל כלום בודוי שלו . ובהיות כי א"ה לאדם
להתוודות על כל מה שחטא כפרטיות כי רובם נשכחים ממנו . ואמר בזוהר בלק שיתוודה
ויתחרט על אותם הודושים לו ועל אותם שאינם ידועים לו יתוודה עליהם דרך כלל כמ"ם
במראות נגעים לכל מראה שיני הכתן וכן בבדיקת חמץ בחור שבין אדם לחברו טוה וזה
בודק פד מקום שידו מגעת והסאח מבטלו כלבו ודוי . וכתב האר"י אל וכל פרטיו הודוים
כלם חף מה שלא היה בו לכך כתקן בלשון רבים לומר חטאנו ולא לומר חטאתי . והטעם
הוא כי כל ישראל גוף א' הם וכל א' מישראל הוא חבר פרטו והוה הערכות שאכחנו ערכים
זה בזה אם ישאחו וכאשר חברו עושה איוו חטא הרי הוא כאלו עשאו הוא . ולכן יאמר
בלשון רבים ואכילאמי ויתוודה כביתו כחודו ור"ל כל מי שחטאו חטא זה נחשב כאלו שנים עשאו
אנו והוא והוה חטאנו אותו החטא כיווד מנד הערבות .

עוד פס כפתאמר הודוי אז בכל מלה שתאמר אשמנו בודנו וכו' תכה באגרוסק על הלכ
והטעם הוא כי האדם ע"י חטאיו גורם שהטעם שהם החסדים מתקלקלים למעלה
ויתכונן שפי' הודויו מתכפרים עונותיו ויורדים החסדים למקומם . ולפי שאודיד ימוניות ה'
אזבעות הוא קוד החסדים בארשם העליון לכן יכה כוד ימיו ויתכונן לנענע החסדי למקומם
ועיקר התשובה היא הכייה והדמעה בודוי כמ"ם כל הפערים נכעלו חוץ מטערי דמעה
וכוונה ויתר אל כל ב"כ דאושיד דמעין קמוס קב"ה אע"ב דאתגז' עליה עונסא אתקרט
ולא יוכל ההוא לסלואה עליה מכל' מלאה וכפרשת שמות אל אמר ר' יהודה כל מילין דעלמא
תליין בתשובה ובגלותא דגלי כ"כ וכ"ס מאן דאושיד דמעין בגלותא דלית לך תרעא דלא
עאלין איכון דמעין ת"מ ת"ב ותפתח וגו' והנה נער כוכה ותחמול עליו . עוד פס האי
מאן דגלי וכי וכעיקר עד ללא יוכל למרחים כשפנותיה האי בליתא שלמא היא ולעולם לא
הדרא ריקניא ובר"ח טעולת הכייה הוא למחות כחי הטומאה אשר עליו והם המקטרגים
כמ"ם הפייטן מחה חטאי בדמעת . לכן ראוי להפגיר הדמעה על מחמו ועל פכו כי פס
כדשמים העונות ובכתבי האר"י שיעבור הדמעה גם על ידו שנאמר וכיד כל אדם ויפתו .
ויוכין לרחוק הפגם והחוסך שבכנים ע"י המים שמוריד מעיניו כמו טפנס העליון כרחץ ע"י
מימי כהר העליון כן למטה ירחוץ החוסך שכו על ידי המים הוורדים מעיניו כי פערי דמעה
לא

מהו עיקר התשובה פרק חמשה עשר לא

לא כנעלו עכ"ל ואם אינו יכול לבכות יתודה בקול כמי' כי טעם ה' קול כמי' :
עוד משבילת הודוי אל הנאלכתי וכעת טהאדם מתעורר בתשובה ומעורר מים הכוכים
שמוריד דמעות על עונותיו מעורר מים עליונים מהלכתי העליון ויורדו זרם וטפף
מים רבים ומרחשים כל אותם הכתמים והפגמים שפגם בכל כחינה ובחינה וזה א"ה רחץ ה'
את נזאת כמות ניון וזרקתי עליכם מים טהורים וגו' ואותם אבני כסף וזר מכסול פאגרו
מעכרות המים באותו זרם נשטפים וכשכבים מהמקור ההוא ויורדים ומתבלגלים עד ראש
השעיר כקוד וכשא השעיר עליו את כל עונותם . וזה כתיקונים כל תפלה שאין בה דוי
יש בה קטרנו והטעם כי אין לקליפה חלק בה כי א"ה הודוי ואם אין בה דוי מקטרנו ואיוב
ויכיח שקטרנו עליו שהו כל קרבותיו עולות כלם לגבוה שאין לו בהם חלק . וכמו כן כשאין
דוי פגורם רחיבת הפגמים ואותם מים שופכים שנוטל לחלקו שאז עולם ומקטרנו וטעם
לקטרנו על חוטא כתב הר"ח כביאור מ"ם ועפ"י טעמתי פרפרת באה מהאנוח
תרגום אונקלום על חטא חובא חטאתם מוביסון והוא כי האדם טבעו הוא שיהיה
בקדושה ובהיותו כמשך אחר ענת היצטר וככה ממנו הרי עליו חוב לשלם ולהחזיר
לו מה שנטהה והערעון הוא כגיהנם שאז כח המקטרנו שנכרא בעינו הוא כא
ולוקח קמתו ממנו כדי למרק כח הטומאה שמשך על נפשו ובהשלימו למרק יתכטל
המקטרנו .
מדרכי נתן שאמר הרי שהיה נוטה בחברו וחברו בחברו מוסיף מזה וכותבין לזה ודפח' ת .

מהו עיקר התשובה פרק חמשה עשר

ועתה כבאר איך יכול לתקן ע"י התשובה להסיר מעליו המשחיתים והם הכנרים
הנזופים אשר כמטבו עליו ע"י חטאיו כמזכותו והנה כזמן שכ"ה היה קיים הי'
מלקין אותו מלקיות לט' הכחות ע"פ כ"ד סמוכים . והם כנגד לט' אותיות אשר בשם
איהם ומלואו ומלוי דמלואו כזה (איהם אף ה"ה יוד ה"ה ל"ף למ"ד פ"ה ס"ה ה"ה יוד ו"ו דל"ת
ה"ה ה"ה) שכל הכחות וההנהגות עליו הקדושה מאז' אל לט' אותיות הנזכרו ואותה
הקדושה היה מנרם חלק א' מאותן כחי הטומאה אשר עליו מכחון שהם משורש אותם
לט' קלילות שכתקללו אדם וחוה והנחש והארץ . ואפילו חייבי כריתות שלקו היו נשפטים
מכריתתן . ומשארם ב"ה ואין לנו כ"ד סמוכים ואין בירינו כח להסיר כחי הטומאה אשר
הטרה ע"י חטאיו בחיוביותו של הנשמה ע"י מלקיות מחאו חכמו התלמוד שתי תקנות איך
לגרם אותם המשחיתים אשר עליו מכחון והוא מ"ם בגמרא ה"ד בעל תשובה כגון שבה עברה
לידו פעם ראשונה ושניה ושירש הימנה מחוי רבו יסודה באותו מקום ובאותה אשה . והוא
ע"פ מ"ם בקידושין ישב אדם ולא עבר עברה כותבין לו סכר כעושי מזה . ומיורי כגון שבה
עברה לידו וכינול מזה . ופי' רש"י שכתב יצרו ולא עבר אין מזה יתירה מזו . ולפי'
אם באה לידו העברה כ"פ ושירש מזה ב"פ פמה ב' מצות . ובמנהג ר"א כן יעקב אומר
כל

מהו עיקר התשובה פרק חמשה עשר

כל העושה מצוה אחת קונה לו פרקליט ה' ופירשו המפרשים שבזרע מלאך ה' ופרקליט הוא שמי תכות והוא שצורך הלוט שהוא לשון ארור מעליו כי תרגום של ארור הוא ליע כי העובר עברה מצוה עליו הארור שהוא המשמית עכ"ל. אמנם חכמי התלמוד לא רצו להחליט הרבה שפי' מלאך ה' שפירא עי' מצוה א' שיוכל לגרם אותו המשמית שכבר כראי והאשר שבו וכמו גדול ביום בו אותה הקדושה שפירא מתמו עי' אותה החטא כמ"ס למעלה וע"כ כריק כ' מצות והוא עי' כשתכונא לידו אותה העברה ב"ס ופירש היומנה ואז הוא בורא ב' מלאכי קדושים ולעולם הב' נוכחים על האוכת"ס בגמרא כ"מ ולוקי גברא כלפי גברא בתרי מחוי רבי יהודה באותו מקום כי גם סורה המשמית שכרא אותה החטא כמ"ס תו"מ שע"כ אמרו המלאכים אל לוט א' תעמוד בכל הככר שלא יתאחזו כך אותם כמו העומאה שכראת"ס עי' החטא שפירא מאברהם כמ"ס וירא את כל ככר הירדן וגו' והמשמית לעולם חנמתו במקום שכבר לוט היה מתויר שלא יתאחזו בו גם כדרך עברו בו ולכן אמר ואכתי לא אוכל להמלט ההר' ען תדבקני הרע' והו' המשמית שכראתי עם ומתי אף שלא אתעבב בו וכפ' ררכי זיון אבלות מבאר שאותם המלאכים שכראו יס' כשהיו עולים לרגל והיו שורים עם על אותם הדרכי היו מתאבלו לכן אמר רבי יהודה שכראותו מקום שחטא נסם שורה המשמית עם וברא ב' מלאכי' וכאשר הם יבאו לשרו עם ודחו את המשמית הא' שכרא עי' החטא. ואלה הם גם רכרי המדרש פ' אחרי מות בתחבולות תעשה לך מלחמה אם עשי' חבילות של עבירות עשה כנגדן חבילות של מנו' עיני' רמות והיו לטוטפת בין עיניך לשון סקר ולמדתם אתם את בניכם ויום שופכות דם קיי וקשרתם לאות על ירך לב שורש מחשבות און והיו הדברים וגו' על לכרך. אשר לכאורה זכר זה תמוה הלא כתיב ולא יקה שוחד ואח"ל זה מעשה המצות וע"כ מ"ס ותבאר היטב וזכרי המדרש הן הם דברי הגמ' והוא שזהו ענין התשובה לבר' מלאכים קדושים באותו אכר שחטא והם יגרשו את המשמיתים אשר היו שורים עם עי' החטאים מבחיכויותיו. ואם כן בתחבולות ר"ל חבילות של מצות תעשה לך מלחמה והוא שיהיו לוחמים מלאכים קדושים עם אותם המשמיתים לגרם אותם מעליו ומה שלא אמר חבילות חבילות של מצות כמ"ס בגמרא פעם ראשונה ושניה והוא כי כדי לקיים מ"ס לא שייך לומר שיקיים אותה ב"ס כי לעול' כשתב' לידו אותה המצוה חייב לקיים אותה דרך משל במ"ס עינים רמות והיו לטוטפות בין עיניך און שירושו שכיחו' ריק פעם א' ולא שייך לומר שיהיה תפילין אחר שחטא שמינית כל יום וגרם המשמית שכרא עי' עינים רמות ואעפ"י שהיה תפילין אחר שחטא בעינים רמות קודם שתחטא על חטא' הזה און מתכפר בזה כמ"ס ולא יקה שוחד ואח"ל זה מעשה המצות וכמ"ס הארי' א' ואל כל המעשים טובים שהארס עושה כעודו רשע אכ"ל שאינו מוסף כח בקדושה אלא אף גם מוסף כח בקליפה וכו' וכן ככל החלוקות האלה הוכח דהתיקון הוא עי' קיום מ"ס וזכרי הגמרא מירי בחטא כזה שתיקונו הוא שוכפה את יכר' ולא יעבור על ל"ת אם יבא אותו החטא לידו ויפרוש ממנו כמו כדון זה דיו בב"ס אם חטא באות חטא ופעם א' ובאמת אם חטא באותו החטא כ"ס כריק לכרא ל' מלאכים לגרם אות' ב' משמיתים אשר ברא וכשחטא ג"ס באותו החטא כריק שיכחא לידו ו"ס אם ירצה להתכפר עי' אבל אם חטא יותר מנ' פעמים באותו החטא אינו יכול לכרא משמיתים חדשים יותר באותו החטא רק אותם הג' משמיתים הראשונים והיו עבים ככל פעם יותר. והב' הוא מ"ס בגמרא ארי' כל השומר מצות כהלכתו אפילו עובר ע"א כדור אנוש מוחלן לו וכתכנו בפ' שזה מירי ברשע הרובה לעשות תשובה ומתקרט על חטאיו וגרס כח העומאה מפנימיותו כמ"ס שפי' קדושת

מהו עיקר התשובה פרק חמשה עשר לב

קדושת מצות יגרם כח העומאה גם מחכיותו ר"ל פשיטא אם כח העומאה אשר עליו מסאר שכירות שאינו גדול כ"כ מקדושת מצות אם שחר כהלכתו שיגרם אותו ואפילו ע"א שח כח העומאה אשר עליו גדול עד מאד על ידי כיוון קדושה מהשכינה שזוכה עי' ש"ס כהלכתו יגרם אותו. ואף אם ירצה להתכפר עי' קיום חבילות של מצות גם כן א"א אלא עי' ש"ס כהלכתו כי מיווכל לזכור את פרטי עונותיו באכריו הפרטיים וכמה פעמים חטא כס כרו מעשה מצוה באותם אכרים והב' מי שחטא כמ"ס דה"ל ככופר בכל התורה כולה או מי שחטא כבע"פ דה"ל כע"א או כלה"ר דס' ל יותר גדול מע"א וכן הממליך בדבורו והמעלים עיניו מן הכדקה ופשיחת חולין ככה"כ ורבות בהנה שסם כע"א אשר אם ירצה לקיים חבילות של מצות על החטאים האלה נריך לקיים כל המצות שבתורה וזה מן הנמנע כי כמה מצות התלויות בארץ ובבהמים ובבני ארס פראיים וא"א לקיים חבילות של מצות כנגד ע"א עי' שמירת מצות כהלכתו דה"ל כקיים כל התורה ואלה הם דברי ר' יוחנן כמ"ס כל השומר מצות וכו' ור"ל פשיטא אם חטא בשאר עבירות שאינם חמורים כ"כ דה"ל ש"ס חבילות של מצות כנגדן ואפילו אינו יודע באיזה אכר חטא כ"ס ש"ס שקול כקיים כל המצות שצריך לעשות ככל אכריו. אלא אפילו ע"א שהוא ככופר בכל התורה. מצות שהוא כקיים כל התורה ה"ל חבילות של מצות כנגדו אף גם פעולה הראשונה לגרם כמו העומאה מפנימיותו עי' שמשפך בו זיהר' רשכית' עי' התרטה וסודיו והוא בימי הקול' י"ל שהוא גם כן שורה על אותה כמו מתוספת מצות שלעכר או מלהבא. ולכן תלו מחילת העון בשמירת מצות כהלכתו.

ובזה יתבאר מ"ס כפ' כי תשא אך את שבתותי תשמרו והוא ע"פ מ"ס יתד"א הוכח' ילקוט כי תשא ותוכן הדברים הם שכל יום התעבבו מר"ת לול עד י"הכ מ' יום ויום אחרון שכול' גרוו תעבי' ולכו בתעבות ולמח' השכמו ועלו לכפי הר סיני והיו כוכי' לקרא' משה ומס' היה כוכ' לקראת' עד ששל'ת בכיית' וכעקת' לפני הקב"ה ובתנגלו רחמי' וקיבל אותם כתשובה וכו' ומתל להם חטא עגל וכששוו על מעשה המסכן. והנה עי' בכייתם וחרטה שלכם נתגרשו כמו העומאה מפנימיות' וכדי לגרם גם המשמית' שכחיכויותם עי' חבילות של מצות וחטא שלהם היה ע"א שהוא ככופר בכל התורה א"ל אך את שבתותי תשמרו וכן עשה משה למחרת זהכ כשהזכירם על מלאכת המסכן להראות להם שנחמל חטא העגל הזהירם תכף על שמירת מצות מטעם המזכר.

והנה מ"ס בגמרא שהלומר הוא מ"ס שומר מצות מחללו ש תקרא מחללו אלא מחול לו וכראש שהוא מבואר בפסוק להרוג במ"ס ואל יאמר כן הסבר הגלוי' א' ה' לאמר הבדל יכרלני ה' וגו' והוא ע"פ מ"ס תו"מ בת"ס ויגוע ויאסף אל עמו. וכמ"ס אחר תאסף אל עמך הוא כי במות הנדיק באי לקראתו אוהבו ורעיו וקרוביו לקבל פניו והוא הולך עמהם לג' ע משא"כ אם מת בלא תשובה אז אף אם יש לו מלאכים אלפים ולרבות עי' המצות שעשה מוכרה הוא לסבול דינו בגיהנם על העבירות שלו ואחר כך יבא אל הג' ע' כמ"ס פ' והנה פ' של בן הנכר הוא ישראל משומר שנתכדו מעשיו לשמים כ"ע רש"פ' בא והתדרג' והנה אם לא היה שמירת מצות קיום חבילות של מצות אף כנגד ע"א אז ישראל משומר לא היה יכול לעשות תשובה כי איך אפשר לו לקיים כל התורה שהוא חבילות של מצות כנגד ע"א שהוא ככופר כל התורה

ענין ד' הלוקי בפרה פרק ששה עשר

תשובה הם פשט משמים ולהתחרט עליה
והנה אם ירצה להתכפר עליהם כי כן נרדף
שוקבל עליו לקיים גם חבילות של מנות
לגרם כח הטומאה מחיוביותו והוא שיהיה
שומר שבתות כהלכתן והו' השבת הא'
שקודם י"הכ . ואם שומר אותה השבת
כהלכתו ויקב' עליו לשמו' מאז וכל' השבתו'
כהלכתו ויכל להתכפר על מטונו משא"כ
אם אינו שומר אותה השבת כראוי הך
ימחול לו הקב"ה מטאו ב'הכ . והוא לא קיים דרכי התשובה . וי"הכ אינו מכפר אלא
עם התשובה ועל שהוא העיקר של התשובה כי ימת קורא' אותו שבת תשובה אף שאין
בו שום כינוף ולא זדון .

וזהו אומר אף אם יהיה לו זכויות הרבה
ויבאו אזהביו וקרוביו לקראתו ויבילו אותו
מהם הכל עכשו שאם הכתוב עב' שמירת
שבת מאושר אפילו ע"א כדור אכנס אז
כן סכר שהוא ישראל משומר הכלוה אל ה'
לעשות תשובה אל והמר כן כי גם יס' לו
תשובה ואם כפופו וכני הככר הנלוים אל
ה' לשרתו וגו' כל שומר שבת מחללו וגו'
והביאיותים אל הר קדשי .

ענין ד' הלוקי בפרה פרק ששה עשר

וקודם שנבאר דבר הסליחו הנורף אל התשובה והם הסיגופים והתעניות . כבאר
תחלה מה שיש להעיר בענין זה והוא הלא אמרו בגמרא ד' חלוקי כפרה שהיה
ר"י דורש עבר אדם על מ"ע ועשה תשובה אינו זז משם עד שמחלין לו שנאמר טובו בניס
שוכנים ארס' משובתיכם עבר אדם על מצות ל"ת ועש' תשוב' תשוב' תולס ויכ מכפר שנא' כי
צונו הזה יכפר עליכם עבר אדם על כריתות ומיתות כ"ד תשובה וי"כ תולין ויסורים אמרקה
שנאמר ופקרתו בשבע פשעים (והטעם הוא כי בחטאים האלה נכנסו כח הטומאה בכח
גדול ובחזק שלא היו יכולין להסיר אותו על ידי הודו וחרטה ומלקיות . ואף כשהו ממתקן
אותו בכ"ד לא הוסרה הטומאה ממנו מכל וכל עד כתעכל הכפר בקבר ולכן היו קיבדין אותו
בקברות מיוחד ואח"כ היו מלקטין העצמות להביאם אל קברות אבותיו . וזוה הטעם אף
יום הכסור מכפר כ"א על הטומאה שאינ' דבוק' בפשם כמ"ס במדרש ואכני איש חלק ר' לוי אמר
משל לקוץ וקרח שהיו עומדים על שפת הגורן וכו' כך עשו . הרשע מתלכלך בעונות כל ימות
השנה ואין לו במה יכפר . אבל יעקב מתלכלך בעונות כל ימות השנה וכל י"הכ ומכפר .
ובתו"מ מפ' שהוא כי הטומאה כשראל אינה דבוקה בעכס כי אם כמון באיש חלק . כמ"ס
על מ"ס ויבאר ושראל לבעל העור שהיה כמחור בלתי נכמד בפשם בזרוע . אבל בקדושה
ואתם הרבקים כה' דבקות עצמי עכ"ל . והנה כמ"ס וי"כ מכפר אם כן מוכח מה שקורא
כמון באיש חלק הוא מיירי בעוכר על ל"ת משא"כ בחיובי כריתות ומיתות כ"ד כח
הטומאה הוא גם כן נסבך ונדבק בו אף שאינו כ"כ כמו בע"א לכן נרדף גם יסורין למרחק כי
ע"י היסורין מפעל הכפר שרשום בו העין כמ"ס בתיקונים ואל' דרדף לקבל כמה יסורין
לאשכרה החוץ מתמן ככמה מרעין ומכתשין עד ללא ישתאר ביה כושרא באותה עפרא .
ורזא דא ועבר אחר יקח וטח את הכית . וכתב הר"ם ש"ל ע"י סיגופים ותעניות מפעל
הכפר שכתגדל ע"י הסיגופים עכ"ל) אבל מי שיש כידו חילול השם אף כח בתשובה לתלות
ולא כיהכ לכפר ולא כיוסורין למרחק אלא כלס תולין ומיתה ממרקת שנאמר ונגלה באזני
יה"כ באות אם יכופר לבס העין הזה עד תמותן . והטעם לזה הוא כי הוזהר קשה עוד

ענין ד' הלוקי בפרה פרק ששה עשר

יותר כחילול השם וזכרין מיתה למרחק אותה . ורובה לומר שמוכרח לטכול מיתה חמורה
ביותר קשה עבור השא זה כמ"ס חק"ל שיש רשות למ"ה לענוס במיתה כשיעור עונותיו .
וע"כ נותן משכון קודם מותו על שאליו כדי שיהיה כידון מיד במיתה כשיעור ע"כ מעשה
כמ"ס חק"ל שיש מי שנטול כשמתו כמפגל כימיתא מחלכא . ויש בקינים מן השמר . וסכה
לפ"א וכל לכו קושיא גדולה כולפי מ"ס שהודני והארטה וס"ס כהלכתו נקרא תשובה . ולפ"א
לכריתות ומיתות כ"ד וחילול השם ראוי שלא ויעל שמירת שבת לחוד כי אם יתלוה אליו גם
יסורין ומיתה אם כן אף אמר ר' אפילו עבד ע"א כדור אכנס מוחלין לו ולא הזכיר שרדף
למיתה ויסורין והלא ע"א ח' משייבי כריתות ומיתות כ"ד וחילול השם . ובפס' תואר אל
הא דאמרו אפילו ע"א כדור אכנס מוחלין לו היינו מי שהוא בעל תשובה . ויש דברים
שאין תשובה מספקת עד שילווה אליו ויסורין או מיתה הודיענו שעל ידי שמירת שבת מושל
אף לע"א לכפר כלי יסורין כי טורח שמירת שבת גדול מאוד עכ"ל . ונבאר זו רשיע
מטורח ש"ס יהיה פועל מה שהיה ראוי להיות ע"י יסורין ומיתה וע"פ מ"ס ע"י ש"ס כהלכתו
זכה להשראת שכינה עליו בתגבורת כיחא יל' אף סככסה בו כח הטומאה בחוזק גדול
תפתלק ממנו אז בהמס דונכ מפני האם וכשפחה כי תכרח מפני גבירתה כמ"ס בזהר דהא
בבל אחר ראשית כח בוס דק כל רישין וכל מויקי עלמא לא משתכחין קמיה . וכריתות
דד' חלוקי כפרה מיירי שעשה תשובה ע"י חרטה וודו וחבילות וחבילות של מות ולא ע"י
ש"ס כהלכתו ולא זכה להיות השראת השכינה עליו בתגבורת כל היום או שלא זכה לתוספת
ד"ן כמ"ס פ"א בזה נרדף יסורין או מיתה למרחק העון . וכעין קושיא זו אל במסורת הכרית
הגדול הקשה ר"מ מטוליטיה האה דתניא ד' חלוקי כפרה שהיה ר' דורש שרדף יסורין או
מיתה על כמה חטאים וכמתניתן : אמר רבי אלועזר תשובה ומע"ט כתרומם בפני הפורענות
ותירין דבריותא מיירי דסב מיראה וכשאריו סגנות לכן כרדף יסורין או מיתה לבלק הסגנות
ולא מיירי דסב תאהכס ואז דיו בתשובה לחוד . ועל זה כתב הר"א הזכיר כי לכני טרח
תנא דידן וכתב תשובה ומעשים טובים ד"ל לרמוז על התשובה מאהבה שזוכו כעשים
לו כזכויות והוא כתרומם בפני הפורענות . אבל מדכרי דבי יונה וכל לנו עוד תירדף ללא
פליגי כריתות ומיתות שיש ב' מיני ב'ת"א שעשה תשובה ותשם סכבר השלים תשובתו .
וכזה נרדף יסורין ומיתה . ולא מיירי שתפחד תמיד ומתחוק כל ימי חייו בתשובה .
ואם תשובה ומע"ט ר"ל תשובה שום אליו גם מעשים טובים . ועוד תירדף דר"א איירי
דעבר רק פעם א' וכריתות מיירי דעבר עכרות רבות ופכה בהם למיכך נרדף יסורין ומיתה
ואם עבר אדם על כריתות ומיתות ב"ד בלאון רבים . ועוד יל' דים חילוק בין יחוד לרבים
וכריתות תשובה לחוד מועיל אפילו בכריתות ומיתות כ"ד . וכריתות מיירי בתשובת וסור .
ואם עבר אדם על כריתות וכו' ולפ"א רבים פעמו תשובה זדופות כצמו כזכות אף שטבו
מיראה . ועוד תירדף ח' משא"כ דאם הטיב רבים מעון או זכות הרכים תלוי בו ומטאו כמפל
לנאר עכ"ל . הרי מבאר גם בדברים האלה שיש אופנים שתשובה לחוד מועיל וא"כ יסורין
ומיתה אף לחיובי כריתות ומיתות כ"ד . ולפ"א כתבאר היטב דכרי ר' שאמר אפילו ע"א
מוחלין לו ע"י ש"ס כהלכתו כי הוא עיקר התשובה אף על פי שע"א הוא מחיובי כריתות
ומיתות כ"ד . ושמעתי מהתמות הסכוד המופלא כמנה"ר אינוק אל עשה מבור
והרען כק"ל לכוב . שאלס הם דברו הכטוא יחזקאל סימן כמ"ס ויראה וישב מכל
פגעיו אשר עשה חיי ימים ולא ימות ואמרו בית ישראל לא יתכן רדף ה' הרבי לא יתכנו

ענין די חלוקי בפרה פרק ששה עשר

דרכיכם לא יתכן לכן איש כדרכיו אשמוע אתכם בית ישראל כאלו אדמו ה' טוב והפיכו מכל פשעכם ולא יהיה לכם למכסול עון הטליוכו מעליכם את כל פשעכם ועשו לב חדם ורוח חדשה ולמה תמותו בית ישראל - הפסוקים האלה הם נריכים ביאור מהו זה שאמרנו ופרא לא יתכן דרך ה' ומהו התשובה על דבריהם וביאר הוא אל ע"פ הקדמה הכל שתמיהתם הוא קונית ר"מ מטוליטל וזמר הכתוב ד' תירונוס הנזכרים - והוא כי קודם זמ אמר הכתוב (ויראה) שהוא לשון יחיד (ויוטוב מכל פשעני) ר"ל אף מוכריות ומיתות כ"ד (מינו יתיה) ר"ל שלא ינטרך ליקורין פעליהם אמרו בגמרא שתייהם אינם חיים (ולא ימות) ר"ל אף על פי שחטא בחילול השם לא ינטרך לטוב מיתה קשה למרק החטא של חילול השם (ואמרנו בית ישראל לא יתכן דרך ה') כי יחיד שחטא בחייבו כריתות ומיתת ב"ד כריק וקורין או מיתה כמ"ס עבר אדם וכו' ע"א דרכיכם וגו' טוב והפיכו מכל פשעכם) והוא תירוץ שאם הטיב רבים מעון דיו בתשובה למד אחר כך אמר עוד תירוץ א' במ"ס (ולא יהיה לכם למכסול עון) ד"ל שיעשו תשובה מאהבה והוא כי מ"ס בשם מוראה שזכות נעשו שגנות מ"ס סיכסלת כעופך - ובגמרא קרי ליה מכסול קרי ליה עון - ומזה בלמד שבשם מיראה סכעשה מעון שגב - זאמר כאן הכתוב שיעשו תשובה מאהבה שלא יהיה מהעון מכסול - ואז מזורנות יהיו זכיות ואז בתשובה למד כגו - זאמר עוד תירוץ א' במ"ס (והטליוכו מעליכם וכו' ועשו לכם לב חדם ורוח חדש) ר"ל שתחזיקו אח"כ בתשובה ומעשים טובים אז א"כ ליסורין ומיתה - אחר כך אמר תירוץ א' במ"ס (ולמה תמותו בית ישראל) ר"ל שתעשו תשובה ברכים ואז תשובה למד כגו ע"כ ודכרי פי ח"ת -

דיוצא לכו מדרושים האלה שהן הכריק והן הרשע הרופע לעשות תשובה שניהם אינם יכולין להיות מאושרים ש"א ע"פ ש"ס כהלכתו והם דכרי הכניא במ"ס אשרי אנוס יעשה זאת והוא הרשע הרופע לעשות תשובה (ובן ארס) שהוא כדיוק יחזיק בה ב' אלה אינם יכולים להיות מאושרים כ"א ע"פ שמירת האלה - והוא שומר שבת מחללו ושמר ידו מעשות כל רע והוא שלא יעבור על שום א' מע"פ ל"ת כמ"ס פירושו כפ"א זכנו נכ"א כיאוד הפסוקים בדברות שניות - והוא ב' טובות האלה גילה לנו גם הכתוב והוא במ"ס כאשר כוך ה' אלקיך כמרה קודם מ"ת - הורה בזה שמירת שבת היא טובה לכדיקים נזורים והוא בהעיר לאיזה ענין הזהירם על השבת במרה במה שזהירם אח"כ במ"ת - ואין לומר שקיימו ע"א חבילות של מצות נגד ע"א שבעדו במכרים הלא כבר עשו תשובה במכרים כמ"ס וידע אלקים ובמדרש כיכונים עשו תשובה ואף הרשעים הרהרו בתשובה וגם במכרים היו שומרי שבתות כמס"ל אי ישראל לא נטרו אוריתא ומנות איתמר בהו עבדים היונו לפרעה -

ואי נטרו שבתות ויע איתמר בהו וינציאנו ה' משם - א"כ מוכח שהיו אז כריקים וע"כ תתרו כמ"ס תו"מ פרשת יתרו וזל מה שזיה הקב"ה על השבת במרה הים כדו לערות אליהם רוח קדשו שהיו כלם קדושים ראויים לקבלת התורה - וק' מה יום מומים ועכ"ת כמ"ס בפרק ד' שזה היה ב' שבתות קודם מ"ת כדו עיקרם בהם שמורות ב' שבתות כהלכתן והי' מתוקן הכל הרי מכושר שמה שהזכיר בדברות שניות ענין מרה הוא להורות לנו ששמירת שבת הוא טובה גדולה לכדיקים אחר כך הורה לנו שהיא טובה לב"ת במ"ס (תזכרת כי עבד היות במכרים) וזה היה על דלא הוי נטרו אוריתא ומנות) וינציא ה' אלקיך משם) וזה היה על שמרו בתשובה והוי נטרו שבתות ויום טוב כמ"ס הזוהר וז"ל (על כן) ר"ל משום ב' פעולות שובות שהיו אז ע"פ שמירת שבת (כך ה' אלקיך) גם להורות (לעשות את יום השבת) ובהו יתבאר

ענין הסיגופים והתעניות פרק שבעה עשר לד

יתבאר מ"ס בדברות ראשונות ל' זכור ובשניות ל' שמור והוא ע"פ מ"ס של"ה זכור הוא מ"ע שמור הוא מצות ל'ת והנה בדברות ראשונות נכעו לעשות פעולות טובות במעשה סנוכל ע"ז לזכות להשראת שכינה לקיום העולם - והוא ע"פ הרהורי תשובה ואמירת ויכלו ותפלה בע"פ מב"ע - וכל זה הוא ע"פ מעשה לכן אמר ל' זכור והוא מ"ע - גם מה שכעטוינו לקודם היום ככניסתו כלמד מ"ס זכור ואח"ל זכרוהו על היין והוא כפס כמ"ס בפרשת זכור אין זכור אלא כפס מש"כ בשניות האזהרה היא להיות כסוב ואל תעשה והוא שלא לבא לידו חילול שבת ולא לשאר חטאים שלא תסתלק ממנו הנש"כ כל היום לכן אמר ל' שמור שהיא ל'ת ופירושו כמ"ס בזוהר והוא דאנטרך לנטרא ליה ההוא רוחא דשרא על עמא וכן הוא ל' הזוהר כמ"ס ואי נטרו שבתות ויע לכן בשניות אמר ל' שמור - וכ' פעולות האלה חנו מזכרים בקידוש היום כמ"ס זכרון למעשה כראשית הוא שכזכיר שבשבת כראשית נתקיים העולם ע"פ השראת שכינה על אדה"ר כן כרוכין גם אנחנו לעשות פעולות טובות כאלה שזכה ע"ז להשראת שכינה והוא הרהורי תשובה ותפלה בע"פ ואמירת ויכלו - ובאמרנו זכר ליניאת מכרים ככין שכיון שיציאת מנרים היה ע"פ שמירת שבתות שכן נעשה גם אנחנו להזכר שלא תסתלק ממנו הנש"כ כל היום לא ע"פ חילול שבת ולא על ידי שאר חטא וזכה למחילת העון ולסגאל כ"ב -

ענין הסיגופים והתעניות פרק שבעה עשר

ואחר שבארנו שני דברים השיקרים של התשובה לגרש כחי הטומאה מפנימיותו ומכונותו כרוכין חנו לבאר לאיזה ענין הם התעניות והסיגופים השייכו לכל עון כמ"ס הרוקח ובתבי הארי אל והמה מסודרים כפ' שלפנינו ובכטוינו עליהם כדברנו הכניאים כמ"ס וטובו עדי ככל לבכס ביום וככיו ומספר והם להתיר את הזוהמא הנשאר בו בכית ובחן כמ"ס המקובלים שלעולם כל דבר רוחני הן מהקדושה או מהטומאה אע"פ שהוא מסתלק נשאר בו איזה רושם ונינון ממנו במקום שהיה - וע"פ התענית מסתלקים אותם הרשומים שנשאר בפנימיותו כמ"ס בשל"ה בשם ר"מ רליאון שהזוהמא אשר בתוך האדם נהנית מהאכילה ופתייה ועל ידי התענית מברשאותה וכמ"ס במדרש כשיצאו ישראל ממכרים היה אותו מכוול כיניהם ונשאר במעיהם - אר"אכא לא בעי קב"ה למוהב שהמא קדישא לישראל עד דאסיק זוהמא מנהון וכמה בתעניתא הה"ד ויענך וירעביך וגו' להורות כי בתחלה הרבה להם תענית כי אין הזוהמא יוצאת מקרבנו של אדם כ"א ע"פ התעני ועיכו כפס עכ"ל גם ע"פ הכבי ומספר שהם באים מתוכן לכבו מנרשים ג"כ הזוהמא הנשאר בפנימיות וע"פ השק ואשר והטכילות גם מ"ס בתקוני תשוב' לכמה חטאים בלבול שלג וליפס במים קרום בימי החורף ולפני הנמלים בימי הקיץ ושאר סגופים הנאמרים עס הם להתיר הזוהמא שנשאר במכונותיו - וקדמונינו הקדושים ידעו כדוב חכמתם והשגתם איזה סטא יותר גדול והיה בו כח הטומאה הרבה - ואז אע"פ שנסתלק ממנו מפנימיותו וחוכיותו נשאר בו הרבה זוהמא סידרו לאותו חטא יותר סגופים ותעניות מאותם חטאים שלא היה כח הטומאה גדול כמוהו - וכן מצינו באדה"ר שאף שהרהר בתשובה בע"פ וינא בדיומו ונעשה כדיוק נמור ושמר - שבת כהלכתו וזכה להשראת שכינה וממנו נתפשט על כל העולם כמ"ס פ"א אע"פ כסל אח"כ סגופים ותעניות כמ"ס פ"א אל בא' בשבת ככס אדם במי גיחון

ענין הסינופים והתעניות פרק שבעה עשר

העליון והתענה ו' שבתות ימים עד שנעשה גופו כמין ככרה אמר אלהי ע"ה לפני הקב"ה
לכשע הפכה כל חטאתי מעלי מה עשה הקב"ה פסע יד ימינו והעביר חטאתי מעלנו וקיבל
תשובתנו כאלו כאלו עון חטאתי כלה והסע מה שסתעב' היה להתיר הוזהמא שנשאר בפנימיותנו
ומה שנכנס בהו' גימון העליון וכשע גופו וכו' היה להתיר הוזהמא שנשאר בפנימיותנו
וכן המשמעות כמדרש שלפנינו כמ"ס כשינוי ישראל מזכרים וכו' ונשאר במעשה וכו' וק'
הלא לא נחלנו ישראל אלא על ידי התשובה והיו כטרי שבתות ויום טוב וקראו סע שמים בדם
בסח ודם מילה אם כן מה היה לו לאותו המניול כי היה ועכ"ת מנוף הטומאה כשתלק מהם
ע"י התשובה ששפך דק השארות מהרשומים שנשאר במעשה. כי הוא הכנה מאכלה ועתה
ואותה הטומאה אפיק מכהו ע"י התעניות ויבא לנו מזה שאין התעניות וסינופים תשובה אלא
אחר שקיים דרכי התשובה ויגדש כחי הטומאה מפנימיותו וחיוביותו ויכל לתקן על ידי
אותם התעניות המסודרים לכל תעל ותעל כמ"ס לפנינו להתיר הוזהמא שנשאר בו
הגדול לפי גרלו והקטן לפי קטנו אבל אם לא גירש כח הטומאה ממנו מפנימיותו ומחיצותיו
על ידי חרטה גמורה ועזיבת החטא וע"ס כהלכתו אז אף אם יתענה תענה הרבה בלי קיעור
וכלי ערך לא יתפרצו ע"ז כלום משוכותו. ובס"ך יתבאר עוד מענין התעניות הצלויים
לבע"ת וכן מוכח ממעשה דראובן בענין בלבלו וכענין אביו וז"ל המדרש.

וישב ראובן אל הכור והיכן היה לא אומר עמוק היה בשקו ותעניתו כשנכנסה הלך והציץ
לאותו הכור ה"ד וישב ראובן וגו' אמר הקב"ה לראובן מעולם לא חטא אדם לפני
ועשה תשובה תחלה ואתה פתח' בתשובה תחלה חייך שבן בכך הושע עומד ופותח בתשוב'
תחלה שנאמר טובה ישראל וגו' ולכאורה מד' הזה צריך ביאור ה' הלא מוכח מקודם הכל יוסף
לא היה עמוק בשק ותעניתו לא"כ היה אז א"ל סק"בה מה שא"ל עתה ואכז למה לא עסק
בשק ותעניתו עתה ב' למ"ס לו אתה פתחת בתשובה תחלה הלא אדם וקין ב"כ עשו תשובה
ב' למ"ס הושע עומד ופותח בתשובה תחלה הלא משה וכל הכביאים שקדמו לו הכריזו על
התשובה וכן הוא בענינו הנהיר על התשובה קודם שנאמר טובה ישראל וע"פ מ"ס ביח"כ כ"ח
בשם הוזהר ומקובלים שחטא ראובן היה שמכע. את אביו מפניה ירבוה. ולפי לא היה לו תיקון
על חטא זה עד שהכיל את יוסף שיכחו ממנו ב' שכעו וזה היה לו קיום חבילות של מצות נגד
החטא שלו ולכן לא עסק בשק ותעניתו ער שגדש תחלה כח הטומאה מפנימיותו וחיוביותו
ע"י חרטה והכללת יוסף. ואח"כ עסק בשק ותענית להתיר רשע הוזהמא שנשאר בו
עביות וכחון וא"ת היה לו לקיים חבילות של מצות ע"י שמירת שבת זה היה קודם מ"ת ועדיין
לא נכטנו על השבת א"כ לא היה פועל כלום ע"י שמירתו כי לא היה זוכה להשאר שכיב' עליו
בתשובתו כמ"ס תו"מ באריות פ' ויגש שיעקב ויוסף היו מרכבה ל השכיב' ואם במד' על יעקב
ועל יוסף שהיו שומר' שבתות זוכה ויתבאר מ"ס במדרש עד שלא הציל את יוסף אמר ראובן
אני הייתי סבור שגדתי מכם אותו מעשה וק' הלא אין דבר עומד בפני תשובה ואף אמר
כן. וע"פ מ"ס ביח"כ ודבריו היו כי לא היה אפשר לו לקיים חבילות של מצות ולכן כאשר לא
מכאן. בביר אמר הולך איכנו ואני אכס אני בא. וכתבו המפרשים שהוא ממעשה בלחה.
א"ל הקב"ה מעולם לא חטא אדם לפני ועשה תשובה תחלה ל"ל קודם הסינופים כי אדם
וקין תחלה עסקו בסינופים כמ"ס באר"ה וכן קין תקף סבל גלות ונוף החטא
לא תקנו והראים כי אבות העולם שזכרו לתקן חטא אלהי כמ"ס בזהר. א"כ הסינופים
שלהם ללא כלום נחטבו ואתה פתחת בתשובה תחלה והוא הכללת יוסף ואח"כ עסק בתעניות

ענין הסינופים והתעניות פרק שבעה עשר לה

וסק חייך וכו' שנאמר טובה ישראל וגו' כי כשלת כעונך ל"ל תחלה תקן מה שנכנס האדם
בעונו ואח"כ אמר קחו עמכם דברים ופירשו המפרשים שזהו ולו ותפלות וכפלה פדים
מפתיכנו זהו קרבן תעניות. אם כן קדר התשובה שבפסוקים הוא ממש קדר התשובה שעשה
ראובן הרי מבואר טעם כיון להתעניות המסודרים לכעלי תשובה ושהם בהכרח לטהר נפשו
רומו וכשמתו. וכזה מתקן נ"כ מה שפגם במדות העליונות והוא כמו שנאמר המטיף
הרע לפורשו פגם בהמדות שהפורש תלו בו כמ"ס בפ"א כמו כן בפעולת התשובה יכול
לתקן בפניהם בפורש נשמתו ובמדות העליונות שהפורש תלו בו ע"י אותו החוש המסוך בו
מפורש נשמתו וכיורת ע"י בכיות ודמעות כמ"ס סע כסע חס"ל.

וחנה כמה מהמחברים כתבו שהקין פ"ו והתענין בקראות תשובת הכתוב ל"ל כפי שכתבתי
מן התורה מיתות ב"ד או מלקיות צריך לסבול סינופים שהם קשים כמו מלקות
או מיתה לפי הים ראוי להיות הסינופים כמות לכל חיובי מלקות וכמות לכל חיובי כריתות
ומיתות כ"ד. וכמ"ס ס"ה כתב שהסינופים והתעניות הם תשובת המסקל והוא שים
לסקל צערו כנר הכאתו מהעברה על כל פעם פנהנה מן העברה ועיניו רואו' שהם מסודרי'
לא לפי המסקל כי מי שקל שהכאת אשת אופ היא מ' פעמי' יותר מן הכאת פניה שלכן במטא
כ"א ויתענה ס"ה יום ובפניה שטבלה לנרתה מ' יום וכנדה ס"ט יום ומי שקל שהכאת ככרית
והבהמה שים אשר בפניו אלה יתענה ר"ו יום. והכותב ב' אותיות בשבת יתענה תכ"ד
יום וכאובל טריפות ז"א יום. וע"כ שסתעניות והסינופים הם כמ"ס להתיר הוזהמא
והרשע שנשאר בו אחר שגירש נוף הטומאה מפנימיותו ומחיצותיו כמ"ס.

ובוחר בשא מבאר קדר התשובה וז"ל תשובה דעברין בני כשא כולחון שבין אבל לאו
כל אפוא שוין אית בר נש דאיהו רשע גמור כל יומיו ואיהו עבר כמה פיקודין דל"ת
ומתחרט ומודה עליוהו ולכתר לא עביר לא טב ולא ביש להאי ודאי ומחול ליה הקב"ה:
אבל לא זכי לתשובה עילאה ואית ב"ב דלכתר דיתוב מחטאיו ומתכשר לו איהו אויל
בדרך מצות ומתעסק בכל כמו בדמילו ורמימו דקב"ה דא זכי לתשובה תת' אית ב"כ דלכתר
דמתחרט מחובו ויעביר תשובה יתעסק באוריייתו בדמילו ורמימו ולא על מנת לקבל פרס
וכן הרי מבואר בדבריו קדר התשובה כמ"ס והוא תחלה חרטה ודוי ואחר כך קיום מצות.

וכמקום פעולת התעניות שהוא להתיר הוזהמא הוא עסק התורה שהוא פועל כמו תעניות:
והסעם לזה נראה שהוא ע"פ מ"ס תו"מ פרשת ויקרא מה שהקרבן היה מועיל להחוטא היה
הענין כך ע"י חרטה והודוי של החוטא היה מסיר מעליו כח הטומאה שנברא על ידי עונו
(ולפי מ"ס זהו מפנימיותו) וע"י סמיכת ודו על ראש קרבנו מתלבש בבעל מי (ולפי מ"ס זהו
המשמית אשר הים עליו כחיוביותו וע"י שמיטתו היו מתושים כמו ואעפ"י כן לא הים מתחרק
וכיתך התכה גמורה ע"ך בא אש מן השמים שהוא קדוש וחוק ומכניע' כח הטומא ומתיר
אותו התכה גמורה עכ"ל. הרי מבואר שהפעולה שהיא עכשו ע"י התעניות היה פועל
בקרבן אש מן השמים והנה התורה נקראת אש כמ"ס מיימונו אש דת למו. וכן כתיב הלא
דברי כאש וע"כ ע"י אש רוחני של התורה יכולק ממנו אותו הוזהמא שנשאר בו אחר התשובה
ולפי מה שכתבו שהתורה נקראת גם מים כמ"ס הוי כל צמא לכו למים יש"ב בכמה להתיר
הוזהמא וכמ"ס תניא דברי ר"י אש פגע בך מכול זה משכסו לבית שמדרש אם אבן הוא כיומם
דכתיב אבנים שחקו מים ואין מים אלא תורה שכל' הוי כל צמא לכו למים ועל ששלתן אלה
והוא אש מן השמים בקרבן ותעניות ועסק התורה כלם הם באים להתיר הוזהמא הנשאר

ענין הסיגופים והתעניות פרק שבעה עשר

כז לכן הם נאמרים באחרונה אחר פקיים ב' דברים הראשונים ונדרש כח העומאה מפנימיות
ומחויבותו כמ"ס אכל כל זמן שלא קיים ב' דברים הראשונים אינו מועיל כלום לא בתעניות
כמ"ס ולא בעסק התורה ומנינו שלא עמדה התורה לדואב ואחיתופל כי לפניה חזן להם חלע"ה
ואעפ"י שהיו דורשים כמה מאות הלכות במגדל הפורח באויר וכבר כתבנו בשם האר"י וז"ל
כל המעשים טובים שאדם עושה והתורה שלומד והוא רשע לא די שאינו מוכיף כח ואומץ
בקדושה אלא אף גם מוכיף כח בקליפה ואם ולרשע אחר אלקים מה לך לספר חוקי ונענש
על לימודו כמ"ס לפיכך. והוא כי מאחר שהרשע נמאח תוך הקליפה הוא משפיע אל הקליפה
בהכרח אמנם זה מיידי בת"ח כזה שאם יתענה ותחלש כח ויתבטל מלימודו וכמ"ס במגדל
שאין ת"ה רשאי ליפג בתעניות מכני שמכיל ממלכת שמים ופירש"י שחלוש הוא ואינו יכול
ללמוד אכל מיו שודע בהכנסו שאם יתענה לא יתבטל תלמודו ירא שמו ויכול לנאת ידי שכיסה
והראיה ריט לקים שאחר ששכ היה עוסק כל ימיו בכוס. וז"ל ספר תנועות חיים מ"כ כל
בעל תורה שאינו יכול להתענות ולמוד בפלים ממה שהו' רגיל ללמוד ויעשה חסד ואמת כמ"ס
בחסד ואמת יכופר עון ויטריח לעשו' כל מצוה ומצוה ולזכות את הרבים ולגמול חסד עם כ"א
ולתפלל בכוונה ובהכנעה ובקריעת הלב ובקשת מחילה על כל פשעיו. וימנע עצמו
משחוק ויטויל ומדברים בפלים ומשמוע דברים בטלים. ומשמוע דברי העולם הזה וכן ימנע
עצמו מכל הנאה וינער עצמו בשועור מכוון שיוכל לטבול עם עסק התורה ומצות ויפתל
שהיה לעולם מחשבתו ולבו לאלקים ויתענה לפחות יום א' כשכוב ובאותו היום יפנה עצמו
מכל חפציו ומכל דברים שבעולם וישכ בדד וידוב ולהיות במרד ובסכרון לב על עמרו במרד
זמן רב ויבכה ויתאבל על החורבן בסכרון לב ובהרבות תפלה ותחנונים וכן יעש' כל הימים
עד שומא חן בעיני יתם וכשתנהג כן יהיה מאותם שנאמר עליהם לא יאונה לכדיק כל און
וכזה וכחין האדם אם נתקבלה תשובתו אם לאו כי אם יקרו לו עוד עונות ומקרים ודאי
עדיון לא נעברה הקליפה. אמנם בהיות מופרש בקדושה מצוה גוררת מצוה ולא יבא
לידי חטא כלל עכ"ל. ומ"ס ולמוד בפלים ממה שהיה רגיל ללמוד הם דברי המדרש פרשת
קדושים וז"ל רבי הונא אמר אם נכשל אדם בעברה ונתחייב מיתה כדו פנים מה יעש' ויחיה
אם רגיל לקרות דף א' יקרא כ' דפי' ואם היה למוד לשנות פרק א' ישנה ב' פרקים ואם אינו
רגיל לא לקרות ולא לשנות מה יעשה ויחיה ולך יעשה פרכס על הטיבור ונבא נדקה
והוא חי שאלו כאמר ארור אשר לא ילמד לא היה תקומה אלא אמר אשר לא יקום. אלו
כאמר עץ חיים הוא לעמלים בה לא היתה תקומה אלא עץ חיים לחיזיקים בה עכ"ל
והטעם שצריך ללמוד בפלים כראש שהוא ע"פ מ"ס שהרשע מוכיף כח בקליפה בלמודו ונדרש
שפע קדוש לחיזיקים ועשה עבירה בלמודו ומכל עברה נעשה קטגור א' ולפז לטול מהם
אותו השפע צריך שיכרא כ'מלאכים שיגרשו את הקטגור הא' ויחזור השפע קדוש למקומו
אל הקדושה ומ"ס ויתענה לפחות יום א' כשכוב לפי מ"ס כפרק ב' שצריך כל ע"ס לפשט
במעשיו שהיה ראוי להשראת שכינה. ולכן ררך אנשי מעשה להתענות כע"ס לפז ובמר
לו להתענות כע"ס וכדי שלא יבא לשכ' כשהוא מעונה וקיים מ"ס כועמיה חיים וכו' כמ"ס כפ'
וצריך שיחא דעתו להתנהג כן בשעת קבלת התענית וכמ"ס מתענין לשעות ויתפלל מנחה
אחר כך כצבור כלא ענינו אם א"ל לו להתפלל

בעשרה קודם שיטעום.

הסיגופים והתעניות דיו בג"פ שמונה עשר לו

ורע

שאלו חטא אדם כחטא א' אפילו מאה פעמים וקיים דרכי תשובה כפי מ"ס ונדרש
כחי הטומאה מפנימיותו ומחויבותו און צריך לקיים הסיגופים והתעניות המקודרי'
לאותו החטא יותר מב' פעמים והוא מוכח מזהר כח וז"ל כי פשעי אני אדע ומטאתי נגדי תמיד
ת"ס כיון דכח ב' ז' זימא חזא קציה קב"ה עכיר רשימו כד חב ביה זימא תנייבא את תקיף
ההוא רשימו יתיר כד חב ביה זימא תלתא או אתפשט ההוא כזמא מקיטרא לביטרא כד ין
כתוב ככתם עוכך לפני עכ"ל. ולפז אם וחסא כזה החטא בזה האכר יותר מב' אינו יכול
להמשיך בו עוד כח הטומאה בפנימיותו כי אין מקום יותר להכיל בו אינו יכול להעשות
בחיוביותו יותר מב' משחיתים כי כפרק י' כתבנו בש' הר"ח שהחיות של המשחית שבחיוביותו
הוא הקדושה שיכחה מפנימיותו והיא לו לכשמה. ולפז כאשר חטא ג"פ בזה החטא וכזה
האכר והטומאה בו מקיטרא לביטרא אז כאשר יחטא עוד בזה החטא אף שממשיך בו עוד
כח הטומאה על ידי אותו החטא אינו יכול להעשות ממנו כריה חדשה כי מה יהיה לו לכשמה
שיחיה ממנה רק אותם כחי הטומאה שהמשיך בו ועליו בג"פ הראשונים יתחזקו ויתעבו
יותר. ולכן בשמת כלא תשובה צריך ליבון כגיהנס על כל פעם ופעם שחטא לבלות כל
חלאת הנהמא ההוא מפנימיותו ומחויבותו. ולפי מ"ס פצי' הדווי בלב פלס יכול לגרש כחי
הטומאה א' שהכנס בפנימיותו אז על ידי ודווי בלב פלס ג"פ יכול לגרש כחי הטומאה
שנכנסו בו בכל ג"פ והוא מקיטרא לביטרא וז"ל שמתעם זה הנהינו קדמונינו בימי הכלוחות
לומר אשמנו ג"פ לגרש כזה כל בחי הטומאה שנכנסו בו מעבר לעבר על ידי חטאיו שחטא
בג"פ אותם חטאים באותם אכרים וזהו מפנימיותו וכן על ידי חבילות של מצות ג"פ או עי'
שמירת שבת הלבנותיו וכל לגרש כל אותם ג' משחיתים שבחיוביותו עי' אותו החטא בג'
פעמים אף שהם עבים וגסים ביותר. ולפז לא נשאר בו יותר רק ג' רשומים מנכחי הטומאה
שהיו בו ג' משחיתים שהיו עליו ואם כסך התעניות והסיגופים שצדו קדמוניו ז"ל יכול
לגרש הדוסי שבו מחטא פעם א' א"כ עי' התעניות וסיגוף באותו הסך ג' פעמים יכול לגרש
כל הג' רשומים שנשאר בו וא"כ יותר. ורברינו אלם הם מנכארים בפסוק כמ"ס היו
מוסכי העון כחכלי השוא וכעבות העגלה חטאה ואח"ל בתפלה דומה החטא לחוט ואחר כך
לחכל ואח"כ בעכותות העגלה וב"כ למה דומה העברה לחבל ועבותות ובעון אחר ל' חכל
וכחטא ל' עביות. והענין הוא כי בפ"ב כתבנו שהטומאה שבפנימיות החטא כקרא
עון ושבחיוביותו כקרא חטא והנה אעפ"י שכתבנו שמה שחטא יותר מג' פעמים כאותו
החטא הוא מנכיר אותם כחי הטומאה שהכנס בו ועליו בשלשה פעמים הראשונים שחטא.
אמנם אותם התבכרות אינם דומים זה לזה כי מה שבפנים אינו יכול לעשות אותו יותר גם
ועב כי אין מקום להכיל בו יותר רק מנכיר ומחזיק אותו וכותן בו כח גדול אבל המשחיתים
אשר עליו מכחין יכול לעשותם גם גסים ועבים יותר מהקודם לפי רוב חטאיו וז"ס היו מוסכי
העון וזה גם כן ל' הנהר במ"ס מעין עליה רוחא אחרא מקיטרא אחרא ועל שאינו יכול
להמשיך אותו יותר מג' פעמים לכ"א חכל עון (בחכלי השוא) כמ"ס רפי' על מ"ס כי
יעקב חכל בחלתו אין חכל פחות משלשה. וכן הוא במרא בסוכה וכמה חכילה
שלשה. ואם במתק לשונם אם עשית חבילות של עבירות ולא אחרו אם עשית עבירות
הרכה להורות שאינו יכול להמשיך על ידי החטא בכל א' מאבריו יותר משלשה כחי הטומאה
בפנימיותו רק שכל פעם שחטא עוד בזה החטא הוא מחזיק ומנכיר אותו בכח חזק כמ"ס
ועל שהמשחיתים אשר המשיך עליו מכחין והם כקראים כלשון חטא יכול לעשותם גס' ועבים

התכפר מור ולכן אל כלסון ועתה כי רמו לו סיתכפר עתה תכף ומיד על חטאי שלו וארה"ל
היה סכור סעב על ל"ת גמור ומ"ס לו מות תמונה הוא כסאר פירושי סס ובכמה מפרטים גם היה
סכור ס"הב מספר על ל"ת גמור אף בלא תשובה לכך אמר רש"י ואין ען אלא לאו כמ"ס כל מקום
סכאמר הסמר וכן אינו אלא ל"ת ולא יועיל לו תשובה רק יהיה תולה עד יהי ויהי כספר על
אף בלא תשובה אחר הק"ה יסלח ירו ואל כל גם מען החיים כדו שלא ימות קודם י"ב דכסלמ א"ס
היה עושה תשובה לא יוכל מען החיים כי גדולה תשובה שמארכת ימים גם התשובה
תנן עליו שלא ימות קודם י"ב כי הוא כתריוס וכואף מדכעט בתשובה ולא חס סמא
ימות קודם י"ב ע"כ דעתו לאכול מען החיים שלא ימות קודם י"ב ואס אכל וסלעולם לפיכך
ויסלחמו הרי מבואר מכל אלה שאס האדם ירצה להיות כפי מתאוויו ולא יעש בביהכס
כריך לוה' דכדוים וסס הא' החרטה והודו בתום לכבו ולקבל עליו שלא ישוב ויחטא עוד
כסום חטא סכעולם כמ"ס פרק י"ב וע"דמנרס כחי הטומאה סכפנימיותו של כסמתו וסכ'
לקיים חכילות של מנות כגד העבירות סעשה וזה ע"פ הרוב אי אפשר אלא ע"סמירת סבת
כהלכתו ופי' מנרס המסחיתים אשר כרא והמסוך בחיטונות של כסמתו הגלקיים הסיגופים
והתעניות המסודרים לכל עון כמ"ס לפנינו וע"י ינרס הזוהמא' הרשס סעדיין כסארה בו ואף
סקיים ג' אלה אין לו כפרה גמורה עד אחר יהי ולפ' אס עשה תשובה ומת קוד' י"ב אינו כמלס
סענכסו של גסיכעד י"ב אכל מקילין כעכסו כמ"ס כסס עס"מ ואס קיים כ' דברו הרשסוים
ולא קיים הסיגופים והתעניות כריך ליבון יותר כביהכס להקיר ממנו הרשומים סכסארו כו
אחר סגורס את גוף כחי הטומאה ואס לא קיים רק הא' והס הודוים והחרטה ולא קיים חכילו'
של מנות כגד חטאו או ע"ס ס' כהלכתו וזה מתהווה ע"פ הרוב באותס המתוודים בתום
לכסס קודס מות סס כריך יותר ליכון כביהכס אכל הודויו מועיל לו אחר סקיבל דינו עולה
מן הביהכס ומקבל סכר המנות סעשה כמ"ס אכל אס מת כרעכו ולא קיים אף הא' ומת בלא
ודו בלב סלס כריך עוד יותר ליבון כביהכס לכער גם כחי הטומאה סכפנימיות כסמתו ואף
על פי כן אס יש בידו זכויות ומעשים טובים עולם אס"מ מן הביהכס כמ"ס כביהכס תחלה תשל
לאיס כמעשהו וסכ"כ ולך ה' המקד ויכא עס זכויותיו ואס אין בידו זכויות ומעשים טובים ומת
בלא רדו' כפה ובלב סלס להתחרט על מעשו כסכמכורת המאור זה הוא אפיקורוס גמור
ואינו מאמין ביום הדין ומסחית גופו וכפסו להכעיס וכידון לרודי דורות או אף איס בידו זכויות
ומעשים טובים והוא מאותס סאמרו בגמרא סהס יורדים לביהכס ואינס עלוים וסס הכא על
אסת איס והמלכין פני סכירו ברבים והמכנה סס לחכירו וכן מ"ס ברה סעשעי ישראל כנופן
והוא קרקפתא' דל' מנחית פילין סכידוכים י"ב חודס כביהכס ולאחר י"ב חודס גופן כלה וכסמתן
כסרפת ורוח סכורתן תחת כפות רגלי סכדיקים וכו' והמויכין והמוכרין והאפיקורסין (מבוי
ת"ח) וספירוס מדרכי הניכור וסכתנו מיתתס כארץ החיים והוא פרנס המטול איתה על
הניכור שלא לס"ס - וסחטאו והסחטאו את הרבים וכנון אותס המכונים במסכת חלק וסס
בגמרא וסכירו כוטל חלקו כג"ע - יורדין לביהכס וכידוכים כו' לדורי דורות סכאמר ויכאו
ראו וגו' גיהכס כלה וסס אינס כלים - ואכסיס וכאלס כריכין יותר לרד כעסס ולתקן
את מעשיהס ערס ויבואו הימים אחר לא יועיל החרטה והתשובה -

ועיקר התשובה הוא קודם שיכאז ימי הזקנה כמ"ס וזכור את בוראך כיתי בחרותך
וכמדעס כיתי בחרותך עד סאתה מוכיא ומכור לך עד לא יבואו ימי הרעה אלו
ימי הרעה היקנה ול' זוהר מפני סיבה מפני סיכה דולך לאהדרא בתיובתא בכחרותי קודם
דיחין כיס י"כר והסעס סס כי הוא כמו קליפה הדקה באגוז מכאשר האגוז לא היה כפרס

מן המון כנקל ובוזימא דאיהו יכסס קססה לכ' למעכרא ליה מתמן וכן הוא בגמרא אסרי
איס ורא' ה' אסרי ימי סעשה יתשובה כסחוא איס אמכס סעב בימי זקנותו אמרו ג' כגמרא
דיכל אומר אסרי מי ססוא מתגבר באיס ופי' רסוי אפילו זקן סעשה יתשובה ומתגבר באיס
ססוא כבוד אסריו ובגמרא סוכה יס סהו' אומרים אסרי זקנותו סכסרה על ילדותו כו' הרי
מכואר סנס זה מעלה טובה לו אעפ"י שאותס סהו' אומרים אסרי ילדותו כו' שלא בייסה את
זקנותו היו יותר מעולים ממנו כחם - וזה תשובה הסמותה והנרועה מכולס הוא מי
סלא כסחרט כל ימיו ורק מעודה ומתחרט קודס מותו כי הוא אינו מועיל אלא ס לא ואכר
דורי דורות כביהכס ויעלה מן גיהכס אחר סיקבל עכסו ואל זוהר נאות מכהו דמכפני
וסלקי ומאן איכון איכון חייכו דמשיבו כלכיהו תשובה ומיתו ולא יכלו למעכד לון אלון
אתדכון תמן כביהכס ולכתי' ומכפניו וסלקין חמי וכמה דסמכותא עביר קכ"ה עס כרייהו
דאפילו היהו חיובא יתיר והרהר בתשובה ולא יכיל זמיה בודאוי מקבל עונסא על דאזיל בלא
תשובה לכתי' סהוא רעותא דסוי למעכד תשוב לא אעדיא מקמי מלכ' עילאס והסוא רעות' כחית
מקמי דקכ"ה תמן כביהכס ומטי' לאתר דהו' סיי"כ אכל בהרהור בלא זמיו אינו יכול לבר' מלאך
קדוש כמ"ס גם אין ודו זה מועיל אלא כ' מקבל עליו סאס יקו' מחליו סלא ישו' לרפוי הרשסו' (רשסו'
וכדין מכפכסא הווא ססמתא וסלקא מגו מרור' רסאלו' ולית רעות' טכא דיתאביר מקמי מלכא
קדישא וככ"כ זכאה היהו מאן דמהרהר הרהורין עכין לגבוה מארי דאע"ב דלא יכיל קב"ה
סליק ליה רעותיה וכעמק המלך אל מ"ס מכפכני וסלקי הוא כו' לפני המיתה אין כו' כס
לדכר ומכפכף הודו גם זס לדקס יחכס לו להוציא מן גיהכס אחר י"ב חודס זה וקנה אכל
לא יכקת תוך י"ב חודס דכתיב והוא רחום יככר עון וגו' ולא יעיר כל חמתו ע"כ' -

החייב וסדר פשוט מעשיו פרק תשעה עשר

ועתה יבאר מה יעשה יכעל תשובה קודם שיכנס אל התשובה והוא שברוך
לפסס במעשיו כדו סידע מה סס חטאו ולהתחרט עליוס דאל' כ' יתשוב סמה
סעשה אינו חטא וכמ"ס כספס' דרכיו וכמקורה ואמ"כ וכסוב"ל ה' מ"ס ב' לסכונ' חופוס וסיקור
הוא כהעיר למ"ס רבא בגמ' אס רואה אדם יסורין באיס עליו נפסכס במעשיו ממע סס"ק כס
סולח וסורין להסוטא כדו סעשה תשובה עליוס וכן אמרו בגמרא אין יסורין בלא עון -
וכן הוא כוונה בת"ס או הודע אליו סחטתו או יודע מוכעי ליה אלא סק' כה סקור ליה לאודעא
לכ"כ חוביו דכס בדוכו כמ"ס הודע את ירוסלס את תועבותיה וק' הלא כתוב ומסל' למכאז
על פניו להאכידו ופי' רס' דמסלס לרעשים טובה בעולם הזה להאבידו מן הע"כ וע"כ תתקן
דכססוק מיידי כסחטאס הירועים לו וא"כ סעשעס והגמרא והוהר מיידי כסחטאס סהוא דס
אות' כעקבו וואן מחזיק אות' למע' כי אס אחר סעשעס לזה סולח הקב"ה יסורין כרו ספספס
במעשיו וגם י"ל דכססוק מיידי סאס סלח עליו וסרין ואעפ"י כן אינו מספכס כמעשו כמ"ס
זה ול' כי את אסר' יאהב ה' ויכיס קב"ה אוכי ליה לכ"כ כרמימו בסתרא אוי קבל יאות ואי לאו
סחרי ליה ולא אופה ליה זככ' ויחיל ועבדי רעותיה ובענין דס כעקבו כסכ סל"ה איס כ' ס'
סונס הא' ע"ד מ"ס עכר אדם וסנה כעסלו כקיתר כנון להר' ואכך גול ורבות כהנה אעפ"י
סידע מחומר איכורס - וסכ' הוא מחמת סכרון ידיעת מכוחו זו או חומר העברה זו יכנס
אותס סהס ימכונ הא' ימכא אותס בחיכוס קל כוידע מחומר איכורס מסא' כ' אות' סהס מכונ
הס' כריך חקירה עליוס ע"י לימוד תור' לידע מחומר איכור וסס תמלה כספס דרכיו וכל מה

החיוב וסדר פשוט מעשים פרק תשעה עשר

סדרו בכך והורגל בהם והם מסוב הא' ואם לא ימצא במוטם קל אז נחקורה ע' חוקר רכ
לידע אותם המטאים וימצא אותם ואח"כ נכונה אל ה' להתחרט עליהם. ואלה הם דברי
הגמ' א' רבא אם רואה אדם טיפוסו באים עליו והם ע"כ כשכיל אותם מטאים שרם כעקביו
יפספס כמעטו דהיינו באותם מעשים שהיה רגיל בהם אעפ"י שיודע מהומר חוקרם
פספס ומצא יעשה תשובה פספס ולא מצא יתלה מה שלא מצא הוא כביטול תורה ל"ל
על שלא למד ואינו יודע מהומר חוקרם ונריך ללמוד ולחקור עליהם וכאשר יתוודע לו
יעשה עליהם תשובה ואם תלה ולא מצא גם אחר החוקר ע' הלימוד או בידוע שהם
יכורין על אהבה. גם ל"ל מ"ס יפספס כמעטו ולא אמר כחטאו הוא כי היסורין בעצמם
הן הם ע' המשמית סכרם בעונו כמ"ס ותמוגנו ביד עונינו תיחרך רעתך ור"ל יפספס
מה הם יעשיו על המשמית באותם יסורין ור"ל אם הוא לוקח אותם בממונו יפספס שמה הוא
בממון כפי אותו הסך ואם נלקח באיזה אבר סכנו יפספס שמה הוא באותו אבר והוא
עפ"י מ"ס ב"ר ד' מא' על מ"ס ור"ל ה' חקד כי אתה תפסל לאיש כמעשהו והוא כי חקר ה' ופ'
שמחא יסורין על האדם דוגמת המטאים שעשה דהיינו באיזה אבר פהטא מכחא יסורין על
אותו אבר וכן כחאו סך ממון פהטא הוא כלקח כפי אותו הסך כדי שפ"י יפספס וימצא מאשר
הטא על הכסף ופ"י רפ"א לו עב"ל. ופ"י כ"ל כי באותו אבר פהטא פ"י השרה עליו רוח
הטומאה ע"כ פ"י מעשים הוא אותו וכן אם הטא בממון אין כח אותו המשמית סכרם ע"י זה
המטא להלקותו רק כפי אותו הסך פהטא בו והוא נכר ע"י אם מעט אם רב ולכן נריך לעט'
מצות באותו האבר ואז המלאכי פ"י אותם המצות יבאו למרות באותו אבר ויגרמו את
המשמית שהשרה פ"י חטאו. ומ"ס באים עליו ל' הוה ולא אמר באו עליו הוא עפ"י מ"ס
כל המריעין לו לא במהרה מטיבין לו והוא ע"פ מ"ס תו"מ פ' בחוקתי וכתבתי דוכתי ברהיית
מוכחות מן הכתובים שאם רוצה הקב"ה ליוכר האדם על חטאיו מביא עליו יסורין ב' פעמים
הא' לעוררו מתדממתו לשוב אליה' ופעם הב' למרק חטאיו. ויכדיע עוד מ"ס הרמב"ם
ל' שאם האדם אינו מעורר לבו אחר היסורין לשוב בתשובה ואומר מקרה הוא ולא בהשגחה
פרטיות אז מוכרו ח"כ על אותו המטא שאומר מקרה הוא ואם כל המריעין לו לא במהרה
מטיבין לו כי מנ"כ הן אם יעשה תשובה או לא יעשה תשובה הקב"ה מוכרו ח"כ עוד
אם בכחן אם דואה אדם יסורין באים עליו ל' הוה להורות שאם התחילו לבא יסורין עליו
בדואי יבאו עוד. ואלה הם דברי הכתוב מ"ס אשרי הגבר אשר תיזכרונו יה ומהתורתך
תלידנו להסקיט לו מומי רע עד יכרה לרשע שחת) וסוף כ"א א' לאדם להיות מאוס כ"א
ע"י ב' אלה תורה ויסורין כי ע"י יסורין למוד לא יעשה תשובה דשמה מטא באותם המטאים
פאינס ידועים לו וכן ע"י תורה למוד לא יעשה תשובה דשמה מטא כמה שהורגל בהם
ונעשו לו כהיתר מפ"י ע"י ב' א' יבא כודא' התשובה והתועלת שיהיה לו מן התשובה הוא
להסקיט לו מומי רע ובו' והוא עפ"י מ"ס זוהר ר"א פתח ואמר למה אירא בימי רע עון עקבי
ויכבני ת"ח הית מאן דדחיל ולא ידע ממה הוא דחיל בגין איכון חטאין דלא ידע דאיכון
חטאין ולא אשגח בהו' והוה דחיל מומי רע איכון ומיין דאשגחויכי ליה להוה יכה דחקרי רע
דפו להקטאה לכל איכון דמחכי אורמי וחלין ממנין על איכון חובין דדמין בעקבייהו כג"כ
אית ליה לב"כ לפספס באלון חובין בגין דלא יפלטון עליו איכון ומי רע' דלא מרחמי ליה עכ"ל
ואם להסקיט לו מומי רע ר"ל התועלת מכל אלה הוא שיכא אל התשובה ויסקיט מן המקטרגים
והקרחים רע במוס הידועים ואינו סוקט עד יכרה לרשע שחת כמ"ס דלא מרחמי ליה.

זכרה

החיוב וסדר פשוט מעשים פרק תשעה עשר לט

זכרה יתבאר מה טעם להעיר על מ"ס מו האיש הירא ורך הלכב וילך וישוב לביתו ואמר
בגמרא הירא מעבירות סבידו וק' הלא אמרו המקדש את האשה וא"ל ע"מ שאני
כדיק אפילו הוא רשע גמור הרי זו מקדשת שמה הרהר תשובה כלכו וכעשה כדיק גמור
כרע א' ע"י הרהורו הטוב א"כ ירהר גם בתשובה ויהיה כדיק גמור ולא יחזור וילך לביתו
וכן מ"ס ט"ז פ"י ב"ן תפלה לתפלה עבירה היא בידו וחוזר עליה ממערכי המלחמה ואמר
פ"י דאשמעין דאעפ"י פ"י עבירה דרבנן אעפ"י חוזר עליה מערכי המלחמה הלא מ"ס אפ"י
הוא רשע גמור ה"ז מקודשת. פירושו הוא אפ"י עבר עברות דאורייתא ומכ"ס שיעיל הרהורו
הטוב לעבירות דרבנן וכן ק' מ"ס כירושלמי שח בין יסתבח להנר אור וכו' ירהר
בתשובה ויפטר במלחמה. ועפ"י מ"ס נישא כהעיר אם הוא ירא מעבירות סבידו א"כ
למה הלך מכיתו למלחמה ורמק לומר פהטא אחר פהטא מכיתו סוף ידע שיכריזו סחוטא
ילך וישוב לביתו. ועכ"ת פירושו הוא פירא מעבירות ואינו יודע מה הם העבירות
כמ"ס בוהר ולא ידע ממה איהו דחיל וכשיבא מכיתו היה מחזיק עצמו לכדיק גמור ולכך
הלך למלחמה אך והיה כקרבכם אל המלחמה ואז השטן מקטרג עליו כמ"ס פהטאן
מקטרג במעת סכנה והן הם הימים דאחיוב ליה רפו לאקטאם וכו' ואז כופל עליו
פחד כמ"ס פחדו ככיון מטאים כי אעפ"י דאיהו לא חזי מוליה חזי ואז אחר כרוז הכסן
מוכרם לחזור לביתו כי הרהורי תשובה הוא שמתחרט על העבר ומקבל על עמנו
פלא יסוב עוד לחותם מטאים ואם הוא אינו יודע מה הם חטאיו אין יתחרט עליהם
לכן מוכרם הוא לשוב לביתו ויקיים מ"ס נכחורה והוא ע"י לימוד תורה שרע מה
הם חטאין ור"כ יקיים מ"ס נכחורה אל ה' ומ"ס פ"י ב"ן תפלה לתפלה וכן בין
ישתבח לומר אור אין פירושו שהוא יודע שהפחד בא עבור זה המטא כי אם היה יודע
לא היה הולך מביתו וגם הים מהרהר פ"י בתשובה אלא פירושו הוא שאעפ"י שאינו
המטא הוא דרבנן אעפ"י בן המשמית פברא ע"י אותו המטא מקטרג עליו להטיל עליו
אימה ופחד. ונ"ל לנו מזה שאם יראה מאחר שהתחיל לשוב באו עליו יסורין סגופו אל
ייקח כס לומר האם זאת היא עבר התשובה כי עדים טובי על חטאיו פ"י הייתי כגופי
ותמווני וכאשר נעשיתי שלם בתורת חקרתי כל אלה והדרכה יתן שכח על כל אלה כי
זה הודאה שהקב"ה מקבל תשובתו כי זה דרכו ית"ס כמו הדופא שאינו פותק רפואה
להחולה עד אשר יחפון החולה להרפא כן הוא ית"ס לא ימרק חולי הכפס עד יתחיל
לשוב גם לקבל יסורין כהנה הוא מ"ע מן התורה ולא לכעוט בהם כמ"ס במכילתא
לא תעשון כן ליה אלהיכם אר"ע שלא תתנהגו כי כדרך שהעב"ם כהגין כאלוהיהם
פכשהטובה באה עליהם הם מכבדין את אלהיהם עכ"ל וזכר לחמו וגו' וכשהפורעניות
באים עליהם הם מקללין את אלהיהם שנאמר והיה כי ידעם וגו' וקצף במלכו ויקלל
באלהיו אבל אם הבאתי עליכם את הטובה תנו הודאה ואם הבאתי עליכם את היסורין
תנו הודאה. וכן אמר דוד כוס יפועת אסא וכפס ה' אקרא כרס ויגון חמבא
ובכס ה' אקרא וכן אמר חיוב ה' נתן וה' לקח והי' פ"י מבורך. ושוד יהא שמת
כיסורין יותר מן הטובה שאף על פי שהאדם בטובה כל ימיו אינו נמחל לו
היי אומר זה יסורין עכ"ל.

אמנם הדרך הטוב והישר הוא שיעורר האדם את עצמו קודם שיבאו עליו יסורין
כמ"ס א' תהיו כמקום כפ"ר אין הבין כמתג ורפן עדין לבלום כל קרוב אלך ופ"י
הרמא

החיוב וסדר פשוט מעשיו פרק תשעה עשר

הרמ"א ש"ל אל תהיו אתם הבלתי שמים לב לשוב עד זכאל יסורין זוכאיכו שאלו הוא ככוס
זכרד שאינם מבינים להקרב לבעליהם במתג זרסן שהוא ערני וזהו כל קרוב חליך עד
תבלוס אותו כפי ותעקצכו כשתמסך אותו אך אתם שיש לכם מכל לסבין תשובו אלי קודם
שיבואו עליכ יסורין עכ"ל וכוונתו אם השפעתו כדויה והו יודע מומי כשסו ידאג שמה הקב"ה
מחילו מזכותו כעה כדי להאכזרו מחיי עה"ב ח' ויקבל על עצמו עינו כשסו יסורין .
סדר הפשוט כך הוא שימקור שמה עבר על איזה דבר המכואר כפסקי התורה או
במארא ומבוארים שמה כש"ע או מילתא דמסודותא המבוארים בספרי
היראה והיה סיפוק בידו לעשותם ולקיימם ולא קיומם כמ"ס ת"א חיוב ארס לומר מתו יגיע
מעשי למעשה אברהם ונחק ויפיק שאל קנו עה"ו ועה"ב וימות המשיח אלא בשביל מעשים
טובים ותלמוד תורה וכן הוא במדרס ויקרא משל לעירוכי שהיה כסוי בת מלכים אש"פ שהוא
מחילה כל מעדני מלכים אינו יוצא ידי חובתו לפי שהיה בת מלכים כך כל ימה שיפעול
הארס עם כפשו אינו יוצא ידי חובתו לפי שהיה למעלה . הרי מבואר שהוא חיוב ועתד
ליתן את הדין על אשר לא שמר ועשה כל מה שהיה יכולת בידו לעשות ואל הרמס ואל תאמר
מאין לחפש כדרכו כי אם מעבירות שיש בהם מעשה כגון גנביה וזנות וכיוצא בהם לא
שניך לחפש ברעות הרעות שיש לו ולשוב מהם מן הכעס ומקאח ומרדפות מחללים וכיוצא
בהם מהכל כריך לשוב וכן יש הדכה עבירות שארס דס בהם כגון נקימה ונטורה והזכרת
השם לבטלה וזממה ותאות נשים ומטאת נעורים והסתכלות בכסוס ושימת חולין בשבת
סימת חולין ככה"כ תפלה בלא בוט ורכות כסו והעיקר מהדברי המעכבי את התשובה והס
דכילות ולה"כ ועל חו"ב ועל מחשב"רעה ושוב אפי"מספק עביר"במ"ס ש"א"ס ת"ב
וצריך אתה לדעת שהת"ח כריך לפשט מעשיו יותר משאר בני אדם להכיל מקטרו
אל שטן כיהוא יותר מקטרט עליו כמו שהוא מוכח כוהר פ' אורא ואל ת"ח כתיב
כי ימצא חלל באדמה וגו' איתמא דב' דא על ידא דהוא מ"ס כפק כשמתי לאו סכי אלא מאן
דקטיל ליה אפי"ק בשמתיה עד דלא מטא זמני לשלוא ביה מלאך שמות וכו"כ קרבין עליו הוא
עגלה בנין לתקפא עמיה מה דאתכטל מההיא כמתא דבר כס עמיה ולא יסתכח מקטרט על
קריביה בהאי עלמא ורזא עילא תמינן הכא שור פרה עגל עגלה כוליהו ברזא עילא אסתכחו
וכו"כ מתקבין ליה וכו' וברא לא יסתכח מקטרטא עליהו עכ"ל וילד כמאמר זה א' מה כפי
השטן בקטרטו דאין לומר כמ"ס בונה כענין הכחש שהלך להמית איש א' וכן כך עשה תשובה
וכתנו לו איש אחר בעדו ואל דלעולם ברקניה לא יפיק כיון דאתיהיב ליה רשותא א"כ
יבין ליה באתריה חייבא אחרא בכוכרא זה לא סיך במ"ה כיון דבלאו הכי שליט על כל
בני עלמא . כ' מאי בעו מן עלמא יקטרט על הרונח לבדו הבולן שלו ועכ"ת כמ"ס וזהר חיי
פרה ואל דמאן דאשתדל באורייתא אף דמת לא מת על ידי הסוא חויה בישא אלא איתרבך
בשכינתא ואח"ל למי עלמא . וכוה יתבאר דלכן אינו מקטרט על הרונח דהוא רעע וכבר
הוא מסור בידו להמיתו אך מקטרט סינתן לו במקומו איש כנה אשר אינו תחת ידו והוא ת"ח
וע"מ"ס ולא רץ לא יכופר כי אם ברס שוכסו ואף אם ימות על מטתו יהרב בניגול אחר אם כן
יקטרט סינתו לו שנים אחרים במקום הסור והכהרבו ואת אף יעלס על הדעת ליתן לו
איס אחר אשר לא חטא נברו טוביה חטא ויגוד מנגיד ויתב' זאת ע"מ"ס וזהר א"מ"ס כיון
שניתן רשות למסחית אינו מתחין וכו' שפירושו הוא שמקטרט אף על פי שאינו כיתן בידו

ויכנס

החיוב וסדר פשוט מעשיו פותשעה עשר מ

יבוקר פנקמו וותן בידו אחר קטרטו ואל דבר בעיר ככוס רגליך אכיו סכר כיו לכל
ידמן לפני המסחית ויכור מעשיו עיין מזה מ"ס האלפיך בכיאור איכה פסוק לעות ארס
כריכונו ולפ"ג בס' בדרון זה הוא כן שמחפש שמה יוצא את חטא בת"ח וריכה סינק' פנקמו
וא"ת אם הוא ת"ח מסתמא הוא גם כדוק כי תורה לבד לאו כלום היא אם כן אף ימצא בו
חטא ועכ"ת ע"פ מ"ס וסביביו כשפרה מאד שהקב"ה מדקדק עם הדוקי אפילו כחוש השער'
וכמ"ס שבת"ח אפי' שגטת כשסו להם כדוכות וכמ"ס שגג תלמוד עולה זרין והסעס כס' כשמת
ארס שהוא שזרוב קדושת כשמתו שזוכס ע"י התורה שגיאה קטנה כחוש השערה פוג בדקות
קדושת כשמתו יותר משזן אר הוא כעבות העגלה משאר העס ולכן ת"ח כדוקי' סס מעניס
על הרוב כי לפי קדושת כשמתו חטא קטן פונס בה וא"ל לה לעלות למקורה הרמה אם
לא ע"י מירוק וזיכך רב ולפ"ג הוא מחפש שמה ימצא בו פעבר על איזה דיקדוק מנוה הרס
בעקבו ויקטרט עליו וא"ת מה זכות ושענה לו סינתן לידו ויתבאר בהקדים ליתן שעס
למה להתי' סינתן מעל זה שמת על ידי השכיחה והוא ע"פ מ"ס כגמרא א"ל ההוא מיכא לרבי
אבהו אלקיכס כהן הוא דקטיב ויקחו לי תרומה כי קבר ליה למשה כמאי טבל א"ל כנורא
וכתבו התוספות הא לא קשה לו האריך עימא דישאל כקראים כנים למקום . ובר"מ פרשת
כו דת"ח סס הן הנקראים כנים ולכן יוכל הקב"ה ליעול בעצמם כשמתו מפא"כ ע"ס שאינם
נקראים כנים אינו יכול ליטמא להם . ולפ"ג יתבאר שזהו קטרטו כשימצא איזה חטא בת"ח
אז אין כלום בתורתו ואינו נקרא בן . וכי אסור ליטמא לו הקב"ה וליעול כשמתיה וותן
לידו ואל קב"ה חס על בניו ואל על הת"ח סקראים כנים ולהסקי' קטרטו כזה להביא עגלה
ערופה וסוף כי הלל לפי מ"ס ורזא עילא תמינן הכא שור פרה עגל עגלה כוליהו ברז' עילא
אסתכחו מוכח שצנין עגלה ערופה הוא לכפר על מעשה עגל כו"ג' אלו כז"ס במדרס ושור
ואיל לפי סכדמות העברה לב' מיניס סכאמר וישעו לשם עגל מסכה ולהלן הוא אומר וימירו
את כבודם בתבנית שור יבא שור וכפר על מעשה ס' ריבא עגל וכפר על מעשה עגל ופרס
בס כן לכפר על מעשה עגל א"כ גם עגלה על מעשה עגל והוא באס מביאים קרבן לכפ' חטא
עגל אז יוסקט קטרטו והוא בהקדים מ"ס מד' פקודי כשעה שנתן הקדוש כריך הוא תורה
לישראל לא היו ראויי שיפלוט כהם מ"ה סכוון שקבלו את התורה הלבוסם הק"כ מויו
וכו' והיו חירות מן מ"ה וכשחטאו העביר הקב"ה כל אותו הטוב מהם ולפ"ג אס ישרא מתקני'
חטא עגל אז מהראוי שלא יהיה לו שום שליטה בישראל וכמ"ס כמרע שבשעה שנתן להם
התורה אמר הקב"ה אס יבא מ"ה ואומר לי למה ככראתי אנו אומר לו סקטיובר בראתיך על
סאותות . ואל וברא לא יסתכח מקטרטא עליהו . וכוה יתבאר מ"ס ככריתות והודות
כפר לשתי ישר אשר פדיר' אולי' פרו' לכפ' על יוצאי מצרי' ודכ' זה כריך ביאור מה יום מיומס
לכקס כפרה על יוצא מצרים ולפי מ"ס יוצא כי כאשר מביאים כפרה על חטא עגל אז ראוי
שיחור העטרה ליוטנה ולא יהיה שום שליטה על ישראל ואל כפר לעמך ישראל אשר פדית ה
זה יוצאי מצרים ואז אל יתן דס כקו והוא תלמיד חכם הנדיק שהוא כקו מחטא רק מחפש
לקטרט שמה עבר על אינו דקדוק מזה איזה שגיאה קטנה ומה שרס בעקבו כמ"ס ואמר
הכתוב אחר כך ואתה תכפר דס סקין מקרבך כי תעשה הישר בעיני' ופירושו על הישר
הוא שתתכסה בכל דבר לפני מסורת הדין כמ"ס ועמית הישר והטוב ופירושו לפני מס' חס'
והוא ע"פ מ"ס סקטרטו הוא על ת"ח שזא עבר על אינו דקדוקי מנוה מה שהוא לפני מס' חס'
זאס תוהר לקיים מה שלפנים מס' חס' אז לא ימצא עליך שום קטרטו וע"ז יכוער דס סקני' אל
הת"ח שלא ימות מי שהוא כקו ממעלים רק ע"י קטרטו שלו . פרק

פרק עשרים התעניות שקודם התשובה

הדברים

הנרביים לפספס מעשים הם תעניות והתכודות להכניע לבו ולהתמרט על חטאיו באותו היום כי אם הוא אוכל ושותה ועוסק בטעמו יבנה לבו ולא יאבד לחסד דרכו כי הוא נדיק וישר בעיניו אך ביום שמענה כפשו כחלם ותם כמו של יכנה ומתגבר כח הסכלי כי כפזה קס זה כופל וכמ"ס בנמרא בתעניתא עד פלגא דיומא מעייני במילי דמתא וכו' ואם אינו מפספס כמעשיו ביום התעניות לא די שאינו פועל כלום בתענית שלו אלא אף גם מקבל עונש על שזיער ועינה עכמו חכם כמ"ס תר"מ בבואר מ"ס וכפר מאשר שחטא על הכפס ואח"ל שזיער עכמו מן היין ואמר ר"א הקבר ומה זה שלא זיער עכמו אלא מן היין נקרא חוטא השרנו בתענית מכל וכל שא"ל וכתב הוא אל הפסוק זה מדבר בכזיר שלא נשמר מהטומאה וביטל ימי ספירת מרו דלא מוכח שלא היה נדיק בימי מרו דאלו לא חטא וגם הרהורו היה נקי היה הקב"ה מרחיקו שלא יעמא כמ"ס רבלי חסידו ושמור ואח"ל אפי' בהמתן של נדיקים אין הקב"ה שולח תקלה על ידן נדיקים עכמו לא כ"ס וזהו ענין הק"ו ומה ק"ה שלא פירס וכו' ר"ל שלא זיער עכמו שלא לנרדך רק מן היין נקרא חוטא זה שזיער עכמו מכל וכל ואינו מתמרט על חטאיו ביום תעניתו שחוטא על הכפס יקרא וכו' ס"ב מביא הוא אל משל באה על זה והוא כמו הרופא שהרעיש את המולה לידע חוליו למורו ולא ירבה אח"כ לעיין מהו חוליו ולא לרפאותו אשר כחכס עינהו כפס והרעישו כן הדבר הזה ממש כי התעניות הם להכניע לבו ולחפס בשכלו איזה חטא בא לידו ואם אינו מפספס כמעשיו אז בהכנס זיער עכמו והתענה ופתיד ליתן את הדיון על שזיער עכמו חכם וזהו הטעם עפ"י הרוב לכל ימי התענות כגון בימי הסליחות ובימ"ת כמ"ס ש"ע א"ח ק"ו תר"ב ואל יום לכל אדם לחפס ולפספס כמעשיו ולסוכתהם כי ימ"ת כמ"ס פכ"ב וזהו ג"כ תענית דער"ח כמ"ס שם וזהו ג"כ ענין תענית חלום כמ"ס ב"ט חסידים: אל מ"ס ח"ל ופה תענית לחלום באש לכשורת לא אמרו אלא לעשו תשובה עם התענית לפי שמראין לו חלום קשה כדי שיפספס כמעשיו כי התענית במקום חטאת מה קרכן אינו מועיל בלא תשובה אף תענית חלום אינו מועיל בלא תשובה והתשובה היא לפספס כמעשיו ולהתמרט עליהם וזה ענין ד' צומות כמ"ס הרמב"ם ואל מה שאנו מתענים על החורבן שכבר עבר כי אם ליתן אל לבינו כי גם מעשינו עתה כמעשיהם אז נכנעם כל ישוב לבא עלינו כאשר אז בא עליהם וכן הוא מבואר בפסוקי זכרי' במה"כ וזהו ענין תענית החתן ביום חופתו כי באותו היום יתחלו עונותיו וזה לא יעלה על הדעת שיהיה איזה מחילה בלי עזיבת חטא על העבר לכן מתענה באותו היום לפספס כמעשיו ולהתמרט עליהם. וזהו ג"כ תענית ביום שמת בו אביו ואמו כדי שהבן יפספס כמעשיו באותו היום להתחרט עליהם ועזיבתה את אביו ואמו שיעלו אותם בג"ע למדרגה היותר עליונה כמ"ס הארז אל סהקדיש שאומרים היתומים כל יב חודש הוא להעלות אביהם מביהמם לב"ע וביום שמת בו אביו ואמו הוא להעלותם בג"ע עכמו על ידו למדרגה היותר עליונה ובזהר במקומו מבואר שפעולה זו דהיינו להעלותו למדרגה היותר מעולה הוא ע"י מעשם הבן אם הוא זכאי כמ"ס שם ואל ואי הוא כרא אביו באורח מיושר ונקין עובדיו ודאי אוקיר ליה כהאי עלמא גבי כתיב נשא אוקיר ליה כההוא עלמא לגבי קב"ה נקב"ה

עיוה

התעניות שקודם התישבוה פרק עשרים מא

מיום שלום ואותוב ליה כורמיה דקרא וכו' לכן כרוך הכן באותו שום להרכות כמות ומעשים טובים בכל מה דאפשר ולפספס כמעשיו שפעה עד כס ולהתמרט עליהם וכזה הוא מקוים תמות כיבוד אב ואם ובפס הזוהר שהבן מחויב יותר לכבד אביו ואמו אחר תמות חביוניהם ופספס מעשים א"ל לטות בלי תענית וזהו מ"ס טביוס שמת בו אביו ואמו איתרע מזלם של הכן והוא מכוון לדברינו והוא כי באותו היום בודקין אחר מעשיו ומזכירין עונותיו אם הוא זכאי מעלים אביו ליותר מעלה ואי הוא חוטא אז מזכירין אותו מדרגתו כמ"ס שם ואי הוא כרא אביו באורח תקלה ודאי מבוה לאביו וקלכא הוא זאינו ודאי עביר קלכא והוא אז דומה להולך תחת קיר כעני ועל הנשר וכו' ונלפ"ג ל"ז יום שמת בו אביו ואמו שאל להוות בטבת שיתענה כע"ס או ביום ה' שלפניו ופספס כמעשיו ויתחרט עליהם ולא כמ"ס ש"ע סי' תקס"א שיתענה ביום ה' שלאחריו כי מה יועיל התענית ופספס מעשיו לאחר עבר זמנו של דינו מהיה בטבת העבר וזהו ג"כ ענין התעניות שגזריין הכיבוד על כל צרה שלא תבא כמ"ס בנ"א אחר אביו בתעניתא מכפרא עד פלגא דיומא משיינו במילי דמתא ומפלגא דיומא דזיער דיומא קרי ומפערו וכזיער דיומא בעי דחמי ס"ל ויקראו בכפר תורת להיום רביעית היום והביעית היום משתקוים ומודים ואופך אלא לא ס"ד רכתיב נ"א יאספג בל ירא ותרר מש"כ אם מתפלל על כל צרה שלא תבא בלי תיקון מעשים אז לא פעל כלום ואף גם יבוקר סתקמו ח"ו ויתעוררו המקטרגים יותר מבקודם ואם (א) תלמן (ב) ופי' ר"פ שהוא א' מן האומות המוצר אתכם כמ"ס בור פכדי בור ככוכבנר (ג) אהובי (ד) יתם לומר תסירך בו (ה) וקל"ך) אהובי לומר אף עלה על דעתך לזמוק בלי תשובה על חטאך כי חטאת פלעדי היום אים כד ואויב ידו כן וכן מבאר כמ"ס וכו' תכאו מלחמה בארנכס על הנר הנורר אתכם סן הם המעשייתים פכרא ש"י עובתיו והן הם המכוס ומזיזים אתכם כמ"ס ויתמוגבו בור עוביני תחלם תלחם שמו ותכניענו ע"י תשובה ודרונו וגו' וכתיב ואז כאשר והרעותם כחננורות כמו שהיה מנהגם כסדר התענית וזכרתם לפני ה' לטיבם לא יהיה ההזכרה טובה לפורר המקטרגים ולבקר הפנקס ח"ו כי אם ע"י אותה ההזכרה וכוספתם מאויביכם וכן מבאר כמה פסוקי באויב ובס"ה נב"ח כתב כפס הזוהר ששנין התענית הוא הכנפת הלכ כמ"ס זבחי להיום רוח כפכרה והוא כי כאשר החוטא מוסך עליו רוח הטומאה ואז לבו מתנאה עליו והוכח השיקרי הוא רוח כפכרה לשכר אותו רוח החיובי ע"י פבירת הלכ דלא אתנאי ולא אתענג בעינוגין דפלא ותוכן הדברי' שם שה"נהר דאיהו חוסך בהחוסא הוא מתגבר על ה"נפ דאיהו אור כענין המכסה את השמשו בפעה תמוז בינו ובין אביו שבסמים וכאשר מתגבר כחמא מתגבר הקליפ ומעבה המחוטה ופעשה כחמ"ב סל כדל ע"ד ס"ל הוי מושכי השון בחבלי השוא וכפכות השגלם חשאה ואין תקפה עד שוכיר הקליפה בטום וכתיב ומספד פחלבו ודמו פהם עיקר כל אבריו מתמעטים ומסתגפים לכרה האור מהחושך וכיותר כריכין ת"ח להתענות כי אין הנפשה מאורה עד שיכניע הגוף וכחותיו וצ"י התענית מבכיר כח הנפשה ומחלים כח החומר ותעבנוני ואין מספיק לו לימוד תורה לכפרת עונו שמו שחטא אפי' הוא ת"ח אין תורתו רב"ה וראויה מר"ל שאשר טעם היה עסוק כל ימיו בכום ותפלה ונדקה עכ"ל לעניניו. ומ"ס בפ"ו שליומד תורה פופל כמו תעניות הוא באותם התעניות שהם אחר שקיים דרכי התשובה להתקן הזוהמא אבל בתעניות שהם קודם התשובה לפספס מעשים כגון פר"ח וי' יתם וכוננא בזה השו"ב הוא גם על כשלי תורה

אף

א.י. א. מ. יא

התעניות שקודם התשובה פרק עשרים

אף שיתכיל ע"ז מלמודו כי אם לא ידע מה הם חטאיו פי הכניע הלב ופספס מעטיו לא יבא
ל התשובה כי לפולם יהיה דרוך ויפיר בעיניו. ועוד ברה בשם במה מאמרו זוהר שהתענות
הוא ממש כמו קרבן וכתוב להקרי' לי חלב וגם וכן בקשורת היו סמיים אדומים ולכנים כנגד
זה אדם מקריב חלבו ודמו ומתכפר לו דהרי מתוך תעניותו של אדם מחלומים אחריו ונבר
עליו האם ובאותו שעה בריך להקריב חלבו ודמו כאותו האם והוא בקרא מזבח כפרה וסינו
דחלא כי הוא יתיב בתעניתא הוה ממלי ואמר גלוי וידוע לפיך וכו' וקוף דבריו הם ולכן בוי'
התענית וזה מכל חטא ועון שלא יהא קרבנו בדרמה ודכרום הפועלים בקרבן א' מהם הוא
המחשבה ולכן פוסל בתעני' ההרואי עבירה ושאר דברים כמו בגול והעיקר עזיבת חטא שלא
יהא טובל בידו וכירושלמי כשא לכבנו א' בפסם מהובשא חלא בשיה לכבו לכף ידיו מה
יד לא יהיה טובל ופרץ כידו בן הלב בריך מיהיה בקי ממחשכ' עבירה במ"ס ועוונ רשע דרכו
ואים און מחשבותיו ואל ס' ס' סוד התענית כמו קרבן מה קרבן אינו מועיל בלא תשובה אף
התענית בן וככתבי האר"י סוד גדול בזה למה הוא כמו קרבן ע"ס. וכראה דזו מיוני
בתעניו שאחר שקיים כל ררכי תשובה במ"ס או אפי' שלא קיים ערוך אבל שפסם כמעט
וקיבל עליו כלב שלם לקיים כל דרכי תשובה וה' ל' כאלו קיים דע' ההרואי הטוב נעשה בריך
במור כרנע אחת דאל"ב ה"ל זכח דעשים והוא תשובה כמ"ס ובחס דף ז' אמר רבא עולה
דרון הוא (אינה באה על עשה לכפר הכרה ממש לא אחר שכפרה התשובה היא באה להקבלת
פכים כארס שקרה כמלך וריכשו ע"י פרקליט) ה"ד אי דליבא תשובה זכח דעשים תשובה ואי
דאיכא תשוב' והתניא עבר אדם על מ"ע ועשה תשובה לא זז ממס עד שמוחלין לו חלא ס' מ'
דרון הוא. וכ"ר' יונה ואל אדם שהרכה לחטוא לא יעשה ביוגופים עד אשר יתחזק לבו
בחרטה במורה ונמר כלבו לפונח חטאיו עד יום מותו ועבר עידן ועידן והוא כטהרה במורה
ודמע על לחיו אז יקריב קרבן תענית בכוסת פניו ובהכניעת לבו מפל למי שהמרה את פי
המלך לא יסלח לו דרון שיטרפהו בפניו עד שיפול לפניו ארצה לרגלו בדמעה ואח"כ יסלח לו
דרון ולכן הכסין היה מקריב תחילה חטאת שהוא מכפרת על החטא ואח"כ עולה שהיא דוכון
בס מ"ס שתענית הוא מזבח כפרה זה סייך לומר על השונג שהיה חטאת מכפרת או על ביטול
מ"ע והרואי הלב אבל על"ת במור ומ"ס אש עבר על כריתות ומיתות ב"ד לא יעלה על
הדעת שהיה התענית מכפר והיה מזבח כפרה חלא בריך לקיים כל דרכי תשובה במ"ס
והתעניות שלפני התשובה לפספס מעשים ולהכניע הלב וסלאחר התשובה לסתוך הזוהמא
כמ"ס והתענית שאח"כ הוא כמו קרבן ודרון. ואל הרמב"ם שהרין בתעני' בין שהיה מתעני'
על ברתו או על חלמו בן שהיה מתעני' עש הביבור על כרתה ה' לא יכחוב בעודמוך בעצמו
ויקל ראשו ולא יהיה שמה ועוב לכ' חלא דואב ואונן כמ"ס ויה יתאונן אדם מי בבר על חטאיו ואל
פל"ה התענית הוא משין ענה"ב שאין בו לא אכילס ולא נשתיה לא נהיין מווי השכינה בן בריך
להיות בס ביום התענית להיות דרוך כו' ית"ס כל הזום בתפילה ותשובה וזדקה ות"ת כנגד
כלס ושהיה בור תרע להרחיק מעליו כל כרבוד עביר' וכל מהה מנוסה וכפרט מן הכעס שהוא
הסנס הנדול שכעול' ואל רח ואם יכעוס ביום התענית מוטב לו שלא יתענה ויהיה שבע וטוב
לב לכריות שלא יתקוטט וכתיב הן לריכ ומזה תכמונו וכו' ואף אם יהיה לו איזה חטא ומתן
יהיה בא' וכו' ובכמת ויחזור לרכיקותו ואל רח וזהר מכ' דברין המעכבי' את התשובה וכפרט
מלו' הר' הסמכות ברוב כל אדם וסס רבילות ולה' ובעל חמה ובעל מחשכ' דהינו לסיני בטל
מקד'ת ומד'א כי כל מדה מאלו יש לה סגולה לסלק כח שפסמם הקדושה ולפדות כו' כח ט"ז
שכ"ל

מעלות התשובה פרק אחד ועשרים מב

שכ"ל ואל עמך כרכה ויתן מממונו נדקה ביום התענית לקיים מ"ס וזהבית וגו' וככל מאודך
ליתן לעניים מה שלא חכל אותו היום טאה לא יעשה בן כראה שהתענה שלא לפס שמים רק
להרויח בתענית מיעוטה הפיזור ואם דוד לשלמה בני ואני בעניי הכינותי לביית ה' זהב
ככרוס מזה אף וכסף אף לפים ככרוס ולכמוסות ולכרזל און מסקל כי לרוב היה וגו'
ובירושלמי א' הפיאה ניתנה הקצה מאי בעניי אס היה זס הסך גדול כידו קודם
שהקדוש עשיר היה ותרבו מאי בעניי בעיניו שהיה מתענה ומקדיש סעודתו
לשמים וסעודתו היה גדולה כי מלך היה ואס חלא פרוס לרעב למחך אל הלחם שלך
סהיה מניע למחך שכ"ל וכנמ' כל תענית שמלויין כו' נדקס כאלו סופך דמוס ואמרו
הקדמונים תענית אומיות ת"ת עני ואס אגרא דתעניתא נדקתא.

מעלות התשובה פרק אחד ועשרים

ואחר מביארנו בע"ה מהו ענון החטא וענין התשובה יתבאר לך מ"ס בס
שש"מ שתשובה אינה מועלת חלא לישראל אבל לא לעכו"ם והוא
מכמה טעמים הא' כי בפ"ד כתבנו סעל ידי התשובה מכיר כח הטומאה הנדבקה
בנשמת הסוטא בפנימותה וחינוכיות זהו סייך בישראל שהטומאה רפוייה בהם ולא
ולא כעכו"ם שהטומאה דבוקה בהם כחוקק וא"א להקור מהם כסוס ענון כמ"ס במד'
הן עשו אחי איש עשיר ואכני איש חלק רל אמר משל לקוץ וקרח שהיו עומדים על
ספת הגרון ועלה המוץ בקוץ וכשתכך כשערו עלה המוץ בקרח וכתן ידו על ראשו
והעבירו כך עשו הרשע מתלכלך בעונות כל ימות הפנס ואין לו במה יכפר אבל
יעקב מתלכלך בעונות כל ימות הפנס ופא יחכ ומכפר סכ' כי ביום הזה יכפר
שכ"ל וכתו"מ שירושו עשו שהוא מכה הטומאה אשר בהם נדבקים העונות כמוץ
כשערות כי מנא מין את מויכו וכדכך בו אבל ישראל שהם מכה הקדושה שאין חלאת
טומאת העבירות שעשו נדבק בהם בעצם רק כמוץ בחלק כמ"ס ויבמד ישרא לכפל
פער שהיה כנמיר בלתי נדבק בענס בורוע אף בקדושה ואתם הדבקים בה' נדקות
עכמי ובעין זה כתב הוא אל במ"ס אדם כי יהיה כעור כפרו כנע נרעת ואחלז
אתם קרוים ארס והמשמעות שכעכו"ם לא יהיו ננעים והוא כו' הננעים המתראים
בעור כל כמר איש הוא כח הטומאה אשר כורא הסוטא בעונו אשר כעכו"ם שהם
עיקרם טומאה און כח טומאת העון טעשה בהם רוטס כי מין כמינו אינו מוכן
משא"כ בישראל בזמן שהם שלמים וטובים שהיה קדושתן רומה הטומאה חונה וכיכר
רוטס כעור כפרו ולכן בזמן הזה שנתמעטה הקדושה אף שיש הרבה מספרי לה' **לה'**
לא תגעל נפסם כח הטומאה להראות המוזה בעור הכפר שכ"ל. ועפ' ביארנו
מד' ווסכ מכל פסעי הילוני חרפת ככל א' תשינוי אר"ס כ"כ לא היו או"ה ראוין סיהיז
בהם מעלה חטטים ולמה יש בהם מעלה חטטים שלא יהיו מוכין את ישראל ואומרים
להם אימה של מזרעם אתם על סס חרפת ככל אל תשינוי וכ"ב א' מהו הטובה
כמעלה חטטים שאמר לא היו ראוין לאותו הטובה כ' למה קורא בישראל כסם מזרעים
וכא"וה מעלה חטטים ועפי' מ"ס שבאו"ה כח הטומאה נדבק בפנימויותם ולפ' החטט והוא
הכאכ שפולס מפנימויות לחון על פורס הוא להם טובה ולא היו ראוין לזה לא יעאר כפנימויותם

מעלות התשובה פרק אחד ועשרים

אלא שלא יהיו מוכין וכו' כסיראז נרפת כסיראל ואמרו שבא מפנימות' ואכלס אין כראה כלום
לכן זכו פנים בהם עולה הכאב לחון ומראה פניהם על העור שום אכל כסיראל הוא בא מחפון
ואין העורסה מנחת לבא לפנים וכאז' הוא בא מבפנים לחון - ואב' כי הלא כתבנו
בשנין התשובה העיקר הוא ב' דברים ופניהם לא פויכו בא' זה והוא כי הא' שג' הולני
והחרטה ממסך כוכן שבוכה פתוכו לגרם כח הסומחה אשר בו והם אינם זוכים לכוון
פניוהוה' שהוא לברא מלאכים קדושים על ידי תבילות של מנות או על ידי ש"ס כהלכתו
וסם אינם יכולים לברא מלאכים ולא שייכו בפמורת שבת כמ"ס פ"א ולכן בהכרח להיות כס
אותה הסומחה לעולם - והנ"כ במראה קדושין אמר רבי יהודה האב שמחל על כבודו מחול
ואמר רב אחי אפילו למד בשיא שמחל על כבודו מחול מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול
ולכן ישראל סנקראים בניס וכול הקדוש ברוך הוא שהוא אביהם למחול עונותיהם על ידי
התשובה משא"כ בפכ"ס קקרא' מלך כמ"ס מילא יורדך מלך הגוים מלך חלקים על גוים
מלך שמחל על כבודו אינו מחול לכן אינו מועיל כס תשובה - וכוה יתבאר מ"ס והיה מספר
בני ישראל כמול סוס אשר לא ימד ולא יספר והיה במקום אשר ואמר להם לא עמי אתם ואמר
להם בני אל חי וכנמר רבי יונתן רמי כתיב אשר לא ימד ולא יספר וכתיב והיה מספר
לא קשיא כאן בעושי רכזו של מקום וכאן שאין עושים רש"מ וק' א' אך העמיר הכתוב ב'
מדרגת שלם כפ"א ב' למה לא אמר דבר והפוכו הילל במקום לא עמי ואמר עמי או במקו' לא
כני ואמר בני' ע"מ' ית היסב כי לא שייך לומר כן אלא אם פ' הפסוק כר"מ כי בגמרא
קדושין בניס אתם לה' חלקיכם בזמן שאתם נוהגים מהנה בניס דברי רבי יהודה רבי מאיר
אומר כן כך ובין כך קרוים בניס פכא' בניס משמיתים בניס סכלים בניס לא חמון כס' ולפ'
לר' דמוטאים אינם נקראים בניס אז גם כסיראל לא וועיל תשובה וכוה יתבאר כי הנכוח
קודם שיעיר ישראל על התשובה כמ"ס אחד כך ותסיר זנוניה מפניהם וכאפסיה מכן שדיה
וג' הוכרח בתחלה להגיד שתשובה מועיל בהם מטעם שבין כך וכך קרוי' בניס זלם (והיה
מספר) ר"ל אף שהם כמדרגה זו שיש להם מספר כי אין עושים רש"מ אם יצאו תשובה
יזכו למדרגה אשר לא ימד ולא יספר וא"ת למה הוא כן עזאז והיה במקום אשר ואמר להם לא
עמי אתם ר"ל אין עושים רש"מ אף על פי כן ואמר להם בני אל חי כר"מ דכין

ע"פ יתבאר גמרא תמוה פסחים פ' האשה וז' תחל' דבר' ס' כסופע א"ל סקב"ה להוסע
חטאו ישראל (גי' עין ישראל) היה לו לומר בכיך הם בני אברהם יצחק יעקב
בלגל עליהם רחמים לא די שלא אמר כך אלא אמר לפניו רבש"ע כל העולם שלך הוא העבירים
באומה אחרת אחר סק"ה מה אשפה לזקן זה אבי אומר לו קח לך אשה זונה ותוליד לך בניס
זנונים ואמר כך אומר לו שלחה מפל כבודך אם יכול לשלחה אף אני אשלח את ישראל סכאמר
ויאמר ה' אל הוסע קח לך אשת זנונים ותוליד לך ילדי זנונים (ספק שלך הם ספק של אחרים)
ואמר סילרס לו' בניס ובת אמת אמר ליה הקב"ה הוסע הוס' לך ללמוד ממשה רבך שכונן
שדברתי עמו פירש מן האשה אף אמת גדול שבמך ממנה א"ל גם לי בניס ממנה ואינו יכול'
לברש' ולא להוציא א"ל הק"ה ומה את' שאשתך וזכר' זנוני ואין את' יורש אם ס'ך ואם של
אחרים כך ישראל סהם בני במוכי בני אברהם יצחק ומה אמת העבירם באומה
אחרת כיון שידע שחטא התחיל לכרכס שכאמר והיה מספר בני ישראל וגו' והוס
במקום וגו' בני אל חי - והנה מה פ"ל הוא א' מס דמוין לב' פלומים סאלה להרדי

מעלות התשובה פרק אחד ועשרים

אשר על כן אמר אם הוא יכול לשלוח וכו' כי שלוח של הוסע הוא כשכיל קדושת הדיבור
ושלוח של ישראל מטום שחטאו כ' למה א"ל קח לך זונה ולא כפרס שכנסים ג' למ"ס ים לי
בניס ממנה הלא גם למטה הוס בניס ואף על פי כן פירש ממנה וע"פ מ"ס ניהא ויכיה פיעור
דכרי הגמרא הקב"ה כ"ל פירוש הפסוק כר' מ' והוסע מתחלה למר כי הפסוק כר' וע"פ מפנה
שהיה הוכרח להודות שפ' הפסוק הוא כר' מ' - בהקדים לכאר מ"ס בגמרא בענין דעבן
במ"ס מטא ישראל אמר רבי אבה בר זכרא אפ"י שחטא ישראל הוא וכו' הוא פ"ט מ"ס
חביבין וישראל למקום סנקראו בניס ור"ל אפ"י שחטא כקרא ישראל כן להק' בה ומועיל תשוב'
כי אב יכול למחל על כבודו : והו' בויאור הגמרא (אמר ליה הק"ה כה לוסע חטאו ישראל)
הורה לו בזה סנקראי' אפ"י שחטאו (הוס ל"ל כנוך הם וכו' כי הלא אפ"י שחטאו קראם
וישראל ולכן בלגל עליהם רחמים אב יכול למחול על כבודו (לא די וכו' וכל העולם שלך)
ופניהם נקראת מלך ואיןך רשאי למחול על כבודך ולכן העבירים באומה אחרת אמר הק"ה בה
מה אשפה ל זה פירוש שפ' הפסוק הוא כר' מ' וועיל תשובה א"ל קח לך אשת זנונים אם
הוא יכול לשלח אז ס"ל כר' זנוני היה לפניו שלא ישלחה א"כ ס"ל כר' לאמר שילחה ב' בניס
ובת אמת וזכר' ית פנים ורביה לכ"ס וכו' א"ל היה לך ללמוד מושה רבך כי אין כבוד שמים
ל'המתין שלך עם הדיבור עד שתטהר עצמך א"ל יש לי בניס ממנה וכו' והוא ש"פ משנה
כדריס פותסין לאדם ככבוד עצמו וכבוד בניו כינה הרי סגדר לגרם חטאו אומרים לו
אלו הוית יודע שלמחר יאמרו כך הוא דרכו של פלוגי לגרם כסיו ועל בכוותך יאמרו פנות
גדושה הן אליו לא היה מוכא בה פנס לא היה מגרשה ופ' ת' יס שלא תמצא אוס שיפא אותן
דאמרי איכסו רחילא בתר רחילא אזלא באומה כן ברשתא זלם ופ' לי בניס ממנה ר"ל והויה
פנס לבני ואפ"י פנס למטה היו בניס ואפ"י כן פירש ממנה משה שאני כי כסאס קוד' הדיבור
וידעו שבשכיל קדושת הדיבור פירש ממנה משא"כ אני שכסאסיה פ"ס הדיבור ואמרו מטום
פנס מגרשה ויסיס פנס לבני ואפ"י שאם לא יפרוש מאשתו יבטרך כ' להמתין עם הדבור
עד יטהר עצמו ואין זה כבוד שמים היה לפניו הקב"ה כקרא אב לישראל והאב שמחל ע"כ
כבודו מחול א"ל ומה אתה שאשתך זונה ואינה עושה דש"מ וכרך בני זנונים וכעוכו דאמה
כן ברשתא כך אתה אומר שאמחול על כבודי רס"ל כר"מ דבין כך וכך קרוים בניס ישראל
סהם בני כחוכי וכו' שאכ"ו שראוי שיקראו בניס אף על פי שאין עושים רש"מ וועיל תשובה
ואתה אומר העבירים באומה אחרת כי אין מועיל תשובה דפי' הפסוק כר' וכסאס חוטאים
אינם נקראים בניס כיון שידע שחטא חזר מדעתו הראפונט והתחיל לכרכס ואמר והוס
מספר וגו' ר"ל אף שיש להם מספר הגיד להם שתשובה וועיל וזכו להיות אשר לא ימד ולא
יספר והסעם הוא כי במקום אשר ואמר להם לא עמי אתם דהווינו אין עושים רש"מ אפ"י
כן ואמר להם בני אל חי והוא דבין כך וכך קרוים בניס כמדרת ר"מ אחר כך הגיד להם
מעלת התשובה על ידם וזכו לגאולה זלם אפ"י ובקבנו בני יהודה ישראל ימדיו) אה"כ הגיד
להם דרכי התשובה זלם (ותסיר זנוניה מפניה) והוא סיככו ועל ידי הדמעה וסירו הרסומים
שהשמייתו כלם חלקים אשר על פניהם ואף גם לא ישובו להרהר החטא כלב זלם (וכאפסיה
מכן שדיה) שהוא הלב אחר כך הגיד להם קצת עונשים והוא מ"ס כוזה שאמר באת הכפט
מהנוף מפסיפוס ממנה לבוסי הזכות אשר כה ומלבישים אותה כנדים בואים וכהס וצפת
אם של בניס לנער הכפט שמהם עד כלות המלחה ההוא זלם אם לא מסוב (פן אפסיטנה)
מלבוסי מעפיה הטובים כהיותה ערומה מהנוף ואחר כך מחכדים הנוף עם הכסמה כמפל

גודל חיוב תלמוד תורה פרק שנים ועשרים

החיוב ע"ס הסומא וא"ס (והצבתי כיום הלכה) כגוף וכפס (ופותיה כמדבר שהוא מלא כחות הטומאה כן מתעלאת הוא מלאכי חבלה שהם כחי הטומאה שפעמו בעונותי והם המכנסים אותו כגיהנם כח"ס כי פועל אדם יפלט לו .

גודל חיוב תלמוד תורה פרק שנים ועשרים

הנה כתבנו בפ"ז בפס הזוהר שעסק התורה לשמה הוא נורף גדול אל התשובה וס"ס

כתבנו טעם לטובה למה צריך סיהיה עסק התורה אחר התשובה ע"ס ובר"מ הטעם כי אם לא שב כראוי אין תורתו רכובה ומקבלת לפני הקדוש ברוך הוא והוא כי בעסק התורה מוסך השכינה עליו ולכן כהיות האדם מלוכלך בכסתי עונותיו אין בו כסא לשרות עליו לא התורה ולא השכינה כי כל חטא הוא קוץ מכאיב וממאיר לזכר על הכסא ויקח דמיון מהרין הפשוט כגמרא שבמקום שיש ריח רע אסור לעסוק עם כתורה ותפלה והעונות כקראים כזאת כח"ס א"ס רחץ ה' את זואת כנות צוין ולכן הקדושים העליונים מתרחקים ממנו אף בעוסקו בתורה וא"ס ולרשע אחר אלקים מה לך לספר חוקי ולכן אחר שבארכנו ענינו וקדרי תשובה כעורר על לימוד התורה וכבאר קצת מתן סברה ועונמי ביטולה וגודל חיובה המפורש בתורה כ"פ והיה אם שמוע וגו' כל הפרשה עד כימי השמים על הארץ והוא בהעיר א' למה כ"פ זו אחרו מעט ועודים טובים ובפרשת בחקותי ופרשת כי תבא כאחרו ועודים טובים רכוס כ' למה תמלת הפ"סוא לפון שלילה והי"א שמוע ולא אמר שמוע אל מכותי וכסוף הפ"אמר לו צווי ושמעתם וקשרתם ולמדתם . ב' למ"ס השמרו לכם וגו' מהיכא תיתי היה לחוס שיעבדו ע' א'אותם העובדים את ה' ככל לבכם וככל כפעם ד' למ"ס לתת להם וכגמרא ללמד מכאן לתחיית המתים מן התורה לאיזו ענין הזכיר בכאן תחיית המתים ה' מה הן ימי השמים שירכו ומיהם כן על הארץ .

לבאר זאת נקדים גמרא ברכות ת' ר"אספת דגנך מה ת' לפי שאמר לא ימוש ספר התורה וגו' יכול דברי ככתבן ת' ל' ואספת דגנך הנהג בה' דרך ארץ (אלא יבא לירי בורך הבריות) דברי ר' ישימעל רש"י אומר אספר אדם פורע בטע' מרישה זורע בטע' זריעה וקוצר בטע' קצירה ודס בטע' רישה וזורה בשע' הרוח תורה מה תהא עליה לא בזמן שוסראל שופים רכוני של מקום מלאכתן כעשית על ידי עמון ולא עוד אלא שמלאכת אחרים כעשית של וכסאין עושים רש"י מלאכתן כעשית על ידי עמון ולא עוד אלא שמלאכת אחרים כעשית של ויר' שנאמר ועבדת את אויביך . גמרא זו תמוה א' אוד מוקי רש"י פסוק ואספת דגנך באין עושין רש"י והתמלת הפרשה היא כעוס' רש"י כח"ס והיה א"ס תשמעו אל מכותי וגו' ב' למ"ס ולא עוד וכו' א"ס ל' פסוק ואספת דגנך דא"ס כאין עושין וגו' יעבוד לאחרים ומכ"ס שיצבוד לעמון ועכ"ת דרש"י לא ריכר מזעמה המכות רק מלימוד תורה ופליג על ר"י ואמר שהרבנים כסתכן אף א"ת סופו לכא לירי הבריות עזא בזמן שישראל עושים וכו' דהיינו כסמקיימים מ"ס לא ימוש וגו' מלאכתן כעשית על ידי אחרים וכזמן שאין עושים וכו' דהיינו שאין מקיימין מ"ס לא ימוש אע"פ שמקיימים מעשה ממצות ואז וזכין שהדגו יהיה שלהם כח"ס כגמרא ר"מ ב"פ רמו כתיב ולקחתי דגני בעתו וכתוב ואספת דגנך ל' ק' וכו' אף על פי כן לא יהיו זוכים סיקוים כח"ס ועמרו זרים וגו' אלא מלאכתן כעשית על ידי עמם כח"ס ואספת דגנך . ולפ"ז המסך הפסוקים כך הם והיה אם שמוע תשמעו אל מכותי לחור ולא תקיימו

תקיימו

גודל חיוב תלמוד תורה פרק שנים ועשרים

תקיימו מ"ס לא ימוש וגו' אז ואספת דגנך ועזא ולא עוד ל' א"ס לא תתעסקו לא בתורה ולא במצות שתהיו אין עושין וכו' כסוג זה אז גם הדגן לא יהיה שלהם ויקוים כח"ס וסופדת את אויביך כח"ס גם ברוש הפ' יהיה אם לא תשמע לקול ה' אלקיך הרי מבואר סג' חלוקין הן העוסקים בתורה ומצות זוכים לכל היעודים הטובים עזא ועכ"ס ובפסוקים במצות לחור זוכים למעט יעודים והם רק טובות עזא ובאין עוסקים לא בתורה ולא במצות אז לא יוכו לעזא ולא עז"ב וכעוסקי כתור לחור אמרו בגמ' כל האומ' אין לו לא תור אפי' תור' אין לו דאמר קרא ולמדתם ועשיתם כל שיטתו בעשייה ויסו בלמודו וכן בתיקונים על פסוק רק אשר תדע כי לא עין מאלל הוא אותו שפחות זכרת וכן במדרש פי תבא כל מי שלומד ואינו מקיים עופשו אמור ממי שלא למד כל עיקר מלה' ד' וכו' ופ"ס ביאור זה בגמרא זו יסכנו כעז ית"ס דברי תוס' התמוהים פס דף ל' ע"ב ד"ה כאן בזמן שישראל עושין כו' וכתבנו ביאורו בספר ק"מ דף י' ופ"ז ככא אל ביאור פ' זו בכללה ותוכן הדברים הם שבפ"ז הזכיר משה את ישראל על לימוד תורה לקיים מ"ס לא ימוש וגו' ולא יספיקו עמם בקיום מצות לחור וזה אחר בלשון כווי ושמעתם את דברי ואחל סיהיו ד' ת מביבים בעיניכם כסם חיים וכן על ולמדתם את כניכם וגו' ולכן קול' שהזכיר את ישראל על ת' כלשון כווי אחר תמל' הרישותא המגיע לאדם אם עוסק רק במצות לחור ואחר כך הגיד שמעלו מוכות המגיע לאדם כעוסקו גם בתורה עם המצות ואלה הם המסך הפסוקים .

והיה אם שמוע תשמעו וגו' ר"ל שתהיו עוסקים רק במצות לחור ועל ששל קיום מצות לחור אין מגיע עכר רק יעודי עולם הזה כח"ס בגמרא תלה המצוה בבר והתור' באור מה בר אינו מנין אלא לפי שעה אף מצוה אינה מגיבה לא לפי שעה וכן כת' דרש' סכרך הרבה מאד א"ר לוי כל מה שהכריות מחנלן מצות ומעשים טובים דיון שהקב"ה יזרית עליהם השמם וכן במד' כל צמל האדם לפיהו אר"ס בר נחמני כל מה שישגל אדם מצות ומעשים טובים אינו מספיק להכל היובא מניו (לתשלום גמול להקב"ה על ההכל שכתן בתוכו ומשתמר ויובא ונכנס בו) לכן אמר הכתוב גם כאן רק יעודי עולם הזה לבד וא"ס וכתתי מטר ארביכם בעתו יורה ומלקים) ואמר אח"כ ואספת דגנך ל' אף שתזכ' שהדגן יהי שלך אמ"ל מלאכתך יהי ע"י עמך אבל לא תזכה סיהיה ע"י אחר' כי פסוק ועמרו זרים הוא בא' בישיע' על לעת' ל' וסכר שהו מעין עולם הבא מגיע בעד ת"ת כח"ס מה אור לעולם אף תורה מנין לעולם ואמר הכתוב עוד ריעותא יבא מזה אם לא תעסוק בתורה רק במצות לחור והוא שיש לחוס שלא תהיה ת' וכופר בעיקר כח"ס רש"י פרשת בחקותי כסם תו"ב וא"ס לא תשמעו לי להוות עמלום בתורה ולא תעשו מואם באחרים העושים ואמר כך פוכא חכמים ואמ"ס מונע אחרים לעשות ואמר כך כופר שלא ביימים ואמ"ס כופר בעיקר וא"ס גם כן השמרו לכם וגו' ועבדתם אלקים אחרים כי על ידי ביטול תורה סופו כופר בעיקר . אחר כך אמר שעוד ריעותא יבא מזה שכאשר תהיו ע"א ואבדתם מהרה וגו' והוא מ"ס כקב"ה מ"ס בגמרא לא חרבה ירושלים עד שבעדו' בתי דיונים ע"א ומה שהמתין להם זמן רב כ"ס הוא בשביל שערין היה ביניהם לימוד תורה כזאל המנגן פשרת כמה פעמים ולא עמסו המלך כל זמן שיכול לנגן לפניו סקכין ידו עכשו על מה שפירא מקדם ואז שאלו לכביאים ולחכמים על מה אכדה הארץ ל' בדור הזה ולא מקודם שהיו אזוב ע"א ויאמר ה' על עזכם את תורתי וכדורות הקדומים היו עדין עוסקים בתורה לכן אז יותר להם ועתה כשבעלו מתור' האבירים ולסגס בכאן כי כאשר לא תהיו עוסקים בתורה אז כאשר ועבדתם אלקים אחרים אז לא ימתין

ימתין

גודל חיוב תלמוד תורה פרק שנים ועשרים

ימתין זמן רב אלא ואבדתם מהרה מפל הארץ לכן אנו אומר לכם שלא תספיקו עמוכם במעשה המצות לכד אלא תתעסקו גם בלימוד תורה ואם אח"כ בלשון ננוי ועממת את דברי אלה וגו' ור"ל פיהו ד"ת מצויים בפינוכם כפי חושי ומת הכתוב פן יאמרו ישראל כמ"ס במד' ד"א וכתורתו יהנה יומם ולילה אחרו וישראל לפני הקב"ה רצוננו להיות יגיעים יומם ולילה אבל אין לנו פנאי (כי אם נהיה קובעים עתים לתורה לא יספיק מלאכתנו לפרנסתנו) אמר הקב"ה קיימו מצות תפלגן מעלה אנו עליכם כלו אתם עוסקים בתורה ואם אח"כ וקשרתם לאות על ידכם וגו' ומת הכתוב פן יאמרו ישראל גם זה א"א כי תפלגן כריכין גוף נקי וגם להזהר מהסת הדעת אשר כדרך להזהר כזה ע"א הכתוב שיש עוד עיקון כמ"ס ט"ס במד' ד"א וכתורתו יהנה יומם ולילה אחרו וישראל לפני הקב"ה רכש"ע רב כונו להיות יגיעים בתורה ויום ולילה אבל אין לנו פנאי א"ל יהושע א"ל הקב"ה קיימו מצות ק"ס שחרית וערבית מעלה עליהם הכתוב כאלו הם יגיעים בתורה ויום ולילה ולכן אמר אח"כ ולמדתם את בניכם וגו' ובסבך ובקומך והוא מצות ק"ס ואמר הכתוב אח"כ המעלה הגדולה פיהו זוכים ע"י תורה והוא (למען ירכו וימכם על האדמה) כמו שהיה האמת שהרבס וימיהם בא"י עד עכשו ו' בת"ד ע"א ואמר הכתוב לתת להם שתהיו ויפנים על האדמה עד תחיות המתים ור"ל שלא יחרב הבית וכמ"ס במד' לכס לא נאמר אלא להם מכאן לתפיות המתים מן התור' ור"ל שיפכו בא"י עד שיחיו גם האבות ולא יהיה חורבן בכתום ואם בימי השמים על הארץ ופורסו כמ"ס ושמתו לעד זרעו וכפאו כימי שמים ר"ל שלא יהיה בית האשון חרב שיחטיך ויחזור ויפכה אלא יהיה כימי השמים שהכל אור ואין בין יום ליום חושך כמו שהוא כימים אשר החושך בכתים כן פירושו גם ככה מ"ס כימיהשמים על הארץ.

והוא ש' ע' י"ד סי' ר"מ כל איש מושל חיוב בת"ת בין עמי כון עשיר בין מלך בגופו בין כשל יקורין בין הוא בחור או זקן גדול אפי' עמי המחזיר על הפתחים אפי' בעל אשה וכנים חיוב לקבוע לו זמן לת"ת ביום ובלילה סכ' והגית בו יומם ולילה ומי שא"ל לו ללמוד מפני שאינו יודע כלל ללמוד או מפני העירדות שיש לו יספיק לאחרים הלומדים ויחשב לו כאלו לומד בעצמו ובהג"ה וכשעת הדמק אפי' לא קרא רק ק"ס שחרית וערבית לא ימושו מפני קרינן ביה עכ"ל. והנה מ"ס סכ' והגית וגו' אעפי' שכוני זה ליהושע אחרו בתוספתא שכל ישראל מזהרים על זה מקו' וזל כאמר ביהושע לא ימושו וגו' ומה יהושע בן נון שפסק בכנס הארץ ושמד לחלקה לישראל כאמר בו לא ימושו וגו'

ועפ"י יתבאר מד' עמוה כפסוק שאחז וזל"ס ראה כי אם שמור תשמרון את כל המצוה הזאת מסו את כל (וכמ"כ מצוה ל' יחיד וכל משמע כלול הכל) ר' לנו אמר זו ק"ס ורכבן אחריו זו השבת ששקולה כגד כל המצות ד"א כי אם שמור תשמרון אמר בר קפרא הכפס והתורה כמשלו לכר אמר הקב"ה לאדם כרי בידך זו התורה ודרך בידו זו הכפס אם שמרת את כרי אשמר את כרך ואם כביתא את כרי אנו מכבה את כרך מנין דבתיב רק השמר לך ושמור את כפסך דא' אר"ס לתה"ד לפני כני אדם לא היה לו כרם בגלגל ולא' ביהודה וכו' כך אסקב"ה תורתו בידך וכפסך בידו אם שמרת את שלי אנו משמר את שלך ואם אבדת את שלי אנו מאבד שלך הוי כי אם שמור תשמרון המד' ב"ב במאי

גודל חיוב תלמוד תורה פ' שנים ועשרים מה

וגו' שאר כני אדם ע"א כו ומה מלך ישראל שלא פסק אלא כנרכי זיכור כאמר בו והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו שאר בני אדם ע"א כו וכרי שלא יעלה על הדעת שאף אם הוא בריך להמוין פרנסתו לא יבטל מלימודו יומם ולילה על כן הושר הכתוב לכתוב כפ' והיה א"ס ואשפת דגך להורות לנו להיות כהב מנהג ד"א וסו' כורך פרנסתו כמ"ס רפ"י שלא לבא לידי טורח הבריו' ואיש כזה יוצא בקביעות עתים כמ"ס תנחומא בשלח רבי יהושע אומר שוכה אדם ב' הלכו' שחרית וב' הלכות ערבית ושוקק במלאכתו כל היום מעלים עליו כאלו קיים את כל התורה כולם וקיים מ"ס והגית בו יומם ולי' אבל מי שפרנסתו מומוכ אינו יוצא בקביעות עת' לא מחוי' לעסוק בתור' יומם ולי' ואינו רשאי לילך כשל רק זמן תפלה ואכילה ומעט שינה ועל איש כזה אמרו במד' רבי פנחס כפס רבי חלקיהו אומר הקובע עת' לתורה מופר תורה של' פת לעשות לה' הפרו תורתך וזל תנחומא למען אכנסו הילך בתורתו אם לא מכאן היה רשכ"ד אומר לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן (פי' שפרנסתו מומוכ לו) שלא היה להם טורח לא למלאכה ולא לטמורה הא' כיצד היה יושב ודורם ולא היה יודע מהיכן הוא אוכל ומאיכן הוא לוכס ולכסות הא' לא ביתכה תורה אלא לאוכלי המן פניו להם אוכלי תרומה פי' אותם ת"ח שמוזקים בידם ומספיקים אותם כרי פיהו יכולים לעסוק בתורה. ואם בגמרא ה"ד חילול הסם רבי יוחנן אמר כגון אבא דמסיבא ד' אמות שלא תורה ובלא תפילין וק' א' א"ל הלך ר"י בלא תורה ותפילין כמ"ס כגון אבא והוא בתענית מבואר בענין אילפא ור"י שפסא ר"י לראש ישיבה והיה מתפרנס מעל כיכור ואם ר"י כגון אבא ר"ל אכנסו כמנפ' שפרנסת' מומוכת להם וסולבים ד"א בלא

במאי קמפלגי ל' ורכבן וכ"ק ור"ס ומה אם סא' ואם כביתה וזה שאמר ואם אבדת וזה שביא משל מה לא הכיח והרכה חלוקים בדכריהם ותפילה ככאר כמ"ק ר"י שאמר דברים ככתבן ורשכ"י שאמר הכתוב הנהג בהם מנהג ד"א וכראה דפליגי במה דפליגי ר"ט דאמר מעשה גדול ור"ע דאמר תלמוד גדול כי במ"ס אית כל המצוה והוא שיעשה דבר אשר שכולל הכל ולר"ע דמ"ס תלמוד גדול א"כ עיקר האזהרה בפ' והיה א"ס על הלימוד יתם הכתוב פן יאמרו אין לנו פנאי ללמוד ונריכין אנו להדר אשר הפרנסה הושרך הכתוב לסורות שיש דבר א' שהוא כאלו קיים והגית יומם ולילה ואם ר"ל זו ק"ס בי בשעת הדמק שא"ל לו ללמוד יוצא בק"ס שחרית וערבית כמ"ס במד' ורכבן פ"ל כר' ערפון דמעשה גדול והאזהרה בפ' והיה א"ס הוא עיקר על מעשה מצות ואם הכתוב פן יאמרו איך אפשר לקיים כל רמ"ס מ"ע לכן הושרך הכתוב להורות שיש מצוה אחת והיא כולל הכל והוא שבת שהוא כקיים כל התורה וזל' דכבן אז שכת פסק לה כגד כל המצות יושו ז"כ פלוגתא דכ"ק ור"ס בהקדים ימנסה שמור לי ושמור לך ה' שומר סכר ויבגמ' ואמאי שזורה כבעלים הוא א"ל פפא דא"ל שמור לי היום ושמור לך למחר ואם היה שמורה כבעלים וכאכר זס יסדבר כפשיעה למד מ"ד בגמ' חיוב השומר אבזה יתבאר המדרש כי כמ"ס כי אם שמור תשמרון דכרי הקב"ה הם להאדם שמור לי ושמור לך ואם עיקר האזהרה הוא על מעשה המצות ושכרו הוא כשהוא שמוזק לו השמם ושמור רוחו כקרכו והרכה שוכות דעוה' הוא כאל' שמור לי היום ושמור לך היום דה"ל שמורה כבעלים ואין מניע ענגם על התרשלות

גורל חיוב תלמוד תורה פרק שנים ועשרים

תורה ותפילין וזו חילול השם אבל די לא
הלך בלא תורה ותפילין וכל דזכני ולא
דמטיבא כלל . ואכתיב האלה המצוות
אותם מחייבים ללמוד גם ללמד לאחרים
כח"ס מהרש"ל פ"ט ו"ל וכל מה שיש היתר
להיות מתורתו ויהיה לו טעמו אחריו הוא
אם לומר ומלמד אבל בענין אחר לא יהיה
כלל ויכול חייב כח"ס פ"ה פ"ד ע"ל
וכראה שלמדו הוא מת"ס בהוריות בהכנה
ב' ת"ס ד"א בן חנניא ור"י בן נודבא
ישויו יודעים לשבר כח"ס טעמו ים כ"ס ולא
יהיה להם פת לאכול וכנ"ל לכח"ס וכתן ר"ב
דעתו עליהם להשיבם בראש ופיר"ג ברי
ישויה מתפרנסים בשירה שיתנו להם ולא
ידנו לקבל ור"ל ר"ב כמדומין אתם שררם
ואני כותן לכ' עבדו ואני כותן לכ"ס ופיר"ג לשי
סמואל עליו עול רבים שאמר ורברו אליו
ללאמר אם היום תהיה עבד לעם הזה ולעל
השמימות להפרכה שיש לו זן הטיבור הוא
סבר העבודה אם הוא לומר ומלמד ב' זן
הוא עבודה שלולא הוא חכם מן הטיבור
ומ"ס אבל בענין אחר לא יחלל הוא משב'
שליהם האוכל הכחות מד' וכו' ומ"ס בל'
המקבל כר"ב בר אבוחי שיהיו השם דמוקד
ופל"ס לא רצה להכות ממה שכתנו לו מן
השמים דשמש דקאמר מאן הוא דאסיל
לעלמיה בחייו כדכ"ס בר אבוחי .

ומ"ש ב"ן אם הוא זקן גדול וכח"ס
בכח"סו סל"ה ל"ת א' מהם הוא
ישלם לפי שמתן התורה אפילו הוא זקן גדול
ישלם רק שמתן לך וגו' וכן יאמר מלבד כל
ומי חייך ובש' שתי' שלח אחרו הפרש מן
מן התורה שוכר ב' לאוין ובג' השם שתי'
יחולק עובר בעצו ור"ב ר"ס ולא בדברים
יחריים ובג' ה' אל' ונתקרא ש"ס עובר
בעצו ובלאוין הוא שכל יום עובר עליהם
ונכתחומא פ' ראש אל' ללמד קבל ינו
שפורס מן התורה כאלו כופר בהק"ה שלא
מתנה

ואם תכנה ודיו מה שאכר מתן שבר על
אותה המנה כי בשמירה ככעלים פטור
בגמיה ואכתיב רק מנוע עונם אם פטור
ועובר על ל"ת כי למד חייב בפשיעה
בשמירה ככעלים ואם ב"ק אחר הק"ה
לאדם ברי בירך כי בר הוא סיגו למנות
כח"ס כי בר מבו"א שמתן את כרו וכו' ועל
פאינו חייב כי אם בפשיעה לכן אמר
ואם כתיב את ברי ר"ל שצבור בפשיעה
על אינו ל"ת והוא בדיוק המכבה את הבר
אז אינו מכבד הקדש"כ על התשלוח אינו
מנה און מנוע עונם ועל מכן ש"ס
כל המנה ק"י על שבת וכו' ד"ט ד"ל
מעשה גדול על דבתיך דק השמר לך וגו'
ועמוד את כספך וכזהר בלכ"ס קדים זוכין
על מנות ולר"ב ע' תורה ומ"ס וממור את
כספך עשה עזרה על מעשה המנה .
ד"א א"ש למד' וכו' והוא ס"ל דמ"ס כל
המנה ק"י על ק"ס כר"ב ד"ל תלמוד
גדול ועל שערך שבר תורה הוא כעו"כ
ס"ל באמר שער לי שום בעוה"ל ואשמו
לך למת והוא לשום"כ כי עוה"כ נקרא
מת' ש"ס היום לעשות ולמתן לקבל
שכרם"ל למד' לכ' בני אדם וכו' וכתחומא
פ' קדושים אל' שה' שבושדה אומר שומר
לי בתחומך ואני אשמך לך בתחומי כך
יא' הק"ה וכו' ר"ל בג"ס כי אם שומר
יתשמרן ולכן אמר בלשוננו תורתו בייך
ולא אחר כרו בירך ועל שאין השמירות
במקום א' ובשעה א' ולא יה' שמירה
בכעלים וחייב טובא אף על התשלוח
תלמוד תורה כדון שומר שבר שחייב
וגם באכזה ולכן אמר ואם חכרת את
שלי ר"ל שבת של תלמוד אינו מאכזה פ"ק
והוא עונם גוה"כ כי ש"ס חייב באכזה
ואם בתחילת דבריו וצדק ברי שאומר
לבעל המנות שיש לו רק כפ"ס אחרת
ואת שלי ללמוד תורתו כי שתורה נקראת
שלי

חיוב להחייק לומדי תורה פ' שלשה ועשרים מו

מתנה לומר אלל כדו מיעסקו בה יומם
ולילה וכתיב כי אם בתורת ה' חכנו וכל
העוסק בתור' ומקיימ' כאלו קבלה מהר סינו
ובפ' חלק כי דבר ה' בזה רבו בחמיה אומר
כל שאכשר לו לעסקו בתורה ואינו עוסק .
ומש בהג' ובשעת הדחק וכו' פירוש
הוא אם אותו בעל אשה וכנס ואותו הפני שאם יהיו קובעים עתים לתור לא יכניק
תלכית' לפרנסתם אז יונא י"ח בקריאת שמע שחרית וערבית כח"ס במד' ד"א ובתורתו והגם
יומם ולילה וכו' אבל אין לנו פנאי וכו' הובא למעלה ואין לפרש מ"ס ואין לנו פנאי שהוא מרוב
עסקים לנכוד בר בעבר כסף יותר מכדי פרנסתו ופרנסת בניו ביה הלא על מ"ס הנהג
כהס' ד"א פרס' שאם תבא לידי בורך הבריות קופד ליבעל מלימודך וכן פירשו במשנה כך
הוא דרכה של תורה פת במלח תאכל אינו אומר על העשיר שימור בחייו צער
כדי ללמוד תורה אלא ה"ק אפילו אין לאדם רק פת במלח ואין לו בר ובקת לישן אלא
על הארץ א תמנע מל' עסקו בה וכן אמר הנביא (למה תפקלו כסף בלא לחם) ופי' מה"כ
אל שלא לזרד לחם לאכול (ויגיעם בלא לשכחה) כי אהוב כסף לא ישכע כסף
ובתחומא בשלח ר"א המורעי אומר כל מי שיש לו ממה לאכול ואומר מה אוכל למחר ה'
מקטני ארצה וכזהר בשלח אל אינון דלא מהימני ביה כק"ה ולא כעאן לאוסתכלא באורחוי
ואינון כעאן לאטרחא גרמיהו כל יומא בתר מונא יומא וליליא דלמא לא סליק טריוויהו
עוה"ל דכסמא מאן גרים לון דא בגין דאינון לאו בני מהימנותא ובמשנה ר"א אומר הוי
ממעט בעסק ועסקו בתורה וכזהר ואתחן אל שיטא דכ"כ צהאי עלמא דבעי לאשתרלא
באורייתא יומא וליליא ולא יתעדי מינה ה' ד' והגות יומם ולילה ווי למאן דאעדי מינה כאלו
אתפרס ואעדי מן חייא הרי מבואר גורל חיוב תלמוד תורה ושלא יבעל ממנה עב"ס כשעה
שהוא כנוי ובעל מעסקו ומלאכתו וגם יסוים לפניו כמה פעמים אינו מתפללין בכל יום
שיעזר לנו הק"ה ללמוד תורה א' הערכ כא וכו' ב' יהר שתרנולו בתורתך ג' ותן חלקנו
בתורתך ד' ותן בלבנו להסכול והאר עינינו וכו' ה' ונחנו מאתך דעה וכו' ו' השיבנו לתורתך
ז' פתח לנו בתורתך ח' הוא יפתח לבנו בתורתו ט' וכשמה ברכי תורתך וכהס' מהג' יומם
ולילה מן כשאר תפלות ותחנונים והנה אותם הפורשים מת' ת כדון לבס איך לא תכסה
פניהם כנסה וכלימה להתפלל מהק"ה כ"כ פעמים בכל יום מה שאין לנו מספ' .

חיוב להחייק לומדי תורה פרק שלשה ועשרים

אמנם מי שחזיק ידי לומדי תורה יכול לעסוק במלאכה וכמשא ומתן אף יותר מכדי
פרנסתו ואף אם לא יוכל לקבוע עתים לתורה מפני העוה"ל יונא כק"ס
שחרית וערבית ועליו כאמר שמת זכולין בשאתך וישאכר כאוהליך וה' דומה למ"ס י"ר ס' ר' מ'
היה הוא בריך ללמוד ויש לו כן ללמוד ואין יהו זמנת להספיק לשניהם וכנו מכן ומשכיל מה
טילמוד יותר ממנו כנו קודם לוכן גם דבר הזה ואעפ"י כן כשעה שהוא פטוי מעסקו אינו
רשאי להיות כשל אלא יקיים מ"ס לא ימוס וגו' כפי כחווהגת שאלו וכו' סל"ה על מ"ס בגמ'
אמריו לומר למה לא עסקת בתורה אם אומר עשיר היתני וערוד בכספי אל' כלום הית'
עשיר

חיוב רהזיק לומר תורה פ' שלשה ועשרים

פסוק יותר מר"א בן חרסום וכו' וק' מה היה דעתו שהשיב פסוק הויתו מכ"ס היה לו ללמוד
אתורה משומר וכתב הוא אל מטענתו הוא שהיה פסוק והחזיק ידו לומר תורה וסובר שדי לו
בזה ואינו מחויב ללמוד בפעמו ולכן היה טרוד באפיפת תמון איש פזה ר"א ב"ח מחייבו כי
בדואי היה מחזיק ידו לומר תורה ואף על פי כן היה עוסק בתורה ויום ולילה ואם יאמר
העשיר אם אינו מחויב ללמוד בפעמו מתי טיפ לי פנאי אם כן איכני כרוך להחזיק ידו
לומר תורה הכס וראה מ"ס ירושלמי פ' אלו כאמרים רבי אחא בשם רבי תנחום בר חייה
למד ולימד ושמר ועשה והיה סיפוק בידו להחזיק ולא החזיק ה' בכלל ארור רבי ירמיה
בשם רבי חייה כרבי אבא לא למד ולא לימד ולא שמר ולא עשה ולא היה סיפוק בידו להחזיק
והחזיק ה' ככלל כרוך. וגורל החיוב להחזיק ידו לומר תורה הוא מן התורה כמ"ס
במדרש אלו כאמר ארור אשר לא ילמד לא היתה תקומה אלא אמר אשר לא יקום אלו כאמר
עץ חיים היא למעלים כה לא היתה תקומה אלא עץ חיים למחזיקים בה והטעם לזה כמ"ס
פרשת כו וזל ת"ח כנוי דמלכא אתקריאו שבתות וי"ט ולית לון מרלהון דלאו איכון כנוי מלאכה
כשאר עבדין בכנוי דחולון אגרא דלהון כעלמא דין וכעלמא דאתי למענא לון כלל מינוי מאכל
ומסקא ולאקריא לון כלבוטון ספירון כמה דאיתמר כי"כ כדדהו ככסות נקיה כל מה דעביד
ב"כ לשבתות ויום טוב אית לון למעב' לון ומאן דמחלל שבת חייב סקילה והכי הוא המשתמש
בשוכה הלכות דמחלל תורתו ומכ"ס דמבוי ליה כאלו מבזה שבתות ומועדים ואוקמה
מארי מתכיתין המבזה את המועדות כאלו כופר בעיקר וכבונא דמאני בית המקדש אתקריאו
קודש ה"כ כל מאן דמשמש לת"ח אתקרי קודש ותלמודים דרב דאיון לקבל אכרי אתקריאו
קודש קדשים ורזא דמלה והכדילה לכס הפרוכת בין קודש ובין קודש הקדשים והטעם כתב
הר"ח כי ת"ח זוכים בחול לאותו נשמה יתירה מה שזכה ע"ה בשבת וזל ר"ח וכפס תלמוד
שכס אתקריאת שבת מלכתא כפסיתירה. וגורל שכרם הוא ה' שסוף מתכרך מן התורה
על הר גריזים כך רך אשר יקום את דברי התורה ופירושו של יקום ימציק את לומדיה וכונן
ויחי מאן דקעיד למארי דאוריית' כעיל ברכאן מעולאותתא ולא עוד אלא דוכי לתרופתורה
זכו יפותרא דמתברך כהאי עלמא זכו למסוי ליה חולקא כעלמא דאתי וכו'. ה"ב מ"ס
בגמרא עובר עלינו תמיד אמר רבי וכו' כרבי תנינא משום ראבי' כל המארה תלמוד חכס
בתוך ביתו כאלו הקריב תמורין וכיומא אמרו הרבה לכסף ויון ע"ג המוכח נסך בגרוס
של ת"ח ה"ב ככתובות א"ר עמי הארמות אינם חיים שכאמר רפאים בל יקומו במרפה
שמו בד"ת הכתוב מדבר א"ר כל המשתמש באור תורה של תורה מחויבו וכל
שאינו משתמש באור של תורה אין על תורה מחויבו כיון דקא חזי דקא מצטער א"ל
מצאתי להם תקפה מן התורה ואתם הדבקים בה לקיים חו"כ כלל היו וכו' אשכח להרבך בשכינה
והכתיב ה' ל'קייך אם אוכל הוא לא כל המשי' בתו לת"ח והעו' פרקמי' ע"ת ה' והמתעסק
במזון ת"ח כדי להגיע להם שכר והם פנו' ויעסקו בתורה ע"ז והמטה ת"ח מכסו כלו
מרבך כשכינה וכתב חיים כלכס היום על ידו דבוקים אל הת"ח וכו' לחיות והטעם לזה נראה
שהוא כמ"ס ב"ר ובח"ל ס"א להדבך בשכינה כ"א באמצעות הכסחה ולא בכשמה כ"א
באמצעות הרוח ולא כרוח כ"א באמצעות הכסף ולרוח נשמה אין זוכה כ"א בעלי
תורה כמ"ס פ"ב ולכן אם הוא מתדבק בת"ח והת"ח בשכינה ועל ידו גוה הוא רבוק בשכינה
ויכול לחיות ובח"ל וזל ורע כי לת"ח נס כימי החול ים לו הכשמה דאכלות ולכן אין לו
צעולם הנשמי כלום וכמה שמאכלו ומסקהו הע"ה נעשה בזה תיק ולבוש על הת"ח

ונעמדה

חיוב רהזיק לומר תורה פ' שלשה ועשרים מז

רבעמורי שם מ"ס אכחו פה אלה כלנו חיים כי ע"י משה סכל גופו נעשה כאש בהיותו
בהר ובחלק הרוחני היה דבוק בשכינה ובחלק גשמי שבו היה רבוק לישראל כן עבין הזה
הד' ללא שחוט להם מ"ה ככסין פגום כמ"ס ר"ח פרשת כו ת"ח לית לון מזונא ואי ע"ה סביל
לית כממוניה ואתפיהו ביה כפוס רעותיה לשמשא לאתנהב' כפוקידין כפוס רעותיה ותיקיים
בזה אדם וכהמה תופיע ה' ויפיע ליה מסוד וגזילה ויפיע ליה ממרת דהין ללא שליט עליה
ויפחוט ליה ככסין פגום דאיתמר ביה לכלכ תשליכון אותו דאיהו פ"מ ועבין סכינים האלה
כתבאר כ"ח פרשת שמיני ובח"ל.

ועונש מן ספיט בידו להחזיק ואינו מחזיק מלבד שאינו זוכה לכל הטובות הנזכרות
לא אף מעטרת להיפוכו' ס"א פשו מאור מן העור כמ"ס ארור אשר לא יקיל וכתבנחומא
אלו כאמר אשר לא ילמד לא היתה תקומה לשונא ישראל אלא אשר לא יקום את לומדיה ה"ב
ס"א יקום בתחיית המית' וכזוהר פ' כראשי חשיב ליה בין ה' מינוי ערב רב וספ הנשמו' הרעות
המגולגלין פתה בישראל וחד מנייהו כת רפא' והס' אם יחזון לישראל כדנח' ואיתרסלון ליישבם
ביומא דייטי פקידא לישראל איתמר בהו ותאבד כל זכר למו' כמ"ס א"ו הוא למיקס כעונש
זה אם מתרפאים למעבד עיבו עם מארי דאורייתא הד' דשמיט ליה מ"ה בסכין פגום
כמ"ס בשם הזוהר ובח"ל פ' לה' ס' ככסין פגום אגרת ומכוסכת שהוא ככלה
או הוא טמא אשר כל החינוכים שולטים בו כמ"ס לכלב תשליכון אותו ה' סגורס אריכות
הגלות כ"ס כזוהר ושלח וזל ומאן דלפי באורייתא ולית ליה מאן דחשיל לכיסתו לאתתקפא
על דא אורייתא משתכחת וכו' ומלכו אחרת אתתקוף בכל יומא וכו' הו' מ"ס כ"ח חלק
כל שאינו מהנה ת"ח מכסיו אינו רואה סימן ברכה לעולם וכפרק הספינה מו' שעיניו נרות
בת"ח שלא להכות ויכבדו עיניו מתמלאות עשן בעו' ה"ב ה' סגורס שמונס של ישראל הולך
וכלה בארנוניות ובח"ל כמ"ס ר"ח בהעלותך וזל ובגלו' כתר' לית מית' לא עוני ועני חשוב
כמת' ואין עתידין דאשתארין בהון יתקיים בהון כרפ' הס' באוריית' כרפ' הס' למעבד טיבו עם
מארי דאורייתא נאכסי חיל המסככים מעור לעיר ולא ימכנו וכרפ' המס' ולא עב דין
טיבו בג"כ תככ' העבד' וכו' ואל יעשו בדברי עקר דאיכון משקרין ואומרין דכובד המס' עליהו
בגין ללא יעבדון משקרין כמלוליהו ומלבד פשו מעתד לכל העופשי' שבו' כענין הדק' בכמה
לאיון כמ"ס בש"ע י"ד סו' רמ"ו. ודע סכל הפעולו טובי' שעו' ע"י עסק התור' וגם המעלו הגדול'
שזכה ע"י עסק התורה הוא אם הוא נדיק תמים במעשיו כמ"ס ראשית חכמה יראת ה'
ובגמרא אמר ר' יונתן מ"ד למה זם מחיר ביד כסול או לשוכאיהם של ישראל שעופקים כתורה
נאין בהם יראת שמים א' רבא לרבנן במעותא מניכו לא תרתו תרתו נהנס לפי
שאת' עמלי' בתור' כעו' ואם לא תקיימו תרתו תרתו גיהנס ובחייכם לא נהיתם בעולמכם
ובתיקונים זל ומאן דמשתמע קליה בין בכלותא ובין באורייתא בלא דמילו מיד
ושמע ה' ויחד אפיו ובספרי כי דבר ה' בזה זה הלומד ואינו עושה שוכה לאחרים
ואינו עושה ולא די שאינו מקבל שכר על לימודו אלא כענש על לימודו כמ"ס במד'
כי תבא לשמור ולעשות את כל מצותי א"ר חלפתא כל מי שלמד ד'ת ואינו מקיימה
עונשו תמור מתי שלא למד כל עיקר מכין מ"ס יוחן דשע כל למד דקא חבל אם למד
ולא קיים לא כחנן וכמו שאמר פתיקונים שעלו כאמר אותו תשחית וברת כי הוא
נקרא חילן קרא וכמ"ס בשם הארי' זל סכלומדו הוא מוסף על חטאתו פשע אם
כן הוא כענש כמו על כל העבירות.

חיוב להחזיק לומר תורה פרק שלשה עשרים

מה מוסקה ופועל על ידי לומר הוא אם עוסק בה לשמה כמ"ס בתעניות ר"כנאה או
כל העוסק בתורה לשמה תורתו נעשית לו כס חיים שנאמר עץ חיים הוא
למחזיקים בה אבל אם אינו עסק בה לשמה הוא לו כס המות כ"ו ונו' ופירושו
של לשמה כתב ס"ה שיעסקו בתורה כדי לקיים מה שזכר הק"ה בתורה כמ"ס
ולמדת אמת ועשייתם ויעשה מוסכם בלבו מה שמצא סס מה שזכר לעשות
ועשה וד"ת מהם ענייני ידיעות וחקירות והשנות למד"ס כדי שידע שמו יתעורר ונדולתו
ואז יתלהב לבו ליראה ולהאכה אותו ובר"ה בכיבוד כל העוסק בתורה לשמה וכו'
אם הוא לומר ע"מ לקיים או אף מה שא"ל לו לקיים ה"ל כאלו קיימם כיון
שמדבר לא חסר והק"ה ודע מה שכתבו העוסק שכתב לידו וקיימתי וז"ל אליו
ב"א שקיימתי את התורה מאלף ועד ת"ו וזו דבר נכבד וכו' אלא קיימתי מה דאפשר
ועוד לקיימם וכן אר"ל וילכו ויעשו בזו וכי מיד עשו ויאלץ לא עשו אלא כד"ל למד"ס
אלא כיון שקבלו עליהם לעשות כאלו עשו מיד עכ"ל ובר"ה כמ"ס התקונים שיהיה
כוונתו לומר השכונה ב"א יהיה כוונתו לתועלת עצמו להשיג חכמה או לשכר עו"ב
פעל זה מתרעמת השכינה ואומרת וכל חקרו כתיב השנה וכל מה דעבדו לברמיוסו עכ"ו
ובבבונת האלה נרדף להוציא כשפתו בתחלת הלימוד וז"ל ס"ה כשפתו הספר ואמר הכני
רו"ל ללמוד כדי שיביאני לירי מעשה ולירי מדות ישראל ולירי ידועת התורה
והריני עושה לשם יומד קב"ה וסוכותיה והוא תועלת גדול כי כאשר אומר שהוא
לעבודת ה' יתעורר בדבורו מלאך קדוש והוא יסייעהו בלימודו ואז אף אם לבעמי יהרהר
אזנה פניו בלבו שלא לש"ס אין להספ"א שום אחיזה באותה מנה ובאותה תורה כמ"ס ע"ב
גם ע"ז וכול לזכות לרזי תורה כמ"ס במשכ"מ"א כל העוסק בתורה לשמה זוכה לרבו הרבה
וכו' ומגלין לו רזי תורה ונעשה כמעט המתגבר וכשרי שאינו עוסק מאליו כלתי
הצטרכות לטרוח ולעיון בה ולהוציא טיפין של מומי התורה מן הסלע ובפ"א כתבנו מי
שהוא חיוב ביותר באותו הלימוד ופאולתינו תלנו באותו הלימוד גם ע"ז זוכה שמחדש
חדשים של אמת בתורה כמ"ס האר"ל ז"ל מי שקורא בתורה לשמה בלי שום פנייה כלל אז
המלאך הסוכר מפס יהיה קדוש מאד ועליון בכל דבריו אמנם אם התורה היא יהיה בה
קצת מחשבה רעה שלא לשמה או אינה סיבופי וטעות כן המלאך הכוזב מפסי יהיו כו' תעורבות
רעים כי כשרא מב' בחינות מטוב ורע ואינו באמך בכל דבריו עד כאן לשונו . וכזה
כראשית פע"ז בורא רוקע שוא וגורם כמה רעות בעולם רחמנא ליבלין . וכזה כרך מאריך
בפענין זה ע"ס ותולה ההריגו ללף לפי כפשות שבהרבו בימינו כמלכות פולקמעת שכל לימוד
מבולבל מעשו חרודים ולא ע"פ הא"ל ובוה כתנו כח לאיש תהפוכות לשון שקר ועשה בהם
רוקע שוא להרוב כמה אכסלמין כמ"ס הזהר . ומהו כקרא שלא לשמה כנדרים להאבה
את ה' אלוקיך שלא יאמר אדם אקרא כדי שיקראוני חכם אצנה כדי שאהיה זקן וישב בישיבה
אלא לימוד מאהבה וסוף הכבוד לכא ר"א עשה לשם שועלם ודבר בהם לשמה לתעסע עטרה
לסתגלל בהם ולא קורדוס לחתוך בהם ומה בלשכר שלא כשתמם אלא בכלי קודש סנעשו חול
בעקר מן העולם מי שנשמתם בכתיבה של תורה עאלו ובתוספת ברכות וע' מקום סכדגו על
מה דאמר דכ כל הלימוד שלא לשמה כח לו שלא כשרא ז"ל ואע"ג דרכ גופיה אמר לעולם
יעסק אדם בתורה ואף שלא לשמה שנתוך שלא לשמה בא לשמה הכי מירי כנון שלומד
כדי להתיישר ולקטור ולקפח את חבירו כהלכה והתם מירי שאינו מתכוין לשום רעה ואז

ו'ע"ב

חיוב להחזיק לומר תורה פרק שלשה עשרים

ויאעפי' שלומד שלא לשמה ימנה קעביד וכזהר ויפב'ל כל מן דאשתדל באוריותא להו ליה
חיין בעלמא דין ובשלמא דאתי וחי בתרין שלמין ואפילו לא אשתדל בה לשמה כדקרא יאות
זכי לאגר טב בהאי עלמא ולא דיונין ליה בההוא עלמא ית"ה כתיב אורך ימים
כימנח אורך ימים בההוא דאשתדל באוריותא לשמה להו ליה אורבא דומין אינון ומוין
ודאי בשאלה עישר וכבוד אגר טב וטלוה אית ליה בהאי עלמא דרי מבואר פג' סלוקות קן
העוסק לשמה זוכה לכ' עולמות וכו' ואלא לפתח זוכה לעולם הזה והל ומד להתיישר ולקטור
וכו' כות שלא כשרא וסנהפכה שלייתו על פניו ולא יפא לאור העולם וז"ל חס"ל .

אמנם ימינו עוסק בתורה לשם עושר אפשר שמתוך ס"ל יבא לשמה שהקליפה אינו קשה
כל כך ואפשר שיכנס אל הקדושה כע"ה עכ"ל . ויגורל . פסכ' ת"ת הוא
בעולם הבא כמ"ס אליו דברים וכו' והק"ה קיימת ל"ב זכו וית' כנדר סולס והטעם כתב
דמא ס"ה כי בל מנוס יפ"ה סודס קדושה כ"א ואל לפי בחינת סודס וכאשר עושה אור האדם
יתעורר מקורה ועורפה ויתרבה אורו ויתרבך בצורם כפשו של האיש שהוא מתעלפל ער
חלק כפשו בו למטה לארץ ויקנה התעשעות קדושה ומה ג"כ כל עצמו ובשרו לפי פרכו אמכ"ס
אינו רומה אור ופעם הסתרכה ונפצע ע"י עסק התורה לשמה לאותו הפעם הסתרכה על ידי
עסק כל מנהג ומנהג בי כמו חילן ועכ"פ דבר הזה והעוסק בעבודת האילן הוא מטיב לכל
שכפיו כי בלם יובקיס מנועו ומיטקתו אשר יונק זמנו משא"ב העוסק להשקות א' מצנפי האילן
כי לא יפול רק להעפף לכדו כמו כן העוסק בתורה הוא מרבה אור ונפצע רב אל כל פרמי
מניתוח כי בלם כמסכים מפורש ונפצע רוחניות התורה כי היא סבולל אותם יוהם אסתעפוס
מבחינותיה כנודע משא"ב לעוסק במנהג א' הוא כותן כח ואור רק בה לכה בי הכל ימטוב
ואל חלקן ואין חלק מעיב אל הכל ולא אל חלקן וזלתי צ"ל ושכר עולם הבא הוא הדרה ללא
אפשר למעט כשפתיה כז"ס עין לא ראתה אלקים וזלתי ומה שע"פ הרוב אין לכפלי תורה
מיו עושה אצור כמדרש אמרה תורה לפני הק"ה כתיב אורך ימים כימנח וכפ"ה אלה עושר
וכבוד מפני מה בני ימניו (אל איס פירות מעשיהם בעה"ז) אל לנכחיל אהבי ים ואוגר ותיה'
אמלא ופי' רמ"א ש' לפירות מעשיהם הנה מפשיק לשם אך מה שלא יאכלום בעולם הזה
הוא כי אונותיהם אמלא בי אברק ש"ית ע"ז זקין ע"ד אמלא אונותיהם משא"ב אם
יאכלו הפירות בעה"ז יבכר מהם הזלנו . הכ' שמטיב אל כל העולם כי הנדיקים על ידי
עוסקם בתורה מקיימים את העולם כז"ס פ"א ס' בעולם הסגמות כמ"ס הזהר וכפ"ה
שהוא דרוף אכתרה וחדבך יכני יסכין לה אבדא דלית אברא בההוא עלמא
באיון דמשתדלי בהמתא לאומתכלא בוקרא דמריהון וכליה תלקיהון בעלמא דאתי
דכתיב אשרי אדם מצא חכמה וגו' ה"ל מ"ס כנמרא כל השתמש באור של תורה על תורה
ומיניהו א"כ הוא מחזיק ידו לומר תורה ה"ל מ"ס כווסר מיישרה שמהלך מט"ס כשפת
התמיהו יאמר לכל א' הגיחאני מעש מוס מבדך אמור לי רמי ידועתך בתורה כשהיי' באותו
העולם ה' שמקרב את הנאולם כמ"ס הזהר כראשית לא יתער הקדוש ברוך הוא למערכ
לישראל אלא בד' ותערוך ישראל בימינו דק"ה ומאו' בינו תורה ונ"אז' ז"ל אמר הק"ה
כשמינו ישראל לעסק התורה אטובאלם והטעם לזה לפי פשוטו כי בגאולות ראשונות
לא זכרן לאלוה העולם הזה וזה היו יכולין לזכות על ידי מעשה הצדק וע"י התשובה משא"ב
בגאולה השנייה כנסה להיעזרים הנא צדים למי עולם הבא זה א"א אלא ע"י לימוד תורה
כמ"ס פרק כ"ב ולכא אל תוכן הדבר כדא' אהוא ע"ס א' כשרא כוזן סקולו

קול

חיוב להחזיק לומר תורה פרק שלשה עשרים

קול יעקב בכתו כנסיות וכתי מדרשות אין יהודים ידו עמו והוא ע"פ מ"ס פ' הנחל אמר
דבי רבא רבא דרב קטינא התוקף בעבדו של חכירו ועשה בו מלאכה עשור ומסיק והוא
דלא בוטלו מתלאכת הבו ובמ"ס שלמה היה בעטיה על עדרו חכירך כתב רמ"א שהפדים
של מעלה נקראו כ"י חכירים להק"כ כה בעמין שלק העולם לע' פדים והטיל גוללות וחלק ה'
עמו יעקב חבל כחלתו וכן כתב הוא אל בזכריה י"ב במ"ס חרב על רושי הוא הפך של או"ה
ואחר כך ועל גבר עמיתו הם מלכי ארץ כי ישראל פהם עבדיו בטלם לו לעבדים ובוה הוא כ"י
עמיתו עכ"ל ובזוהר שמת במ"ס ויקם מלך חדש על מצרים שהפך של מצרים נעשה לו קיום
חדשה כי הפעבוד שהאומות מפעבדים בישראל הוא שהפך שלהם מתנכר עלינו ולפי ה"ל הפך
תוקף בעבדו של חכירו כמסול כמו ולכן כפי שפסקו בתורה אין הידו ידו עמו כי הפך מתירא
לפעכר כס דה"ל בעולם ממלאכ' רבס ואם אין קול קולו של יעקב דמ"ל לא ביטלום ממלאכת
רבס אז יהודים ידו עמו ואם יוכא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים ואח"ל על שרפו ידוהם
מן התורה: ובמ"ס ק"כ כתבנו שזה היה כונת פרעה שקודם שפיעבר בישראל ביטלם מן
התורה ופיתת אותם לפ"א שלהם כמ"פ ת"מ במ"ס זימרוו את פיהם את כל עבודתם
אשר עבדו בהם וזה היה טענת שר של מצרים הללו ע"פ אזהלתו ע"פ א"כ אין חכי חיוב על
הפעכור של הם דה"ל לא ביטלום ממלאכת רבס כי הוא הוה דן אונם כרצון ולכן קודם שגלם
משה ואהרן לפרעה שלחם תלה לישראל להשריטם בעבודתו יתם כמ"ס לך ואספת את זקני
ישראל ופחצו לקו"ך ואחר כך וכאת אל מלך מצרים ואמי ידעתי כי לא יתן אתכם להלך
ושלחתי את ידו והכתי משעם שלא יעמישו על העבר רק אחר שישעבר כס אחר ההתראה
זהו כי קודם זה ה"ל לא ביטלם ממלאכת רבס ולא היו המצרים חייבים על הפעכורם ולכן
אחר שנאמר ויאמן העם ויקדו וישתחוו דה"ל ביטלום ממלאכ' רבס אז הוא ראוי לכל העונשים
ולכן ככל השלחות אמר שלא עמי ויעבדו כי ואם מאן אתם לשלח אז חכיא המכה פלוגי ולכן
באולתו כ"ב תלויה בעסק לימוד התורה במ"ס ישקוד ה' על כהא המרום במרום
זהו שפיל תלה את הפך של האומה ואח"כ על מלכי הארמה בארמה ואם אין הפך חיוב
אין לדין אותן להפילו וזה שאמר הקדוש כרוך הוא כשיפוכו ישראל לעסק התורה חכי
בואלס. וליתן עשם לשבח למה לימוד תורה נקרא עובד במלאכת רכו הוא ע"פ
מ"ס שלימוד תורה כרוך שיהיה לשמה ופירוש של לשמה כתב הר"ח בשם התיקונים
שהוא לומד השכונה ולו והוא קלא אמר מה אקרא זיל ואימא לון דישתדלון באוריית להברא
פכינתא עם יוק"כ כנוכא דדוד דאמר אם אתן סיפס לעיני וכו' עד אמכא מקום לה' ואילן
המשתדלון בב"ה ובאורייתא לא משתדלון אלא לברמיהו ובניייהו אי תמר וכל חסדו כתיב
השדה כל מה דעבדו לברמיהו עבדו ואז ה"ל מלאכת עמ"ל אבל אם לומד לשמה ובורס יחודים
מעלה ה"ל עוסק במלאכת רכו ועל ידו לימוד לשמה יכול להיות ז"ל ר"מ כל העוסק
בתורה לשמה וכו' ומגלן לו רזי תורה וכפ"ד כתבנו באריכות בשם הזוהר ותיקונים ומבאר
להדיא כשקוי מלאכי שבא"ל כ"ב תלויה בלימוד אורות התורה ע"פ ד"ק ט' צ"א

ועתה כבאר קצת סדר הלימוד ראשונה חייב אדם להיות עמל ויבנה בלימודו ויתר חכמו
הפנתו כנון אם הוא בעל מקרא מחויב ללמוד גם קצת משניות כפי כחו והפנת
יפכלו וכאשר יראה שאינו יכול להשיג הדקה בלימוד משניות אז יוציא ידו חובתו כזה שלמד
מקרא ואותם קצת משניות שלמד וכן אם הוא בעל משנה מחויב להיות עמל ויבנה בלימוד
קצת גמרא כפי כחו והפנת שכלו וכאשר יראה שלא יוכל להשיג הרבה בלימוד גמרא אז יוכא

חיוב להחזיק לומר תורה פרק שלשה עשרים נא

אם בלימוד משנה ומעט גמרא שלמד וכן אם הוא בעל גמרא אינו יוצא ידו א"כ הוא עמל
ויבנה ללימוד גם סתרי תורה וכאשר יראה שלא יוכל להשיג באותו בלימוד אחר הוניה והוא
בעל יראה אז יוצא ידו כמה שלמד מקרא משנה וגמ' כי בודאי לא נקלק לנשמתו ויתר כיופי
ואם אינו עושה כן ענוש יפנס כיום הדיון לעתיד בעמק והופנט כמ"ס במדרש ש"ס וכפ
אשר ביארנו אותו בש"ס יתם פרק ז' כיד ה' הטובה עלינו ע"ס ת"ס מלתא בטעמא והפנית
כרוך האדם להיות חוזר על לימודו כמ"ס פ' חלק כי דבר ה' בזה רבי יהושע אמר זה
שלמד ואינו חוזר דומה לאשה שילדת וקוברת ובמשנה כל הטובה דבר אמת שכתו מעלה עליו
הכתוב כלו מתמול כנפשו ס"ק השמ"ל וכו' יסורו מלבבך כל ימי חייך ואמרנו בגמרא
קשה מכל הקללות שנה' והפלה ה' את מכותך וכו' וכתוב הכני עסק להפילא הפלא ופלא ואבדה
חכמת חכמיו ובינת נבוכו ותסתתר ובפ"א כתבנו שאין העונש לפני אלה בשום כי אות טעמא
בתורה ולא חזרו על לימודם אין מניע להם עונש ניהנס רק בוסה וכלימה ליום הרע ופניהם
כמוכות כנ"ע אבל אותם שלא למדו כלל לפי כחם והפנתם להם מניע עונש ניהנס כמ"ס
במדרש ס"ס וכמ"ס בתיקונים ולו ויילן לכני פשא דלא משתדלון באורייתא דאתקרוחו עניס
יבטיס דאינון עתידין לאותקרא כבודא רניהנס וכו' ועס כתבנו עשם לכנס על מי שלא למד
כלל אפילו במקרא כי לפחות שבישראל בחלק לנשמתו עכ"ל לימוד מקרא והוא לא עבד אפי'
במקרא שחכירו ניהנס' כנסלון ומפליכון אותו לניהנס' כלי פוסם שלה כמו במאר חלוקות שואלן
לכ"א וא' למה לא למדת לימוד פלוגי כי מי שלא עבד אפילו במקרא אין לו התנכלות להטיב
לכן אין שואלן אותו מקרא למה לא למדת ומצירי ניהנס' וכו' ובפ' הספנס אמר ר' אמר דב
כל הפונס מ"ת אש חיובלתו שנאמר ונתתי פני בכס מהאש יבאו (מן התורה שנקראת
אש) והאש תאכלם כי אמתא רב דומי אמר רבי יוחנן כל המתרפה מ"ת בופל כניהנס' וגו'
וכותר כרוך לעורר מ"ח כי רובס אין חוזרים על לימודם פיהא תלמודן בידם הן מקרא הן
משנה הן גמ' אונס חסי' להיות בקיאי במקרא ולר"ג ד"א ככלתו מה כלם מתקטט ככ"ד
קייסוין ובוא"ף ת"ח כרוך להיות בקי' ברפידים ואיך לא תכסה בוסה וכלימה את פניהם ואנה
וילכו את חרפתם שבא"פ"ס הרוב לפני מלך מ"ה הקב"ה בעונות הרבים בעירון המעשים

ובחוקר מן המבמה כי מה שלמד היום משתבח ממנו למחר
והשלישית מ"ס זוהר כראשית ולו יסרנו המים בהאי קרא אית תלת פיקודין חד למלשי
באורייתא ולאשתדל' בה ולאשפא לה בכל ומא ולא תתכשי מוניה וכו' והנה
מ"ס לאשתדל' בה פיה"ר שנויך להשתדל בה להטיב בתוכיית' בעומק הדבר מהו עונק פו
כמ"ס אם תקשנה כספך וכמטמונים תחפנט עי' ומ"ס ולאשפא לה בכל ומא כתב הר"ח ס"ל
שישתדל לפרות ולרבות כה כמו שנויך לפרות ולרבות במין הנשמי והוא שלא יהיה פכלו שקור
שאינו מוכיא פירות ואם ודלא מוסוף יקוף שלא יפא האדם לומד היום מה שלמד
אתמול ואם הוא אינו מוסוף כדי להוציא פירות הרי הוא כפץ יבס פכודתין אותו
ואין בו תועלת אלא לאור עכ"ל. ולפי מ"ס בפ"א שלא לכל אדם נחלק כיופי פוכל
למד כי יש קצרי יד שלא משיגים רק ללימוד פשוטי תורה לאנשים האלה דיו אם
לומד כל יום מה שלא ידע מקודם
ובזה ה"ל פריה ורבו
בתורה וכ"כ תלמודי
האר"ל זל.

מצות

א ב ג ד ה ו ז ח ט י

מצוה להוכיח את רבירו פ' ארבעה ועשרים

הנה אחת מרמח מ"ע היא מצות הוכחה והיא אינה מוטלת על כל ישראל אלא אם כן כשעת מעשה דהיינו שראה אותו עובר עבירה חייב למחות בידו כמ"ס בערסין ת"ר מבין לראיה כמבדו דבר מבניה שחייב להוכיחו שחומר הוי"ו את שמויתך הוכיחו ולא קיבלו ממך שיחזור ויוכיחך ת"ל תוכיח מ"מ מה שאין כן שלא כשעת עבירה אפי' שיודע שחטא אין החיוב על האדם להוכיחו וכמ"ס הושע אך הושע אל ירכיב עליו שחטא מיעוט איש אל ירכיב ויוכיח רבים אלא להגיד למי שיש בידו למחות סיוכיח אותו ויעשה בידו שלא יעשה עוד כזה החטא כמ"ס לפנינו משא"כ מי שיש בידו למחות החיוב עליו להתאמץ לרע מעשה בני העיר ולהוכיחם על העבר וללמדם ד"א ומוסר ואין יתנהגו להם במ"ס ת"ד"ה היה להם לכנהדרו גדולה לחזר על עוונות ישראל ללמדם ד"א ומוסר הובא לפרש"י ז"ל ואתם חכמים שיש להם הכנסה משל כבוד של עליהם החיוב כוונת כמ"ס פ' כ"ג כהם מהרשל שאין להם היתר להכות מתורתם אה"כ הוא לומר ומלמד לאדם וי"ל שכר עבודה ואם לאו חייב עשר ימיה ולא יעול ורוב חכמי דורינו אינם חשבים לרברב ע"כ לצבור חכמי ישראל לכל יתרמולו בדבר הזה באנו להזכיר גדולתו ושלטתו וסכרו טוב המגיע להמחזיקים במצוה זו וגדול העונש להתמרשלים ח"ו בזה כפי אשר יגעו ומחשבו בדרכי חכמינו אל עבירה הטובה עלינו.

אמר הכתוב יחזקאל ב' ואתה בן אדם בוסס בתתוך לכיתי ישראל וכו' באמר לרשע ימות תמות ולא הזהרתו ולא דברתו להזהיר אותו מדרבבו הרשעה לחיותו הוא רשע בעונו ימות ודמו מידך אבקס וז"ל א' תחלה יאמר מות תמות ואח"כ מיתה ח' כמ"ס יבעונו ימות ב' איך כפרעים חוב א' משיבים מהחוטא ומהכופה הכלתי מוחה . ג' למ"ס אכל הרשע לשון מיתה ואכל הטובה לשון כקום דם לכאור זאת נקדים ת"פ פ' ד' בטעם בעל ר"ח והוא שפעולת החטא הם שני דברים א' שמוסף כס הטומאה בפנימיותו של בשמתו ובחובותיו ומכבידים אותה עם אותם בחי' הטומאה לניהל ע"פ מ"ס בארבעות ואחר שכתהרהר בניהנם ימכפנים וכחון תשוב הקדושה למקומה כמ"ס מני כלום וכו' . והנה מה שנתכנס החוטא כפנים הוא אם מיחונו כו' ולא קיבל התוכחה או שלא היה מי שימחה בו אכל אם היה מי שיכול למחות בו ולא מיתה אזי כחלק העונש לפנים דהיינו השיך לפנימיותו מטיל בהחטא והכבדים כואים השיך להחובותיו מלכישין את מי שהם בידו למחות ולא מיתה ומכבידים אותו בהם בניהנם וכהם יוצת אם ועל ידו תשוב הקדושה אל שורש רציניותו וזה מוכח מענין הושע כ"ג שהיה נדיק במור כמ"ס בגמרא ובזוהר ושלביטוהו בגדים כואים מחטאי כנו שנסאו כשים ככרות להנליכו כס ולהכיתו כהם בניהנם על שלא מיתה הם ואמר הקב"ה להקירם מעליו כי הלא זה אוד מובל מאש והוא כי כבד איחך איחרוני מאניה כאשר היה בכבסן האש עם אחיב וברקיה בן קוליה הרי מ' שכתפם על אבשי ביתו שירשוהו הוא שמלכישין אותו כבדים כואים של אבשי ביתו ולפ"י מ"ס כתפם על אבשי עירו שירשונו ב"כ שמלכישין אותו כבדים כואים של אבשי עירו ודבי ריש גלותא של כ"ע וכתב רמא אל כפניה אבמ"ס והיה כיום זבחה וספקדתי על כל השרים ועל כל בני המלך ועל כל הלוגמים מלכות ככרי ור"ל שלא כלבד אשנים את הרשעים כ"א גם הבלתי מומים והם הערים וכני המלך אף שלא חטאו ועכשו על שהיה בידם למחות ולא מיחו ועל הלוגמים מלכות ככרי והם כל מי שיש למחות ולא מיחו שמלכישין אותם בגדים כואים הנקראים מלכות ככרי כי הם מחטאים שאינם שלהם ויפקרו על שלא מיחו

מצוה להוכיח את חברו פ' ארבעה ועשרים נ

מיחו כענין יהושע כה"ג שהיה לבוש בגדים כואים לאחמת כנוו אשר לא מושהבם כן הוכיבו למחות באבשי עירו עכ"ל . וכזותיתכאר פסוקו וחזקאל וז"ל (כאמרי לרשע מות תמות) אל שתסבול כ' מיתות א' כשיכעירו אותו בגיהנם בפנימיותו והכ' כשיכעירו הכבדים כואים אשר עליו כחטותיו (ולא דברתו וכו' לחיותו כ"א היה מוחה בו היה שב בתשובה והי' מוכיב כה הטומאה מכפנים וכחון כמ"ס פ' ד' וזו היה נקרא מי או אותם שני מיתות כחלקי לשנים והוא מה שבפנימיות יסבול הרשע עצמו וז"ל לרשע כעונו מיתה אחת (ואת דמו) והוא הקדושה שכתלק' ממנו כמו הדם שהו' הכפסמן הכהר רחמנא ליגלך והוא המיתה של המפסי' שברא פ' העשו והמטותים האלה הם הכבדים הכואים (תידך אבקס) כי ילכשך כהם להכיתך כס בגיהנם כמ"ס וזו אותה הקדושה תשוב אל שורש רציניותה על ידך :

וע"פ ויתכארו פסוקי ויעשים מ"ג מי נתן למטיסה ועקב וישראל לכוזים הלא ה' זו מטאנו לנו ולא אכנו כדרכיו הלך ולא שזעו כתורתו ויטפוך עליו חמה ועוון מלחמה ותלהטתו מכביב ולא ידע ותכפר בו ולא ישים על לב הפסוקי' הלא כדרכים לבאר למה עונשו של החוטא ומחו התשובה וגם הרבה כפלו לשון וע"פ מ"ס ית' והוא בהקדים לבאר למה עונשו של החוטא יותר חמור מבלתי מוחה בו והוא פ"פ מ"ס מה"כ בכיאר פסוקים הקדומים לזה ותו"ד הם שהכביב קורא תגר על הבלתי מומים אף על פי שהם עבדים מושלמים ועוקקים וימים ולילה בתורת ה' ובחזות קורא אותם חרש ועור ועליו אומר מי עור כי אם עבדי וחרש כמלאכי ראיית רכות ולא תשמור אינו אומר ולא תשמר כי כנוגע לענמך אתה כשמר אך תלונתי על לא תשמור את הוולת וא"ת והלא ת"ת כנגד כולם ואכזר עוסק בתורה ומכות יומם ולילה והעוסק במנוה פטור מן המצוה פלא הן אחת ה' חסן למען נדקו יגדלו העבד הכוזב תורה ויאדיר אך למה תביח את העם לאכזר וז"ל והוא עם כוזב בממונס ופסוקי בלקות יסורי הנוף ע"י עש"א וכל זה ראית ולא תשמור אותם פ"י בא עד דם הכפס ומה כנע כי תתבודד בינו לביך ללמוד תורה ואיך מתקן עוונות ואכזר כללות העם וכל זמן שלקו כחמון ואחרת טוב לי עמוק בתורה וימים ולילה מהטיל חמון של ישראל לא היות כאשם כ"כ וז"ל היה לכו ואיך מניל אך תלונתי הוא למפיסה והם יסורי הנוף ואין אומר הסב לל שיאמר להחטאים הסב בתשובה ותתקן אשר עוונתו ובכיאור פסוקים האלה כתב יסורי הנוף והם נקראי' מטיסה הם ככלתי כשירים והם הנקראים ועקב והכשרים הנקראים בשם ישראל והיו נלקים רק בעמונס וז"ל וישראל לכוזים זהו ת"ן דברת אכל לא ביאר בפירושו למה ריבה העונש לזה ומיעט לזה והוא מב' אר מאליו כי העולה מזה שפניהם הם עוננים החוטא כי לא ירע מהו החטא והכלתי מוחה כי היה סבור כי טוב לו יותר באותו הזמן להגדיל תורה בעולם אך שגגת החוטא הוא כמזיד כמ"ס שגגת תלמוד לל שגגת הבא לרדם מחמת חסרון הלימוד ולא ידע שהוא חטא עולה דיון לל שהוא כמו זייד דונמא למ"ס בגמרא אומר מותר קרוכ למזיד הוא דהים לו ללמוד ועל שלא למד חייב בזה נקבאר כי כתבנו שחט"ל שגג אין כס להטומא' לזכרם בפנימיותו לכן לבלתי מוחה שהוא שגג אם מייסרו בעולם הזה מייסרו רק במ' זון וכן בגיהנם אין כוערים אותו רק מב' זון והם הכבדים הכואים מחטאי' החוטא שהוא כמו מזור וכחטא מזיד הוא מטיל כס הטומאה בפנימיותו וחיכונותו כמ"ס לכן אם מייסרו כשהו' מייסרו בג"ג שהם כבידים וקשים וכן בגיהנם כוערים בפנימיותו ועל שהוא כמו מזיד ולא מזיד ממס לכן מקילין עונשו מן שאר מזידים ומחלקים אותו לשנים ומה שבחטונותו סובל הכלתי מוחה .

מצוה להוכיח את חבריו פ' ארבעה ועשרים

ודברינו אלה הם דברי הנביא כמ"ס מו נתן למסכה והם יסודי הנזק ושקב והם המוטאים
וישראל הם הספורים רק בלתי מוחים לבוזים והוא היותן ממון עזאזל ה' זו
השאנו לו רל אכמו בלתי מוחים הויכו סוגים כפי של השא הוא סוג מפי"כ המוטאים הם
מזורים וזל ולא אכזו בדרכיו הלך ל' נסתר לא אכזו ולא אמר ולא אבינו והשעט ספקראים
מזורים הוא על ולא שמעו בתורתו רל ה' ל' ללמוד ואם ויפסוף עליו רל על כללות העם סגנו
מיני יסודין חמה הם יסודין קלים כירוש מפל כן עמד משנה כנגדו ולא כנגד אף שהיא קשה
וכנודן הוא הם יסודי ממון לישראל הכלתי מוחים שהם רק לבוזים ופזון מלחמה שהם יסודי
האף הוא להמוטאים עננים כמ"ס הפיח בחורים וגו' אף כאמר הנביא שנס בעונם גיהל
הם אינם פנים כי הכלתי מוחים בערים אותם רק מבחון בבגדים נואים אשר עליהם
מהמוטאי ואם ותלשטמו מסכוב ל' להפ' כמ"ס ביהושע אימך איחרכי מאכיה והטע' שמקולין
בעונם הוא על ולא ידע רל מהים סוג כמ"ס אצל סוג ולא ידע ואשם ולהחושא ענמו ותבער
כו רל בפנימיותו והטעם שמכירין פליו ולא יפיים על לב רל שהיה לו להפיים על לבו וללמוד
ועל שלא למד כקרא כמו מזוד - ועפ' יתבאר מה שיש להעיר בענין איוב שכאשר נלקח
בממונו אמר ערום יצאתי ומכטן אמי וערום אשוב שמה ופירש"ה אף אמר טוב לי כי עונתי
בעוה' כוסורין אלו כי על כן כמו שפרסם יצאתי מכטן אמי בלתי לבוש בגדים צואים
כי לא היה לי שום עון כן ערום בלי בגדים צואים אשוב שמה כי נוכח כל אשמותי בזה עכ"ל
וכאשר הגיעו היסודין בנישו קרא תגר ואמר שאין בו שום חטא וע"פ מ"ס נוחא כי האריך
שם בבואורו סיפורי איוב היו על שלא מיה' בבניו שהיו שואים משתאות וברכו חלקים בלבכם
ולא מיה' כס ולפ' היה ענין פלו דומה ליהושע כ"ג שהיה מגיע לו בגדים צואים מחשאי בניו
להגיתו כס בגיהסם או כוסורי ממון בעוה' ולכן כאשר נלקח בממונו אמר ערו' בלי בגדים
צואים שמיני לו מאשמת בניו אשם ב שמה כי כבר נוכח בעה' וכן כאשר מתו בניו לא קרא
תגר כי אמר סתקיים בס' חמ"ס רשע בעונו ימו' אף כאשר נגעו היסודין בנושו שהם להמוטאים
עננים והוא ידע בנפשו שהוא צדיק גמור לכן אף קרא תגר ומה שמיני בלתי מוחים כבר
נתקיים בו עד שגילו לו שהוא בעון עמנו כי הוא גילגול הרח כירוש בדבריו רל הרי
מבואר עונם היכול למחות בחוטאים ואינו מוחה וכס קנה חכמה כתנתי בארוכות שלט הם
דכרי שהמע' חמה שאמר בני אש ערבת לרשך תקעת לזר כפיך והמסך כמה פסוקי' שאמר
זה ע"ס א"כ מבואר עונם מי שיש בידו למחות ולא מוחה סמלבושי אותן בגדים צואים או
מאכזי ביתו או מאכזי עירו והכירדי ריש גלותא מכ"ע וממ"ס ועל כל הלוכס' מלבוס ככרי
ולא כתיב אשר ולכסס משמע סתכף כאשר חוטא הוא מלבישים את סביו היה למחות
בבגדים נואים וכן המשמעות במ"ס ויהושע היה לבוש בגדים צואים משמע שהיה כבר לבוש
זבוח יתבאר מ"ס בגמרא כל המוכה את הרבים אין השא בא על ידו (הקב"ה רוחה את
העבירה מכמו שלא תבא לידו) וק' הלא כתיב רגלי ספידו ושמור ואחלז אטילו
בהמתן על נדיקים אין הקב"ה פולה תקלה על ידן נדיקים עמם לא כ"ס א"כ בכלל הנדיקים
יש מעלה זו ועכ"ת שהיית עאת אשר לו הוא סניטול אף מנביות כמ"ס כי אין צדיק בארץ אשר
יעשה טוב ולא יחטא והוא סאינו כיטול מסוג והטעם הוא כמ"ס עבירה גוררת עבירה רל
המשמית סברא ע' העבירה הוא גוררהו לעבירה אחרת ואם הוא אינו מוכה רבים אעפ"י
שהוא צדיק כקרא סוג כי סבור טוב לו יותר ללמוד בעצמו מלהוכיח העם ולכן הוא מלובס
בגדים נואים מבחון ואותו הסוג הויכו המשחית מביאהו לידו סגנות אחרת משא"כ המוכה

את

מצוה להוכיח את חבריו פ' ארבעה ועשרים נג

את הרבים אינו לבוש בגדים צואים של המוטאים חזו גם סוגנ אין בא לידו גם מ"ס
ופקדתי על כל הפרים וגו' מוכה שלא על חכמי הדור לכר חל הסוב למחות
בהעם העושה רשעה אלא אף גם על כרכני ומכחיגי הקהל והו' פ' עור על מו ופקדתי על
כל הפרים והוא על שלא מוחו בכללות העם וק' אף הויכולין למחות בהעם הלא הם עמם
היו מוטאי כמ"ס בגמ' מ"ד ה' כמספט יבא עם זקני פמו ושריו אש פרים ספאזקני (טכדריין)
מה הטאו אלא על זקנים שלא מוחו בשירים הרי מבואר שהפרים היו מוטאים ועכ"ת שהסוב
היה עליהם לקטע עצמ' ואת העם אך א"ת למה לא יבא כמספט על שלא מוחו בהעם ועכ"ת
כי כל זמן שלא יהיו הפרים מתקנים לא היו הזקנים יכולין למחות בהעם כי יאמרו בדרך
ככוסה אכזו הולכים כי גם הפרים עומים כן הרי מבואר שהסוב הוא על חכמי הדור להוכיח
את פרנסיו ומכחיגי הקהל ואז הוא והם יכולין למחות בהע' וכלי האוי ואולי מיניה ומאיפתייש
מילתא ומזה הטעם אמר ה' כמספט יבא עם הזקנים על שלא מוחו בשירים וכפס' גם החיוב
הוא על חכמי הדור הגדולים לגזור אומה כתוקף גזירתם על החכמים הרבנים מורי
צדק הפרים למשמעתם סופגיהו על בני עירם למחות וזה ג"כ כלמד ממ"ס על זקנים שלא
מוחו בשירים ושרים בשם כן הדבר הזה וגם כלמד ממ"ס והני דכי ריש גלותא מתפסי אכ"ע
וק' הלא דכי ריש גלותא לא היו יכולין להסגיח למחות בכל העולם ועכ"ת שהם נענשם על
שאינו גזירי' על ראשי כל עיר ועיר הפרים למשמעת' סיפגיהו כלס א' ואל' באשמי עירו ולא ויכלו
כרכני ומכחיגי הקהלה לפאת ירי חובתם ולהכיל מכל העונשים והזרות סכתבו למעלה
אף כ' וקיימו מ"ס הרמבם וזל לפיכך נריך להעמיד בכל עיר וקהל מוסראל חסם גדול זקן
ורא שמים שיהא מוכיח לרבים ומחזירן כתשובה ע"כ הוראים והחרדים לדבר ה' והיה להם
תנאי מפורש בעת קבלת הרב סיפגיהו על כל מעשו העיר וסוגיד להם שיסודי דבר ווס סיומו
ועכ"ס מדי סבת כשכתו וכמ"ס כזהר רות ואל רלא יומא דויבא אכא למודן פין גברא לחבריה
ולא יתור אלא כל עובדי בני מתא תלויין על קולרי ואי אטום עיניו מעובדי מתא איג
איתפס' כמובייהו וכשעתא דדובא אתער על עלמ' איהו איתרן בקרמית והעופסי ואזהרו'
על כל מה מבוארים הם בתורה כמ"ס ואשמי' בראשי' וכנביאי' במ"ס ביהוקל הוי על רועי' ופ'
אמר היו רועי' אות' את החלב תאכלו ובו' אה' אמ' הסני ה' הרועי' גם יל מ"ס מתפסי אכ"ע הוא
על שהם מחויבים בעצמם לחזור בעיירות הכרי' למשמעת' וללמד' א' ומוסר כמ"ס תד' הובא
בילקו' סוכמ' ד' ל"ט וכל מי ססופק בידו למחו ואינו מוחה להצי' את יס' למוט כל דמי' סנפסכין
בישראל כסככין על ידו סג' ואתה ב' א' נופה סתתך ואתה כי הזרת את הרשע וגו' למלמד סכל
יש פריכ' זה בזה א"ת אות' ע"ב אלף סנהרגו כככ' כנימון מפני מה כהרגו היה להם לסנהדרי
גדולה שהניח משם ויהושע וכנסס בן אלעזר עמם סיקסרו סכלי' סל ברזל במתניה' ויבניהו
בגדיה' למעלה מארכבותיה' בכל ערוי' סיום א' ללכיים ויום א' לפגלון וי' א' לחכרון וי' א' לבית א'
ו' א' לירוסלס וילמרו אותם פעם בסנה' כשתים בסלס' כד' כה' ער סיתייסבו ופראל
בארס' יתגדל ויתקדס סאז' על הקדוש ב"ה כשולס מסוף סשולס ועד סופו הם לא
עשו כן אלא כיון סככסו ישראל לארס' כל אחר ואחר רן לכרמו ולציתו ואמר שלום עלי
כפסי' סל' להרבות כסורא וכ' וספעשו בבבשת בנימון דרכים מכופרים ודכרים סאינס ראויס
יבא הקב"ה להכריב את כל העולם כולו וספלו מהם עב' אלף ומי הרב אותם סנהדרי גדולה
שהניח משם ויהושע ופנסס עמם עכ"ל וספרס אש בא' ח' אינו מכסול על ידו סאין לו ססוכה
ער סיזכה את הרבים כמ"ס תד' הוא בילקוט כי תשא ואל יודע סיה אהרן כ ענמו סכא

דבר

מצוה להוכיח את חברו פ' ארבעה ועשרים

דבר גדול לישראל על ידו ומדוקשר חבלים ברזל במתכוו וסויה מחזר בכל מחנות ישראל
חו שאינו יודע תפלה למדו תפלה מי שאינו יודע ק"ס למדו ק"ס מי שאינו יודע כנופה של
תורה הכניסו כנופ"ס של תורה ולא אהרן בלבד אלא כל המלמד תורה כרבים לים' לש"ס המקום
מראש עליו וכותן לו חכמה בינה ודעת והפכל ונותן חלקו עם אברהם יצחק ויעקב עכ"ל
וגדל הפקר אשר להמוכרים ומוחים כהעם הא' מ"ם וחוקאל ואתה כי הוהרת רשע ולא
עב מדרכו הרשעה רשע בענומות ואתה את כפסך הכלת וכריך כואור למ"ס
הכלת ולא אמר לשון סמרת ויתבאר ע"פ מ"ם האר"י ולנסכה הכעמות מאחר שהם משוב ורע
ולפעמים חלק הטוב שכאדם כיתן אל רשע אולכן תמנא לפעמים רשעים שמוסים קצת מנות
כתיקונם כמו הדיוקים וכפאר ענינים הם רשעים במומים וכן לפעמים בהפך סייה נרוק
גמר ויהיה בו קצת עבירות שאינו יכול להפד מהם והוא לסיבת חלק הרע שיש בו
המתאה לאותה בחינה סוף אל הטומאה ואל העבירה ההוא וכל זה הוא כפי התעורבות
הנשמות שקצת טוב של דיוק מתערב ברשע וקצת הרע של רשע מתערב בדיוק ואם הדיוק
מוכח את הרשע והוא אינו שומע לדבריו אז הם ככרוים שהטוב של הרשע יתחבר אל הטוב
שכדיוק והרע שבדיוק יתחבר אל הרשע ואם הם רעב פונאוך שהוא הרשע כמ"ם הלא משפך
האפסא והוא רשע מפני קצת טובה שבו האכליהו לחמה של תורה ועי' אתה מותה גמלים
על ראשו ובזה ית' ש"ס ואתה כי הוהרת רשע ולא עב רשע בענומות אל כעונו שהוא הרע
לכד ומות ולא עם הטוב שה' בו כי הטוב ככרר ממנו ואתה את כפסך שה' כה חלק הרע הכלת
אל הפרשת ממך והוא תלסון ויכל אלהים מתקנה אביכם ויתכם לו

וביותר תדומה אל ההוא וכאם בעי למרדף בתר מויכיא וגו' ויעביר לכפשיה כגון דיתחשב
עליו כאלו הוא כרא ליה ויכי לתחמי כנין לבניה ויכי כהאר שלמא ויכי בשלמא דאתי
כל מארי דדינין לא וכלן למודין ליה בהאר שלמא וכעלמא דאתי עאל כתיסור תרפי ולית
דימתי בידום עוד עם וכרוח כפיין קרא ואמר אשהידו סהדותא מאן איהו רעביר כפשאן
ווי לחויכיא דהא תלכא שאיל עליה כדון מודמנין תרין סהדין מויכין עיני ה' ואמרי הא
אנין שהדין על פלכיא בר פלגיא זכאי חולקיה דהא אבוי ידבר בגיניה לטב דא
איהו עביר כפשאן לתתא כפשאן דויכיא דהוי מעט' א ביה פעתא אזרמן חד ממנא
דאיהו נוכרא על דיוקנין דדיוקיא דאקרי כרוח דיהודיעם בכתרא דשמושא דשמא קדישא
וההוא ממנא אייתי דיוקניה דכר כש הוה דעבד כפשאן דויכיא וקאום ליה קמי-מלכא ואכא
אסטרסא עליה שמיא וארעא דבההוא פעתא מסרין ליה ההוא דיוקנא וכו' וכריך ליה
לההוא דיוקנא דברייך אברהם וכו' ואיהו עאל לע' שלמין נגיזין דלא זכי בהו בר כש דאיבון
כניזין להוכון דעבדי כפשא דויכיא ואלמלא הו' ידעין כני כפא כמה תועלת' וכו' גרמי לכדיוקיא
וזכאן בניכויסה הו' אזלי אבתריהו ורפרי לון כמאן דרדיף בתר חיון עב'ל וכזוהר בלק
דזפשיה' דאפילו בזמנא דריכא תליא כעלמא ואתיהיב רשו לתחבלא לחבלא קב"ה סקיר
ליה וה' לא תפסית את עבה דא' ת' דאיהו כמתא דיהיב עיטא למתא לאסתזבא מן ריכא
דזולף לון אורחא דיהכון בה וכיון דעיטא דא נסלון אכא מכפר למוכייהו ואתקבלין ברעוא
לקמיה וכמראת תמיד ארסכב כל סמוכיה את חבירו לש"ס זוכה למקומו של הק' בה סמא
מוכיה אדם אחר ולא עוד אלא שמוסכין עליו חוס של חסד סמא מן ימנא וכמ'ל הכעלם
ז' ח' א' ב' א' וראש כמה סכרו של האדם העושה לאחר לחזור בתשובה דתני רבי חייא רבה
כשה סכמת הדין השזור בתשובה לאחרים יובא מן חנוף מוכאל אשר
הגדול

זמני התשובה וראש השנה פ' חמשה ועשרים

הגדול המקריב כפשות הדיוקים לפני בוראו הוא יונא ומקדים שלום לכפמת אותו
יסדיוק סמאמר ומלכי נדק מלך שלם והו מובאל ראש סמרי סערו הבדק מלך שלם זו
ירושלם של מעלה הוכיח לחם ויין סמקדים ויובא לקראתו וא"ל שלום כואך וימי רב יוסף
כשם שכהן גדול למטה כך מוכאל אשר הגדול למעלה והוא מקדים ומוכרך לכפמה קודם והמר
כך לק' כה ואלמלא מקרא שבתוב ח"א לאומרו ויכרבהו וואמר כרוך אכרס לאל עליון קובה
סמים וארן אסרין סוכית לכך ואמר כך וכריך אל עליון אשר מנן כריך כריך חלו הרשעים
סוכיתם בתשובה ועשיתם את כפמתם עכ"ל

ועתה ככאר גדול התועלת המביע לשומעי תוכחה ומקבלי מוסר הא' שע'ז יבופר עונותיו
רק יזהר מאז והלאה שלא ימנא כמ"ם של ה' דף רמ' ד' ששה סגולות שהם מופילות
לכפרת עון וא' מהם להזהר במשק לשמוע דברי חכם הזורם ד'ת ויראת פנים ודברי אנדה
המופסים לבו של אדם במום והוא מ' ס' מ' טוב ואל שפסעה פהחכם יוסב ודורש אני מוחל
עונותיהם של ישראל ולא עוד אלא שפסעה שם עונים א'מר אפילו אם נחתק להם ג'ר אני
מוחל להם ומכפר עונותיהם - הכ' שע'ז יוכה לבא לכל המדות ט כות להיות דיוק וסכיד
כמ"ם ת'ר' כבי אור מ"ם ויאמר אס שמוע תשמע לקול ה' חלקך וגו' ע"פ מ' פסוק שמוע
ותמי כפסוכס רופא כ"ו אס כ' לפניו מוובה בכל אכריו עם לו רעום בכל אכר ואכר ק' בה
אינו כן אדם ימונא בכל אבריו אמר הקדוש ברוך הוא ס' דטיה א' באוניך ותתרפא הה' ד'
שמוע ותמי כפסוכ' ואם והוה אס שמוע תשמע לקול רבך דה'ל בשמוע מפני הפסוכ' והו רטי' א'
באזון שמוע זו ויכיאך לידי חסידות ואם והישר כעיכיו תעשה ופי' של הישר זו לפני מ"ם כמ"ם
ת'ל על מ"ם ועשית הישר והטוב זו לפני מ' שורת הרין ואמר כך תתקרב יותר עד תקרא
האז' ואם והאזנת לתביתו אס'כ ופמרת כל מוקיין והם דברים שאין הרעת מקדכן כל המל'
אשר שמתו כמכרים והם יסורין להכיאך א' שתשובה לא אפוס עליך והטעם כי אני ה' רוכבך
הרופא ברטיה א' ולא כרופא ב'ו פנריך רטיה לכל אכר ואכר עכ"ל - הג' שפסב בין
הסכמים כמ"ם און שומעת תוכמות חיים בקרב סכמים תלין ופסוכא את התוכמה כמל'
ככהמה פנאמר וסוכא תוכמות בער הרי זס הערה גדולה אל כני ישראל לכל ומשעו
פנמס מלפמע לקול הדרשנים ומוכיסים וביותר כריך לורו כמקום שאין חסרון כים והם
העשירים כמ"ם וישמן יסורין ויבעט כי כעכע העושר מכואו לודי גאווה כי הוא מסוב בעיני
כמוהו כפרעה ואל מי תדמוני ואשה ואמר ומוסב לו לחשרה כבוד לשמוע ד'ת מת' א'
שהם ע"פ הריב מדוכאים בפנוי ומוסר כל והתכא אומר איהו חכם הלומד ימכל אדם פכא
מכל מלמדי השכלתו כי עדותיך סייה לי ל'ל אין אני רואה על סאהם המדבר אותם ד'ת שאז
לא היה כבודי לשמוע וללמוד ממנו כי מלך גדול הסכהרין אכני אך אני רואה על ד'ת שפחן
הינאנין מפי הנלמד ומשימין עמי ואם כן מה לי אס יוכאום מפי קטן או גדול וכן הוא הערה
גדולה לקצת יורעי תורה סכמים כעיניהם ואומר מה יגיד לי אשר לא אדע וכל זה
הוא עכ' יכהר כמ"ם השמן לכ הפס הזס ואזניו הסכד ושימוי הסע' (כי הוא הופט)
כן יראה כעיניו ובאזניו ושמע ולבבו יבין ועב ורפא לו ורבין היכהר הוא שלא יעשה תשובה

זמני התשובה וראש השנה פ' חמשה ועשרים

ועתה ככאר זמני התשובה כתב מכורת המאור בתשובה המפולה היא חבף
למשנה

זמני התשובה וראש השנה פ' חמשה ועשרים

למטובה ובר' פ' משה' אל מ'ם שהיחוד חס טכ ב'מת מוחלין לו לא טכ כנתוים
אפילו הקריב כל חילי נכוות ח'ק מוחלין לו זהודוקא כסאינו חוזר בתשובה ביום החט' עצמו
אבל חס עושה תשובה ביום החטא עצמו אז תשובתו מרונה ומקובלת כמו כ' זמת ותוכן
דבריו הם ממאמיו הוזהר ונתעם כ' ל שהוא ע'פ מ'ם הוזהר קרה דככל לילה קודם טיסן
צ'עי למעבד מוסכ' מעובדי רעבד כל הו'י'ומ' וכו' ואיכין אקדון מארי דחושבנא וכו' ופעול'
השכון הזה הוא כי כאשר ימכא איזה חטאים מעבד ויתחרט עליהם בלב סלס ויתודה
עליהם ויקבל עליו סל' לסוב לאותו החטא אז נסמתו כעלותו למעלה לא יהיה ירו כותבת
על הספקס הפתוח ואז מתכפר שוד כמו מעבד על י'ע' אבל חס התשובה לא באותו היום
סחטא וכבר נכתב על הפקס אז ח'ק סיפעה תשובה איכו נמלט באותו העונס הראוי לאותו
החטא עד י'ס'ק רק מקילין קצת בענינו כמ'ם פ' ואם לא טכ באותו היום וסוב תקף באשר
כהע'רר עליהם כמ'ם ר'ס' כי אינו רומס טכ מיד לפי שאמר חודס כי התרחקו מאביו שבטני'
מהקדושה ורכה עליו הכעס וכבר עליו המסא ויהיה קס' להפריד מעליו הקליפה
צ'א בטורה גדול ואל עלל עד מתי תסכס ר'ל אינו חומר לך עד מתי טיסן כי
ידעתי כי התעדררת מסכתך ותתן לכ' לסוב אך תלונתי למס חתה סוכב על מטת פעלותך
ולא תקום מיד קל ככפר טרס וספתך וימטא אך עד תשוב תיסן כאשר בתחלה מתי תקום
מסכתך ר'ל מתי סהיה פתקום מיד כהתעוררתך מסכתך ועכ'ס יפספס כמעטוי בע'ע'
ויתחרט עליהם כמ'ם פ' ס' שהוא עיקר התשובה כמ'ם פ'ר ואם לא טכ בתשובה בע'ס'ופספס
כמעטוי ככל ער'ס ווהעכין התעכית בער'ס כי ר'ת זמן כפרה וזה לא יעלה על הדע'ס כוסר
לארס אינה העא והוא עדיין מחויק בטומאתו ואינו עוזב את חטאיו עיכיה גמור ולכן מתעבה
יום שלפניו לפספס כמעטוי ולהתחרט עליהם ואז ר'ס זמן כפרה ואם לא טכ בכל חלה עכ'ס
לא יתרסל לסוב כחודס אלול קודם ר'ה סכטטווינו עליו מן התורה כמ'ם פ' וירבר' ה' אל מס'ס
לאמר דבר אל בני ישראל לאמר בחורס'סביעי באל לחודס יהיה לכס סכתון וכריך ביאור
למ'ס יהיה לכס ולמעלה מזה כהזהירו על הסכת וכן ככל המועדים לא כתיב יהיה לכס
ועכ'ס פ'ר'ה הסכתון אשר פירושו י'ט וסמחה הוא על מעטיו ופ'ל כטטויו לפס'ס י'ט מס'ס
כבשאר המועדות וסכת הסכתון הוא מפטמו על ידי קדושת היום עצמו וזה כריך ביאור
למה כסתכה כוה ר'ס מסאר מועדות וסכת הוא על ידי מעטיו לכאר זאת נקדים מ'ס
וזהר חס'ס ואל ובכתה את איכיה ואת חמה ירח ומים דא ורחא דאלול הרי שההרכו על
התשובה סתהיס כחודס אלול וכן פירושו כמ'ם המכרס'ס וכמ'ס ח'ל אחרי ארי
ולא אחרי חס'ס וכן כמ'ס דוהסי רשומות יכמ'ס ח'ני לרודי ורודי לו ר'ת אלול וכן
כמ'ס אל לבכך ואת לכב זרעך וזה כריך ביאור למה חודס אלול מסוגל יותר על התשובה אשר
אשר על כן כוה הסתוב לבכות על חטאי בירחא דאלול.

לבאר זאת נקדים מ'ס כוזהר אמר ואל איכין עיכיה דלית להון סוסכנא קיא אלילי ומס'טני
ככל פלמא וסמאן בל עובדי רעבי פלמא ובר'ה קס כסדי קמי מלכא והספן קטע
דינא כלוני עבד כך וכך והא הכא סדי וכתבין כאשא אוכמא על אשא מארה וכדין מלכא
אחמיץ דינא עד וימכא ידעי דלמא בין כך וכך יהדרון בתשובה אי יהדרין פתקון קרעין
וזהו לאו ה'א אתמר לכטעורא וכו' הרי מכוזר סאין העדים באים להעיד על מעשה הארס עד
ר'ה וככפר כתב מה שפעולת הודו הוא גדול מאד הוא דה'ל מודה בקכס וכטור ורכ'ל
לעולם פטור כין באו עדים תחלה הו' אחר כך • וסמואל'ס'ל דאסבאו עדים תחלה ואח'צ
באו

זמני התשובה וראש השנה פ' חמשה ועשרים

באו עדים מודה בקכס חייב זכרה כבא אל הביאור דאם ועפה תשובה כחודס אלול הוא
העעולה דה'ל מודה בקכס זאח' כ באו עדים והו' מכהס קדמויכו לקו' כאסמורות ולומר סליח'ל
וודוים כחודס אלול הספרדים כל החודס ומכהס אפככו עכ'ע שכוט ח' קודם דאס הפכה כרי
סיהיה הודו קודם סוכאו עדים כ'ה ועוד טעס על אזרת התשובה בחודס אלול ע'פ מ'ס
בתיקונים ואל ויסן כה זכה מנין מן המרכיס חלו וי'ת יור'כי חין איס אלא כל ח' לררכו פנו
בעסקים דלהון איס לבכע' בככע' דסאי פלמא וכוונין בכלותין הכ לבא מזוכא וסליחה וכפרס
וחיי ככתכו לחיים ואיכין עמי פניס כלביס דא כין אומין דפלמא דכוונין לזכיה גלית לון כושת
אכפיך דלא אית מאן דקרא לון כתיובתא הרי שקוד'ר'ה שהוא י'ו ראשון ד' י'מת סאנו אומרים
כתככו לחיים כריך להיית בתשובה • וכזה ככא אל ביאור הכתובים ש'תחלכו והוא כי
סכתון ד'ה' אשר פירושו י'ט וסמחה הוא רק לכדיקים גמורים הככתבים והנחתמים לאלתר
לחיים מס'ס'ל לרשעים וכן לכינוי'ס סהיס תלוים אעומד'ס עד י'כ ז'ס דכר אל בני ישראל
כחודס הז'כ' לחודס ראו סיהיס לכס סכתון והוא י'ט וסמחה והוא סתהו אז כדיקי'ס בגמורים
כי תעשו תשוב' כחודס אלול ועל פ'ס' וסמחה תלנו כמעשה ידינו להן זכרה אמר יהיה לכס
מס'ס'ל ככאר מועדים הי'ע וסמחה הוא כא על ידי קדושת היום עצמו ולא כמעט'
ידינו לא' כתיב יהיה לכס •

אמנם חס התרסל ולא טכ בחודס אלול וכתבו מוכו באשא אוכמא על אשא חוזר
הרכ'ה ספן חסד הוא ומקבלו כתשובה עד י'הכ כמ'ס וכדין מלכא אחמיץ דינא
עד זימנא ידיעא והוא י'הכ ואף בראש הסנה עצמו אותו היום סכתב כין הרשעים חס
מהרהר באותו היום בתשובה סליחה וגם מתחרט בכל לבבו על חטאיו ויקבל עליו סל'ס
יסוב עוד לאתם חטאים יתהפך דיכו לרחמים וכתב כין הכדיקים כמ'ס במדרס
ו'ל כחודס הז' באל לחודס ה'ה'ד לעולם ה'רכך כככ כסמים תכא ככס ר'א בכ'ה
באלול ככרא העולם כהיא דתני ר'א דתיכין בתקיעתא דרכ זה היום תחלת
מועדין זכרון ליום ראשון וכו' ועל המדינות כו יאמר אינו לפרט ואינו לסלס אינו לרעב
זאווו לסובע ובריות בו יתקדו להזכירם למות ולחיים כמנא אתה אומר ביום ר'ה ככע'ה ח'
עלה כמחשבה ככע'ה כ' כתייעץ עם מ'ה ב' ככס עפרו בל' גבלו כה' דקמו כו' עשאו גולס
כו' כפתכו כשמה כה' הבכיסו לגן כס' ככטויה כ' עבר כ'א כידון כ'כב יכא כדיומס אמר
הקב'ה לארס זה סימן לבניך ככס סעמדת לפני כדין ביום זה ויבאת כדיומס כך עתידין
בניך לעמוד לפני כדין ביום זה ויבא'ס כדיומס אימתי כחודס הו' באל לחודס המדרס
כריך ביאור לאתו ענין מזכר מ'ס ועל המדינות כו יאמר וכו' ב'למ'ס ככס סעמדת וכו'
באזו ענין דיומס ב'דמוסיס האלה אשר על כן אמר ככס סעמדת וכו'כך עתידין וכו' •

לבאר זאת נעיר הערה אחת וכישובה יתבאר כל חלה והוא למ'ס עתידין כין עתידין
לעמוד כדיומס הלא אינ'ס דיומס בר'ה כי כדיקים גמורים ככתבים ונחתמים
לאלתר לחיים והוא מוגיע מנד הרין ולא מנד הסקר וספטיא לביכוכיס ולרשעים סאין סוס
דיומס ויתבאר הדבר ע'פ מ'ס ככרייתא קדושת המקדס את האשה ואל' ע'מ סאני כריק
במור אפילו היה רשע גמור הז' מקודסת סמא הרהר בתשובה בלכו וכעשה כדיק גמור כרנע
ח' הרי מכוזר טעל ידי הרהורי תשובה יתהוה להקרא כדיק גמור ולפ' מ'ס כנמ' כדיקים
גמורים ככתבים לאלתר לחיים פירושו כן; אף סהיה רשע וכתב כין הרשעים ומהרהר
כר'ה כתשובה וקרא כדיק גמור ויתהפך דיכו באותו היום לככתכו כין הכדיקים ולפ'ס

זמני התשובה וראש השנה פ' חמשה ועשרים

הדימום ברה"ה הוא לרשעים והדימום מלכו וסדמום דאר"ה סוס הם כי אדה"ב פ"ב עבר ובי"א
כידון ועל כרחק כידון לרשע גמור כמ"ס ח"ל סקיצין כבשיעות ואם כן איך כיכ ינא כדמום
זאין לומר בלא תשובה ק' וכי משא פניו בדבר להסך דין לחסד ועב"ת טעמה תשובה כמ"ס
זוהר אמר דמי אבא ברם כנרא אדם וקא"ס בדיוכא קמיה מריה ותב בתוובתא וקביל ליה
וקב"ס ואינו תשובה בפועל הוה יכול לעשות כשע' אחר ועל כרחק סהרהר בתשובה כשע"ב
וקיבל על עצמו לעשות כפועל אחר טבת וכמ"ס פ"א בח' בסבת ככנס ח"ס כמי נוחן העלון
וכו' וכתענה ז' טבתות ימים עד טעפסה צפו כמין כברה ואם כסס טעמדת כדון הווס וינאת
כדמום והוא כשע"ה ע"י הרהורי תשובה כן עתידין כן עתידין כדון ביום זה וינא"ס
כדמום באותו היום על ידי הרהורי תשובה וכזה יתבאר מ"ס דתינין כתיקיעתא דרב וכו' וסווא
דאי' למ"ס אחר כך ח' הקב"ה לאדם כסס וכו' והוא דלכאורה ק' לאינו ענין סודר רב זאת
כתפלת הזכרונות ס"ל תקף אלהינו וכו' זכרונינו וכו' והוא דקשה למי סודר רב תפלת זו
דאיך לומר לכדיקום מהיכא תיתי לא יזכרונו בזכרון טוב ואל' לרשעים מה יועיל תפלה זו
והוא עומד כמרדו ועב"ת שהוא לרשע המהרהר בתשובה ויקבל הרהרס הטובה כמעשה
ויוכרהו בזכרון טוב ולכן סודר לומר תחלה אתה זוכר וכו' ורובינו לומר דא"ת הקשית
לסאלו והוא סלא כהוגן ע"כ אינו אומרים תחלה מראשית כזאת הודעת ומלפניו אותה
גילית לעשות חסד הזה וכאותה זמן גילית לעשות חסד הזה עאל זה הווס תחלת מעשך
זכרון ליום ראשון לכריאת האדם כי בריאת העולם היה כ"ה בחלול ואדם כנרא כרה"ה וזהו
שבטחת סכן טעמה לבניו כמו טעמית עמו ואם אחר כך ועל המדינות בו יאמר איזו למרב
זאזו לפלס איזו לרשע ואזו לטובע וכדיות בו יפקדו להזכירם למות ולמים כמו שבו בקכת
כוסמאות והוא שזה לחלוקות הראשונ' תחלה הרע ואח"כ הטוב ור"ל שבאותו היום שיפקדו
לרע' וזכירם אחר כך לטובה והטעם לזה הוא כי זכר כל היטיר וכו' מעשה איש ופקודתו ר"ל מה
טעמה במעשה ובמחשבה ועל שמחשבה בעצמו אינו כופל אל"כ מוכיח אותה כפה כמ"ס ואם
ושקודתו ר"ל דבור מלו כמ"ס זוהר ופקדת כן לאפקדא מלה כפומיה משא"כ ברשעים אינו
מנרף מחשבה למעש' עכ"ה ועלילות מצעדו גבר ועל סכן הכטמת לאדה"ר אינו כמלא
פיו אחר כך לומר אהינו זכרים בזכרון טוב וכו' ע"י הרהורי תשובה מלכו אעפ"י שמכר מעשימו
אין אינו ראויים • ומ"ס כב' חלוקות האלה תיבת לפני יתבאר בכ' דרכים הא' ע"פ
מ"ס הכי' א"ע סימן ל"ח בטס רבני ורוחם כדון המקדש את האשה וח"ל ע"מ שאני' דריק גמור
וכו' ואל' טאם הוא רשע לכדיות כנון נזין זכו"ת בו אינו יכול להיות דריק עד שיטיב את
הגוילס וית דכוון סהרה' להסי' ה' דריק והכ' הטא אדה"ר היה בינו למקנ' כמ"ס במד' כטתה"א
מקריב לפני טה"א כאה"ר סלא היה גזל' מאחרים כי היה ימירי בעולם ואם כסס טעמדת
לפני כדון ביום זה ולא כטעמ' טבין אדם למכירו ולכן ינאת כדמום ע"י הרהורי תשובה כך
עתידין כן לפעוד לפני כדון ר"ל אס יכיה הטעמ' טבין אדם למקום יכאו כדמום ע"י
הרהורי תשובה משא"כ בטעמ' טבין אדם למכירו אינו תועיל הרהוד לכר הכי' הוא ע"פ מה
שודע שחשבות האדם אינו יודע שום מלאך וכבוא כ"ה הק"ה לכר כמ"ס כי האדם ינאת
לעיניו זה ללכב ולפ"א מה שיכא אדה"ר כדמום וכן מה שהכטות שיכאו כנוו כדמום ע"י
הרהורי תשובה הנה כי היה דן אדה"ר בעצמו ולא ע"פ כ"ר של מעלה כי הם אינם יודעים
הרהורי סלכ' ואם כסס טעמדת לפני כדון ווס זה ולא לפני כ"ר של מעלה ולכן ינאת כדמום

עתידין

זמני התשובה וראש השנה פ' חמשה ועשרים נר

עתידין כן לפעמוד לפני וכו' ולא לפני כ"ר של מעלה וב' הכטמות הוה הא' עידין כעצמו
וסיקבל הרהורי תשובה וכזה יתבאר מ"ס מלפניך משפטו ינא עיניך תמונה משרים ור"ל
טוהיה משפטו לפניך ולא לפני בית דין של מעלה כי עיניך תמונה משרים וסווא יושר
לכנינו משא"כ כ"ר של מעלה יודעים מעשינו הרעים ואינם יודעים הרהורי התשובה שכלכנו
ואם ה' נתן זה לקח ואח"ל סמדה טובה מרובה שנותן ע"י עמו וכסודרה ליקח אינו לוקח כי
אם בצרוף הב"ד ולפני מ"ס הטע' הוא כי לפעמי' איך האד' ראוי ל' הטובה ע"י מעשו' אל"כ מנרף
גם מחשבותו הטוב' לכן מוכרח ליתן בעצמו כי הוא יודע מחשבות משא"כ ליקח והו' להעניס
את האדם אינו מנרף מחשבות רעות רק ע"פ מעשיו זמנה יודעים גם הכ"ר של מעלה לכן
מנרף גם אותם לרובו פן ימנא מלאך ח' ללמד עליו סגינוריו •

ועפ"י יתבאר מ"ס וס' פקד את שרה הוא וכו' וכן זה המעור על סודם הוא וכו' והוא כי
יודע שכרה כפקדה שרה רשע הכתו פן יאמרו טמה ספקדה שרה הוה משו' סזירף
הקב"ה מחשבותיה בטוב' למעשה כי ברה"ה דן ע"י עצמו ולא ע"פ כ"ר לכן כא הכתוב להודיע
ששרס אמנו כנועה היתה וראויה היתה לפקדה ט בה אף ע"י מעשיה לכר והראיה שנס הב"ד
של מעלה הסכימו על פקידה ט בה וווס אינם יודעים מחשבות ומוה הטעם אמר גם כן
וה' המטור על סדום וכן זה הכה כל בכור דתש הכתוב סלא יאמרו מה טהעניס
היה משום סזירף מחשבת הרעה למעשה כי באומות מנרף מחשבה רשע למעשה וכא
הכתוב לקפר בגנותן שמנר מעשיהם לכר הו' ראוי לפונטוס קא"ס האלה והראיה שנס הב"ד
סאינם יודעים מה שכלב האדם הסכימו על עונס הזה •

ועפ"י יותן טעם לשבח למכהן של ישראל שבני הספרים וישיבים מתקבצים להיות ימים
נוראים כהקהל וכן מה שמתאריכום כתפלות להיות עכ"פ בבכ"כ ברה"ה עד
כזיווס טהוא עיקר עת דין כמ"ס מהר"ל ומכהן זה כתייחד ע"פ מאמרי זוהר כא ואל' תכן
סליק ואסטין וכי איהו יכיל לאסטנא אין דהא איהו מלך זקן וכסיל וכו' והוא מהימן
על עובדי דכני כסא ת"ח סאי הוא כדיוכא דיתיר אכל בדיוכא דעלמא כתיב וירד
ה' לראות דלא אתויהיב מהימנותא אלא בידה בלמודיו דלא כעא לאזכרא על
מימר דהווא מקטרגא וע"ד תנין דלא אנטרין לון לכ"ס לאתפרשא מכללא דסניאין
דלא יתרשים איהו כלמודיו דלא יקטרגין עליה דכתיב בשכימית ותאמר בתך עמי
אכני יושבת לא בעינא לאפקא גרמי מכללא דסניאין וכו' וכן הוא זוהר בסלח ויהי
הווס וכא' טמה מאן הוא ומא' טבא דר"ה הוה בתך עמי אכני יושבת מאי קאמרה
אלא בטעמ' דרכא תליא לא יתפרס כ"כ כלמודיו וכו' וסנה דבר זה תמוה מ"ס
אם הוא כדוק איך ועלה על הדעת שיסטין עליו אס והיה בוסידי הלא הוא מהיזן על עוכרי
דב"כ ואם הוא רשע מה יועיל לו שיסיה בכיכור והקב"ה לא ויותר אף שיהיה בכיכור וע"פ
מ"ס נישא כי בודאי הקב"ה לא ויותר אף שיהיה בכיכור והסטין לא יניד עליו
יותר טמה שחטא אף אס יהיה בוסידי אך אס ירהרר בתשובה והוא בוסידי והסטין
אינו יודע מהרהרו הטוב והקב"ה אינו מזדקק אל הימיד לראות מה שכלבו אס כן לא
יועיל לו כלום סרהרו משא"כ בכיכור סהקב"ה מזדקק לראות מה שכלבס אס כן
יועיל לו סרהודו הטוב ואם בדיוכא דעלמא וירד ה' לראות לראות דיוכא אדה"ה סא ונראה
דייקא והוא כמ"ס כי האדם יראה לעיניו וס' ללכב ור"ל וירד ה' לראות מה שאין
המק' גרגוס יכולים לראות וכן כמ"ס אדה"ה סא ונראה ר"ל מה שכלבס וסמא מהרהרים

כתשובה

לבטל הגזירה עד שיע פרק ששה ועשרים

בתשובה הרי מבואר שההורו תשובה מופלג כר"ה והוא שיתחכם על כל חטאיו בתום לבבו ויקבל עליו שלא יחטא עוד אותם חטאים כמ"ס פ'.

אמנם למי ש'מ'פ' שההורו לבדו אינו פ' על כלום ונריך שיהיה הודו ומרטה גם כפי ולפ' היה נריך להתודות כר"ה וכן הוא זהר פנחס וזל אצטריך למדא חובין דכל שייפא ושייפא וכל דעביר כפרט ה"ד חטאתי אודיעך וכתב הארי זל בענין ודני הזכור בר"ה דכתיב נ"ל למפרט חטאיו ובמקום אחר להפך היה כוונת מורי להתודות בלחם בין שפתיו שלא יסמיע לאזניו ואומר כי מקום זה שאוסר אינו אוסר אלא בקול גדול והמקום המתיר הוא בלחם דוקא ואפילו בלחם לא היה מתיר אלא בעת שופר דמיושב והטעם הוא דאז מתערכב הטפן ודברי הודו של אדם עולים למעלה ע"י קול שופר עכ"ל ואלה הם גם דברי הפייטן כמובן דר"ה ישאו עין ויכרו אוונן וכו' כותובתו פרוט מעשיהם כתקופה קול שופר בקול יחפרו שוטניהם והטעם שאסור להתודות בקול כראש מוסר שאסור לדבר בין תקיפות דמושב למעמוד ומכ"ס בפעת התקיעות ודבור שאינו משמיע לאזניו לא מקרי דבור כמ"ס א"ח סימן ק"א שתפלה בלחם כריך עכ"פ להשמיע לאזניו וההורו לחוד בלא דבור אינו פועל כלום כמ"ס וזל כראש דכלא פעת התקיעות היה מותר להתודות אף במשמיע לאזניו חמס המשמעות הוא בדברי הארי שאינו פועל כלום באותו הודו כר"ה רק בפעת התקיעות שאז מתערכב הטפן וההורו תשובה וכפשוט מעשים הוא דין מפורס לכל י' ימת וזל ש"ע סימן תכ"ג ויש לכל אדם לחפש ולטפס במעשיו ולסוב מהם ב' ימת וזל הרמבם ומ"ע הוא מן התורה להעיר האדם את רוחו לחזור בתשובה ב' יתקן כמאמר מכל חטאתיכם לפני' תטהרו ואח"כ כי יום הכפור מכפר עם התשובה וע"כ פ' טעם ככון למה השכת שכי' ר"ה ל"ה קוראין אותו שכת תשובה :

ורע מ"ס במרחא נדוקים גמורים ככתבים ונחתמים לאלתר לחיים ורשעים למיתה זל התוספות וכל מה דקרי הכא גבי רשעים מיתה ונבי דדוקים חיים לומר לחיי העוה"ב והוא מכת הקוסיא כי הלא גם נ' דוקים ממים ורשעים מארובים ומים ככל וכו' כ"ס ע"ש וכוה יתבאר מה פקידר הפייטן כר"ה וכתבין וביאם כום כפור יחתון מי יחיה ומי ימות ולפי הפשוט ק' הלא דדוקים ורשעים נכתבים ונחתמים לאלתר כר"ה כ"א לריונו ביכונים לא נכתבים כלל כר"ה ולא נחתמים ביום כפורים אלא תלוים ועומדים עד ה' ד' זכו ככתבים לחיים לא זכו נכתבים למיתה ועב"ת שדרכי הגמרא מוירי מחיי ומיתה עולם הכא כמ"ס התוספות והפייטן מרכר מחיי ומיתה עולם הזה כמו כל החלוקות שאח"כ מי כאש ומי כמים מי כחרב וכו' וזל פנחס בגמרא מודים לזה שכתביוני חיי עולם הזה לנ' אלה נכתבים בר"ה ונחתמים כ"כ והוא פשוט וברור .

לבטל הגזירה עד שיע פרק ששה ועשרים

אמנם אם לא שכ' ימת ואז לא כחלנו חטאיו כי אע"פ כן מעיל הרהור תשובה מ"הכ עד סמוכי עכרת לבטל הגזיר' אם נגו' עליו מית' או שאר עוכס ואף שלא ימחלו עונותיו אף על ידי תשובה בפועל עד י"הכ לפנה הכאה . וזה מוכח מ"ס במדרש ד"א כמודש השביעי רבי כריס קרויה ליה ירחא דעבועתא שבו נשבע הקדוש ברוך הוא לאברהם אבינו ע"ה ה"ד ויאמר כי נשבעתי כאש ה'מה כונך הים לפנועה רבי ביבא ברבי

לבטל הגזירה עד שיע פרק ששה ועשרים נה

ברבי אבא כפס רבי יומן אמר עמד אברהם בתפלה ובתחנונים לפני הקב"ה ואמר לפניו רבש"ע גלוי וידוע לפניך כפעם שאמרת לי קח נא את בכך את יומיך היה כלבי מה להשיבך אתמול אמרת כי בוצקת יקרא לך זרע ושפטיו אתה א"ל והעלהו פס לעולה ולא הסוכותך כך כשהיו בניו של בוצקת באים ללדי עבירות ומעשים רעים תהא מוכיר להם עקדת וצחק אביהם ושמוד מכסא דין לבסא רמזים ותמלא עליהם רמזים ותרחם עליהם ותהפוך מדה"ד למדת הרחמים אימתי כמודש השביעי . מד' זה הוא תמוה א' למה משום שזאת היה תפלתו היה נריך לפנועה כ' הלא לעתיד יאמר הקב"ה לאברהם חטאו כניך יאמר ימחו על קדושת שמך וכאן משמע שעתפלל סיטיב לרשעי ישראל ג' אלה יתקיים פנועה זו הלא רשעים גמורים נכתבים ונחתמים לאלתר למיתה .

לבאר זאת נעור עוד כמה הערות וכישובם יתבאר כל אלה א"ל מ"ס באים ללדי עבירות לשון ביאה ולשון הוס וזאזי לשון לדי הל' ל' עבירות ב' למ"ס אימתי דלמא הוס כקשנו פירחס עליהם לעולם ג' למה לא בוים בחודש הז' בח' למודש כמ"ס במדרש הא' לבאר זאת נקדים ג' הקדמות א' מ"ס המפרשים על מ"ס הסתבל כג' דברים ואין אתה בא ללדי עבירה והוא שמכל עבירה נעשים משמיתים והוא הוא המיוסר אותו הן בעולם הזה הן בבי"הסם וכמ"ס ותמונניכו בוד שונינו זש הסתכל וכו' ואין אתה בא ללדי להקם ממך ב' מ"ס כפס הזהר שהסטן אינו מקטרב כל השנה ובר"ה ככתבין פאשא אוכמא על אשא חנורא ומלכא אחמין דיבא עד זימנא ידיבא והוא י"הכ הב' מ"ס זל זכו כ"כ דיתוב קמיה מאריה קרעין פתקין זאס לאו פקיד מלכא למחתם פתקין ותליין ליה עד זימא בתראה דעכרת רהוא יומא תמיכא דהג' ואז עביר תשובה שלימא אתקראו או מתעכבי ואז לאו פתקין כפקין מבי מלכ' ואתמסרין בידא דכנסור וכד' אתמסרין בידו ודאי דיבא אתעכיר ופתקין לא הדרין לבי מלכא וכמעמד שלשתן אלה כבא ל הכואר על כרחך מה שהתפלל אברהם שהפוך מדה"ד וכו' היתה תפלתו על אותן הימים שמר"ה עד ס' ע' ואעפ"י שכבר נכתבו פאשא אוכמא בר"ה שיתמין דינס עד ס' ע' שמא יעשו תשובה כי עד ר"ה אין מקטרב וא"כ להתפלל על רחמנות ועל אחר ס' ע' לא התפלל על רחמנות דכיון דאתמסרן בידו ודאי דיבא אתעכיר זש כשהיו בניו של בוצקת באים ללדי עבירות והוא ר"ל שהתחילו לכא ועדין הנלכים וכאז ללדי העבירות שהם ידי המשמיתים שירחס וכו' ועזא אימתי ר"ל אימתי הם באים ללדי עבירות אשר על אותן הזמן התפלל אברהם שירחס עליהם עזא בחודש השביעי והוא מר"ה עד שמיני עכרת ולכן לא סיים בדכריו כא' למודש כמו סקיים במדרש הראשון .

ובזה יתבאר מ"ס ותהפוך מדה"ד למדה"ד וכו' דלכאורה ק' ה"ל טסיר מהם מדה"ד אך להפך למדה"ד כריך זכות גדול ותפסת מדוכה לא תפסת ועתה ניחא כי על כרחך מה שסתפלל שירחס עליה היה אס יעשו תשובה מר"ה עד ס' ע' כמ"ס כוונה ואז עכיר תשובה שלימה אתקראו ותשובה שלימה היא אס היא מאהבה שאז מזדונות יתהוו זכיות משא"כ אס היא מיראה אז אוכה שלימה דאז מזדונות נעשים פגנות ואין הרין נותן שיתקראו ועל זה יהיה ק' דאס יעשו תשובה מאהבה מה נריך תפלת אברהם שיסבע לו הקב"ה כי מהיבא תיתי לא יקבל! אותם בתשובה ועכ"ת שתפלתו היה שאעפ"י שלא יעשו תשובה בפועל רק הרהורי תשובה בלב שלם שיכרך הרהורם הטוב למעשה כמ"ס פנחס לאד' הר הבטוח על חסד כוח . וכוה כתבאר נורך השכועה כי על חסד כוה יקטרב הסטן דהוא אינו וודע מה שכלכס ומשרהורי תשובה שלהם והשכועה של הקב"ה וועיל שלא יקטרב כמ"ס במדרש וארא לכן אמר

לבטל הגזירה עד שיע פרק ששה ועשרים

אמר לבני ישראל אין לכן אלא שבועה סגולה לכן נשבעתי לבית עלי נשבע הקב"ה שבאלס
ולא יורא משה שמא מרה דופיכם עליהם ונס סס ק' ממ"כ אם לא יעשו תשובה וכו' משא פנים
בדבר לגאלם ממזרים בלא תשובה ואם יעשו תשובה כמ"ס במדרש ואתחנן שמתוך ה' דברים
נגאלו אבותינו ממזרים וא' מכם מתוך התשובה אם כן למה יקטרג הלא אין דבר שצומד
בפני התשובה ועכ"ת מהתשובה טעמו במזרים היה רק על ידי ההורו כמ"ס במדרש וידע
אלקים בימיו עשו תשובה ואף הרשעים הרעו בתשובה ולכן עזאזר של מזרים שלא ידע
מהרהור הטוב טען הללו ע"א והללו ע"א ולכן נשבע הקב"ה למשה שלא יועיל כלו' בקטרונו
ומן קטרוג כזה היה גם אברהם מתוירא כי הטען אינו מדע מהרהורי תשובה שלהם שמרה
עד מ'ע ולכן ביקש אלה"ה שימנע לו הקב"ה שיקבל הרהורי תשובה בלב שלם במעשה ואז
לא יועיל הטען כלום בקטרונו - והטעם להשג קטרונו בפני אלה"ה ע"פ מ"ס זוהר בלק"ו וז"ל
והרתוך למשפט במשפט מבני ליה הקדים הקב"ה אמונת לישראל רהא בכל מעשה ושעתא
יהיב לון יסורין זעיר זעיר כגון דכד ייעלון לרובא לא יסלעו עליהון דינא ומהו ונסק לא
אנךך אלא כד ישראל בלמודיהו ולא עאלין לדינא עם שאר עמין קב"ה עבד לנו משרת הדין
ומכפר עליהו וכזמנא דעלי לדינא כשאר עמין ידע הקב"ה דהא קמלא אפוטרופא דלהון וייתי
לאדכרא ממוביהון וכניס כוליהו לגביה לחמא דדינא הקדים להו אמונתא אתא ס"מ בכמה
מתקין עליהו וקב"ה אפיק מתקין דיוקוין וכוה יתבאר הטע"כ במזרים היו עומדין ישראל
בדינא עם מזרים ישראל להבינם ומזרים להטביעם לכן בר"ה שהוויס הדין על כל העולם
מישראל מקבל הקב"ה אף ע"ה הרהורי תשובה ולאו"ה אין מועיל תשובה אף שהיה בפועל
כמ"ס ככ"א והטען על שאינו מדע מהרהורים הטובים שנלכד ישראל יקטרג ויאמר שהוא כח
גדול לאו"ה לכן בקש אברהם שימנע על הבטחה ונאז אין אחר השבועה ולא יועיל בקטרונו
ומוס הטעם נשבע הקב"ה גם במזרים למשה - וכוה יתבאר למה לא ביקש של השבועה
בהנחת הקדמות והוא ע"פ מ"ס זוהר פנחס עקק דת יצחק בא מחמת קטרונו של טען וז"ל
שתח ר"ס ואמר כל מאן דמרי באינן מועילא ולא יהיב מולקיה דקב"ה ממדו למסכני כטוס
מה דיכול למעבד ההוא רע עין טען שוכא איתו וקא מקטרג ליה וסלוק ליה מעלמא וכמה
עקו על עקו מסבב ליה מאן לון בעלמא גדול מאברהם דעבד טיבו לכל כרוין כיומא
דעבד מסתא ביום הגמל את יצחק וקרא לכל רברבי דרא לההוא סעודתא
ותינן בכל סעודתא דמדוה ההוא מקטרגא חויל וחיי או ההוא בר נשא קרוס טיבו
למסכני ומסכני בביתא ההוא מקטרגא אתמרס מההוא ביתא ולא עאל תמן ואי לאו על תמן
והמי ערבוביא דמדוה בלא מסכני וכלא טיבו דאקדים למסכני סליק לעילא ומקטרג עליה
אברהם כיון דזמין לרברבי דרא כמת מקטרגא וקם על פתחא כנוונא דמסכני ולא הוה מאן
דאשגח כיה אברהם הוה משמש לאינן מלכין ורברבין שרה אביקת בנין לכולהו דלא הוה
מהימני דאיהו אולידת אלא אמרו אסופי הוא וכו' מיד סליק ההוא מקטרגא קמיה קב"ה
וא"ל ר כון עלמא אתה אמרת אברהם אוהבי עבד סעודתא ולא יהיב לי מידו ולא למסכני
ולא קריב קדמך אפילו וינס חר א"ל מאן בעלמא באברהם ולא זו מתמן עד דכלכל כאל
ההוא מדוה ופקיד קב"ה למקרב ליצחק ואתגור על שרה דתמות וכו' כל ההוא צער גרים
דלא יהיב מידו למסכני עכ"ל והענין הוא כי הפלס עין מן הצדקה ה"ל כע"א ואת אם כן
למה ניבול יצחק ולא נשחט ועכ"ת כי מחשבתו הטובה של אברהם נדרף הקב"ה למעשה ואת
אם כן למה קיטרג הטען על דלא אתעביד דינא כיצחק אשר על כן מקר לו את איוב
שהיה

לבטל הגזירה עד שיע פרק ששה ועשרים נו

שהיה חייב צמורין כמ"ס כל זה זוהר בא ועכ"ת על שהטען אינו יודע מה כלבו של אדם
היה סכור עשה אברהם זאת מחמת יראה ולא בתוס לבבו וכוה בבה אל הכוור כי קודם
מעשה העקדה לא מילא לבו להתפלל שיועיל הרהורי תשובה אחר שהכ"ר של מעלה כתבו
באשא אובחא של אשא חוור כמ"ס ואין לאחר מעשה ב"ד כלום ומשעם זה גם כן לא נתאמן
להתפלל שיבטל גזרת העקדה מעליו כי ידע סגנון כן מב"ד של מעלה כמ"ס והאלהים (הוא
וכ"ד) נסה את אברהם ואין אחר מעשה בית דין כלום אך אחר שניבול יצחק ע"י מחשבתו
הטובה אף על פי שהיה אחר מעשה בית דין אז מילא לבו להתפלל שימנע חסד כוה גם
לבניו וקבל מחשבתו והרהורם הטוב למעשה אף שהיה אחר מעשה ב"ד ואם כתפלתו
רפס"ע גלוי לפניך כשעה שאל"ל וכו' ולא השיבותיך כי אמרתי מה שאל"ל והעלסו לעולה היה
אחר מעשה ב"ד כשבול העלם עין מן הצדקה וקבלתי עלי בתוס לבבי לקים דין סב"ד וזרפת
מחשבתו הטובה למעשה וניבול יצחק כן השיבו בניו של יצחק באים לידו עבירות וכו' וזה
יהיה אחר שיהיו ככתבים בין הרשעים באשא אובחא על אשא חוורא תנרף גם כן מחשבתם
הטובה והרהורם הטוב למעשה ויתרחם עליהם ויתפדך וכו' וז"ל שיתפדך דינס כי מזדונות
שלהם יתהוו זכויות וכתבו כיון שהדיקים -

זוהר שאנו אומרים בתפלתנו וזכור לנו וכו' את השבועה זאת העקידה וכו' וזכר
דמיו וכו' וכן יכנסו דמיון וכו' והו"ס א"ת אין כמל' פינו להתפלל שינרף מחשבתינו
הטובה למעשה אחר מעשה ב"ד וכבר כתבו באשא אובחא הווס בין הרשעים על זה אנו
אומרים וזכור לנו את הכרית ואת השבועה ואת העקדה וכו' וזכר דמיון לפנות דכוכך
בלבב שלם וזרפת מחשבתו הטוב למעשה אף שהיה אחר מעשה ב"ד סגנון עליו של העלם עין
מן הנדק' כמו כן יכנסו דמיון את כעבך ע"י מחשבתו הטובה אשר עשה לנו וז"ל אף שכבר
בעסת עליו ונכתבו כיון הרשעים ח'ו יגולו דמיון על מרותך דהיינו מזדונות יתהוו זכויות
וא"ת שמרת הדין יקטרג על חסד גדול כ"ס עאל אומרי תחלה וזכור לנו את השבועה ששכעת
לאמפ"ס והוא כמ"ס שהשבועה היה על זה והוא שינרף הרהורי תשובה שלנו למעשה ואז לא
יועיל טוס קטרונו כמ"ס למעלה -

דמ"ש כתפלתו ותבא מזכור להם עקדת
יצחק אביה יתבאר ע"פ מ"ס יד ס'
דכ"ח במי שנשבע להטיב לחבירו אינו דשאי
להתיר אותו הנדר או השבועה בלי רצון
ודעת המדר אם היה הנדר או הפכל בשביל
איוו טובה שעשה לו הנדר תחלה ואם מת
הנדר אז מתירין לו ואם היה השבועה או
הנדר טובה גם ליורשיו כגון סגור לתת לו
אז"ל דב' יורשוים סמיקומו וכמ"ס כתבו
סוס היו דברי מעשה באשר נכס הקב"ה להתיר
השבועה מה שנשבע להאבות ולכלות ישראל
בשגל ח'ו אחר זכור לאברהם ונ' אשד כשכעת
להם ונדרך אתה דעת' ונכנס גם כן השבועה
היה בשביל טובה תחלה והוא עבדך ואם
עבדך

ענין הכל המתקלקל כלול הושענא רבה
בכתבי האר"י ז"ל סור הענין הוא
כי אחר שכתבן של האל ביתנו תוך הרח'
של הנקבא בעת הזיווג כרוך הכסמ ליקח
כה האדת' ב' שניות אהיה כמולואם והוא
בידן אלףה' יוד הי' ובאלפין אלף ה"א
יוד ה"א ובהסין אלף ה"ה יוד ה"ה שהם
כמספר תכ"ד והוא מנין חותם ונחקק
אותו החותם באותה הכסמה וכסמנא
לינד ליה סעול הוא באם עם אותו החותם
ונשמרת מן השיבוים שלא יתאחו כה
זהה ככנר ב' אהיה ל' כמקקו בשכמה ב'
בללים כי מכת אהיה הראשון דוידן כמ"ס
הגלס של אדם כי אהיה דוידן כנ' כלם
ועליו

ועליו נאמר וזכרתי חלקים את האד' ככלמו
ואם אך ככלם יתבלך איש ומן אהיה הכ'
דאלפין כעסה בחי' כל ומן הג' דההין כעס'
בחי' כל פני ונקראים כל ולא כלם כי אחי'
דאלפין מנין קמ' ג' ומלוי קמ' כ' מנין ככל'
אחיה ואחיה דההין שהוא מנין קמ' א' הוא
ג' כלא' ל' כ' כ' א' אל הוא הפורט של פס'
אחיה כי אחיה ג' כ' א' ועם י' אותיו מלוי
שלו הרי אל ולכן תמצא לכו הכלם איכו
רק א' כמ' א' אך ככלם יתבלך איש כי הוא
אחי' דיודין לבדו שהוא כג' כלם אך הכלל
שהם פנים והם מאחיה דאלפין ודההין
והנה כ' כללים אלו הם הנקראים כנראה
ובבואה דכנראה הנראים כאלם כיהכלם
הוא עיקר ואינו ניכר אמנם המדים אין
להם רק כ' כללים שהוא אחיה דיודין
ודאלפין שהוא בחינת הכלם ובחי' הכל'
הראשון ואחיה דורין הוא קמ' א' דאלפין
קמ' ג' הם כג' ס' לכן נקראים פדים ומן
בבואה דכנראה שהוא הכל הג' מאחיה
דההין אין להם לכן הם רשין בלתי גופין
משא' כ' האדם נפלים ככל ג' חלקיו לכן
יש בו כח לעשות הנוף כי עוקר הנוף איכו
ניכר רק בכח אחיה דההין והנה מ' פ'
שכלל הור' מתלקט הכל אחר סגור
עליו למות באותה פנה הוא שמתלקט
כבואה דכנראה שלו שהוא הכל של אחיה
דההין כי הכל הזה מיותר באד' על הפדים
ועל זה נגמר וככלם החותם השמרו
ממקרי זמן ומן חיובונים ולכן כליל הור'
כשגזורים מיתם ח' על אחיה אדם וסור
המיתם הוא שמשמע הנשמ' מן הנוף ותשא'
כלי נוף ולכן מתלקט ממנו אותו הכל שהוא
בבואה דכנראה וש' נחלם גופו וכאבד
כי הגורס' קיום הנוף הוא הכל הג' כ' וגם
טעם אחר כי עד עתה היה חותם שלו
שכלם ועתה נחמר? אותנו? סתותם ע' א'
יבולים החיובונים לפנות בו וממקרי
הסתקים

עבדיך וא' פ' כבר משו ע' א' ותדבר אליהם
אדבה את זרעכם אם כן היה הפכועה
מתקלה בפכיל סוכת בניכם אז פשיטא שהם
במקומו וצריך אתה דעת ורצון ושר' ובה
יתבאר כי שם אברהם פן ואמר לו הק' בה
מה תועיל בפכועתי כי אם יחטאו זהו פתח
שתוח להתיר הפכועה וכמעשה שהיה במש'
עגל מאמר ועתה פים לי פתח כי עם קשש
עורף הוא הניחה לי ותתיר' סכועתי
ואכלם ע' א' תהא מוכר להם עקידת יצחק
א' כ' יהיה הפכועה בפכיל טובה טעמינו
עוקר והנפקד וכמ' ב' כ' כ' כ' כ' כ' כ' כ'
יען אחר עמית וגו' אם כן לא תוכל להתיר
בלתי דעתם ורצונם של ישראל ויהיה חס'
אברהם פן יאמר הקב' ה' מה תועיל סכועתי
אחר מיתקד דאו א' כ' דעתך ורצונך ע' א'
כשיהיו בניו של יצחק וכו' אם היה הפכועה
מתקלה בפכיל טוב' הורדים אז הם במקומם
ותהיה צריך דעת ורצון ישראל ומה הטעם
אכו - אומרים בתפלה וזכור לנו ה' אלקינו
את הברית וכו' ואת הפכועה וכו' ואת
העקדה וכו' אם כן היה הפכועה בפכיל
טובה ואיך יוכל להתי' בלתי רצוננו ודעתנו
הרי מבואר שמהרורי תשובה מועיל עד ש' פ'
ומ' ש' בזהר במקום אחר כי שם מסירת
פתקין הוא הור' ולכן אז התעדי גולמא מעל
רושא כתב האר' אל שאף שמתקרו הסתקים
ליל הוסענא רבה דעדון הדבר תלוי עד
ש' פ' אם יחזרו בתשובה ואמנם להיות כי
מעט מזער כי ימצא מי שלא תיקן עצמו
לפ' כ' בתשובה ברה' וביה' וכל
החג סיתקן עצמו ביום הור' ולפי שלא ומצא
זה אלא על דר הדחק לכן אמרו בזהר כי
אחר מסירת פתקין תולא הדרי לכו מלכא
אכל ודאי אם ישוב בתשובה גמורה ודאי
סיוקדע גור דיכו וכנ' כראקע' באיש אחר
שלא ראה כל על ראשו והתפלל ושב בתשוב'
וקור הכלם למקומו לכן ביום הור' יזהר
אדם

אדם בתפלתו וככל משאו כי הדבר תלוי
בתשובה בזמן שהוא ומשם והלאה אין תק' עכ' ל'
יהיה באיזו פנה פיהו כי כליל הור' מתחלת הלכנה להאיר אחר חנות והוא סוד הגבור' לדנין
את העולם ולכן היא מראה ומגלה הגזירה בעולם ואינו ניכר אלא באור הלכנה עצמה ועל
ידו הסרת והסתלקות הכלם שולטים החיובונים עליו ונמכר בידם למיתם וכיון שנמכר בידם
תולא חיישי ואז חוזר הכלם למקומו ולכן אם נגזר על האדם מיתם אחר עשרה חדשים וכיוצא
בזה מהיכן ומשבו לו חיים אם לא על ידי שיחזור הכלם למקומו ואחר כך ל' יום קודם שימות
אז מתלקט ואז באותן השלשים יום מתמעט חיות האדם יום אחר יום עד שימות עכ' ל'.

איסור גזל ורבית פרק שבעה עשרים

והנה בעבדיו פכין אדם לחכירו כגון אונאה גזל וגניבה ורבית אצל אין כמחל לעול'
עד שיתן לו מה שלקח ממנו שלא כדיון ואם חטא נגרו כדברי' עד' שידעו ויפייס
אותו ואף שיחזור לו מה שהיה בידו משלו צריך שיפשה תשובה על אותו חטא כמ' פ' ע' ח' ת'
סימון ל' ד' וכל נכס או גזלן פסולים לעדות מפני שנכס או גזל ואעפ' שהחזירו עד שיפשו תשובה
ונכס' מ' אל פסולי עדות ימנעו ממנו שמתכו או שגזלו אע"פ ששילמו דריכון תשובה וכמ' פ'
הטעם הוא דאע"פ שהחזירו הגזל עדין לא סבלו עונם על אשעברו הלאו ללא תגזול או לא
תגנובו כמו בחייבי מלקיות פללקים כגופם על עוכרם העבירה עכ' ל' וכהיות כי אצל רובם
בגזל (רוב בני אדם חוטאים בגזל שמוקין להתירא' במשא ומתן לעכב הדוים מחבורה) על
כן קודם שנקדר לרכי תשובה לחטאים האלה נכאר תחלם שומר איסורם וגודל הפנס ועונסם
ואם כ' נבא' דרכי תשובה לאותם חטאים כי צרכי רבים המה - ואל ש' פ' מ' מ' סי' רכ' אסור
להבנות את חבירו בין במקחו בין במחורו ואיזה מהם שאינה בין הלוקח בין המוכר עובר
בלאו אעפ' שאם היה האונא יותר משתות בטל מקח ובסתו המקח קיים ומחזיר האונא כתבו
הפוסקי' בפס' י' להסתפק אם מותר להבנות את חבירו א' משתו' ואם לאדם להככל שלא יכשל
במשאו או אה' כ' יחליט בדעתו לוותר לעולם משלו לחבירו או יזכה בטוב שלא יבא משל חבירו
לידרו כמיתן ר' א' אל המודד או שוקל חסר לחבירו או אפילו לעכ' וס' עובר בלאו דלא תעשו עול
במדה במשקל ובמסורה ואח' אל קשה עונסם של מדות יות' מעריות ומשבתו קשה מאד כי א' א'
להחזיר לכ' א' מה שגזל ממנו ובאיסור גזל אל אסור לגזול או לפשוק אפילו כל שהוא בין מישראל
בין מגוי אפי' ע' מ' לשלם יפה ממנו וכל הגזול את חבירו אפילו שיהיה פרוטה כחילו נוטל את כפשו
אפילו הוא בסכנת מות וצריך לגזול את חבירו להגיל כפשו צריך שלא יקחנו ע' ד' לא לשלם
ואפילו הלוקח דבר בשאלה שלא מדעת בעלים נקרא גזלן וכמיתן שם ח' אל אסור לגנוב אפילו
ע' ד' להחזיר או ע' ד' לעצרו כל הגנוב אפילו שיהיה פרוטה עובר על לאו דלא תגנוב' ומייד לשלם
אחר הגנוב ממון של ישראל או ממון של גוים ובסתבי האר' שהגנוב למטה יגרום שהקליפה
למעלה תגנוב ניכונות הייחאים מהפסיכה לזה העולם גם גורם שהקליפה תגנוב נפשות
העולות למעלה ועונם הגזל גדול מאד כמ' ש' במדרש וכנעם כראש כולס ד' מ' כר' א' אבא בשם
ר' ע' א' ומגלי עריו' וסופסי דמוס' וגזל מקול כנגד הכל עוד במד' ר' ברכי' בשם ר' א' א' בכל
העבירו כתי' ר' ע' ונכר על' פ' ש' ברם הכא כתי' לא אונקי עוד עכור ובהנה' י' פ' ומיתקטי

איסור גזל ורבית פרק שבעה ועשרים

אכ"ה עין הנזל כי קבעו לז' בכעולה ותתן לכו וכו' קן כלוה למתן גדל משוק ודינו ובש"ע
לסאר' אל שאפילו אם מכא אבירה ומכ"ם אם גזל את חבירו ולא המחזיר לבטלו יוכרס
לכא בגזילה וע"פ איזו סיבותיהו וחזר לו ממוכא את גזילתו או אבירתו ואסמת יומז' ליורטי
ואם לא תוכל להתעל' ל' לכא כקוד עיכו' כסמ' מה' כפל' בתו' המתעבר בו לא לכא בגזילה עכ"ל
ונדלה מוז אמרו כפ' הכונס שאף אם משלם בעדה נקרא לעולם רשע אח"כ מוכח הגזילה
כפסמה כשהוא בעין ואל דוד עאל מן הסנהדרין מהו לישול בדיופין של סעורים ליתן לפני
בהמתו על מנת לשלם בדיופין! פלמתיס היעיס מהם שלמו לים חסול רשע גזילה ישלם
אע"פ הגזילה משלם רשע הוא ואלה הם גם דברי המדר' וזל מ"כ למעלה מן הענין והיה כי
יחש ואסם והסיכ את הגזילה אשר גזל ואס"כ זאת תורת העולה אם בקשת לסקריב קרבן
לא תגזול לאדם כלום למע כי חזי ה' טובא גזל כעולם ואומתי אתה משלה עולם ואני
מקבלה כסתקנה ירך מן הגזל ומכוארזה המדרש אפלוכו בארובה ס' ק"ח דרוס' יכ ותוכן
דכרינו סס ע"פ מ"ס זכא רשעים תועבה ולפי מ"ס סהגזן אע"פ שמשלם נקרא רשע לא
יוכל להקריב קרבן לעולם וזה תלמדנו סויכות הפ' מ"כ למעלה מן הענין והסיכ את
הגזילה עכמה ולא התשלומין בעדה כמ"ס בגמ' אס כעין סגזל יחזיר ואס לאו דמיס בעי
לסלומי הרי סהפי' של סגזילה הוא גזילה עכמה או תוכל להקריב עולה ולכן אס בקשת להקריב
קרבן לא תגזול לאדם כלום כי אס תגזול או אף שתתמרס ותעשה תסוכה ותמלס בעדם
אע"פ כן תהיה נק' רשע ולא תוכל להקריב קרבן כי יהיז זכא רשעים וכוא תועבה
וזסו סמסיס ואומתי אתה מעלס עולה ואני מקבלס כסתקנה ירך מן הגזל ר"ל מן גזל
עגמו ולא כסתלומין ואס הוא רשע או תפלתו אינה מתקבלת כי התפלה היא כמקום
קרבן וזכא רשעים תועבה וזס לומר שמשלם זס הוא מ"ס ר' כפדיה גאון אל סבאוכל רכד גזל
או בניכיה רכית או סומר מסא ותתן כסקר שאין תפלתו כסמעת דכתוב ואשר אכלו את סאר
עזו והוא כמ"ס ססתפלה הוא נק' קרבן וזכא רשעים תועבה וכבר אמר עקביא כן
מהללאל מוסכ סאהיה סוסס כלומי ואל אהיה רשע אפי' עשה אחת לפני המקום ואיך
לא ימוס האדם סלא יהיה רשע ח' לפולס ולא יהיה תפלתו תועבה לעולם וככ"ה
מחיכוס הקבר סכסעת הדין א' ממלאכי חבלים מכוא עסנוס חמוכיס מן סהריס שאס גזל
מחבורו אומר לו דקדק כסוינד לפי סאכלת גזל בומוך וב"ש ספ סומן ל' סיד' אל המוכסיס (לפי
הסחורה או לפי הממון של אדם והוא דכר סאינו ידוע לכל ויכול לישול יותר באין
מרגוס כ"כ מ"ס) סתמן ססולין אכל גכאי מנת סמלך (מסאנסיס ומססדות וסוא דבר
ידוע וכקוסו וכול ליקס ויתר מקכבה מ"ס) כסריס ואס גודע סלקמו אפילו סרוטה ויתר
מסרואו להס לבבות סכוליס (כי יכול להיות סעסו כן הרבה פעמיס ומסממא אינס יודעיס
תמו לקמו סימיורו לו) וככ"ה ס"ס י"א דפי' מוכסיס סגובה סמכס לפי אומר דעתו ואין
בדבר קככה לפיכך מסממא כוסאסיס פניס למקפת כני ארס ומככירין על אסריס ולכן סמאי
סעיר סמשימין ספ על כני סעיר לפי אומר הדעת כריכין לסזר סלא יחסיפו לאחד ויככירו
על האחר סלא יסללו לפדית ולסכועה עכ"ל - וככ"ה דע"ה סער התסוכה פט' דף
כ' כתבו לגכאי מכהג סגרוס אשר כרוכ קהילות קדוסות הגבאויס דגומלי סקרוס מעריכוס
את סחיסיס לסלס כפר מקוס קכ רת סמתיס כפי רכוסס ואות כפסס ואין קככה בדבר כמס
ליתן סעני וסעסוד וכראס לעניו סמכבודין על האחר ומקילין על האחר וכן לדכרי ס"ע וסין.
לדכרי ס"ג סלא מכהג וסיה הוא אס לא כתרסה הנערך לסערסס גם הוא ק' מהסמאויס

מ"ס

איסור גזל ורבית פרק שבעה ועשרים נח

ע"פ הרוב הנערך מרונה עמסס ואינס ויולין לפעות לו איזו כחי ויכל לספור עממו
מסערך סלסס ע"ה סככועס על ססנת ירונס ססמאויס כסכעיס תחילה סלא יעשו סוס כח א'
מנוסה לאיה אדם מחמת איזה פנייה גם כי לא קני כלאו הכי כי כל כני הקהילה הם סוימסיס
ולא ככאויס המה ומתחילה דעת כ"ד הוא שאס יתסונה כח לאיה איה סוימחלו זה לזה וזכ"ס
כן אצרו אס מככירין על האחד ומקילין על האחר סכססליס לפדות ולסכועה כרוך זס סע"פ
הרוב הנערך אינו מרובה לסערכתס כי א' לו לסנות לא ע"פ סככועה ולא ע"פ איה תיקוניס
ולא ע"פ איזו כ"ד כי כתמו חיזוק לרכריהס סאין לסוס כ"ד לסודקק לסתור דכריהס ע"א כו סאס
לא כתרסה הנערך וכו' ומ"ס ססוא מכהג קדמוניס לסערך לפי אומר דעתס ואין לסוס כ"ד
לסודקק כזס ת' וילס להרסר סיעשו קדמוניס מכהג כזס כמ"ס סרי"בס גם הוכא כספר נמלת
סככסה ואל ואין לפעות תקכה מתחילה מה ססוא נכד הדין אס לא ססוא למדד מילתא לפי
סעה או לרורות - כללו סל דכר דאין בני סעיר רשאין לתקן נכד הדין והלכס אס
לא סהיה מכהג קרס ק דס ססוקכב סהלכס וכתסוכות מהרמ"א אל דלטו מסוס דרכיס כינסו
גזלניס סוכסו וסאסו מ"ס דגזלו היומר פעס א' סותרה להס הרכועה לגזלו סנית וספסתי למכוא
זכות מאין ינא מכהג הנרוע הוה וסוא כמקוס סכסאר ירוסס מהסתיס וסורסיס סויכיס
כמעסר כמ"ס ע"ר ס' רמ' ואל סויב סדקק מדה סינונית היא להפריס מתחילה מעסר
ממה סמכן לו סה"י ואס"כ יתן מעסר מכל מה סוימין ה' לירו וכ' - ואל התוספות
תענית עסר תעס' הכי איתא בספרי עסר תעסר וגו' אין לי אלא תכואת זרעך סחיוב כמעסר
רכית וכרקעטוא וכל סאר/רוסיס מנין ת' לאת כל דהוה מצי למומר את תכואתך מאי כל
לרבות רבית וכרקעטוא וכל סאר רואיס וכ' ובאשר קיוס מכהג זו רעוע ככמה
מדיונת וע"פ הרוב היורסיס מעככין המעשרות בידס ול סע"כ סגחינו הקדמוניס
לעכב קבורת מוריסיס עד יתנו היורסיס מסככות לגדקה ליתן כפי אשר יערוכוס
ממעסר ירוססס וכמתה אסתו מהכדן סיכא לירו כסיקת אשז מחרס כי המעסר אינו
סלו אלא סל קרס רק טובת הכזה לכעליס ועליו יפ דעות להכ"ד להערך סייתנו
לכדקה איזו סך כי סייב ליתן גם לקרוביו סהס קדומיס ורואיס לסכרא זו כי סאותס
סמדיונת סכזהרין כמעסר לא כמעסר מכהג גרוס הזה כלל ולכ"ה היה ראוי סלא ליקס
רק איזה סלק ממעסר ירוסס וסיכא סאין ירוסס סלא ליק' כלוס רק סהזנאה אלה סס
תוכן דכרינו בספר סכזכר וכסתרככ מזה דור אחר דור סגוטליס מעות קבורה כפי אות
כפסס הן זס ירוסס או לאו וככססיס מועעס סס קדומיס לפתוכות כססס ולמוכיות
יתומיס ולסרעין טובות וגוכוס ממקרקעי וממטלטי וע"פ הרוב פעסיס סמות סאלה
לעניו ארץ נמוכי רוט ולאלמנות ויתומיס לא רוע זה כרוס זה כי לא כל ססמות סוות
סנער ססוה מהס סכונתס להזיק בקרן של אשר יז כו רוט סייס כי סניוק ככפס
מכיתו חב לסלס כמיטב הארץ אשר כרוכה והיא להס ירוסס מאבותיהס אשר סס
טמון מוככע ומכוסה גוף סנוק וסוא מוככ עד סיכא אליהו ממש כספ יסקול כמזר
סבתולות אשר אין כבוד המקוס וככוד הבריות להעלות על סספר אכזריותס אך
למען יתעוררו מי סיש בידס לתקן סלא יהיו כלקיס סנערכוס כממונס והמעריכוס
ככפסס אכיא מעסס אחד על סספר וכזה ידעו עד היכן הדכריס מניעיס והוא כת"ה
א' יושב אוהליס סנגעס בו יד ה' ומתו אסתו וככו וכלתו וקודס קבורתס לקמו מסככות
סככסה כניי סנת וי"ט סל סמתיס כקח טוב ירך וכתף וסעריכוסו ליתן דמי הקבורה סלס

מאות 15 2 כ ט

איסור גזל ורבית פרק שבעה ועשרים

מאות זהו פו' והחוב הכ' לא נשאר כי אם בגדים הכ' ואותו הת' רצה לשבט
שכח' שאין השגת ידו ששה מאות זהו' ומזנותיו המזנותים ואין שומע לו ומכרו אותם
הכנדים באותה העיר ומחמת עגמת כפשו סנתקיים בו מ' ותם לריק כחכם ועינוך
רוחיות וכלות אלוהים ואין לאל ידך רדף אחריהם בקמה כתי דוים ואין שומע לו באומרם אין
להרהר אחר מעשה גומלי חכמים כי בחמונה הם עושים וכמעט שפ' הלך גם החבל אחר
הדלי וכתמוטט מה שהיה בידו וע' אמו גולגולי דברים שהיו לא הושרו לו רק ערך חצי
ההזכאות שהיו לו ודכות רעות שהנה בכל עיר ועיר מקום אשר דבר המלך מלכו של עולם
ודתו מגיע ומה שמתנכלים ואומרים מה טכטלים הוא לזרקה ולתכדיכי מתים עניים הלא
פתיכת חס ה' ג' כ' דקה כמ' ח' על מ' ונוגסוך דקה אע"פ כן אם מכדיין על הא'
ומקילין על הא' כפסלים ה' כדון זה יפמ' ופקדתי על כל לוחצו ואח' אלו גבאו דקה
ואע"פ שבקובדו מת ב' ראשון וכן במלוה על ספרים ולומר בהם ה' שולח יד לא מפלגו
לעדות ולשכופע ע"ז משום דקסברי מזה קעברי כדון זה שאני דהתם ה' אטא שכי
אדם למקום גם לא הזיק כלום לכידו בלמודו מאח' כדון זה שמוטל ממון שבירו שלא כדון
ואחול כל הגזל את חבירו אפי' פרוטה אחת כאלו נוטל את כפשו ולא יוכל לעולם להתקן עד
שויכ את הגזילה אשר גזל הן הוא רבה או מועטת .

ולאשר אין בו רוח חיים שמעכבים קבורת המת עד וותן להם משכבות כפי רצונם
ולכעמים מלויים את המת שבור זה ולפעמים ב' לילות ועובדים על לאו דלא תלין
גורמים צער גדול ועינוים להמת כזה כמ' קנת מזה לפינוי אשר ע"כ א' התקנות יהושע
שמת מזה קונה מקומו וח' ל' ע' שהולך המת ממקומו לקובדו על כל פסיעה ופסיעה כאלו
ספכת דמים וכדו שלא יתכזה כמדות של גוים התירו לעכב קבורתו ולהוליכו לקברות ישראל
זח'ל כרוב חכמתם ותבונתם ידעו גדול זה השיכו וצער אשר להמת בעיכוב הקבורה קבשו
לא אר' ראש שלא יבא י"ב ביום ו' וביום א' והתירו קבורת המת ב'ט שני ברה אף ע' ישראל
והרבה דברים שמת מזה דומה אותם וכדו הוא הטא הנה בעונות הרבים לעכב הנחלה
כמ' ובפעם בראש כלם ואף שאין יד כל ישראל בהטא זה הלא חטא שגל מה שהוא שמור
לדורות ואע"פ שכל החוטאים בעדים והתראה מתו במרכ כמילוי בלא פדים ובלא התראה
כדון כסותים בעדים ולא בהתראה במגפה והנשארם לא חטאו כלל לא על שלא מיתו .

ובחשון תנ"ל לפק בתפקו גאוני ארץ
המאורות הגדולים אכ"ר ור'
דד' א' יכ' והאלופים רונים ראשי ומכהיגי
דד' א' והכריזו בכל כתי כנסיות כיערסלב
לכטל מנהג הרע הזה ועשו תקנות אף
יתנהגו בדבר זה ב"כ לא ע"פ הדון רק
לכורך שעה כי על פי הדון אין מגיע ליתן
רק הונאה שלהם כמו מנות מילה ושאר
מכת אם אין יכול לשמות כעמנו מייבים
אחרים לעשות לו כחכם ואמרתו מה העילו
חכמים כמקנתם כי גם כשכת תמ' לפ' ק'
עט ג' תקנות כאלה והעולם ומכהיגו
כמהגו

וכל

איסור גזל ורבית פרק שבעה ועשרים נט

כמנהגו כוהנ כי לא כתפרסם תקנתם בכל
הקפולות וגלילות ע"כ אמרתי פן יגולגל
זכות על דרו להיות גומר במזוה זו ולפרסם
תקנות האלה בקצור וזל . תקנות דד' א'
חשון תנ"ל לפ' ק' .

אזינו הכבד משמוע צעקת הבריות
שנושקים חמם וגזל על הענין רע
שנהגו בני אדם לעשות בו מחדש זה כמה
שנים חדשי מקרוב באו לא פערסם אבותינו
שבכמה קהילות נסתר בכ המנהג הרע
והביט ליקח מעות קבורה כרעון איש ואיש
בלי קנכה והחמם קם למטה רשע ואין קן
לעיים שגולגלים החיים והמתים והיורשים
מתו נים והולכים ודלים ולא פמים יראת
ה' על פניהם לבלתי ימטאו ואחרון הכבוד
שמעכבים קבורת המתים להלין קבורתם
שלא לכבודו ומכזים ומנוולים המת ועושים
רעות פתים שהן הרבה ואינם חשים לא
ליקרי דמיו ולא ליקרי דשככי ומעני הסבור
מעטנו סודמנס כזה בכך על העבר הוכרז
סה כחול בתך המון חוגג כומא דשוקא
בכל כת"כ כרוז גדול ונורא מאד וזויו
לחקוק אותו בעט כפסק דד' למען יהיה
למשמר לעון מוכד' אשר כל שומעו תסמר
שערות ראשו ולהכא פסקו כתוקף פסק
דין באיסור גמור ככל איסורי דאורייתא
ליקח מעות קבירה יותר ממאה וחמשים
זהובים אפילו פרוטה אחת אפילו ממזבלג
שבשפירים וידוש ומשרסם רוב עפרו ומן
עניים ופיוכים ועשרים קטנים יעויבו
להתנהג באימה וביראה ובחמד ופקחו
בענין כמבואר בתקנות דד' א' שפעט
סנת תמ' לפ' ק' ואינם רשאים לשורות
שום היתר מהקפל שולקמים מחמת מוסים
וכתיבות או מחמת מקום מעולה שבקבורת
ורשות ניתן להירשים להניח הגזילה
פיקחו מהם יותר מהקצב ככ' אפילו
בעש'ג ולהכיל עצמו בכל מיני הגלות
ובקנס

וכל אדם המלוה לחבירו ואינו נוטל רבית
כאלו קיים כל המכות שכן דוד אחר ה' מי
יגור באלהך וגו' וכתיב כספולא כתן ייטק
וגו' ובכתבי הארז אל הנה ככל מת נשארם
כיזכות משפחתו כדי להחיותו בסוד הכל
דגרמי וע' אותו הסכל מדברים המתים
זה עם זה והנה כשהאדם מוטא גור' להסיר
משנמותו אותו ההבל דגרמי ואז נשארנו
עצמותיו יבסוס בלתי למנוחית וזה לא
יקום בתחיית המתים וזש חזל כמתים
שהסיה יחוקאל כשאר גוף א' מעני כי
בנפך נתן חיו לא יחיה . וכס' דרך חכמה
ודפ' ח' פעל' משער התשוב ככתבו כאריכות
אף יתנהגו כהיתר בעלי הלוואות
והמתעבקים עם ממון חבירה ע"פ הדון
והתקנות שפעט גאוני ארץ כדורות
פלפמינו כדי לתת מחיה לכני ברית ע"פ .
והנס כתשובות מהר"ם מעראני וכן בספר
הזכרונות קוראים תגר על כל התירים האלה
ותוכן דבריהם כי עכ"פ ה' מרבית שמוטל
יותר ממה שנתן לו וכסיות כי לא כגי
כלאו הכי והוא כורך שעה להלווי ולהמלווים
ולא פייך כזה לומר לקדש עמנו אף במותר
לו שלא יהיה לאדם שום התעסקות עם
חבירו על כן באנו לזרז את האדם שיתכנה
עכ"פ ע"פ אותם ההיתרים הזכורים כדברי
הפוסקים והתקנות ולא להקל בהם ובהיות
כי לאו כולי שלמא בקיאי כדוכא ופ' אל
להמורה וחסם שבעירו אף יתנהג בעסקיו
ע"פ ההיתר שלא וכפל באיסור גדול הזה
כי על דברים כאלה אחר החכם אם יהלך
איש על הנחלים ורגליו לא תכויכה .

ודי בהערות האלה שומר האדם
שי"ה משא ומתן שלו באמונה והיודע
סוס כידו משל חבירו שלא כהיתר ופוי
לו או יפיים אותו שימחול לו אבל אחר
חז' כפ' הגזל אם כא מלוה ברכית לעשותו
תשובה ולהחזיר הרבית חס רוב עסקיו
מחיתו

ידיעות שצריך אדם לידע פרק שמונה ועשרים

ובקנס מאה ארבעים חכים כל העובר וק'ו
בנו של ק'ז שאסור לעכב את המת ויתר
מהוי מחמת שום ענין בפולס בעונשים
הכל' וזהו שפתק מתקנות רד"א וכו'
וועד גראמנין שנת תמ"ג לפ"ק -
מולתא ככר אמורה בענין רש פטננו
בטי אדם לענות בו שזעזכים קבורת
מתים בעבור מקום סכר הקבורה אשר
לא כדת ומכוס את כבוד המתים והו'
בזל של המת שופים עם המתים ועם
הקיום וכאשר כבר נאמר הדבר במנין
ועתה פירשנו דבריו וגורמים כחכם
ונדונו ושמתא ובקנס חמשים ארומים
חכים כל מכהווי קהלה אשר לא יעמדו
על המשמר שלא יעשה עוד מעשה כזה
פ"י הנכאים או ע"י גבאי הקברנים ושאר
עונשים קשים והעבדת מנויים וכרון
זה אכחנו מכשלים ומעקרים ומשדשים
את כל התקנות ומכרות זה הכלל שאסור
באסור גמור ליקח סכר מקום הקבורה
אפילו מן המופלג שבמופלגים בעשירות

ומחיינו ברכית אין מקבלין ממנו וכל
המקבל ממנו אין רוח חכמים נוחה הימנו
כדי שלא לעפול דלת בפניו בעלי תשובה וכן
הוא בגזון כמ"ט ח"מ סימן סכ"ו ואם
אינו יודע ממי גזל ונכס או כטל רבית
יעשה כרכו רבים מממונו והעיקר שמהר
מחו והלאה שלא יבא לידו שום ממון אסור
ויפסד לפניו מ"ט כגמרא אמר רבי יוחנן כל
הגזל את חכירו קוה פרוטה כאלו כוטל
כשמתו ממנו שחאמר כן ארמו כל כונע
כנוע את נפש בעליו יקח וכ"עב דמסכת
גיהנם אריכל פעם א' הייתי מהלך כדרך
ומאני איהו הכניא א' אל רכונך שאעמודך
על שער גיהנום ויהאני בני אד' שאכילי
אותם חול דק והיו מאכילים אותם על כרחם
ושיניהם נשכרות והקב"ה אמר להם רשעים
כשאכלתם גזל היה מתוך נפוכם ועתה
אין בכס כח לאכול לקיים מצע שבת וכו'
והתפניות השייכים להמאנים האלה אחר
שישוב בתשובה עליהם תמצא בתיקוני
תשובה אשר לפנינו .

ויתר מסך יראה ומחשים זהובים פו' ומן סך שלשים זהו עד סך ק"כ זהו הכל' -
מחוייבים לשוב המכהנים עם הנכאים או נכאי הקברנים ורשות להורש לנרף לזה
את הדב הא"כד וכל מי שזכאי יותר מסך הכל' ומתהנהנה הכל' אזי רשות להורש
לתבוע אותם לר"א או לדיוני ר"א להוציא העודף ככל מינו כפיות בעולם גם הקנס
ואין לשנות בשום ענין בעולם כי כל המענה על ענין דברים אלו ה"ל גזלן
גמור והלא הם כתחייב המורים איזה ממון או מחמת סכום כמחוס על עוכין המורים
ואת המת לא יעכבו מחמת זה אפ"רנע אולא יקחו משכנות רק על סך ככל' ותו לא
אפילו פריעה אחת כל הכל' וכו' .

ואמרת ע"י לכבי אוי ליהא אומר ואפ"ס מנה דש הזה כי לא לכבוד יהיה במדינות
אחרות ואם לא אזר יחויקו בעצות ויהיו לעולם אומרו מותר כי הסהו קב"א
קסברי מביה קעברי ואמרתיו כנה רביריכו שקרא ככדון כזה כי ישרים דרכו ה' דיקים
ילכו הם ויחויקו לי טובה כזה להעריש מאיסורא ולפ"י זכו ודיכוכי ואין אנו אחר אין וערבאין
לשפים דעת את שאסור הגזל בעשה להם כהיתר והו' שקול כנגד כל העברות מ"ט .

ידיעות שצריך אדם לידע פי' שמונה ועשרים

בזוהר סיר השרים מכאן מ"ט וידעת היום והשנות אל לכך וגו' פנריך האדם לידע ידיעות

ידיעות שצריך אדם לידע פי' שמונה ועשרים ס

ידיעות האלה והם למדע ולאסתכלא כדרא דמריה ומד למדע ליה לגופים
ולאסתמודעא מאן איהו והיאך יתכרי ולאן יתך ותיקונא דנפשיה היאך אתתקן והיאך איהו
זמן למיעל בדינא קמיה מלכא דכולא ומד למדע ולאסתכלא כדון דבשמתיה מאי היא נפש
דכיה ומאן אתיה ועל מה אתיה כהאי גוטה טפה פרוטה דהיום כאן ולמחר בקברא ומד
לאסתכלא בהאי עלמא דהיינו ביה ועל מה אתתקן וכו' ת"ס כל מאן דאזיל בההוא עלמא
בלא ידיעה אפילו אית ליה עובדין טובין מפקין ליה מכל תרעו דההוא עלמא ת"ח מ"כ אס
לא תרעו לך וגו' כהי לך לית אנת כדו למיעל הכא בלא ידיעה ונס' דע"ח הארכנו בבואור
אות הדיעות וככא זכ' בבאן תוכן הדברים כי הדיעות האלה יביאו את האדם אל התשובה
ולכל מדינת טובות כמ"ט לפנינו - ידיעה הא' מ"ט דאנטריך ליה לב' למדע ולאסתכלא כדרא
דמאריה משמע שא"ל לסטי ידיעה זו ב"א ע"פ רוי תורה וכ"כ סל"ה וזל מ"ט דוד לשלמה
כנו דע את חלקי חכך הוא לימוד חכמת הקבלה בענין אחרותו יתם וידיעת שמויתו וסוד
האזילות ולסן דע הוא כמ"ט כי ודע שמו וכאשר אין דרכינו להעלות על הספר דברים
שהם ככוננו של עולם בס' אין על כל אדם חייב לימוד זה כמ"ט פ"ז כפס שומר טוב ומשמעות ל'
הזוהר שהחייב הוא על כל אדם לידע אותם ע"כ נכאר גם ידיעה זו ע"פ הגבלה כיד ס' הטובה
פלינו והרמ"בס אל חסיד ידיעה זו לא מרמ"ח מ"ע וזל לידע שאותו פכרא שמים
וארץ הוא לברו מופל למעלה ומטה וכד' קמות כמ"ט אכבי ה' אלקיך וגו' וכתיב וידעת
היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלקים כשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד
זכר"ה פ"א משה' כתב שידעה זו מביא את האדם על היראה שנקטנו עליה כמה
פעמים ומקו' בזה מ"ע גם היראה היא צורך גדול לתפילה כמ"ט ומאן דאסתמש קליה בין
הגלות בין באריות בלא דמילו מיר ושמע ה' וימר אפ"ו וכפ"ג הארכנו בענין זה וזל וידעת
היום וגו' והשבות על לבבך וכו' זמרת כל חוקיו כו"ע ידיעה זו יבא אל התשובה
ואל קיום המצות . ידיעה הב' למדע ליה לגופיה ולאסתמודעא מאן איהו והוא
כי כאשר ידע האדם שאם הוא צדיק תמים במעשיו השכינה שורה עליו ומקיים כל
העולמות ולכך ככרא וכפס שא"ל לעולם בלי רוחות כך א"ל בלי ישראל וב"פא התבנו
לקרבאל הסכל איך יוצרק לומר שהשכינה שורה על נפשות ישראל וענין זה לא
כמצא כי אם יפגוש אכר א' לבד לא יהיה האדם הגואל כשא' שלם כי באכר ההוא
שורה כח השמאל והקדושה מסתלק ממנו וזה א"ל להיות אה"כ ע"י כל תר"ג מניית ובפ"א
כתבנו השו"ב וא"ך וכל האדם לקיים כל יום ויום כל תר"ג מנייתיה ראוי להשראת השכינה
גם בימי החול ובשבת בתגבורת גדול כמ"ט פ' וזל בתיקונים מאן דעבר אסתגמי
דאורייתא כלו חזר עלמא לתהו ובהו עוד ממעלת הצדיק כתב נב' כפ"ה כמ"ט חזל זכו ירדו
בתיקן לא וכו' ירדו בבירי למלך שהיה לו פ"ר חביב כל ומן טוה הסר גוטה מן בעיני המלך כל
העם כשמים אלו וככנעים לפניו ומחנכים אותו אמנם אם יודע להם שחטא למלך וסר
בלו ממנו אז תכף ומיד מלשינים אותו ומסבבים מיתתו כמו שקרה למן עם חרבונא וכן
בענין זה אם הוא חביב בעיני הקדוש ב"ה כל הכנענים ככנעים לפניו וקרים למשמעת
אכל לאחר שחטא אפילו שכהמות אשר לפי טבעם משופכדים להאדם פורקים עולם
מעל צוארם ורומסים גדולתו וזל כגמרא אין סמיה פולשת כאל' עד שתדמה לה
ככהמה וזל קין והיה כל מוצאו והרגונו והם החיות כי לא היה שום ככרא יותר
בעולם והונך הקב"ה לשום בו את א' שמו הגדול וכן היה כדנחאל סגר פום
אריעה

יריעות שצריך אדם לידע פרק שמונה ועשרים

ארוותא ולבניה כאשר לא שמש לקול ה' וימחאהו הארי וימיתיהו עכ"ל ובכתבו הארי בענין דיק מוסל ביראת אלקים אל לפי שיש בו נשמה חלק אלוה ממפל הוא כמו המשנה שכתן לו המלך טבעתו סבל זמן שהותם של המלך כידוראף סמלך בעצמו אין מבטל גזירתו וכן בזהר במ"ס כי ככל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין כמוד כי אין בהם אים סיעשה כמעשה ה' כאשר בופראל בכל הנוראות שעשה משה ויהושע שאמר לשמש דום וכאלה אין מספר בכל הדורות וכמ"ס רבי חנינא לכתו מן שאל' לשמן וידליק יואמר לחומץ וידליק ור"פ בן יואיר לגיבאי כפרא שחלק לפנים על פיו ורפכו פאמר בקפה כקפה התמלאו דוכרי זהב וכו' כי הקדוש ברוך הוא רצון יראיו ועשה ער שמוכ קדושתה היה כח ביד המכמים להמית ולהעניש בעין ור"כ כהנא שהעניש במראה עיניו את רבי יוחנן וכמ"ס כתן עיניו כו ונעשה גל של עצמות ושפעתו אומרים שז"ש רק בעיניך תביט ר"ל שהבטיח הקב"ה את הנדיק כי מוד כשיביט בעיניו ברשעים המכשופים אותו מוד ושלמות רשעים דהיינו תפלים פורעניותם תראה וז"ל כי ככל חכמי הגוים מאין כמוד אבל בופראל יש שיעשה כמוהו וכן פי' רמ"א במ"ס ב' מלכום ומלכונו ר"ל מאן מלכי רבנן כי דיק מוסל ביראת אלקים כירצון יראיו ועשה וז"ל מד' דכרי' מי שעובד ע"א ה"ה כמוהו שכאמר כמוהו והיו עושים העובד את הקדוש ברוך הוא פאכו' וכמדרש והנכס היום כככבי השמים לרוב אל' היום אתם כככבים אבל לעת' לרוב אתם עתידים להיות דומים לרבכם כיצד כתיב כאן כי ה' אלקיך אש אוכלה וכתיב בופראל לעת' ל ויהי אור ישראל לאש וקדושו ללהכה וזה מעלתו בעוה' וכמעלתם בעולם הבא במדרש כעת יואמר לעקב ולישראל מה פעל אל ראתה עינו שישראל יתנו ויפנים לפני הקדוש ברוך כתלמוד לפי רבו ומסדרין כל פ' וע' למה ככתבה וכו' א' כי לושבים לפני ה' יהיה ספרם ואתכנה לא וכפ' עוד מודיק והיו עיניך רואות את מוריך ומ"ס יהיו סואלין אותם מה הורה לכם הקב"ה לפני שאיבולו ליכנס למחיצתו שכאמר כעת יואמר לעקב ולישראל מה פעל אל הרי מכוואר במקצת מעלת הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא הנה יודעה זו לא יביח לו לישן כי יום ולילה לא יפנות להוכיח בשמתו מוד האנה אשר כבש אותה והרב יבכסנה ותככנה עד יוכיח כנונה דקתה ויביאנה ויטענה בערן גן אלקים אשר כשע למס'ד לאכן יקרה פאם הוא ביר היודע מעלתה יכרנה ככבת עינו ולא יולול כמכירתה ולכן אמר שאמר הכתוב וידעת היום וגו' ולפי דברי הוור קאי גם על היודעה זו אמר אחר כך ושמת כל קריו והוא כדן שלא ימנע ממנו הטובות המעופותים לצדיקים בעולם הבא ובעולם הזה

יריעה הג' למדע האין יתברו . אל המשנה חביב אדם שכברא בכלל חבה יתירה נודעת לו שכברא בכלל פל' כי בכלל אלקים פשה את האדם והוא כי הוא עשוי בתכנית העולמות העליונים וכהיות אבר מאבריו פנים הוא בעל מוס ואין שכינה פרה בו ואל' התיקונים ובכל אבר ואבר כפי כ"כ לאמלא לקב"ה ולתקנא ליה אתר דכזא וכפי לשריאו ליה וכג"ד כדוך כ"כ לכפרא מניה מכל אבר ואבר כל ממשבין וכל הרגורין בישון דעינישון דאיכון קליפין וכריך ליקריא לן בכל פיקודא דשריין על כל אבר ואבר באיכון כרות דכל פיקודא כר אתקריאת ה"ד כי כר מזה וכן כריך למשע כל מדרי כטן לכפרא מניה וכו' וקוף דבריו אש הסוא אתר דההוא אבר איכו פגום כחובא דשכיד כ"ס קב"ה לא פריא כההוא אבר דעליה איתמר כל אשר בו מוס לא יקרב ואבריו דבר נש כולו איכון על קדרי כראשית וכו' עוד פס דמס על היום' אמתכה ככל אבר ואבר

יריעות שצריך אדם לידע פרק שמונה ועשרים סא

ואבר כל גוונין דשפרא כל גוונין דפיכא כד' ארדין דאורנא וכד' גוונין דאכפוי וכו' ובכל אבר ואבר דבופא איהו הוי"ס ממנא על כל מזה דכיה נל' זנה דאס חסר מד לא שריא עליו קב"ה כגון ההוא אבר אתמור לעלמא כגלגולא עד דאפתלים באכרוס דלילה למתו' כולקן סלמין בדיוקנא דק' כה דאס חסר מד לאו איהו בכלמו דק' כה פומא עקימא לא שריא ביה קב"ה דאיהו מוס כ"ס דיכורא דלילה עקים עלים איתמר מעוות לא וכול ליתקן וכתב הר"ס מזה יראה האדם כמה פגם גדול הוא עושה בפגום א' מאבריו ואם מקיים מצוה באותו אבר אפריו שממליך הויה עליו עכ"ל וז"ל וידעת היום וגו' ולפי דברי הוור קאי גם על יודעה זו לכן אמר אש' כ' ושמת כל חוקיו כי ע"ז יתקן כל רמ"א אבריו הרוממים ויזר שלא יעשה מוס פשא שלא יפגום בפגם ג' גוריו הרוממים וכפ"א כתבנו אין יוכל לקיים כל יום כל תר"ג מצות פיהים ראוי לספראת פכינה כבמו' מופעת וכפ"א כתבנו מה יעשה כיום השכח פיהיה ראוי להספראת פכינה כתבורת גדול ע"ס .

יריעה חד' מאן אתי כי גם פאס' כ' אמ' ברזין דנפמתי' מאן אתיא לפי' זה קאי על הגוף והוא מ"ס במשנה דע מאין באת ולאן אתה שולך וכמ"ס דמ"ס מאין באת ביוד ולאן אתה הולך בלא יוד כי זה על כל פנים שבא מאין והוא מטפה פרנסה אבל לא כוכל לומר שהולך לאין ויהיה רמה ותולעה כי לפעמים הגוף לא יהיה שפר רמה ותולעה וכענין אחאי פר' יאסיה וז"ל למקום שתוכל להוסיף עפר רמה ותולעה וכמ"ס אף כשרי יסכון לבטח והנה כשיסתכל כדבר זה יהיה פניו וספל רוח כמ"ס ר' לויסס מאר מאר הוי ספל רוח ופי' מד' פ' ד"ל אע"פ שכל הדברים טוב המיועב בענין הענוה אל תאחו במדת שמנוע כי אש בקדשו כי תקות אכוס רמה ואין פל המדרגה יותר מזה שהתולעים יאכלו בשרו בקבר אש כן אף שתהיה שפל רוח כיותר לא תגיע עדין למדת המינוע כגד אותו הפלות שיהיה לך בקבר ואם זכה למדת ענוה ובגמ' ענוה מביא לידו יראת חטא ויראת חטא לידו מקורו ויבאידו לידו רוח הקודש ורוח הקדוש לידו תחיות המתים ואם הכתוב וידעת היום וגו' ולפי דברי הוור סקאי גם על יודעה זו לכן אמר אחר כך ושמת כל חוקיו כי חדת הענוה יביאך עד מעלת תחיות המתים ואם בסופו ולמען תאריך ימים וגו' זה קאי על תחיות המתים כמ"ס בפ' פאחז .

יריעה חה' ולאן יתך וקודם שכבאר מענין גן עדן פלנדיקים אחר המות ככאר תמלה אנה מכוואר בתורה שיש סכר להכפשות אחר המות וכספר נפמת חיים האריך הרבס בענין זה ונבוא קצת מדבריו הא' מ"ס בפרשת אפרו מות אשר יעשה אותם האדם ומי בהם ות' א' ויחי בהן לפיו עלמא ופי' זה הוא מוכרה פהרי אנו רואים שאין עומרי תורה חיים יותר ארוכים וע"פ הרוב הם מתר כפלישות כמ' מאותם שהולכים אחר תאוות נפשם ועל כרחק שבחיו פו' הכ מדבר ולא בחיי הגוף . בפ' ואתחנן ואתם הדברים בה' אשיכם חיים כולכם פיום וכי לא ידעו שהיו כולם פיים אלא שהיה מכפרם על שהיו דור זכאי כמ"ס מי יתן והיה זה לכבס כל הומים והיו מווממים לחיי העולם הבא . וכן כמ"ס למען תירא את ה' אלקיך וגו' כל ימי חייך ולמען יאריכון ימיך ואח"ל ימי חייך העולם הזה ולמען יאריכון ימיך בעולם הבא וכן כמ"ס ויניחו וגו' לטו' לנו כל הימי' לחיותנו כהיום הזה וסנה מ"ס כל הימים קאי על עולם הבא כי הן הם נקראים ימים כמ"ס מי האים החפץ חיים אהוב ימים לראות טוב שהוא טוב הספון לצדיקים וכן מ"ס לחיותינו ר"ל להחיות אותנו בעולם הנשמות כמו שאנו חיים בעולם הזה והוסוף לומר נדקה תהיה לנו וכמ"ס הסדרגוס וכו' והי כטור לנא לעלמא דאתי וקיים הספוק לפני ה' אלהינו ורובה לו' בעולם

יריעות שצריך אדם לדעת פירק שמונה ועשרים

הבא וכן ב' ש' וירעת וגו' האל הכהן ר"ל אף השלם שבו לנדוקים הוא באופן לקיים
דברו לשלם להם לעולם הבא לכן משיגים בעולם הזה על מיעוט עובדות למען ישיגו זכרון
לעו"ב וזרעושים הוא להפך ומשלם לעובדיו על פניו ר"ל בחינתו כמו זמית הרן על פניו תרם
אזינו להאזינו מן העולם הבא וכמו שתרנס ומשלם לעובדיו שבוון דאינון עבדיו קדמוסי
בחינתן לאובדן - ואלה הם דברו דוד כפרוח רשעים כמו שזכר וגו' הוא כדו להשפיר
עדי עד בעולם הנשמות וכן כפרות כנבים הימים והמות בתתי לכרך וגו' ובחירת
במייס ואין ספק שכחיי עולם הבא הכתוב תרבר כי הלא שומרי ה' זרה אינם חיים יותר
משומרי חוקי שאר האומות ועל כרחק שקחי על החיים הנכחיים ונס בלמר לאסכה את ה'
לחך ולשמוע בקולו ולדבקה כי הוא חייך ואורך יומיך - זאמל חייך בעולם הזה
ואורך ימיך לעולם שכולו ארוך וכפ' שאזינו סימו לכבכס לכל הדברים אשר אנכי מעיד
בכם היום כי הוא חייכם ופי' בעקדוים שהוא בעוה"ב ובדבר הזה תאריכו ימים
על האדמה וגו' הוא עוה"ז ואם כניס אתה לה' לשיכס לא תתנוודו ולא תשימו
קדחה בין עיניכם למת והטעם הוא כי עט קדוים אתה לה' לזך ועיף מעופר
לכם וכך כמר להיות לו לעם סגולה וגו' ואמר המות תראו בעלם הנשמות עם
כניכס ועם אזהבוכס על כן אין ראוי להטעמר על מיתתו וכעין זה פי' ת"ו ותוכן
דבריו הלא כניס אתם וגו' וכפ' המת הלכה אל האבות להתעדרן עם בעדן הכנשו
ויותר טוב לו עם בעולם הזה אם כן למה יתטעפרו על מיתתו וכן הכניח את
אברהם ואל' ואתה תבא אל אבותיך בעלום אם כן מוכח שיש לאבותיו חוות אחר
מותם וכלעם כי רשע ומוטף היה השאוף להיות לו חלק לעולם הבא כמ"ס תמות
כפשי מות ישרים ותהו אחריתי במהו זאם לא היה חיים בעולם הבא מה יזנב לו
כזה אם יהיה בין מתי ישראל או בין מתי אונ' וסארין בערבה ראיות מן
התורה ובבאיש וכתובים במ"ס והיתה יפס אדוני צרורה בנרור החיים זאת כפס
אויך יקלענה בכף שקלע וכן מ"ס בשכנות בית לשינו יפרישו וכן מ"ס אודיה
לדוד חייך ומי כפסך וחייך הוא חיות הנוף ומי כפסך יסוף חיות הנפש בעוה"ב
וכן מ"ס בת שבע לדוד ומי אדוני המלך דוד לעולם וזה היה קרוב למותה אלא
שירשו לעולם הבא כתרנוס יונתן ומפראים וכן מ"ס הלא שרום לרעב לחמך וענייני
מרודים יכיוא בית וגו' והלך לעניך בדקך ושירשו יהוה כשימות וילך לבית עולמו
ילך ויקדמו דרקותו לכניו להלך בעדו זאמ"כ כבוד ה' זאשפיהו אל מקום הכבוד אשר
שם כעשות הנדוקים צרורות בנרור השיים וכן מ"ס חכנוק נדוק באמונתו יהיה וכן מ"ס אם
יברכו תלך וגו' ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה ושירשו של העומדים הוא מלאכים
שהם עומדים וקיימים לעולם ועלויים כתיב שרפים עומדים ממעל לנו כן מ"ס כפשי יסובב
ינחני במעגלי דק וגו' גם כי אלך כניא ובלמות וגו' תפריך לפני שלמן וכן במ"ס שוכי כפשי
למנחמיכי וכריך כתמר יפרח והרוח תשב אל האהים אשר כתנה יתמימים ידשו ארץ ורשעים
ימארן יכרתו נדוק לעולם כל ימות -

והנה יפנין בן עדן וטוב העולם הבא גילה לכו יפשיה במ"ס וברא ה' על מכוון הר ביון ועל
מקראים עין זומע ופסן וננה אם להבה לילה כיעל כל כבוד חופה זכנמ' אר' בב' ח'
ארא עתיד הקב"ה לעשות לכל נדוקי' חופות שכל וברא ה' על הר ביון וגו' ודע שיש סני י' פ'
שליון וג' ע' תחתן כמ"ס וזה שמו' ויקהל וזל זוס' חיי פרה מן דאתקדיש ונטיד' גרמי' בהאי
שלמח

יריעות שצריך אדם לדעת שמונה ועשרים סב

שלמ' דלא איבתאב מדורי כהנו' שלמח בין אינון קדושין שללאין אינון קיומין בחנר כמד' א' ואת
חנר המעכן ואית אהרנן דאינון לבאו יתיר וכו' ואית חנר לחסודו שליומן דעילוי לבו וכו' ולית
אתר פנימאה בכל אינון כאינון דידעו רזא דמריהון ודעו לאתדבקה בהו בכל יומא על אלין
כתיב עין לא ראתה חלקים זולתך ובכפרי טובס שמחות את פניך אל תקרי טובע אלא טובע
שמחות כנייהם אל נדוקים לעת' ל' דומים לחמה וללכנה לרקיע ולככבים לברקיא ולשופני'
ולמזרות בית המקדש וכו' והבוא פמוקים לראיה על כל א' וא' ובס' נשמת חיים פסיב ז'
שמות לנן עדן תחתון ומארין בעניינים האלה ע"פ הכפוקים ומרדפים ומארמי וזהר גם קצת
מבואר באריות כמ'ס ל' פ"ט וקנת מזה גם בחיבוריוס דע"מ פ"ב ספר הידופות ובתו' מ'
כת"ס יזמח ה' חלקים מן האדמה כל עץ כחמר וגו' אל דבר תמוה יהיה כב'ע אילנות וערמי'
ככנול ופררקים והלא ספר מצות הוא רחמי וכן כמ"ס והכל'לה זית וגו' ואחל' סהית' מב'ע וכן
הנפן כטעם נח אחל' סהיא זמורה מב'ע והענין הוא כי הן אמת אורות ג'ע רוחניים הם אך
למה סהם בעולם הזה יתלבשו מעין עולם הספל ויראו כאילנות כעלי שנסם כמו המלאכים
שבהתלבש' כעוה' לא יבצר מהם רוחנייתם הספמי כן הוא בנן עדן כמקומו אמנם אם
יכויר יכיוא ענף א' או זמורה חונס יתעבה איכותה עד יהיה כח' מן האילנות עה' זאם והכ'
עלה וית עכ"ל בקבור - וזל ר"ח וכאשר יפתכל האדם בטוב העה"ב כמה ענייניו ככלא
ונעלם אשר עליו כאמר עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לג' ראוי שיטיב מעשיו
ויאהב לקונו כיון שפחד חסדו הגדול יתן לו חלק מנועם העליון כמ"ס מה יקר חסדך אלהים
וכני אדם בגל כפסך יחסיין ירויון מרשן כיתך וגו' אעפי' שהנדוקים וכוים הוא מצד החסד
מ"מ יתלווה עם זה כד הדין סודקדקו אם הוא ראוי למעלה סהיא אם לא ולכן כריך האדם
להטיב מעשיו לעולם ולירא מלא יגרום החטא כמ"ס במרמא אמר דוד לפני הקדוש כרוך הוא
דבס' ע' מובטח אני בך שאתה משלם ספר לנדוקים לעת' ל' אבל אוני ודע אם יש לי חלק
ביניהם ואם לאו ואמר לקמיה' סהיה מתיירא שפא יגרום החטא ואם חוד המלך ע"ה הים ורא'
ולא היה בטוח בתעשיו מה יאמר המלא עומת לאין מספר ובמה יבטח אם לא שיטוב בתשובה
שלימה עד ווס מותו וכולי האי ואולי והבטח שיזכה לעוה"ב בלי מיזבס מעשיו הוא ככל'
ובתי כיומי שלא טרח כע"ס מה ואכל כסכ' ועוב העה"ב לא יוסכ כ"א במרובת וזרות כמ"ס
וכפס חרופים תרשן ר"ל אותם הנפשות שהם מאותם שהם חרופים כעפק התורה ומנות היא
תדיוס בעולם הבא מעיטרת בעליות עכ"ל : זאם וידעת היום וגו' ולפי דברו הזוסר הזהיר
הכתוב על יריעה זו כי עז יהיה זריו וחור במעשה המצות ויזכה לטוב הספין לנדוקים
וזאם אחז' ופמרת כל חוקיו וגו' נלמשן תאריך ימים וגו' שהוא קאי על עולם הבא -

יריעה ה' תיקנא דנפיה הוהך אמתקן אל ר"ח מ"ס ויברא אלהים את האדם בגלמו
הוא על הנשמה כי הנוף נקרא בסר כמ"ס על בסר אדם לא יוסך וזל וזהר רוחא
דסטר קדישא נופא דיליה לכוסא דארס איהו וע"ד כתיב עור ובשר תלבישני כוסר' דארס
מלכוים הוא ובכל אתר כתיב בסר אדם לבו בסר לכוסא דארס ובזה תרורה וקב"ה שכיר עם
בריון וכו' הוכא לשונו פ"י ע"ס) ולפ"ל לכאורה לא היה הנוף כריך שום תיקון כי הוא רק
מלכאי אמנם באשר חל חסכו למעלה גדולה אצל כמה נדוקים שלא סלט בהם רמה כמ"ס
במרמא כר"א כר"ס ובר' אחאי כרכי ואסיה ובר"ס הכוא מעשה כזה בדורינו ובחס"ל הקסה
על מ"ס בזהר כל זמן שהגף קיים כקבר אין הנשמה והרוח ככנסין למניחתן אם כן יעקב
וכל מלכוי בית דוד הנכחטים וכן הנדוקים שאין רקב סלט כס כנון רכני אחאי כרכי ואסיה
וכיוצא

ידיעות שצריך אדם לידע פרק שמונה ועשרים

ויבוא בו מי שאין בו קנאה אם כן ח' ויבא מכרו בהפסדו אמנם ז' כי באבר הנוף אינו ראו והגון מפני רוע מעשיו אז צריך לדון ולהספט על זה לזה א"ל להטלבם הרוח ברוח הקדושה הלא על ירצה מעלליו המכוערים וכן רוחו כוכל צער זה שהוא פרום וכ"ס אם יעמוד נידון בגיבס והיינו הנזכר כזוהר אמנם אדם אשר מעשיו הגונים וישרים מתקרב בצדיות ואם הוא צדיק גמור ועיניו גופו לרצון קונו וכו' הלבוב ההוא חף בהיום כמו מרדכי ואתרר וכ"ס פוזכו מיד אחר המות ולא יעכבם הנוף כלל ומטעם זה לא עכב לר"א ברש כל אותם הפנים פעמד בלא קבורה כיונא בו עכ"ל והנה ידיעה זו יביאנו אל היראה ולמעשה המצות שיחוק על גופו שלא יפלוט בו רמה שהוא קשה למת כמחש בבשר החי ולפי דברי זוהר הסויר הכתוב גם על ידיעה זו לכן אגד הכתוב אחר כך ושמרת כל חוקיו וגו' .

ידיעה ה' דאצטריך למשמש הארץ איהו זמון למיעל בדיוא קמיה מלכא דלולא והנה ידיעה זו מלכד אשר החונק הוא לכל אדם לידע אותם העונשים והדינוי החונק גם כן הוא על כל היראים והתוריים לרבר ה' להודיע גם להפחותים מערכם אות' הירונים והעונשים כמ"ס זוהר וז' אמר רבי חסדא אין הקדוש ברוך הוא עושה דין ברשעים עד שנמלך כשמתם על כדוקים ה"ד מכמת אלוה יאברו וכוזהר פרשת לך לך ז' וכשהן אובדים אין אובדין אלא מאותו הדון שהנשמה דכה את הרשעים ותאכל ערסו אל שרו של גיהנם עומד לפני נשמות הדוקים שלא יתפללו לפני הקדוש ברוך הוא על הרשעים ושיתנס ברשותו להורידם לכאר שחת שכאמר ויאמר מלך שרו של גיהנם אברהם זה הנשמה תנלי הנפש שהיא החושאת כד"א הנפש החושאת היא תמות כלומר ינ לי אותה הנפש כרי שתהא נודמת כפי רעתה ולא תקחנה בתחונתך והרכוש קח לך אותה אשר שבו בתשובה מדרכס הרעה קח לך והגילם מדינה של גיהנם אמר רבי יהודה באותה שעה כנס מה מה היא אומרת הרימותי ידי לאל עליון כשבועה שלא אתפלל ולא אקח לאותם הרשעים שהייתי מכירן לכניהם באותו עולם והוכחתיים לחזור בתשובה ופירשתי להם כל משפטי גיהנם ולא שמעו לי אם אקח מכל אשר לך שלך הם וברשותך הם וכוזהר לך לך מ"כ וירדוף עד דן רדוף אכתרייהו וכו' הרי מבואר כשבא לעורר על התשובה צריך שפרש להם עונשי עוה"ב ועונשי גיהנם וע"ז יבא אל התשובה ואם וידעת היום ולפי דברי זוהר קאו גם על ידיעה זו דזמון למיעל בדיוא וכו' ושמרת כל חוקיו וגו' הנב שהיראה תחמת העונש לא מקרי יראת ה' כמו שידוע זה אינה טענה כמ"ס הר"ח פת"ס הרשב"י כמה היכולת שבטומאה שימשו העונשים ויחזרו בתשובה מפני יראת העונש ומתוך של"ס יבא לקיים היראה לשמה ועוד טעם אחר ע"ס שה"ת פ"ב על כ"ג אכחנו נביא על סדר פרטי דינים ועונשים וכקוצר .

וה' זוהר נשא וכמה כי דינא אעבר בר נש כד נסיק מהאי ע"מא חדא הוא דינא עילאה כד נסיק רוחא מן גופא וחד דינא כד עובדו ומלוי אזלין קמיה וכדווא אכרי עילוי וחד דינא כד עויל לקבדא וחד דינא דעולעתא וחד דינא דרוח' רחליל ושאיט כע"מא ולא אשכח אתר עד דוסתלימו עובדו ודאי שבע עדין ומלפון עלוי כנ"כ בעי בר נש כד אינו משפתח בהאי ע"מא לדליל מן מאריה ולאשתכלא בכלל יומא ויומא בעובדו ויתוב מנייהו קמיה מאריה כד אסתכל דוד מלכא באיכוון דינון דכ"כ כד אשתליק מהאי עלמא אקדים ואמר ברכי נפשי את ה' עד שלא אשוק מעלמא השתא ראפת אשתכחת עם נוסא וכל קרבי את עם קדשו איכוון שייפין דמשתתפי ברנחא השתא ראשתכחת עמהון אקדמו לכרכא שתא קרופא ער

ידיעות שצריך אדם לידע פ' שמונה ועשרים סג

ער דלא ומטי זמנא דלא תכלון לכרכא ליה ולאוראה עליוהו . הרי מבואר שהדין הראשון להאדם הוא המיתה וכ"ס כל מעונש זה קשה מאד וקצר הוא כי נעשה בזמן מועט כפי עונבו העבירה שהיה דאם אין כפעה זו אין לו טעם אחרת וכוזהר וימי שלפניו יום קודם המיתה ומתלקת ממנו הנשמה ולא נשאר בו רק רוח וכפש וכן זוהר ויקרא פסוק עד שיפוח היום ונסו הכללים ותוכן דבריו דיתוב קמיה מאריה קודם דיתעבר מניה כולמא קדישא ועיין בסלס מהותו ואיך הסתלקותה כתבנו כפ"ע פ' . ושלמה מלכא תכרין זאומר וזכור את בוראך כימי בערותך עד אשר לא יבאו ימי הרעה וגו' ע"ס . וקודם שנדבר ממיית הנדיקים ומיית הרשעים נדבר תחילה דרך כלל מהו ענין המיתה שהיא כהכרת גם לדוקים שלא חטאו מעולם וכמ"ס ד' מתו בעטיו של נפש והוא בהכרח כשביל חטא אד' הר והענין הוא מ"ס כפ"ה בשם שארי ז' מכסברא הק"ה אדם הראשון כלל בו כל הטוב והם סר"כ קרופות וכמו כן ברא אדם בליעל והוא סמ"ה שהיו כלולים בו כל הרע וכשחטא נמשך עליו כח הטומאה מה"ס"א והרע שהיה כלול בו וז"ל היצהר שבאדם והוא אותה הקליפה הנמשכת מזוהמת הנפש וא"ס כל הגדול מחברו וצרו גדול ממנו והוא כי כמו שהיה באדם הראשון רמ"ה אברים שהיו תלויים כל הנשמות הרעים וכשאל מע"ן הדעת טוב רע וכתעברו יחד נתלבשו כל חבר תוך חבר כמוהו כינר ראש כתוך ראש וכו' עד רבלין ברבלין ולפי הנשמה הכתלית באבר הגבוה של הקדושה ותלבש תוך חבר אחר ממש מקליפה ולכן כל הגדול מחברו וצרו גדול ממנו וז"ל אכסיס גדולים שחטאו חטאים גדולים וענומים כירכעם ואחאכ ומכסה וכיוצא בו והנה אותה הזוהמא הכרכקה בו ובכל הנשמות א"ל להפריד אותה כי אם ע"י המיתה אע"פ שכל הזוהמות והקליפות שממשיך עליו ע"י חטאו ויכול להפריד מעליו ע"י התשובה וגם אד"ר עשה תשובה ונתקבלה תשובתו אמנם זוהמא זו לא תוכר ע"י התשובה כ"א ע"י המיתה כי היא מורסת ודלקה עם פורש נשמת האדם וכמעט הוא שהכל נעשה כמו עישה אחת שמעורב הקמח והמים ביחד וא"ל לה להפריד כ"א ע"י קבורה שמתעכל כשרו ונרקב הרע בתוך העפר וא"ס וכחש עפר לחמור ר"ל זוהמת הנפש תהיה ממותק ע"י הקבורה כעפר שהיא לחם לנפש והטוב ושאר והוא עתיד לחיות בתשיית המתים בנוף אדם זך ובהיר כמו שהיה באדם הראשון קודם שחטא והנה כמתן תורה ספקה הזוהמא ולא היו נדיבים למיתה וכשחטאו בעגל חורה הזוהמא וכתערב הטוב ברע וחזרו למות כבתחילה וא"ס חרות על הלמות חרות מן המלכות ומן מ"ה כי אין מלכויות ומ"ה שולטים כישראל אלא לקיבת הרע שהוא חלק סמ"ה שכתערב באד"ר עכ"ל .

וא"ל הם דברו מד' הנעלם זוהר וירא וז' האי אומנא דאפיק כספא ממקורא דארעא מאי עביר כקדמיתא מעייל ליה בכור דליק עד דספיק מניה כל זוהמא דארעא והא אשתארת כספא אב"ל לא כספא שלימתא לבתר מאי עביר מעייל ליה לנורא כבקרמיתא ונסיק מניה וכו' כמ"ס א' הגו קינים מכסף וכדין הוא כספא שלימתא בלא ערבוביא כך הק"ה בה מעייל האי גופא תמות ארעא עד לאתרקב כוליה וכסיק מניה כל זוהמא כיסא ואשתארת שהוא תרוד רקב ואתכני גופא מניה עד כאן הוא גופא ולא שלים לכתר בההוא יומא רבא דכתיב והיה יום אחד וידע לה לא ווס' ולא לילה מתעמרין כוליהו כעפרא כבקרמיתא אין קדם דמילן תקיף דק"ה ה' דבאבו במערות וכמתילות עמר וגו' וכסיק נשמות ומתעכל ההוא תרוד רקב ואשתארת גופא דאתכני תמן כהקורא דשגמא וכזוהר דרקיפא דכתיב והמפכילים וזהיר

צער המיתה גיהנם פרק תשעה ועשרים

במותם לא נעדרו לקבל את קרוביהם עמהם כחיותם ולהשגנו כחברותם כמ"ס
במרה אחר רבי חיה בר אבהו בר שאול בשם ר' יוחנן ב"ר זבדא בר אבהו בר שאול
לכבו הק"כ רבש"ע דניק בא אומר הקדוש ב"ה יבאו דיוקים ויבאו לקראתיו בא שלג יבואו
על משכבותם וכזוהר ויהי אל תכא בשפתא דכ"כ מית אתיהיוב ליה דמותא למחמי וחמי
קרוביו וחבריו מהאי עלמא ואשתמודע לשו וכלהו גלוסין בדיוקיהון כמה דהוו כהאי עלמא
חי וכאהההוה בר נש כלהו חדאין קמיה ומקדמי ליה שלם ואי זכאה לא הוה לא אשתמודע
לבביה אלא מאיכוון חייבא דטרדין לון ככל יומא בניהבס וכלהו עניבין וכתחין בווי ומחוימי
בווי וכלוקי עיניו וחמי לון כלהוכא דמתלק מן כורא אף הוה פתחווי פתא בשפתא דכפיק
בשפתיה דבר נש דחלין כולה קרוביו וחבריו דההוא עלמא סלקין עם כשפתיה ומחויין ליה
אתרא דעידוכא ואתרא דעונסא אי זכאה הוי חמי דוכתי וסליק ותיב אשדוכא עילאה
דההוא עלמא וכו' . ובספר קול בוכים שבשפת ספורת הכדיק מתעוררים כל משפתי
הטובים סותורתי שפיק כה וכו' חוזרים ומתחרטים והוא בסוד מ"ס זוהר וחי בהילולא רבה
דר"ס תהא מתקן פתוריה סגאמר לר' יצחק ובודאי הוה הילולא רבה וכן כזוהר רות
כשפטר רבי סגראי הלך דבי יומי בדיה וכת תמן כבי קברא הוה ליליא טמא כבי חדון
דמתכסיו והוה אמרין נזיל לחדותא דחוייתא דרבי סגראי ואם אגרא דבי הילולא מילי ר"ל
סגר דבי הילולא מילי ר"ל אותם מילין דעבד ועבא כהאי עלמא ומ"כ בדכרו המגיד
סגיה מגיד למ' הגדול מהרי קארו אל מהכתימו שידרום כגן עדן ז' ימים וסיון מחר לו ממתה
ז' ימים במחר גינת ביתן המלך והימי שיראה גודל מעשיו לכל הכסמות כג"ע יהיו ק"ס יום
מלכד הבטחות מוסלאות יד לכוסין דיקר וכו' זכאה חוליקה עכ"ל .

צער המיתה גיהנם פרק תשעה ועשרים

ועתה נדבר מהצער הגדול שסובל הרשע במותו ומהדינוס שדנין אותו אחר מותו
ונכחא תהלא מ"ס בספר נשמת חיים להשיב להאומר שאין מבוחר בתורה
שונסחשטאיש אחר המות והארץ כזה ונכחא קצתם הא' מ"ס כמ"ס בתורה עונס כרת כגון
באוכל תמן כפיק ואוכל חלב ועל כרחק הוה לאחר מותו דאין לומר שיכרת וימות האוכלם
דהחוט מכחיש דהוה אינו כס מחמי המות ואין לומר שפירושו סימות בימי עלומיו וזכאי ומי
ח"כ במה יענס העובר בימי וקנתו ואין לומר שהעונס כרת ויגע לזרע האוטה ככר כתיב
ובנים לא ימותו על אבות גס אין השכל כותן העובר ומות זקן ושבע ימלי והעונס ויגע לבניו
ועל כרחק תפרם שהכרת הוה העונס אשר לכשמה אחר הפרדה מהגוף כמ"ס דמ"ב בס' פ"ה
מה' תשובה שאינו זוכה לחיי העולם הבא כמ"ס הכרת בעוה"ז תכרת בעולם הבא ור"ל
שאותה הנפש שפירושה מן הגוף כמ"ס הכרת גס מן העולם הבא וכן דאיה מ"ס רק הסמר
לך וסמור את כפסך ר"ל לך שלא תאבד גופך מן העוה"ז וסמור את כפסך שלא כרתת כפסך
מן העולם וכן כמ"ס תסקנו את כפפותיכם בכל השרץ וגו' חשמו או אש כפפותיכם והלא
או"ה אוכלים וכריאים ומזיקים ועל כרחק פירושי שמסךן כשמתו וכן במ"ס אשר חטא לי אמהני
מספרי ובדמאל וספרין פתיחו כל הנמצא כתוב כספר זכרון לפני ליראיה' ולמושכי שמו
וכן שומה דמתת כנאדך הלא בכפרתך ועל כפסך כולם יכתבו זכרון אכ לכולם ויחמו מסלר
החיים ועס דיוקים אל יכתבו ודברי אבינו והיתה נפש ארוני כרורה בכרור החיים את ה'
אלקין

צער המיתה גיהנם פרק תשעה ועשרים סה

אלקין ואת נפש אויבך יקלענה ככף הקלע ובגמ' שבת תניא ר"א אומר בשמתן
אל דיוקים בגמות תשת כ"ס סכא' והיתה כפס ארוני כרורה וגו' ואל רשעים זוממות
והולכות סל' ואת נפש אויבך וגו' ר"ל שאין עונס רשעים העדר רמיות פני הסבינה
לכר כי אם גם עונס כף הקלע והוא כי אין מביחין לה לעלות אל מקום מוכבה
ולמטה אין לה גוף לשכון והיא נש וכד שמתנועעת כלי סוס מנוסה עד סככסוס
כאחה גוף אם בהמה אם אדם וכן כיוצא אל והרשע כי יסוב וגו' מיה יסיה לא ימות
פ"כ קנת לשון ספר נשמת חיים .

ובכתבי האר"י אל עיני הכרת הוה כי לאדם ים כו נר"ג והנשמה מקבלת משפט
העליון והיא נושלת העיקר לעצמה והתמזיית בותגת אל הרוח שהוה
לכוס אל הנשמה וכן הרוח אל הנפש והנפש בותגת התמזיית אל הגוף ואחר המות
לעולם הנשמה מקופרת כרוח ואיש מאיני לא יפרדו ואם האדם זוכה גם הנפש
מקבלת מאור הנשמה ושרות ממקור העליון הנמשך לנשמה ורוח מלכד הנמשך
לה ממקום הנשפע אל הנפש . וזה שאמר והשכיב בנשמות כפסך נח חד
שמות תרין והוה שנס הנפש נושלת מן הכח המזייע אליו ומן הכחות של כשנשמה
והרוח ומפני שהם לא יפרדו לעולם לכן כללם כתיבה אחת וכולם ממשיכים אל העצמות
שככר שהעצמות מתחברים עמם אל עצם והנפש ככנסת בתוכם כעודו בקבר וזה שאמר
וענמותיך יחליץ מלשון חלוצי כבא ושינו סדר בלי זיין שהוא זה על בני זה אבל אם לא זכה
שעבר על כריתות הנה גופו נכרת שאין הנשמה שורה בגם הנפש בכרתת ומתפרדת מן
הנשמה והרוח ואם וכרתת הנפש הוה אבל הנשמה והרוח אינם נפרדים זה מזה ולא בויך
בהם כרת כי אין פנס נוגע בהם לעולם עכ"ל . וכמ"ס אל הג"ה הנפש הוה כמו אילן
הנטוע בארץ השואבת לחות הארץ והוה רענן ואם שתולים בבית ה' והנכרתת אינה שואבת
חיים מחיים העליונים אלא היא חיה מהשפע הנשפע לחון מקום עמידתה והרי הוה מנטמקת
ורע לה שאינה חיה מאור פני מלך סוים והוה כמו אילן הנכרתת ממקום נטועתו וסכה הכרת
הוה כתרי גווי או כרת החלטי או כרת זמני הכרת הזמני הוה בכ' גוויס או סכרתית לזמן
עד שניטעת במקום אחר כי לפעמים יתגלגל אדם במציאות אחד לא תכלית עוקרים
אותו מן הכחובה הוה ונוטעין אותה בכחובה אחרת לראות שמה יכלית וכין
פקירה לנטיעה מזה דומה לאילן שהוא נשוע בארץ ונובקת מלימות הארץ ולא תכלית
בפירות עוקרין אותה מהארץ הוה ונוטעין אותה במקום אחר וכין עקירתה לשתילתה
אינו יונק ליחות הארץ ומכשמת ורע לו כך הוה ממש ענין הנטיעות לכ"ן בעוד שהם נטועות
בכחיות נטיעות הם יונקים שפעם ממקום נטיעותם מארץ עליונה אמנם בהיותם נפקרים
משם עד שנטעו במקום אחר מנטמקות ומעונות כרע והוה כרת הזמני כמנוי מקום
אמנם אותם שהוא לזמן עד ירנה ימים כך וכך חון מנ"ע וכיוצא הוה כרת זמני אבל נטועתה
במקומה ממש בלא פנוי מקום וחס קל מן הראשון מפני שהנטיעות בארץ אחרת
בורח לה פנוי המזון עד שתרגיל עצמה במקום ההוה וסכה שפעם אל הכחובה הוה
והנער וכיוצא הוה קפה לה מאל אמנם הכיטעת אכ"כ כמקומה ממש סותרת אל מוגה
ואל טכעס ואל מוכה וחס כוח לה ומן מפל הנטיעות וכל האדם לדעת נער הנשמה או
סרוח או הנפש הנכרתת כמה וכמה הוה כערה כין נטיעה לנטיעה והנכרתת לעולם

כמה קשה מאד עד אין קץ דמינכא ליכלן .

צער המיתה וניהגם פרק תשעה ועשרים

ובמיתה רשעים סוף בצער כחצו למעלה ה"ס פ"ד דמסכת חיובו הקבר סנסמתו
יוצאת מבוטו כגורית קונים מן הצמר ובפ"א דמסכת חיובו הקבר ז' אדם
מת באים עליו ר' מלאכים ב' מלאכי השרת (לכתוב וכויתו) וא' מלאכי מות (לכתוב
חובותיו) וא' סופר וא' בממונה עמו ואומר לו קום הבוש קיץ ח"ל עדיין לא הנוע קצו מיד
מותה את שניה וראיה מלאך ארכו מסוף העולם ועד סופו מלא שנים לבושו אש כמותו אש
וסכין בידו ושניה של מדה תלוו בו מחכה מפרוה ממנה פניו מוריקות ואינו מת עדה שרואה
הק"ה בה בעתו של כי לא יראנו האדם ומו בחייהם אינם האים אבל רואים הם כמותם של
לכנו ויכרעו כל יחד ויעפר וכפשו לא היה מיד הוא מעיד על עצמו על מה שעשה בעולם הזה
והק"ה בה היתם אש הוא נדוק מוכר כפשו לבעליו (ומקבל המיתה כסדר פנים יפות ונדבק אל
הקדושה) ואם רשע גמור הוא מקשה ערפו ומבביר יכרו (ויוצאת נשמתו ממנו בחזקה ואינו
נדבק כשכניה) מלאך אחזל אפי' בפירותיו של אדם רשע יכרו מתבבר עליו רח"ל אומר כסס
פמקש ערפו כשה"ל כך מקש ערפו כשה"ל עמו מלך לך על רשע ורא' וכעס כשעת פטירתו של כדוק
מהו אומר הנדל' אדם וגו' כי הנדל' כמותו כמו מיד) וכשעת פטירתו של רשע מהו אומר' ובליעל
בקוף מוכר (כי יוצאת נשמתו כנמר מן הקוצים) וז' חס"ל מה פנותן חשבון על פונותיו
קודם מותו הוא כי יש מיתה קלה כמשל' בניתב מחלכא ויש קשה כקוצים מן הצמר והוא
מענישו כפי מה סדרכך כעבור לכן כותן חשבון לפני מותו כי שם מלאך המות כדו שיהיה גובה
חוב שלו ע"פ הרשות שמהם לו מלמעלה מיגבה כשנתן המיתה שיעור צער נגד מה שנהנה
מ"ה כן יחדנה ושמחה ויעבירנה על האדם ויגבה חובו בעת פטירת הנפש מן הגוף
וכתב עוד ב' מינים הם כבוד המיתה הא' המתים עי' מ"ס שהוא ס"מ שהוא פוחט בכסין
ענומה אונרת ומסוככות והוא כבלה ואז הוא שמה אשר כל המינוים שלטים בו אמנם
המתים בא"ה הם ע"ה מלאך קדוש כסין ברוך כהרע של הק"ה והם עמי הארץ הנפשטים
כבהמה עי' כסין כשר וסחיתו כשירה כי הסכין הוא קליפה טהורה המפריד הנפש מן הגוף
ע"ה מלאך קדוש וטהור ועי' צער המיתה הם מתכבדים וניתנים כבוד וכפר ארמתו עמו
אמנם מיתתו הוא עי' מלאך כשר פעולה וזרד עולה וכוטל רשע יורד וכוטל הנשמה כמו נפש
אבל לא נהם ממנו וכל זה הוא בא"ה מפ"א כ"כ מיתתם עי' ה"ה שהוא נפש ממש (ואם ירצה
הע"ה להנצל מסכנים פנומים האלה ומוקד וירי לומדי תורה כמ"פ פכ"כ כסס הזוהר) אמנם
תלמודי חכמים הפוקקים בתורת ה' שהוא עץ החיים א"ל להמיתו עי' שום א' מהשכנים אל
רק עי' אסופה והוא שהפכונה מתגלית אלה עם סועת כל הצדיקים שבגן עדן והוא בעצמו
גבווע מנשמות הומר והוא כאסף אל עמו עם השכינה ואותה האסופה לכבוד ה' מתרת
אותו ואם כל רבי הים יאסף שהוא ים של תורה כי אם יפקו מן הים דפסקי גרסא
מפומיהו כמ"ס חז"ל ברוד המע"ה וברכה כר נחמני וכו' בא' כהם (והס רבני ר"מ זוהר סוף
שמיני) וכתב עוד פ"ס ג' מלאכים הממונים על המיתה א' ממונה על אותם שמתים בחונה
לארץ שהוא מ"ה ס"מ - והב' הוא מלאך גבריא"ל הממונה על אותם שמתים בא"ה ולכל אחד
מב' אלה יש לו חילות רבות וכל חילותיהם נקראים מלאכי מות ושני ממונים הנזכרים הם
נקראים עכדים למ"ס טרון כי הק"ה מודיע למט' בכל יום מי ומי הנגזרים למות באותו
סיום ומטרון מצוה לעברו מ"ה ליטול הנשמות הנגזרים למות באותו יום כחונה לארץ וגם
מצוה לעברו גבריא"ל ליטול הנשמות הנגזרים למות באותו יום בארץ ישראל ואלו ב' הממונים
אינם נוטלים שום נשמה בעצמם אלא שולח מלאך א' מחילותיו כפי הראוי למדרגת אותם

צער המיתה וניהגם פרק תשעה ועשרים סו

הנפש שהלך ליטול ואחר שהמלאך כשל את הנפש מוכר אותו בפס' ליר שממונה ותקף אחר
יאותו הפליחות כמכשל אותו המלאך מן העולם כי לא יכרח אלא ליטול אותה ככפ' לכד
כמ"ס באש' תעשבי הדבורא"ל פמו סתלנו מיות הדבורים כמין סלה הנפארת בבשרי האדם
ולכן היא מתה מיד בעוקפת האדם ובכ"ה הם שמונים רק כדי לנער את בני האדם קן
הוא העסק לכל מלאך ומלאך יש לו שמחה גדולה כשעולת הנפש כחושכו טעפלים גדולם
כיתן לו ליטול כפס מודע עם קדום עכ"ל.

עוד מעניני מיתה כזוהר כפ"א ז' רבי אבא פתח לרוד ברכינפסי אתה' וגו' ת"ח כמה
אית ליה לב' כל לאסתכלא ולענדע בפלומחא דמאריה וכו' ת"ח ב' כ' אזיל בהאי עלמא
ומשיב דלילה הוא תדיר ופשתאר בגווה לדרי דרון עד דאיהו אזיל בעלמא והבין ליה בקולרא
ז"ל (שנעשה חולה עד דאיהו ייחתיב) דייבין ליה בקונפין ז"ל מקום המשפט) עם שאר דיבא
אזי אסתכת ליה סגנונריא אסתויב מן דינא ה"ה ד' אש' יש עליו מלאך מליץ א' מי אלף להביד
לאדם ישרו ומכנו וגו' מאן הוא סגנונריא ז"ל עובדין דכשרן דקיימין עליה דכ"ג כשעתא
דאנטרין וזי' לא אסתכח עליה סגנונריא הא אסתויב מן דיבא לאסתלקא מן פלמא כההוא
שעתא אבד איהו יתיב בקולרא דמלכא עד דזקיף עינוי יחמא דאתין לגביה יתרון דכתבין
קמיה כל מה דעכד כהאי עלמא וכל מה דאסיק מן פומא ויהיב דינא על כולא כי הנש
יוצר הרים ובורא דוח ומגיד לאדם מה שימו וגו' והוא אורי עליהו מ"ס בנין דהוא עובדא
דאיהו עבד לקא וקיימא עלייהו לאסתדא ביה וכולהו נחיתין ואחר שמו קמיה ולא מתאכדן
עד שעתא דאתרן ובהו כהכוא פלמא וכו' בשעתא דאיהו תפוס בקולרא דמלכא ואחרן דינא
ואשתלום ללא אסתכח עליה סגנונריא כנסירא דמלכא נחית וקאים קמיה לרגליו וחד סייפא
סכנא בידה זקיף בר' כס' עינוי ומי כתלי כותא דמתל הטן כאשא דזיונא מניה אדהכימי
ליה כולרמלי עייבין לבושו דהיום קמיה דכר כס הכי הוא ודאי ואי תימא הא כתיב עושה
מלאכיו רוחות וגו' היאך יכול לאתחזה בארעא מלה דא אוקמיה דכין דכחית אתלכס
בגופא ואתחוי למאן דאתחוי ובההוא לבושא דאתלכס בהם ושאר בני בשא לא חמאן
ליה כיון דחמי ליה אודעזע צופיה ורוחיה ולביה לא שכיך בנין דאיהו מלכא דכל
גופא ורוחא דוליה אולא ככל שייפי גופא ואשתאיל מינס כב"כ דאשתאיל מחבריה
למהך לאתר אחרא כדון הוא אומר וזו על מה דעבד ולא מהני ליה אלא אזי קדים
אסוותא בתעובעזע דלא מטא ההוא שעתא וכדון דמילכ"כ וכשי לאתמרא ולא יכול כיון
דחמי ללא יכול הוא פתח עינוי ואתככל ביה עייבין שקיימין וכרון הוא מסיר גרמי ונפשיה
וההוא שבת' הוא עירן דדינא רבא רב"ג אתרן ביה כהאי עלמא נפס כל רא' דוחא אולא ושאט
ככל שייפון ואודעזע לכל סיטרין וכל שייפי גופא כולהו מודעזען כד מטא רוח לכל שייפא
ושייפא ואשתאיל מניה כשיל זיעא על ההוא שייפא ורוחא אשתלוק מניה ומיד מת ההו שייפי
וכן ככולהו כיון דמטא רוחא למיפק דהא אשתאיל מן גופא כדון שכינת קמיה עליה ומיד פרחא
מן גופא זכאס חוליקה דמאן דאתרכיב ביה ווי למאן דרחקין מינס ולא מתדכקין בה עכ"ל
והנש מ"ס סגנונריא דמלכא קאים קמיה לרגליו וכגמרא ע"א כשעת פטירתו של אדם
מ"ה עומר מראשותיו של חולה וחרבו שלופה כדרי וכו' וכגמרא דשכת אמרו הנכנס
ילבקר את החולה לא ישב וכו' מפני שהשכיב מראשותיו של חולה ואם השכיב מראשותיו
ימי נתן מ"ה לשם והלא כתיב לא יגורך רע וכספר בשמת חיים מנאר דכר ע"פ מאמר
יר"מ כחמס והוא שהשלים נחלק לנ' חלקים לרעה גמור מדה"ר מתופה ע"ה מראשו ועד

צער המיתה וניהנם פרק תשעה ועשרים

דגליו לביכונים מ"ה לרגליו וכינס על ראשו לצדיקים סכינתא אסתר ליה לכל גופיה
זכ"ס ה' יקשרנו על ערס דויו וזו לצדיקים כשעת חלויים אכל בשפת פטרתו שהוא הרגע
התבדול בין חיים למיתה אז הסכינה שהוא למפלה על ראשו מסתלקת ממנו כדי שישלש
עליו מ"ה ויתרון הצדיק מן הרשע שכשמתו וז"ל בלא צער כמסתל כיוצא מחלב ומרחין
להם שכרם גם רוחם פני הסכינה כמ"ס בחייהם אינם רואים אכל רואים כמיתתם .
ובזהר ותי אל ועד ללא נפקא כשמתים עיניו רב"כ חמו מה דחמו ועיניו בקימין מההוא
חמו ויקרא דמתא או זכי לבר ברא קריס לפתחה ודיה על עיניו ולאס תמא לון דכתיב ויוסף
ישות ירו על עינוך בגין דהא חיוו אחרא רלא קדושא אזמנל לקבליה ובגין דחמא עיניו השתא
חיוו קדושא עילאה לא יסתכל בחיוו אחרואי אסתאר עינא פקייא וההוא חיוו אחרא ישרי
על עיניו בכל מה דיסתכל התלטיח ולאויקרא לעיניו הוא לאסתכלא במה רלא אנטרוך
ולפרוא על עיניו מלס אחרא לבתר אתכסי בעפרא עכ"ל . וכעין מאמר זה בזהר פתוק
ויראו האנשים כי הובאו בית יוסף ואל ר"י אומר ווי לכני כשא רלא ידעין ולא מסתכלין
באורחי האריותא ווי לון כשעתא דקב"ה ייתי למתכפ רינא מעובדיהון ויקום גופא וכפשא
למיהב חושבנא מכל עובדיהון עד ללא יתפרטין רוחא מן גופא והוא יומא דדינא רבא
דספרין פתיחין ומאריהון דדינא קיימין וכולי פויפי מתרגסין לבביה וכשמתא אולא מן גופא
ואולא ופטוא ולא ידעה לאן אורחא יתך ולאן אתר סלקין לה ווי לההוא יומא דדנוא וכאינו
בג"כ איכעו ליה לכ"כ לארנזא וכריה כל יומא ולאדברא קמיה ההוא יומא דיקום כדוכא
דהא עיילין ליה תחות ארשא לאתרקבא וכשמתא אתפרשא מניה ותכן לעולם
ירנא ארס י'טט על זכר וישתדל אבתריס או אזיל ואת וזאי לאו ושתדל באוריותא
דהא לית לך מלח לתברא וזר הרע אלא אוריותא או אזיל מינה מוטב וזאי לאו
ידבר ליה וימא דמותא בגין לתברא ליה עכ"ל ובזהר לך לך אל וכדן קיימין תלת סלוחין
ותשכין וימיו ותוכיו והוא אזיל על כולא בפומיה וחתים עליה שה"ד בר כל ארס ויתום
למדין ליה כההוא שלמא על קמאיו ועל כתריו על עתיקי לא אתכש מר מנייהו
הה"ד לדעת כל אכשו מעשהו וכל אינון עובדין דעבר בגופא ורוחא הכי כמי יתיב חושבנא
בגופא ורוחא וז"ל מי גבר ויחיה ולא יראה מות ימלט כפשו מיד שאול סלה וכדומ"פ
ס"רל מי איש אשר אינו משיש יום סמות תיאר לבגר עיניו שיוכל להמלט מהגיהנם כי
הוא מעותד למשוא והמשיס תמיד יום המות נגר עיניו ויכל להמלט מיד שאול
כי הוא לא ימטא .

עוד וזהר כשא וכשמתא דמסקי ליה לקבריה כל מלין דעכיד מתשתרין קציה תלת
כרווי מכרוי חד קמיה וחד מ ימניה וחד משמאליה ואמרי רא פלניא דמריר בחזרתי
מריר לעולא מריד לתתא נריר באוריותא מריד בפיקורוי חיו מילוי עב ליה דלא אתברי
עד דמטו לבביה קברא כוליהו אתרגוין תיובתיהו ואמרי ווי דלא אתקבר כנוון עובדי ומילוי
אקדמן ועיילין לקברא וקיימא עליה דההוא גופא ורוחיה אולא וש"פ ומתאבלא על גופא
כיון רב"כ אסתמר בכי קברא דומה קדים ונשיק ותלתא כירינא די ממנו על דינא דקברא
ותלת שרבישי דאשא כדרייהו ודייכין רוחא וגופא כדלא ווי על ההוא דינא ווי על עובדי עכ"ל
(וכתיקוני תשובה יתבאר שאותם המשמיתים שהוליד על ידי קרי הן הם המצערין אותנו
כשמוליקין לבית הקברות) וכפרן הכושא אר"א כשעה שהרשע באחד מן העולם ג' כמות
55

צער המיתה וניהנם פרק תשעה ועשרים סו

כל מלאכי חבלה ונזאים לקראתו אחת אומרת חין שלום אמר ה' לרשעים ואחת אומרת
למעכבד תשכבון ואחת אומרת לו לך שכב את ערלים .
ובמרגנתא דר"מ אל כשעה שכפטר האדם המלאך הממונה על הדן עומד כנגדו וזו"ל
אזיל על זה הבגץ שוב מן העול ריקס מזכו ומל' עונות מביט כרגליו וזו"ל אזיל
להם ל רגלים שלא הלכו ביושר חיו לודים וכוללמעים שנהנו מן הגזל או לעינים וכו' אשרו
מי פיראתו על פניו אסרי הכשמר מעיניו אסרי מו פהו עניו אשרי המשבחים אתו
סמונו אשרו מי שמתה אזינו לשמוע ד"ת ככל יום התורה עומדת לפני האדם כשעה
שהוא עוסק במשנתו ואומרת לו ה' עמך גבור החיל אני כאתי ללמדך על כן
יבאתי לקראתך ולשחר פניך אשריך אם תזכרני אשריך אם בלבך תכפכני
אשריך אם תקיימני אשריך אם תשמעני ובכל יום כיוהיו זממך וכו' כי אם תעבוד
אלהים כאהבה אשריך בעולם הזה ועוב לך בעולם הבא .

ובשעג להאר"ל הנילה מתרב כפשי מיד כלב יחדתי דע כי כיבאת הנשמה מזה
העולם ורונה לעלות אל ארונה הנה יש מקום חושך ואפלה מהלך ג' ימים ועל
זה נאמר עוברי בעמק הכנא והנה יש פס חיות רעות השומרות את הדרך לפי
שיש פס דרך ישר העולה למעלה לירושלם של מעלה שהוא מקוון כנר ירושלם
של מטה שכל הנשמות שהורות עולות דרך פס ויש דרך אחרת ההולכת דרך ביהמס
והיא מתחלקת לשלשים חלפים דרכים ובמקום שנפרדו שני הדרכים יש כל מיני חיות
על דרך שיס בעולם אריות וכלבים שועלים ושומרים אלו הב' דרכים שלא להניח למעלה
אלא נשמות טהורות ולמשוף אחרות ולהוליסם לניהנם לקבל עונסם והנה הכלב הוא
השומר כי אפילו כשהוא יסן מרגיש כל עובר ושב משא"כ בשאר חיות לכן שמים
הכלב לשמור הן בכית הן בעררי באן ולכן גם למעלה אותם שהם כדמות הכלבים הם
שומרים וכשרואים ומרגישים שבאת איזה נשמה הם צועקים ואז קמוס החיות ומוטעים
הנשמות אם היא ראויה להם ואם אסתא שהיא הנשמה הנילה מתרב כפשי מיד
כלב יחדתי ואחר כך אמרה הושיעני מני אריה ואם היא כשירה הקדוש כרוך הוא
מסתיר אותה מן הכלבים ומעלה אותה למעלה ואם הוא להסך הוא מסתיר כניו ממנה
ורואים אותה הכלבים עכ"ל והוא מדרש הנעלם דות אמר דבי כרמיא כר מינא לאמצעי
דהאי פרדס חמונא תרין אורחין ומטריין מקיטרא דא ומקיטרא דא אחרתי מאו
הוא א"ל כח מתפרשו אורחין מאן דאזיל לבן עדן ומאן דאזיל לניהנס מאן דאזיל לב"ע
אלין אזילין בהדיה ומקדמו ליה שלם ומאן דאזיל ליה לניהנס נטלין ליה למיעל לניהנס עכ"ל
ואלה הם דברי הכתוב במ"ס וכנית בכוקר והלכת לאוהלך ועי' תו"מ שריצה לומ' שתזהר
במעשך שכאשר תבא מוסף העולם הזה ותבנה אור בוקר שהיא הסכינה הבאה
להקבילך שתלך לאוהלך והוא מרור שלך שכנן עדן בלי שום עינב כתיס כי אף אם יהיה
צדיק גדול מאד ויש לו הרבה מצות כלי שיעור ולא עשה תשובה על חטאיו אף שהם מעטים
בערך זכויותיו כהפך לאבל מחולו כי אורות זכויותיו ירחקו ממנו ומוסף אשמותיו ונישו לו
לאמר לך אבל שאלה עד תלכו מ' את מטריך כשנה או חניה או כמטלם חרשים ואז יתנו לך
כל ארות זכויותך הסגורים לך הלא צ"ב גדיל לו בלי שיעור אשר לא יהנה מזכויותיו עד זמן
ועדן ומי גרם לו זה אם לא על כי עורכו פה לא שת לכו לעשות תשובה כי אז ישמח ויגיל
בצאתו הלוך ולך עם אור הסכינה הבאה להקביל אותו עד המדרג שלו כנ"ע ואשרי אשר
יזכה

צער המיתה וניהנם פרק תשעה ועשרים

יוכה לך ואם וכנית כחוקר והלכת לאהלך עכ"ל וע"ל פס' דף ל"ב.
ועתה ידבר מדון הד' שהוא דינא דקברא בפ' כ' דמסכת חובות הקבר אל שאלו את ר"א
כבוד דין הקבר אל' כיון שנפטר אדם מן העולם בא מלאך המות ויושב על קברו
ומכה אותו ידיו ואל' קום הנידה לי שמך אל' גלוי וידוע לפני מי שחמר והיה העולם שאינו
יודע מה שמו מיד' מכנים רוח נשמה' כבודו ומשמורו ומחיבו בדון אל' כל' חני' אש' ושלטת
ברזל כידו מכהו' כידיו פעם אל' אכדיו מתפקדיו מניה עצמותיו מתפקדיו וכאיש מלאכו חבלה
ומלקטיו ומשמוריו אותו פעם שלישי ומבקשין ממנו דין ודכין אותו בכל מדה ומדה יום ה'
ויום ב' כדך דכין אותו יום ג' דכין אותו במכות מכסו מב' עיניו מפני שלא ראה ואמר
ומאזינו מפני שלא שמע ואמר ומשפתיו מפני שדיבר דבריו שלול ומלפניו על שהעידו עדות
שקר ומרגלו מפני שהקרימם לרבר עבירה מכאן אמרו כל המקדים לדבר עבירה מתקדמין
לו' מ' ה' וכל המלטיין על חבירו לה' דמיתתו באסכרה.

פ"ג מסכת חובות הקבר אמר ר"מ מפני ד' אקפה יום הדין שהק' כה דין את האדם בקבר
יותר מדין של גיהנם דין גיהנם מעשרים שנה ולמעלה אבל דין הקבר הפ' כדיוקם
ידינים בו אפי' גמולי חלב אפי' ונקי שדים כיוונים בו אבל אחל הדבר באי' ומת כע' א' אנו
רוחה דין הקבר ומה יעשה ויבטל מדון הקבר יהיה אהב' דקיות ו' אהב' יוכחות ו' אהב'
במילות חסדים ומכנים אורחים בתוך ביתו ומתפלל תפלתו בכוונה אפי' מת' בחוזה לארץ
אינו רואה דין הקבר שנאמר ויאמר קראתי מצרם לי וכו' יכן עזאי אומר ד' דינים הם
ושלשתם קשים זה מזה ומלשון לפני הק' בה ר"ע אומר וכו' שלשתן לפני הק' בה הוא
אלא דין הקבר דכין אותו ודין גיהנם לכדו דכין אותו ודין שמים לפני הק' בה הוא
אם אין עליו דין פוטרין אותו מיד' ואם לאו דכין אותו דין ארץ עכ"ל.

ובכתבי האר' ענין חובות הקבר הוא כי כל הנשמות היו כלולות באדם הראשון קידם
החטא ובאשר חטא נפלו ממנו אל הקליפות וזו הקליפה מלבשתו ומלשפתו ומתמיד
כל ימיו וכעשה לו לבוש וזה שאמר כי עינותיכם כדילין ביניכם וגו' כי הם מלבשו את
הנשמה מכל צדדיה ואין האדם העליונה יכולה למסוך בה ואם הוזהרמה שהטיל בחטא כחמה
ואדם ופל' זרעם אחרים ואין מי שיבטל ממנה ואפי' הד' שלא היה בהם חטא ועכ' מתו
בפעול' של כסם וא' להסוד' כי אפי' מיתה כמ' פ' סכ' חידועה ז' כי אחר' שנקבר בארץ אז
יתכף ומיד באים המלאכים והם מטפלים קרקע הקבר ומעמיקים אותו בארץ כגובה קומת
אדם כמ' במד' ומחורין כשמתו בו כדרך שהיה בחיים כי אותה הקליפה קשורה עם הנשמה
והג' ולכן מחכרין אותם ביחד ואז אוחזין אותם המלאכים באוהו אדם כ' א' מן הקפה שלו
ומצטרין אותו וחוכטין אותו במקלות אל כרזל כמו שמנער אדם בסותו וחובטו להסיר העפר
ממנו וכ' הם עושים עד שתתכרד מעט מעט אותה הקליפה ממנו אמנם הצדיקים אשר זכו
ועשו מצות וסבלו יסורים ופקיו בתורה שמתשת כמו של אדם שד שנמצא שכשיבא ליחט
יבקר אלנו רק דבר מעט להפרידה כי א' אבחיים להפרידה לגמרי ולכן אין אים שיבטל
מחובות הקבר אם לאפי' מנות המסוגלים לזה זאל' מורי אל' כסם גדול א' שמשע מפניו כי כל
הנקבר בערב שבת אחר ה' שעות ציוס אינו דואה מחובות הקבר כי קדושת שבת מפרידה
ממנו כלי צער ואקייס השמים יתירה.

ובעסק חמלק' אל' ענין חבטות האלה הם כדו' שיהיה סח אל' הנהיגם ללאוב' לתבוכ' כל
ההומא ואלו ודכך כעס הרעש כי הנהיגם הוא כמו קסנו בסוכא חליו כל
יהוהמא

צער המיתה וניהנם פרק תשעה ועשרים סח

הוזהרמה וכל' הוזהרמה כופלת למדור התחתון הנקרא אבדון ושם הם דרגון הנקראים גואה
שחתת שנאמר עליו נח תאמר לו והנה על ידי הכחות האלה הוזהרמה נפרדת ממנו והוא
רפה עד שיפ' כח בנהיגם להוציאם ויש רשעים שכ' קבלו הוזהרמה עד שאין בת' כני-הנס
ובחיבוש הקבר להוציאם מהמתן עד שנגור עליהם קף הקלע שיהיה נש' וכד בארץ ובזוהר פרשת
כי תבא אל ועוד חיונין חייבין דשאטון באורא עד דמכיו חוכיטו וכו' אשר הנהיגם אינו
א' מס' מאותו הצער של קף הקלע ויש להם כ' של ג' מלאכו חבלה העוררים אותו
בשלשלות ופנים אוחזין אותו וא' כועק ויזכרו לפניו ככה יעשה לאיש שהרכה ממזרים
בישראל או שעשה עבירה מלונית ואין לך בית רועע כחללו של עולם שאין בו כמה
אלפים רכוא' מוסיקס הסומעים כרוז ומכות המלך מלכו של עולם ומכין אותו עד שמתפקדים
כל מוליות אברי' כעס המוטאת זה מורש זה שורם וכן שורק ושורק רחמא לינלן עד כלות
זמן הקטוב עליו מן השמים ותמיד מצפה מתו יקבלו אותו בגיהנם שאין דינו אלא יב'
חודש והעשם שהק' בה מעריד לנער הרשעים האלה הוא כי עכ' כ' נכזבו קרופ' כס' לא שהרע
בכרה עליהם ומפני שאין יכולת בחיבוש הקבר להסיר הוזהרמה הנרכבת בכעס קשה
ומוקה' עד מאד לכן כריכה לדיינים אלה ויש כח ברשעים לקבל פורעניותם כי הנשמה חלק
אלה ממעל כינון קדישה וכמאב ויפח באפיו נשמת חיים ואחל כל הנושמה מעצמותו הוא
כופח ואחר שדכך כעס הרשעים כופס להמנות עם כח הנדיקים שנאמר ועמד כולם צדיקים
לעולם ירשו ארץ אחר מירוק עונם מפני שהם נזר מטעו וגו' עכ"ל.

פ"ב מחיבוש הקבר בשעת הדין אומר הק' בה לאדם טורח גדול עליו שילך משוכרתין כמעט
חמך ולא היית כפל וכשיצאת לאור העולם תק' תי' לך מוונות והכלתוך מן היסורים
כלום עסקת בתורה ובמילות חסדים לפני אס' וס' כול הדברים הללו פוטרין אותו מן הדין
ואם לאו מוסרין אותו למשה מלאכו חבלה כנגד ה' חומשי תורה אל' מונה וא' מכה כדרך
שמונה ומכה כב' ד' בג' מניא אור מופשו כככשן שהאור מנאי מתוכו הד' מביא פשכים רעים
ומרים ומחזים מן ההרים שאם גול את חבירו אומר לו דקרק בשניך לפי שאכלת גול בשניך
ה' מכה את אביו ואת אמו וא' מפני מה לא הרדכתם את בני כס' ללמד תורה ומשעים
טובים כרו שפרשו ממשעים הרעים ומיד כותבין לו רשות להכות אביו ואמו (עם היו' שנפטר
זה כמה שני' ונחמו מדינם דינס אתהם על רשע' הבן ואם קרא ולא קייש מלקין אותו בפנים'
והם מצטערים כצער) והנה מ' ש' ש' אן הנידה את שמך כתב כמ' ל' שהנא מפני שנקם
עונותיו כתובה על ס' פלוני שיראה המוטא הפתקא סכירו הכתובה על שמו ברש' ע'
עליון ויבדיק עליו הדין ומשיב אינו יודע כמ' ש' ושם רשעים ירקב ושעתי מהמנות המופלא
כמהר ר' ועליו אל' מק' פתחא שהוא ע' ד' מ' שהרשע על ידי חטאו מאבד פעמים אות' א'
משמו וראיה מפרשין ויורב והצדיקים מוכיפין להם אות' (הובא י' כמ' פ') ולכך שאלו מה
שמו ואם הוא רשע וכחמר אות' א' משמו אז מה שנאמר אינו שמו על כן אומר שאינו יודע
זה סימן לת' שהנא רשע ור' פ' ובע' ג' גם הודפס כספר כוונת האר' ע' ש' הקור טעם
גדול על שאלת שמו ע' ו' כפס המקובלים תיעלת לזה שלא ישכח שמו הוא שבכל יום יסלב
שמו עם אותיות כשמה כגון שמו יוסף כ' ס' מ' ס' וקדים אותו נשמה לשמונס מ' כ' סטוב
לכל אחד שומא איזה פסוק שיתחיל אות' ראש הפסוק באות שמו וכך הפסוק כסוף
שמו ואותו הפסוק יסא תמיד שגור כשיו והוא לו תועלת להזכור אותו כעת כזה ואם
שאלו גם כן תועלת שלא ישכח שמו בקבר.

צער המיתה וניהנם פרק תשעה ועשרים

ז"ל חס"ל בעם ספרים יסכים ודע כי עונם חיבוט הקבר אינו בא אלא כפול השמחה
ששמה נזמן שאין ראוי לשמחה ואין שמחה אלא בכשר ויין וכל הימים המותרים
כפולת אפים אינם ימי שמחה ולכך אקורים בכשר ויין ואם חרשכם ומועדיכם שנאה כפשו
והימים האסורים כפולת אפים הם כקראים ימי שמחה ומותר לשמחה בהם בכשר ויין
זהם כמלקים לב' חלקים יום מתן תורה וע"כ ופודים באלו השלשה מוכה גמורה לאדם
ולשמחה בהם יותר מדאי ולהרבות בהם בכשר ויין ובשאר ימות השנה כיום שום
בו מוסף מכה עליו לשמחה בהם בכשר ויין ולשמחה בהם יותר מדאי וביום שאין בו מוסף
רק שאין בו כפולת אפים אין מכה לשמחה בהם בכשר ויין רק דפות ולכן בזמן הגלות אשר
בית המקדש בחורבנו ואין שמחה למעלה ואין ראוי לשמחה למטה כי ריו לעבד שיהיה כרכו
כי אם על ידי אכילת ביצה קודם האכילה זכר לחורבן (ע"פ סבתן טעם לזה) ואם קנאן
לפס שבת או שהם מותרות משל שבת מותרים אכן אם לא קנאן לפס שבת או אם לא היו
מותרות השבת ואכלם בימים המותרים בכ"א נענש עליהם כחיבוט הקבר (וכמ"ס במ"ג
ובזוהר שאם אכלת ושתיית כל יומך כחמים וכמועדים וכו') ומ"ס דין גיהנם מכ' שנים ובזוהר
כלק נראה שיש דין גיהנם אף לפחות מכן כ' כתב בסמ"ל שיש כ' מיני גיהנם והעליון הוא
גיהנם של הנשמה שהוא קשה מאד ושלא שאינו כידון בו אלא מל' שנה שהוא כידון בדין עליון
אחמס יש גיהנם שהוא לרוח ולנפש וזוהר כדון האדם אפי' קטן לפי שכלו - ומ"ס סדר בא"י ומת
בע"ט אשטר קאמר או זה או זה בא' מהם מספקת ו"ל שכל' מפני קדושתה יתלוה לזה
קדושת היום בשניהם יתר ניכול דאז אין כח להסיוכוסם לשלוט בו עכ"ל.

דעתה נבאר מהו דיכא דגיהנם והנה ענין גיהנם גילה לנו ישעיה במ"ס כי ערוך
מאתמול תפתה גם זה למלך הוכן העמיק הרחיב מדורתה אש ועצים
הרבה וגו' גם כמ"ס אשר אור לו כיוון ותכונו בירושלים וכמל' העמיק הרחיב ח"ר
פכתם בר' מניחא לפי שהרשעים אומרים כמה רבואות גיהנם מחזקת מאתים רבוא
ג' מאות רבוא כמה רשעים בכל דור ודור אמר הק"ה כל מה שאתם מרבים
בעולם אף הוא מתפתה ככל יום ומתרחבת ומעמקת שנאמר כי ערוך מאתמול
תפתה וגו' עד כאן לשונו והוא נמשך מכנה דבור כמ"ס בחגיגה הכה סערת ה'
יוצאה זה הכר דיכור מהיכא כפיק ר' ירמיה בר' אבא אמר מויעתן של חיות ולהיכין
שפיק ח"ר חלקיה בר' טוביה על ראש רשעים בגיהנם שנאמר הכה סערת ה'
יוצאה וכער מתחולל על ראש רשעים יחול ובזוהר תרומה ח"ר יהודה דיבא רעונסא
דגיהנם הא אוליפנא דאיהו למידן תמן למיביא ואיהו נור דלוק יומי וליני כנונא דמיביא
מתחממין כיצר הרע למעבר על פתגמי אורייתא בכל חמימא ומימא דאיכין מתחממין
כיצר הרע הכי אעוקר כנורא דגיהנם זימנא מלא לא אשתכח וצר הרע בעלמא דאעילו ליה
גו גושפנא דפרזלא כנוקבא דתהומא רבא כל הסוא זימנא ככה נורא דגיהנם שארו מיברי
עלמא לאתחממא ביה שארי נורא דגיהנם לאתקדא עו' וכפוס ההוא דרבא דהשא ביה ההוא
חייבא הכי יהיבין ליה מדורת בגיהנם ובכל מדורא ומדורא או מלאך ממנא על הסוא אתר
תמות ידא דדומה וכמה אלק ורכוש עמיה רדייבין לון למיביא כל מד ומד כמא דאתחיו ליה
כההוא מדורא דאיהו תמן עכ"ל - ומכאן שיש גיהנם למעלה ולמטה וגיהנם שלמטה
הוא בארץ כמ"ס כנמרא ח"ר ירמיה בר' אבא פתמים יש לו לגיהנם ח' במדבר וא' כיום ואמר
ביבטא ומייתו לכל ח' קראי - ובח"ל הכפס כידוכית בגיהנם הארצני והרוח כידון בגיהנם
דומכיו ויש עלין אל הנשמה :

צער המיתה וניהנם פרק תשעה ועשרים סט

זבוח יתוסב מ"ס כמה מעשיות אשר עשו כנפשות הנידונים בגיהנם כמ"ס כענין הקנב
אכנו של ר"ג הכיקולי שהיה מלקט ענבים כדי לפרק ענמו וענין זה דין כפשות
המתגלים לעין הרואה ודנין דין גשמי וכו' סת מעשה בא' פראה במדבר אל אור הלכנה וכו'
ועד היום יש ארץ אשר עבר הגיהנם פתוח אליו וקולס כיום והמה ועפן עולה כעפן הכבשן
זהו מקום הגיהנם הגשמי עד כאן לשונו.

מסכת גיהנם כתוב לפני עמו מי יעמוד ומי יקום מפני חרון אפו ר' זעירא פתח לעלוקס
סתו בנות סב הב אר"א ב' כתות של מלאכים עומדים על פתחה של
גיהנם ואמרים הכא חייתי אייתי ולמה בקרא שמו גיהנם שקול בהמתה הולך מקוף העולם
עד פסו ולמה נקרא שמו תפתה שהכל כנכנסים פס בפתויה של יצר הרע :

פרק א' ר' יוחנן פתח עובדי בעמק הבכא מעין ופיתויהו גם ברכות ועשה תורה מלמד
שהרשע מתוודה כמו שהמכורע מתודה ואומר אני פלוני בן פלוני עברתי עבירה

פלונית במקום פלוני בפני פלוני ביום פלוני כמעמד פלוני ופלוני ג' שערים בגיהנם וכו'
כמ"ס למעלה בשם הגמ' - ה' מיני אש יש בגיהנם אש אוכלת ושוקטת מיתה ואינה אוכלת
אוכלת ואינה שוקטת לא אוכלת ולא שוקטת ויש אש אוכלת אש ים בה גחלים כהרים ויש בה
גחלים כנבעות ויש בה גחלים כים המלח יש בה גחלים כאבנים גדולות יש בה פהרות של
זפת ושל גפרית מוסבין ורותחין רתמים רתמים גזר דינו של רשע מלאכי חבלה דוחסין
אותו על פניו ואחרים מקבלים אותו מהם ודוחסין אותו לפני אור של גיהנם ופוערת פיה
ובלעתו שנאמר לבן הרמיה שאל כפסה ופוערת פיה לכלי חק וירד סדרה והאמנה ושאלה ועל
בה למי שאין כידו מכה אחת סיכריפו לכך זכות אבל מי שיש כידו תורה ומעשים טובים
ויסורים רבים באים עליו ניגול מדוכה של גיהנם שנאמר גם כי אלך בגיא בלמות לא אירא
רע כי אתה עמדי שכתך ומשענתך המה ונחמוני שבטך לו היסורין ומשענתך זה הקירס :

פרק ב' ר' יוחנן פתח ועיני רשעים תכלינה ומנום אבד מנהם ותקפתם מעם כפס גוף
שאינו בלה נכשמתו ויצאה באש שאינה נכבה ועליהם הכתוב אומר כי תולעתם
לא תמית ואשם לא תכבה אר"ב כל פעם אחת הייתי מהלך בדרך ומצאתי אליהם הכביא זל
זל' רכוכך שאעמידך על שער גיהנם אמרתי לו הן הראני בני אדם שתלויים בידיהם וכמו
אדם שתלויים בלשונותם וכמו אדם שתלויים ברגליהם והראני נשים תלויות כדדיהם והראני
בני אדם שתלויים בעיניהם והראני בני אדם שמאכילין אותם בשדס וכמו אדם שמאכילים
אותם בגלגל רתמים ובני אדם יושבים חיים ותולעים אוכלים אותם ח"ל אליו שכתוב עליהם
כי תולעתם לא תמות והראני בני אדם שמאכילין אותם חול דק וכו' (הובא לעיל פכ"ג) והראני
בני אדם שמאכילים אותם מן האש לשלג ומשלג לאש כרועה זה פרושם את בלבו מהר להר
ועליהם הכתוב אומר ככאן לשאול שתו מות ירעם וירדו בס' ישרים לבוקר וצורם לבלות
שאול מזבול לו ח"ר יוחנן כל מלאך ומלאך ממונה להפרע עונם עבירה אחת זה בא ודן אותו
ועוהך לו וכן הסני וכן השלישי וכן כולם עד שמאכילים לכל העבירות שיש בידו למ"ס לבעל
מזב סהיו לו בעלי מוכין הרבה והולכיבהו אבל המלך ח"ל המלך מה אעשה לכם לבו ומלקיטו
כיניכסם באותו שעה כפסו כמסרת לגיהנם למלאכי אכזרים ומלקיטם אותו כיניכסם :

פרק ג' תביא שלשה יורדים לנהיב' ואיכס עליהם הבא על ח"א והעלבין פני חביבו ברבים
והנשבע בשם ה' לשקר ויש אומרי אף המתכבד בקלון של חביבו והמתכבד בן
איש לאשתו להכיא מריבה כיניכסם בכל ערב שבת מולוכין אותם לשני הדים של שלג ומימימים
אשתם

צעד המיתה וגיהנם פרק תשעה ועשרים

אותם עם זבוחיהם שבת מחוריהם אותם למקומם זמלאך זכאל וזחף אותם למקומם
לציהנ' ומתם כוטימם של צבוחיהם תחת בית שמויהם כדי לזכר אותם בטעם ימי החול
והקדוש כדרך הוא אומר להם רשעי' חוילפס שאף צביהת' אתם גוולו סל' ביה גס חוס
יגולו מימו שלב שאול מטאו כלומר אף בשאול מטאו

פרק ד' כל יב חודש נעמי אפר והרוח מפורתת תחת רגלי הצדיקי' דכתיב ועסקתם
רשעי' כי יהיו אכר תחת כפות רגליכם ואח' כ נפתתם חזרות בהם והם זכאי'
מניהם ועכיהם שמורות כשולי קדירה זהם מצדיקים עליהם את הדן ואומרים יפה
צורת עלינו יפה דתתנו לך ה' הצדקה ולנו נפתת הפנים כהיום הזה אבל אומרת
העולם שפ'ומ' דנין אותם ב'ו' מרורת' של אש ובכל' מדור ומדור יב קודם ובהר
דיבור זונא מתחת כסא הכבוד יוודי עליהם זהולך מקוף העולם ועד סופו יו'
מדורות צביהתם ובכל מדור ומדור יש בו ששה אלפים בתים ובכל בית ובית יש
בו ששת אלפים חלונות ובכל חלון וחלון יש בו ששה אלפים כדי מרס וכולם
מוזמנים לכופרים ולדיוכים של אותה שעה אחר שלמה ונחמת באחריותך ואחר מהם
אינו נמלט אלא' יש בו תורה ומעשים טובים אחריו כל זאת הק' בה מרחם על כריותיו
שנאמר כי לא לעולם אריבו ולא לנכח אקנף כי דוח מלפניו עסוף וכפמות אנו עשיתי ע"כ
וענין הגיהנם כתב חס"ל שהוא כי על ידי השטח גידר כח השומאה אל הנשמה יתן
הקליפה (כמ"ס פיר) ובאשו של גיהנם מתעכל ימ' השומאה יהוא ימזור אל
שורשו וכשאהי הנשמה שהורה וכקיה לחזור אל שורשה אשר ממנו מוכנה זכ"כ העש"מ
בענין הרוח והנפש שירדו לגיהנם תחתון הוא לעכל זוהמתן כסרוף האש את החלדה
הנדבכת לכבף כרוף והבסק עכמו אינו חסר כי אין בו פסולת אבל הוא בועד באש כן
חלק הרוח והנפש הוא כסף כרוף והוהמת היא החלודה הנדבכת גם ונרף לשרוף אותה
בניהם אבל מהם לא יתחסר כלום ואש אפילו שושעי ישראל שבנושם אין אור של גיהנם
שולם כס רובה לומר להאכידם חלילה כי אף על פי שחשא ישראל הוא אבל יש לו נער שהוא
כסוף באש אבל דיוקן הנשמה אינה כריכה ואינה כעפלת לגיהנם אש לא שתדל עם להעלות
את הזולת וגם זה לו מירוק בשביל אינו מחסכה צדעה ונורמת לו תיקון נכבד הרבה וכעמק
המלך אל הגיהנם מקוף הגן עדן וכל אדם מחויב לעבור דרך שם והטעם כי אין אדם צדיק
שלא יחשא בהרהורי עבירה זעל כן תורידין אותו בשאול זהו רואה אריות ודוכים של אש
הטרדות חת הרשעים ויש לו מורא שחר ואימה ומדהדר בעצמו שגם איתו ירדנו כן ולא יעלה
אל גן עדן וזה ההדור מכפר על הרהורי עבירה מדה כנגד מדה ואם מוריר סאל' יועל רובה
לומר מוריד את הצדיקים שהרהרו בעבירה וכדי שלא לביישם גזר עליהם להעלות ממש
אותם שהרהרו תשוכה קודם מותם ואש יועל ר"ל שועלה את הרשע שהרהר בתשובה והם
דבריו הזוהר וגם בו"ש ועל פי' וככתבי האר' שנסמות הצדיקים העובדים דרך גיהנם ה' אל
להעלות ממש ניצוצי קדושה שפעלו לשם ואש עוכרי בעמק הבכא הוא הגיהנם ד"ל הצדיקים
שעובדים עם ולא מעין יסיתוהו כי כמו המעין מעלה ממשה למעלה כן הצדיקים מעלים ממש
הניצוצות ממטה למעלה והוא כי עיקר דירת הקליפות עם בגיהנם וכשנא נשמת הצדיק יתן
הגוף אז הוא בלי לנשם הנשמה ואז אין להחינוכים אחיזה בנשמה ההיא והיא נכנסת כתובם
ומסבדת הקליפות ומלקטת כמה יסית' ת הכל לפי כח אותו הצדיק שמת ומעלה אז יותר ממה
שמעלה בשיווי משא"כ הרשע הקליפות אחיזים בו עכ"ל

צעד המיתה וגיהנם פרק תשעה ועשרים

ובגמרא אר"ב ז' שמות יש לגיהנם ואלו הם שאול ואכדון ובאר שמת בור שאול
טעם היון כלמות ארץ תחתית וכו' ומימי לכל ה' מקראי וכוונת שהוא נגד ז'
מימי רשעים רש בליעל חושא רשע מפחית לך יכיר וכח"ל שהוא כי האדם חושא כו' מדרבו
וכר הרע בו שמות והם רשע עמא פטן סוכה אכן מכסול פרל כפוני וכפי מה שמסך אחר יצר
הרע כן ככנס כאותו מדור וכפי מה שהמדור מוכח באדם זוהמת וצר הרע כך שלע
בו ולפיכך כנסם במדור המתוהם ל חלק ה' צהר הנמשך אחריו וכתב בשם בריויתא דמעשה
בראשית שהאש של גיהנם הוא א' ממ' מן האש שבכלמות וכן כולם כ' א' הוא א' ממ' מהאש
שלפניו והשאול כו' חני אש חני כרד והרשעים' שבתוכה כשיוכלין מתוך האש לזמן אותם
כרד וכשנאכזים מן הכרד דמקיס אותם באש והמלאכים המשוטים עליהם משמרים את
נשמתם בניפס שנאמר כי תולעתם לא תמות ואשם לא תכבה

עוד עם בכריותא' ז' גיהנם ברא הק' כה ובכל גיהנם וגיהנם יש ז' מדורין ובכל מדור
ומדור יש ז' כהרות של אש ח' כהרות של כרד וכו' וכל רשע ורשע עוכרום בהם ונשרפים
במקומם וא' ממלאכי מלאכה ממונה עליהם ומורידים ומתיים אותם ומעמידין אותם
על רגליהם ואידיעים להם כל מעשיהם ואומרים להם אתם לא יראתם מאש של גיהנם ומן
דינה של אכדון ועברתם על התורה ומצות שניתן לכם כפוני באש אף עכשו עכרו לפנינו
בנהרי אש ובנהרי כרד וכו' ובכחוי במ' ש' וסו'בו רשעים לשאלה ולא אחר ירדו לרמז לכוונת
שאלו להם קץ מאחר שגשרפים בגיהנם תזרים ומתחדשים כבתחלה כרד' שיהיו עוד למאכלות
אש וכן חזרין חלילה. וכ"כ הרומ' א' במ' ש' תפיתמו כתכור אש ור"ל שלא יתמו באש מחד
ותעבור כרתם כי אש כתכור שסוכל יקור אש יוכ' ויש והוא קיים כן יתן הוא יפס בהם כח
לסכול שריפת אש והם נשרפים וקיימים. ובחס"ל הטעם הוא כי לפעמים חטא פעמים
הרבה חטא א' לכן ממיתין אותו ואחר כך מחיים אותו כדי שוטעום העונם בני שיעור
הנשמים אשר טעם בעבירה ומי שחטא בעבירות רבות מוליכין אותו מחור זה אל סור אחר
ומסדק זה ל' סדק אחר ואין פוס דבר לכטלה כי הם לטהרת האדם ולטובתו כי אין המזוה יכול
ליכנס בבית המלך כמו המצדע אחר כלות הימים והזמן של עהרתו ומאריך בדברים אלה
וסוף דבריו מיני טהרות הם ג' הא' הוא התשובה וכיונא כזה הב' המיתה והגיהנם והג' הניצול
וכ' א קשה מחברתה וביותר טוב שככולם הוא התשובה כי כמו שהנבחר כח פטומא' כמעשה
כן הוא יכול לבטל כמה כמעשו' וכס' נתן טעם לז' מדורין גיהנם נגד ז' כמות שיש
בג' ע' עליון ותחתון ח' ג' שיעבירות' עוכסי העבירות כעולם הזה ד' מיתות כ' ד' ומלקיות
מיתה כידו שנים יכרת וכסם הרמ' כן שהאש שבגיהנם הטרפת נכפות אינה כמו אש
העול' הזה כלל ולא האש היסודית אלא אש דקה מואת' וכמו שהנשמות הם בתכלית הדקות
כך כרא הקב"ה אש דקה מן הדקה שהוא תופס הדכריל הדקי להעניש ולכלו בו הנשמה החושא
וכת' עוד שלא כל העכירו' שו' יש שמספן בגיהנ' יב חודש ויש שנידוני' לפדולתו עולמו עכ"ל
ועתה נבאר פונם הניצול ואל' רמ' כרין לרא' מעונם הניצול שהוא מר' מאד לכשמה יותר
מעונם נהי' וכתב מורי' זל' שהוא משל' לאל' שהלך כסחודה' מהלך כמה שנים כסבור
סוריות כה ובהנשעו לשם אל' השמורה היו סביך אינ' פום כלום במקום הזה כמה נער וניב
לאדם הזה על מי שוט כחמתו שלא חקר ורדס אינו סחורה יכוא לשם פירוט כה וככמסל מובן
מאליו וכפרט כי רוב נשמות שכוונתו הם מגולגלות וכל' לתקן עונה מה שלא הוקן בתחלה
וימות ולא יתקן מה שנרא' כל יגיעו בעולם הזה והוא ובהכל וכרין לחזור שליחות

עונש הגלגולים פרק תשעה ועשרים

ודכיות עד שיתקן ועונשו גדול עד שלא תיקן בתחלה כל'ם זוהר פנחס אר'ם הא' כ"פ
דכסול בגלגול רכמתה ולא זכי דיתקן ביה כאלו מסקר בק' ספא דמלכא ואחא קרינא עליה
הא' קרא או מא' אבידה וכחם בה ונטכע על סקר טב ליה דלא אהברי' וכוזהר משפטים
מכוחה מי שהקדום ברוך הוא פולח עליו וסורין והוא מקבל אותם כעין ופה לא ינטך לבא
בגלגול זל ומה דהוה זמין לאהדרה ליה בגלגולא ולמסבל עוכפס כהאי עלמא על מה
דעבר לא אהדר ליה להאי עלמ' ומה עבד ליה קריב ליה לבי דוב' דמתוכ' דרקיעא ודיונין ליה
ומסרין לבי מלקיותא ואחסי ליה קב' למסו תמ' סולפמני' עד זמן ידע' ולבת' פרוק ליה
וענין הגלגול כתבאר בתקונים כשנן קין זל כהווא זימנא דתמא דחובא דא באתר
עלמא הוה תליא שהרר בתיובתא ואמר גדול פוכי מכסוא הן גרסת זנ'
הכא' היתרמיו בגלגולא דרשעא דאיתמר בהון וככן דאיתו רשעים קבורים וכאז ונו' דא איהו
הן גרס' אותי היום דא בגלגולא קדמאה וסיתי כעד דא בגלגולא תניי' וכד דא בגלגולא תליתאה
דא דא על שלמה פשעי ישראל תכ כחוכתא בתלת גלגולין שפיר ואם לאו כתיב ועל
ארבעה לא אשיבכו לא אהדר ליה כגופא אחרא לא יד ליד לא יקנה רע עכ' ומ' דאיתמר
בהון (וככן דאיתו רשעים קבורים וכאז) ככתבי האר' וכן פי' רמ"א טר' סכבר הו'
קבורים וכאז לז' העולם כגלגול ואם (ממקום קדושה הלוכו) כרו לתקן מה סכבר עמנו
(ויסתכחו בעיר) הוא הנוף הנקרא עיר קטנה (אשר כן עשו) אותם החטאי' שעושים היום
עשו גם מקדם כשהיו בזה העולם ולא כאז לזה העולם אלא לתקן מעשיהם גם זה הכל
וכמה מפרשים מ'ם בגמרא דרוק וסוב לו דרוק בן דרוק שידעו הוא אם היה כבר דרוק
וכא בגלגול לקיים עוד מצות ומקומם זהו נקרא דרוק בן דרוק וטוב לו ומ'ם דרוק
ורע לו דרוק כן רשע פראם היה תחלה רשע וכא בגלגול לתקן מעשיו הראשונים ומתקדם
אז רע לו שהקדום ברוך הוא מוהסרו על חטא בגלגול הראשון ומ'ם רשע וטוב לו רשע בן
דרוק פי' אם היה תחלה דרוק וכא בגלגול לעשות עוד מצות וכעשה רשע אז טוב לו שמשלם
לו זכותיו שעשה תחלה וכשהיה בזה מתחלה רשע וכא בגלגול לתקן מעשיו וכעשה ג'ם רשע
אז אין לו סוס זכות זהו רשע ורע לו (וענין בספר דר' מ'ם מזה' דין ל"ב) וכעמק המלך
בבואר מ'ם ועכפיו סכברא ופפס כמעשיו זל אם ירצה האדם לירע על איזו עבירה כא'
בגלגול ימנעם כשכלו לאיזו עביר' חוסק יותר משאר עבירות בידוע שהי' כפסם הא' חוטא כחטא
זה וכא בגלגול לתקן אותו החטא ואתו כח הסומאם כחמוקם בקרבן ועדין מלפנתו ומבקם
לימודו הראשון ואין לו תכונה מבירנו ובר הדע וכרוך להתצבר נגד יצרו .
זל' האר' בפע' ג' עד והנה ענין גלגול הוא שבנחת הולד ממשי אמו ככסת עם הכשמה
בנוף ההוא והיא סובלת כל הכער והיסורין הבאים על אותו הנוף מיום הולדו עד
סיומת ואיכה כרסותה לבאת עד יום המיתה אך העיבור הוא אשר כבר הכשמה בו והוא
גדול אז ככנסם אותה הכשמה האחרת בתוכה ודומה לאדם מעוברת שיש להו לר אחר במעיה
ולכן נקרא עיבור ואיכה מתעברת באדם א"כ הוא עכ' כן ג' סנה דאז הוא חייב כמנות
וכאה לסייעו ולהדריכו במצות וכתיורה והיא איכה חסרה דבר ואז היא אינה סובלת וסורין
וצער הנוף כלל לין שאינה חסירה ולא באה לכורך עצמה ונס היא עומדת בכחורתה אם
האדם מטיב מעשיו עומדת וכל שהוא מרבה להטיב היא מתקשרת עמו יותר ואם הוא מרוע
מעשיו היא מתלקת ממנו וסולכת לם ולפעמי' הוא מתעברת לכורך עכמה להפליס חסרוכה
הוא מתפסמת כקוך נוף האדם ההוא עמו כשמתו ממם וסובלת כל צער ויסורין
מל

עונש הגלגולים פרק תשעה ועשרים עא

אל נוף ההוא כמו כשמת האדם עצמו ויושבת עם עד שתקיים אותם המצות שהיא פסירה
ואחר שתקיים תסתלקת ממנו והולכת לה ואם הוא מגלגל לתקן עמיו חטאיו זהו קרוב
לחטאו ומי שכא לתקן איזה מצוה שלא באה לידו אלא שכתפצל מלדורף אחריה כגון שלא
קנה סדה לקיים לקט שכמה ופיאה זה יותר רחוק לחטאו והמגלגלים לזכות אחרים להיוסיר
את בני אדם ולא לכורך עצמם אלו מוכתמים שלא יחטאו כלל ועיקר כיון שכאז לכורך
אחרים הקדום ברוך הוא שומרם שלא יחטאו והמתגלגל כשכיל חסרון המצות מתגלגל כמה
פעמים עד שישלים כל התר' מצות וכל מה שצריך להשלים לחלקו א' ועישה מקד להלפס
לאוכחו ולסוריו מניתו ר' אף שהיה מוכרח לגלגולים לחלפס אבל אפשר שיתקנו אף
כפחות וזה המטהר אמנם צריך בכל גלגול וגלגול להסוף תיקון על לשפך ואח' כסיקום
בתחיות המתים כל אותם הגופות שמתגלגל בהם כל נוף מהם יקח חלקו באותו כיון כמו
המצות שהפליס דהיותו באותו הנוף . והמתגלגל במיכת העבירות מתגלגל רק ג'ם חוץ
כעם הראשון א' אל ועל פעמים שלש עם גבר ר' עם הפעם הא' סנקרא גבר ואם פוקד
עון אבות על שלשים ועל רבעים לשוכאיו כשאוחזין מעשה אבותיהם כידיהם ר' דערוך
מעשיהם הראשונים קיימים כי גלגול הא' נקרא אב והב' נקרא בן ואם מתגלגל
שלשה פעמים ולא התחיל לתקן מעשיו אז אין לו תקנה ואין מתגלגל יותר ועליו נאמר
וכרתה הכסף ההוא ואם בראשונה חטא מאותם שניפס כלה ואכד ואין לו תחיית
המתים אז כיון שאיתו הנוף כלה סוכוץ ההוא לברו מתגלגל בנוף ההוא ויקום
בעת התחייה עם כל חלקיו כינון ההוא ונוף הראשון אכד . והטעם שבמר הקב'ם
לדרוקים ולת' ח' ג' גלגולים הרבים יותר משנפס ביהנם כי על ידו הגלגולים הם מרחומים כי
בכל פעם מוכספוס מצות וזכות וכמא כי הגלגול הוא הוא לתופלתם מסא'כ בגיהנם
אמנם להרשעים יותר טוב להם הגוי' גם מלכא בגלגולים כי אדרבה בכל פעם יוסוף
על חטאו ויתאבר מן העולם ולא יהיה לו תקומה ולכן ככנס בגיהנם תקף אחר
ג' גלגולים אם לא התחיל לתקן ומתקיים עונותיו בגיהנם .
ובזה תבין מה שיש כמה דרוקים שהיה קמה להם למות כמו מרפ' כי לא קיים כל
כל התר' מצות התלויות בארץ וכנין בית המקדש כדי שלא לחזור ולכא בגלגול
כי הוא מוכרח אך הנדויקו סכבר הסלימו כל הכורך להם שממים הם כמותם וכמ'ם לדינא
ואתה תכוח לך לקן סימון כי לא היה צריך להתגלגל וכוזה תבין אחר הגאולה כ'כ לפי
שצריך לגלגולים אין סוף סכל כיון שישלם התר' מצות וכל הכחי' הכל' וכזה יתבאר מ'ם
בגמרא שא' ר' פלובי ר'ם אבון כמחי הוה זהיר טפי וא' כמנות בינית וק' הרו אחזל הו'
זהיר כמזים קלה ככחמורה אך שהם היו חכמים היו יודעי' מה שחקר מהם ולכן אות' המצות
שהיו מקיימי' בגלגולי' הקדומים לא היו כ'כ כזהרים בהם דא' אין לדבר סוף וכיון סכבר
עשה איזה מצוה באיזה גלגול א'כ לעשותה אך אין זה כי אם כמזים שאינה חובת הנוף
כגון התלויות בארץ ראשית הנו וכיונא בו אך מצות שהם חובת הנוף סוכה לולב
תפילין קריאת שמע ותפילה וכיונא בו צריך לעשותם בכל הגלגולים אמנם שאר בני
אדם שאינם יודעים על מה כאז לעולם כריכין לקיים הכל ולכן הזוירו הו זהיר
כמצוה קלה ככחמורה .
עוד שם כל מצות שיש ביכולת האדם לקיימם צריך האדם לרוך אחריהם ולקיימ' כגון
לקנות סדה ולקיים מעשרות ולקט שכמה ופיאה וכו' ואם לא קיימם מוכרח
הוא

צער המיתה וגיהנם פרק תשעה ועשרים

ואף להחליט ולקיימם עכ"פ והמגולגל להשלים אחרי מזה סחור ממנו הם יותר
החוק למעשה מור סכא לתקן כמות העבירות והמכות שאין בידו לקיים כגון פדיון
הקץ וכוונתו וכוונתו חין כרוך עליהם גלגול ממש אלא מפיק לו עיבוד באות
אדם סיהיה מסוכס המתווה אליו יותר וכפרא לדי חותו האדם המנוח שהיה
תקיימה על ידו ופתלק אחד כך מש"י . אחס המכות התלויות בכטון בות
המקדש כולם כרויכו להחלגל כבואת משיחו וחו יקיים כל אותם המנות .
ובזה תבין למה הוצרכו לימות המשיח קודם עולם הבא שהוא חלק השבועי שהוא ערך
העונב והוא לפי מהכמה לבדה חין לה קום המכות התלויות בארץ לכן יהיו תחלה ימות
המשיח לקיים כל המכות התלויות בארץ וצ"ל בן אליפע כשהטה את הנר בליל שבת
לכשיכבה כ"ה אביא מטאת מטיה עכ"ל . ואין זה סותר מ"ס פ"א שחייב אדם ויכול לקיים
כל יום כל תרובתו חס ויקבל עליו לקיים מה שיצא לידו וקיימה וזה מכל ל"ת וכן על ידי
שמירת שבת כהלכתו כי אל האר"ם עם שרדך האדם לקיים כל תרוב מנות במעשה וכריבור
במחשבה ועסק הריבור נרמו במ"ש זאת התורה לפעול וגו' ואח"ל כל העוסק בתורת עולם
וכו' ואם ספר אחרי כיון נשמה אפי' חלק' מ' אליו שהם דיבור ומעשה ומחשבה מוכרת
הוא להתגלגל עד שיקיים כולם עכ"ל ולפיו ל"מ ימות המשיח יקיימו כולם במעשה ומה שיקיים
עתה הוא במחשבה כי ח' לקיים כולם במעשה .

ודל חס'ל ודע כי לא כל הנשמות יתגלגלו ולא כל הנשמות יכנסו לג' כי יש נשמה
ספגמה יתוקן בניהכס ואחר כך תכנס לנן ערן ויש נשמה שתכנס לגיהנם
ותצטרך אחר כך לבא בגלגול ולא תכנס לנן ערן והטעם שיש בידה פנים שאין גיהנם מרפנו
אלא צורפו בגלגול ע"י עוני ומלוט וטיפט וכפא סגור עליה קודם בואה והטעם הוא כי
הפנים בנשמה הוא כעין הנשמה המתחבב בחי שהרפוא גורדו ומעמידו על כפר החי
והנשמה המאוס הוא שהוא פנים הנשמה חין גרודתה מן הנשמה אלא על ידי גיהנם וכפי שיעור
פניהה מן העבירה והיה שיעור עמידתה באש גיהנם עד שפס יבבה בעל חוב את חובו
וכשתפא מהניהכס תפא כולה מלאה פכעים ותבורות מהבשר המאוס סכפל ונשאר מקום
הפנים גומא רך ומשל והנה כאשר הנשמה ברמ' האברים סככאה שלה קיימת תכנס לנן
ערן וסס וזרית הק"כ אור שמש עליון ומסס תרפא הנשמה בגן ערן תחתון ואפילו כשעת
שהרמה סוכלת שס צבר כתיך נן ערן כמ' סכעובדא דההוא ונקא' וסוא משל בנה ממש אל
בנעי כני אדם סניהכס הוא גרירת המאוס והבאוש כלבד ונן ערן הוא רפואת המכות
והמכות והנה מדע שבשמי חין סכרון אכר מעלה ארוכה כלל כיבד אס יספר יד או זרוע
או עין או לסו או כמר חין לו תקנה ברפואה ולזה הנשמה סברלה אשמתה עד לשמים עד
סכנסס האכר ההוא שיעור שאין לו תקנה אלא לעקור האכר ההוא מתמת שהוא מאוס או
כאוס או ב' אברים או ב' היא אי אפס לתקן בניהכ' שהרי יספר האבר ההוא מכל וכל והשמש
לא ירפא ממפרי אבר כלל ולזה יצטרך שיקבל עונס גיהנם ולא יגמור סכ' אלא יבא באכרוי
ולגמור תיקונו מתגלגל בעולם הזה ואז תתוקן הנשמה ככל אבריה וזהו טעם הגלגול של
העבירה מפני שאין גיהנם מתקן אותה ואם שאין כל עבירה מתקנת בגיהנם אלא שיש
עבירות שתיקונם בגלגול כוסף על עונס גיהנם ולהתגלגל מכל זוהמתה מוד בליגיהנם ב"כ
יראה שיגביר הרע מאד אלא כידונית בניהכס סיקל הרע ומתגלגלת לסוסף הטוב
ולתתפאות בוסרון ותוכחות על עון וכ"כ בתיקונים אמרו רבנן לחיתרפאה ממחכבו
נמית לה בגלגול עד כאן לסונו .

עוד

צער המיתה וגיהנם פרק תשעה ועשרים עב

עוד שם ימה שאין סק"כה מגלגל כפס הרפע יותר מנ"פ הוא בנודת אדם אכל כפס
הד' ככמה יטהרה ופ"ד נס היה סק"ב ממוין להמכור קרבן ביהמה או וסל ידו
ומיטתה מקבל עונסו ומתכפר ובעלויות ישפן הקרין הכפס פולה למעלה וסחרת לפלמתה
ואם אדם וכהמה תופיעה' (וכמון הזה על ידי פחיתה כסירה וכוונת הפרכות ואכילת הבשר
כמ"ס ס"ב ח' ח' הלכות פשוה) ועל חסא פ"א ונ"פ ופ"ד אס ימת בלא יתטובה ותגלגל ימוד
בכהמה וטמאה על ג"פ כמל ועל ע"א בשפן ועל פ"ד כחור וכפסס סכית וכטהורס ועל
רכילות וזהו ח' ח' סהוא יקפה מכולס ח' על פי וכן מתגלגל בכהמה יטהרה ומיטי לכ"מ
יקראי ובר"ח כסס מקובל' סד' כמות שאינס דואות פניו הסכיהס ימולגלס כל מיות טמאות
שפן ארכבת ומל' יד' ע"ג וכעמק המלך אל יאשר שהים בגלגול כהמה וככנסין פפס סכית
לגוף אדם ואס יצדק סוב אינו ככנס פפס אחרת ואס לאו או פפס אליפות ואס פפס סלס
פס גבר ואס ח' לא יצדק כאלו יב"פ סוב יאין לו תקנה זהו הכרת יתכרת והנפס פסיח
מלפני ה' עד כאן לסונו .

ובהפר זהרדים אל כפס המקובלים ודע שאף על פי שמתגלגל אדם בנודת
אדם אינו יודע מגלגולו ה"א אס מתגלגל בכהמה חיה ושף הוא יודע
ימלגולו ה"א ומינר ומכטער מאד חין ירד מנודת אדם לנודת ביהמה והק"כ הראה זאת
בענין ככוד כר שכעוד כחיים חיותו הורדו מכסאו והסליכו למדה והוא הלך על ד' בכהמה
ונרמה לכל יבהמות נורת ביהמה אח"כ בכליות הזמן אשר קצף עליו ימור והודיעו
שהוא האלקים וכו' וכן המתגלגלים יבדומס וכומס אל תססוב פנפס האדם כעמית
ואו בלתי מרגשת בדומס וככומס כי אס חין לה הרגשה האין ירגיס העונס . וככסד
עמק המלך וככמה ספרים הוכאו מעמיות לעל פי הפנפות סופרו הרומות מהכער
יסגול מאד אשר להס ביהותס תחילה כגוף הכהמה ה"א שהיה הולכת רכונה ולא
יבקומה זקופה כאדם והכ' שהוא מלאה זוהמא ורימה דע ומאוסה לפני נפס אדם
יה' שמאלה אינו מאלל אדם ונ"מ מלאטי חבלה הולכים לפניהס ומעסיפן אותס
ומכין אותס ומכרזין לפניהס ככס יעפס לאיש אשר הדבה ממזרים בישראל או
יעבירה פלוגית . ואחד יסולך מימינו . ואחד משמאלו . ואחד עומד ומכה אותו
מכת ימות זרות ח' סיפר סזה לו כ"ה סכה שהוא נע זכד בארץ וסאין לו תקנה
עד שימתו הימזרים אשר יוליד וסאלו לו תהלא אח"ל מסכט רשעים בניהכס יב
ימודס והפסי ספירוטו הוא מאחר סכבלו כל העונסים חין לגיהנם או מכניהס
אותס בניהכס והס עומדים יב' סודס וכו' .

ובשע"ג אל תדע כי אין לך מעיין ובור זמקוה ימס וכהר שאין בו כמה וכמה
מתגלגלן לאין קץ ומכפר לכן אין ראוי לאדם לבניס פיו אל הסולון
לפחות דין כידוי כי יוכל אחד מהם להתגלגל בו ככודע כי כמו שכאים לצדק כפמות
הכדוקים ומתעבדים בו לכיועו כן לפעמים על ידי איזה חסא או על ידי איזה
מקרה דע יתעבר בו כפמת הרפע ומקייעו להטואו וכמה פעמים יהי מורי אל
ימתין מלפתות מהמעין עד שהיה מגרס אותו הרומ לתקומו ולכן ראוי להזהר
מאד בעבירה כפסותה מהמעין וכיוצא אפי' אס סותה יבירו והלאו סיוכל להכיל
פאפס אחד שהבואו המיס ככית חין פיס חסס כלל ח' על כל זה טוב לפסוך מעט מוס קודם
שיפעה אפי' בהיותו בכית רחמא לנלן מכל פנעים ירעיס .

עוד

ידיעות שצריך אדם לידע פרק שלישים

עוד עם והסופך דמים מתגלגל באים וסימך על הארץ תספכנו באים ותמיד הולך ומתגלגל במים ואין לו מנוחה ואלו היו ידעין בני עלמא כנשרא הדגן הוו בכיין תדיר ועיקר כשר במקום אשר המים מקלחין וכפל עליו הקולות ומכילו ומגלגל עם גם מי שחטא בחטא שמידין עליו חק הוא נענש כמים וכחך עם ככל עת והבא על חטא איש מתגלגל בתוך הדמיון שטחנין על ידי המים כסוד תעמן לאחור אשתי ושם ידוכין פניהם האים והאשה והמברכה לה ריבויא כו מתגלגל בארץ דומה וזה היה ענין ככל מתגלגל בארץ שחומר ויהי לארץ כי הוא היה גלגול בלעם שלא היה כהו אלא כפיו והמאכל כבלות לישראל מתגלגל בעלה האילן והרומח בא ומגלגלתו והוא צער גדול וקוף עונשו כשמוסל העלה שהוא לארץ כי אז כחשב לו למיתה ממש בעת שנכרת כעקר מן העולם ואם והפעל ככל ר"ל מי שמאכל כבלות והגלגל בעלה וז"ס כאלה נובלת עליה ולפעמים חוזר עד כמה פעמים וזו שלא כשל ידו לאכולה כתיקון חזק מתגלגל ג"כ הוא כמים גם מי שלא היה מקפיד לכרך ברכת הנהנין נידון בעונש זה במים ומי שנהג אכזריות עם עניים כענין נביית מוסים שפוטו בלימא מעל כתפיה ומסכבות מתחת גופיה ואכזריות כדומה לזה דינו בעורב אכזרי ומי שמוכר ממון של ישראל בידו ע"א על ידי מלשינות דינו ככלב נובח שנאמר ויקרא לה נובח בשמו לר"ת לה ר"ב וכל מלשון הנובח כלפניו ככלב הנובח אדם שהיה פורס וכתנאה על הציבור יתגלגל ברסורה שהיא באותיות ובה דבריות ולכן המברך דרדיוס שלא כהענין מתגלגל גם כן בדבריה.

ידיעות שצריך אדם לידע פרק שלישים

ידיעה חח' למדע ולאסתכלא ברזין דנשמתיה מאז היא נפש דביה. זל טעם על אבריה הנשמה הם רמ"ח אבריה רוחניים לכנים שנחלקו ונחשבו מר"מ ח"ע שבאצילות כסוד מדה ר"מטה כלפי חסד בקוד רמ"ח אותיות רחס לר"ה ולהלכין עונותיהם של ישראל כסוד אש יהיו חטאיכם כפנים כסלג ולכונו וגורו של נשמה הם ס"ה צידים רוחניים אדומים מדה ר"מטה כל פי דין שהם מגלי הפשעים והסופאי כזרון וכמעל על כתמי אוד' טומאה נכתם עונו עכ"ל וכספר כס"ח מאריך כענין זה ותוכן דבריו שהנשמות הם כאלפי מאתו יתם ומטובו כנו בלי פום אמצעי וכמ"ס ברך ונחמו ואין עמו א כבר כפאר האומות אשר מלק להם לכל א' וא' מהפרי העליוני כי חלק העמו ועקב חבל כחלקו וכמ"ס עי כמוך עם כוסע ב' ה' ויען שנשמות ישראל הם ממדרגה עליונה מנשמות שאר עמי הארץ אדם חלקי ה' אמרה כפטי עכ"ל והנה ידיעה זו יבוא את האדם לידי יראת הטא וקיום המנות כי ואמר בלבו אין ראוי שנשמתו שהוא חלק אלום ממעל למכרנה ביד החיצונים ונמצאתי פונס ככבוד קוני ואם וידעת היום ובו ולפי דברי הזוהר הזוהר הסודי הסתובב גם על ידיעה זו שמתת כל חוקיו ומב ותיו ובו.

ידיעה חט' למדע ברזין דנשמתיה מאן אתיא. וכזוהר כראשית נפש סיה אלז ישראל בגין דאינון בתיין דקב"ה וכנשמתיה מניה אתיין כפשאן דעמין ע"א מאן אתר אמו אר"א מאינון סיערא דשמאלא (ע"ל ע"א) וכעשרת פנחס זל כשמתן דישראל אתגורו עונן בוכינא קדישא וכמררש הכעלם בראשית זל ת"ח כל יומא ויומא כרזא קארי אתערן בני קדישא עילאש ועבידו עולפא דמאריכו דאפרים לכן מן שאר עמא ויהי לכוין כשמתא קדישא

סיגופים לחטא ברית המעור פאחד ושלישים עג

קדישא דאתגורת מכורתי וקריה והרמ"ן זל כפסקו ויפח באפיו נשמת חיים כתב שנשמת אל"ה הנה רוח וכיפוך קדושה כאכל מהפס הגדול הוים יתכרך עמו כי על כן כתיב ויזכר ה' אהים את האדם ויתר מאד כבדאום שכתוב רק עם אהים לבד. והנה מ"ם שנשמת אל"ה הנה פירושו הוא גם כל המ"ר נשמות שהיו כלולים בו כמ"ם במד' כי תשא עד שאר"ה הנה מ' על גולם הראה לו הקדוש ברוך הוא כל דריק שעתיד לעמוד ממנו יש שהוא תלוי בראשו של אדם ויש שהיה תלוי בשערו של אדם וכו' וז"ל נשמת אדם שרובה לומר ברמ"ח אבריו וס"ה גריו הרומניים וזה שאמר הלא אב אדם לכלו א' אחד בראשו ומדוע כנגוד איש באפיו ורובה לומר שאל באחדות גמור בראשו ואחד קאי על ישראל כי נשמותיו כאבלות מאחדות גמור יתכרך שמו כנשמת אל"ה וכן מדוע כנגוד וכו' דאין לומר שתיבת אחד קאי על תיבת א' היה ראוי לאהוב כל הככראי שכולם בראש א' אחד ועל כרחק תפרש שתיבת אחד קאי על ישראל ולכן כל ישראל ערבים זה לזה וזה שאמר יעקב חבל נחלתו רובה לומר כמו החבל שזור מחוטין הרכה כן הנשמות מורע ועקב שזורים מחוטי נשמות הרכה נשורים וכאנדים יחד וזה שאמר בר"ה נשמת אדם להורות שר"כ ישראל היו כלילים כנשמת אל"ה ונקראת בר"ה כי הוא בר וכיפוך מהפס הגדול הוים כאג"ל מאורו הגדול ומאשו הקדוש כמ"ם כי ה' אהיה אש אוכלת אש והוא כמדליק בר מנר שאינו אד כלום וכל זה נשמת אדם אבל דורות שאחריו אינו זוכים לנשמה הזאת כי הם מצד מעשיהם נחמ"ם נשמת אדם רובה לומר ישראל שנקראים אדם כמ"ם ורעיותי אדם אתם ואח"כ אתם קרוין אדם רובה לומר הנשמות שהם בר"ה משא"כ אור"ה כדור הסלגה הפרידה ה' וכתן חלקם וגורלם לע' פדים וכמר באברהם ובאכאוו כמ"ם פרא' וזל ר"ם אומר קרא הק"ה לע' מלאכים וכו' הובא אגלינו קוף פ"א ע"ס גם כי אדם גימ' מ"ה עם מ"ה גם מורה על אחרות כי איש אנוש בבר יוכל לומר גם בל' רבים אנשים אישים נכרים ולא יוכל לומר אדמי' וזה שאמר אתה אחד ושך אחד ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ משא"כ אור"ה נפסם מנר הפרוד עכ"ל.

רבשע'ג בת"ס אדם קרוים אדם ולא אור"ה קרוים אדם זל והלא גם הם בקומה זקופה כמו ישראל וכמו אדם הראשון והענין שבאשר ברא הקדוש ברוך הוא אל"ה בר כירר הטוב מהרע והם הנשמות הטובים וכללם פאל"ה וכומו כן ברא אדם בליעל והוא המ"ם שהיו כלולים בו כל הרע וכשחטא אל"ה נתרעב הטוב עם הרע (כמ"ס פ"ה יותר בארוכה) ומתחלק הטוב שהיה בו ונאו נשמות קדושות ואש אתם קרוים אדם רובה לומר נשמות ישראל באים מן הטוב שחלק לאדם משא"כ עכ"ז באים מהחלק שנמשך עליו מהמ"ם עכ"ל. ומ"ם וכל זה נשמת אדם הוא מ"ם פ"א שאר"ה רובה לומר הכראו לנר"ג מאב"ע ומ"ם אבל דורות שאחריו אינם זוכים בהולדם רק לנפש קדישא וזה יתיר יהבין ליה רוח קדישא ואינו זוכה לזה כי כיו אש בהיותו כן י"ב שנה זכה יתיר והבין ליה נשמה קדישא והוא עכ"פ בהיותו בן ד' שנה והזכיות הוא על ידי לימוד תורה כמ"ס זוהר אר"ס כל מאן דלא זכי באורייתא לא זכי לא ברוח ולא כנשמה והוא מן כ"ע וחיה היא הנשמה ויורה שניתנה לנו כל שבת מאצילות וכל א' זוכה לפי מעשיו יש לנפש דאצילות ויש לרוח דאצילות וכו' כמ"ס פ"ה ומי שאינו כשל תורה אף על פי שלא זכה רק בנפש אף על פי כן הוא קודם כמ"ס זוהר ויקרא וזל ת"ח מה בין ישראל לשאר עמין ע"א ישראל אף על גב דלא זכי ב"כ אלא בנפש בדרבא קאים איהו בעי למקמי רוח אבל ע"א לא קיפין בר או מתגור קני כפס קדישא ובזוה' דות זל אר' ונתן זכאין אינן דקדיא כעלמא דין וכעלמא דאתי דהא כולשו קדיסין כפס

ידיעות שצריך אדם לידע פרק שלשים

להבין קדישא רוחא דלבו קדישא נשמתא דלבו קודש קדושים • וכזה יתבאר למה האדם
אויבו בר עונותיו עד היותו בן ד' שנה והוא על פי יזה שאמר מל' הנפלים הפשה לו עזר כנגדו
אמר רבי זו הוא הנשמה שחיונית לו ללכת בדרכי קונו והיונו דאמר רבי אבהו בא ליתנה
מחיוניתו לו ולכן קודם היותו בן ד' אין ראוי לעונש על שלא גבר היכר הדע כי עדין לא היה
לו מחיונית נגד היכר הדע אך בהיותו בן ד' ואז זכה לנשמה שחיונית לו ואף על פי כן לא גבר
על יצרו לכן אין ראוי לעונש ואם הוא איש כזה שלא זכה לנשמה אף בהיותו בן ד' שנה אין
ראוי לעונש עד שלא התאמן להיות זוכה לנשמה כמ' שזכרנו ואל וישראל קיימו בדרבא
יתור אי איהו לא בעי למוכי עונותיו כגווי לשהוא מייבא דאנשי פיקודי דאורוותא ולא
אסתדל באורוותא אנשי למאריה עליה כתיב יתמו מטאים מן הארץ גם אם לא זכה
מזר ענינו לנשמה קדישא וזכה עכ"פ לנשמה מזר כללות העולמות כמ' פ"ח ופ"א שהיא
מופעת כנגד זה גם יכר הדע שלו אין גדול כי כל הגדול מחכירו יצרו גדול ממנו ואז באותו
המעט שהגיע לו מכללות העולם בהיותו בן ד' היה יכול להתגבר עליצרו ועל שלא התגבר
לכן הוא נעשה אז בר עונותיו • וכזה יתבאר י"ט שבת"ח הסגנות נעשו כזוונות כי על
שזוכים לנשמה מזר ענינם והיה להם עזר גדול להשמר שלא יבא אף לירי עונג • וכזה יתבאר
מה שמכאן כפ' במדבר מכן ד' שנה כי דמו סי' שהמנון היה להסרות שכינתו בתוכו וכפ"א
כתבנו שאין השכינה טורה על נשמות דהיינו הן כפכת בהגבורת הן בחול
בכחי מופעת ולנשמה אין זוכה אלא הוא מכן ששירים ולמעלה • אמרנו דה
עונה יותר מרובה שנעשה בר מנה ומקבל שכר על אותם המלות שעושה מכן
א"כ שנה וזה שאמר אשרי איש ירא ה' דונה לומר שמאשר האדם אשר מעת שנקרא איש זהו בן י"ג
איש ירא ה' במצותיו ר"ל באותם המצות שעושה מעת שנקרא איש זהו בן י"ג
שנה הק"כס חסן מאד • ומהו הטעם בג' תרומות שכתארו בפ' תרומה ד' היו
במה על כל א' וא' חנו שקל וא' היתה בכדכה והוא כי אותם הסנים היו לכפרת
חטא הא' לכפרת חטא עגל והב' היה לקרבנות ניכור שהיו גם כן לכפרת חטא
כמ' ש' תמיד של שחר הים מוכפר על חטאי לילה ותמיד של בין הערבים וכו' • ולכן
היה הקיוב על כל מי שהוא בר עונותיו מכן כ' שנה ולמעלה משא"כ אותה התרומה
שכאה בכדכה היו מקבלים אף ממי שהיה פחות מכן כ' דק מכן א"כ שנה וא"כ
מאת כל איש ר"ל ממי שנקרא איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי כי הכדכה
שהיא מנה תקבלו מעת שנעשה איש אף שעדין אינו בן כ' שנה •

וב' ש' בגין דאינון כיון דק"ב ונשמתהון מניה אתיין פידושו הוא מאכליות
ספורותיו והאכלים מהא"ס כ"ה ובתיקונים שהשורש לכל נשמותיהם של
ישראל הקדושות היא השכינה וכל דיוקנותיהם מחוקקים בה ומ"ט בניו אתם לה'
להיכס כתבו המקובלים הענין הוא כי ספירת ת' לאנו מכנים כמס' הויה והוא ו' מכללות
שם הויה וספירת מלכות לאנו מכנים כמס' הדני והוא ה' אחרונה ששם הויה וכשאלו
מכשירים מעשינו מתקרכים אור קדושת שם הויה לאור קדושת שם הדני ואז יולד מכן שני
אורות אלה אורות קטנים ומאותם האורות הם נשמות של ישראל ואשה בניו אהם לה' להיכס
וענין זה הוא כמו שכראה כשמתקרבין ב' אורות זה אצל זה בקירוב ואז בין שניהם נראה אור
ידק ואינו דק ובהיר באורות ענין אצל גרוש הרבה מהם וזה שאור דק הוא התולדה של שני
האורות כן הוא הדבר הזה וז"ל מה שמתבאר בדרכי המקובלים לשון זיווג או יחוד בהמדות

ידיעות שצריך אדם לידע פרק שלשים ער

של מעלה וכן מ"ט לימדה קב"ה הוא אור שם הויה האכל מהא"ס ושכינתו הוא אור שם
הדני כי המלכות והוא שם הדני נקרא שכינה כי האור העזר והקדום של שם זה סוכן עם
ישראל תמיד ומלה זו מלשון ושכנתי בתוכם וכן מ"ט הסוכן אתם והוא כי הנפש היא ממלכות
והרוח מן ת' וכשמתק מבינה והנפש שהיא ממלכות דכוקה עמהן אם יחטאו לא יחטאו
גם כי אותו יחמוד עם הת' ה"ה להיות כי אם באמצעות ישראל לכן היא מתדבקת
בנשמות ישראל ובתעשיית כרי לעוררם מאחר שהנשמות כאכלים ממנה וכח"ל
מאריך בעניונית האלה ואנחנו לא באנו לכאן כאן רק להודיע כרוין נשמתיה מאן אתיא •
ולמרע נשמת נשים מאן אתיין אל זוהר לך לך תנין בההוא שעתא דאפיק קב"ה
נשמתין לעלמא כל אינון רווחין ונשמתין כלילין דכר ונוקבא דאתחברין כחדא
ואתחברין ביחד דההוא מתא סליחא דאתפקיד על עידוואהון דכני נשא ולילה שמה
ובשבתא נשמתין ואתייבון ביהו מתפרשין לזמנין דא חקדים לרא ואמות להו ככני
נשא וכר מטא עדין זוגא דלבו קב"ה דירע אינון רווחין ונשמתין מחבר לון כנקדמיתא
ומכרו עלייהו וכד מתחברין אתעבידו עד גופא חד נשמתא יומא ושאלא דקמיו ואי
תימא הא תנין לית זוגא אלא לפנס ארמי דכר נש הכי הוא ודאי דאי זכי ועובדו אתחברין
זכי להאירי לילה לאתחברא ביה כמה דנסיק וכו' ובפרשת וילך אל ת"ח והא איתמר דכל
רוחין דנפקין מלעילא דכר ונוקבי נפקין ומתפרשין וכל זמנין דדבורא לא מטא זמנין להאידווגא
בהדיה נוקביה ואתי אחרא ואתכסוב בהדיה כיון דמטא זמניה דהאי זוגא כד איתער ברק
בעלמא למיפקד על חוכי עלמא כניס ליה להאי אחרא דהוה נסיב בהדיה ואתי אחרא ונטייל
לה וע"ד קשין זוגין קתיה קב"ה וכל דא כגין דסרח דכורא עובדו ואף על גב דלא קרע כ"כ
עובדו בשמיהא אתכניס בההוא וימא עד לא מטון וימיו דלא עבד הכי במשפט ואערע
ביה דיכא בברק בגין דמטא זמנא דאחרא ונסיב לה דהא דידוה הוא וכו' ואי האילא כשרן
עובדו אף על גב דריליה הוא הויה איתתא לא איתדמי האי אחרא מקמיה בג"כ בעי בר נש
למכני רחמי קתיה קב"ה כד אורוג דלא יתדמי מקמי אחרא וכו' וכן הוא זוהר וימי
עכ"ל • ובר"פ כפסוק אשת חיל מיומא אל ולא שיעשה עול חלילה להמית איש משראל
למען הטיב אשת האיש אל איש הראשון כי אם שאלתי עולם לא יכפר מזנו להיות גופה
ומכני אשר יבחר כל איש ובשמתו יתעם סלתי בעלת תכלית יודע העת אשר יסוב יבחר
מעשאו כאופן שתסיה ראוי להטיב לו האשה אשר יסורו ממנו ומהר יתהרס הוא יתע
לאיש אחר המעותר לפי מעשאו או לפי קטבת ימיו מאתו יתברך שמו למות בימים
ההם כזמן ההוא אשר יסוב ירחץ יטהר בעלה הראשון בן זוגה ותסיה ראוי אליו
ויסתלק האחרון ויסוב הוא יתע אשת כרסו לראשון עכ"ל הרי מוכר שנסמות הנשים באות
ממקום א' עם נשמות האנשים •

וב' ש' כזוהר נשמת עמין עכ"ס אתו מאינון סיטרא דשמאלא אל נש"ח ואין לפנינו כזה
עולה כי כמו שהמלאכים והשכלים הכדלים מתחלפים זה מזה מזר השנתם ולא
כבראו במדרגה אחת ואין כזה עול בחוקו יתע כי אין יתפאר הגרון על החובב וגו' ואין
יאחד יביר חומר אל ויכרו למה לא עשיתי בתכלית השלימות ובמדרגה העליונה אשר
אין למעלה ממנה כי נדק ומשפט מכן כסאו וכל אחת מנבראו קיבל ממנו השלימות כפי
סומרו ושענו כך כרא הקדוש ברוך הוא הנשמות במדרגות חלוקות ומשפיע מטובו ומאוצרו
הטוב נשמות ישראל ממדרגה עליונה וליתר העמים ממדרגה ספליית כל אלה כפי מדרגתו

ידיעות שצריך אדם לידע פרק שלישים

כי כסם שיש ברוחניות מדרגות מתחלפות זו מזו כפי מה שראתה חכמתו יתכן תקראנה כאלה בנפשות ואין לפניהן בזה עוולה כי אף שנפשות אינם כאזלים ממקום נפשות וישראל אין אהבה שוללים מוסר אדם גמול מעשיו הטובים מחיה אומה פיהיה כמ"ס סודי אזה"ש יש להם חלק לעה"ב אם השיגו מה שראוי להשיג מודיעת הצדקה יתברך שמו והתקינו נפסם במידות הטובות וכוונה פקודי אל כפתחא דא קיימין ז' פתחין דמתפרסין לר' סטריין לכד וכו' דאיתמי כחיכון פתחין הוורא דהקיר ואיהו אתר דמתוקן לחיכון סודי דשאר עמין חיכון דלא אבאיטו לון לישראל ואשתדלו עמהון בקטוט אלון קיימי בחלק פתחין וכווימי תמן ואין בדבר הפק סכל מי שהתקין נפשו בכסרות המדות ובסדרת החכמה בחמונת הצדקה יתם בודאי הוא מבני עולם הבא וז' אפילו גוי העוסק בתורה הרי הוא ככהן גדול ולפי אין אהבה גורמים מההתפתח בחלתי ה' יתד אכסי האומות אם פועלים הטוב והישר בעיני ה' ואמאיניס כאמורה שלמה ואף שנפשות מדרגה שפלה בערך מדרגת ישראל גם הם חלק בחלק יאכלו וחלקם בדרך החיים אף שאינו בחלק ישראל כמ"ס פס. וכ"כ הרמבם כפירוש משנת חלק להוכיח מ"ס בגמרא בענין ד' הדיוטות שאין להם חלק לעולם הבא וחד מהם בלעם ואחריו בלעם הוא דלא אהי הא גוים אחריו אהיון מתניתון מני רבי יהושע הוא דאד' וכי נאמר בכל גוים והלא לא נאמר אלא כל גוים שכי אלקים אלא ישנו רשעים לשאלה מאי ניכחו כל גוים שכי אלקים והגם ש"א סמדי אזה"ש הם שטומרים ז' מנות בני כח כתב המורה פעל כל מה שיעשה האדם הכבוד והיושר אף על פי שלא נכטווה על ידי כביא אך הוא דבר שהשכל מזהירו ממנו כגון להזהר מהעול והחמם אהמו אין הקב"ה מקפח סכר כל דרוה ואחריו אינו דומה מנוה ועושה לוי שאינו מנוש ועושה ואפע כנותנין לו שכרו עכ"ל הא למדת אפע"י שישראל גוי אחד בארץ עם נוסע ב"ה גם סודי אזה"ש היושעו כמעשה הטובים וכתב עוד ואפע"י שאמרו שהנפשות האלויות מתחלפות באות לא תתחייב מזה שיהיו האמונות והדעות טבעיות והכרחיות כי הכחודם לא בטלה מכל עם ולשון וכל א' וא' לאחר ירידתה בגוף האפל הזה יש ביכולתו לעלות למעלה במעשיו הטובים או לירד מטה מקום המעשט שמה הרשע והכל כירי שמים חן מוראת שמים וכמ"ס הכל כפוי והרפול' כותנה עכ"ל נש"ח וכתד"ח פסוק ודכור אשה נביאה אל מה טובה אל דבורה שנתבאה על ישראל ופטה אותם וכו' מעיד אני עלי שמים וארץ כון נכחי בין אים בין אשה בין עבר בין שפתה הכל לפי מעשיו של אדם וכו' -

ידיעה הז' על מה איתא בשמתיא כהאי גופא טפה סדומה דהוים יבאן ולמור בקברא והנה לפי מ"ס שא"ח להעולם כלי ישראל כי השכינה שורה על נשמות קדושות בישראל וע"ז קיים העולם כמ"ס א"כ הוא מהכרח שיכחו הנשמות אל הגופים לזה העולם אך הידיעה דאצטריך למכדע הוא אינו טובה וצא להנשמה כבואה לזה העולם כי הקב"ה אינו מקפח סכר כל בריה ובפ"א כתבנו בשם יהודה שתכלית ירידתה לעו"ה נעשות לה לבושים ע"י מעשה המדות כי א"א לס' לראות פני המלך ה' בבאות אם לא באותם לבושים ואם זוהר פקודי וזהוהו לבושא אהיני וחמא בו אספק לריח וסילוק אשך בין בואה לעו"ה ילקוח כואה מעלה רבה כגובה שמים מן הארץ - וכוונה ויקחל מהארץ עב' לבושים שעתקים לה בעוה"ב א"ע מעשה המדות ותפלה ומדות אשר בה תתלכס בהכנסה לנן עין שמתק

ידיעות שצריך אדם לידע פרק שלישים עה

פתחון והב' ע"י סונוות המחשבה ובה תתלכס הנשמה כעלייתה לב' עוליון ואל זכאה חולקיס מאן דזכי להני לבושין דקאמין דמתלכסי בהו ובנתא דערן מעובדין טכין רעביד ב"כ כהאי פלמא כפיקודי דאורייתא וכלון קיימא נשמתא בנתא דערן ואתלכס כגו לבושין אחרנין וקירין שילאין אינון מרשותא וכוונ' דלכא באורייתא ובכלותא כד פלקא ומתעטרא מאן דמתעטר ואשתאר חולקיס להסוא כד כס ואתעביד מניה לבושין דהורא לאתלבשא בהו נשמתא לסלקא ליה ואף על גב דאוקמוה דאינון לבושין בעובדין תלין אלון לא תליין אלא ברעותא דרוחא לקיימא בו מלאכין רוחין קדישין ודא איהו כדירו דמלה ובזכי קדישא הכי ילקף מאלוהו אל לבושין דלתתא כננתא דארעא כפיכדין לבושין דלעילא ברותא ורעותא וכוונה דליבא עכ"ל ובפ"א כתבנו בשם הוהר ומכואר בתורה שהחייב הוא לעשות כל יום לבוש נשמתו ובאותם לבושים יבא אל ג' ע' ויתלבש בשם ב' בתחיות המתים לחיי עולם הבא ושם כתבנו איך יוכל לעשות אותם המלכוס כל יום -

ובחמ"ל אל דע כי כמו שבשלימות רכבי הגוף צריך לב' דברים האחד מלבוסים והב' מאכלים כן בשלימות הנשמה צריך ב' דברים אלה מוון הוא עסק התורה והמדות הם מלבוסים והוא כי הנשמה יש בה דמ"ח אברים רוחניים והיא שתוך הגוף כל אבר רוחני באבר הנשמי שכנגדם רמ"ח מיטבי נשמות ואם האדם יעבור עבודה כגון להסתכל בערוות או בשאר דבר איפור או נשמתה עין הנשמה ונתכסה בקליפה ואינו רואה ברוחניות ואינו רואה סודות התורה אף שהכפר הוא לפניו וכן אם חושא באבר האוזן יתחדש אהן הרוחני ולא ישמע דברים הרוחניים וכן מה שיכרוי המלאך וכן כשחוטא בפה הוא אלא ולא יוכל לדבר דברים הרוחניים וזה גרם המעשה באותו סודי ששאר אבריו מלחטוא בהם וקטרג עליו הסגן וכראש לו כדמות אשה יפה מאד וקיימא עצמו עיניו במקמר של אש כדי שלא יכסל כי אם היה חוטא חס ושלום היה סיכה ח' לסמא עיניו הרוחניים ולכן שומא עיניו הנשמיים כדי להציל עיניו נשמתו ולכן הזהירה התורה אל תפנו אל האלילים וכן ואלהי מקבה לא תעשו לכם לעצמיכם שלא תהיו כמו הכלם אשר עינים להם ולא יראו ועל זה הזהיר הכתוב ככל עת יהיו בגדיך לבנים ירצה הגוף שהוא הכגד זהמלכוס של הנשמה והיו לבנים ומלכוסים כמדות להלבוס הנשמה נשמן על ראשך והוא הנשמה שהיא כר ה' נשמת אדם אל יחסר כי אם ת' כהפך יפגום הנשמה ברמ"ח אבריה והיו מלובלבים וכטורף ללכנס באור הגיהנם לשרוף מלבוס שהוא השמור וללכך את הנשמה ולטהרה כדי להחזירה למקומה שחמשה מונבה עכ"ל - וזהה על ידי ידיעה זו שנשמתו כאה לזה העולם לקיימו על גוי מעשה המדות והתורה וגם ע"ז יתהוו לו מלכוסים רוחניים לכא בהם כגן ערן עליק ויתפתו ולקום בהם בתחיות המתים ואם יתפל כזה לא די פלא וכה לישודים טובים שלם אלא אף גם דויסין ליה כגיהנם על יומא וומין על סד תרין ולפי דכרי הוהר הוהרנו גם על ידיעה זו במ"ס וידעת היום זגו' לכן אמר אחר כך ושמרת כל חוקיו וגו' ולמען תאריך ימים וגו' שיה קאי על חיי עוה"ב שאחר התחיה - ובספר נשמת אדם כתב עוד טובה גדולה אשר עיני להנשמה ע"י ירידתה למטה והוא להבדל

ידיעות שצריך אדם לידע פרק שלישי

להבדיל מעלתה ולהטיבה באחריתה והוא כי קודם כואף לעולם מה טענות מזה
הטענות הוא ע"פ חסד במתנת חסד כי אין עושים פוס פעולה שיהיו ראויין למתן שכר
וכדורת למשה כעשה האדם כעל בחירה כי מנר שהנשמה מהעליונים הוא נוטה לפעול
פעולת המלאכים עבודת אלוקים והגוף מתחתונים הוא נוטה לפעולת הבהמה
אזילה ושתיה טובה ומשגל ולפרוק מעליו עול מלכ' ש"ס וכדע' שמוק' הגוף הוא חזק משמוק'
הכסם וצריך עמל ונוש' להגביר חסוק כעטו על חסוק הגוף והכו' רעו' כוכל דרוק כמה עיונים
ופע' פוס להכניע חסוקת הגוף תחת חסוקת הכסם ועל כן אז בעולם הבא שכרו בעד מפעלו
וכנה יבדל מעלתו ממלאכים כי הם נהנים מזיו השכינה חסד לא כן כש' הכדיק וכו' ע"כ טוב
ארוח ירק משלו מסור חכום משל אחרו כי מאן דאכיל ללאו דוליה' בהו' לאסתכלו באשמה ואז
ויחד לכבוכו לאהבה וכו' ר"ל שסנו וצרכנו יתחדדו לעבודת ה' יתג' ואז ולא כבוד לעולם
ועד כי יהיה אוכלים כעד ויענו ועמלינו ואז מה יתרון העושה ר"ל מה ישתכח העושה מצות
אחרו היותו כעולם הזה כי גם מתחלה היתה נשמתו תחת כפא' הכבוד ע"א כאשר הוא עמל
ר"ל ועתה לא תאכל כהמא' דכיופא' אחרי עמלה - ואז כס' היכולות והביאו טור' א"ח ק'
קכ"ה ואל ברוכים אתם לה' שמים ויורדו מרכבה אם תאמרו ותגידו לכני מה שאני עושה
בשעה שמקרישים ואומרים קדוש קדוש וכו' וילמדו אותם שיהיו עיניהם כנשואות למרום וכו'
כי אין לי הכא' בעולם כאותה שבה שכיניה' כנשוא' בעיני ושימי כעניה' ור"ל כי המלאכים כאשר
מקרישים ומקלסים להקכה' מכסים פניהם כמ"ס וכשתים יכסה פניו ופי' הוא שלא יבטו
בשכינה כשמקרישים שמו יתברך כי להב' תענוג גדול כקילוסם שזכו לפרקים ליוכרם ואותו
התענוג להם במתנת חסד על כן מכסים פניהם מרוב הבושה כמו העניים המוקבלים מתנה
שכיניהם למטה שלא להסתכל פני הכותן אמנם ישראל מקדישים ואינם כושין לכן עיניהם
נשואות למרום גם כי נשמות ישראל משולס האצילות ולכן עיניהם נשואות לה' כדרך החלק
פרונה להדבק אל הכל והמלאכים הם משולס וצורה ולכן הם בושים להגביה עיניהם עכ"ל -
ידיעה היא לאסתכלא' בהא' עלמא' דאיהו' ביה על מה אתתקן - ואל המסנה פרקי
אבות הר"ס בן מנכוא' כל מה שכרא הקב"ה לא כראו אלא לכבודו שראמר
כל הנק' בשמו ולכבודו בראתיו וצרתיו אף עשיתיו ויל' ד' אל' לא כראו לא לשמו ולכבודו
כמ"ס כפכו' כמ"ס כמה מהמפרטי' שכפ' זה ככללו' ל' עולמו אב"ע כל הנק' בשמי הוא עולם
האצילות בראתיו הוא עול' הכריאה וצרתיו הוא עולם היצירה עשיתיו הוא עולם העשיה וכ"כ
למה אכל האצילות אמר לשון עבר ה' גם כן האצילות כמו ב' אלה ולכא' זאת נקדים מ"ס
האר"ל כי בריאת העולמות הו' בסביל כ' דברים ה' בסביל שלימות שמתיו הקדושים כי
אם הויה רמו' שהוא היה קודם בריאת העולם והוה אחר שכר' העול' וגם אחר כלות העול' לכרו
ימלך כורא' והב' משום הרבה כנוים כי על מי היה נקרא מלך אם לא הו' נכראים וכן על מי
הוה כוכר רחמנותו להקרא רחם וחכין וכונא' וכי' שזמר פנחם מארו' עלמא' קודם דברא'
עלמא' וצריך דולה' למחן אתקרי רחום וחכין עכ"ל ובדרא' גם טעם הראשון הוא בזה
ונראה לת' טעם לשבח למה הוצרכנו גם לטעם השני והוא דאם היה בסביל שלימות שמתיו
לכר' היה די בכר' את עולם האצילות לכר' והוה נקרא היה הוה ויהיה אף שיהיה נקרא מלך
ר' זים וחכין ס' כר' לכרא' העולם הזה עולם העשיה והוא כתאכל מהעולמות העליונים אשר
ע"ו לכן כראו גם כריאה וצורה ולפ' עולם האצילות האציל משום שלימות שמו וג' עולמות
כ"ע משום שלימות שמתיו גם משום כבודו שיהא נקרא מלך רחום וחכין וזה רמו' התכא'
במתק

סיגופים לחטא ברית המעור פ' אחד ושלישי עו

במתק לשמו כמ"ס כל מה שכרא הקב"ה ר"ל מעולם הכריאה ואילך לא כראו אלא לכבודו
אף שיוצק גם גם לומר משום שמו אף עיקר בריאת ג' עולמות אלה היה משום כבודו כי
שמו היה מושלם בהאצלו עולם האצילות לכר' ולמר' זאת מ"ס כל הנקרא כבר בשמי והוא
עולם האצילות על ירוכסלם שמו היה הוה ויהיה אף ולכבודו ר"ל שיקרא מלך רחום וחכין
שזמו כבודו יתברך שמו בראתיו וצרתיו אף עשיתיו והם ג' עולמות אלה כ"ע והנה על ידי
ידיעה זו לאסתכל בהאי עלמא' על מה אתתקן (והוא שלא בראו אלא לכבודו לא יעשה
פוס חטא מ"ס המפרטים פעל בן העמידו דברו ר"ס בן מנכוא' אחרי אבות כי דבריו
הם יסוד לקיים כל מ"ס בפרקי אבות והוא כאשר ישים לנגד עיניו שכל מה שכרא
הקב"ה לא כראו אלא לכבודו לא יעשה פוס דכרמה שהוא נגר בכבודו יתברך שמו ולפי
דבריו הזוהר הזהירו גם ידיעה זו כמ"ס וידעת היום וגו' לכן אמר ואמר כך ושמרת כל
מקויו ומנותיו וכו' -

סיגופים לחטא ברית המעור פרק אחד ושלישי

ועתה יצאחר הסגופים והתעניות השייכים לכל חטא בפרטות אחר שקיים דרכי
תשובה כפי מ"ס והם מועתקים כס' תורת האדם ועמק סמלך וכחיבורים
שלנו והם תשובת הרוקח שכל דבריו הם דברי קבלה (דהיינו שהם מקובלים אצל מפי אדם
מדורות הראשונים) וגם מתקוני תשובה של האר"ל - ואל' בחיבורים הכל' שהתשובה היותר
יחמורה היא היותר המודה ועכ"פ לא יבעט כדבריו הממעט ובפ"ו כתבנו שהם בהכרח לבעל
תשובה להתקן את הזוהמא שכארה כי אחר פגירם צוף ועיקר כחי הטומאה מפנימיותו
וקיינותו ע"פ דרכי וקדר התשובה משפ' ידוט' -

ראשונה להתחרט על כל חטאיו בלב שלם ולהתוודות עליהם ולהחליט בדעתו שלא
לשוב לחטוא' כאותם חטאים לעולם והשנית שיקבל עליו להיות שומר מצוות כהלכתן
והוא להזהר שלא יבא לאחז חילול מצות והעיקר שלא ידבר שחת חילין כשכת' כי אם זה
שהוא לו בהכרח ואז אף אם חטא באינו טעא' אפי' מאה פחמים א"ל לקיים הסגופים
התעניות יותר מנ"ס משא"כ אם לא יקיים תחלה כזאת אז אף אם יתענה תעניות הרבה
בלי שיצור לא יתכפר לו אפי' א' מוצאיו כאותם התעניות כמ"ס מילתא כטעמא פ"ו דף
ל' ע"ב - וכוה יתקון גם מה שגם במדות העליונות והקדמונים אל' ידעו ברוב חכמתם
ותבונתם על ידי אזהה חטא' הוה הפגם יותר גדול ואז כפאר בו יותר זוהמא' אחר שקיים דרכי
התשובה שס' קיורו יותר סגופים ותעניות - ומ"ס מחכרים הקדמונים שענין התעניות
והסגופים הם תשובת הכתוב ותשובת המשך' דחינו אתם הטעמים בראיות וספרות ככונות
פ"ו דף ל"ה - ותוכן הבאונות מאותן סגין פיה שיה' ע"פ הקוד' משכנו וידינו להעלותם על
הספר כיהם דברים שייכים כבשנו על עולם והרוב' לידע' אותם יוצאם בכתבי האר"ל
ובספרים הנזכר' ובחיבורים שלנו והרוב' להיות תשיבתו של מה' כלב ונפש לא יתחיל
בבקשת הספרים הנריכי' אליו לדפואת כעסו' כמו שאינו מתחיל החולה לבקש רופא' שירפאהו
ורפואות' וגו' דק' אכל כמה חטאים העלינו על הספר קצת גדול פנמי' אותו החטא וגדול
והפגמים כי הוא החיוב להבא לעורר על התשובה שיתרם להם עונשי' עו"הב ועונש' גיהנם
שע"ו צוהר לך נכח אבלינו פס"ח דף ק"ב וע"ו יתלהב לבו ונפשו אל התשובה לתקן מה
שעשה

סיגופים לחטא ברית המעור פ'אחד ושלישים

היה עושה חטא רע הזה כמעט פנעלו ממנו מערי תשובה שפרו כפרה זכרם אם התמיד
בזה ימים ופנים זכרם אם לא הרוה זמאו עד שבא על הזכור או על הערוה ודאי אין לו
תקנה ער יענה כבוד כפשו יום אחד יום עד שהוא בעצמו יראה שהוא ככע זכרם וכענה
זנתמעט תאותו ולא יפוג אל הנאכות האלה ויעשה תשובה הנוכה עד יסקוף וירא
ה' מן השמים כי חנון ורחום ה' זמרה לכלו ואין חפץ במות המת כי אם בשוכו מחטאתו
ואין דבר שעומד בפני התשובה. והנה קודם שנכאח הסיגופים והתעניות
ודרכי התשובה הסיגופים לחטא גדול הזה נעור הלא אמרו בזהר אמר רבי יהודה
לית לך חובא בעלמא דלא אית ליה תשובה כר מהאי ולית לך חובא דלא חמאן אפי
שכונתא בר מהאי ואם לית ליה תשובה מה יועילו הסיגופים והתעניות כיהם רק להתיך
הזוהמא הנשאר בו אחר שנידע כפי הטומאה עי' התשובה. ולכאור זאת כריכין אנו
לכאור למה לא יועיל תשובה לחטא זה הלא אין דבר שעומד בפני התשובה שהרי אכילו
מצפה שבעמוד בלם כהיכל קבלו הקב"ה בתשובה וכן דור המבול שהשחיתו דרכם כורע
לבטלה והטריח הקב"ה ללח בבנין התיבה ק"ך שנים כדי שיעשו תשובה והר"ח צה שני לחות
הבואו ב' תרומים על זה ותוכן דבריו שתשובתו קשה לעשות תשובה על כל פעם ופעם ועל
כל חימום וחימום נפרעים ממנו מחדש עד יעכל כל הרע שנדבק בו אבל אין דבר שעומד
בפני התשובה שיעשה סגופים דחוקים ואין סוף לדבר אמנם לשי מ"ס כפרת ע"ו שיקר
התשובה הזוהמא הנשאר הוא החרטה בלב פלם ועזרת החטא זח"כ קיום חבילות
של מצות או שמירת מצות שהלכתן והתעניות והסיגופים הם רק לסתך הזוהמא ואף שחטא
חטא א' מהא פעמים א"כ לסיגופים יותר מנ"פ לאותו החטא כפי מה שסודרו הקדמונים
במ"ס בפי' יחלא ויגרע חטא זה מכל הזמאים אמנם כדבר זה חילוק בין חטא זה לשאר
חטאים כי בשאר חטאים אחר שנידע כפי הטומאה מפנימיותו על ידו החרטה ועזרת החטא
יכול לגרע הטומאה והם המשתיתים אשר עליו בחיבונותו על ידי חבילות של מצות דהיינו
שיעשה מצות כאותם אברים וחטא בהם או על ידי שמירת מצות שהלכתן כמ"ס פרק
ע"ו ובחטא הזה א"א שנידע כפי הטומאה אשר עליו אלא על ידי שמירת מצות שהלכתן
בכל האופנים במעשה ובריבוד ובמחשבה כי אין סכרה לומר שישא אשה ויקיים באותו אבר
סחטא מצות עונה גם כי החוטא בכרית פנס בכל אבריו כמ"ס הר"ח בביאור מ"ס כזוהר
מאן דמחבל אורחיה סאיב גרמיו וזל כי על ידי כח ההרתחה ההיא מעורר דוח כח
הטומאה על כל אבריו כי א"א לטפה זרע לבאת אלא על ידי חימום באבריו ונמכאו כל אבריו
בטמאים וזה דומה בקצת לשון הכעס וכו' וא"א לקיים חבילות של מצות בכל אבריו אלא
על ידי שמירת מצות שהלכתן שהוא כקיים כל תרי"ג מצות והוא תיקון לפנמי הבריות כמ"ס
זוהר יתרו זכור את ווס השבת לקדשו רוא רא איש רוא דברית קרישא ובנך דבהאי ברית
קיימין כל מקורין השישי גופא ואיהו כולל כולל אריותא כלל דאורייתא ויר
דין דאורייתא ביה תליין וקיימא דשבת קיימא דכל אריותא כלל וכתיקונים זל ומאן דשבת
באות שבת ובאות תפילין ובאות יומין טבין ובאות ברית מילה כאלו חקך ליה להקדוש
מאתרוה וזההר עלמא לתיה זבנה עכ"ל ואם פנס אלה ל' המוכרים שנים א"כ על ידי קוש
א' מ"ד אלה יתקן כל מה שפנס כנ' אלו הנקראים אית אחר החרטה ועזרת החטא
והשיקר על ידי שמירת מצות שהוא תיקון כללי לכל החטאים והוא כלל דאורייתא -

דמ"ש בזוהר דלית ליה תשובה יתבאר ע"פ מ"ס משנה הגיבה ר"ס בן משה אומר חטאי מעוות

סיגופים לחטא ברית המעור פ' א' ושלישים עח

ומעוות לא יוכל לתקן זה הכא על הערוה והוליד ממזר א"ת כבוכ ונזול יכול הוא להחזירו
יתקן ובגמר פס הוליד אין לא הוליד לא והטעם הוא כי התשובה אינו מועיל רק לגרם כחי
בטומאה אחר המשיך בו ועליו אבל אין יכול לגרם כחי הטומאה פעל הממזר ובאמת אם מת
הממזר וכלה מן השולס ים לו תשובה לגרם הטומאה ממנו כמו בכל החטאים ובכתבי האר"י
זל דע כי אין עבירה בכל התורה ומי שזוליד מוויקין כמו המזוהר ס' לבטלה או ראה קרי
לאזכרו כי כמו שהוא משמש זכר בלי נקבה כמסך גם למעלה הטעם של אותה הנשמה לחון
בקליפת נובה ואז מתלבש בה כח מויק א' מן אמת זכונים והיא כעשית ג' אל אותה
הנשמה וכמא שהמזור השוכן אל הרע ולכ"מ ב' בזוהר דלית ליה תשובה פירושו כי הוליד
מוויקין ואין לו תקנה בתשובה לחוד עד שימית גם אותם המויקין והם אותם הגופי' הנשמים
לאותם הנשמות כדי שיברחו אותם הנשמות למקומם ובכתבי האר"י שזכר להמיתם עי' ק"ט
פעל מטתו אם היא ככונה כפי אשר מסודר להאר"י זל ואל והנה הקריאת שמע שהוא המרכ
ההורגת אותם ועל מיני מויקין אלו ונאמר וחרב פניות בידם לפנות נקמה בגוים וכו' ויש
אדם שיכול להמית אלק וק"ה בכל לילה כמזכר זוהר בלק על פסוק לא ישכב עד יאכל טרף
ויש אדם שיכול להמית דבר יום ביומו כמספר הימי אשר חטא כך כריך לתיקון והנ"ב ק"ט רמ"ח
תיבות עם מה שיאמר תחלה אל מלך כאמן והוא רמ"ח להרוב בהם המויקין וזל לא ישכב
עד יאכל טרף כי בהריגת אותם המויקין או טורפים אותם הנשמות הכאים מסוד טרף
שהוא פ"ב ר"ו סוד רמ"ח ניכונים ומחזיר אותם אל מקומם ואם טרף נתן ליריאו כי אותם
הטופות שטרפו מחזרים וטורפים אותם מיד החיבונ' וזל יכול מצדך אלק ורכבה מימניך ליק
לא יגש ור"ל כאשר יפלו אותם בגופים של החיבונים וימותו לא יוכלו עוד ליגש לאותם הטופות
והנשמות שהם כמטעים מתך ולחזור ולקחתם להתלבש בהם ע"ל הרי פעולה אחת שיוכל
להמית אותם המויקין שזוליד והנ"מ האר"י זל אחר שיאמר וקבצונו יחד מארבע כנסות
הארץ ואמר זה ה' אר"א שכל טפה וטפה שיבאה ממני שלא במקום מצוה בין באונס בין
ברצון בין כסונג בין במזיד שתחזירנה למקום הקדושה ככח השם הגדול שיוצא מפסוק
ח"ל כ"ל ויק' אנו והטוב כשיוכך עשה כא' מקצן כדתי עמו וישראל והשם הוא חכו א'
משמות ע"ב ויכוון שהנשמות השפוקות בקליפות יפלוטו ויחזרו אל הקדושה. והנ"ב ע"מ
יום תע. וית של טובים וזל האר"י זל בתיקוני תשובה וכבר ידעת מכהב ישראל להתענות
מ' יום מפרשת שמות עד פרשת משפטים והסימן כראשי הפרשות טובו כיום טובב"ס ועיקר
תעניות ההם לא כתקנו רק מפני הקרי הנקרא שחטו ילדים וימים אלו מסובלים להתענות
בהם יותר מכל הסנה והוא כי מה שהיו בגלות מצרים כחומר וכלבטים שאלו היו סוד
אותם הטופות קרו של ק"ל סנה שהוליד אדמ"ר שידן ורואין ונתקנו בגלות מצרים ולכן
בזמן הפרשות ההם יש כגולה לקבל תשובה המתענה על הקרי אותם מ' יום ולכן הם
מתחילין מפרשת שמות שאז התפלה פעבוד ומקיימים בפרשת משפטים כי לא נבחנו
להתקן עד פ' כיתקנה עבר עברו ויכוון כי פנס בד' יודין שבס' יוד הי' וזל וזל וזל וזל
ווס ל' ית חלק א' מ' אשר פנס והסליך בעומו השפע מן הוודין ומכר אותה הקדושה תוך
הקליפות ועי' ועליו משה וישארו מתים וזל טובו כמים טובבים פל אותם שבטים שזכר
לקליפות שהשחתן זרעו וכתלכפו בהם ונעשו טובבים ועתה טובו כמים הטובבים המוכרים
מתוך הקליפות וטובו אל הקדושה עכ"ל. הרי מבואר איך וכתה יוכל להמית המויקין
שהוליד ואוגיעל תשובה לתקן מה שפנס בכ"רן של פנומיותו ומיטונותו. ופ"פ כתבי

האר"י 20 2 ב ב

סינופים להטא ברית המועד פרק אחד ושלשים

הא' ד' דרך להתענות פ' ד' ימים והזרז ועשה כולם נב' הפסקות מב' ימים וכו' לילות רגופים מכל א' עולה לכ' ימים הרי פ' א' ימים ואח' יתענה ג' ימים כשנשים אחריו הרי פ' ד' ולכל הפסקות יתענה כפי תמונת הדוקא והוא ארכעום יום אף בלתי רגופים וימנע כל אותם מ' יום כמים קרים בימות החורף כדי שלית בינה ונמיעה ואותם מ' יום לא יאכל במד ולא ישתה וין לבד מטבת ויש ולא ירחץ כל אותם הימים רק דאפו מעט פעמים או שלם כל אותם המ' יום ולפי מ' פ' אף אס' אס' ק' פעמים כאיזה מטא וקיים דרכי תשובה כמ' אין ברוך לבנופים רק ג' פעמים כמ' פ' אס' כן יתענה פ' הפסקות ועוד ע' ימים פשוטים וסוף להתענות כל אלה באותן הימים טובכ' גם וקיים מ' דרך כלל ותיקונים שפויים לבגמו הכרות בפ' הזה . וכל זה דברנו כמובא בכל כידים כמ' מאן דאשוד זרע ברוקניא למננה בידא ואסתאכ ביה .

וכתב הר"ח הקרוי אחר שהוא הונאת שלל הוא גם כן פנס בכרית ודומה בעונשו קצת לעונש מוביא שלל כידים והטעם הוא מסום דכתוב וכשמרת מכל דבר רע ואחלל שלא יהרהר אדם בו וכו' ויבא לדי טומאה בלילה והדבר המכיל לדי טומאה הוא הסתכלות בכספים כמ' חלל עינא ולבא הם תרין קסמורי דעבירה העין רואה והלב מומד והאברים גומרים ועל זה נבטונו מן התורה כמה פעמים וכן על כל דבר המביא לדי הרהור כגון מגעה וטוהה עם האשה הא' מ' וכשמרת מכל דבר רע שלא יסתכל באשה ופה אפילו פכוייה וכו' א' אפילו מכוערת ולא בכבדי כבש אשה אפילו שטוהים על הכותל כמכיר בעלוייה ולא בכהמה ועוף כהמה כזקקים זה לזה ואמרו אפילו הוא מלא עינים כמ' יעצום עיניו ולא יסתכל . שב' מ' ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם וכספר שמתי הגולה בחסכו עסק' ל' לא לתור אחרי עינים כמ' אחר ולא תתורו אחרי עיניכם ודרמו רבותינו שלא יסתכל בכספים לשם זנות ואף על גב דכע' א' מפיק הסתכלות בכספים מקרא וכשמרת מכל דבר רע ההוא אין הסתכלות לשם זנות רק סנהנה בהסתכלות ומטע' זה אסרו חכמים למנות ולהרעות מעית לידה וכל דבר שיכול על יהו לבוא לדי הרהורי זנות ככספים אסור וכן הוא בספר החינוך ואין לוקין עליו לפי שאין דבר זה מסויים סנוכל להתרות העובר עליו כי האדם כנוי בעינין שא' לו שלא יראה בעיניו לפעמים יותר מן שראוי עכ' . הג' מ' אל תפנו אל האלילים והוא אזהרה שלא להסתכל בכספים כמ' מזה באריכות ט"א דף כ"ד ומזה בקרא הסתכלות אמרו כב' צ' א' ר' שעת מפני מה מנה תכשוטין שבחוף עם תכשוטין ששכספים לומר לך כל המסתכל באבבע קענה של אשה כאלו מסתכל במקום התורפה ועונשומבואר בזהר שיש ממנה על זה לאקטו ליה ולאסתכלא ולעיונא כמה דלא אכשריך לים כמתא זכוכין וכמתא כיאופין האי קאזים על קבהא כמשתא דאתין ההוא גופא ותבר ליה עיניו בגין דאיהו רנוח לון כד איהו כסאי עלמא ודיליה איכון וכסאי אתר אתרן כששתא עד דעאלת לססוא אתר דאקרו כור וכמתא וכמה כפסס אית כויד דכולהו עקמי לס להווא כשמתא ואחרי לה ודייכין לה .

ואיסור מנעה אל ס' הנ' ואסור ליגע בא' א' בידים ובפנים ובכל אבר מאבריה מן התורה סכא' אים אים אל כל שאר כמרו לא תקרבו והלכה כרורה היא שהקריבה הוא' היא הנגיפה אחר מאבריה כדי להכות מן המנע ונאת היא מן העבירות הסמורות בתורה ומבואר בגמרא סנהדרין כי ראוי לאדם שיהרג זאל ועבור על זה רצם שלמה ומובא אנו ער תמות את האמה אשר היא מנודים ומרמים לכה אסורים ידוה עוב לפני האלקים ומלט ממנה .

סינופים להטא ברית המעור פ' א' ושלשים עט

זל של' כל מה שאסור באשתו מדה במ' לא יאכל עמה וכן הנגיפה אסור בא' מק' מדה שמותר ביחוד אסור בזה א' אסורה ביחוד לכ' אכל הטעת כלו מותר מפני שאין לבו גם בה (ועיין בשל' ה' שקורא תגר על אותם שהולכין במחול עם נשים דאפילו המרצה מעות לידה דבעבדותיה קטרוך באמר עליו יד ליר לא יקרה ק' וכשמשפס יד ליר ממס ולשם שמחה ומסתכל בה בפני' או בכבדו' בפנים שחוקות וגם מקוח עמה ואפי' היא בתול' פכוייה איוב אמר ברית כרתי לעיני זמה את בוכין על בתול' וכפרט כי רובן הם נירות ומטמא עצמו במגעו גם קורא תגר על מנהג נרוש שהמתן יושב אכל הכל' קודם החופה ומחבק ומכסך אותה ואפי' היא עדין קטנה מ' המתן בתוקף אהבתו יצרו מתגבר וכו' לודי קרי ועכ' לודי קטני ואחל' המביא עצמו לודי קטני הוא בכדו' ע' שהאריך בזה . ואיסור דיבור עם נשים אמרו במשנה כל זמן שאדם מרבה שוחה עם האשה גורם רעה לעצמו (ר' ל' שמוטך עליו הלילות הנקראת רעה ומטמאה אותו בקרי' וכו' מד' (כי קודם שבעלנו עבילות היה אסור בד' ת) וקופו יורד לגיהנם (לעכל הרע הכדבק בו) ומה הוא נקרא ריבוי שוחה עם האשה תכין ממעשה דל' עם כרורה ומכאן ידון ירא שמים למעט הדבור עם אשה וכפרט באשתו נדע וכן על ידי הסתכלות כה מוסך רוחה טומאה שבה עליו . ובספר רבב אליהו זל שהכתיו יצר הרע הוא שא' הלא אינך עושה רעה בהסתכלות כי אין כוונתך להזין עיניך רק להכיר האשה הזאת וכיוצא בזה מגרה הזכרה לכן יעשה האדם גדר וסייג לעצמו וימנע הרי גיבור שבגיבורים שמזון חסור שבחמילדים דוד חכם שבחכמים שלמה בכסלו באשה ואחל' אתרי ארי ולא אחרי אשה ויתן אל לבו הלא היא חמת מלא צואה ופיה מלא דם והמסתכל בה עושה עצמו חלקי מסכה ומכניס רוח הטומאה בקרבו עכ' ואחל' כל הכובש עיניו מן הערות זוכה ומקבל פני הטובים של' עונם עיניו מראות ברע ונ' מלך ביופיו עיניו תפוס' מערים . ודי כהערות אלה שישתדל האדם ל טא אשה בכשרותו ולהשיא כניו קודם שיבאו לדי קעא גדול הזה כמ' רב חסדא ואי כסיכא מארביסר הוה אמובא לסיטכא גירה בעיניה וכן בגמ' אר' אמר רב כוסא אדם אשה ואח' ולמוד תורה (דהו' בלא הרהור) וכן הוא פ' ע' יד כיון ר' זל ואס' א' לו בלא אשה מפני סינופי מתגבר עליו ושא אשה תמלה .

והדברים האלה הוא תוכחה מגולה לבעלי תורה הנוסעים ללמוד אחר נישואיהם לזמן רב אשר בודאי לא יוכל ללמוד כשהרהר בלא הרהור ויבא סברו כהספרו ומשיתד לכל העובשים הנזכרים והחכם עיניו בראשו בעל תורה ושא אשה במקום תורה . הרי מובאר הדברים שמבוארים את האדם ליה הרהור וע' באמר וכשמרת מכל דבר רע שלא יבא לדי קרי . הב' פנס הלסון מ' כתות וכו' גורם שיטמאווו בקרי' וזל וזהר ולא יראה כך ערות דבר דכד הני מויבי שלמא דנעלי ומסאכוי ברמיהו במלה דלסון דכספי משומיהו זהאי אינו ערות

סינופים לחטא ברית המעור פ' אחד ושלשים

דבר והיה מחנוך קדוש חלון אינון שויפי היה נוסח אשה לכן או ליהו כוספתו וכו' . גופא והעם כר' כי ברית הלשון הוא מכוון כגד ברית המעור ואם לא כזהר כשמירת הלשון או אף שזוהר בשמירת המעור לא ועלם לו ויטמאוסו בקרי וזו כבוד לסוכך מרע והוא שלא תכא לרזי סלל הכקרא רע . הב' הנודר ואינו משלם וכוונה אמ' אל תתן את פיך למטוא את בסרך של מי שהמכות הם ארעי בידו . ואם ואם תלכו עמי קרי ר' שתעמו המכות במקרה אף אנו חלך עמכם בחמת קרי . הה' אמרו בזהר המוסר סודות הפורה לאפנים שאינם מהוגנים . הו' כסובת סיכה ותענוב כל הלילה . הו' המכרך כרכות לבעלה שהוא כמנוח סלל . הח' מי שאינו לומד קודם שיוכח כמ' כל המשכיע עמנו מד' ולן איך מכשרין אותו בצורות רעות סל' ושכע ולון בל ופקד רע וביסוד יוסף מביא עוד דברים המביאים לרזי קרי המכחבל כגורת ע'א . והפוגם באינוו לשמוע דברים בעלים גם מתוך רבוי אכילה ושתיה . ועל כל זה הוזכרו כמ' ונשמרת מכל דבר רע . ולפי מ' הר' שהקרי רומה בעונמו קפת כמ' ול בידים על שלא שמר עמנו דברים הנזכרים א'כ הרובה לפנות תשובה על הקרי חין לו תקנה אחרת לא על ידו שהורך אלא ע'י שגם כח' מכרות הלשון או בפאר דברים הנזכרים . אמנם בענין התעניות וסינופים הרואה קרו ופסעם כמ' ע'י מה באה לו סיכה זו וכפי החטא אשר ימנא פעכר יקיים הסינופים השייכים לאותו החטא . כגון כלה' או לננוח או כדר ולא טילס וכו' אם פשע ולא מנא שום דבר חטא טיכול לומר עמי כח' לרזי קרי ויועע כבירור שהיה לאוסמו כגון כמ' התלמידים לר' שחא מתוך טורח הדרך ראה רבינו קרו או שאר דברים כיונא כזה זה א' לא לתפוסה ולא לתעניות וסינופים כי כל אונס רחמנא פטריה אף עכ' כשחא והוליד מוויקיים והנה ע'י כשחא כריך טכילה במ' אלה להסיר מעליו כח' הטומאה הנדבק בו וזל וזהר וכגון דבעל קרי אתי מסיטרא דרוח מסאכא בעי לאקפאח מניה ובר' העעם כפס הזוהר כי מי שהוה טמא כשמתו מתלקת ממנו וע'י הטכילה תמור הנשמה לתקומה . ואם א' לו כטכילה ופתל להטיל עליו מים ע' קבין . ואם גם זה א' לו לפנות ירפח מקום הטינוף כי לא יהא כואה כדבקת ככפרו או בחלוקו שאסור לו להתפלל עד שיוסיר הטוא מעליו ועל מה שהוליד מוויקיים ומיתם ע' ק' ש' על המטה בכונה וע'י התפלה קטנה החמורת בכרכת תקע בשופר וע'י תעניות ומי שוכבים כמ' למעלה אף מי שלכו נוקמו פן עבר על מ' וכשמרת מכל דבר רע ולא כוזהר מאותם דברים אשר ע'י עמאוסו בקרי יתמור על עמנו בקפת תעניות וסינופים כפי כחוכות והיה לו גם נגד לזכרון שחא והלאה יוהר שלא יכסל עוד כאתם הדברים המביאים לרזי קרו וכן ראיתי כוונתו ברוני ופראל וראי שזים אכמי מעשה ועכ' פ' וזהר לקיים אותם דברים שהם תיקוני סברות מ' הר' הא' שיהיה לומר תמיר תעניות . הב' לפרס עמנו מזונג מלול סבת לליל סבת . הב' להחזיר בני אדם אל התשובה כנגד מה שפגם והוסיף רע לחן וכל שופת רע הוא נשמה העשוק סוד החיובים ופתל להוסיאם ממש ולהכניסם כנימה וכמ' דוד אלמדה פושעים דרכך ומטואם חלך יטוכו . סד' יוהר בסדר תיקון חנות כמנת הלילה או משכנת הלילה ואילך הם להוריד דמעות בתפלתו סו' יוהר כמנית הדרקה ולעזם כי כמטאו כסתלקו החסידים למעלה

סינופים לחטא ברית המעור פ' אחד ושלשים פ

למעלה ופ' הדרקה ממסך החסדים להתחיק הדינים סו' לכפוס להיות ראשון כב' הס ועכ' מ' ראשונים סו' להיות אונס שלום ורודף שלום וכלל זה להיות שומע חרסתו ולא ישיב סו' יוהר שלא יכסל בא' מד' דברים שאינם רואות פני השכינה וכלל אלה האריך בר' ח' וכתן טעם לדברים האלה וככתבו האר' שוחמם פנמו בליפת המכות וכעריכתן עד שיועע וכס' יסוד יוסף עוד כשה תיקונים הא' להיות סנדק למול על ברכו כ' לעלות לס' עכ' פ' פעם א' בחודש הב' לומר כריך סמיה כנוסח ק' ל תיבות הועתק אנלינו כס' מק' סו' קל' ד' הד' להרכות כרות לסבת סו' ללמוד קודם השכיבה משניות או אגדה סו' לכבד ולא הוכ לומדי תורה . הו' להתפלל בכונה ובכסל' ולכל אלה כתן טעם למכח כגד פגם השכיבה - ובתיקוני תשובה סל' הר' חלוי כמה מנוה המסוגלות לתיקון זה והם יקור עמנו תמיד כטכילות גם יעסוק בעונג סבת ובפרט כשעורת הלילה ע'ו ובעל כפס יחוס לעמנו ויקיים מה דאפשר לו מרברים הנזכרים וכל אלו כקראים חבילות סל' מנות כגד העכירה סכסל בה . וחטא הזנות צדל מאד כמ' מ' כסא ומנא חני מר ממות את האשה או לה לעכיר ס' פעוברים על העשרת הדברות וכו' וכדור המבול אמרו על סכל הק' בה מאריך אף חין מן הזנות סל' יוראו כמ' אים ונו' מ'כ אמרו ונאמר' אמתס אה האדם ועיקר החורבן והגלות היה על הזנות כמ' במד' כסא וזל אע' שפכרו ישראל על כל המנות כפרו סהק' בה ע' כחשו בה' הוא עאריך אנו ועל סניאוף נחתם עליהם גזר דיכס סל' סוסים מזויינים ונו' אמר הק' בה על הכל חני כובס ועל הזמה חני כועס וכו' זכ' הדודס אמרו כל הלילה היה לט' מבקש רחמים על הסדומים כיון שא' הוסיאם חלונם וכדעה אותם לתשמים א' עוד מי לך פס ללמד סגבורה על הס וכוונה שמינו מאן דאתחבר באנתו אחרא באלו משקר ביה בק' בה וכו' וקבה לא יהיב ליה תשובה וכו' וכ' אי אטרת ליה לקבה למעבר דיוקנא דממור באנתו אחר' וכו' מאן דחמור לאנתו דחבריה ולאחדכקא בה אהפגים הוא לעלמן וכו' זאלה סס גם דכרי הכריותא חגיגה ר'ס בן מנכוא אומר הכא על א'א ואכרה על בעלה כטרד מן העלם והלך לו ופירסי חין לו תשובה לני שפעה דכר סאין לו רעואה) ודכרי המשנה סס ר'ס ב' מ' אומר אינוו מעוות לא יכול לתקן זה הבא על הערוה והוליד ממנה ממור וסס דבמ' אס לא סוליד ממור מהפגוס וכן אס לא ארס על בעלה סכא עליה באונס מעטיל ותשובה וע'ל פ'יב סהארככו בענין זה . ועונשי הזנות סס דביס . הא' מ'ס בגמרא ג' סוורדים לניהגס ואינס עוליס וחד מנייהו הבא על אשת איש וכן מ'ס מד' הנעלס מרא (הובא למעלה ס'ח) ובמד' כי נופת תטופנה שפתי זונה בני הוהר מאשה זונה סלא תטעה אותך בדכר שפתיה וסלא תטעה אותך אחר קולה ואחריתיה מרה כלפנה חדה כחרב שופיות א' בני מה חחרב אוכלת משני כדיה כך היא מאבדת סיוו סל אדם נשתי שולס הזה ומתיי עו'הכ וכו' ואע' סנידן סוורדין בשו'ס אינוו טיכול מדינה סל יתכסל וכוונה בראשית א' מן ה' מינו פרכ רכ' (דהיינו פשמות רעשו ישראל) כפוליס דאש בראשיתו לזנות וכו' וכב' ד' אשיל לון קב' סעלמא דאפי דלא יסא לון סלקא תמן ונבאר הסינופים לבל אחד בוחם .

פגמא על אשת איש כביאה או אפילו בהעדרה בין כדרכה בין סלא כדרכה והרוו סוא אחרס על בעלה כיון סכרתבית ומייב עליה מיתת כ'ד לכן יסכול כפר סהבא קטס

סינופים לחטא ברית הלשון פרק שנים ושלשים

שנים כ"ג מוסמחניף לרשעים קטנה המנופה שהיא שקולה כפ"א ופ"ד בעון חנופה הגשמי
בעצרים וכו' ובטון חנופה נידון כנהיכס לפד ולעולמי עולמים ולכולם מויתי בגמ' קראו
ובר"ה הסונף הוא המדבר א' כפה וא' בלב וכמד' ורשעים מלאו רע זה המדבר א' כפה
וא' בלב והק"ב ה' קורא אותו תופנה סנאמר תופנת ה' ספתי סקר וכמורת
המאור הסנפים נחלקו לג' כתות א' המסנפים לבני אדם כדי שימנאו קן כעוניהם ואיכס
סוכימים אותם על מעשיהם הרעים אלא אומרים להם כדון עשייתם והב' הוא יותר מגונה
והס' המסנפים לאלמים שיפסוס ראש על הציבור ולעשירים כדי שיהנו מהם ויפירו בעמונם
מהק"ב הם ועליהם אומר ארור הגבר אשר יכעס באדם סג' המסנפים בדת מראים עכמס
שהם עניים וסוקדים על בני כנסיות וכוכתם הוא לעלות לגדולה ולמלק כפסס מן המס
ומראים חסידות על פניהם ולבס' מלא תוך ומרמס עכ"ל . ויש עוד ח"כ רע והוא המדבר
עס חכירו דכרים מתוקים שיאמר לומה סבלבו ואחר אשר האמין לו וסמך עליו הולך עמו
ברמאות וזס כי חסס מזורה הרפת בעיני כל בעל חכף וסס לרמס יארכו וכו' והגרוע סככולס
המסחניף לחכירו כדי להסמאו כגון סיחויק עמו לסייעו כמחלוקת שיש לו עס חכירו אף
שיודע שאין הדין עמו ובח"ס חשיב לחונף העושה מנוה וכוכתו כדי סיכבדוהו כני אדם כגון
המתפללים בציבור ובעלי החזון כפיוטים חדסים למנא קן בעיני אדם (ובס' סו"ב סי' כ"ב
הארכנו בזה) וכתב עוד סס העושה כסביל כבוד בני אדם או מיראתה אינו עובד לכורה
אלא לבני אדם וכמה מדות גרופות כו יותר מעפ"א ע"ס והרופה להנכל מן הסניפות ורחיק
ענמו מן הסכוד ומן הסכאה וכו' וזה הענין הוא תקלת חכמי הרוד כי סס רודפים
להנות מן העס על כן יחניפו להם ואיכס מוכימים אותם על מעשיהם וכו' ומ"ס כגמ'
יותר להסניף את הרשעים בעוהו כתב במנורת המאור אין פירושו שיפנת לו
מדות הרפות שיש בו אלא פירס שאע"פ שאסור לכבד הרשעי' לפי שהס סוכאי ה'
וכתיב ככזה כעניו כמאס אמרו הרשעי' שידס תקיפה והסעה משחקת להם מותר
לכבדס מיראתס אבל לא מאסבתו אותס וכפ"א על ענין יעקב שהסניף לעסו מכאן
אמרו יחניפין לרשעים בעולם הזה וסימנך מאה"כ ר"ת מחניפין את הרשעי' בעולם
הזס אבל מי סוכולת בידו למחות ומחה ונקס כקמת ה' מהרשעי' בעוהו הק"כ
כורת עמו ברית ולרעו אחריו כמו שעשה לפכחס .

בת שקרנים אל מנורת המאור אצל אס הוא משנית בסקריו ונוול ומוסס או עוסק
סכר סכיר סזה עובר על מ"ס לא תכחשו ולא תסקרו ולא תלין וכן המעיד
עדות סקר עובר על לא תענה וכן אס הוא כעל תרמיות ואוכאה במסא ומתן ובסותפות
וכתיב ולא תנו וכן אף אס אין מויק אותו מיד אלא מכויין סיבעס בו ולא ישמור
מענו ונוק מזה אס"כ כמ"ס כפיו סלום ידכרו בקרבנו וסיס ארבו וכן המסכב בסקריו
טובה העתיד לכא לחכירו סיקחנה לעכמו כגון סרוסס סחכירו רונה לקנות סחורה בזול
ומסכב כדבריו סלא יקפס הוא ואחר כך יקחנה לעכמו סכל אלה סס אכסי מרמס אלא אף
למספר דברים ססמע ויחליף מקצתס כלא תופלת לו ולא הפסד לחכירו ולא לחארים
עוכסו גדול מאד וכן המסתכח כמעלות שאין בו כגון שיאמר שהיא מייחם וססיו אבותיו
גדול ומאריך כזה ע"ס וכמרח כל המסליף בדוכירו כאלו עפ"א סכאמר וסויתי בעיני
כמתעתע וכו' ואח"ל רוחו סל ככות לא זכס למדרגס עליונה על סרנס לדבר כוכיס
ולא גלו ישראל אלא בעון הסקר כמ"ס למרו לסונס דבר סקר וכתיקונס בזמן שישראל
מסקרים .

סינופים לחטא ברית הלשון פרק שנים ושלשים פג

משקרים בתורת אמת' או כתיב והפ"ך אמת ארנה וסקרה סלמא בעלמא ומאן הוא
סקרה סמ"ל וכזימכא דאמת סלמא בעלמא אתעבר סיקרה מפלמא ורא הוא ס"ס וכאמת
ככבא העולם כמנא האומר סקר כאלו מחריב העולם וז"ל ר"ח עתה בעונות בארכות
הגלות יותר מדאי וס לוישראל לאחוו כחותמו סל הק"כ ה' שהיא אמת ולקרס עכמס אף כמותר
להם וסלא לסקר לא לוישראל ולא לככרו ולא להטעותו כסוס ענין כמ"ס סארית ישראל לא יעשו
עולה ולא ידכרו כזב ולא ימנא כהס לסון תרמית וכתיב ורעתיה לי בארץ אדם זורע כור
א' כדי שימנא כמה כורין כך זרע הק"כ ה' את ישראל בין סאומות כדי שימנסו עליהס בניס
וכל זמן סמתנהגיס עמהס כרמאות מי ידכך בהס .

בת מספריו לה"י גדול החטא אמרו כמרחא שהוא גדול מע"א ופ"ד אשר בכל א' מהן
יהרג ואל יעבור ומויתי ראייה מהפסוקים וכתב החסיד ר"י יעבץ ז"ל ואל תחשוב
שאמרו זה על דר הגומא כי אס על דר הדקדוק האמתי כו המספר לה"י על חכירו כסומעו
את קול כעדו יסתוק וכעוכרו מעל פניו יחזור לקלקולו ולא יסאכס ויירא מנוי סמכה"כ
עיניו כופות רעים וסוביס הרי ע"א ג"פ כי הוא כמו אסס המכאפת אכלה ומחתה את פיה
ואמרה לא פעלתי אין וס"ד א"כ ביאור כי הוא יסודו וכ"ס אס ילבין פניו כרכיס ובתסמחא
ד"א חייס ומות ביד לסון זה לה"י שאין אדם מוכיא מפיו עד שהוא כופר בעיקר סכאמר
אזר אמרו ללפוכיסו כגביר ספתיכו אכתנו מי אדון לנו ובמדרס אר"ב ה' תורות ככרפת
מכורע ללמדך סכל האומ' לה"י עוב' על המסס תומסו תורס וזל מהר"ל המספר לה"י עוכר כלאו
ופסס דכתיב הסמר כנגע כרפת ר"ל הסמר מלה"ר המכיא לידו כרפת וכ"מ סכאמר
הסמר הוא לאו ומ"ס זכור הוא מורה על עשה כמו זכור אשר עשה לך עמלק .

ועונשו מלבד מ"ס שאיכ' רואיס פני הסכונה אמרו כפ"א כל המלסון אדם כסתר אין
לו חלע"ס סכאמר מלסני כסתר רעהו וגו' וכמרחא ד' הדיוטות אין להס חלק
לעולם סכא והס דואב ואחיתופל ובמדרס אתס מוכיא סמכני דיכור פיהס כדמכו הללו
לביהכס . וכתנחומא אל ואס עסק אדם כלס"ר מתחייב כפסו למות סקסה לה"י מפ"ד
סס ודברק כפס א' וזה סורג ג' האומרו והמקבלו והסאמר עליו סהני דואב וכו' ובמדרס
סומר פיו ולסנו סומר מכרות כפסו אל תקרי מכרות אלא מכרעת וכר"ס סהננע והכרעת
כדבק כפסו בעלותה למעלה סל קרופיס בדילין הימנה ומכרוין עליה שהיא טמאה כמ"ס
טמא יטמא יקרא א' לאחר כעירתה מן העולם הזה וע"ל פכ"א מ"ס מזה ובמרחא כל המספה
לה"י ראוי לסקלו באבן כתיב הכא אותו אנמית וכתיב כמתו ככור חיי עוד כגמ' א"ר סיפת
כל המספר לה"י וכל המקבל לה"י וכל המעיד עדות סקר כחכירו ראוי להסליכו לכל בייס
סכאמר לכלב ססליכוך אותו וכתיב כתר"י לא תסא סמע שוא וקרי בייס לא תסוא ועונס זה
הוא גס על המקבל לה"י כפי פסיו סל"ה כתוב לא תסא סקאו על המקבל וכפ"כ"ט ככתבו
באס הארי מה סס ענין הכלכיס ע"ס . וכמכילתא מדכד סקר תדחק אזורה למקבלי
לה"י וכגמ' על סקיל רוד לה"י מפי טכא כחלקס מלכות בית דוד והטעס הוא כי הוא
עוור לו לרעה כ"א יראה המגיד פני ססומע והכס מעפסס ויחל דכרוי אבל אס יראה
ססומע לו ומרסס לא יחשוק מסקריו וזס לא תסא סמע שוא ר"ל לא תאמין כלכך סיפור
לה"י להכות ע"ז את מי סכאמר עליו וסע"ס אסור לקבלו ולסנוא את חכירו כגללו אס"ל
סאל וסיה בן לדבר ויסמור את כפסו וימוס לרכרו והראיה מגדליח בן אסיקס

כמ"ס כמרחא .

סיגופים לחטא ברית הלשן פי' שנים ושלשים

וה' להר סכסכונינו עליו בתורה שלא לדברו ופלא לקבלו כתב ר"י בנפ"ת שהם ז' חלקים
ה' המדבר בננות סבירו אעפ"י שאומר אמת שאם אומר סקר כקרא מוכיח אם
דע והמדבר בננות סבירו כוונתו הוא להבאיש רוסו ולהכזותו וזהו לה' גמור כגון אם
היה בעל תשובה והוא מספר עליו עונות ראשונים שלא בפניו או בפניו ים לו עונות גדול
כו עי' התשובה העבירות כעשו לו כזכויות ואין ראוי לשייט ועוד אחרים הפומעים הבושה
הזה ומכני ולא יעמו תשובה וכמזכר נישל דלת בפניו בעלי תשובה ואם הוא ת"ח אז ודאי
עשה תשובה כמ"ס בגמרא ובתיקונים שעל זה נאמר לא תלך כבלתו על העץ ר"ל כבלת
העון אשר עשה על עץ התיים כי בראי עשה תשובה ובפרט אם הוא ער א"כ המעיד
על סבירו ויהי מוכי' אותו חמת מרהי' ואם מדבר בפניו ומלכין פניו הוא כסופך דמים
ויווד לניהנם ואינו עולה אכל בעסקי ממוך כגון בול ואוכא היכול לספר הרברים כי עד
א' מתייב בבושה וכן אדם הודע שהוא רשע גמור מותר לפרסמו ולספר בגנותו ולהבאיש האיש
בעל כ"א עבירות בפניו למען תגועל כספ הפומעים את מפעים הרעים ואם תראה אדם
שום לספוט פניו בל' חוכה ולמד זכות אם הוא ירא שמים ואף מן הבינונים המזהרין
מחטאים ופסמים וכסלונו וס' לך גם כן לדבר ולהכריע ולכף זכות והוא מ"ס בדרך תשפוט
עמיתך ואם האיש הוא רוב מעשיו לרוע ואין יראת חלקים נקברו תכדיע מעשיו ועניינו
לכף חוכה וכן לא ידבר דרך רמימות חב' הולך רכיל והזהרנו על זה כמ"ס לא תלך
רכיל כעמך והוא מלשון רובל המזמר בעיירות כך הוא מולך דברים מזה לזה כך דיבר
פלוני ומבוא שנאה כוניהם ובכלל זה המגלה קוד סבירו כמ"ס הולך רכיל מגלה
סוד חב' הוא אבק לה' המרבה לספר בשכחו של סבירו שמתוך שכחו
יבא לידו רעתו ות' הרי שהוא סמדרר בפניו סוכאו כי הוא יבאיהו ואין מי שימחה בירו
ואם מתוך שכחו וכו' אכל אדם כשר שהוא מפורסם בחסידות מותר לשכחו אף במעמר
סוכאי בירדעו הכל שהוא סוכאו בדבריו ובכלל מ"ס בגמרא ה"ד לישא בישא דאמר היבא
מסתפה כורא אלא צי פלגא דאיכא כופרא וכורו ובכלל זה המתאכסן בכית סבירו ומטיב
עמו והוא משכחו בפני הכרות אשר עי' יתלקטו אליו אכסום ופסיד ממונו באורח לרקי'
זכן אם ולו לעני דיבר אין לעני לשכחו כי שמה אין דעת בע"ה משתיה עם כל אדם ויבא
לידי הפקר כי שמה לא ירדעו לו כראוי גם בכלל אבק לה' האומר שתוקו מפלוני איני
רוצה לומר מה שאני יודע בו חר' הוא סדרכלה תלמן ולהתירעם על סבירו ומוכי'
תלונות מלכו ואומר פלוני שאמר כך היה כונתו לסרף אותו ומראה עכמו שהוא עשוק מבני
אדם ואם דברי נרגן כמתלהמים וכו' הח' נכלות פה ובגמ' כל המכבד פיו ומוכי'
דבר מגונה מפיו אפילו כחתם גז' טל ע' סנה לטובה כספק עליו לרעה וכגמרא בענין
נכלות פה נרות רבית ורעות וגזירות קשות מתחדשות בעולם ובחירו סוכאי וסראל
מתים ומתים ואלמנות בעיקים ואינם כעניס וכו' ואמר רבי קמח כל המכבד פיו
מעמיקים לו ניהנם וכו' ר' אומר אף השומע ושותק סכאמר וכו' ובזהר קקודי מכוור שאין
תפולתו כשמעת ארכפיו וים ומנדון אותם למעלה ואז שמירת קונו מסתלקת ממנו ואין
נשמתי עולה למעלה חר' מ"ס בגמרא שאל ויבא אדם דבר מגונה מפיו שהרי עיקס
הכתב וכו' חר' שלא לכנות ס' לחכירו והוא מהיודים לניהנם ואינם
עולים וכוזהר משפטים אל תבא וסראל אקרין קודם ובגין דאינון אקרין קודם
אמר ליה לאינן לוקרי ליה לחכריה בשמא דגנאי ולא לכאיה שמא לחכריה ועונסיה

כני

סיגופים לחטא ברית הלשון פי' שנים ושלשים פר

כני וכ"ס במלך אחרתין אחר ר' חייה אמרו רבנן חוקיה כל מאן דאקרי לחכריה דמע כחמין
ליה לניהנם וכחמין ליה לעלמין בר אינון סזיפי דאורייתא דפארי ליה לכ"כ למקרי דמע
פכ"ל עור בר"ס חפנס ברית הלשון שלא יקלל סבירו בשם אף שלא הזכיר הסם
אלא בלשון לעז עובר בלאו ואסור להנשא קללס מפיו ואפילו שלא בכונה כי ברית כרותם
לשפתיה כמ"ס כמ"ס בגמרא הוי כסננה שינאה מפיו השליט וכמ' בפסיה וכזהר
וישלה אל קללת חנס לא תבא ואוקמנא לו כו"ו וע"ד תנינן לעולם לא יפתח אינש
עומיה לסטכא בגין דנטיל יהוא מלה וקטרנ כה לעילא ותתא וכ"ס מלה דחכס או
מלה סכריקויא פכ"ל

וגורל עין סכועת שוא וסקר אל תבטומא כל המועל בשבועה כאלו כופר בהקב"ה ואין
לו מחילה לעולם סכאמר כי לא יקסא ה' וכ"כ הרמב"ם ואל אף על פי
פעל סכועת שוא וסקר מבוא קרבן אין מתכפר לו עון השבועה כולה שנאמר כי לא
ינקה ס' אין לזה קיון ברין עמים עד שיפרע ממנו על השם הגדול פחילל לפיכך בריך
האדם להזהר בעין זה יותר מכל העבירות ועון זה הוא מן החמורות אעפ"י שאין בו לא כרת
ולא מיתת ב' ד ים בו חילול השם המקודש עכ"ל והאומר היא כמ"ס מנור' המאור פר"ל כי כמו
שהס' אמת כן דכריהס אמת הן עבר הן עתיד והנשכפ לסקר מכסיה את חמונת הש' ואנו
רואים שלא נכתב עונס מפורסם באזהרות סבי' דברות דק בע"א ובכל תשא ועל כן התקינו
רז"ל שהב' יודיעו אומר השבועה להנשכפ בלשון ביביניהו ואולי יירא ויכתלק מן השבועה
וכמנסה היה דעה בא לפולס על שבועת שוא ועל חילול השם הקיס שבועת שוא
לחילול השם ובספרי לא תשבעו בשמי לסקר מה ת"ל לפי סכ' לא תשא את שם ה' להיך לשוא
יכול אין חיובין אלא על סם המיוחד בלבד מנין לרבות כל הכניין ת"ל בשמי פל סם שים לי
וחללת את שם מלמד שבועת שוא הוא חילול השם עכ"ל

ובתו שבועה אל ע"י קו' ר"ל האומר אני אשבע שאעשה דבר פלוני או שלא
אעשנו ה' שבועה אעפ"י שלא הזכיר לא עם ולא כניו ואין חילוק אם הוכיח
בלשון הקודש או בשאר לשון אחר אהא כאלה או בארור אם לא אעשה דבר פלוני או
שאמר א"ל כך וקיבל דבריו הוי שבועה אעפ"י שלא הזכיר לא עם ולא כניו האומר
פעמים על דבר א' אעשנו או לא אעשנו בלי הפסק הוי שבועה אם כתבין לשם
שבועה ברא' כשאמרס זה אחר זה כלי הפסק אכל אם מוכסום אותו עליו והוא
אמר לא אעשנו ובקסוהו עוד ואמר לא אעשנו לא הוי שבועה כטל בידו כתב
אשורית אפי' אינו דק בכמה מוכסוות או אלף בית שאין בו דק אותיות אם נשכע
בהם והם בידו ואף אם לא אחן בידו והיו מוכסום לפניו ואמר אני נשכע כמה
שכתוב בהם הוי שבועה ואותם שדגילין לומר בלשון הקודש באמונה אעשה כך או
לא אעשה אף על פי שהם ככר זרמין מ"ה בעי היתה הנשכע בעפרת הדברות
שבועה גמורה היא וכפ"ל ד"ס וכן בכמה מקומות ש"כ דינו בשבועה ואל ר"ס
גם יזהר שלא יפגע באמת של' ס' חלקים אמת וכן יזהר מלשכפ מי נפסי כי הכנס חלק
ל"ה ממעל וכמנא כשכע בשם גם בכלל השבועה שלא יושע ידו לזקנו וישכע שהוא שבועה
דכזוסר אל ומאן דהושיע ידו בדוקנא לאומאה בים סמאן דמומי בתליכוד תיקוני דיקנא עכ"ל
והעובר על החרס הוא כמו עבר על השבועה כמ"ס כפר"א ר"ע אומר החרס היא השבועה
וסקכופס הוא החרס וכל שהוא מיפר את השבועה כאלו מיפר את החרס

והמיפר

סיגופים לחטא ברית הלשון פרק שנים ושלישים

והמפורסם את המרס מיפר את הטכופה וכל איש שידע דבר ואינו מניח המרס כח
עליו ומכלה את עיניו ואבניו תדע לך כח המרס מיהושע בן נון שהמרוס את ירימו וגם
ראה כח המרס מן הפכטים שהכחו על הזכות של פכט כתימן כפלגם בנכפה והמרוס מיהו
כל ישראל הולכים אחרים למגדל ועד קצת מן כי שיתא טכופה גדולה וכי טכופו כל ישראל
אלא להודיעך שהמרס הוא הטכופה וצוהר סקודי אל כל אינון דחאבו אינון חוכין דכעיון
לכופא עפרה כריוין כפקין ככל יומא ומכרזו ככל אינון רקישין וככל אינון חילין ומפרוין
אזדהרו בפלניא דאיהו כופא איהו חובא פלניא עבר עד דתב קמיה מריה רחמא לפזן כד
תב מההוא חובא מתככפי אלון ארבעין ומרחן ליה וכדון אכריוו פלניא פרא כופא מחאן
זבלאה גלותיה עאלת ועד רלא תב כויף איהו לעילא ותתא וכשירו דמריה אתעדו מניה
זאפי בלילה כפמתיה כופא דסתמין לה כל תרפי שמיא ולא בלקא לה ולמעלה מניה אמר
סאין מקלנין תפילתו מ' יום לכן כרוך האדם להודיע פלא ויכפל באותן כ' דברים שמיבין
עליהם נדו והם מבוארים בפ' י"ד סי' ס"ה ואם חטא בהם כרוך פוס כ עליהם שיהא תפלתו
עולה למעלה ול' ד"ח וא' מכ' דברים הוא המקשה עמו לדעת ודבר זה מנו הוא בין
הבמורים עד שלא נשא אשה על כן כרוך כל בעל תשובה לקבל עליו כופא ויטב כקרקע
כמורה וכעשיפה כמו שפעה דוד המ' פה גם יושר פלא ואמר אהא כדווי אס לא אעשה דבר
עלוני שאש' ע' טקיים התנאי כרוך התרה כמ' בעצמותיו של יהודה סהו מנובלין בארון
עד עמר משה וביקש עליו רחמים ובז' סי' דכ"ח אל המנדה עצמו כפוסב אס ועשה כן אל
סאין לו התרה ויא שיש לו התרה לכן יש לזוהר מלכות שצמו בעו' הב' על פוס דבר
ואפילו באמת אסור ליפגע כמ' במד' איש כי ידור נדר וגו' אל' הק"ה לישראל לא תהו
סבורים שהותר לכם לפגע אפי' באמת אין אתם רשאי ליפגע אה"כ יהיו כך כל
המדות קאלו את ה' אלקיך תירא שתהא כאותם שנקראו יראי אלקים אכרסה איוב יוסף
דכתיב וגו' ואותו תעבוד אס אתה מפכה עצמך לתורה ולעסוק במצות ואין לך עבודה
אחרת וכו' תדבק וכי וכול ארס לידבק וכו' (הובא פכ' דף מ' ע"ב) אס יש לך כל המדות
האלו אתם רשאי ליפגע ואס לאו אן אתה רשאי ליפגע מעשה כינאי המק' שהולו ב' אלפים
עיירות וכולם נחרבו על טכופת אונת כיוד אומר ארס לחבירו כטכופה שאני הולך ואוכל
כך וכך במקום ש' והיו הולכין ומקיימין טכופתן ומכרזו מה הנכפע באמת כך הנכפע
לסקר עא' בו עכ"ל - ומ' וכשמו תטכע אחי לאפוקי פלא יפגע בשם אלים אחרים כשמתוכ
טכופה ככ"ד - וגדולה מזו אחל ברזם תמורה שאפילו להזכיר ש' לבטלה אסור טכ"ל את
ה' אהיך תירא וכן שמכרך ברכה שאינה כרוכה ה' כופא ש' לפוא והוא כנכפע לפוא
ועובר על לא תשא ואסור לפנות אחריו אמן וכן פי' הרמ"בן לא תשא פלא ירגיל האדם לפוא
ש' כפיו כענין וכל אשא את שמותם על טפתי וכן בכמה מפרשים לפוא פי' כחנס מלפון
פוא סקד שומר וכנמר אר' חנון אר' השומע הזכרת השם מפי חבירו כרוך לזכותו ואס לא
נדהו הוא עצמו יהא כדווי וכו' ואל' ש' ע' יד' כי' של' ד' השומע הזכרת השם מפי חבירו לפוא
או טכופה כפיו לסקר או כרוך ברכה שאינה כרוכה חייב לזכותו ואס לא נדרה הוא עצמו
יהא כדווי וכרוך להקיר לו מיד כדו פלא יהא מכפול לאחרים כד' אס נכפע או בידך לבטלה
במור אכל אס היה טונג ולא ידע שהוא אסור אין לזכותו וכפ"ה בשם הרמ"בן ש' הוא
עצמו יהא כדווי היינו המזכיר לבטלה אף כי לא נידהו פוס ארס הוא יחלץ מנעליו ויפב
כקרקע כדווי ויבקש מנ' שיתירו לו זאו בהכנעתו כקלח לזואם לאו פליק איתמר אס ל' א

סיגופים לחטא ברית הלשון פ' ב' ושלישים פה

תשמו וכו' ליראה את פס השם הנכבד וכמורה והפלא ה' את מכותך - הרוי מנאר
וגדל איסור טכופה אפילו באמת וגדל איסור הזכרת ש' לבטלה ואיסור זס הוא
פכל לפון ובכל כינוי זולת כתפילות ותהלות ובזכרת הכנין שמותר להזכיר את
השם וכלימודו גם כזה את ה' אהיך תירא להזכיר לבטלה כגון אלו המזמורים שם
האון בחזרת התפלס וכינפא בוס ואף במקום שמותר להזכיר את השם או הכני
כרוך להזכירו באימה ויראה ובאדים וקיות ובמקום בקי ואס אינו יודע אס המקום
כקר או לאו אל וזכור את השם כמ' כי דבר ה' בוס זה המזכיר ד' כמבואר המטובות
עכ"ל - ואל' הארו' אל ואין לך מנוס גדולה כהמזמור בהזכירו את השם כמ' ומכני שמי
ביות הוא ובהג"ה ישכ' על המזכירים ש' ללא כוהך אל אוי להם מניס הדן ויוס התוכסה כו
המלאכים ומשרתי עליון אינם מזכירים את השם אף באזניהם ומזניהם כי אס בחרדה
ובמורא גדול בקדושה וכעברה ועושין מקודם ש' טע' טעילות בכדווי אס ולהכה והאבנים
הרשעים כענין זה מזכירים פס כבוד מלכותו ש' טע' טעמים בלי טבילה אמת או להס לרוע
הרגלס מוטב להס פנהפכה פלייתם על פניהם אוי לגזנים שכן שומעות כי עבודה זו וותר
גרוס ומחורה מבל העבירות ולכן כשאמר לא תשא נודעו שמים וארץ ואמרו המקובלים כי
בכל עת שאדם נטכע לפוא או לסקר מרעם העולם ומקללן אותו כד' של מעלה וככלל
שונס הזה המזכיר ש' כקללתיו לסוס ארס בון טהוא בן ברית בין סאינו בן ברית לעולם
יהא ארס ירא שמים ולא יזכיר ש' יהיה כאזה לפון שיהיה נכמ' תמורה ה' כניגא משמיה
דד' בר עולאי מ' וזרחה לכס יהא שמי אלו בני ארס פהס נראים להזכיר ש' לבטלה -
דיני נדרים ואל' ש' ע' יד' סי' ר"ב אל תהי רגיל בנדרים וכל הנודר אש' שמקיימו נקרא
רשע וחוטא הנודר כאלו ככה במה פסעת איסור הבמות והמקיימו סאינו
טואל על נדרו) כאלו הקריב עליה קרבן (מייב תפוס פמוטי חוץ) טטוב יותר שישאל על
נדרו והני מילי כפאר בדרים אבל נדרו הקדש מנוה לקיימם ולא ישאל עליהם לא מדוחק
(ול' ד"ח ועד מי שידור לעשות אונת מוכה או לפסוק בתורה כך וכך פעות וכינוא אין ראוי
לב' לכתור לני אלא אס יראה לב' מהוא אינם גדול ואס אין אינם והתירו לו מן השמים לא
מתירין לו זאם בלסונס האומר אפכה פרוק זה וכו' ברר גדול כדר ללחי ישראל שואמר הק"ה לא
ימה מכהת כו עול כו רחיקת מעלי) כרוך לזוהר פלא ידור פוס דבר ואפי' בדקה און טוב לידור
אלא אס וסנכודו יתן מיד ואס לאו לא ידור פה שיהיה לזואס פוסקים נדקס ונרוך לפסוק
שמהם זאמר בלא כדר ובעת כרה מותר לכדור וכמ' חבל יפסוב ויתיעץ מקודם שיהיה
דבר שאפסר לקיימו וכ' הר"ח כגון אס הוא חלוס ורובה לכהטנות יקבל תחלה עליו
להתענות כך וכך פעות כיום ואס יראה שהוא ככמו יוכל לביטול כל היום) האומר אפכה פ'
זה יהא שמתא יתרפל בדבר וכן מי פירא שמה יתקבנו וברויעטור על אונה מכה ממנות ל'
או יתרפל לקיים אונות' מכה ליטכע ולכדור כדי לזוז עצמו (והוא מ' פנמ' אר' גידל מנן
פכטכעס לקיים המכה ס' כפכפתי ואקיימה לשמור מטכטי כדק' - וכך מי סנודר נדרים
כדי לכיון דענותו ה' מנופס כגון שהיה זולל ואחר עליו הכסר פנה או פכתיב או שהיה פוגע
ביון ואסר על עצמו היין לזמן מרובה וכינפא בוס ובכדורס אלו וכינפא בהם אמרו מזל נדרים
פוג לפרשות ואש' כן לא ירפה ארס בכדווי אסור ולא ירגיל עצמו בהם אלא יפרוש מהם
בלא כדר ע' ב' לפון ש' - ובס' ריד אל הרופה לכהונ כקפת דברים המותרים לחיבור
לפוע ולפרשות ואמר בתחלת ההנהגה שאינו מקבל עליו כן ככדר וגם יהמר פאין בדעתו

סינופים לדניאל בריה הלשון פ' שנים ושלשים

למה נבון אלא כפעם ההוא או בפעמים שרצה ולא לעולם ואם לא אמר כן היו כאלו קבלו עליו כבוד וכוונת התורה ואבוד להתירם להם אה"כ הוא אינו יכול לקיים אותם הפרשות מחמת שאינו בריא ופתח כמרטע שמתחרט שבהן כן לשם כבוד עכ"ל. ועונשי כבוד דבר מצוה ואינו מאלץ או משהה כדרינו הם רבים בגמ' ובמדרשים ואל רח הכבוד לעשות מצוה באמירתו בורא מלאך אבל לא יגמור הווייתו עד שיתקיים במר המצוה ואם אינו משלים כדרי המלאך ההוא תלוי ועומד וכער הוא לו עד שיגמור מעשה המצוה הסיף עכ"ל. ואלה הם הסינופים ותעניות הסינופים לפרטי מוטאים בכרית הלשון. הוצגנות. תיקונו לכוס ק"כ יום כמנין לך כי פינס כק"כ כרופי אלהים וימתיק דין א' זכריוף א' בכל יום. המשחק בקרפין יתענה מ' יום. החגיפות. תיקונו לכוס לפנות מ' יום וילקה בכל יום ולא יתחבר לחמשים ונאים. להר' ורכילות. יתנס ס"ה יום לתקומה שנים בשם אדני ויבקש מחילה אותם אשר דיבר עליהם וילקה כל יום ויתוודה כל ימיו ויוטב בתשובה שלומם ויהיו כל ימיו בזמנית ובשקט שלום בין אדם לאשתו ובין כל אדם. המנבל. פיו יתענה לכל הפנות חצי שנה בה"כ ישיב מדרשו הרעה ויחשוב בלבו שלא ככרא פיו כי אם לדבר בו חפצי שמים. המבנה. אם לחכירו יבקש ממנו מחילה בפני דמים וילקה ויתענה מ' יום ולפנות ל' יום ויתוודה בכל יום בהכנעה ואולי יכוסר עונו. המלשין. את חבירו וכלקה בממונו על ידו כאלו המית אותו ואת אשתו ובניו התלוין בו יפרע לו מה שהסגירו ויבקש ממנו מחילה בפני ג' אנשים וילקה ויתענה יותר משנתיים ימים ויתוודה כל ימיו כאלו הרגו אותו ואשתו ובניו ואם אין לו במה לשלם ידכה עליו רעים ויבקש ממנו מחילה בג' אנשים ויקבל עליו לפרוע כשתשיג ידו לו או לירשיו ויתענה ס"ה תעניות כמנין אלפים בתלואו עולה א"ס עם הכולל כי בעונו הגבור שולטנות אלהים אחרים ופנס כשם אלפים קדושים. המקניט. את חבירו אפי' בדברים זניא ב' שורות בני אדם ויבקש ממנו מחילה פני פעמים ולא יותר ויתענה לפחות שלשים יום ואל יהא המות! אכזרי ואם אין מוחל לו עליו באמר פדס בפסו מדרת שחש אכל אם הקיטע והנניח עליו פס דע. אין לו מחילה עולמית אלא אם כן יתענה ארבעים יום וילקה ויתוודה בינו לבין עצמו ויטענר כל ימיו ולא יטויף עוד ואם מת וכן המדבר על שוכני עפר מוליך עשרה בני אדם על קברו ויאמר הטאתי לה' להי' ישראל ולפלוגי זה שהקטנתי ודוקא שלא ביזוהו ברבים והיה די לו מתחלה בפיוס (ועיין ס"ע הלכות י"ב). המלבין. פני חבירו ברבים ויתענה מ' יום או יותר וילקה בכל יום ויתוודה כל ימיו וכריך לבקש ממנו מחילה ברבים ויגלגל ענתי שחוליס מקורן (ברע"כ כ"א) וימתן לומר בושו פניו חרוליס כי ביסה פני חבירו מחמת שכתביס דאול סומקא ואתי חננא. חרוליס גי' רבה עם הכולל שהוא עולם אלפים במלוי הסין. המבזה. אביו ואמו או מקללס יתנס ששים יום ובספרו אחרים במעל ביבור אב ואם יתענה מ' יום ויתוודה כל ימיו ויבקש ממנו מחילה ברבים ויגלגל ענתי קללס זל' אותיותיו. הנשבע. לשוא ולסקר או שפטר על שחרס יתענה לז' בומות כמנין ס"ה לפקן הכל פיו ויהר אה"כ שלא לישבע אפי' באמת ואם הוכיך זה השב לישבע בגד בשל טוב ויתענה אופו היום בכל שנה ויהר שלא ויניח א"ס לבטלה מפני ככל לשון הדיעשה

סינופים לשאר פרטי חמאי פ' ב' ושלשים פו

אכריו כפיכוד את השם ויכבוד בכמה חומרות הסינופים לבעלו תשובה ויש לו ללקות כמה פעמים כל ימיו ויתוודה ימים רבים ויהר כבדכה לבטלה ואם פגג וכריך ברכה לבטלה. ואמר אסריה בשכ' מלנו. הרגול. לדבר שימת חולין ככה"כ ואפי' שלא כשעת התפלה יתענה מ' יום כין רכופים בין מופלגים וילקס בהנכע לכת בכל יום ומכאן ואילך ישב במורא גדול ויתפלל בכבוה ולא ידבר ככה"כ דבריו חול. עד כה דכרנו מהסינופים הסינופים להפנותם בכרית הלשון וכפ' ית כתבנו שאם חטא אדם בכרית הלשון כמה עבירות לה' ולכנות וכו' וקיים דרכי תשובה כת"ס והוא המרטה ועזיבת החטא וקיום חבילות של מצות או ס"ס בהלכתו אם יקיים הסינופים והתעניות המסודרים להחמור שבהם א"כ לקיים אותם המסודרים להקלים שבהם בחטא הלשון. ועתה נבאר סינופים ותעניות הסינופים לשאר פרטי חמאי. העובר על דת יהודי ועב' א' תיקונו להתענות א"ס נומות כי פנס כאלקים שהוא במלוי וידין עם הכולל בגי' א"ס ודוכו באש לא כופס והזריו ישלים כל זה בי"ח הפסקות שעולה רכ"ז ימים וד' ימים פשיטס אחריהם ויסייר מעליו מלבויס הנאים ויתאכל ויככה ויטענר כל ימיו חיוו וישפיל רוחו ובאותו ויתוודה ג"פ בכל יום ולא יאכל כשר ולא ישתה ויין רק בשבת ויש ולא ירחץ כלל ולא יחוף ראשו רק פעם א' אוב' כמורס ולא ילך לשוק ולבשואין רק לז' ברכות לכד ולא ישב אכל פע' א' ויתרחק מפתח ביתו ולא יהנה מהס ומד שיסוב כריך טבולה במקוה. ומ"ס שצריך גם גילוח שערות ראשו שכתגדלו כטומאה ויטבול חיי צער ויטורקו כי כשר בעיקר ותילל שבתות ועבר כריתות ומיתות כ"ד ועכר על כל התורה לכן כריך וסורין גדוליס וצער קשה ואם יחפרהו אדם ושתוק ויהפוך כל מה זכותו לטובה. רוצה. ילך כגולה שלש שנים וילקס בכל פיר ועיר ויאמר רוצה אני וישכיב עצמו לפני פתח כה"כ ויעכרו עליו כל עוכרים ושכים אך לא ידרכו אותו ולא יאכל כשר ולא ישתה ויין ולא יגלה שער ראשו ולא יכבס בגדיו ולא ירחץ גופו רק יחוף ראשו פעם א' כמורס ויקשור ידו אשר רצה כו וזרועו בברזל כמאורו וילך ימף ויככה על ריטתו ויתענה בכל ימי גלותו ואם יחפרהו אדם ושתוק ואותם ג' שנים לא ילך כש"ל ולא לשחק ויככה אשת הכרחה מאד ויתענה כוסף על ג' שנים אלו עוד שנה א' בה"ב ויתוודה עוד אה"כ ובא"כ כתב שאם בא לנאת ידו שנים ושלס דמיו ליורשו עכ"ל. אשה. הסוכבת על כנה והמיתה אותו תתענה שנה תמימה ולא תאכל כערב כשר ולא תשתה ויין לבר משבתות ויש חכוכס פורוס ור"ח סי' איתן סימ' לא תתענה כלל ואז תאכל כשר ותשתה ויין אבל תמנה מקשר סימ' של השבת ויש ות שלים אותם עד שתתענה סס"ה ימים ואח"כ תתענה עוד כה"כ כמה פעמי' כפי כחה וכימי שיכורה ומתקוותה לא תתענה כלל. המכה. את חבירו או כיפרו בין כמון או באיכפת דברי' אין לו כפרה עד שירטהו. וכקול' אחר מ"ס יתענה כ"ח ימי' להתיס כה ה'נהר שזותהו להרים כמו על בר וש"אל ויבקש אותו שימחול לו ואם הסהו עד שיכא ממנו רס יתענה מ' ימי' כמנין דס ויתנהב כפי חומרות הוצגול' וכ"כ פס במלבין פני חבירו להתענות מ' יום אף שאינס רכופים כי שפך דמו. עוד פס תיקון לעושה קמוע למקשה לילד כי גורס שיכא סולד בלי זמנו וימות בסיבתו וזהו ענין שפיכת דמי' תיקונו להתענות מ' יום ועוד יום א' כנגד אדם כי זהו אופך דס האדם באדם לפיכך כריך למ"ס תעניות והכוכה כדס ואח"כ בארס. המנבזה. ידו על חבירו כקרא רשע ויבקש ממנו מחילה ויתענה לו וטוב שתן לו ב"כ ממון

סינופים לשאר פרטי חמאים פ' שנים ושלישים

מימחול לו ובק"א מ"כ פיתפסה ז' יום כמנין ז' המכת את אשתו אין רשות לכל אדם להכות את אשתו וראוי לקוננו וליוסרו חס הוא רגול ככך אך אם הכה אותה בעם אחר על שהטיבה לו דבר גנאי אין לחייבו בפעם אחד וכן תהר כחזכאיתה שמתוך שרמשתה מזונה אונאתה קרובה לכה לפניו

המס'ג גבול ככל פנין ולקה ויטיב לו ויהא זהיר מליקח עוד מזויתו של חבירו . הכותב קמיעות וכן שאר הזכרות השמות שכתפרי הקודם שלא ככוונה יתפסה מ"ה זומות ויגלגל עמנו ט"ס בשלג (ויגלגל כל גופו מכנגד פניו ואחוריו ט' גילגולוס כמ"ס בהבא על הזכור וכשיאמר כפ"רם שד"מלכ"ס יכוין בר"ת כפ"ס ר"ל כשיאמר אדם ומזיזא כפיו שמת הקודם מהם שדי וכיוצא בו מהם מלכ"ס כי השמות כקראו מלכ"ס תשלג כניהכס הנקרא בלמון אשר הם כ' מדורות של אש ושל שלג והמתפתח בשמות נודין בשלג לכן תיקונו פי' שלג . האוכל ככילה או טריפה כון כאונס כון ברטון או ששט בשכין פגום מתגלגל ככלכ שהוא אוכל ככילות או ככהמה טהורה ולא יזכה לשהייתה הגונה ויזא ככילה מתחת ידי השומט תיקונו לגוס כ"ז זומות כמנין כב"ל והוא כמספר אלפים עם המלה ויכוין כל יום לראשו כתם פו דברוך שאמר . ואם אכל שאר מאכלים אסורים יתענה כ"א זומות כמנין מאכל ויעלה חלקי הו"ה אדני בכל יום ואזינכ להיות מלאך מליץ . ואם שתה יין נסך והוא כתם יינס של עכ"ס יתענה פ"ג יום לפי שפנס בשם ג"ב שהוא בכינה שהוא יין המכומר בעכו ווע' ל' אותיותיו הם ע"ב כמנין יין ו' אותיותיו זאם שתה בשונג יתענה ג' ימים (וכנה חומר איסור שתיות כתם יינס ומנען כיון של ישראל שהוא משכמו המסנה והגמרא בז' דברים שנזרו ב"ש ובה"א ואלל ככל דבר וכול ב"ד לכטל דברו כ"ד חזירו חזן מאתם י"ח דברים שאפי' יזא אליהו וכית דינו אין שאמטין לו וכזהר מבואר דהשורה שתם יינס לית ליה חולקא בעלמא דאתי והטעם למה אינו מכואר להדיח איסור זה בתורה ולמה לא היה איסור קודם שנזרו אותם הדברים מבואר הכל בארוכה כס' יין המשומר וקצת מזה בחיבורינו ס' כולת כלולה כס' ס' קע"ד ואל הלאו פעם ח' שתיתי עם מומר ח' לדת ישמעאל ששעה תשובה ועדין לא השלים תשובתו והלאו לי במנתי שפתי ייין נסך וכפתי למ' האנ' אל זאל ששם כל זה כרוך אני תיקון ואל רכ"ס כס' יין המשומר אהא רבתינו מה כאמר ומה כדבר על החטאים והעונות והשטנים שחטאו ופענו ופסענו אותם המקילים ככתם יינס ומה הרב רמ"ו אל ששעה עם מומר ח' לדת ישמעאלים שרוב הגאונים מתירין מנען בהכאה מפני שאינם עובדים ע"א וכל שאיננו ע"א אין יוני איסור רק כשתיה כמורע וזה המומר חזר בתשובה ומפני שעדין לא השלים תשובתו כהגון עכ"א מנען כיון דושראל היה עושה נסך וזוה לו להתענות ע"ג זומות שלן אחת כמה וכמה תעניות שרובין אותם המקילים ככתם יינס במזיד ובפרהסיא ומלעגים על ספרו אלל שהם אמת ותורתם אמת וכל דבריהם הם דברי קבלה מהו הדין ומשכנו שיתן לפני מ"ה הק"בה לכן כל בעל כפס יתחרט על העבר ויעשה תשובה ויתקן אשר עוות למען יזכה לאכול מסעודת לויתן ולפתות מייך המשומר בעככו :

האוכל בלא ברכה לפניו ולאחריו יכוס ג"כ בס"כ ויתוודה בכבו ואז יכופר . תיקו לגאווה ט"ז זומות כמנין גאווה וקודם יהיו לרצון ואמר רכ"ש תוכני למדת הענוה וההכנעה . אבל בשר אחר גביכה או גביכה אחר כשר ולא המתין כשועוד יתענה מ' יום . האוכל בלא כטי' ותגלגל במים תיקונו להתענות כ"א זומות כמנין כ"ס

ענייני נחמות ירושלים בבור חבמים פז

כ"פ ידויתנהג ככל המורחות הנזכרים בתעניות בעליתפובה . אבל שמיאם אשתו כימוי אכלו עוכמו גדול יתענה מ"ס ויטעור בהאנת הלב ויתנהג כחזרות הנזכרים בליל שלפני התענית ולאחר התענית . מסורת הוא כיריבו שהעומד ממטתו כעלות השחר או קודם אליו מעט ואינו וסן כל היום וכל הלילה אלא אוכל כהו שכיפה ומקיים זה אל' לת זה שלחן אשר לפני ה' ויושב ועוסק בתורה ובמכות עד שייעלה עמוד השחר ניכול מכרת אחר וזו מ"ס בגמרא מ"ד אשבעה בהקין תמוכתך אלות ח' שמכרין סיכה מעיניהם בעולם הזה הקב"ס מפביעם מזיו שכינה לע"ה אלמא פלטי להו מכרת דכתיב כאור פני מ"ך חייכי

תמו ונשלמו הר"ב פרקים בעזרת שוכן שחקים

ובחיות בנימנהג ישראל הוא שכל הדורש ברכים מקיים כחממה דזיכורא ובודאי הוא מיוסד ומבוסה ע"פ מ"ס זוהר כי תשא אל פתח ר' וסי ואמר הן יכוסו ויכלמו כל הנמרים כך זמן קב"ה למעמד לישראל כל איכון עכאן דקאמר על ידי כביאי קטום וישרא כללו עליהן כמה כישין בגלותהון ואלמלא כל איכון עכאן דקא מחסאן ומאן כתיבין באריותא לא הונו וכלין למיקס ולמסבל גלותא אבל אזלון לבי מררשות פתחין סכרין ומחאן כל איכון עכאן דקא מחסאן ומאן כתיבין באריותא דאבטת לון קב"ה ומתכחמין בגלותהון וכו' אמר רבי מייא ודאי הכי הוא וכולא בתפובה תליא עכ"ל אשר גם אנחנו נלך בעקבותם ועל כן אחר קיום הל"ב פרקים כבאר כמה פסקים התמוהים בענייני נחמות ישראל .

ענייני נחמות ירושלים בבור חבמים

אל תראי כי לא תכוסו ואל תכלמו כי לא תחפירו כי כנסת עלומיך תשכתי וחרפת אלמנותיך לא תזכרי עוד כי בעליך עוסיך ה' ככאית שמו ונולך קרום ישראל וגו' עזובה ועזובת הוה קראך ה' וגו' כרבע קטן עזובתיך וכרחמיס גדולי אקבך בשכף קצף הסתרתני פני רבע ממך וגו' כי מי כח זאת לי וכו' . וילך א' מהו הסני עניינו מורא שהיה לירושלים פעל כן אל' אל תראו וגו' תכלמו וגו' ב' למ"ס בכ"א ל' רבים עלומיך אלמנותיך הילל עלומיך אלמנותך ג' כמה יוסר מורא טלה בת"ס כי בעליך עוסיך וגו' כי כאשר עזובה וגו' וכל המסך הפסקים שאס' כרוכין ביאור . לבאר זאת כקדים מ' ישיעה ואל' אל' הקדוש ברוך הוא לאברהם לך ונחם את ירושלים שמה מקבלת ממך תנחומין הלך אברהם ואל' קבלי ממני תנחומין אל' היאך אקבל ממך תנחומין שעשיתני כהר שכאמר בהר ה' ירא' הלך ויחק ואל' קבלי ממני תנחומין אל' היאך אקבל ממך תנחומין שיבא ממך עשו הרע וכניו שרפוני באש הלך יעקב ואל' קבלי ממני תנחומין אל' היאך אקבל ממך תנחומין שמתני בלא היותי שכאמר הוה כי אש בית אלהים הלך משה ואל' קבלי ממני תנחומין אל' היאך אקבל ממך תנחומין שכתבת עלי קללות ונזרה קשות שכאמר מוי רעב ול חומי רשף מוד הלכו כולם לפני הק"בה ואמר רכ"ש עניה סוערה לא נוחמה אל' הקדוש ברוך הוא אני ואתם נלך וכנחממה הוי נחמו כחמו עמי כחזוה כחמה עמי אין ראוי לילך אלא אני כעמתי מפני שעברתי על מ"ס בתורתני לא תעבוד בככור סודך ולשראל קראתי בני ככורי

ענייני נחמות ירושלים כבוד חכמים

צבורי ישראל ואמרתי להם הכיאלו צואריכם בעול מלך בכל כתבתי בתורתך לא תשגא את
אמך כלכרך ואנכי שנתתי עלי ג' כ לפיכך וכו' וק' דברי המדרש כתבתי בתורתך כלל יסלם
המכעור את הכעורה ואני הנקמה באש שנאמר ממרום שלח אש ואני עתיד לבנותה שנאמר
ואני אהיה לה חומת אש באש ה' וכו' המדרש הזה מבואר אצלנו בעצם האדוקה בל' ק"ס
ואין אנו עתה כבואר דק כב' ככאן הסודך לנו לביאור הפסוקי המוכרי וה' בהעיר הלא מרכרי
המדרש מוכח שהנחמות האלה הן אחר חורבן הב' הא' ממ' הקב"ה מפני שעברתי על
מ' לא תעבוד וגו' ועל מ' לא תשגא וגו' גם מ' ואני עתיד לבנותה וגם מ' לא תשגא
שיגא ממך עשו וגו' וזה היה בחורבן כ' וק' למה לא חרדה ירושלים חרדות האלה אחר
חורבן הא' וא' כ' כוידעה סיומה הגלות רק ע' פנה וזה ארוך מאד בעו"ה אס' כן היה ק'
אך נתחממה ונתפייסה במ' ואני עתיד לבנותה והוא לעתים רחוקים בעו"ה .
ולבאר זאת נקדים כ' הקדמות הא' גמ' פקמים ת' ד' אין הרעת סובלתן ופי' ר' אפולו
הן עמם מתחרטים לאחר זמן) וחד ממייהו המגרש אשתו פעם ראשונה ושניה
ומחזירה הב' פלונתא כ' נחמות באשה הנישאת ב' ל' לא תשגא לג' ולר' ב' ג' לשלישי תשגא
ל' לא תשגא ובס' ע' א' סומן כפסוק הדין לחומר אלה תשגא לג' וכס' ה' ויא' דגם אשה
שנתגרסה כ' לא תשגא פעם ג' . וכו' ויתבאר העדתינו וקנת דברי הפסוקים והוא
כי החורבן והגלות קרא הכתוב כשם גרוסון כמ' שלחתי ואתן קפר כריות בודה וכן
מ' וכפפעכס פולחה אמכם וכן לאחר הן יפלה אים אשתו והלכה והיתה לאים אחר הישוב
אליה עוד וגו' וכן מ' במדרש ודנתי אותם בגרוסון וכו' רובים פסוקים ומדרשים כהנה
ולפ' אחר חורבן הב' אף על פי שידעה ירושלים מכל הנחמות הנביאים מאזה להנחת
כי היה כ' חסות הא' שמה הדין כה"א באשה שנתגרסה כ' לא תשגא פעם הג' .
והב' דאת' דהדין הוא כרש"ב דבתלתא זמני הוי חוקה ולב' תשגא ול' לא תשגא
חשגא שמה יגרסנה פעם הג' כי המגרש אשתו כ' ומחזירה מתחרטים הם לאחר זמן
ועל זה נא הכתוב לכהם אותה שלא תמוס לשתי אלה על הא' ממ' במ' תהלים והיה נועם ה'
להינו עלינו אחר הקב"ה לטעבר ע' סככל"ה ע' כפר ודס לפוכך חרכ אבל לעת' אני הוא
הבונה אותו ואינו מרוב וכן הוא בכמה מקומות בזהר ועל הכ' ממ' התוספות יבמות סוף
פ' סיכוד דאפילו כתגרש כמה פעמים טרוא להכסא ובלכוס הטעם כי זה לא תלוי במול רק
בכחיות העל . ואלה הם דברי הפסוקים (אל תראו כי לא תבושי ואל תכלמי כי לא
תחפירי כי בוסת שלמך) ר"ל מה שהיה לך לחוס שתבושי משום שהיית ב' שלומה דהייב
שנישאת ב' ופי' לא תשגא פעם הג' (חרפת אלמנותך) ר"ל שהיית כאלמנה ומשג' שלך
פן אף ש' איתך יתחרט ותגרשך אל תזכרי עוד) ר"ל אל תחוס לזה ואחר תחלה טעם
על מה דלוקי מביה והוא (כי כועליך עוטיך ה' ככאות סזו) ומעשה ידיו של הקדוש ברוך
הוא והיה לעולם כי כמו שהוא מוקיים כך יהיו מעשיו קיימים ועל חשג הב' והוא שמה לא
תשגא פעם הג' ותהיה יושבת כאלמנה חסורה עזא (כי כאשם עזובה ועזובת רוח קראך
ה') ופי' המפרשים שר"ל אין אתה כאשה שמת בעלה וכו' ולכאורה קשה מה הגיד לנו בזה
ולדרכינו כיחא דר"ל דאם היית כאשה שמת בעלה היה לך לחוס שמה הדין כר' לא תשגא
עוד אך משום שאתה כאשה עזובה מבעלה ובגרונה מותרת להכסא אפילו כמה פעמים .
ואלה הם דברי המדרש במ' הקב"ה מפני שעברתי על מ' לא תעבוד וגו' ועל לא תשגא
וכו' וס' ב' חורבנות לכן עלי לפייסה משא"כ אחר חורבן הא' לא היתה צריכה לפיוס כי
הסתפקה

ענייני נחמות ירושלים כבוד חכמים פח

הסתפקה כנחמות הנביאים שאל שתכנה עוד אך אחר החורבן הביקום חשש שלם שמה אף
שתשגא תתגרס כו' עזא כתבתי בתורתך שלם יסלם המעביר את הכערה ואני הנחמות
באש ר' לאם יהיה ההכעור על ידי שליח או המשלח פטור כמ' בגמ' נח' המשלח את
הכעורה כו' שליח הפליח חייב והמשלח פטור אך משום בענמי הזיתיה וגזרת הכתוב הוא
מיסלם המכעור את הכערה לכן החיוב חל עליו בעצמי לכנותה ומעשה ידיו יהיו קדושי לעולם
ולבאר ימשך הפסוקים שאלו כבאר עוד ימה שיש להעיר ודברי הק"ה בכחמותיו
א' למ' ואני הנחמות באש ממרום שלח אש וכמ' ואני הנחמות משמע על ידי
עצמו וכמ' ממרום שלח אש משמע על ידי שליח והדין הוא הפולח הכעור ביד הפולח הפליח
חייב והמשלח פטור וגם ק' ממ' אס' פלונתו של אדם כמותו א' כ' למה לא בנה בית סני ע'
הקב"ה והאם אובו במותו ולא ה' ל' כמו ע' עצמו אס' כן ק' אף כנחמה ירושלים וכמפייסה
במ' ואני עתיד לבנותה והדין הוא שהשליח חייב והמשלח פטור א' א' אינו מוכרח שיענה
על ידי עצמו ה' הלא מ' שלם יסלם וגו' הוא אס' העביר שלא כדון משא"כ ירושלים שנחרבה
על עונותיה כמ' חטא חטאה ירושלים על כן לכדה היתה והמכעיר דדין פטור לשלם .
ולבאר זאת נקדים ב' הקדמות הא' בהעיר עוד הערה אחת והוא במ' ואני הנחמות באש
לאינו ענין אחר באש ה' ל' ואני הנחמות ופייסה שהוא באש ולבאר זאת נקדים מה שידוע
שאף שני מקדשים היו למדינת אש בדבר ה' היו חל קיס בית ראשון כשרף על ידי מלאכים
כי מ' בפסוקתא כי במקדש אחר כבודו היה גדול מהב' לא השליט הקב"ה את העכ"ס
למפרו צידם כי אס' על ידי מערתי עלין ואל' פתיחתי ה' ואפת וגו' יסכו הסוכאים ונטלו
עצה היאך ולסרוף בית המקדש ע' שנמלכו ציונים כטלו עיניהם והנה ר' מלאכים
יוודים ובידס' לפיכך של אס' וכתנו כל זוויות של ב' הושחטו אותן עכ"ל בית סני כשרף על
ידי אדם במ' שרפוט עדי אל בארץ וכמו שידוע בכמה מקומות . וכו' ויתבאר הערתנו
כי במדרש ויקרא את עשו בנו הגדול אס' בנינו יס' הוא גדול בעיני הוא קטן שנאמר יס' הכה
קטן בגוים בתתוך בניו אתה מאד ובמשנה השולח הכעורה ביד חרס שוטה וקטן פטור
ומדוי אדם זמייב ציונים שמוס ובמרא אל' משמים דחוקיה ל' לא מפר לבגלת ולכיה אבל
ומפר לו מלכת חייב המשלח דמעשה רידיה קנרמו ל' ולפ' חורבן הא' שהיה השליחות ע'
מלאכים וגם מפר להם במלחם כמ' יחזקאל ד' ומלא חפניך במל' אש מבינות לכרובים וזרוק
ועל העיר וגו' וגם במדרש הזכר ופירס' לפיכך ולכן לא היה הדין כותן שיבנה ע' עצמו
משא"כ חורבן בית סני שהיה השליחות ע' עשו והוא קרוי קטן וגם שלם על ידו אס' שהוא
שלהכת ולא במלחם ואו חייב המשלח דמעשה רידיה קנרמו ליה וכו' בדקו סיניהם יחרו כי
ואף שהיה שרפיפה ע' שליח היה קרוי ע' עצמו כי היה ע' קטן ומס' לו שלחכת ולכן קודם
שנאמר הקב"ה ואני עתיד לבנותה ואמר תחלה ואני הנחמות באש שנאמר ממרום שלח אש אס'
דייקא ולא במלחם ע' עשו שקרוי קטן ולכן חייב עלי לבנותה . יס' בהקדים מ' מה' כ'
בין במשפט תסדס אל' בין אשר לא חטאה ולקתה כמד' א' בלה ה' את חמתו ספק יחרון אשו
יוכת אש כיון לכפר על עמה במשפט ובדין הוא שתפדה אף וסכיה הם אנשיה אשר חטאו
לא והיה רק בתורת דקה וכן בכמה מקומות מבואר מכלה הקב"ה חמתו שהיה לו על ישראל
בעצם ואכניס . וע' כ' הקדמות אלה יתבארו הפסוקים שאלו והוא כי אחר שהכתיב
הנביא ש' א' יהיה קיים לעולם כי על שהייתי באש בעצמי וכתיב שלם יסלם וגו' אס' פ'
שאינו מבואר בפסוקים האלה מבואר במקום אחר חש הכתוב פן יאמרו יפדאל הלא לא

ענין איסור גילוח בימי הספירה

זוהי הנעורה על ידי עמנו רק פי' פליה ואז המשלח פטור ע"א (כרנע קטן עוכתיך) ופי' של רנע ל' רנע היום והמנו גליו ור"ל המרדה והדיון שהיה לו עליך היה ע"א עמו סנקרף קטן ופי' כמו על ידי עמנו זלכן (כרמחים גדולים אקבנך) והוא ע"א עמנו וחס הכתוב ען יאמרו ישראל הכי מילי אים הכעיר שלא כרין אבל אים הכעיר דקין אז פטור המשלח בסנף קכף (הספירתו פני חמך) ה"ל המורכן היה על שכליתו חמתי שהיה לי על ישראל בענינים ואכניס ח"ב היה המורכן שלא כדון וחייב המכשיר . אחר כך אמר כי מי נח זאת לי אשר בשכעתי) ור"ל ועוד לך הכטסה שלא תתחרכ עוד והוא כי בזהר וקרא במ"ס כפלה ולא תוסף קום ותו"ד הם שלשתיד לא תרצה כי לכה עד דוקים לה הקב"ה בעצמו ואומיו לה דלא תפרס מינה לעלמין ופי' ביום ההוא הקים סוכת דוד בנופת ואם כפלה ולא תוסף קום ע"א עכמה כי אים ע"א הקב"ה ולכאורה ק' למה לא הוכרה בכנין בית פני ולד"כ כי אז היה כמו מחזיר גרושתו פעם ב' דענידי דמתהרטי ולא תרצה לכאם עד דיומי לה וכו' ושכועה דומה לשכועה אשר לכה דאז במדרש כפ"ל הקב"ה לכה בא מן התביעה לא רצה לכאם אמר אהא פרה ורבה למחרה עד שכעכעלו הקב"ה שאינו מכיח מכול לעולם שנאמר כימי נח זאת לי וגו' כן כשכעתי וכו' ולפי מ"ס ב' שכועות אלה דומים להדרו והוא ח"כ (כי הריים ימושו) והוא מכואר אכלו כספר קכ"א ע"פ ביחור הערה גדולה שיש להעור במדרש הזה והוא כלא ידע הקב"ה שלא תקבל ירושלים הנחמות מהאבות וממשה ה"ל תקף לילך בעצמו לכהם אותה ובזארנו שם ע"פ הקדמות האלם כנירוף שאר הקדמות ותוכן דכרינו שם שנחמות הקב"ה היתה יכולה לרמות בד' דחיות ובמ"ס לחותם ד' מנחמים בספרים אותם הדחיות ולכן טלחם תחלה כי ידע שלא תקבל מהם תנחומין יתדחה אותם וע"א פהיה מתנחמת מהקב"ה ותתפיים וכפ"ד וכפ"ה ופי' כתבנו בע"א כמה תלויה גאולתנו כ"כ והאל"ת שיעורר לכה יחידו כגולה בדחויכו לקיים כפי מ"ס פס וכו' כולם אל התשובה ואל הגאולה כמקרה כימינו אכ"ר .

ענין איסור גילוח בימי הספירה

כ"ב שראוי וכסון הוא שלא להסתפר בל"ג בעומר כי אסורים מ"ה לספירה ואל שאר מסתפרין כין פסח לעברת הוא לא חסני האכל שאז מתו כ"ד חלפים תלמודי ע"א ח"ב טעם האמתי הוא כרו להתקדש בקדושה עליונה שמפסק ועד עברת היא רבה שהולכת עד יום מתן תורה וזכה האדם לב' מדרגות להיות פהור וקדוש פהור ע"א מספר הימים כמ"ס זוהר אמור ואל ישראל אש"ג דאתדכו למעבד פסחא וכסקו ממכאבותא לא הוו זכין ופלימין בדקא חזי כאתתא דנפקא ממכאבו וכיון דנפקת מתמן ולהלאה ספרה לה וגו' כך ישראל כד נפקו ממכרים וכו' שם ת"ה כל ב"כ דלא מני מוסבסא דא אינון שבתות תמימות למזכי לדכיותא לא אקרי טהור ולא ככלל דטהור הוא ולא הוא כדאי למהוי ליה חולקא באורייתא וגו' וקדוש יהיה ע"א צהול שער ראשו כמ"ס בזויר קדוש יהיה גדל שער ראשו כמ"ס זוהר נשא אל אבל הואי כזיר דאתכרם מהאי קיטורא אקרי קדוש ולא טהור בגין כן כתיב כל ימי כורונו קדוש יהיה גדל שער ראשו חמ"ס ע"א דכתיב בעמר כקדושה דמי לגונא דלעילא והענין הוא כי במה דלתיב

ביאור מאמר שמש ירח עמד זבולה פט

ד"א ור"ל ר"א בניסן נכרא העולם ור"ל כתשרי כתב שאר"ל פ"א סתלקו כמציאות אלא . מר אמר חדא בכריחת הנפשות שהיו בניסן ומר אמר חדא בכריח העולם והארס ושנייה דקין יתדיו כמ"ס כי לעולם הימים שכין פסח לעברת הוא ענין הכובע לכפפות ואיתא באורחא רבא ואל מחללא תכויח כפקי חמטין מבועין ואתמטבן פערתי אינון מבועין כמטיכותא ואיתעבדן תילין דתלין וכו' ומ"ל חמטין מבועין כמטבין כל הכסמות של ישראל כל א' משער כפי פורס בשמותו ומכני כך אהל חמטין שעריו בינה בזרחו בעולם ולפי שכליל פסח אמרנו הלל גמור ואז נמשך השפע של י"ג מדות רחמים שמתחילין מפסוק מן המצר קראתי יי וגו' כנז' באידרא רבא כן מס' ואילך כמטבין כחמטין ש"ב למען באותם שבע שבתות ומס' אנו ממשיכים הארה עליונה כל אים ישראל כל א' כפי שורש כשמתו זה יהיה על ידי כוכבות של השערות עליונים שנגדס אנו מגדלין השערות באותם הימים לכן אין אנו מסתפרין בל"ג הימים כרו להמטיך עלינו אור עליון מאותם השערות דוגמא אל הנזיר שנאמר בו כל ימי כורו קדוש הוא לאלהיו הרי כי כימים האלו האדם זוכה לב' מדרגות פהור וקדוש ולכן אש"ג ש"ס כוהנ"ג על הסתפר בל"ג בעומר אין אנו מסתפרין כי אותם המספרים בל"ג בעומר הוא כי חסבו מה שנהגו שלא להסתפר דין פסח לעברת הוא מן הטעם שאין מסתפרין בימי האבל לפי כי אז מתו תלמידי דר"ע ובל"ג בעומר פסקו ולמות וטעם זה ג"כ כהנו שלא לנשא נשים אבל אכסנו מגדלין שער בני להסתקדש בקדושה עליונה שמפסק ועד עברת היא רבה והולכת עד יום מתן תורה ולכן אין אנו מסתפרין עד עברת עד ולא עד בכלל פהרי בת' מדרבי אהל כי מ"ט שערים בגלו למר"גה שנאמר ותקטרוהו מעט מאלהים ולכן אנו מסתפרים קודם יום א' והם מ"ח ימים והטעם זוהר אמור אל ותאנא בד כעת אתתא לאתדבאה בעינא לספרא יהוא שערך דרבו בנמי דאיהו מכאבא ושם נאמר דישאל במעלו באפתא דנפקא ממכאבו וכו' הרי ג"ס בזה המאמר מכוון שצריך לגדל פריע באותם הימים עד תשלום ז' שבועות ויום בזה קוד גדול ואין ראוי לגלות משם כבוד אלהים הקדש דבר ובנרוף יום ראשון דפסקה הם מ' ימים . ואל תתמה כי מאמר מוזן מרנע"ה היה הדבר הזה למה לא בגמלה עד כה התכוון במ"ס על אותיות שנכפ"ך שכתום וחזרו ויסודם כי לרוב הגלות או החורבן כסתמו ונעלמו קודות התורה אמנם מוזן רש"י התחילה להתגלות השכינה בעסקמת אלהים ומה נס עתה במ"ס בזהר דהכי בכלאילא הוו ידעי דזא דוככא ונללותא יתדרויהו איבערובא והיו עושים תרופה ושכרנים מספק והרש"י וכו' א"י שהיו יודעים היו עושים פתיחה דהכי אנטרין ומסאן תבון לכמה עניינים אל יהיו בעיניך כשרשים אלא ע"י מפני כרת הגלות נעלמו הדברים ועתה כיתבו להתגלות והאל"ת ש נפס וירחמנו וישלח לנו מורה דקן להניד את דבר ה' . ע"כ מתאני כספר טור ברקת

ואלה הם תיקונים עסקי שבת מהרב הגדול הגאון כמוה"ר פיוש ז"ל שהיה אב"ד ור"מ בקראקא ותוקף הרב הגדול הגאון כמח"ר ליב ז"ל מקראקא והגאון הגדול כמח"ר דתול מלכות כעל טו והרב הגדול כמח"ר ליב חסיד ז"ל ומאמתי הענין אותם התקנות קנת בארופס לפי העת והזמן וכורך שעה אהל יחידו כגולה גדולי ישראל . והענין קטנים בקיבור .

א איבוד מלאכה במחנכס של ישראל הוא אף אם הוא כקבלנות שהווי"כ עכיד ארעתי דנפשיה מ"מ שהווי"ן הו"י נקרא עם ישראל עליו ודינו כמו שרחץ ותמרוב המלאכה

תקנות נאוני פולוניא בענייני שמירת שבת

כעשות בכלים ש' ישראל וכו' כמו מחוייב של ישראל דאסור במכור א"ס קומן רמו ואף
סבריות בממונים כשיגמור מאלו מותר וא"כ אף שילך היין סרף בשבת היה מותר מן הדיון
אף מטעמים הכל הוא אסור זכרון להזהיר בכמה הזהרות וקנסות שיגמור הליכת י"ס
חזי מעה קודם השבת עת צא הממונים המפקחים על זה ואם הוא מעט יוגמר ויבא
לבית ישראל וכלבר שלא ירכה ולא יערים - גם וזהירו הממונים את הכעל הבית שיזהר
וימחה את הוויינר שלא יעשה שום מלאכה בכריחא הווי כנון חטיבת עצים או שאר מלאכות
אף שאין הכלי של ישראל והמחיר בזה הבא עליו ברכה -

ב גם יום נהגים מנהג רש שהוויינר קור' לבע' מלאכה לתקן הכלים שכוינוגה בסב' מחמת
שהכלי פנוים אז ממלאכה והיו מ'גלם סכרו למחירתו הוא איסור גמור ומחוייב לא יעשה כן
ג גם יזהירו שלא ייבאו שום מאל'ן בשבת או לפסוק עליהם מוס' אף שהוא יבקבלות
כיון שמל'ן הווי הוא של ישראל ונקרא על שם ישראל הם לא מלאכה טעמי
מחילה כיון שגרו יקודם שבת שהיא כסרית בשבת מחילה -

ד מי שיש לו מל'ן הווי יזהר למנות להמלצר שלא יתן שום תבואה או מל'ן להוליכו
בשבת מן' לתמוס מפני הרוחם ששם ישראל בקרא על הבית שהוא אמנם מי שיש
לו מל'ן הווי באורכו או כסריות מהערלים וכול המלצר ליתן תבואה או מל'ן אלו
הבית לערלים הבאים בחלמות להוציא גם הערל המשכיר יכרומו על כך בשבת ליתן
בשבת הכל תבואה של ישראל ליתן או ליקח בשבת אסור -

ה הבריא הווי המוכר מגוי לישראל גם הכלים הם של גוי לא המחירו כל כך הניסול
טיב של בזה הגוי בשבת כיון שהבית והכלים הם של גוי אף שקנת שם ישראל עליו
כיון שהניסול הוא כסריות להערלים שנותן דבר קצוב ושרי ודמי למי פשיכר בית המרחץ
מגוי להשכירו כמ'ם בה'ג' כי רמ'ן ודבר זה עמינו ממס' הפסד מרובה גם ליכא מסוס
סכר שבת דמי לישראל המלוה לבני וכותן לו הפסד ברבית דשרי כמ'ס' כי רת' האמנם
יזהר מאד מאד שלא ידברו המכשלים הסכר שיכעלו בשבת והסכר רק בתמא כמה שיכעלו
כאילו יום שיהיה יתנו וסכרו יבנוט לאורכו ואם כן אין להישראל ככך הם מ'גלם
אחר כך בשבת -

ו סוכרו המכס סקדין טרגאווי והוא מה שמביאים לטק כותן מוס' דבר מועט להאורכו
והוכא דומא דסקא חל בשבת הוא איסור גמור במ'ם ודבר דבר גוי וא"ל לתקן
דבר זה אם לא בזה האופן שיסכור גוי א' בקבלות שיתן להגויימם שיננה בגון מכל זה
יטבל א' או יותר וכן בשום ספק מה שיננה מכל מין לשי ערך הנכחי כנון מכל עשר א'
וי הגויי ארעתא דנפטיס קעכיר ואלו מותר ממס' הפסד מרובה במ'ס' ע'ו' דמו' אף כפנק
ישיבת ישראל לכל הגוי כעשת זכויות המכס דטרגאווי הוא איסור גמור אם לא לעמוד
מרחוק ויטמור הגוי שלא ינכח ממה שיננה דשמירת דבריו מותר בשבת רק באזהרה
כפולה שלא ישיע כלום הישראל בלקימת דטרגאווי או כפסקית דמיס' אפילו
בדיבור בפלמא - גם איסור ליקח שום דבר מהדברים שנובין אפי' הדברים המותרים
לטלטל וכ' מה שנהגו יעדעתה לטלטל אפילו דברים שנתלסו ממחובר או כיוצא בזה
שאסור לטלטל בשבת והיודי הסומר כיושב אצל הגויי הי' כאמן וירא שמים ויראה מה
יטויל לקוסטא שלא יעלם כלום וזולת זאת אין שום יסודר בעולם -

ז מחוייב במדות מהשר ירה שכל מי שברוך למדוד מוכרם לבא אליו לליקח המדה
מכסף

תקנות נאוני פולוניא בענייני שמירת שבת צ

חכית הישראל וא"כ מחוייב לישראל ונותן לו דבר קצוב בזה יום איסור על איסור הכל -
והוא פנתן הבלוי על מנת להוציא לחוץ מלכד מה שלוקח המכס בשבת רק יסכור לו גוי
שיהיה בכל יום שבת אצלו והמרות יהיו כוידו וברשותו והוא יתן לכל מי שינערך למדוד
וליקח דבר קצוב ויהיה סכרו מכל זה שכל א' או מותר כמו כטרגאווי והיודי וראה שלא ינכח
כלום ואז הגויי ארעתא דנפטיס קעכיר - ובעת שיסכור את הגויי בע'ס' יוחד לו מקום
הסדר שהמדות מוכתרים בו ואז אינו מוניא חכית ישראל ממס' זה התיירו מסוס הפסד מרובה
גם מסוס הגויי מהשררה ליקח המדה בחלמות בשבת -

ח בני הכפרים שנוכס המכס בלי פוס' גוי כריך לבטל מנהג הרשע שהוא בכל תוקף
רק שינכה הערל ויתן לו מכל זה ככ' ואם אפשר שיהיה חוץ לבית ישראל מה טוב
ופס' כריך לזהר שלא ידבר דבר רק לישב אצל הגויי שלא ינכח וזולת זה אין היתר או
שיוכלו כני הכפרים להסכור המכס לגויי בהכלפה בכלל ויקח הגויי של שבת לעצמו -

ט הסוכרים טשאפוי ומכוסים שומר גוי בשבת יהיה ג' ככ' ובקבלות מכל מה שינכה
בשבת מכל זה סך מה והיודיים הסוכרים והפאזן שלהם וזהירו להגויי מע'ס' שלא יבא
אליהם בשבת לשאול שום דבר כמו שהקילו ער עכשו ואם יזרמן שהגויי יבא בשבת לשאול
דבר מה מעסקיהם שהוא איסור מלאכה לישראל ואמר לו עשה מה שתרצה כי אין אנו רשאים
לדבר מזה בשבת זולת אם יהיה איזה כווי מהשררה ואף על פי כן מה דאפשר למעט
בדיבור ומעט ות' עכ' -

י הסוכרים הרחיים ולקיחתם במדה השייך לאורכו דוקא שיהיה דוקא להטווחן אחיה
חלק במדה ההיא אבל אם המנהג ששייך הכל לאורכו והטווחן הוא רק סכרו ומעליו
זהו איסור גמור רק שיתקן שיהיה לו איזה חלק במדות של שבת -

יא מוכרו יין סרף סכר ודבש הוא מתקנת הגאונים להסיר בע'ס' הסומן שתולין כבתיהם
להודיע שיש אצלם משקים למכור ואם יבאו לקנות מהם בשבת הוא איסור גמור הן
שידעו לשתות כביתו בקנס גדול ועכס' אשר לא יוכל שאת רק עבדי השר ממס' ולא קאמכני'ס'
וכ'ס' שאר אכס' המקום אפי' עירבים רק להסומרים המסוכרים המגומים - וליתן לכלי של
גויס לשלות ביתו בעד מעותיו הוא ג' איסור גמור לכל מי שיסלח הן מתוך לעיר הן כתך
העיר רק מה שהוא ממס' דרכי שלום כמכר אפי' זה אם הוא בטוח יותר טוב שיתנו לו כל
מעות כהקפס' משיכוח ליקח מעות בשבת והמחמיר ומשמע את עצמו אפי' מסכי דרכי שלום
ת' עכ' וצריך בכל הקהילות לפקח על זה ולהעניט העובר בקנסות גדולים -

יב אותם שנותנין חביתו סכר לערלים שמחוייבים ליקח אצלם וכאם דוקא בשבת מחמת
שאלו הוא יומא דסקא ויהודי כותן לו חבית סכר על מנת להוליכו חוץ לתמוס גדול
פונס מססוא כי גמלו להם דעה ח' לא יהיה הפסד כבית הגויי מע'ס' וגם זה כקודם התיירו
שאינו ליקח חכית ישראל ולא אוסא מילתא ואיכא כמי אונסא דהשררה שיכרוח אותו לזה
ואף גם זה אם יהיה לו שעת הכושר להשתדל מהשררה שלא יכרוחו ליתן בשבת ת' צ' אבל
מבית ישראל דר' כי ואיכא כמי אוסא מילתא אין להתיר בשום ענין אלא יעשו א' מסכי
תקנות אלה או יזהירו את הכפרים שיבאו בע'ס' או כא' בשבת ויתנו להם בזול כמה
בדולים מהמכרות ששכילו ה'אם המותרת ואם א' לו בכך יתן כמה חביתו סכר לשיכרו ג'
מכל חכית כקובלות ואז הגויי ארעתא דנפטיס קעכיר כאופן שלא יכעלו עוד ח' ה' איסור
גדול כזה - ג' מוכרו סכר ככפרים באורכו שמתחייבים ליקח אצלם אם הוא בחבית
סמולוכים

תקנות גאוני פולניא בעניני שמירת שבת

ממוליכוס מוז לתמוס ומכעו מליתן כלל וכלל דהתם ליכא טעמא דיומא דשוקא ויט בידעס
למוכעס . ומה שמוכרים להכפריים כפרוטרע במדות מחוייבים למדוד כע"ס חכית
שכר או וין שרף ולמכרו כמכירי במורה לגוי או לככרית כל מדה ומדה בסך קצוב והגוי
ומכור לכורך עכמו של אחריותו והריוס וההספד הכל על הגוי בענין שאין לישראל חלק
בו ואם ישארו אמה מדות אחר הסכת ביד הגוי שלא חכל למכור יכול לחזור ולקנות מידו
וכל זה דוקא לאורכד"ש שא"ל בענין אחר כי אסור לגוי ליקח משקים ממקום אחר על פי
השררה אבל בתוך העיר הוא איסור גמור כמו שזכרנו ויהירנו כשימכור לו שלא ידבר
לו כלום רק מה שירכה ויעשה כדלעיל במכס טרגאוני .

יד מה פנוהגים שמביאים שכר מכרייא הויז לכית ישראל היוו כזהרים שיוגמר הכאת
השכר חגי טעה קודם שבת ואם ימשך ע"פ איזה סיבה עד אחר ויבית מבית
הכנסת דערבית של שבת אין בסך כלום אבל משם והלאה הוא איסור גמור כקנס גדול
ט"ו מה שמביאים טושבר בשבת והיהודים שלט המעות הוא איסור גמור ולא יעשה בן
מתיים ואפי' מה שמביאים כע"ס אסור לשפוך בו שמרים בשבת כי הוא גמר מלאכה
ואסור לשותתו בשבת .

טז המצויים להמלאכר שיקנה להם תבואה בשבת ונותנים להם על זה מעות כחול
הוא איסור גמור וכן המשלחים בשבת עכ"ס לקנות שמת בשבת להאכיל לכהתתם
וכיכא כזה ג"כ איסור גמור הוא .

יז נריך לזהר שלא יסקנו בימי החורף המרחף שבו שכר בשבת כדי שיתחמם אפי' עי'
גוי ואפי' להם כי גמלו להם רעה העובדים על זה רק ויחיו כלי מלא גמלים מע"ס
שיתחמם ממילא המרחף כל השבת . עד כאן תקנות הגאוניס הנזכרים : וע"ל פ"ב
דף כ"ו ע"א ובס' דר"ח דף זח ע"א ומה נאמר אם לעמים מוסר לו חכית מלאה משקים והיא
עומרת בחדר שלו בין שאר חכיתים וכאשר הגוי הולך ליקח מחכית הכמסרת לו מוכרת
הישראל להסגית שלא יקח ממה שלא כמסר לידו אין כזה איסור מה שהולך ישראל אחריו
לשמור את שלו . גם נריכוס אנו להזהיר שלא ישלח מעות בשבת ע"י גוי לקנות משקים
זה"ל מקח וממכר ממש אלא יתן מעות להמוכר משקים קודם שבת הן לישראל או לגוי ואז
יכול ליקח ממנו בשבת משקים או ישלח לו משכון בשבת ויהיה לו משכון אחר השבת גם נריכוס
אנו להזהיר את נותני משקים לישראל בהקפס או על משכון בשבת שיוסיף לו מעט שלא
יתחייב על המדידה או ימעט מעט ואין כזה משום גזל שידוע לכפלים שהכל רגילין בסך
בשבת וט"ג וזהר שלא יהיה עמו טוס משכון בשבת כמ"ס כס"ע סי' סכ"ג .

תם ונשלם ספר כבוד חכמים בעזרת

האל שוכן מרומים :

והיה דעתי ורצוני להעמיד ככאן כמה דרושים כמדיים מס' קכ"ח לימוד אמתו ע"פ
שיטות הגמ' ותוספות ודברי הכוסקים מכמה פעמים הא' ע"פ מ"ס השע"ד
אך איש אל ירכיב ופי' רמ"א טר"ל שמו שהוא מיעוט אים כמ"ס כל אכין ורקים מיעוטים הם
אל ירכיב ויוכיח דבים כי ואמר: לו מי שמך לאיש וכו' כמ"ס קנת כזה בהקדמת הספר ואמרתי
כאשר

ביאור מאמר שמש ירח עטר זבולר צא

כאשר יראה בדרושים אשר לנו בעה"ט שזכרתי לדברים ושרים כנים ואמתיים יתן מקום
לדרכיו לקיים ולהתנהג בכמה דברים מחדשים אשר סדרנו כס' הזה בעניני תוכחה ומוסר
הכ"כ כי עלי יראו וכן יעשו שהיה למוזים לשמה ולא לשם איתו פכוייה ויזכנו ג"כ למדש בתורה
חידושים אמתיים כמ"ס האר"י בשער היחודים פ"ב וזל כי מאמר שהמלאך אינו כבדא אלא עי'
מעשה האדם לכן כפי מעשיו יהיה המלאך כי מי שקורא בתורה לשמה כלי פוס פכוייה כלל
בן המלאך הנזכר משם יהיה קדוש מאד ועליון ונאמן בכל דבריו אמנם אם התורה היא
ישיה בה קצת מחשבה רעה שלא לשמה או איזה שיכוסים וטעות בן המלאך הנזכר משם
והי' בו תערובות רעים כי מב' בחינות כבדא משוב ורע ואינו נאמן בכל דבריו והוא מביאהו
לחידושים שאי'ל של אמת עכ"ל ובאשר לא שלתה בידו להפיק רצוני בדבר הזה ובהקדמת
הספר כתבתי שדעתי ורצוני לסלוח ליד בני החריף ובקי הרב כמה רר אל' נר"ו אשר מקור
חכמה עם סולת כלולה אשר בדי על כל הס"ע ואולי יהיה רצון שמים ויודעם בעזרו יתש
על ידו אכזבו שיחכר כמה דרושים כמדיים הכ"ל אל אותו החיבור לזכות את הדור ולא לשום
פכוייה ומי שינמלה טוב ינמלהו האל כל טוב קלס ויהיה איתו עמו ובעזרתו ויכרך אותו
ככאן וככאן: פלס כנופו וממוכו ותורתו וסאיל שזכרתי אותו לטובה אברכהו בע"ה יתש
ואעלה את זכרנו הטוב על הספר בדבר ה' מה שכתרש על ידו .

זח"ל מי' שאל טורנוס רופוס הרשע את ר"ע וא"ל אם כדברך בן הוא שהקב"ה ספך
ככדורו של שבת אל ישיב בו הרחות ואל יוריד בו בשמים ואל יצמיח בו אדמה
א"ל תיפח רוחיה דההוא גברא אמשול לך משל למה ד' בזה שמטלטל בארבע אמות וכו' ודבר
זה כריך ביאור כאינו ענין הומים דכרים האלס למטלטל בתוך ד' אמות וביאר הוא כרו' וזל
הענין הוא ע"פ מ"ס התוספות בערוכין בענין מגילה עשה וזל כמ"ס פולס כורת תיכן
פי' ר"א הקליר זרת הוא שלים אמה ואם הארץ הוא שלים אמה כמ"ס וכל כפלים עפר הארץ
א"כ מהארץ עד הרקיע גם כן שלים אמה כמ"ס בחנונה כמ"ס ולמקצה השמים עד קצה
השמים וגו' אירי ואירי חד שיעורא ניכהו וכן פי' רש"י בחומש שהשיעור מן הארץ עד לשמים
הוא השיעור עכמו אשר מקנה אל קנה והוא מהלך ת"ק שנה ובגמרא שם ז' רקיעים עוכו
של רקיע הא' מהלך ת"ק שנה ובין כל רקיע ורקיע ת"ק ועכיו של כל רקיע ורקיע הוא
ת"ק ורקיע השני הוא מכון ובו אוכרות ש"ג ובשמים וטלליה ואם הנשמים הם ברקיע השני
א"כ הוא מאותו הרקיע עד לארץ ד' אמות מכון כי מן ארץ לרקיע שלים אמה ועוכו של
רקיע הראשון ואויר אשר עליו כ"א הוא שלים אמה הוא אמה או עכיו של רקיע השני ואויר
אשר עליו ורקיע הב' הוא אמה ואויר אשר עליו ורקיע הד' ואויר אשר עליו הוא ג"כ אמה
הרי ג' אמו' ורקיע הה' ואויר אשר עליו לרקיע השני שהוא מכון הוא ג"כ אמה הרי ד' אמות מן
הרקיע השני שבו הנשמים והטללים עד לארץ כי הוא זכ פעמים ת"ק וכל ת"ק הוא שלים אמה
וכזה מבואר מ"ס ר"ע כזה שמטלטל בד' אמות וכו' ודפס"ח . האל יתש יאריך ימיו וימיו כניו
ושנותיהם כנעימים ויחיוק לבכה כתורתו ולהאבה וליראה אותם בלב תמים ויזמין פרנסתם
שיהיו בנת' ולא ככצר בכבוד ולא כביזוי בהיתר ולא באיסור כדי שיכלו לעבדו כל הימים .
והואיל שנסתייע מילתא שנמנה זה הספר ברפוס הווס יוס' ב' ר"ח אויר ת"ס לפ"ק לא
אמצע הט"ב מעין הקורא מ"ס כביאור שני אנדות התמוהים לכבוד העורה
ולכבוד היום וזל הנמרא . ואמר רבס כב"ש א"ל ההוא שיעא תא ואחיו לך בלועי
קרח אולי ומואי תרו בזעי יהו כטיק מנייהו קוערא א"ל אצית מה שמעית ושמי דהו
אמרין

ביאור מאמרי שמש ירח עמר זבולה

המרוץ משה ותורתו אמת והן כדאין אל כל שלמים ויהי מהדרא להו ניהנס לטכא כמפרי
פקלחת ואמרו הכי משה ותורתו אמת והן כדאין - (ופירש כל שלמים חס כל ר"ת) וכדאין
היה לר"ת קבלה מרביתו מהוא בר"ת ואכ"ל למה אומרים כן בר"ת וגם למה מקדמין משה
ואח"כ תורתו גם למה אין מזכירין כהונת אהרן שזה היה עיקר משלוקתם - לבאר זאת
נקדים לבאר גמ' חלק וכן במדרג ארבע מ"ד שמש ירח עמר וכולה לאור חכמה ויהלכו מלמד
פעלו שמש ירח לזבול אל אם אתה עושה דין כנא ואם לאו לאכנא עד שזרק בהם חטים
אל ככודי לא מחיתם ככבוד כשר ודם מחיתם והאידנא לא נפקי עד דמתו להו - וכ"כ
אל מאין ק' לרכא כפסוק שאמר מ"ד ובה"ט מלמד וכו' כתיבס לזב' למה טעמו סניחס אם
היה זה היום היה להשמש לטעון ואם כלילה היה לירוק לטעון וגם למה זרקו חטים כפניהם
אם היה כיום ה' לזרוק חטים על השמש ואם כלילה ה' לזרוק חטים על הירח ג' למ"ס
כנא ה' לזבול ואם לאו לא באר ד' למ"ס רש"י שבהכרח להכותם כי מאחר שראו שהקפידו
הקדוש ברוך הוא על שלא ימחו לכבודו ע"כ אינסי נאום וחטים לכבוד המקום שמשתיחיים
להם בני אדם ועד שלא מכיס אינסי ונחיתין וק' היתכן להכותם והם חטים על כבוד המקום
וראויין לכל הכבוד ולמכות האלה ראויים המתחיים להם.

ולבאר זאת נפיר עוד הערה א' וכפוסה יתבאר כל אלה והוא הלא ידוע שגלגל היומי
מכנב את כל ז' כוכבי לכת סג"ס חכ"ל עם גלגליהם סביב כדור הארץ
פל כ"ד פעות וכפוסה הגלגלים שמש השמש והירח מעל הארץ הם מאירים על העולם
וכשמגלגל את הגלגלים שמש השמש והירח מתחת לארץ אז הם אין מאירים ולפי אין הארה
עליהם בבחירתם כי אם ע"פ טיכות גלגל היומי אל"כ מהו זה שאמרנו כנא ולא כנא
וגם אינסי כבחירתם וע"פ שטעמות האלו היו בר"ת מעט קודם המולד שאז הירח
עומדת בגלגל שלה מכוון תחת השמש וכשתתפרד לילך בגלגל מן נגד השמש הוא
נקרא מולד כמ"ס כלבוש וכדה נחבאה ה' ערתה ע"פ מה שידוע לבני התכונה
מה שידמין לכפמים שיהיה לקוי חמה הוא לעולם בקרוב אל המולד והוא כן אז
צא הירח בגלגלה תחת חמה ומאטיל אור החמה המאיר נגד יסוד אשר אנחנו ואז
אין אור חמה מאיר על הארץ כמו טעה עד שתתפרד הירח משה אז תאיר השמש
כבראשונה ולא כתר מלכות ונהדקו בקוף המודש עם חמה אז יעמוד הירח לפני
השמש ויקטור מאורה ולפי אל"כ לא היה מתפרד הירח מן נגד השמש דהיינו שלא הולכים
כ"א מהם בגלגל שלו והיתה עומדת הירח מכוון נגד השמש כמרשוא בעת לקוי חמה
אז לא היתה חמה וכלה לכאור כלל על הארץ אף בעת אשר גלגל היומי מסבב אותה עם
גלגל שלה על ממעל לארץ ואם טענות האלה היו בר"ת הטיבו אשר דברו כנא ואם לאו לא
כנא כי אז הם כבחירתם או לעמר זה תחת זה והיה אוסל כעולם או לכאת כ"א מהם
בגלגלים והיה אור בעולם ואם אתה עושה דין לכ"ס כנא ר"ל בגלגל שלנו והיה אור ואם
לאו נכא והיה אוסל ולפי היו טענות האלה ביום כמ"ס בוקר וידוע ונו' וכעת המולד
שמש רנה לעכב את אורה ולא היתה יבולה לעשות כלום לכדה ע"כ הכרה גם הירח עמה
שתעמוד תחתיה דאם היתה הולכת בגלגלה היה חמה מאורה על הארץ על כרחה ע"פ
סיכות גלגל החמי - ואם נבמ' א' רכא מ"ד שמש ירח עמר זבולה לאור חכמה ויהלכו והנה
חמה דכתיב לניל מניה תבקע הארץ היה לו לרכא שפנין זה מוירי בכלעת קרח שאז עלו
שמש וירק לזבול וטעמו וכו' כפי רש"י והיה ק' לרכא כפסוק אל למ"ס ירח כלא וז' ב' למ"ס
עמד

ביאור מאמרי שמש ירח עמר זבולה צב

עמר ולא אמר עמדו ב' למ"ס וילכו ה' לזבול וז' למ"ס לאור חכמה ויהלכו שמש עטמו
שלא כהונן דאל"כ היו תקף פנינים הכינס להכליע אותם ולא היו זורקים בהם חטים וק' לרכא
ימהו הטענה שלא כהונן עזא חלמד פעלו לזבול וכו' וטענה זו היה בר"ת בפת המולד כמ"ס
והטענה האור היה שמש ולא וכלה לעשות כלום אל"כ חברה גם הירח עמה שחמזד תחתיה
כמ"ס ואם שמש ירח עמר ר"ל שמש את הירח העמד תחתיו שלא יזון בגלגלו ולפני עמר הוא
שהעמוד הירח מתנופתו ומה שלא הוזכר בפסוק גם עמידת השמש כי לא נזכרה עמדו והוא
כפי עמידת הירח הוא העקר כי הוא הולכת בגלגלה תחת השמש והיתה מפלגת אור
השמש בעמידת השמש שלא חשו על כבוד המקום ואמרו אם אתה עושה דין לבן עמרס כנא
ולא אמרו ואם אתה עושה דין לתורת ה' כמ"ס בפ"ה לכן זרקו בפניהם חטים וילכו כ"א
בגלגל שלו ואם יהלכו ר"ל הליכה.

ולבאר יתר הערות בגמ' וזכרדים מ"ס ת"מ ביאור מ"ס בכבודי לא מחיתם וז' ע"פ
ימ"ס אל"כ כי בני דברים חטאו בככות משה ובהכות אהרן וכתורת ה' שאינה
ימן השמים ואל"כ בכבודי לא מחיתם שלא אר"ת אם אתה עושה דין בהם על מ"ס שאתרה
יהיה חכמה מן השמים ואמרתם אם אתה עושה דין לכן עזרם ולא כפי רש"י על ששתחיים
להם - ולפי הנה יבא הכל על כפון והוא כי כמו שלפי רש"י שפי של מ"ס והאידנא לא נפקי
מאחר שראו שהקפידו ה' כן הוא חכמה ונזכר וכו' ששתחיים להם ועד שלא מכיס
להם ואין עושים דמיון אינסי ונזכר כן הוא חכמה ונזכר וכו' ששתחיים להם וזרקו בהם
חטים על שלא אמרו אם אתה עושה דין בהם על שפירו בתורת ה' לפי מ"ס והאידנא לא
נפקי פירושו ג"כ שחטים על כבוד ה' ואינסי ונזכר וכו' ששתחיים להם ועד שלא נזכרו
בתורת ה' ואמרו והיה אינסי מן השמים ולפי כל מ"ס עד דמתו להולא קאי על אשז וירח
לא על קרח ועדתו ור"ל שחטים אותם ומלאים דמינס על השמש וירח ולכן אר"ת שזרק
לו פיר והוא קאי על ה' כה ונחטים בי טכיות עזו בגבהי מרומים זורק כחטים למרמוק
לזבול על שמש ירח מ"ס אל"כ ימ"ס עד דמתו לזו עקאי על קרח ועד זו והכחות אלה להם
בגהונם ע"י בעלי דמינס וכנעניה והם רכים לכן אר"ת דמתו להו - ופנה ית' אר"ת
הערנו באגדת רכה ככ"מ כי הלא לפירושינו ללא נפקי ה' אר"ת שיעשה דין בקרח ועדתו
על שלא חשולכבוד תורת ה' על ברקך הוא פטועין כן בר"ת בפת המולד שאז הם עומדים
זה תחת זה הם בכחירתם ואינסי חיים ממקומם ולהאיר על הארץ עד שחטים את קרח
ועדתו לכן אז שמש קולם בי האוכה בוצק ומעודים ואומרים משה אר"ת כי בליתם היה
על שאמרו יבואת משה עקר וכל ד"ס מכיס אותם על שאמרו אינסי מן השמים ואינסי
מזכירים כהונת אהרן כי על מה שחטאו וזכרו בהכונת אהרן לא יצטנו שמש ירח

ובבזה יתבאר מ"ס בוקר וידוע ה' את אשר לנו ואת הקדוש ונו' ואת אשר יבחר ינו' ונו'
וכ"כ על מה אמר שאינו מלוטכרך להודיע שהוא שלנו וכמה וידוע ב' יהיה לו
לעשות היום מה שפעם לחבר בו בינו לפניו יבטל דברים כמ"ס ויקהל עליהם קרח כל
יעדה כמ"ס דר"י בדכריו לנשות כל הלילה עד סתפתו בולם וצ"ס מ"ס יתבאר היטב כי
ימה שנתודע על ידו בלית קרח מככות משה היא אמיתית וע"י חזרת שחכונת אהרן
יהיה אמיתית זה היה וכול להודיע באותיות ורננו היה להראות לישראל גם שחכונת
יהיה מן השמים לכן הרמיה זקן עד למחר כי ירב בככותו שיתודע זאת על ידו וזרקו
מזינס

ביאור מאמר שמש ירח עמר ובולח

מצוי בשמש וירח שעת המולד והוא בהעיקר כגמרא הנו' מאין למד רבא שטענו אס אתה עושה דין לב' ע כנא דלמא באמת טענו אס אתה עושה דין לכבוד תורתך כנא ועכ'ת פלמר מת' לאור הניך דהלכו משמע שקורס הכלועה זרקו חזים בשמש ירח והיה ק' לרבא למה באמת לא תילא רבונס תקף להכלוע קרמ ועדתו והיו הולכים כלי דזיקת חזים כמנהגם בכל עת המולד ועכ'ת שמה שזרקו בהם חזים היה על שאמרו אס אתה עושה דין לב' ע ולא השו על כבוד תורתה ולכך אף שעשו אחר כך רבונס זרקו בהם תמלה חזים להראות שפלא כהונן עשו . והנה כלימוד רבא מן הפסוק בן למדו דור המדבר דור דעה ע'פ מעשה שראו תמלה לקוי חמה ימונה מאמר לקיים כי עומדים ואינם זזים מתקומם ערך זמן רב והיה לפנייהם שיעמדו כך עד יעשה דין בקרמ אחר כך ראו ע' דכרים תמוהים שתמלה זרקו בהם חזים ואחר כך ככלעו קרמ ועדתו והיה ק' להם הלא חמה שכלעו וא' מוכח שיפה עשו שמש וירח שעמדו כגלגלס אס בן למה זרקו בהם חזים ויתדעו הדבר שהוא על שלא אמרו אס אתה עושה דין כשכול כבוד תורתך א'כ מזה מוכח שהתורה היא מן השמים וה' (בוקר) ד'ל מן המעשה פיהיה כבוקר ויודע ה' את אשר לו) ד'ל שהתורה היא מן השמים הפך מאמרסם (וא' הקדום (הקריב אליו) וזו שכבואתו היא אמיתית כי כוס הדור גם הם בתמלה כמ' שא' לקחת אתה המלכות וכו' והוא על ידו הכלועה (וא' אשר יבחר בו יקריב אליו) והוא שכהונת אהרן אמיתי והוא על ידו המחנות ככ' ביאור ב' גמרות האלה . הא' הלא לפי זה יהיו דכרי דע' סותרים זא' כירס' מפרש מ' עדר רמתי להו האי על שמש וירח אס כן אידך והיה כוונת רס' כמ' כל פלגים ווס הוא כל ר'ח זסוא על שמכין קרמ ועדת וכל ד'ח כעת המולד כמ' ויבואר הדבר ע'פ מ'ס כספר שלמלת הקבלה זל' עכל ההדושים ופירושים שהיה רס' מוכח ושומע מאמרים או משכלו היה כותב על הקונטרסים ולכן קראוהו בעלי התוספות פי' בקונטרסים ולפ' ז' מ'ס כל ל' ווס כל ר'ח ימלא כתוב כן וזה היה כוונתם כמ' והוא בעזהו פירוש אמיתי וברור זמ' רס' בשלק עד דמחו להו הוא לשמש וירח פי' כן משכלו ככ' .

קצת ראשי תיבות הנמצאים בספר הזה

ב'נ' בד נט ב'מ'ק במאי קמ'לני גו'ר נוד דין ג'ז'ס זס . דע'ח דעת חכמה דר'ח ררך 'חכמה ובנא'ח וזס נכא אל הביאור . וילד ויס לרקדק . ר'ק' קפונת וצ' בוניך ביאור ז'ח פ'והי קדש ז'ש וזס שאמר חס'ל תמד לאברהם . ישג' וס כולין ית' ית'כאר ב'ג' סקן גדול בה'ג' כי האי נווכא . כמ'פ כמה פעמים . מה' צ' מראות הסכואות . נש'ח נשמת חיים נש'א נשמת אדם ס'ב' סולת כלולס עכ'ת על כרתך תת'רן ע'זא על זה אמר קנ'ח קנ'ס חכמה ר'ח ראשית חכמה רמ'א רבי משה אלסין . רומ'א הויתמות אל ר'פ' רב פכנים . שה' שער היראה שת'ע שער העכורה ש'ש פערי סבת ת'ח תלמיד תב'ס ת'ח מני תו'ם תורת משה . עו'ר' תוקן דכרינו של'ה פני לוחות הכרית . נש'י נשמה ית' ירה ש'ב' פערי בונס .

תם ונשלם שבח לאל בורא עולמו

דרוש הראשון בפרשת בראשית צג

אלה הם קצת דרושים שבירכנו אוכל מתוך האוכל מחיבורינו ס' קנ'ס חכמה כמ'ס מזה רכ'א ע'א גס לפי מ'ס כ'ס' הוכח בהקדמה דף ע'א זל' מי שגיל לו הק' כה דבר ואינו כותבה ויכול לכתוב ה'ז נוזל מי שגילה לו וכו' אשר ע'כ' כאשר עלה כויד להדפיס מעט דרושים הלא אמרתי לקיים מ'ס אל תמנע טוב מכעלו . ולכות בה' את הרבים ולא להיות מוכס כר' ו' אף שא' ח' לתפוס המרובה אין דבין אספר מאחי אספר ותפסת מופט תפסת .

בגמרא

מלק דף קא ת'ר'ג' כאו כעלילה לפני הק'בה (שאמרו דברים על נכוח שאין להם תשובה) אלו הן קין עשו מכסה קין דכתיב גדול עוני מכסוא אמר לפניו רכס'ע כלום גדול עוני מק' רבוא שעתידין לחטוא לפניך ואתה סולה להם ובעין ישראל הנורסא לכ'ד' אתה מושל כלום גדול עוני מעונאי וכ'כ מה היה הק'ו . לבאר זאת נקדים לכאר מ'ס במד' לכן כל הורג קין ר' כחמיה אומר לא כדונס על רכחנים דינו על קין שלא היה לו ממי ללמוד מאין ואילך כל הורג קין יהרג . וכ'כ למ'ס לא היה לו ממי ללמוד הלא ידע שכשמה אדה' על ז' מכות כ'כ וכתובס על הרביעה ועכ'ת שהפי' הוא שהיה סבור שמ'ס ויזוה' על האדם הוא עליו לבד ולא על יוצאי חלציו וז'ס מכאן ואילך ר'ל כאשר יראו עונס קין שהיה נע וכד' בארץ אז ידעו שהכזיו היה גס על יוצאי חלציו לכן כל הורג קין יהרג ר'ל אכ'ל ההורג איס אחר שיהרג כדון הרונח כי היה לו ללמוד מגרונסו קין שהכזיו היה גס על יוצאי ירכו ואפי' הורג קין ירעה לכסור עכמו כי הוא היה חייב מיתה על שהרג אחיו אע'פ' כן יהרג הרונח כי לא כדונס על רכחנים וכו' . העולה מזה מה שנספר קין כי היה אומר מותר להרוג כי הכזיו לא היה רק על אד'הר לבד זה א' הוא הזכות שהיה לישראל במש'א עגל כמ'ס במד' שאמ'משה רב'ע'ס כך אמרתי בפניו אכזי'ס' להיך לביכ'ס לא נאמר לי אמרת שמה להם אמרת וכו' ור'ל אע'פ' שהכזיו היה על כל ישראל סס ויכולין לו' שאנחנו היינו סבורים שרק לי אמרת וכו' אמנם משום שלקין היה לו יתר'ן שא'ת זכות מלישראל לכן כא' כטע'כ' כזכות . לפטור עכמו גס מגלגל'מ'ס בעזרת ה'א' זת'ס . בהקדים גמ' מכות דף ז' ת'ד' כסגנס פרט לאומר מותר א'ל אביו אומר מותר אכנס הוא אמר רבא שאני אומר אומר מותר קדוב למויד הוא . ובתוספת פרט לאו'מוק' דכזי חלב ושכ'ת בשכיהס כתיב סגנה ומייב כאומר מותר בתיכוס סגסבס לבין הגוים ו'ל' דשאני הכ'א דכתיב סגנה יתירה למעוטי אומר מותר העולה מזה סברתימה פטור בא'ומ אליב'א דכ'ע' הוא על דכתיב ביה ס'פ' כסגנה מש'א'כ' בשאר חטאים אינו פטור באו'מ רק לאביו דס'ל' אנוס הוא ולא לרבא וזה היה טענה כזכות של קין לכ'ד' אתה תמחול כטענת או'מ אע'פ' שמש'א פלגס הוא ע'א ולא כתיב ביה כ'פ' סגנה ואינו פטור רק לאביו ולא לרבא ולני מש'א פלי רנחה דכתיב ביה כ'פ' סגנה ופטור אכזי' בין לאביו בין לרבא אי אתה מוחל ותפטרכי מגלות .

ויאמר ה' לו ר'ל האמת כדכריך כן ונכ' קכ' דף י' ביארנו עפ' מ'ס אה' הן הוא שפטור אתה אף מגלות גרשת אותי המשך כל הפסוק . כ'טענה נכמת אף אס לא אעניס אותך והיו הבריות סבורים שמה שכתבתוך הוא מפני שהכזיו היה רק לאדם לבד ולא לדורות שאחריו והיו גס הם אומרי' מותר ומי שירעה יקים על חכירו ויהרגוהו ולא ינע' לו סוס עונס כי נאמר אז'מ' אכזי' מש'א'כ' כסאעכוס אותך כנלות וכירו וידעו כללושבי תכל' שהכזיו היה גס על הדורות שאחריו ומה שלא העכפתוך בהרג הוא כי יש לך טענת א'מ' ולהס לא יציה טענת או'מ' כי יראו שהעכשתיך וז'ס לכן ר'ל מקום שהעכשתיך

עתה ר' ואמר הוי כונס ביתו בלא דקדשא בכל אחר דאשתכח ביה דק כל רומין וכל מויקו עלמא ערקין ולא אשתכחין קמיה ומאן דמקדים ונטיל אחר אחר כיה א רוס מסאבא כטיל אחר שמא קדושא לא פריח כיה דבא לחי אתרוה ואי כיה קדישא נטיל אחר מקדמא דלא כל רומין וכל מויקין רעלמא לא וכלין לאתחואבכי שמא קדישא לא פריח באחר מסאבא וקדקדיש עוד מה שידוע שלפניו אין הפרחת הסכינה על הארץ במקדש או במסכן כי אם תחלה על הדקיקים ואח"כ על המסכן כמ"ס ועשו לי מקדש ומסכתי כתוכו לא כאמר אלף בתוכם והנה ענין זה היה תכף אחר דור הפלגה והנה כמו שאז נהר הק"ה לוש' להיות לו לעם כגולה כי הם לב דכל העמים כמו כן במד' לה' שהיה לבא דכל עלמא כמ"ס זוהר פתח ולא היתה שכינה לבנו עד דור רביעי ולפי שמה הגיע לבנענים ואם היו הם באים לפס קודם בא אברהם היה רוס מסאבא מקדים ונטיל אחר ואו לא היה אפשר להיות פס הפרחת סכינה לעולם ע"כ גוה לאברהם לילך לפס קודם בא כנענים לפס ויתראה הק"ה אליו פס ואז יהיה הקדושה נטיל אחר מקדמת דגו' ואז אף שאח"כ ובאו הכנענים לפס עם ע"א שלהם לא יכלו לשמא אתה ומה הטעם מנע הק"ה הלוכה תרח לה' שהיה אז עדין ע"א יבקי גטיב עבורה והיה כמ"א מקדים ונטיל אחר וזה יהיה באור הכתוב במ"ס לך לך ר"ל לארץ השכינה לך אל הארץ אשר אראך כפי' דמ"מ בי פס תזכה שאראה אליך משא"כ עד כה היה הדיבור אליו בלא מראה וא"ת מה יבא לבנו כזה פ"א ואע"פ לבנו גדול ובמדרש להיות גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו והוא המראת סכינה משא"כ אם הכנענים יקדימו לבא אז הם ט"א זקדים ונטיל אחר ואז לא יהיה המראת סכינה

דבזוה יתבאר למ"ס והכנעני אז בארץ וירא ה' אל אברהם וגו' ופי' רש"י היה הולך וכונס א"י מזרעו של טב וכו' והמשמעות שעדין לא כנס משא"כ אם היה כבר כנס לא היה זוכה למראה זו והוא כי הקט"א היה מקדים ונטיל אחר גם אם לא היה כנעני הולך וכונס לא אומה אחרת ע"א כשהיה קן לא היו משמאין הארץ בע"א שלהם אף והכנעני שהם מקולקלים כמעשיהם ובקניאום כטיב עבודתה היה הולך וכונס עדין לא כנס לכן וירא ה' אל אברהם ואז הסכינה הקדימה ונטיל אחר ואז ויבן עם מזבח ויקרא בשם ה' כמ"ס כזוהר דכתיב לאברהם בפומיה לפמא קדישא ואם לו קום התהלך בארץ לארבה ולרשעה והוא כי ע"ה הליכותו והסכינה היה שורה עליו הקדימה הקדושה להיות תחלה על הארץ קודם שיבאו הכנענים לתוכה וע"כ ית' למה גילגל הק"ה להוות רעב בארץ ויילך אברהם למצרים ושתלקח שרה לבית פרעה וכתו' מ כתן טעם לזה כי מה שנבאלו ממזרים והיה על טלא היו שטופי זמה ובמדרש בזכות שרה שגדלה פגמה מן הערוה גדרו האכזבים את עממן מן הערוות לכן סיבב הק"ה שתלקח שרה לבית פרעה שפ"ו יגדרו הגמלים עממן זהו תוד' אף כריך ליתן טעם למה על שכל אלה גדרו עממן מן הערוות גדרו כל ישראל את עממן וע"פ מ"ס כיחא בהקדים מ"ס תר"מ פרשת וישעיהו וישראל בנטון היה ראיתא בדכ"א שנטללקתמה שרה לבית פרעה כתב לה גוטן ככתבתה ולכן שרתה פס הקדושה ויוסף ויעקב היו פס מרכס ליה והסכינה היתה שומרת ישראל שלא יעזאו עממן ח"ו בזימה זהו תוד' רובוה ית' המדרש כי מה שגדרת ישראל עממן מן הערוות היה מוסס שהסכינה היה שומרת אותם ולא ח"ו לא היו יוסף ושרה בודרין עממן לא היה הסכינה שורה פס אף שהיה גוטן כתובת שרה כי אם היו כס ח"ו בעמאיים היה כמ"א מקדים ונטיל אחר ואז הו' ישראל ח"ו פרוכים בערוות ולא היה להם

זכות לסגולת ח"ו וזוהו כתבאר טע"כ גילגל הק"ה וסיבב לאברהם ושרה שיהיו פס תחלה ושתלקח לבית פרעה ויש לומר שא"ל היו מצרים וסבבים עדין בנטון כי זה היה תכף אחר דור הפלגה וזוהו לו לאברהם לילך לפס וכאמר בלקחה פרת לפרעה היתה הסכינה מקדים ונטיל אחר בנטון ואז אף שאח"כ המצרים שהם מקולקלים כמעשיהם כמו הכנענים ובאו לפס לא היה שורה פס הסט"א כי הסכינה כבר הקדימה

דבזוה ות' מ"ס בפ' נעמי הבתים כי תבאו א' ארץ כנען אשר אני מותן לכם לחמוה ונתתו כנען פרשת וגו' וכו' לחמו ענין הזכיר כהן שא"ל הוא ירושקינו וכו' כי מה שהיה בתנות הבית הוא כי כנען היה סיומן שנכנה לפס ע"א ולא היה רחמי להשראת סכינה בו ויהיה ק' למה לא אשר לבנו גם המקום אשר עמד עליו אותן הבית וכן במס' הפסוקים העובדים ואת ההרים ואת הגבעות הן מותרים ומה שעליהם חכורים שנאמר אלהיהם על ההרים ולא יהיה להם שיהיה ע"כ למה הוא כן וע"פ מ"ס נוחא והוא כי אף שעבדו לפס ועשו אותם ע"א לא היה כפ' א' שורה עליהם כי כבר נתקדש הארץ ע"י אלהים כמ"ס והסכינה קדמה ונטלה אחר ואז כי תבאו אל ארץ כנען אשר אני מותן לכם לחמוה כי לאברהם ניתנה הארץ כמ"ס קום התהלך בארץ וגו' כי לך אתננה וע"י הקדימה הקדושה לפרות בה לכן וכתתי ננע כבית וגו' ר"ל שיהא איסור כנענים ויהיה רק כביתם ולא כאמר המקום שהיה הבית שומר עליו

ולבאר הערה זו בדרך אחר כעיר עוד בפסוקים האלה ל' לחמו ענין הזכיר שהוא ארץ כנען ב' למ"ס וכתתי ננע וגו' מה היא המתנה ואילו דיעותא היה אם לא היה מראה הכנען בבית ג' מ"ס כמסנה ירושלים ומ"ל אינם משמאיים כנענים דכתי לחמוה כנס ירושלים על טלא בלקחה לפסטים ובמדרש דאף בעבר הירדן לא היו כונסין כנענים שנאמר אל הארץ המיוחדת וכו' למה מיעט הכתוב ב' אלה

לבאר זאת נבאר תחלה למה היו שלשה חלוקי' אלה כנעני בתים והוא אם נראה רק פעם א' הננע היה טמא רק שכמה ימים ולא ח"ו רק קליפת הקוד כמ"ס במסנה הכנה בראשון והלך לו קולפו והוא שהור' והטעם כר"ס בשם ת"כ מדכתוב כי כהפא הכנען דמשמע שאין עהדת הבית אלא ברפוי דהיינו שהוקנה והוטת' ואם פשה הננע היה כריך מליפת אכזבים ואם חזר ופדח ח"ו כריך כתיבת כל הבית ב' למ"ס וחלבו את האכזבים וכילקוט בשם ית"ו אין מליצה מפנות מ"ב אבני' ג' למה בחלוקם א' כתיב וזכה הננע בקירות הבית יל' רכוס זאח"כ ומראהו פל מן הקור ל' יחוד ובחליפת אכזבים כתיב וזכה פשה הננע בקירת הבית ולא כתיב ל' יחיד קדיש בלקוחם ג' לא הזכיר לחלפון קירות ולא לטון קיר

אבל קרא כתוב ואלו את האבנים ועפר אחר יקח ועל את הבית בנין דיתעבר דוח
מסאבא ויתפני ויתקדש השתא כד לקדמין ושתכחו ישראל בקדושה וכדוירא קדישא למסרי
בניהו פכיתא . ובגין כך קודשא כ"ה חס עליוהו דישראל דאזינו לא ידעו מלה בכל
אינון בתים והוא אחר אתון לא ידעון אלא ודענא נאחשומא לון גנע דער כבודא הוי
גנע אחרת תקיפא דיתון ליה ויעבר ליה מן עלמא וכדון וכתן את הבית את אבניו ואת
עצו וקפ המאמר הוא וכד כותא הוה נתין הוה אשתכח ממונא למבני ליה ולמליא
ביתא בגין דלא ופטעה על ביתיה ופרון כדמרא קדישא .

ויל' ד במאמר הזה א' למ' ככענים פלמי' לע' א' כינוי ה' ל' סתם ככענים הו' בנין בנין
לפרטופיהו . ב' לאינו ענין א' וכד שראן למבני מה יכאל לנו כזה אם מוכרין
בתחלת הכנין או בסופו . ג' שתחיל בלפון מעמונים כמ' א' אי עוברא דא' לאשתכח
מעמונים וקיים בל' ממון כמ' א' וכד כותא הוה נתין הוה אשתכח ממונא .
והתבאר זאת ע' פ' משנה פ' כל הנלמים שלמה כתיב הם ביה עבנו מתחלה לע' א'
(שתחלת בנינו לע' א' והיו עובדיה את הבית עמנו) ה' אסור (ואם בני
כנאו אסור פד שיכטלנו שיתון ממנו קצת ואם של ישראל הוה אסור עלמית אכניו עכיו
ועברו דכל הבית הו' ע' א') קיידו וכיידו לע' א' ומידם נוטל מה שחידם הכנים לתוכה
ע' א' והנראה ה' מותר .

ובזה נתבאר המאמר כינוס הוא מחדש על דברי משלה וזלכן כאשר נתן טעם למה
נתן הבית ואכניו ועפריו היו אכורין בהנאה הוכרח להודיע הטעם משום שהוא
כנוי מתחלה לע' א' ואם וכד שראן למבני משא"כ אם לא היה תחלה בנינו לע' א' לא היה
צריך לנתנו כולו . ואם ככענים פלמי' ע' א' כינוהו והוא על פי מ' חולין דף ז' עכ"ס
שבח' ל' ע' א' כההרהרין ואף להם אלא מנהב אבותיהם כידיהם . ורובה לומר אם
היה מביאם לארץ אחרת אז אף שהיו בונים לשם ע' א' לא היו הבתים אכוריהם בהנאה
דהוה רק מנהב אבותיהם כידיהם אך משום שהביאם לכנען והם ע' א' ובנון לפרטופיהו
ולגועול יהו רובה לומר שהכנין עמנו יהיה ע' א' שלהם לכן ונתן את הבית וגו' . ומה
הטעם קיים בל' ממון כי כאשר עדין לא ידענו שנתוכת הבתים משם אסור ע' א' רק
למנא אונדות ואז היה מותר ליקח מה שיימא באותו אור כסף או כלים וממון לכן באותה
ה' א' אמר ל' מעמונים אך כאשר אמר שטעם הכניסה הוא משום שבית עמנו הוא
ע' א' אז כאשר מנא בתוכו אינו אומר לא היה רשאי ליקח אותה כמ' א' לא תחמוד כסף
וזכ אשר עליהם ולקחת לך אלא אם כן מנא בתוכו מעות . כמ' א' משנה פ' דף
כ"א מנא כראשו של ע' א' מעות וכל דבר שאין כיוצא בו קרב ע' א' המנבה הרי לו מותרין
ואם וכד כותא הוה נתין הוה אשתכח ממונא וכו' .

ולבא אל הכיבוד נקדים מ' א' רש' פ' כמסנא קיידו וכיידו לע' א' (שהיה בית בניו
לרירת אדם והקנהו לע' א' וטחו בקיר ועשה צורין לע' א') נוטל מה שחידם
(והוה חידום אסור בהנאה לעולם אבל הבית מותר אפי' הית' של ישראל משומר)
ע' א' שם דף מ' א' אכנים הם אכן שמנבה מתחלה לבימוס ה' אסורה קיידו וכיידו
לשם ע' א' נוטל מה שקיידו וכיידו ומותר (האכן שלא כעשה ע' א' לא הקידום)
העמיד עליה ע' א' וקילקא ה' מותרת .

ובגמרא א"ר חמי והוא פסייד וכייד בגומה סל' אכן (שמקק בה גורה ככרול אבל קייד וכייד
עלה ע' א' טוח מותרת בלא כיוול) והא אכן דומיא רבית תנון כיתלאו בגופיה
הוא (דסייד וכייד ע"ה אינו . עעשה ע"ה חקיקה אלא טח על הבתל) בית כמי איכא כינוי
אורכי (בון לכינה ללבונה וזהו ליה בגופיה) מילא פסיקין דשייפה הדר שייפה (כלומר
מתניתן קייד וכייד סתמא קתניו גמ' לא משתמע כמי דאזי הוה בית טיע מתחלה קודם אסור
ו הדר אפי' ופעו' לשם ע' א' וקתני נוטל דלא סני בלא כטולת חידום : א' כי איתמר דרבי אמי
ל ענין פיסור איתמר (ולא לענין תחלת אסור למימרא דלא כותב אלא אס' כן : סייד בגופי'
אלא דאזי בלא בגופיה כמי אסור ורבי אמי איכסול קאניו' ק') ואף על גב דקייד וכייד בגופיה
אל אכן כי נוטל מה שחידם שפיר דמימסו דתימא כון פסייד וכייד בגופיה אל אכן כאזן
שמכסה מתחלה לע' א' ויתקב' כולה קמ"ל (דלא מייל סס ע' א' אלא אחרים) ובתבר
ההתוספות והוא פסייד וכייד בגופיה אל אכן אומר ר' כי לאו דוקא נוטל מה שחידם ותו לא
דא"כ אפי' לא קייד בגופיה אל אכן כמי נוטל מה שחידם אלא בוקב כל האכן מעבר אל
עבר כנגד חידום ונוטל .

בלל הפולה שיש חילוק בין סייד וכייד והנה דבריו תוספות האלה הם יתמוהם
בגופו של אכן ובין סייד וכייד על ובתוספות מהרמ"א סי' ק"ד מחולק
האכן ולפי מ' א' בגמ' אכן דומיא דבית תקן בביאורו עם החכמים בנו של מהר"י כן לכ נכס'
א' כנס בבית ים חילוק בין סייד וכייד כינוי קמ"ל דף ז' דרוס פ' א' אחרים פ' ה' דבריהם
אורכי ובין סייד הפני אשר ע"ב הראשון אשר והם דברים כפשוטם וברורים .

אם הוא בינו אורכי : שהוה דומה לסייד וכייד בגופיה : של אכן שפס בוקב : כל האכן מעבר אל
יתכררין הוא בסייד וכייד בינו אורכי דנוקב כל הכותל מעבר אל עבר .
ולפי ג' מלוקים הם כאסור ע' א' והוא בית שכנו מתחלה לע' א' כולו אסור . קיידו וכיידו
כמי הראשון לע' א' והוא בינו אורכי ואז בוקב הכותל מעבר לעבר ונוטל האכנים
שהחקיקה הם . ומותר הבית וכיידו וכיידו כפיית הכל א"כ לנקוב הכותל מעבר אל עבר רק
ליוטל השיח העליון ומותר הבית .

ע' פ' כל אלה ית' כל אשר ערנו כי כאשר רצה הק' בה לטהר הבתים משומא ע' א' הראש
ו הנגע לפי ענין ע' א' שהיה כאותו הבית ואם הו' רק טוח הפני לשם ע' א' אזי כאותו
הבית הים מתראה הנגערק פעם אחת גהום הבית שח' ו' ימים וקולף השיח כדון נוטל
מה שחידם וכמ' א' הבה כראשון והולך לו קילפנו והוא סייד .

אם הוה עיח הראשון לשם ע' א' הוה בינו אורכי דאז בריך ליעול האכנים מעבר אל
עבר או הוה הנגע מתראה פעם שנית אחר ההסגר הראשון וזה היה הקימן שלא
די בקליפת טוח העליון רק היה צריך לחלופת אכנים מעבר לעבר כמ' א' כתו"כ וחלמי האכנים
מלמד שפניהם חולטין ושניהם קובצין מכאן א' אוי לרשע אוי לשכנו . וכן כמסנה בגמ' .
פ' י"ב . וע' ב' אחר שאמר וחלמי האכנים ואת הבית יקניע א' הכתוב והמלכו איתן אל
מקום שח' א' ג' ופסכואת העבר וגו' והוא כמו שפירש' דמי בקייד וכייד שהידום פנוטל
אסור בהנאה לעולם .

ואם היה אותו הבית תחלת בנינו לשם ע' א' דאז כל הבית אסור בהנאה כמ' א'
במשנה או הראה הק' בה קימן טומאה בשלישית וחזר ופדה הנגע אחר החליבה
וכזה ידע שהן שכנו מתחלה לשם ע' א' ואם בזהר וכד שראן למבני לכן בפיגמון

זה צוה לכתוב כל הכות ולהוציא עניו ואכזריו ועשרו מחוץ לפיר אל מקום שמה במשנה
דף מ"ג בית של פ"א שפסל (שהבית עמנו כעבד) אסור לבנותו ואכזריו ועניו ועפרו
וממזין כשרץ. וזש בתו"כ רבי שמעאל אומר וחלפו את האכזרים חין חלופה פחות
ונשני אכזרים. ולדרכיו הוא כי דין חלופה אכזרים לא שייך אלא אם היה סקוד הראשון
לשם ע"א והוא סקוד שבין אורכי אס כן לא שייך לומר חלופה באבן ח' אלא לכל הפחות
בסתו אכזרים. וטורה הטעם ח' בחלוקה הסמית ל' קירות ובחלוקה ט"א קיר וקירות
כי ח' קם בתו"כ מנין אשילו בראה על אבן אחת (ושי' הרחבם פ"ב כנגעים שהוא לטמא
מה שכתוב מש"כ לענין חלופה בריך שני אכזרים) ת"ל ומדאיתן פסל מן סקוד ואשילו על
אבן אחת. ואם קיר שי' אשילו אבן אחת אם כן מ"ס קירות שי' הדנה אכזרים וכן אם
המשמעות כתורת כהנים והנה החלוקה ראשונה שהוא מירי בשיח הסמי כשיענה והדר
שיענה ולא נכנס אגרו העומ בזני אורכי ולכן ח"כ קליפה וכדון זה חין חלוקה בין אם
היה שיש השני ע"ב אבן אחת או על הרבה אכזרים לכן אמר הכתוב שם ל' אבן קירות ולסוף
קיר רנה לומר בין ששים הנגע על אבן אחת או הרבה אכזרים לעולם ח"כ אלא קליפה כי
לא נכנס בזני אורכי. מש"כ בחלוקה השנייה שברוך חלופה אכזרים שזה אינו שייך
באבן אחת לכן א' שם והנה פסל הנגע בקירות הבית שהוא לסוף דכיס דאין חלופה
פחות מב' אכזרים שייך לומר שנכנס בזני אורכי וז' לפי שמה ר"ל שנכנס בתוך קירות
הבית ר"ל כפנים בין לבניה ללכניה. ובחלוקה ה' שהבית כני לשם ע"א וברוך
בתוכה לא סוכר לא קיר ולא לסוף קירות רק מור וערוב בבית כרעת ממזרת בבית
דנה לומר שהוא ענין שנכנס כולו לשם ע"א שבראה רק על מקום אחת כולו כריך בתוכה
במ"ס בתו"כ כתיבה כותץ את אכזרים שיש בהם הנגע ואת האכזרים שאין בהם הנגע
בחלופה אינו חולץ אלא האכזרים שיש בהם הנגע. וזכרון בחלוקה הראשונה
ושהנגע מראה איסור או על אבן אחת או הרבה וכן אותן שהיה בהם הנגע הזכיר לסוף
קירות וקיר מה שאין כאן האיסור כל הבית הזכיר רק לסוף בית להוציא סמומאת ע"א
בכל הבית. ועפ"ז נכא גם לישוב הערות הראשונות והוא בהעיר הערה ח' על כל
דבריו אלה וכי טובה יתבאר כל אשר הערנו והוא הקושיא דבמרא פ' ר' שמעאל דף כ"ב ע"ב
מה דאמר רמב"ם ואשריהם תשרפון באש וז' מכדו ירושה היא לשם מאכותיהם ואין אדם
אוסר דבר שאינו שלו (מכדו הארץ וכל המתחבר לה ירושה היא מאכותיהם שהרי לאברהם
כאמר כי לא אתננה וגוים שכאו אחר כך לא יכלו לאוסרן בהשתחוואה) ואי משום הכך
דמעיקרא (קודם שניתנה לאברהם ולא ידעין הי מיכהו כביטולא בעלמא סגני להו
(רע"א של עכו"ס כביטול סגני לה וקו"ל לקמן במשנה גוי מבטל ע"א שלו ושל חבורו ע"כ
ח"כ ליכפיהו לעכו"ס וליבטליהו כדון שאר ע"א שמושל ביטול בה ובמשמיה).

ההם היו עובדים הכתים ההם בשעת העגל היו אז פלגמי ישראל ונעשו הכתים ע"א של
ישראל ולכן נאכזרו כ"א וח' לפי דינו הראוי לקליפה ולחלופה ולנתיבה. וזוה באכזר אל הטעם
למה לא היה נהנה איסור כנגעים בח"ל ועבר הירדן וירושלים. בח"ל הטעם ח' חף אם היו
בונים לשם ע"א הם לא היו פקושים כטוב עבודתה ורק מעשה אבותיהם בודיה ואין יכולים
לאחרם ע"י עבודתם צ"ב וחף אם היו בקיאים ח"ל ע"א של עכו"ס וכביטולא בעלמא סגני
ע"י עכו"ס. והוא הטעם שלא היו כוהנים בעבר הירדן שהוא גם כן לא היתה ירושה
מאבותינו כמ"ס זאת הארץ אשר תפול לכם לנחלת היא ח' ולא עבר הירדן. וזוה גם כן
הטעם שלא היה בוסג בירושלים כי גם ירושלים לא היה ירושתנו כמ"ס יהושע ט"ו (ואת
היבוכי יושפי ירושלים לא יכלו בני יהודה להורגם וישב היבוכי את בני יהודה
כירושלים עד היום הזה) ואיתא במדרש סכרת ח"א ע"ה ברית עמהם שאין זרענו נורם אותם
מעיר יבוכי. וזוה הטעם הוכרח דוד לקנות בדמים גודן ארכון היבוכי לכנות עליו
בית המקדש ולפ"ז חף אם היה איוו בית כבנה בירושלים לשם ע"א היה די כביטול כביבאיתו
שעם שעבדו העכוס לאותו הבית כעת שעבדו ישראל העגל לא היה שייך לומר שליחותו
דידהו קעברו ח"ל ע"א של ישראל לכן חף אם במזא סימן טומאה לא באמר הבית כלל וכלל.
ובזוה יתבאר מ"ס ונתתי לעון מתנה כי שם פרוך בגמרא ואומא כל דבהדי עגל
ביתקרי מחאן ואילך כומתרי (אותן האפרות שהיו באותן הזמן ואסרו לפלחיותיהו הוה
עבדי מחאן ואילך שחזרו ישראל בתשובה לא פליחותיהו הוה) מאן מוכח (ומי יודע איז
היתה באומה שעה ואיוו כעבדה אחרי כן) כ"ה שהאפרות הם כולם אפודים מספק ואם
איסור נגעו הבתים הוא משום שנגעו לשם ע"א היה ראוי לכל הבתים יהיו אפודים בהכאה
מספק כי מאן מוכח איוו ככמו לשם ע"א ואיוו שלא לשם ע"א ואיוו ככמו אחר טעמי ישראל
תשובה ואיוו היו ככנס מקודם העגל ששייך לומר שליחותיהו עבדי ואיוו על יד בכין
ואיוו ע"י שוח הא ואיוו ג"י עיח השני והוה חסד ומתנה טעם הק"ב בה טע"ה הנגע היו יודעים
איוו בית מותר ואיוו אסור כולו או קצתו. וזש כזוהר ובב"כ קב"ה חם עליהו דומרל
דאיוון לא ידעון מלה בכל איוון בתים והוא אמר אתון לא ידעתון אנה ידענא וארשימא
לכון. ולדרכיו הרחמנות הוא דאם לא היה מודיעם ע"כ נגעים היו כל הבתים אסורין
בהכאה והמתנה היא שאותן שלא כראו בהם הנגע יהיו מותרים. וזה והיה ביאור המשך
הפסוקים (כי תבאו אל ארץ כנען אשר איני כותן לכם לאחווה ונתתי בגב בבית ארץ
אחוותכם) והוא פקודם שא"ל בפ' חלוקה איסור הבתים הנגע הראוי לחלופה לקליפה
לכתיבה אמר תחלה הטעם ח' שהוא ארץ כנען ויודעים כטוב העבודה וה' שהיא ירושתנו
מש"כ אלו היונו באים לארץ אחרת חף שהיא ירושתנו לא היו הבתים אסורים חף שכמו
או סיידוס וכידוס לשם ע"א כי טע"א בטורה שם וכן אלו לא היו ירושתנו אז חף שהיא
ארץ כנען ויודעים כטוב עבודתה לא היו הבתים אסורים דה"ל ע"א של עכו"ס וכביטול
בגוי אך משום שהיא ארץ כנען וגם אחווה והיא ראוי לאסור כל הבתים מספק ע"כ ונתתי
נגע שיהיה זאת ממני למתנה שתדעו על ידי הנגע איוו אסור ואז אותן שאין נגע בהם
מותרים. ועל אשר הקרים הטעם של איסור הנגע ח' אחר כך בבית ארץ אחוותכם פרט
לח"ל ועבר הירדן וירושלים.

וישטום עשו את יעקב וכו' יקרכו ימיו אבל ואהרנה את יעקב אחי וגו' ונרדף
בואור וכו' כפול שיהרוב אותו יומורו אליו הכרכות ואין תלוי הריגתו
במיתת אביו • לבאר זאת נקדמו מר"ם ונבא מבאר שבע דברי יודן ורבי הונא רבי יודן
אמר מבארה של טבועה אמר שלא יעמוד עלי אבימלך ויאמר הטבועה לי כסם שנכפע לי
אין ונמכר משה אני כשמת בני טבועה דורות ור' הונא אמר מבארה של ככול אמר
שלא יעמוד עליו עשו ויערער על הבכורה ויאמר לי כך היות מרמה בי ונכפל את בכורתי
ונמכרתי מאחד אותה טבועה שנאמר הסכפה לי כיום • (וכתב בס' קול יהודה) פירוש
לדברי ר' הונא כנתן תמלה טעם לפסח לאווי ענין אל' יעקב הטבועה לי כיום והוא יפסח
שמכירה היתה דלג' ל' והיון הוא באומר מה שאירש מאבא מכור לך לא אמר כלום דה"ל
מוכר דלג' ל' ולכן היה גרוך לו טבועה דהדון הוא כמכפע לקיים המקח דבריו קיימים
אפילו דלג' ל' ואם זה הוא הטעם לכן הוצרך להדיק בדורו כי כתב הר"ב שהסמ"ע הביאו
דכמכפע לקיים המקח אע"פ שדבריו קיימים ויכול להעיר את טבועתו והדון ביד סימן דכ"ח
כנדר ע"ד תבירו שאין לו התרה אלא מדעת אותו סדר לו וזה היה מוראו של יעקב אחרי
פשיקו קיום מצורת הבכורה לא היה יחשף להיות כי אם ע"י הטבועה יס' למוט
סומחט עשו על המכירה ואם אלהים אכלו יחאל על טבועתו ופניו על כרחו ויתכשל מצורת
הבכורה לכן יצא חסם ואז לא יוכל לישאל על טבועתו שלא צפנו עכ"ל לענינינו •

וקורם אשר נדקק מה ש"ל בדברי ר' הונא ככאר תולה מאי קמפלגי ר' יודן ור' הונא
מבארה דפלגי במה דפלגי כ"ס וכ"ה ב"ס ל' אין שאלה לטבועה וב"ה ס"ל יש
שאלה לטבועה • והנה ר' יודן ס"ל אין שאלה לטבועה ולכן היה מתירא יעקב שלא
יטביעו וא"ת יהיה פסח פתוח להטיר כי לא מרצונו כשבע שיעמוד מזה דעה לכנוי ס"ג
הוא ס"ל אין שאלה לטבועה אף ש"ס פתח לטבועתו • ולכן לא דרשו מיראת עשו שלא
יתיר טבועתו דהלא ס"ל אין שאלה לטבועה • ור' הונא ס"ל יש שאלה לטבועה ולכן דרשו
שהיה ירא שלא יתיר עשו את הטבועה ולא היה מתירא שגא' יטביעו אבימלך דאף אם
יטביעו יוכל להתיר טבועתו דס"ל יש שאלה לטבועה •

ואכן מה ש"ל בדברי ר' הונא הוא כי צנח דריוס דף ס"ה תביא המורה שכתב מחבריו
אין מתירין לו אלא בפניו מ"ה ס"ה א"ר נחמן דכתיב ויאמר ה'אל משה במדון לך שוב
מצרימה כי מתו כל האנשים אל' במדון כדרת לך והתה בדרך במדון וזכורו למי ש' טעמם
הא' מפני השמד ע"י כיון דמכירו יודע שהוא בדר' ממנו אם לא ידע בהתרה יחשדנו שהוא
מולול כדדרים ויהיה חילול השם לכן נרדף להודיעו ולטעם זה כתב הר"ן ז"ל פסק כן בש"ע
יד ס' דכ"ח בהכנדר לפשות איוו טובה למכירו אין מתירין לו אח"כ הודיעו ללאותו סנדר
ימסו חשדא אבל א"ב דעתו ורצונו • ופ"ה ה"ב מפני שבוש כלומר שיתבייש מחבורו
יסדר להנאתו יעכפו דוכה שיתיר לו ולטעם זה כתב הר"ן ז"ל פסק כה"ס א"ע בכנדר
לפשות איוו טובה למכירו דלא סני בהודיע' למוד אלא נרדף גם דעתו ורצונו של סנדר א"ב
ק' מ"ב אם היה יעקב ס"ל שהודיע למוד סני א"כ לא הועיל כלום בכריחתו כי יתור עשו
ואת הטבועה יודיעו ואם ס"ל שרדף דעתו ורצונו של סנדר א"כ לא היה צריך להחמיק כדור
והא' ירצה עשו ל' התיר הטבועה ל' ואכ"ס עמו • ויתבאר זאת בהעיקר ע"ד בדברי ר' הונא
מבאר ע"י שאלה התיר את הטבועה וכמסקנא מאמר שכתב זה ירא שגא' יהרגנו וישלח
שע"ה של יתיר הטבועה שלא יהרגנו ע"ה א' הוא והוא שצנח דף ס"ה היה דכון ע"ה
ללכת

להתורה הטבועה והיה כדעתו שאם לא יטביעו יעקב בהתרה זו אז יהרגנו ואז יוכל להתיר
צ"ל רצונו כי הדון ב"ה ואם מת אותו סנדר על דעתו מתירין כדורו וא"כ רצון ירשוו א"כ
היה הטבועה בסכ"ל טובה טעמה לו והטבועה היא טובה לומר שו' ולפ' טעם כריחתו שלא
יתיר הטבועה ופלא יהרגנו טעם א' הוא •

ולבא אל בואור הפסוקים נעיר עוד הערה אחת והוא אם היה רצון עשו להתיר את
הטבועה למה לא התיר תקף אחר שקבל יעקב הברכות כי אז בתמרט כמ"ס
ויעקבני זה פעמים את בכורתו לקח וגו' • ויתבאר זאת ע"פ מ"ס יד שאין מתירין את
הכנדר עד שיוחל והנה כתבנו בטעם קול יהודה שטבועה זו היתה מה שאירש מאבא מכור לך
אם כן לא היה חלה הטבועה עד אחר מות אביהם ולכן לא היה יכול להתיר תקף כפנתמרט
עד אחרי מות אביו •

וח' יהיה בואור המסך הפסוקים וישטום עשו את יעקב על הכרחה אשרי ברכו אביו
והיה חפצו ורצונו שיוחרו אליו הכרכות ולא מנא דרך לפניו שיופק רצונו אלא כי יוחור
אליו הככורה כי שפע שאמר ינחק עכשו לכוור ברכתו גם כרוך יהיה אם כן הכרכות
תלון בככורה והיה לפניו שמכירת הבכורה שהיא אחרי מות אביהם ה"ל דלג' ל' ואיכה
קיימת אלא אם כן ע"י הטבועה שנכפע לו לקיים המקח והיה רצונו להתיר את הטבועה
ולכשל את המקח אך היה לפניו שאין מתירין את הכנדר עד שיקול והוא אחרי מות אביהם
לכן לא היה עתה יכול לעשות כלום רק וישטום עשו ר"ל כטר שכתב כלכו על הכרחה וגו'
ואמר יקרכו ימיו אבל אביו ואז אתיר הטבועה כי אז יהיה של הטבועה ואוכל להתיר אותה
ואז כאשר יוחור אליו הבכורה ויוחרו גם הכרכות • ואם ואמר יעקב אינו מקיים על התרה
ורצונו דעתו ורצונו של הכנדר אז ואהרנה את יעקב אחי והדק הוא כאם מת הכנדר מתירין
לובה דוא"כ רצונו כמ"ס למעלה ואלה היו דברי עשו כלכו •

וחנה רבקה באשר חשפה כל יום סמא ימות ונחק וע"כ אמרה ויכרך לפני מותו וכן ינחק
חס פן ימות פתאום וע"כ אמר הנה נא זקנתי לא ורשתו ווס מותי ע"כ אמר לו
אם תרצה שיתקיימו הברכות כדרך קום ברה לך ואז אף אם ימות אביך לא יוכל להתיר צ"ל
רצונו וגם לא יוכל לשרוב אותך ואם כן ישארו הברכות בידך • אך אמרה שמה ואמר
יעקב מה אעשה בכריחתי והוא יתיר בלי רצוני ומדיעני ונחמר דל' כמ"ד מפני החוד
וכהודעה למוד סני עכ"ל הנה עשו אחיך מתנחם לך להרנך אחרי מות אביך וק' מה יבא
לו בהריגה זו ועכ"מ כדי שוכל התיר כלי רכין סנדר לכן ועתה כאשר מתנחם לך להרנך
מוכח ס"ל מפני הבושה וצריך גם רצונו ולכן כרח לך משא"כ אליו לא היה מתנחם להרנך
לא היותי אומר לך קום כרח לך • והיות אומר לא אושיל כלום בכריחתי • וזכה נדקו
פניהם וסדון מורא הריגה והתרת הטבועה כי זה תלוי בזה דאם לא יתרצה יעקב בהתרת
יהרגנו ולא הזכיר רב הונא במדרש שיכא מפני מורא הריגה כי ההריגה אינו בהכרח דאם
היה יעקב מתרצה בהתרה אין חשש על ההריגה ולכן א' שלא יעמוד עליו עשו ויערער וכנ'
ונמכרתי מאחד אותה הטבועה מפני מורא שלא יהרגנו וההריגה אינה בהכרח והתרת
הטבועה יהיה בהכרח אם אביהם יושב פה לכן ויצא יעקב •

ועתה ככאר למ"ס ר"ש סדרף אליפז כן עשו במצות אביו אחריו להורגו והסינו ולפי סנדר
אליפז בחיקו של ינחק מסך ידו א"ל מה אעשה לכוני אבא א"ל יעקב טול מה סבורי
והעני חסוכ כמת וכריר בואור למה חור עשו מדעתו הראשונה ורצה להורגו כקוי אביו וגם
כ"ב 25 2 3 כ"ה

צ"ב און יקווים רצון אבנו בזה כמה שיטול מה שצדו. לבאר זאת נקדים מעט
נדדים קודם שאינו נוסף פלוטית שאניה רע אל מת ועשה תשובה פותחין לו ובגמ' מת
והא כולד הוא ומתחן הגמרא דאל כבר מת וכבר עשה תשובה דה' ל' כדר טעות וס'
בירושלמי למד מ' ד' ח' התרה ולמד מ' ד' התרה ש"ס סריך ועזו ככא אל הביאור והוא
הי כאשר ראה עמו שלא נרקס מחשבתו ביהלך יסבב והרמיק נדוד ואז אף אם ימות
יבחק לא יוכל להתיר הסכופה כי לא יוכל להרוג אותו אז כחד לו דרך אחרת לכטל הסכופה
והמכירה והנה להורגו קול' מות אביהם כתי' שכאשר ימות אביהם ויכא העת שראוי להסכופה
לחול יהיה למסרע הסכופה בטעות דה' ל' מת קודם שנגר' ולמד מ' ד' אפי' התרה אין צריך
ובלזמן שהיה יושב עמו לא רצה להורגו כי אמר פן יתרצה בהתרה ולא אנטרך להורגו
אך עתה היה לו בהכרח לילך כדרך הזה להורגו בחיי אביו כזכר לעיל שזה היה דעת עמו
שרצה להורגו סמי אביו. ועתה כריכין אנו לבאר מה היה דברי ויקב שאל' טול מה
שבידי וכו' כי הלא לפי מ"ס אלופי מה אעשה לטווי של אבא על כדק' היו דבריו מה
אעשה שיתבטל הסכופה קודם שתחול אנטרך להורגו א"כ צריך ביאור איך כתרצה אלפי
בזה שאל' טול מה שבידי והענין חשוב כמת שעי' יתבטל הסכופה. ולבאר זאת צריכין
אנו לבאר במאי קמפלגו הכי ב' מ' ד' בירושלמי כנדר טעות להר' מ' ד' ח' התרה ולמד
מ' ד' צריך התרה. ולבאר כל אלה נקדים לבאר מה שתמוס בגמ' דר' ד' ק"ד.

ועוד א"ר אלעזר פותחין כנולד ומכוס אוסרין. ובגמ' מ"ט דר"א א"ר הקרא דאמר
קרא כי מתו כל האנשים והא מיתה דכולד הוא מכאן שפותחין כנולד ורובין מאי
טעמייהו קצברו הכהו מי מיתו והא"ר יוחנן משום ר' שבי כל מקום שנאמר נטו נכבוס איכס
אלא דתן ואכירס. אלא חמר ריש לקיש שירדו מנכסיהון ומכרס הרא"ש כעס
ירושלמי וכוין דעניים הם לא היו יכולין להזיקו שאין דבריהם כשמעים ועניות לאו כולד הוא
דעניות וכן הוא בירושלמי א"ר זעורא התהות מצוי. ורבי' מפרש ורדו מנכסיהון קודם
שנדרת והכי קא"ל הנהו כבר מתו ר"ל העכו קודם שנדרת וה' ל' כדר טעות ואסחי אשתרי
בהסו חרעה אבל כנולד לאו הויכו חרעה להתיר בה כדר. והנה גמ' זו תמוה א' על רב
חסדא שלבאורה ס' ל' שגזירה שזה זו אינו מוכרת אליכא דכ' ע"כ אמר דר"א לא ס' ל' הגז"ט
א"כ ק' למה מפרש ופתן טעם לדברי חכמים שהם ס' ל' הגז"ט כל מקום שנ' כבוס נכבוס איכס
אלא דתן ואכירס וא"ל שהעכו קודם שנדרת ס' ל' לפרש שנס חכמים לא ס' ל' הגז"ט ומ"ס אין
נותחין כנולד הוא ר"ל יתו מיתה ממש קודם שנדרת וה' ל' כדר טעות וכהא פליגי ר"א
ס' ל' דא"ל מתו אחר שנדרת ופותחין כנולד הוא ורובין ס' ל' דא"ל יתו קודם שנדרת. כ' יס
לתמוה בדברי ר"א ס' ל' להק' ופותחין כנולד ממש כי מתו ופירושו מיתה ממש והי כן
דפירושו מיתה ממש ולא עניות אך מכל' לפרש להק' דלמא מ"ס כי מתו א"ל שמתו קודם
שנדר וה' ל' כדר טעות ולעולם אין פותחין כנולד. ולבאר תמיהות האלה נעיר עוד הערה
אחת וכי טובה ית' כל אלה והוא למ"ס רב תפדא דר"א ס' ל' מ"ס כי מתו פירושו מיתה ממש
ולפי אינו קאי על דתן ואכירס כי הם חיים וקיימים עד מעשה קרה וזה תמוה מאד איך
יהיה ר"א כנדר הגז"ט דר' משום רשבי' וגם כנדר כריותא ע"א ר' חסוכים כמתים אלו הן עני
סומא ומנורע ומי שאין לו כבוס עני דכתיב כי מתו כל האנשים ומאן כופדו ד' מי מתו מהו
הוי אלא שירדו מנכסיהם סומא דכתיב במחשכים הופיבני כמתו עולם. מצרע דכתיב
אל כא תהי כמת ומי שאין לו כבוס דכתיב הבה לי בטם ואם אין מתה אכבי. ולבאר הערה

וז נקדים תחלה לבאר דברי תוס' התמוהים באותה בריות. ואל תוספות אלא שרדו
מנכסיהם דליכא למימר קומים היו דהא כתיב העינו האנשים ההם תפקר ומנורעים כמו לא
היו דהא בערה בתוך המחנה היו ויפסין שלא היו להם כבוס ליכא למימר דבטל כך לא
היו פחותו קרובים למלכות להלשינו ככתלה וי' דמשמע ליה שירדו מנכסיהם דמחמת
כן אין להם כח עוד להזיק אבל כל הנך יכולין להזיקו עי' ממוס ופסטי' דקרא מיירי בפרעם
וימת מלך מצרים. התוספות האלה הם תמוהים הא' למ"ס דמיירי בפרעם א"כ מכל' ל'
לדרום דקאי גם על ד' ומכל' דמיירי בפרעה ב' למה העמידו דבריהם אחר הית ולא אחר
פי' א'. ותחלה כבאר הערה א' ואח"כ ה"ב והוא דק' להם ס' ל' כי שירדו מנכסיהם בקרא
זאת שכא ללמד שעני ישוב כמת ס' ל' כי כמתו ולא יחי' טעות לומר על א' מואיך ג' מטעם
שכתבו התוס' עי' ופסטי' דקרא מיירי בפרעה א"כ א"ל לומר כי כמתו והוא מת מיתה ממש
וא"ת א"כ מכל' שקאי גם על ד' מדכתי' כי מתו ולא כתי' כי מת ליתיד ומזה מוכח דעני השוכ
כמת מכלל את פרעה שמת מיתה ממש עס ד' שירדו מנכסיהם בתיבה אחת והעמידו זאת
אחר סי' מ' דק' להם א"כ דאין להם כח עוד להזיק דאין להם ממון וע"ק' כל' זה סייך אם
היו רובים להלשין איש א' בתחלה אבל אם כנדר הלשינו עליו ואז כתכו ממון למלך א"כ עתה
אין צריך ממון ליתן רק להודיעו שהאוס שהרב המצרי וכרת עתה בא. בשלמא ל' ל' הא'
בתוס' שכתבו כך לא היו פחותים קרובים למלכות להלשינו ככתלה א"כ אין חילוק בין
למלך חדש או לישן שכבר הלשינו אבלו לעולם א"ל לכא אל המלך אם הוא עני אך לפי' השני
דס' ל' שאפשר גם לעני לכא אל המלך רק שאין להם ממון וכו' וק' ל' ל' ממון כי כבר כתנו
ממון ע"א ופסטי' דקרא מיירי בפרעה וימת מלך מצרים א"כ המלך הראשון כבר מת ואם
היו באים למלך עני להלשינו צריך ממון והם ורדו מנכסיהון ולא יתו יכולין להזיק אותך לכן
לך טוב למצרים. ושעור דברי תוס' וי' דמשמע ליה וכו' וא"ת ל' ל' ממון כי כבר כתנו
ממון. ע"א ופסטי' דקרא וכו' ר"ל הלא עוד ק' למ"ס כי מתו ולא כתיב כי כמתו ועכ"ת
דמיירי בשלשתן פרעה וד' כמ"ס א"כ מוכח שהי' אז מלך חדש ואלו צריך ליתן ממון אם
היו רובים להלשינו. כל' המצרי תוס' האלה ש"ס כי מתו ככללו בו פרעה וד' וכוה
ית אשר הערנו בגמ' כרדים כי באמת ר"א וחכמים שניהם ס' ל' הגז"ט ש"ס מ"ס כבוס נכבוס
דתן ואכירס. וסניהם למדו מ"ס כי מתו קאי על שלשה אלה דאין לומר דקאי רק על ד'
הל' כי כמתו ואל' על פרעה למיד הל' כי מת. אך פליגי בשביל מי הסכימו יתרו אם
בשביל ד' לומר שכל זמן שהם חיים לא ילך למצרים אבל לא הי' איכפת לי' בפרעה דאם
ימותו ד' מיתה ממש אף שיהי' פרעה מי אין צריך לירא ממנו כי אם אין מלשין לא עשה
לו המלך כלום: או שהי' הסכופה שלא ילך למצרים גם כל זמן שפרעה מי כי נאמר בו
ויקפס להרוג את משה. והנה ר"א ס' ל' שהי' הסכופה גם בשביל פרעה ולכן כאשר כוהו
לילך למצרים א"ל סג' אלה מתו פרעה מיתה ממש וד' העכו ואין להם ממון ליתן למלך חדש
א"כ היה הפתח של הק' בה גם מיתה פרעה ומכאן דפותחין כנולד. ונ"ס מ"ט דר"א דא'
קרא כי מתו ולא כי כמתו ולא כי מת וע"כ דקאי על ג' אלא ודאי הפתח גם מיתה טרע' והא
מיתה דכולד הוא מכאן שפותחין כנולד. ורכבן ס' ל' שמה שהשכיעו יתרו את משה הי' רק
כל זמן שדתן ואכירס חיים לא ילך למצרים אבל בחיי פרעה לא היה איכפת לי' אם היו ד'
מתים מיתה ממש אך משום שד' לא מתו מיתה ממש רק העכו ולכן אם היה פרעה הראשון
חיי היה לו מורא לילך למצרים דאין צריך ממון ולכן אל' שמת פרעה ואז אף שהם חיים אין
מורא

מזרח מהם כי אין להם ממון ליתן למלך חכם והסכונה לא היתה כסביל פרעה וגם הפתח
שא ה' מיתת פרעה וא"כ אין ליתור דעותיו כנולד לכן וחכמים חוכמים ואם נבנה ורכבן
מ' ט' ר' הלא מדקדק כי מתו ולא כי מתו א"כ מוכח שהזכיר בהקדמתו גם מיתת פרעה א"כ
מתח לו כנולד ע"א הכנה מי מיתתו ר"ל לעולם הסכונה היתה רק כסביל ר"ל לחוד ומה
שהזכיר בהקדמתו גם מיתת פרעה הוא משום שהם לא מתו רק העם והאדם היה מלך הא'
היותו לא ה' עניות שלהם פתח כי הפ"כ היו יכולין להלפני כדל"ה היו צריכין לממון לכן
הודיעו שהוא מת ולפי עניות שלהם ה' פתח כי לא יוכלו עוד להלפניו

ובד' כתבאר אשר הערנו על ד' ד' לפרש שגם רכבן ס' ל' מיתתו תמוס ופי' כי מתו
מיתתו ממש הוא וק' ד' ס' כנר כי מיתתו תמוס קאי על פרעה - ומפורש בפסוקים
שמיתתו פרעה היה אחר שהוליד משה בניו כמכרים וממון קודם הגאולה אם כן א"א
לומר שא"ל שמת קודם סנדריה

ובזה יתבאר במאי קמפלגי הכי ב' מ' ד' בירושלמי והוא כי הם למדו גם הפי' מ' ס'
כי מתו הוא פירשו מנכסיהם והנה מ' ד' פ' כר' התרה למד מ' וידו מנכסיהם
הוא קודם סנדריה כפי רש"י בדברי רבין וה"ל כדר טעות ואכ"כ אשתרי בהאי חרטה א"כ
מוכח שא"כ כנדר טעות כר' התרה כי ה' ס' א"ל במדון כר' לך והתד כר' במדון
ואעפ"י שהיה כדר טעות היה כר' התרה ומ' ד' ס' א"ל התרה ס' ל' מ' כי וידו מנכסיהם
הוא שסענו אחר סנדריה ופתחו לו כעניות שהוא אינו כולל לכ"פ אכל אם היו יורדים
מנכסיהו קודם סנדריה משה דה"ל כדר טעות לא היה כר' ג' התרה ולכן ס' ל' סנדריה טעות
א"כ התרה - וזוהי נבא אל הביאור והוא דאם במת אחר סנדריה דה"ל כולל ואין פותחין
אעפ"י כן במת קודם סנדריה כדר טעות ואמר אדעת' ח' נכסעתי ולא ע"ד המת בעניות
שא"כ בעני אחר סנדריה דעותיו העניות אינו כולל מכ"ס בהעני קודם סנדריה דה"ל
כדר טעות דיאמר אדעת' דעשיר נכסעתי ולא ע"ד העני ולפי' יהיו דכרי ועקב לא ליפני הלא
מה שזוהי אבין להרננו הוא כד' שכאשר ימות ונחך ויבא העת שיחול הסכונה ואמר
אדעת' דח' נכסעתי ולא על דעת המת ואם עני חסוב כמת טול מה שכדור ותעשני עני
ואז כשימות יצחק וכל לומר אדעת' דעשיר נכסעתי ולא ע"ד עני והוא כדר טעות וא"כ
שהדן הוא דכדר טעות כר' ג' כן התרה כמו ענין משה שאעפ"י שא"ל כי ירדו
מנכסיהם קודם סנדריה והוא כדר טעות א"ל לך והתד כר' במדון ואם ירצה להסיר יהיה
כר' דעתו ורננו כי הוא ס' ל' מ' בהודעה לחוד לא סני אלא כר' דעתו ורננו כמ' ס' ואני
לא אככים בזה וישארו הכרכות לעולם בידך

ועפ"ז ות' כמה פסוקים בפרשת וישלח א' למ' ש' ויירא ויכר וכתבלתו אחר הנולדו ונו'
כי ירא אנכי אותו ולא אומר כי כר' למ' כ' למ' כי במקל' ונו' ופירש' לא היה
בידו לא כסף ולא זהב איתו חסד היה לו ע"ז ב' למ' ש' ויחך לב' מתכות ופי' תו' מ' כ' היה
ממון ונב' היו נפשות ואם יבא אל המחנה האחת והוא ממון והסדר ר"ל שלא אל חס' עמו
רק אכית להכות אותם אך והיה המחנה הנשאר ר"ל אם יבא על הנפשות או לפליטה ואכ"כ
מאין היה לו זאת שח' יבא על פניהם על נפשות ועל ממון ד' למ' שהכני אם על בניו
למה חס על הכנים יתר מפל הכנים וגם מה לו לככים אם הוא חטא נגדו בניו מה חטאו
גם ק' במ' נכסה ופלכה יחד ופי' שפ' קא"ל נכס יחד וכ"כ מה היה כוונתו בזה ולמה לא
כתובה

וכתובה ועקב בזה והרכיב לו הדרך עד אכא אל ארנוני סעודה ונשאר בסוכות כי היה ירא
שלא יהרגו ואכ"כ הלא אם היה רוצה להרוג אותו ה' ככר הורגו ואפילו הממון הניחו לו
א"כ למה שכאשר יצא אתו עמו שלא יהרגו - וע"פ מ"ס פ"א מ' אלה היום וכול
מכועתו להתבטל או על שימות ועקב קודם מיתתו ונחך וה"ל ככר מת קודם שיחול הסכונה
או ע"א אם יעני קודם מותו ונחך ולכן היה ועקב מת יירא שלא יעשה א' מ' אלה לכבול
השב ושה וא"כ לפניהם וע"א ויירא ועקב מאד מאד יהרג וזוהי כתיב מאד ויזכר לו שמה
ישול ממנו וזוהי לא כתיב מאד ולכן חלק לב' מחנות באל' ממון וכל' נפשות כי ידע
שלא יבא כל פניהם בו דילוג ע"א א' מהם לכבול הסכונה ואמר אם יבא אל המחנה האחת
והוא הממון והסכונה תו' מ' שאכיתו לפי' הממון כמו שפירש' ל' ונחך לו בל' מה שיקרה
בידו אך וזוהי המחנה הנשאר ר"ל שיבא על הנפשות לפליטה ר"ל שאלהם עמו כמו שפירש' תו' מ'
ע"א כתבלתו הנולדו ונו' כי ירא אנכי אותו וכבר כתבנו שמה' ויירא ועקב מאד היה
שלא יהרגו אבל לא התכלל שיוצאם ממנה שהיה בר' לו והוא שלא ישול ממנו ומכ"כ כי
כזה היה דעתו וזוהי כמו שפירש' ונחך הכל לא ליפני ולכן קודם שאמר הנולדו כא ונו' כתב
ישעם להתכללות לתכלתו ואמר יקטני ונו' והספרים הם כי במקל' עכרתי את יורדן ר"ל
או עשית לי חסד גדול אשר ע"א שלא היה בידו כסף וזהו עברתי יורדן ולולא זאת היה אלפני
הורג אותי ועתה היותי לב' מחנות ונעשיתי עשיר וכתבלתו התכללות שלי שוכל עשו ע"ז
לכבול את הסכונה ע"א העני קודם שיחול הסכונה לכן הנולדו כא פן יבאו והכני ונו' ור"ל
אם לא נעשיתי עשיר לא היה לי מורא ממנו כי לפי דעתו היה יכול לכבול הסכונה ע"א העני
קודם שיחול הסכונה וא"ת מנין לו זאת פרצוני לכבול הסכונה ע"א מ' אלה שלא

כפי במקל' ונו' כמ"ס פירוש -
וזכרו יחסם על עבמו שלא יהרגו כן חסם על כניו והוא ע"פ מ' ד' סימן ד' ס' בדון ואם
כבר מת אותו סנדריה על דעתו להטיב לו מתמין לו ונו' ושם יכהנ' מיהו אם
היתה הסכונה לתועלת חכירו ויסבזה תועלת לירשיו כנן לתת לו אזהר דבר או הם
במקומו ולכן חסם שלא יהרגו גם הבנים הנשאר ס' ל' דגם כנדר טעות יהיה כר' התרה
ואחר מיתתו נחך אם כן אף שיהרגו אותו יהיה כר' רנן ודעת כניו כי הם כמקומו ולכן
חסם שלא יהרגו גם הבנים אבל על הנפשות לא היה לו חסם כי מה יבא לו בזה אם
יהרגו אותם לכן חסם רק על עבמו ועל בניו ולא על הנפשות והנה שמו חסד לדעת הראשונים
ואמר אם נשכ עמי אינו כר' להרוג אותי ולא בניו ולא לנפול ממנו כי אחר פן אחר מות
אני יתרכס להתיר הסכונה ואם לא יתרכס אז איהנו כמ' ס' יקריבו ימי אבל אפי'
יגא הרנה את ועקב אחי וכמ"ס למעלה פירושו לכן אחר נכסעתי וכלכה כפי' המעשרים
נכסע יחד במקום א' אך ועקב ידע שכונתו הוא להסיר הסכונה אחר מות אכיהם ויהרגו
אם לא יתרכס להתיר כי אחר לו אמר כי ירעה כרוס הקדש מ' כלבו יקריבו ונו' ואחר
ונו' הרחיב לו הדרך כמ"ס עד אכא אל ארנוני שפירש' ושה נכסע יחד וכאשר נכסע עשו לזכרו
שפירש' או ועקב נכסע סוכות ונשאר בסוכות

דרוש דביעיב שמותוארא בא בשלח

במדרש ילקוט בשם פ"א כ"א כן פירש' אומר והלא לא נשאו ושר אל' במדרש
יק

דק ידיו מניס ובתיב ומושכ בני ישראל אשר יפכו במצרים תל סנה אל ר' סנה
יפכו ישראל במצרים וה' פניו עמו שלא ירד יעקב כולל ליוסף כ' שנים מנשה ואפרים
הרי רטו סנה ימים ולילות הרי תל סנה סרולב הקב"ה על הקץ וכו' וכו' הלא בענד
עברי הנמכר לעברי אכור לשעבד יום ולילה כ"ס כגמרא וכו' תעלה על דעתך מע"ע עובד
צ"ס וכלילה הלא כאמר כי עוב לו עמך וכו' וכו' וכו' היו נמכרים לעכו"ם והיו רשאים לשעבד
כס"ס ולילה א"כ למה עלו רד' למשנון תל זע"ת שבאמת היה להם דין נמכר לעברי
וכמ"ס במדרש מה במצרים העבדותי ופניתי וכן במדרש וסבנכנו ליוסף עפ"י מה שעבדים
ת' סנה במצרים ודין העבקה ונמכר בגניבתו או בסיחוף אלא כממכר לעברי - והטעם
לזה הוא ע"מ"ס בס' ע"מ ואל הכה נברית כה"כ נגזר על אבותינו עבדות ממש להיות
גופן קנוי לא העשעבוד בלבד אלא שהעבדות כתיקיים ביוסף כי לעבד נמכר יוסף שהיה
גופן קנוי להם והיה מן השמים ששלטו אחיו תחלה עליו ואחר כך יוסף מתחת יד שליטת
מצרים כנרעון כסף כי מכירתו היתה בא"י ע"כ נאלה תהיה לו כיון הנמכר לעקר כמה שון
ופורעם אותם והי' להם ללדון והו' היה תחת אחיו ואפי' בעת מדרתו כמ"ס וכו' ואל יוסף נמכר
מצרים שהיו תחת שליטת יוסף היו תחת שליטת כל יו"ט והי' עמ' להם ע"כ ודכרווהם דברי
הזוהר ושב ואל אטכחנא בספרי קדמאי רבעין בני יעקב לשלטה עליה עד לא ימות
למצרי רטו יתו' הוא למצרי ואינון לא שליטי ביה בקדמותי כלי מצרי' לסלם אל לעלמון עלייהו
דיו' ולסאור' הוא תמונה למה הוא כן ולעי' מ' סיניא' והוא כי ממש שהיו מצרים תחת שליטת
הקדושה היה שייך לומר על ישראל כשלהם היה דין נמכר לעברי והיה אכור לשעבד כס'
ימים ולילות ולכן עלו רטו' לת' ולילה ואת היו כרוצין להיות תל פניו בשלימות וידוע לו
היו פוהים עוד טעה אל' במצרים היו כסנסיס בסנסיס וכו' נשקעים לעולם -

ועפ"י ית' מ"ס פ"מ ויקם מלך חדש על מצרים ונולד אפר עבדו ביהם כפרך וכו' ב"ה
מה הגיר בזה אשר לא ידע את יוסף ב' למ"ס פ"ן ירבה והיה כי תקראנה מלממה
למה לא חששו שירבו כ"כ שיעלו מן הארץ בלי הוספה על סנסיסיהם במלממה ב' למ"ס כגמ'
יועברו מצרים את כ"י כפרך ר"ל אומר כפה דך ר"עבד אומר כפייחכה (בשכרון גוף ומתניס
וחוקה) את על עבודתם אשר עבדו בהם כפרך וכו' ולמדנוי התם כפה רך הכא ודאי
בפריכה וכו' למה לר"ל תחלה בפה רך ואח"כ בפריכה.

וע"פ מ"ס ית' בהקדים מ"ס פ"השולח אחר חזקיה מפני מה אמרו עבד סנסיסה ופדאוהו
ישתעבד (פי' רש' ותוספות לרבו ראשון) שלא יהא כל אח' ואח' הולך ומפיל עמנו
לגיוסות ומשקיע עמנו מיד רבו והנה מ"ס לשון גיוסות הוא ע"פ מ"ס כגמרא וכו'
גיוסין רס' עבדו' אינו קונה עכו"ם חזירו לגו' כ"ל בשעת מלממה מרובא דמלכותא או
ע"פ גורת המלך כפרתם וכיוצא בו וכשעת שלום דהיינו כסף אינו קונה אותו דך למעשה
ידיו ולישראל בשעת שלום אינו קונה אותו אפילו למעשה דהיינו וכשעת מלממה אינו קונה
אותו דך למעשה ידיו וז"ל גיוסות אל' שחשבו' ש' בשבת מלממה יפיל עמנו לבעלי מלממות
להפקיע עמנו מיד רבו הראשון מפ"כ בלא מלממה א"י לנאת מיד רבו אא"כ ע"י שחרור
כת"ס רס' גיוסין רך ל' וקידושין דף טו - ועוד כקדים מ"ס העור בשם ר"מה היבא דקמי
את ישראל למעשה ידיו אינו יכול לשעבדו כעל כרמו דכתיב וכו' וכו' ב"ה לא תרדה בו
יכפרך והוא רך כפועל בעלמא - וזה יהיה ביאור הסקוקים (ויקם מלך חדש על מצרים)
במ"ס שכתבנו גיורתיו דהיינו לשעבד בישראל יומם ולילה והוא פי' ידע סנסיסה עליהם
עבד' כ' להיות גופם קנוי ולא השעבד בלבד ואת' הלא העבדות צבר כתיקיים ביוסף ב'

הלא אחר מצא יוסף כנרעון כסף ונעשה להם ללדון אם כן גם מצרים תחת הקדושה וידן
פ"ע הנמכר לעברי להם ואכור לשעבד כס"ס ולילה - (ע"ל אשר לא ידע את יוסף)
דל אשר לא הבין שהעבדות כתיקיים ביוסף וע"ז דין פ"ע הנמכר לעברי להם דך היום
סבור מעדין גופן קנוי להם ומותר לשעבד בס"ס ולילה ולכן לא חש פן ירבו וינאו מן
הארץ כי אם הם קנוים לו קנין הגוף לא יועילו כלום בכדיחתם שאינו יוכא למ'רות כ"ל
פי' שחרור כמ"ס בספ' רט' א"ך היה חס' (פי' ירבה והיה כי תקראנה מלממה) והנפכה
במלממה וכו' למידות השמו' שלא יפילו עמם לגיוסות ואם (וכוסף גס' הוא על סנסיסו)
ויאמרו סנסיסו (ועלה מן הארץ) ויעקיעו עמנו מיד דכס' ולכן (ויבטחו עליו שרי מסיס)
כמ"ס רט' שיעבדו בס' יום ולילה ולא הניחם לישן בכתייהם למעטן מפריש ורבו כי חששו פן ירבה
דלבאר יתר הערות והמסך הפסוקים כקדים מ"ס תנ"מ כמ"ס וכאשר יענו ל' יחיד
ואחר כך וימררו את חיהם ל' רבים והוא כי כאשר ישראל בדיקים דביקים
פקוים אל אחד נקראים גם הם אחדים ומופגמים שלא כדרך הטבע ולא נבאשר
יענו אותם דהיינו שהיו אחרי כן ירבה שלא בטבע על כן פחדו מהעונם וז"ל ויקונו
מפני היותם בני ישראל על כן א' קרא ויעבדו את ב' כפה דך על כן ביקשו להחטיאם
ז"ל וימררו את חיהם וחיהם של ישראל הוא עמוק בתורה ומנות כמ"ס כי הוא מייבם
גם העבדוים את כל עבודתם של מצרים שהיא ע"ל שלהם והיה כפס' דך בל' יוספו
באנוסם עכ"ל והנה גם לפי פירושן ק' אם מתחלה פחדו מהעונם לא היה לשעבד בס' כלל
גם מה יבא להם בזה שהעבדוים ע"ל וכו' מותר לכן כה' לשעבד בחזרו בלי דין ומשפט
וע"פ מ"ס סיניא' והוא כי מתחלה היו סבורין שעדין גופן קנוי להם כיון עכו"ם הנמכר
לעכו"ם ומותר לשעבד בס' יום ולילה ופיומו עליו שרי מסיס כמ"ס למעלה א"ך כאשר ראו
(וכאשר יענו אותם כן ירבה) שלא כדרך הטבע (ויקונו מפני היותם בני ישראל כמ"ס תו"מ
מלפני מ"ס פירושו הוא שדן ע"ע הנמכר לעכו"ם להם ואינוס קנוים להם דך למעשה ידו
ואכור לשעבד בהם כפרך כמ"ס כפס' הרמה לכן (ויעבדו מצרים את ב' כפה דך)
כמ"ס ר"ל ולא משכדויהם כלל וכלל מלשעבדו כי ידעו סנסיסו עליהם ככה"כ והוא עכ"פ
למעשה ידוים שיעבדו בס' מה שרש"אין מן הדין - אמנם עתה כאשר ראו שהם קנוים
דך למ' ויובלו לבאת למירות א"ך בלי מלממה נתרבה להם החשש כוותר פן ירבו
יועלו מן הארץ כי אם מתחלה חששו שלא יפילו עמם לגיוסות ויהיו משועבדים
לאומה אחרת והיה הסכנה שלא יעשו כמ"ס רבא כגמרא השתא לקטלא מסר
כשפיה אפולו אפילו לגיוסות וא"ך על פי כן חששו ומכ"ס עתה סיכולין לבאת בלי
מלממה שיש לחוש פן ירבו וינאו לכן וימררו את חיהם - (ביפלוס מת' לכן את)
כל עבודתם אשר עבדו בהם) והוא שהעבדוים ע"ל כי הם היו דיון אונס כרפון ומשבו
מע"ז והיה דונס כעכו"ם הנמכר לעכו"ם ומותר לשעבד בס' יום ולילה שבעבור קשה לכן אז
שעבדו בס' כפרך כמ"ס בגמרא פירושו בפריכה -

ועפ"י ית' מ"ס ית' בימים הרבים ההם וימת מלך מצרים ויאכחו בני ישראל מן העבדות
וגו' וירא להם את בני ישראל וידע להם - ולדל למה כאשר היה בימים הרבים
וימת מ"מ אז יאכחו ולא מקודם - ב' למ"ס כמ"ל וירא להם רבנן אמרי שמשו תסכה ואפי'
הרעשים הרהרו בתשובה וידע חלקים שאפי' א' בחזירו לא הי' ידע אלא הקב"ה לכדו
וקשה למה ע"כ לא עשו תשובה - ולררכונו ית' הוטב כהקדים גמ' קידושין דף י'
תל

דרוש רביעי בבור חכמים

ת"ד נמכר לכרו אינו עובר את הכן ולא את הכת של וחסב עם קונהו ולא עם זורטי קונהו יעוד עם בגמ' ת"ר ע"פ עובר את הכן עמאמר עם סנים יעבודי זכנה סבי זה היה בתשלום דרו טאו התחילו המכות לממש תקף אח"כ כמו שידוע וזכה עד כה סבלו הקושי שעבוד בעין ופה כי אמרו מת"ב אם דין נמכר לעבדו לנו כרויכו אזנו עכ"פ להפלים עד רט"ו סנים ואם דין נמכר לכרו לנו כרויכו אזנו להפלים ת"ל סנים כי רט"ו לעבד בנו יום ולילה וכהניע רד"ו אם לא היה מת מ"מ אף שראו שלא נבאלו לא היו כועקי דהיו אומרים דמוכה שדין נמכר לכרו לנו וכרויכו אזנו להפלים עד ת' סנים וכן אם היה מת מ"מ קודם רד"ו לא היו כועקי על שלא נבאלו כי היו אומרים שמת דין נמכר לישראל לנו וכרויכו אזנו להפלים היו ראוין לכאת כמ"ס בגמרא והיו ראוין שלא נבאלו אז ויחאמו בני ישראל מן העבודה כי אמרו מת"ב ראוין אזנו להנאל ומן העבודה ור"ל דאלו לא היו משתעבדים ימים ולילות לא היו כועקים אל ה' על עיבוד הגאולה כי היו אומרים שמת דין נמכר לעבד לנו ואינו יוכל יבמיתת ארון אך משום שעבדו ימים ולילות ח"כ אם דין נמכר לעבדו להם היו ראוי לכאת לכן א' ויחאמו מן העבודה ואז התחילו לחזור בתשובה כי אמרו שמת ימסום זה הק"ב בה אין גואל אותנו משום שעובדים ע"א אכחנו יודן אונס כרצון ולפ"ד דין עכו"ם הנמכר לפכו"ם הם ורשאיין לעבד ימים ולילות ואונס יובאיי במיתת ארון ולכן התחילו להרהר בתשובה מאח"כ קודם זה לא עשו תשובה על ע"א כי אמרו יאנוסם אכחנו ואמר הכתוב וירא הלוקים וגו' שניד לנו שמה שנאלם אז לא משום שמת מלך מפריס אלא משום שעבדו בס' לילות וימים ודין ע"פ הנמכר לעבדו להם ונשלמו ת"ל סנים בר"ו ואז וירא את בני ישראל והוא כמ"ס ז' פרישות דרך ארץ וכוונתו יהיה למעט מפריס ורכים כמ"ס רט"ו וישימו עליו שרי מים לכן יודע שהים יכפרו בתן לב עליהם לגאלם וזה יהיה ביאור הפסוקים שמת ואמר באומסם ואהרן וגו' שלא עמו ויחוננו לו במדבר ויאמר פרעה לא ידעתי את ה' ואת ישראל לא אפלה וגו' ור"ל ואחר שהודעו ישראל בעבודת להים כמ"ס ויאמן העם ויקחו וישתחוו אמרו אל פרעה בה אמר ה' שלא עמו ור"ל שהם עבדי ה' ודין ע"פ הנמכר לישראל להם והניע זמן הגאולה בתפלים רד"ו ואע"פ שהחטיאום בע"א שלהם גילה לו שעשו תשובה וקראים עם ה' והיה תשובת פרעה ישיבן שהם עם ה' ודין ישראל להם עכ"פ להם דין ישראל לכרו כי לא ידעתי את ה' ואין עליו שם ישראל ומותר אזני לעבד בס' ימים ולילה כי לא נאלם הזמן בר"ו לכן ואת ישראל לא אפלה ויאמרו אליו שהי העברים נקרא עלינו וזרענו עם אותנו שמעם ור"ל שהודיעו לו שגם הוא תחת שליטת הקדושה ודין ע"פ הנמכר לעבדו להם לכן כלכה נא ואין בא לא עתה כי נאלם ת שכה כד' דוואס תמויק כדכריך שאיך תתק יקדושה ודין נמכר לכרו להם אז פן יפגשך בדבר או במדבר ואז יבאו במיתת הארון כמ"ס בגמ' נמכר לכרו אינו עובר את הכן

ובזה ית' ת"ס כמל' מ"ס תכבד העבודה על האנשים וגו' שגור עליהם שהיו מחללי שבתות וז"ל במהצור יתה צורה זו ועל פי מ"ס ביחא יהיא כיכאשר א"ל שישאל יעשו תשובה זכ"א הק"ב כה שלא עמי ויהי ק' לו הלא עיקר התשובה הוא לקיים מצוות על מנת ענד העבירות ויע"א הוא ככופר בכל התורה אם כן אי אפשר לבל אל העבירות

חב"ד

דרוש רביעי בבור חכמים

קב

לא ע"י שמירת שבת כהלכתו כמ"ס פ"ט ו' ולכן צוה לחלל שבתות והוא דן אונס כרצון ומילול שבת ה"ל ככופר בכל התורה ולא יהיו נקראים עמו של הק"ב ולא יהיה להם כפרה על שע"א ויהיה להם דין עכו"ם שנמכר לעכו"ם ומותר לעבדו בס' ימים ולילות וגם לא יועיל מיתת ארון וא"כ כרויכו להיות ת' סנים בשלימות

ועפ"י ית' המסך הפסוקים פ' אהרן בנרוף סמיכות הפ' מ"ס משה למה הרעות לם הזה למה זה שלמתי וגו' עתה תראה וגו' והוא כי בין שלימות ראשון לסני היה כמה חדשים כמ"ס פ' במד' וראה משה שאין להם פנים יפועה ולא פנים עונס לפרעה היה סכור שהק"ב דן ס' אונס כרצון וסוגג כמויד וכרויכו להיות ת' סנים בשלימות ואז למה הרעות לם הזה ושלמת אותנו אל פרעה בעשה קושי פעבוד ביותר ולמה זה ר"ל למה עתה שלמתי כי היה להמתין עד תשלום ת' סנים ויאמר פ' עתה תראה ר"ל עתה תהיה הגאולה ואין צריך להמתין עד ארבע מאות סנים וראיה לזה אהרן אל האבות וגו' כל המסך הפ' בהקדים תחלה לכאר מ"ס והבאתי אתכם אל הארץ אשר נשאתי את ידי לתת אותה וגו' וכתתי אותה לכם מורשה וכמ"ס נלמד מזה שא"י היא מוחזקת וירופה מאבותינו וכ"כ איך מקושר תחילת הפסוק ויתבאר בהקדים להעיר איך היא מוחזקת מאבותינו הלא האבות עמנו לא קמו כמ"ס גישין ת"ר האומר נתתי סדה פ' לפלוני קנה אתכנה ר"מ קנה ומכ"א לא קנה ופסקו כל הפסוקים דכאתן לא קנה ואפי' קנו מידו דקניו דכרום כשלמא הוא והנה כל הכתובות מהק"ב להאבות היו כאתן כמ"ס כבאברהם כי לך אתכנה וביחא כי לך ולזרעך אתן את כל הארנות וביעקב הארץ אשר אתה עובד עליה לך אתכנה ח"כ לא קנו האבות ועכ"ת בהעיר עוד הלא דיכורו של הק"ב לטובה אינו חוזר א"כ מה נשבע להאבות ועכ"ת של שהוא הבטיח אותם באתן דה"ל אסמכתא ולא קניא והדין פשוט ס' ר"ו שכל אסמכתות מועיל שבועה לטוב האסמכתא ואז והבאתי אתכם אל הארץ אשר נשאתי את ידי בשבועה והטעם של השבועה לתת אותה וגו' וה"ל אתן ולא קניא וע"י השבועה קנו האבות ולכן אמר אח"כ וכתתי אותה לכם מורשה ויהיה מוחזקת לכם מאבותיכם משא"כ אם לא היה השבועה ולא היו קונים האבות לא היה שייך לומר שהיא מוחזקת וכמ"ס בהקדים עוד להעיר לא היה לו לישבע וס' ליתן לבאי הארץ ומה הרווחנו בזה שהיא מוחזקת וע"פ מה שכתב ע"מ שמה שינאו רטוב בשבון ת"ל דה"ל דין ע"פ הנמכר לעבדו משום שיבא יוסף מהם כגרעון כסף וכל זה היה משום שהיה מכירתו בא"י ואלו לא היתה מוחזקת ולא היתה מכירתו בא"י לא היה יכול יוסף לכאת בגרעין כסף ולא ה"ל דין ע"פ הנמכר לעבדו והיו כרויכו להיות ת"ל בשלימות

וזה יהיה דברי הפסוקים ויאמר ה' אל משה עתה תראה ר"ל פעמה הוא תשלום ת"ל סנים והניע זמן הגאולה והראיה וראה אל האבות באל שדי וגם הקיימותי את ברויתי וגו' כפי' רש"י הכתובים בשבועה על כתיבת הארץ ועם השבועה לתת להם וגו' דה"ל קנין אתנו ומה שלא נתתי להם אז הוא את ארץ מגוריהם אשר גרו בה ולא היו קבועים בה כי לא שלם עדן עון האמרי עד דור רביעי והסמית וגם אזני סמיתתי כאקת ב"י אשר מצרים מצבידים אותם והוא ימים ולילות ומשום ב' דכרום אלה ואיכור את ברויתי כי הניע זמן הגאולה ור"ל אלו היה קושי פעבוד לכד ולא שבועת האבות לא היה עדן מניע זמן הגאולה והיו כרויכו להיות ת"ל בשלימות כדון כמכרים לעכו"ם שראוי לעבדו יום ולילה וכן אם היה שבועה לאבות ולא פעבוד ימים ולילות אז ג"כ לא היה מניע

כד ב כ עדין

שאל לא תשמעו תשמעו לא זוס לומר להם כי לא ירדו לקבל עליהם כשמעו וזה שאמר על ראשי דברים שהם יכולות לשמוע. אבל להאנשים הנוד גם בסופי דבריו והוא שאם לא תשמעו תשמעו ואם תגידו לבי אלו האנשים א"ל ה"ל רקדוקי דבריו והם העופים ודרש'ל בידון וא' שהם יכולין לשמוע כפי' מת' כ לקבלו. ואם כן כל דעה לנפיש ותגיד לבי עופים קפוס כגודיו וכל חלוקה הרהסוכה הוא ל' רכה והחלוקה ב' הוא ל' קסה ולהוציא מדון חסמכתא הקסה נהם העודים העופים כמעכסו כמ' שועתה אם פמוע וגו' והייתם ל' כגולה וכאשר היה בחמת כאשר ח' כו"כ געשו כמלאכי ונעקר ובה' מלבם ועטרו לכ' א' ב' כתיב' והו פי' של ממלכת שהבי' וגוי קדוש כידוע במפרשי'.

ור' פ"ל כר"מ ב"ב דא"ל תנאי כפול ומ"ס בעל כה תאמר ואח"כ ותגיד לבי הוא דס"ל ככד"ש דלא בני במעכסו לחוד כי נדיך גם בר"ה ואז לא ה"ל חסמכתא וע"כ דרש מ"ס כה תאמר לבית יעקב אלו הסנהדרין ד'ל פיהם התנאי כפני כסהדרין ואח"כ ותגיד לבי ל' אגד' הדברים רכוס גם להאנשים כפי' מת' דא"ל תנאי כפול. ולדבריו ית' מ"ס ויבא תפא ויקרא לוקני העם וישם לפנייהם וגו' בעשה ונשמע. וק' הלא כ"מ סל זקן הוא זה קנה חכמה והם הסנהדרין ומאין טיה זאת למטה לק"ל להוקנים. ב' הגיד להוקנים וישם כל העם. ולד"כ כי הגוי טיה כה תאמר לבי אלו הסנהדרין ולכן קראם וישם לפנייהם כמ"ס התרגום וסדר ק"מיהו ר"ל שהגיד לישראל בפניהם שיהיה בפני כ"ד השוכ ולכן עכו כל העם כי להם היה האמירה בפני סנהדרין.

ובזה כת' מ"ס ושמתם את כריתו לרא' זה שבת והוא כי הדון פפוע בת"מ יוא' שכל תנאי נרוך שיהיה אפשר לקיימו משא"כ אם הוא דבר שא"ל לקיימו המעשה קיים אע"פ שלא כתקיים התנאי והוא דברי ר"י בן תימא הרי זה גיטך ע"מ שתעלו לרקיע וכו' ה"ל גע דה"ל כמפלגה דבריהם. וזהו כדון הזה שם הכתוב פן יאמרו אם נשמע בקולו ונקבל התורה ואף שלא נקיים המצות ויבאו עלינו שופטים העובים דקיום המצות ה"ל תנאי שא"ל לקיימו דיש מהן הרבה שתלויות בא"י ובבני אדם פרטיום כגון בכהנים ויבוס ומליצה ולכן יהיה המעשה קיים אע"פ שלא נקיים התנאי וכאמת ה"ל דבר שאפשר לקיימו כמ"ס באריכות כדדום השבת ובדרום ת"ד דהארס מחוייב לקיים מה שיש בידו לקיים ומה שא"ל לו לקיים אם הוא עומר שבת כהלכתו ה"ל כאלו קיים כל תר"ג מצות ולכן בדברי התנאי ופמרתם את כרותיה הוא שבת ולפ"ז ה"ל אפשר לקיימו.

ורבאד' מה הם העופים שנוה להגיד להאנשים ולר"הם כשמעו מהלל הון בקדים לכאר גמ' ע"א אומרים לפני דכ"ש' ישראל שקבלה היבן קיימה אומר להם יק' כה אני מעיד בהם שקיימו את התורה א"ל רכ"ש' כלום יש אכ שמעיד על בני דכתיב בני בכורי ישראל א"ל הק' בה שמים וארץ יעידו בהם שקיימו את התורה ה"ל רכ"ש' שמים וארץ כונעים בעדותן הם שני' אם לא כריתי חוקות שמים וארץ לא פמתי ואר"ש בן לקיס מ"ד ויהי ערב והיו כוקר יום השמי מלמד שהתנה הק"ב' עם מעשה כראשית ואמר אם מקבלין ישראל את תורתו אתם מתקיימים ואם לאו הריני מחזיר אתכם לתוהו וכוהו והיינו דאמר חוקי מ"ד משמים השמעת דין ארץ יראה ושקפה אם יראה למו שקטס יאלם שקטס למה יראה אלא בתחלה יראה לבסוף שקטס א"ל הק' בה מכס יבאו ויעידו בהם בישראל שקיימו את התורה וכו'.

גמרא זו עמיה ה"ל ל תקף מכס יבאו ויעידו וכו' כי גלא ידע שלא יקבלו דברי הק' כס ודברי

ודבריו שמים וארץ ועכ"מ דאם לא יהיה אומר תחלה אני מעיד בהם וכן שמים וארץ יעידו בהם היו דוחין גם מ"ס מכס יבאו ויעידו בני קטנות כמ' ס כע"ז לכן הקדו ואמר אני משגח בעם ואח"כ ע"א יעידו בהם אשר באותם שני הדמוות לב' אלה יתווספו אותן שני קטנות שהיו יכולין לשאול על מ"ס אחר כך מכס יבאו ויעידו וכו'.

וחקושיא הא' פיהו ויבלין לומר אם העכ' גם כשרים להעיד על ישראל שקיימו את התורה וראוין לאותו מתן סכרי א"כ יעידו ב"ס על אשר מסאו והאני' גם כן להענינם כנוהנס עמהם כי השופט כל הארץ לא יעשה משפט.

וחקושיא הכ' הוא כי על כרחי מ"ס שמים וארץ כונעים בעדותן והוא בשביל ההיה הכאה ששמרו עד כה כמכלל שקבלו וקיימו את התורה דא"ל פיהו להם להבא טובת הכאה מהם הלא אז שמי' כעשן ומלחו וגו' אם כן לפי זה יהיו יכולין לומר שגם אז"ה מבשין כמדותן הן כי מה ששמרו בעולם היה בזכות דיוקי ישראל כמ' שמהרש"ם פרשת ככ"ב ד"א כולכם ערבים זה לזה אפי' דיוק א' ביניכם כולכם עומדים בזכותו ולא זו בלבד לא אפי' דיוק א' ביניכם כל העולם בזכותו עומד סכ' וכדיוק יסוד עולם. וע"כ הקדום ואמר אני מעיד בהם וכו' ובמ"ס כלום יש אכ שמעיד על בני נדמות הקושיא הא' ובמ"ס שמים וארץ כונעין בעדותן נדמות הקושיא הב' ואז יאמר מכס יבאו וכו'. והוא כי הלא על קושייתם הא' יש להשיב להם מה איכפת לפס' שלא אענינו אותם בעד חטאיה' כי הם נקראו בנים ורשאי אני למחול להם משא"כ אתם נקראו עבדים ואיני רשאי למחול על בכורו כמ' ש' מלך שמחל על כבודו וכו' וע"כ דאם יהיו שטותין כן יהיו דכריה' מכל' דהסוגי' כר"מ דלמא כ"זי דאון קרו' בנים א"כ כוהני' מהנ בני' א"כ איך רשאי למחול להם וכמ"ס כלום יש אכ שמעיד על בני יהו מודל' שהסוגי' כר"מ פין כך וכך קרו' בני' א"כ רשאי אני למחול להם.

בבהקדים לדקדק בדברי הק"ב שא"ל אני מעיד וכו' והלא התעוה פשוטה היא לדמות העדות כי פסוק מלא בני' אתם לה' ב' במ"ס דכתיב בני בכורי ישראל שהוא קאי דק על אותם שהיו במצרים ולא יבאו פסוק מ"ס בני' אתם לה' שהי' שהוא קאי על כל דורות ישראל. ב' למ"ס כלום יש אכ שמעיד על בני ובלא מנינו כמסנה האומר זה בני כאמן ויתכאר זאת כהקדו לכאר מ"ס כלום יש אכ וכו' ה"ל כלום יש שמי שמעיד על בני ועכ"מ שיהיה תחלת דברי הק"ב אליבא דר' ותישבותם יהי' מכל' רבוב' הגב' כר"מ דלמא כר"מ והוא כי הנה דבריה' ישראל שקבלה היבן קיימה אם כן הם אין כוהני' מכס בני' ואז איכנס קרוין בני' ואיכנס ראוין לקבלת סכר יע' ואמר אני מעיד בהם שקיימו את התורה וכוהני' ימנה בני' ועדות כוה דהיינו מי שלא הזמין לכן רשאי האב להעיד עליו שהוא כנו כמ"ס יבמסנה כ"כ דף קל"ד האומר זה בני כאמן וכן פסקו הסופקי' משו' דאזי פני יתיב ליי' וכו'.

יחאע"פ שאינו מוזמן לכן. ועל זה ישיבו ויאמרו התייבאם הסוגי' כר"מ יואז עדות ס"ך והוא להשוותין לכן אמנם הסוגי' כר"מ דכין כך וכך קיימים בני' ועדות זה מלך והוא אש דאון הם לקבלת סכר או לאו ועדות פנה לטובת מי שהוא גביר בני' אינו רשאי האב להעיד וזה יש אכ ר"ל שהוא יומע שהוא כזר אב. פושיד על בני' שהוא לטובתו זה לא מצינו. ואל' ת' מאין תוכה שהסוגי' כר"מ ע' יאמרו דכתיב בני בכורי ישראל ואז עדין לא קבלו העוה גם הוא יע' א' במצרי' ואע"פ כ' קרא אותם בני' א"כ מוכח דהסוגי' הוא כר"מ. ולכן כאשר יאמר יק' בה מכס יבאו ויעידו וכו' וראוין לקבל סכר לא מכלו לומר כמו כן ויעידו שמתאו ובבגלו התורה וראוין לפונס גוה' דואמר הקדום כרוך הוא אני איכנס וכו' למחול

להם דלא הודית דהסוגיא כרבי מאיר דבין כך וכך קרוים כמי'
זבמ' ש' שמו וארץ כובעין בעדותן הן נדחית קושיא הכ'
סל' אס לא כריתו וגו' ולא יזו ענין אחרו עוד וארשב' מ' ד' והיו ערב והיו בוקד
ואו' והיונו דאמר חזקיה וכו' יהודה ועוד לקרא' ועכ' מ' מ' ש' וארשב' מתרץ מה שיש להשיב
על דברי רשב' ל' כמ' ש' בעא' זהוהא' בהקדים לבאר מה שילך בדברי התוספות עם וזל' כובעין
בעדותן הם ואל' והיו רחוי' גדולה שקיימו שהיו שתי' וארץ קיימו' הם ויל' דאין מוססין בזה
הראיה דאין אכ' מעוד על כנו' ועל' שהם קיימו' מזה מקבלו בדקאמר אס ישראל מקלנין
עכ' ל' ב' ה' שיש שני תירוטים על קושיית תוספת לתי' הא' שערד' על הקיום ולתירץ
הב' עומדי על הקיבול' והנה ודאי לפי תירוצי הב' מיושב הכל דאין ראיה מזה שקיימום
דיל' שקיימום על הקיבול' וכן אין לומר שיעידו כי כובעין הו' כובעין בעשאו להם ישראל טובה
שקבלו התורה דלולא זאת הו' כהרבים ולכן יל' דבטבול' אורתו בטובה יעידו וסקר ויאמרו
שקיימו אף על פי שלא קיימו.

אך לפי תירוצי הראשון שעומדים על קו' ואין ליקח מזה דאי' כי מי שקיימום הק' כה ואין
אב' מעיד על כנו ויל' שאע"פ שלא קיימו המצות קיים את העולם כרי שיאמרו שישראל
קיימו המצות' א"כ לפ' ולא יזו ענין אחרו כובעין בעדותן דיל' להאומות מת' אס הכבד'
אזליכס שהק' כה' לא הו' מקיים העולם אלא ישראל מקיימום המצות' א"כ ראיה טובה
שקיימו מזה ששאר קיימום הם ואס יסברו אזליכס שהן אס קיימו או לא קיימו המצות
היה לעולם הק' כה' מקיימום לאו א"כ כרי שיאמרו שקיימו אס כן לפ' אין הטובה כאס להם
מישראל כי הן אס קיימו המצות או לא קיימו המצות היה מקיימום הטובה היה להם מהק' כה'
אס כן לפ' שא"א אין כובעין בעדותן הן ויכולין להעיד שקיימו זככר' כהכנסו אפין סברא
לומר שכובעין בעדותן הוא מוסס דאס יאמרו שלא קיימו המצות והיו דאין לומר כי
בלא"ה אז שמים בעטן ומלחו והארץ כבגד תבלה' וע"ק אס עומדים על הקיום אס
יראה למה שקשה דהו' להם להיות לעולם במורא' שמה לא יקיימו המצות והיו כהרבים'
אשר על כן כה' שהמשך הגמ' הוא כשיאמר להם שמים וארץ יעידו ויאמרו כובעין בעדות
הן סל' וכו' והיו ששמים שלא יאמר להם הק' כה' כקושיית התוספות אס כן לפ' אין
כריך לעדותן כו' שראיה שקיימו שהיו קיימום הם' ולכן יאמרו וארשב' וכו' א"כ
אין קיימום דאי' דעומדין על הקיבול' והיו ש' ששן שלא יאמר להם מכל' הא' דהתנאי היה
אס תקלנין תורתו וכו' דלמא' היה התנאי אס יקיימו תורתו אסת' קיימום ואז מ"כ או
שמים וארץ אין כובעין בעדותן אז ראיה טובה כמ' ש' למעלה' על זה יאמרו והיונו דא'
מקו' מ' ד' ארץ יראה ושקשה וכו' ואס היו עומדים על הקיום אס כן למה שקשה כי לעולם
הו' ראוי להיות להם במורא' ככ' ל' לויטב' המשך רבני הגמרא.

העולה מדברינו שמה שעומדים שו' א' הוא על הקיבול' ולא על קיום המצות' ולפ'
כאשר יאמר הק' כה' מכם יבאו ויעידו לא' והיו יכולין לומר דגם הן כובעין
בעדות דמקרא' דעתייהו' דכזכות הנדוקים שבכל דור עמד העולם דהלא אף אס לא
היו נדוקים בעניהם וכו' העולם עומד כשביל אותו דור שקבלו את התורה א"כ האומות
אין כובעין בעדותן.

ובמה העעס הקדים הק' כה' וכו' שו' א' יעידו וכו' כרי שישיבו כובעין בעדותן הם כי היש
עומדים על הקיבול' ואז כאשר יאמר להם מכם יבאו ויעידו לא וכלו לומר שהם
כובעין בעדות מוסס עמדו כזכות מעשה הנדוקים' כב' ה'

בל' ח' מגמרא ח' ולפי התוספות שפוסק וארץ עומדים על הקיבול' ולא על הקיום ולפ'
אס לא היו מקלנין את התורה היה מחזיר את העולם לתהו ובהו והם הן
העונשים קשים כגודין לא' אלוה' שיהיו קשים מהם וא"א לומר שהם קלים מהם כי כן
הותנה בעת הכה' ולכן לא הזכיר עם ועודים טובים דכאן כו' הלא על כרחק מ' ש'
והייתם לי כגולה וגו' פירושו הוא שיהיו שמים וארץ מתקיימים ולא הסיפוף ואס לאו אחר
לתהו וזכונאס הן עומדים על הקיבול' לא שייך שם להזכור כי הן אס יקיימו התורה או
לאו לא יחזירו לתהו וכוהו כי הן עומדים כהכרח על הקיבול'.

ועתה נבאר אף מבאר כמ' ש' והייתם לי כגולה וגו' שפי' קבלת התורה יהיו שמים
וארץ מתקיים לבאר זאת נקדים לבאר מ' ש' במדרש מארס ועד בהמה רבי פנחס
אומר משל למלך שהיה משיא את בנו ועשה לו חופה קוידה ובידה כעם המלך על
בנו והרגו מה עשה נכנס לתוך החופה התחול לשכר את הקנקנה ומפיקע בחופאות
(סוחר ידועות המרוקנים) ומקרע כבילאות אמה המלך כלום עשיתי אלא בטביל בני בני
אכר זו קיימת לפיכך מארס ועד כהמה וכו' ב' ה' ל' למלך סכנה בית לבנו מס ענין גיטאין וחוכה בכאן
אלא בטביל הארס לפיכך וכו' ב' ה' ל' למלך סכנה בית לבנו מס ענין גיטאין וחוכה בכאן
לכאור זאת נבאר תחלה מה שיש להעיר בענין תנאי זה והוא הלא תנאי זה היה עם מעשה
בראשית ולא עם האדם אס כן למה לא התנה עמכם בהנראס (ועל' פ' ג' מ' ש' מה) ויתבאר
ע"פ מ' ש' מ' אמה רבי חנונאל המשוא אס לבנו גדול בבית קנאו (תקנת חכמים הוא
ובגיטין מוקמוך לה כגון שיש לאביו בית אחר לדור בנו) איתכיה יחד לו בית וכלו בית
כלי בית קנה בית לא קנה אחר רבי ידמיה כגון שהיה אביו של אביו בתוכו (הלכך בית
לא קנה דכיון שמתמש האב בתוכו לא הוציאו מחוקתו ולא מקנה ליה לבנו וכוה ית' כי
כחגיגה כינו הארץ בשם בית וזל' כ' ה' אומרים הארץ כבדאת תחלה ואחר כך שמים כי
אדם בוכה בית תחלה ואחר כך עליה ולפי מה שהמשיל במדרש גדון זה למלך עם כנו ולפ'
כאשר השיא לו בת זוגו ה"ל כמשיא חסה לבנו גדול בבית היה ראוי שיהיה העולם קנני
להארס ומ' ש' רפ"ד דמיידי שיש לאביו בית אחר לדור כו' כגודין זה אמרו במדרש כסברא
הק' כה' העולם אמר השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם וזה היה טענת והיוקיים כמ' ש'
בגמרא חלק שאמר כלום אנו כריכין אלא לאורוים לבנו זהב פרוים שאנו מסתמש' כו' יטול
אורו ח' ל' וכלא כסף זהב שלו הוא שנאמר לי הכסף ולי הזהב ח' ל' כבר נתנו לנו שנאמר
השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם ובאמת אף שצמר מלואו להארס כמ' ש' הנה כתתי לכם
וגו' עיקר בריאת הארץ היה כמ' ש' כמד' כסברא הק' כה' העולם כתאו' להיות דירתו בתחתוני'
וכן בינקוט הגו' וב' הא' הארץ כבד' תחלה משל למלך סכנה פלטין לעצמו מסכנה התחתונים
וכו' ורפס ליתן התורה מיד לאדה"ו ואז היה השכינה שורה תכף על הארץ כמו שהיה אחר
מ' ש' שאמר לפרוש ממנה איני יכול אלא עשו לי בית שכל מקום שתהיה התורה אדור עזה
ואז לא היה עולה על דעת שהוסיא את העול' מחוקתו כי אז תכף היה השכינה שורה בתוכו
אך אחר שחטא ארה"ל ובמדרש אמר הק' כה' ו' מצות כתתי לו ולא היה יכול לעמוד בהם
החוק אנו כיתן לנו תר' ב' מצות ויאמר לא' לא לאד' אנו כותבה לא לבנינו ועי' חטאו כסתלקה
השכינה לרקיע הא' כמ' ש' במדרש לכן אז התנה עם מ"ב ואמר אס מקבל' ישראל תורתו
ואז תהיה דרתי בתחתוני' כי לפרוש ממנה איני יכול אסת' מתקיימום ואס לאו וכו'
ובתנאי זה הראה לאד' שלא הקנה לו העולם ויוכל להעניטו ולטנות טכע הארץ כפיטאטו.

לא המד' מאד ועד בהתם ועד עוף וגו' וק' אם חטא אדם הם מה חטאו ואם היה מתוך בלג' עשיתי לא בסביל אדם אדם אכרן הסקוימי היה ק' סיה להמדרי' ולא בד נס הארץ כתי'ם והארץ נתן לבני אדם ע'א' ר'ס מפל למלך וכו' ל'ל' תשעה לומר שמסר לו העולם ומלואו דה' כתי' בות וכלי בית אלא חסר לו רק כמו כלי בית והוא מלואו של עול' אבל העול' עמנו לא הוציאו מחזקתו והוא מפל למלך שהיה משיא את בנו ועשה לו חופה ולא אמר ובהם לו בית ופירושו של חופה הוא כמ"ס בירושלמי אלו הם חופת חתני קדונו מזוירים בתוך הבית ולכן כאשר בעם החריב רק החופה ולא הבית ואמר המלך ס'א'ת אלו הם להחריב ומריב גם הבית ואם לא להחריב למה חרבתו החופה ע'א' המלך כלום עשיתי לא בסביל בני והיא החופה אכל הבית עשיתי לעצמי וע'כ' לא חרית הבית כן גם בממשל הארץ ברא להסרות מצינתו ומלואו ברא בסביל האד' ומסר לו בנו הטיאו אשה כמ"ס הכה סתתי לכס וגו' ולכן כאשר האד' ומלואו של העול' הארץ בתקוימה וז'ס במדרש מאד ועד בסמה משל למלך וכו' ובוה נכח אל הביאור והוא כי אם הפונסי ק'ס' כצדקו הם שאל לא יקבלו התורה יסוד לתהו וכהו חס הכתוב פן יאמרו כטעמת יהוסי' כבר נתן לנו הארץ ולא כל מוכיס להחזיר העול' לתהו ובהו אם לא נקבל התורה ע'א' להם שמה שבראתי הארץ הוא להחית אוצרי בתוכו ולא הוצאתי מחזקתי וז'ס ועתה אם שמוע וגו' ותקבלו התורה והייתם לי סגולה וכו' דס' אוצר חביב ויהיה דירתו בתקנותים ויהיה חיי עול' בתוכי' ואז יתקוי' העול' כמ"ס ס'א' כביאור מ"ס וחיי עול' כטע כסוכנו ואם לא אחזר אתכם לתהו ובהו כמ"ס בנה בביאור מ"ס קטיעא בר של' כמס ס'א' להעול' בלי רוחות והוא רוחי חיוני שמתכ' בעול' כך א'א בלי ישראל כי אות' רוח חיוני מותנים ע'י' הסרחת שכיסה בישראל והטעם לזה הוא כילי כל הארץ ולא הוצאתי הארץ מרשותי וז'ס תחילה ראיה מוכחת להראות לישראל שלא הוצאתי הארץ מרשותי כמ"ס אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים וגו' בקדום מ"ס במדרש כטע ידך על השמים ה' כל אשר חפץ ה' עשה אמר דוד אעפ' שגזר הק' בה השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם מלה' למלך שגזר ואמר בני רומי לא יעלו לסוריא וכו' קוריא לא יעלו לרומי כך כסברא הק' בה העולם גזר ואמר השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם ככתיב ליתן התורה כוטל הגזירה וכו' הרי כל אשר חפץ ה' עשה בשמים ובארץ כמו כן ככתיב אמר יקוו המים וככתיב עשה את הים וכמה שכתב וכו' וכו' ב'ל' המסל' ולד' כ' והוא סכא לתרץ ס'א'ת איך עשה הק' בה נקום בארץ ולפנות טבע העול' וכבר נתן הארץ לבני אדם ע'א' מפל למלך שגזר בכירומי וכו' אבל בעצמו מותר לו לילך הן לרומי הן לסוריא כן בכדון זה אעפ' שגזר מן השמים לא ירדו לארץ ומן הארץ לא יעלו למרום אעפ' כן כל אשר חפץ ה' עשה ולכן קודם שאמר והייתם לי סגולה ופירושו אוצר חביב וע'י' והיה קיום העולם כי לא הוצאתי מחזקתי הקדום וא'ל' אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים וק' הלא הארץ נתן לבני אדם ועכ'ת' שאעפ' כן לא הוצאתי מחזקתי לכן אם שמוע וגו' והייתם לי סגולה ויהיה אוצרי בתוכי' וע'י' יתקיים העול' ואם לאו וכו' והייתם ובהו והטעם לזה הוא כי לוי כל הארץ ולא הוצאתי מחזקתי וחס הכתוב פן יאמר נא ישראל טובה זו שיתקיים היא לכל העולם וראוי הוא שיהיה לנו זקכלי ומקוימי התורה טובה גדולה יתר שאת על האומות אשר לא רצו לקבלה ע'א' ואתם מקבלי התורה ומקוימי העולם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש כמ"ס המפרשים שהבטיח אותם שישראל יהיה כהנים בגוים כמו שהיה אחר השמים אלו לא חטאו בעול' ואין לך מעלה גדולה מזו ולכן לא כלל ועוד זה ע'ס

מ"ס בספוק הא' וז'ס אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל משא'כ' מ"ס בספוק הא' הוא טובה לכל העולם ור'באר הספוקים כדרך אשר נעיר למ"ס ת'י' אתון חמותון מה די עבדות למצרי' ועצמות יתפון על עננים כעל נדפי כשרין מן פלוסין ואובליות יתפון לאתר בית מקדשא למעבאד תמן פסחא ובההיא ליליא יתקיי' יתפון לפלוסין ומתמן קריבית יתפון לאולפן אוריית' וז'ס א' לאיוז ענין עשה זאת איך תלוי קבלת התורה כזה ב' למ"ס במדרש ושמרתם את בריתי ר'א' או' זה סבת ור'ע' או' זה מילה וע'י' כמ"ס ב' מ' ד' אלה ג' למ"ס אה' לך אל העם וקדשתם וכמ"ס כי תשא כמס תד' וקדשתם לטבילה וכו' ב' למה היו צריכין לטבילה קודם ח'ת' לבאר זאת נקדום מ' ויקרא למטה ולאחרן לילה ויאמר קומו באו וכו' א'ל' ומכס אתם לבלות את המכה זו ממך אמור הרי אתם ברשותכם הרי אתם עבדיו של הק' בה התחיל פרעה להכות בנות לשעבר הויתם עבדי אבל עכשיו הרי אתם ברשותכם צריכין אתם להלל להק' בה שאתם עבדיו סכאמר הללויה הללו עבדי' וכו' ויארנו מל'זה בדרוש סג' הפסח וכל'ה סג' סמ"ס פרעה הרי אתם ב'ת' פ'ו' כסתדרו ונעשו בני חורין מפרע' כמ"ס במסכ' גיטין גופו של גט שחרוד הרי אתם כן חורין הרי אתם לעצמך ואת כל שחרור צריך סטר מבואר בגמרא קדושין פסוק דוקא היכא דגופו קניו לאדון משא'כ' היכא דאינו קניו רק למעשה ידיו דיו בשחרור ע'כ' וישראל לא ה' קניו לפרעה רק למי' כמ"ס סג' בסג' ע'ס' ועוד נקדים גמרא קידושין דכ' ב' יהודה היכדואה גר שאין לניורטום הוה חלש על מר זוטרא לשינוי ביה חזייה דתקיף ל' פלמא טובא א'ל' לעבדיה פלוף לוי חסאני ואמטובהו לכיתא פרע' שלא זכה עצמו מן ההפקה לפיכך קדם לפני המיתה להיות זוכה בו שלא יהיה העבד בלא אדון רגע א' ובוה מאכאו טעם לשבת למה כשאם כלילה ההוא למקום ב'ה בהקדים מ"ס מדרש יתרו אמר רבי טוביה בר יצחק אכני' ה' אלהיך ע'מ' כן הנא אתיך ממצרים שתקבל אלהותי עליך וכן מ'י' שלח לך ר'א' למה מזכיר יציאת מצרים על כל מצוה ומצוה משל למה' ד' למ'ך שכנסה כן אוהבו וכשפדאו לא פדאו לפס' בן חורין אלא לשם עבד שכשיגזור ולא יהא מקבל עליו ואמר לו עבדי עתה כך כשפרס הק' בה את זרע אברהם לא פדאן אלא לשם עבדות ולא לשם כן חורין כשיגזור ולא יהו מקבלין עליהם ואמר להם עבדי אתם וכו' ע'מ' כן פדיתו אתכם שאהיה גוזר ואתם מקיימים עכ'ל' ולפ'א' היה לחוש כן כאשר ישחררם פרעה וכן בעצמם מן ההפקה להיות בני חורין ולא ירצו לקבל את התורה לכן כשאם על כפפי כשרים למקום ב'ה לעשו' בהם קנין וחזקה קודם שזכו בעצמם להיות ב'ס' כמ"ס ח'מ' סו' קצ' עבד נקמה בכסף וסטר ומזקה חזקה כיצר קראו וכו' אלו או סא'ל' רבו הראשון לך אצל הלוקח והלך עצמו לא קנאו תקפנו והביאו אכלו או שי'עשה איזה שימוש בגופו של רבו הגבוהו לחור לא קנאו ומטעם זה כשאם הק' בה למקום המקדש מקום שהפסיכה שורה מצריאת העולם והוא קנין תקפו והביאו אכלו ואז כאשר שחררם פרעה אחר חצות לילה תקף כעת מכות בכורות כבר היו קניין באותו פעם להק' בה כי באותו העת כשאם על כפפי כשרים ממצרים דהיינו קודם חצות כשאם למקום ב'ה למעבר תמן פסחא הוא קודם חצות ותכף לאחר חצות השחררם למצרים ולא היו רגע בלי ארון והוא כדמותו וככלמו עובדא דר' היכדואה וז'ס ומתמן קריבית יתפון לאולפן אוריית' דכלל' פעול' זו וכו' להפנל' שלא לקבל התורה משא'כ' עתה מוכרחין לקבל התורה וכו' ות'

ית' מ"ס לך וקדשתם לטבילה והוא כי הלא' הקדמנו מופראל לא' כי נוסף קמו לפרעה
והם' קחין עי' חזקה לקבל להיותו והדין פשוט פ' השולח ויד' כי רס' ומופראל הקוב' עבר
מן' כגוי אינו קונה אותו לגופו רק למי' כי אין הגוי יכול להקנות לושראל כ"א זכות סג'
טה' לו בו ואין נעשה גופו של העבר קמו לושראל עד שיטביל אותו למס' דת' יהדות וע"כ
א' לך וקדשתם לטבילה דמה שקנאם ע' תקפו והכיאו אלנו לא קנה רק זכותו של
טרעה והוא רק למי' ובי' טבילה נעשו קנוים להס' למס' דת' יהדות . וזכה ית' מה דפליגי
ד"א ור"ע כי הדין יד' כי רס' ומופראל להעבד קודם שוטבילנו מקצת מנות קלות וחמורות
ועונסם ושכרם כמו שמודעו את הגר . ובס' רס' אל' ומודעו את הגר עקרי הדת
ולכן קודם שאל' לך וקדשתם לטבילה נזה להודיע להם מנות האלה שהם עקרי הדת
ופליגי ר' אור"ע במה שמחולקים הפוסקים כפי רס' רס' ור"ף לשי' מטבילין את העבד
בעל כרחו למס' דת' יהדות ולר"ף אין מטבילין את העבד אלא מדעתו ור' א' ס' ל' כר"ף
ור"ע כרס' בהקדים מ"ס הר"ח שער המנות וכן כמה מ"ס פמ"ל'ת קדו מנות קלות שהוא
בסב' ואל' תעס' ומ"ע הם מנות חמורות כי כר"ף לעשותם בפועל א"כ לפ"ס מ"ס שמויעין
לעבד מקצת קלות וחמורות פי' מ"ע ול"ת ושיהיו עיקרי הדת ור' א' דס' ל' כר"ף דטבילה
כר"ף שיהיה מדעתו לכן ס' ל' מ"ס ושמרתם בריתו שנה להודיעם מנות סבת שהוא
שקול נכד' כל המנות א"כ הוא עיקרי הדת ויש בה עשה לעבדו ולקדשו ול"ת איסור מלאכה
ויהיה דעתם ורובם כוחה כזה כמ"ס כמד' נשא' ר' תנחום כה' מייא' בשם ר"י כתוב את
שבתותי קדשו' במה אתה מקדשו' במאכל' ובמשתה ובכסות' כקיה אנו' ה' כמא' לעולם שכר
על כך הוי כולו מחמדים וכן ריש' מד' עקב אתה מקדש את השבת וכו' ומהנה את כפך ואנו
נותן לך שכר ולא כזה להודיע ע' ומילה דשמה לא היו מקבלין עליהם עול' מנות והטבילה
כר"ף שיהיה מדעתם . ור"ע ס' ל' כסברת רס' שמטבילין כע"כ ס' ל' שנה להודיעם מנות
מילה שהוא עשה וע' היא ל"ת ושניהם הם עיקרי הדת כי גרולה מילה שסברתו עליה יב'
בריות ומורה כפ"א ס' ל' ככופר בכל התורה ואל'ת שמה לא יהיו דעתם כוחה במנות
אלה לא איכפת לן כזה דמטבילין העבד גם בעל כרחו . ואחר כך נזה להודיע מתן
שכרם של מנות במ' שהייתם לי כגולה ונו' ועונסם של עבדות כמ"ס מ' ויטב' משם זו
מתן שכרם של מנות ויגד' משה עונס' של עבדות . וזכה ית' למי' קרא לזקני העם
דכנע' ובמות דף מ' א"ר מייא' בר' אבא אר"ג כר"ף שלשה משפט' כתיב ביה ובתום'
רצדך ב'ד' מומתין ובתום' דף מ' ח' ד"ה מ' לא טבילה לכדתה כתבו הת' פסות הא' דבשוכן ב'
היונו לקבלת המנות אבל לטבילה ה' טביל' אף כלא' ב'ד' וכן ז' כי רס' לכן כאשר
הודיעם קבלת המנות קרא תחלה לזקני העם וישם לפניו כמ' שהתרגו' וקד' קדמיהון ר"ל
בפני הכ'ד' והם הסנהדרין ויעשו כל העם ויאמרו נעשה ר"ל שקבלו עליהם לפני הכ'ד'
לקיים את המנות אז אל' לך וקדשתם לטבילה .

ובזה יתבארמה דפליגי בע"ה דס' ל' לכות ועקב אלנו הנשים ור' דס' ל' לו הסנהדרין והוא
דפליגי במה דפליגי ד"א ור"ע ורס' ור"ף . ומה שמחולקים רס' והראש עם הרמבם
בגורסת ובמות דף מ' א"ר חמא בר' גוריא אמר רב הלוקח עבד מן הגוי וקדם וטבל למס' כן
סורין קנה עצמו כן סורין אמר שמואל וצריך לתקו' כמים פירוש רס' שיתקפנו לתת עליו
עול מלאכה במים כדי שיהא נראה בטבילת עבדות שאפילו ואמר למס' ב"ח אנו טובל לא
קנה עצמו כ"א ולא יהיה ממנו כדב' וי' ולפי גירסת רס' והראש אין חילוק בטבל לפני
רס'

ירכנו או שלא לפני רבו רק לעולם אם פירש ואמר שטובל עצמו למס' ב"ח קנה עצמו ב"ח ואם
לא פי' אז לא קנה עצמו כ"א אפי' אם טבל בפני רבו ולנו' הרמ' בס' טבל בפני רבו אף
בסתם שלא פירש וא' למס' ב"ח קנה עצמו כ"ח ואלא בפני רבו אם פי' קנה עצמו כ"ח לא
יזכה לא קנה עצמו כ"ח .

וזכנה כפ"ס ל' כלא' דא' זה שבת וקסברת ר"ף מהטבילה יס' מדעתו וכנו' רס' והראש
ור' ס' ל' כר"ע וכסברת רס' וכנו' הרמבם . ולכן בע"ס ל' דמ"ס כה' תאמר
לנשי' הוא שיהא רב' רבה שיהא דעתם כוחה זכות לומר להם סבת ואם אמור להם ראשי'
דברו ל"ל מנות כאלה ראשית' שהם יכולות לשמוע והוא סבת שיהיו דעתם כוחה בזה ואל'
תאמר להם ע' ומילה שוטבילנו למול' בנים' ורבות כהנה כי שמה לא נסמיו והטבילה כר"ף
שיהיה מדעתו של העבד . ותנוד' לכנו' ישראל אלנו האנשים ר"ל שתוכל' להגיד להם אף דקדוקי
דבריהם מילה וע' ורבות חמורות כהנה שהם מנות ראשיות שהם יכולין לשמוע ולא ימאנו
בטביל' זה לקבל התורה וזה שם הוא כמ"ס ב"י סומן רס' ח' יד' כפ"ס הרב המגיד שמה שאין
מטבילין הגר מיד קודם שימול' ותי' הרמבן דכיון שהמילה קשה עליו מלין אותו תחלה דלא
פירש ופרנס' . והנה ידוע כי מול'ם היו כל העם היונא ממדרי' קודם אכילת פסח א"ב
מכ"ס שוקבלו עליהם עול' שאר מנות אף הקשים כגודין . וזה שאמר במדרש בלסון רבה
לכשים זה סבת ותנוד' עונסם קשים כגודין לכנו' ישראל זה מילה וע' א' ולא הוסי' ס' חש
שמה וטבילו למס' ב"ח סורין כי לנו' רס' והראש יאנו' יונא בני סורין א"כ במפרט' מטובל
עצמו למס' ב"ח ושאין לא הוסי' חשם זה בני' להטיל הניחו רק שבת אם כן מהוסא' תיתי ועלם
על דעתם לומר להם בני סורין ואנשי ככר קבלו עליהם מילה אם כן אין חשם שיאמרו
למס' בני סורין .

וזרבי יוחנן הואיל דס' ל' כר"ע דזוה' להודיע מול'ם וע' א' הן לאנשי' ונשי' דמטבילין בע"כ
בסברת רס' רק משו' דס' ל' כנו' הרמבם שאם הטבילה בפני רבו נכח לחירות
אף כסתם והנה מלא' כה"כ א"כ הטבילה הוא בפני הב' ואין שקנה לנשי' א"כ מודיעה בכני'
הריוני' שלשם עבדות מטבילי' רמב"ם הרמבם פ"ג ה' אסורי ביאה זה הכינוי כי לכן דרש' מ"ס
כה תאמר לכות ועקב אלנו הסנהדרין ר"ל להודיעם בפני הדיונים שלשם עבדות מטביל'ם
ומ"ס ותנוד' לכ' עונסם קשים כגודין הוא הן לאנשים הן לכשים ולא כפירוש מת' כ' בדברי
רבי' וימכן שמש' ותנוד' לשון אגדה מדבר' במא' העם הן לאנשים הן לכשים ולפי מ"ס ותנוד' ל'
גודין הן לכשים הן לאנשים כמ"ס לכות ועקב קאי על הסנהדרין ולא לכנו' וכמ"ס .
וזהו הית' שיעור ההפך הפסוקים הן לכפל המדרש הן לר' אחת ראיתם אשר עשיתי למצרים
ונג' בפ"ת' ונאביא אתכם אל' לאת' בית' מקדשא' וק' למעז'ת' לקנות אתכם
ע' תקפו והכיאו אלנו' שלא תזכו בעבדכם כאשר שחרר אתכם שרעה וק' הלא כל שחרור
כר"ף שטר' א"כ שחרורו לאו כלום הוא ועכ"ת דלא היה נופס' קמו וא' כ' שטר' והיכא דר"ף
וגופו קמו כר"ף טבילה למס' דת' יהדות להודיע גופו קמו כמ"ס וקודם טבילה הודיעת' קצת
מנות לכן אמר תחלה עשה אם שמוע' ונ' ושמרתם את ברית' ל' א"ב ראית ליה ועונסם
ושכרם זכא' א' נעשה אל' לך וקדשתם לטבילה . ולכר' ר' ל' ס' מ' כי ל' כל הארץ הוא
בתנות טעם למה אנו מודיע' זאת לכס' בפני הסנהדרין ע'א' כי ל' כל הארץ א"כ יהיה
הטבילה בפני רבם ואם אינו מודיע' זאת לכס' הסנהדרין שלשם עבדות מטביל'ם ונא'
לשחרת' ע' טבילה זו כמ"ס . ואם יוכא' משה ויקרא לזקני העם ר"ל לסנהדרין ועם לכניהם

דרוש המישי כבוד חכמים

לל סדר קדמיהון לל סדר לישראל לפני סנהדרין שלשים עשרות מטבילים - ויעשו כל העם יחדיו ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה ר' ל' חונך ברק לפסות האל שלא יהיה הטבילה לשם כ"ח כי יאמרו מנלן את רעיתו שהטבילה יהיה לשם דת ויהיה וכל אשר דבר ה' נעשה ויאמר מקבלו עליהם כפני ה' ד' ל' לך וקדשתם לטבילה

וע"פ הרבנים האלה ית' המשך הפסוקים כי ויאלך בך מחר לאמר וגו' ואמרת לבני עבדים יהיו ער סוף הפ' וכבר ביארנו פ"ו בדרוש חג הפסח - והנה מה שיל' ל' למ' ס' אתכם את מי בא למעט - ז' הלא המכות היו קודם ופאת מזכרו והכתוב מהפך וא' תחלה ויובאנו ה' ממכרים ואחר כך ויתן אותות וגו' למ' ס' הת' על ודקה תהיה לנו וזכו והא כשיר לאל לעלמא ראתי למה קורא סכר המכות כל' דקה - וע"פ מ' ס' ית' כל' ל' בהקדים גמ' כמכות פ"א ר' יא' א' ר' הובא בר קטן מעבילין אותו ע"ד כ"ד משום דזכות הוא לו וזכין לאדם שלא בפניו א"ר יוסף אס הגדילו יכולין למחות (הגדילו קטנים שכתניירו זאפי' עם אביהם יכולין למחות ולומר אי אפסינו להיות גרים וחורין לסורן ואין לנו לענושם ככ"ד וכן הוא ב"ד סימן רס"ח - ובסימן רס"ח כתב הטור בס"ד רב דהוראוי עבד קטן מעבילין אותו ע"ד כ"ד - וכתב ה"ר דא"ר למחות כשגדלו והעשם דאמי עבד דרשות דכו ע"ל - ולי נראה הטעם דבעבד מטבילין כע"כ אף לגדול לרש' מכ"פ בקטן שהקברא מתנת לכ"ע דבעבד אי למחות כשגדלו -

דבנא ה' ע"פ מ' הרמב"ם והכחיי שהשלה זו אינו קאי על סדר של פסח רק על כל התורה מה העדות וגו' זו התורה וכלל המכות ויהיה שאלתו פיי יודע מנאות מנרים ומ' ס' פרעה קומו באו ולכו עבדו את ה' ומ' ס' במדרש שאמר הרי אתם של הק' פה ופנה היה סמור טוב כי לא היה גופם קנוי ונעשו ב"ה דא"כ שפיר ולפ"ו יהיה אכלו עמה שקבלו התורה ועבדו עמם לשם יהדות היה להם כדון גרים שכתניירו מחד רבונם הטוב ויהיה לפניו שמה שנתן התורה להגדולים שהיו בשעת מתן תורה הוא כי כתניירו כדון כל הגרים ולא יהיה ק' על זה כלום - וכן על בכוהם וכי בנייהם שגדלו אחר קבלת התורה - ג"כ לא קשה כי אם כתניירו אביהם אז כניהם הגדולים מהם אלא הם ישראלים במוחם ומתנייבום לקיים מה שקבלו אבותיהם אך יהיה שאלתו ותמיהתו על באו הארץ שהיו בשעת מתן תורה קטנים וזוהי הק' בה גם להם לקיים התורה ושמא כשגדלו יתמו ויאמרו אי אפסינו להיות גרים ויחזרו ולמורס וז"ל כי ויאלך באו הארץ כנך והם טולדו אחר מ"ת מה העדות וכו' אשר כוה ה' לא היו אתכם רובה לומר וכו' למעט אבותיהם ואת עמם טולדו וכל אשר מ"ת רק על פניהם אתכם ק' כמ"ס -

ואמרת אליו שהוא שיעה כמה שסוכר שדון גרים היה להם אלא עבדים יהיו לפי שהם כתמרים - ר' לעדין היתנינו עבדים והוא קודם השחרור ויטבאנו ה' ממכרים ביד חזקה והוא שנשאנו על כנפי שרפים למקום בית המקדש לקנות אותנו בדין חזקה כמ"ס תקפו והביאו אכלו קנה וז"ל ביד חזקה - ואח"כ ויתן ה' אותות ומופתות גדולים ורעים במכרים והוא מכות כסורות כמ"ס רש"י פ' ארוא' שמכות בסורות גדולה מכולן ואז הוה השחרור ולפ"ו לא יהיו רע' א' בלא ארין והתנו בהכרח לקבל את התורה כי הניאנו ע"מ יעבדות ולפ"ו דין עבדים קטנים היה לנו ומטבילין אותם ע"פ כ"ד דיוסות הוא לשם - וזאת מה הוא הזכות במ"ס ע"מ שתקבל להיותי ע"לך ע"א וזאתו הוציא למען שבא אותנו אל הארץ וכמדרש לך לך א' הק' בה לאכההם אס מקבלין בך חלוטיו בס' כנכנסו לארץ ולפ"ו ויאל

דרוש המישי כבוד חכמים קט

וא"ל לכא לא' אה"כ ע"י קבלת התורה וז"ל ולכן ויטבו ה' לעשות וגו' הוא לטוב לנו לל שהוא זכות לנו והכ' למותינו כהיום הזה לל שע"י התורה כזכה לחיו הפנה ב"ו ז"ל כהיום הזה כמ"ס במדרש ונס רש"י ככבים היום מה היום מאפול ומאיר וכו' והואל שהוא זכות לנו וזכין לאדם שלא בפניו ולכן מזה אותנו דת יהדות בקטנותינו - אח"כ תניד לו (ובדקה תהיה לנו וגומר) כמ"ס ת' חכו והא גטיר לעלמא וקורא סכר המכות בשם דקה דהיינו מה שמעלם הוא ע"פ החקר כמ"ס בארובות בדרוש המנות פ"ב קורא סכר המכות מתן סכר לל הוא מתנת סכס מסא"ב שרעון עכירות קורא בשם תפלוין והטעם הוא כתבנו עם שהוא משום שהוציאנו ממכרים לשם עבדות ולא לשם כ"ה ולכן בהכרח לקיים המכות ומה שמעלם סכר הוא מתנה והנה ע"כ כנך ויאלך מה העדות וכו' אינו יודע מזה דאס היום יודע לא היה שאל' שאלתו ולפי סברתו במהונונו כתניירו וסכר המכות מגיע בדין ואז יתשלל מלעשות אחו מנות כיואמר אס אעשה אקבל סכר ואס אומר לא הן ולא סכרן אז לא אעשה לכן תניד לו ובדקה תהיה לנו לל שמתן סכר הוא בתורת חסד אי כבוד לשמור את כל המצוה הזאת לל שלא יוכל להתבטל מלעשות איו מכות -

כדף כ"ב ע"א מורה"ט הודפס בטעות וכריך להיות לס' אתה מוחל ולי אי אתה מוחל בלום גדול עונו מעונם -

דרוש השישי בפרשת משפטים

ויבא משה ויספר לפני את כל דברי ה' וזאת כל המשפטים וגו' ויאמרו נעשה ויקח את ספר הכרית וגו' ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע ויעל משה ויאמר כדכ' ואפיו ויראו את להי ישראל וגו' - ונכריך ביאר להרבה כפולים ושנוי - לפון כאלו הפסוקים גם למ"ס תת"ס נעשה ואמר כך נעשה וכשמעבם למ"ס רש"י הכרית ס' כראשית היה תחלה להגיד ס' בראשית ואח"כ דברו ה' גם למס ויעל וגו' ואמר שקרא לפניו ספר בראשית - לכא זהו קדום לכאד יתחלה גמ' שכת פ"ב ואר"ל כשעה שעלה משה למרום אמרתי לל לפני הק' כה רבש"ט ימה לילוד אשה כמינוי א"ל לקבל תורה בא אמרו לפניו חמדה גמיה פנחה לך משפת ימי פראשית שתק' עד מרות קולם סוכבא העולם אתה מבקש ליתנה לבשר ודם מה אנוס פי תזכרנו וכן אדם כי תפקדו ה' אדוננו מה אדיר עמך על הארץ אשר תכה בידך על השמים א"ל הק' בה חזור להם תשובה אמר לפניו רש"י מתניא אכי שמו וסוכבוי כהכל סוכבויס א"ל אלו כבא כבודי וסודר להם תש"ב ס' מאחו פני כסא פראו פלו ענו וז"ל תנחום מלמד שפיטפטי מווי סוכבוי ועכ"ו עליו א"ל הכ"ס ע תורה שאתה כותן לי מה פתיב כה אכתי' אה"ק אשר הובאתך מארץ א"ל למכרים ירדתם לטובה השתעבדתם טוב מ"ס כה' לא יהיה לך כוף פרלים אתם שמיים שעובדים ע"א טוב מ"כ וזכר את קום הסבת מלאכה וכו' לא תשא משא ומתן בינכם בכד את אונך וגו' לא תנחם לא תנאף לא תגטב וגו' מזה הודו לנלהק בה פני' אדוננו מה אדיר עמך בכל הארץ וז' תכה הודך על פשמים לא בתים מוד כל' וז' נעשה לנ' אהוב ומסר לנ' דברה ס' עלית למרום חבית שבי לקחת מתנות ובאדם בשמר שקראוך אדם לקחת מתנות - גמ' זו כולה תמוה ותחלה ככאד מענת המלאכים וז"ל ככאד תסופת משה והנה ג"כ א"ל למ"ס מה לילוד אשה בינונו וכו' וסודר

צ"ל איתא שתחלה קרא הק"כ להמלאכים הממונים ואת"כ לשאר דבנות קורט ומאז
לקבל והסכימו בולם שיתן התורה לישראל יא"כ איך לא ידעו שלקבל תורה בא גס למס
בקשו עתה שיתן להם מה שמאנו תחלה. כ' הל"ל בקיבורתן לנו התורה ולמה הארומ
כ"כ בלמנסו בעשבתם. ג' אם היתה גבוהה אכלו קודם כריאה אכל משפת ימי בראשית
דבכלל מאתים מנה גם למס אמרו תחלה תקן עד וכו' ואת"כ משפת ימי בראשית. ד'
כפל לשון אנוש וכן ארס. ה' למ"ס רס"מ אדיר שמך אדיר הוא הרבה בארץ ואין ליתן
לו משמע אם היה בותן מעט לא היו מערערים ואנכ מהו המעט שהיה ראוי ליתן להם
ומהו ההרבה שערערו עליו שלא ליתן להם.

לבאר זאת נקדים מ"ס רמ"א בתלמים ובמטלי ויתכן דבריו לכאור מה הים בקשתם
כי לא יעשה תנות היום מכשלים כי אם למוד כי דוחיים הם ומו מעכב בידם
שלא ילמדו התורה ואלא יעמנו מכל היוסוכות של מעלה והוא ע"פ מ"ס במדרש שכל מה
סומדמו בכל דור ודור בכל בחי' חלקי התורה הכל קבלו בפשות בסמיכות א' ו' אחר
בעולם ימה שקבלה נפשו והוא כי כל נפש ונפש לא שייכות עם התורה בכל כעשי
חלקיה והוא חלק נפשו והיה שאלתם שהיה להם שייכות בה למדע כי תדבק בחוכמות
בהם כאשר דבקה בחכמי כל דור ודור למדע עניינים אחריו בואם לעולם ע"י עסקן בה
כי המלאכים אין להם מעד עמם כי אם מה שמועמים מוסוכות של מעלה או מחכמי
ישראל ואם אשר תנה הודך ד"ל השפע למדע כמו ונתת מסודך עליו שהוא ה"ד והשפע
יהק"כ דמה איתם ב"מ"ב בה וכו' והוא כי אחר שהפשוטי תורה לא שייך להם גם
דרך סודה לא תנתן להם זה תוכן דבריו.

והנה אף לפי ביאור הכוזב ק' למה לא יתעוררו לבקש זאת מקודם מעת כריאת העולם
עד מ"ת. יב' למה מפום שפשוטו לא שייך להם ע"כ בס' סודה לא תנתן להם -
והנה לפי פשוטו היה צראה לכאור הערות האלה ע"פ מה דפליגי יתחאי בכמה פשות בנ"מ
ע"מ ס"ל אדם מקנה דבר שלא בא לעולם וחכמים ס"ל אין אדם מקנה דשלב"ל וכן עסקו
הפוסקים א"מ כו' ר"ס דאין אדם מקנה דשלב"ל ואל הגמ' וה"מ ימה שנוכח שדה זו מס
שניתי חילן זה זכור או בתון לך איכו בלום דה"ל מקנה דבר שלב"ל ואם מבר חילן
לפירותיו קנה מוד כיון דהאילן הוא בעין אל הקנין עליו לזרך פירותיו וכן בשדה לפירותיה
וכנ"ה כי התורה בק' עין היים והמיוס' תורה הם נקראים פירותי כמו שמורים כמס
פסקים משלי וכן מ"ס אשר פירוותן בעתו פי' רוממות אל הפירות הן מה שמחדש חידושים
בתורה כל נפש לפי המעיינים אליה וכו'. ולפ"מ מה שנתן הק"כ לכל הנשמות חידושי
התורה והיו כ"א מחדש אח"כ ה"ל במקנה פירות שדה או פירות חילן והוא דבר שלב"ל
ולכן המלאכים עד כה לא בקשו שיתן להם בח הזה דהיו אמורים שייכות להם הק"כ
דהלכה כמ"ד אין אדם מקנה דשלב"ל. אך כאשר ראו שרובה הק"כ ליתן איתו הכס
לישראל והיה לפניהם דהלכה כמ"ד אדם מקנה דשלב"ל ע"כ בקשו שיתן להם בח הזה -
והיה התשובה לעולם אין אדם מקנה דשלב"ל וישראל שאכי כי המה שייכי בפשוטי תורה
ע"כ ים שייכות להקנות להם פשוטי התורה לחידושם דה"ל כמו שדה לפירותיה חילן
לפירותיו בכל ליעשב בענתם ותשבת משה לפי הפשוטו לפי ביאור הרב הנ"ל.

אמנם תשובה זו לא שייכה כי אם על חידושי פשוטי התורה שהפשוטי הוא בעין וס"ל כמו חילן
לפירותיו אך משה קנה להם גם חידושי קודות התורה כמ"ס שכל ימה שיתרמו
החכום זש

החכמים בכל דור ודור בכל בחי' חלקי התורה הכל קבלו נפשותם כמינו והסודות עמם
הם אינם בעין ואינם נוכחים בתורה כלל מוכח דאדם מקנה דשלב"ל. וכן תשובה זו
היה שייכה אם היה מקנה לאותם שכבר באו לעולם אך להקנות לאותם העתידים להולד
בעולם לא שייך להקנות להם אפי' חידושי פשוטי תורה דה"ל מקנה לדבר שלב"ל והרין
פשוט ס"י כמס שאין אדם מקנה דשלב"ל כך אין מקנה למי שלב"ל ומדהקנה להם החידושי
תורה מוכח דאדם מקנה דשלב"ל ואם כן טענת המלאכים במקומה עומדת.

ובזה נבא אל ביאור הגמ' ויהי' שיעור ט"ג בת המלאכים שהאריכו בטענתם כי היו
נשמרים שלא ישיב להם תשובה הנזכרת דהלכה כמ"ד אין אדם מקנה דשלב"ל
ולישראל שאכי דה"ל כמו חילן לפירותיו וכאריכות דכניהם דחו תשובה זו כפי אשר הערנו
והזכרנו משה להשיב להם באופן אחר. בהקדים עוד שלשה הקדמות הא' מ"ס בספר קול
יהודה כביאור מד' רבה ריש פ' בראשית ר' אבשי' רבה פת"י ואפי' אכלו אמון חמון
פדגוב חמון מכוסה חמון מונכש ואית דאמרו חמון רבתא ע"פ משנה חנונה אין דורסים
במעשה בראשית לטנים ולא כמרכבה לוחוד א"כ היה חכם מבין מדעתו ופי' רס"י מעשה
בראשית כגון יגורס. נשמע מזה שיש ג' ענייני תורה א' פדגוב והוא פשוטי ענייני תורה
שהם מדרכים את האדם בדרך ישר איך יתקנה ולהורות לו הדרך אשר ילך בה ואת המעשה
אשר יעשה. ענין ב' מונכש לשון כניעו' והם סודות מעשה בראשית שאין ראוי לנלות לא
ליחוד. ענין ג' מכוסה והם סודות מעשה מרכבה שאסור לנלות אפי' ליחוד ואם התורה
ואפי' אכלו חמון כל ג' עניינים אלה פדגוב מונכש מכוסה ואית דאמרו חמון רבתא דמעשה
מרכבה קורא רבתא כמ"ד דבר גדול מעשה מרכבה דבר קטן הוות דאבוי ורכא. הב'
מ"ס המס' וכן תו"מ' שמיני' למ"ס משה קיבל תורה מסיני וכל אעפי' שכל ישראל קיבלו את
התורה לא היה איש שהיה יכול לקבל כל התורה אף מה שתלמיד ותיק עתיד למדע כ"א
משה ואם לא מזה הק"כ בה כלי מופק כמשה. והנה למדרגה זו זכה משה על שזדכך בשמים
חומריו כמ"ס תו"מ' פ' כי תשא ואל' ואף שהי' חומר משה זך ובהיר מכל ילוד אשה ופה אל פה
ידבר בו הפי' עדין לא היה כראוי לקבל כל התורה שבע"פ בפעם א' עד יזכך בשמים חומריו
עד שכמעט נתקרב חומריו אל הרוחניות. הג' במ"פ' מי שמת ההוא דאמר נכסי להאי
דמשכרתא אר' הוכח ה"ל מוכה לעובר ולא קנה דה"ל מקנה לדבר שלב"ל איתביה רב נחמן
לרב הוכח האומר אם ילדה אשתי זכר יטול מנה ילדה זכר כוטל מנה אל' משכתינו אינו וודע
מי שחאה ולימא ליה ר"מ היא דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם (ופי' רשבס דקס"ד
דהדין שזה דכי הוכיח דאדם מקנה דשלב"ל ה"ה מקנה לעובר שעדין לא בא לעולם) אמור
דשמעת ליה לרמ' לרבר שיפנו בעולם לדבר שאינו בעולם מי אמר (והעובר אינו בעולם
ולכחי אינו יודע מי שחאה). וכממך שלשתן נבא אל הביאור והוא כי אף שקודם שגלה
משה למרום ידעו שיתן התורה לישראל כמ"ס זיהר בלק והם הסכימו על זה ולא נתקבאו
לבקש שיתן להם כמו שלא ביקשו מעת כריאת העולם כי אמרו הפשוטו שהוא פדגוב מעשה
המנות לא שייך לנו ושיתן להם הכס למדע ב"כ לא בקשו דהי' לפנייהם דהלכה כמ"ד אין
אדם מקנה דשלב"ל וע"כ הי' לפנייהם אם ויתן איזה כס לישראל שיוכלו למדע לא יותן כ"א
לכבראוי' כבר ורק חידושי פשוטו דה"ל כמו חילן לפירותיו ומא"כ להעתידיהם להולד דהוא
דשלב"ל לא יותן שום כס למדע דכמס שאין אדם מקנה דשלב"ל אינו מקנה למי שלב"ל.

וע"כ הי' לפנייהם שלא ינטרך משה לזכך חומריו בשמים כי כל הויכוח הי' שיוכל לקבל אפי'
מא

מה מתלמד ותיק וכו' ונתן התורה בארץ • ולכן כשעלה משה למדור אמרו מה לילד אשה
בוטחו כי היות יכול ליתן לו התורה כהיותו על הארץ • ה"ל לקבל תורה בא' פירושו כמו משה
קיבל תורה מביניו ד"ל אף כ"מ שתלמיד ותיק עתיד לחפש בכל בחי' חלקיה וזה א"ל א"ב
ודרך חומר חכמים • אז אמרו המלאכים בשמחה ממה שנתן להם כל המצוות בדבדבב והוא
בפשוטי תורה אין להוכיח דהלכה כמ"ד אדם מקנה דש"ל ד"ל אין אדם וכו' ולישראל שאני
פשוטא להכבדאים ככר דה"ל כמו חילין לפירותיו ואפי' אם ינתן להעתידין להולד כח למדע
בפשוטי תורה אין להוכיח ממה שמקנה למי שש"ל א"ב מ"ס דאדם מקנה דש"ל • ד"ל
דכ"ל כשמואל דפקק ב"ב דף קמ"ג ויבמות דף כ"ז בר' יוסי דס"ל דעובר פוכל ואינו מאכיל
יום לעובר זכוי' ולכן פסק שמואל המזכה לעובר קנס וכתבו התוס' אפי' שמואל פסק כמ"ד
אין אדם מקנה דש"ל שמואל חסיד עובר כפ"א לעולם • וכ"מ שאמרו המזכה לעובר הוא
ע"ז אחר כמ"ס רשב"ם ב"ב דף קמ"א ע"ב וכן בטור ס"א ד"א • וידוע שנסמיות ישראל הם
חכונות תחת כסא הכבוד כמקום א' הנקרא רחם בסוד עיבור הפשמות ס"ל כמ"ס
בר"ם שער עבודה פ"ה כמ"ס הלא ככתן עופני עשהו כדמו דחם תזכור כבוד פטר כל רחם
כמ"ס זוהר בראשית ע"א ונלכך כל ישראל נקראים אחים ע"פ • ולפי' יכול לזכות להם הפשוט
לחידושי ע"י משה אפי' דאין אדם מקנה דש"ל • אכן ממה שהקנה להם חידושי מוכנה
ומכוסה מוכח דאדם מקנה דש"ל דאף א"ל שהקנה להם ע"י משה וק' אף קנס אותם משה
עצמו הלא לא שייך בהם לומר כמו חילין לפירותיו ועכ"ת דס"ל כמ"ד דאדם מקנה דש"ל
וע"כ מאותם פני החמי' באו כשענה מנחת שהם קדושי ישראל כי לישראל לא שייך להקנות
אפי' ל"מ א"כ הפסק כשמואל דפקק כר' יוסי דחשיב עובר ככא לעולם מא"כ להחכמים
דכ"ל עובר הי"ל לא ב"ל ה"ל דש"ל למוי ש"ל ב"ל לזה אפי' ל"מ לא נישא לחידושי דשמעת ל"ל
ל"מ למוי שישנו בעולם לדבר שאינו בעולם מי אמר כמ"ס בגמ' • משא"כ אכחנו שכבר
בעולם אז אפי' אם תפקוק בחכמים דפליגי אר' יוסי נישא ליבא ד"מ דה"ל דש"ל למוי
שכבר בא לעולם • וזה שאמרו חמדה גנתה ד"ל בחי' הסוד שהוא גנון ומוכנה ואין בפין
ואח"כ מפרש ב' הבחינות כסדר המשנה תחלה מפנה בראשית ואחר כך מפנה מרכבה
וז"ש שגמרה לך משנת ימי בראשית כי בגמ' ע"ס ולא כמעשה בראשית לפנים מה' דת"ר כי
ש"ל כא' לימים ראשונים יחיד שול ואין פנים שולים יכול ושא' אדם מה שהיה קודם שכתב
העולם ת"ל למן היום אשר ברא אלהים אדם על הארץ יכול לא ישא' אדם משנת ימי בראשית
(דהא' למן כריות אדם יהיב לן דמותא והוא בע"פ נכרא) ת"ל לימים ראשונים (מיסד ראשון)
כ"ה ש"ס ולא כמעשה בראשית לפנים פירושו של כל משנת ימי בראשית ומ"ס ולא בתרכבה
אפי' לחידושי' אותה הכחינה שהיתה כתורה קודם בראשית העולם כי זהו פי' יכול ושא' אדם
קודם שכתב העולם והוא משנה מרכבה כי אז ה"ס ק' כה יחידו ע"ס מרכב' שלו כמ"ס והארץ
היתה תווה ובהו רוח חלקים מרמפת זה כ"ה • וז"ש חמדה גנתה גמנה משנת ימי בראשית וכן
הסוד של תמקע"ד דורות קודם שכתב העולם כפי' דס"י שהם אותם ב' אלפים שנה שהיתה
קודם בראשית עולם וס' סודות של מעשה מרכבה אתה רוצה ליתן לבטור וד' ומדעלה
למרום הוא שרכוכך ליתן לו כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחפש על ידו דונה אתה לזכות
אותם החידושים להעתידין להולד לעולם ומה מוכח שאדם מקנה דש"ל דאותם סלימודים
אינם בעין פוכל לומר דה"ל כמו חילין לפירותיו • אשר תנסה הודך אותן השפע למדע תן
לבו על השמים כי אנו ככר ככראים פעולם וה"ל דש"ל למוי ש"ל • משא"כ לישראל ה"ל

למ

למוי ש"ל רק לר' יוסי משא"כ לחכמים ה"ל למוי ש"ל דאפי' ל"מ לא נישא כמ"ס לע"ל
ולכן אנו קדומים וע"כ לא הזכירו בחי' פדגוג כי מאותה הבחי' אינו מוכח דהלכה כר"ם •
וז"ש ה' ארונים מה אדיר שמך על הארץ ופי' דפי' הרבה אתה נתן בארץ ל"ל אם ביות
נותן להם מעט דהיינו רק חידושי הפשוט לא היינו טוענים בלום ד"ל אין אדם מקנה
דש"ל ולישראל שאנו דה"ל כמו חילין לפירותיו אך ממה שאתה נתן להם הפכה דהיינו גמי'
חידושי הסודות מוכח דהלכה כמ"ד אדם מקנה דש"ל ולכן טענתו מנחת דאנו קדומים
מישראל כמ"ס • והיו המלאכים בשמחה שלא ישיב להם סק"בה יהו כן דאדם מקנה
דש"ל כשמות ישראל חסידים כמו באו לעולם אף לחכמים דפליגי אר' יוסי דישאל נקראים
עכ"ס למקום וכנ"מ ב"ב אר' יצחק אר' יוחנן המזכה לעובר לא קנה וא"ת משנתו כי אם
תלד אשתו זכר ויולד מנה ילדה זכר נוטל מנה הואיל ורעמו של אדם קרובה אצל בנו •
ואם הם נקראים בניו ומשוכים כמו בכר באו לעולם וה"ל ב"כ דש"ל ל"ל והם קדומים
מהמלאכים כמ"ס במשנה י"ס נחלין הכותב ככסוי' לחכמים והניח את בניו אין רוח חכמי'
פוחה היומנו • לכן קורם שאמרו תנה הודך על השמים אמרו תמלה מה אנוכי כי תזכרנו
ובן אדם כי תפקרנו כהקדוש מ"ס שם במשנה ר"שגב א' אם לא היו בניו מהגיס כשורה זכור
לעוב • וידוע כ"מ ס"ל ל' אנוש הוא בניו לרשעים ולפי' גם כאן פירושו ע"כ הזכירו
שם אנוש לומר שהם מוזמנים לשמח ולכהונ' שלא כשורה וכגד בניו כאלה אכחנו קדומי' •

ואמרו ל' אנוש ונס' ל' בן אדם והוא כי לפ"ם הוא אף מ"ס שהק"בה או הלכה
מה שהגיד למשה אפי' מה שתלמיד
ותיק עתיד לחפש הי' כדי לזכות על ידו
לפנשמות העתידות להולד והכ' למשה נתן
רשות תכף לגלו' את החידושים האלה כמ"ס
משה קיבל תורה ממינו ומכרה ליהושע
אל הכשמות העתידות להולד הי' החידוש
השייך לחלקו רק בבחי' זכרון ולא ניתן
לכ"ס רשות להגלות על ידו עד שהי' בעולם
כמ"ס במד' וידבר חלקים מלמד סכל א' וא'
קיבל את שלו ועד אותה שעה לא ניתן
להם רשות לגלות וכו' וידוע שמשנה נקרא

בן אדם כמ"ס בגמ' ע"ס ק"בה למשה אככי חלקי חניך ל"ל להי' אהר"ה כי משה היה
גלגול הכל ולא קאי על עמרם שהיה חי ואין הק"בה מיוחד שמו על הנדויקים כחייסם
וז"ש מה אנוש ל"ל מה לה דמויין למחשי סתזכרנו אותם החידושים בבחי' הזכירה ואזגס
מה ובן אדם שהוא משה כי תפקרנו בדבור ל"ל שתתן לו רשות להגידם דאם אינם ראויים
חניך כריך למסור למשה כי זה תלוי בזה •

ועתה נבאר מה ש"ל דברכי הק"בה ותשובת משה • ח' למה לא השיב הק"בה
בעצמו • ב' למ"ס מ"כ ביה נכו' וגו' למכרים ירדתם וכו' אם היה נתן
למלאכים לא היה כתיב כן כמו שלא היה כתיב כן את בני ישראל דבר אל בני
ישראל • ג' ה"ל ס' מאתן פני כא' ול"ל סוף הפסוק ודברי ר' תנחום • ד' למ"ס
כשכר סקראוין אדם אנוש הווכר סקראוין אדם ומה זכות זה לו •

לכ

לבד נקדים ד' הקדמות • א' הנהגת ש"ע פי ר"ע ח"ס ז"ל יא אע"ג דאין אדם מקנה
דשלב"ל א"ס רונה גם הוא לקנות ממנו דשלב"ל מקני ג"כ דאגב דרופה לקנות
מקני וכ"כ ק"ל קע"ב • אומנים ערונין להפתיק במעשה ידוהם כמה שיעשו מכאן
ולבא מאחר שפניהם מתחייבים כמה שלב"ל גמרד ומקני אהדדו • ז"מ מ"ב אופן
ר"ל שאלה"ה היה כלול מסר"כ ופרל כנודע שכל הכסמות היו תלוין בו וכאשר מטא בא
אברהם תיקן ס"ר כעש ויבחק ס"ר רוח ויעקב ס"ר כסמות שהיו תלוין בו ומשה היה כלול
מסר"כ דאד"הר וז"ל אעברה בא מאמר שאני מעובר מכל סר"כ על אד"הר כמ"ס לקחת
מתנות באדם ד' כמה שפיות פניו הם קוד בל טיכות שבעולם הזה לקחת מתנות באדם
קדמאה עכ"ל • ג' למ"ס בטע"ג פ"ה ענין עיבור נפמה הוא כמו אשה מעוברת שיש
לשולר אחר במעיה כמו כן אדם שלא וכול לקיים כל המצות אז נפמתו מתעברת דהיינו
מתעברת בנשמת חייו דרוק בעוה"ז ולכן נק' עיבור וכאשר האדם עושה המצות הזה"ה
כאעשה גם הוא • וכ"כ כ"ס הכיכות • ד' מ"ס המס' ובטע"ג על דף פ"ז שגלות מצרים
היה לטהר נפמות הקדושות שהיו מעורבים בהם הוהמא וכתנבלו מס כל הדורות
ונתבררו תוך כור הכרזל כמ"ס ואתכו הוציא מכור הברזל להיות לר נמלה כיום הזה ותו' ד'
טע"ג בירור ותיקון הזה זכירו להוית נק' בכיס למקום •

ועפ"י ית' כל אשר בערכו ותחלה כבאר למ"ס לו אחוז בכ"כ וכו' והוא שהיה התשובה
בזה האופן לעולם אין אדם מקנה דשלב"ל וז"ל ח"א כעש ענין לזכות לכס ולמשה
ולישאל שאני כי הם יכולין להתחייב עצמם לעשות המצות לרדות והם תיקוני פולמות ונודק
בכזה והחייב הזה ה"ל כמו מרונה להקנות מ"י דלהבא שאינו קונה ממנו א"כ מקנה לו ג'
דש"ל כל ולכן אגב דרונה הק"כ בה שיהיה החייב חל עליהם לקיים המצות שהוא דשלב"ל כי אז
גם הכפשותו תורה עדין לא היה בידם מקני להם גם חידושי סודות התורה אע"ג שהוא דשלב"ל
וזהו התשובה שנוה לומר להם תורה מ"כ לא יהיה לך זכר וכן כל מעשה מצות אשר זה
לא שייך במלאכים ולכן לא הטיב הק"כ כעצמו כי הם בעצמם היו מוכרחים לומר כן
ולתתוייב במעשה המצות •

וכדי שלא ואמרו זכיה זו שייכה למשה כיוקבל על עצמו מעשה המצות ואגב דמקני קני
אך נשמות העתידות שלא יוכלו עתה להתחייב נשמות אף יזכו ויקנו כ"א וא' מה
שעתיד לחדש ע"ז אחוז בכ"כ תחלה ור"ל טע"ג אחיה זו ככ"כ יתעברו בך סר"כ החכוכות
תחת כ"ה כבוד עיבור נפמה ואז כאשר תקבל אתה עליך מעשה המצות אז יהיה חל החייב
גם על אותם הנשמות שהיו מעורבים בך והוא כמ"ס וכמות א' רבא ככרית שכתבירה בנה
אין כריך טבילה דכבר עובר ירך אמו הוא וע"כ הטבילה והחייב מנות שקבלה אמה חל גם
על כנה וז"ל אחוז בכ"כ תחלה וא"כ חוזר להם תשובה תורה מ"כ בה וכו' והוא שתקבל אתה
והם עליהם חייב מעשה המצות ותקנו החידושים באגב דמקני קני מה שלא יוכלו לעשות כן
מלאכים דלא שייכי בקיום המצות • וא"ת מ"כ"ל הא ע"ז א"כ מאחד פניו כסא וגו' ואלו לא
הביא רק תחלת הפסוק היה אפשר לומר שפי' כפשוטו שכתבירה אכ"כ כ"כ כ"כ כ"כ כ"כ
לאחוז בכ"כ ע"כ הביא גם סוף הפסוק פרצו עליו עכנו ופירושו כמ"ס ר' נחום והוא שפירושו
של פרצו הוא כתיבת טעם למה כזה לו לאחוז בכ"כ לא מפני המורא רק כאשר אחוז בכ"ה
אז נתעברו בו סר"כ כוזהו כלמד מכוונקון של פרטו כמ"ס ר"כ מלמד שפירש שדי מזיו שכיבתו
כמ"ס בר"מ טע"ק פ"ד שהנשמה מקורה למעלה מבינה כמ"ס נפמת שדי תכנים • וגם

אדם ששכח בקרא על"ם הכסא וז"ל הרמז סנ"ל בוזר כמ"ס וכוונתו שפירש שדי שהוא
שולם הכסא מווי שכיבת שהוא ס"ר נשמות ועכנו עליו ד"ל שנתהו בו כבוד עכור •
וזהו חמשה ש"ל ואמרו המלאכים התינת משה שהוא בעולם יכולין להקנות לו
כאגב דמקני קני חמשה נשמות העתידות אעפ"י שחל עליהם חייב קיום המצות
י"פ קבלת משה ויהיו חידושים כלם כדבר שכל לעולם באגב דמקני קני עכ"פ ה"ל
ומקנה דש"ל למי שלא ב"ל וכבר דמו את המלאכים ש"ל דהדיון במ' דאין אדם מקנה
דש"ל כל יחדיו שפוט ס' ר"י כמס שאין אדם מקנה דשלב"ל כך אין מקנה להשלב"ל כמו
המונה לעובר וכו' וז"ל דהלכה בר' זכוי דעובר שפי"ב בא לעולם ואמרו דלמא הלכה
בכחמים דלית ליה לעובר זכוי דתפסיק לא ב"ל • וז"ל ישראל נקראים בניו ודעתו ש"ל
אדם קרובה אצל בניו ולעובר עליו לכ"ע יש זכויים כמ"ס כמס הנמ' אמרו מאן מוכח שנק'
ובנים ומאין זכויים ליתר שאת הוסי • לכן א' להם תחלה מ"כ בה אבני וגו' למצרים
ידעתם לפרעה בשעת עבדתם • ואמרו הוינו במצרים • וק' לאינו ענין הביאנו למצרים
ועכ"ת כמ"ס שהוא לטהר הנשמות הקדושות ופע"י זכויים להקרא בשם בניו לה' להיגו
כמ"ס בהקדמה ד' ולכן אחר ש"ל בראי' מובנות שאנו בקראים בניו א"כ א"ל שאני
ונסר"כ אשר בו שייכים בקבלת המצות ואגב דמקני קני • ואז אין פוס טענה ע"ז כי לעובר
שלו לכ ע אית ליה זכויים דתפסיק בבא לשולם •

ודע ימיר כל א' וא' נתן לו מתנות סכ' לקחת מתנות באדם בעכ"ר שקראוך אדם
לקחת מתנות ור"ל בעכ"ר שקראוך אדם כי נתעברו אז בו כל סר"כ שהיו באדם
הראשון כמ"ס כמס מ"ב וסיה שייך להקנות לו ולהם כאגב דקני מקני לכן לקחת
מתנות • וז"ל במדרש ד"א זה ספר תולדות אדם כתיב אז ראם ויסגרה וגו' ויאמר לאדם
א' ר' יהודה ברבי סימון ראוי היה אד"הר שתכתן התורה על ידו מ"ט זה ספר תולדות
אדם וכו' חזר וז"ל הק"כ בה מה עכשו ו' מתנות בתני לו ולא עמד בהם אף יכול לעמוד
בכר"ג מנות ויאמר לא לאדם א' לבינו אתן אותה • ולרבינו שירושו הוא שראוי היה
ימסם שהיו כלולים בו סר"כ ישראל והיה יבולצם הוא לנכח המלאכים כחו משה להקנות לו
ולתנשמות שהיו כלולים בו באגב דקני מקני וא"ס מ"ג זה ספר תולדות אדם וע"ס במדרש
א"ר' ברבי סימון ער שאל סר"כ היה יבולצם הראה לו הק"כ סה דור ודור והורשנו דור ודור
ימנהגיו ומכמו ובופרוהו ד' זה ספר תולדות אדם ובס' כפחת אדם מפורש ש"ס הראה
לו ר"ל שהיו כלולים בו סר"כ ישראל • ולכן כאשר יע"ז לא כתן התורה לא ע"ז האבות
זשאר בדיקים שקדמו להם ב"א ע"י משה שהיו בו סר"כ דאד"הר •

וביחוד נבא א' ביאור הפסוקים אשר התחלנו
ונלך בדרך אשר דרך בו הרמ"ב
א' שמבאר מ"ס את כל דכריה' הם עשרת
הדברות ואת כל המשפטים הם הנאמרים
בפ' משפטים וזה היה יום א' ואחר מ"ת ולא
כפי רמ"ס שאף על"ז מצות ופרה וכו' והביא
דאף לפירושו מן המבולתא ונתוכן דבריו
כי בתחלה אמרו קרב אתה ושמע וגו' ואת
כל אשר ודברה' להינו ואנו ושמענו ועשינו
ונקן

ענין עשה חסד ויפטר להם מה ששמע וכל עובר ירך אמו ואלו כאשר יאמר לו אחיו זה אמרו עשה ואמר כך וכתוב משה את כל דבריו וכו' ויקח מ' הכרית אמרו נעשה וגם כשמע ממך לקבל מה שיזכה עוד ה' עליך ע' מ' כהריות וכלקוט ב' כללים מביאור הנב' א' שיט' עניני תורה פדגוג ומכנס ומכוסה וזה' מלא היה משה וסר' יבולין לזכות במידותיו תורה כ' א' על ידי חכ' דקני מקני

וחענין הוא כי משה כאשר בא מן השמים וזה היה ויס' לאחר מתן תורה כמ' הרמבן ימכר לכם תחלה פשוטי תורה ואם יוכח משה ויספר לכם את כל דבריה ואם כל המשפטים וכאשר שמעו זאת אמרו נעשה הכל לא אמרו נשמע דהיינו לחייב את עצמם על מה שישמע עוד דה' מתחייב בדבר מלא בא לעולם ואין אדם מקנה דעל' ג' גם יאמרו משה יבא לנו בזה אם נתחייב ג' כמה אש' לא שמענו ערוך וע' גם בתחלה אמרו ואת תדבר לנו את כל אשר יזכה ה' ומתנו ועשוי דל מה ששמענו ויהיה בא לעולם ועשוי ומה שלא נשמע לא נתחייב לפנות דאין אדם מקנה דעל' ג'.

ואעפ' שכאשר מקר' להם השפוטו מסר להם גם כן חידושים כי הלא כתוב את כל דברי ה' ובמד' וידבר להם את כל הדברים אשר יאמרו וכו' א' כ' כל זה גם כן לרבות בא והיה להם להוכיח מזה דמק' אדם דעל' ג' מזה אין דאיה בני העו' ולכניהם דחידושי השפוטו ה' ל' כמו חילן לפירותיו ולעולם אין אדם וכו' ואעפ' שאמרו נעשה וא' כ' נתחייב דעל' ג' וכתבנו שבאג' קמי' מקני אעפ' לא אמרו גם כן שמע ממך לקבל עוד כי אמרו מה יבא לנו בזה כי לא ידעו שהדין כן להלכה ושמא הדין כפי חולקו על דין זה ע' ר' וכו' קע' ו'

ואח' גילה להם סודות מעשה בראשית וז' ויקח ספר שבית כפי ר' מ' כראשית והוא מד' חזית פ' כפיאני המלך חדריו ונגד לכם בריתו ונגד לכם ספר בראשית שהוא תחלת בריתו של עולם ואעפ' שאין דורשים כמעשה בראשית לשנים הנדה זו היתה על פי הק' כה' כמ' ש' ונגד לכם דל' הק' פה הגיד לכם על ידי בריתו רק הזהיר לרבות ויחיד שאל וכו' ואעפ' אמרה בלחישת דק כרי שמיעת און כדי שילמדו ממנו ולא יגלו כפירוס כי א' בלחישת כרי שמיעת און א' ולא ישמע השני וכמ' במד' שאל רשב' לרשב' מהיכן ככראת האורה א' בלחישת וא' כשם ששמעת בלחישת כן אמרתי לך בלחישת ופי' בק' שהוא ת' ב' דאין לדרשו רק לשנים ואעפ' ש' לחיש' משה שמעו רבים עש' זאת רק להפרס לשילמדו ממנו כ' ש' ואלו אמרו איך נוכל לקבל אותם הסודות ממנו ושיהיה כל אחד וא' יכול לדע' מהם כי הסודות הם אינם בעין וחידושיהם הם דבר שלכ' לא אלא אם כן כחייב גם אכחנו את עצמינו בדבר שלכ' ל' ולכן אז אמרו כל אשר דבר ה' נעשה וכשמע ר' ל' אף מה שערין לא שמענו רק עוד כשמע ממך גם זאת נעשה כפי הרמבן והוא דעל' ג' וכו' וכלו לקבל דבר שאינו בעין ולמד' מהם אף שערין דבר שלכ' ל' כי אגב דקני ימקני ולא היו מסופקים שמא הדין כפי חולקו רהיה ק' להם איך זכה משה שקיבל אפי' יש שתלמיד וכו' וכל הנשמות המעוברות כול' למד' מהם ה' אינם בעין ולא שיק' לומד כמו חילן לפירותיו ואין לומר דהלכה אדם מקנה דעל' ג' ולכן קנה משה גם הקנה לנו שלכ' ל' ואם יבן אין אכנו נרוכס לומר נשמע דזה אינו דא' כ' הו' המלאכים קדושים מעשות בנשי

כמה

זהו להם ועכ' מ' מהלכה אין אדם מקנה דעל' ג' ולישראל אלו משה אגב דקני מקני ולכן גם אכחנו אס' נכנס לקבל אותם הסודות ופיה' לנו כח למד' מה שמיך לנשמתנו שמתחייב' גם אכחנו להסתח' במה שערין לא שמענו ואגב דקני מקני ואל' הלא אמרו נעשה והוא להבא לקיים המצות וה' חייב בדעל' ג' ואם כן לא היו צריכין לומר נשמע כפי הרמ' כן ל' רמוב' המצות במה שכבר שמעו וזכה בידם ה' לחייב בדעל' ג' ואין כאן שום אגב' ויקח משה את הדם ויזרוק וגו' דהיינו שהשפוטו כמ' במד' והוא מסו' שהשתעבדו בד' שאין לו קצב' וכ' ערוך לא ידעו כמה יהיה סך המכו' והשפוקי' מחולקים בזה והרמבם ס' דאין יכול להשתעבד בדבר שאין לו קצב' כמ' ס' ס' וס' וס' וס' ואפי' שיטנו בעולם אם אינו יודע כמה הוא הסך אגב' קונה כמ' ס' קימן ר' ע' דהו' אכמתא והו' מוכסם לכל הפוקקים ומה שהתחייב משה והנשמות המעוברות בו היה דב' שיט' לו קצבה במ' וידבר להם את כל הדברים שהגיד לו מקרא' ומשנה וגו' אפי' מה שתלמד ותיק וכו' וא' כ' ידעו כל סך המנות והשתעבדו בדבר שיט' לו קצבה מ' מ' כ' המה נתעבדו בדבר שאין לו קצבה והדין פשוט שבכל דוכי אכמתא מופיל השבועה לכן השביעם משה על החוב הזה ואם הנה הם הכרית אשר כרת ה' שמיט' ר' ל' שבועה זו היא על כל הדברים כלה שפ' כ' דבריהם הקדושים שנתחייבם ואמרתם נעשה היה בדבר גיט' לו קצבה אכנסם נרוכסם לשבועה

ואחר כך רצה ללמד עמהם חלק המכוסה והוא מעשה מרכבה וזה אמר לנלות אפי' ליחיד אלא אם הוא חכם מבין מדעתו וכמ' במד' חזית פסוק יפקני אר' בתיב ואותי ומהם י' דברים בני' לכו' ענמי ויש דברים שזכה לי לומר לכם וכמהפרי הגו' דברים שזכה לי לומר בני' לכו' ענמי וזהו מעשה מרכבה שאמרו לנלות אפי' ליחיד ולכן בשלוקה זו לא בתוכ' וספר לעם ולא ויקרא' באזני העם אלא ועל משה והארץ נהב יאכידו ופירוש שגלו למעשה מרכבה כמ' ש' זוהר פהשת וז' עמ' כ' ועל אברם ממזרח והוא שגלה למרכבה וכן בתיקוני' פירוש ואכנתו עתו מענין ד' שפכנסו לפרדס נדכ' ואכנתו ימנו כפי' בן זומא שהצוק ומת' וס' הדין וכפ' כמ' בן עזאי ואדרה קיץ בכטיות כמו אמר ואברהם יינחם עליו ויבאו לשלום כמו ר' ע' ואם יראו את לבי ישראל כפירוש' נסתכלו והניחו ופי' על כסתכלו הוא בהרהור הל' כמ' ר' אמר כך למ' ויקמו את השלום היו חסותכלן בו בלב' ולכן כענמו במ' ש' וכן פירוש הרמבן ש' י' יתת רגלו כמעשה לבנת הספיר הוא ת' יחוקאל' כמראה אבן כפי' דמות ככא הוא הרקיע מנבט מזה שפוקקים אלה מדברים שפוקקו במעשה מרכבה ונלפי' מ' ה' הכל כמד' תחלה פדגוג ואחר כך ימוכנס ואחר כך מוכוסה

ורעפ' יתבאר מד' חזית תמוה ה' ה' המלך חדריו ר' יגאל' אומר לא היתה בתורה נרוכה להדרש אלא מהחושף הזה לכם מפני מה גילה לשרא' מה בנוס' א' ומה בנוס' שני עדיים שמי בזכות שאמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע ונ' ג' למה ויתר ראוי להדרש מהחושף וגו' מ' בתורה עד החושף הזה לכם וע' אף מעורף במ' נעשה ונשמע ב' למ' זמכני מה גילה וכו' ואין זה דבר והיכנו' ב' למ' עד ווס' שמי מה ייתר מאת ליוס' שפי' מוכל הימא' שפלות' ל' ק' וע' פ' מ' כ' נחא' דגם ר' ינא' ב' למ' כמ' דאין אדם מקנה דבר שלכ' ל' ואעפ' כ' ל' ל' איך הקנה החידושים להדרש מהחושף הזה לכם יפוטם דפינו בשפוטו התורה ה' ל' כמו חילן לפירותיו אף מעשה בראשית מהם שמתן אינס

דרוש שביעי כבוד חכמים

כני ושראל כלבם איה נמי ה' ק' או ס' ד סכר מנוה כהאי עלמא אחמי לא אמן מנות עליה
כי הוי רלח ליתי לודי הרהור וע' גמ' וו יסכרומה שתמוס ברס' פ' יוסב ולל ביקס
יעקב לוסב בשלום סקפ' עליו רוננו סל' יוסף אחר הק' בה לא דיון לנדוקים מה שמתקין
להם לש' ס' וכו' והנה זה לא יעלה על הדעת שיעקב לא ידע מענין פו' הכ' וכבר חלקו
העולמות יעקב ועשו בכטן אחס' גס ידע זאס יום לאויה דיוק שלום בעוה' שמכין לו
משכרו כעו' הכ' כמ' פ' בענין שנתנו רגל לר' יוסף כי חלפתה מן השמים ובענין רס' פ' שאמר
בקעה בקעה המלאו דינוי זהב וכו' א' ק' א' ביקס לוסב בשלום בעוה' ב' שהמשמעות
הוא שאמר סקפ' עליו רוננו סל' יוסף לא ביקס לוסב בשלום ואכ' למה היה כן . וע' פ'
גמ' הנזכר ית' היטב כולפי מ' ס' בגמ' ר' יעקב מעשה הוא משמע שקודם אותו המעשה
היו סבורים אע"פ שסכר המנות הם בעוה' ומי סוס' לו שלום בעוה' מכין לו בעוה' הכ'
אכן במנות שמתן סכרה כתובה כגדה והוא טובות העוה' אין מכין לו בעוה' הכ' ונכון
יעקב אכינו קודם דמות מעשה דיוסף לא ביקס פוס שלום בעוה' כי אחר אס' יהיה לו
שלום ויכו' לו בעוה' הכ' אך כעכא ל' ארץ מגורי אביו וקיים מנות כיבוד אביו והסכרה היה
אכל כל העולם כמנוס שמתן סכרה בטהוה' אין מכין בעוה' הכ' ולכן ג' כ' שלח את יוסף
לסכס אע"פ שהוא תקום מוכן לפורענות כי אחר לא ידע לו יוסף יוסב בשלום לקבל סכרו
בעוה' . והכ' בארץ כנען והוא ע"פ הגמ' סוף שבת מד' אחר יס' מול ל' ישראל וס' א' אין
מול ל' ישראל והכל תלוי בזכות והקטן התוס' אמר יס' מול ל' ישראל וכן אמר בני תוי
ומזוני לאו בזכות א' תלוי מילתא אלא במלוא והא הכתוב מכתוב אס' שמוע' תשמע לקול
ה' לא תהיה משלמה ועקרה בארץך את מספר יומך אמלא ותירנו דיש חילוק כא' אין
מול ל' ישראל כי אי' הוא ארץ אשר ה' דורס אותה וגם זכות הארץ מועלת כמ' ס' באברהם
אייתה זוכה כאן לכניס כ' א' כא' אכל כמ' להכל תלוי כמול ואס' בארץ כנען משא' כ'
כל זמן שהיה כמול' אז אף אס' היה מכבד אביו לא היה מכקס סכר מנוס בהאי עלמא
כיהיה אומר פ' יגדנו המול אלה תולדות יעקב יוסף סקפ' עליו רוננו סל' יוסף וסכאשר
ראה יוסף לא חזר משליחותו אז אחר יעקב דברי ר' יעקב בגמ' היכן טובת ימיו של זה
היכן אריכות ימיו של זה על כרחך שהוא לעולם שכולו טוב וארוך ואס' יהיה לי איוו
שלום ימכה מחלק עו' הכ' ולכן מאז והלאה לא ביקס לוסב בשלום . אח' כ' אחר הכפוש
מכ' היה ליעקב שמה שלא חזר יוסף הוא משום שסכר כיבוד אביו לעוה' הב' והלמא מה
שלא חזר הוא משום שהרהר אז בע' א' וסדרה ע' א' דומה את מעשה המנוס שאז אין מניע
סכר על מעשה מעושה אז כמ' לפיניו בכיבוד גמ' וועולם מנוס שמתן סכרה בטהוה'
הוא כהאי עלמא וס' למה אחר מעשה יוסף לא רצה לוסב בשלום שאז וישראל וכו' כי
כן זקונים הוא לו ומזה מוכח שלא הרהר יוסף בע' א' והוא כהקדום מ' ס' ברכות אר"ב
אשר לארס' שיעבור אחורי כ' הכ' בשעה שהסבור מתפללין א' אבי לא אמן אלא רלח
דרי טובא ודלא מנח תפילין וכו' העולה מזה שאס' עושה ארס' דבר שיש לחושדו שהוא
מכין לעבירה אס' עושה דבר המנבד לו אין לחושדו כגון כדון זה העובר אחורי ב' הכ'
דיל' שהוא פורק על מלכות שמוס אס' הוא מניח תפילין שהוא קבלת על מ' שאין לחושדו
שהוא פורק עמ' ולפ' ג' שומר סבת כהלכתו כקיים כל התורה אין לחושדו שהוא ע' א'
שהוא כפופ ככל התורה והנה מ' ס' כי בן זקונים הוא לו הראה לנו שהיה יוסף שומר
סבתות א' כ' אין לחושדו שהרהר אז בע' א' כהקדום מ' ס' במד' כי בן זקונים הוא לו רשי

והגדה

דרוש שביעי כבוד חכמים קטו

והודם אומר שהיה זון אוקיון דומה לו והנה מ' ס' זון פ' כ' אין פירושו כמ' ס' מת' כ'
תמונת קלסתר כמ' יהיה ק' ס' ל' קלסתר פטו ועוד מהו זה מעלה וע' כ' פירושו שהכלס
לסוס שהיה מקוק על פני יוסף הית דומס לכל יעקב ואס' זון אוקיון זון דייקא ואכ' א'ך
אספר לכמס' ולומר שב' בני ארס' יהיו פוים במנות לא יעדיף א' יותר מחיבו ולא יחסיב
א' כ' שניהם קיומו כל תר' מנות וסגס כן א' א' כי יס' מנות התלויות בארץ וככני ארס'
פרעיים ועכ' ת' שניהם פמרו שכתות כהלכתן וס' כהלכתו ה' כקיים כל התורה
וכמ' ס' במד' ר' א' ווחן את פני העיר ככס כע' ס' עס' דמדומי ממה מכע' וקבע תמוזין
מכע' הד' א' שומר יעקב את השבת קודם שניתן ועוד במד' והכן אין והכן אלא שבת
כמד' א' וסכינו את אשר יביאו הד' א' שומר יוסף את השבת קודם שניתן ולפ' העיכו אשר
דכרו שהיה זון אוקיון דומה לו כי על שניהם היה מקוק על פניהם שקיומו כל התר' ב'
מנות וא' כ' אין לחושדו שהיה מהרהר בע' א' וא' כ' ק' היכן טובות ימיו וכו' ועכ' לעולם
שכולו טוב וכולו ארוך ואס' יהיה לו שלום ויכו' לו בע' הב' ול' מאז והלאה לא ביקס לוסב
בשלום אע"פ שהיה בארץ מגורי אביו וקיים מנות שמתן סכרה כתובה כגדה .
ועפ' יתבאר מ' ס' בפ' יגס' כה אחר ככך יוסף שמכי להיס ל' ארון לכל מצרים וג' ויעשת
בארץ גושן וג' וכלכלתי אותך סס וג' וג' לאיוו ענין הודיעו שהוא ארון בארץ
גושן וע' מ' ס' יסחא והוא כי רנה להודיע לו שהיה לו שלום גדולם אכלו כמ' ס' מ' וינא
בס' תר' א' שהיה ליעקב שלום גדולה כמצרים אשר ע' נעשה כאלו היה כל ימיו בשלום
והיה מתיירא שלא יתרכה יעקב כזה דיאמר שפ' יוסבס מאלקו בעו' הב' אף שקיים מנוס
שמתן סכרה כתובה בטהוה' וסכרה זו באה ל' אחר שהיה מעשה דיוסף שלא חזר משליחותו
ולכן היה להונוס אותה הסכרה מלכונו' ל' שמי ל' סוס ארון לכל מצרים א' כ' זביתי לעובות
ואריכות ימים א' כ' ככרתך הראסונה אשר ע' ב' ביקשת לוסב בשלום הוא אמתיות שכתוב
שמתן סכרה כתובה כרה יס' לו שלום בעוה' וא' מכוין מחלקו בעו' הב' לכן רדה אלפ'
וג' וכלכלתי אותך וג' והיה חס' פ' ואחר יעקב הלח זהו בא' אכל בסו' הכל הולך אחר
המול כמ' ס' התוס' א' כ' פ' יגדני המול וא'ך תבטוח אותו על השלום ע' א' ויעשת בארץ
גושן וג' ר' ל' יול כתר טעמא למה כשתכה א' משאר ארצות והוא משום ארץ אשר ה' לסיך
דורס אותה והנה ארץ גושן היה כה ג' כ' הפראת שכינה כמ' ס' פ' א' שכאשר כלקחה שרה
לפרעה כתכ' לה גושן בכתובתה ומאז לא זזה מסס הקדושה כמ' ס' מזה באריכות דרוס
הכ' ר' כ' ע' . ולכן אס' לא סורב יעקב על השלום הגדולה שהיה לו כמצרים והנה
אף שאחר המעשה דמוז ר' בות פעלה לכורה ובחורתו כפל ונת' כתודע ארבר שאף
במנות שהתובה מתן סכרה כמידה אס' יס' לו שלום בעוה' מכוין לו בעו' הב' ואותה השלום
שהיה להאבות לא ניכו מחלקס' בעוה' הב' כמ' ס' כגמ' ג' הטעוין הק' בה בעוה' משין עו' הב'
אברהם יצחק ויעקב סג' ככל מכל כל ולכאורה כ' ב' וכו' לא היו מסודים נדוקים שישגו
בש' ג' גדולה יותר מלאבות שהיו כל ימיהם כגרות כמו מלכו ישראל הבשרים ולמה
פרט ג' אלה ובתבנו פירושו שהוא ע' פ' מ' ס' רומ' א' בכיבוד מ' ס' אל תירא כי יעשיר אוס'
(ר' ל' אל תתקא אפי' בצריק הבק' אוס' והוא עשיר כ' מ' ס' אכסיס דיקים הס' סכוראי
ישו לו כ' עולמות וכן כיורכה כבוד ביתו (אל תתקא בו) כי לא צמותו יקח הכל
(ר' ל' כל הסבר כי קיבל קצת עולמו כחיוו וחלק סלך יהיה שלם) לא יודא אחריו כבוד
(ואתך יהיה בשלימות כל כבודך) עכ' ל' . וכוה ות' דברי הגמרא והוא כי הורו לנו

הכתובים

דרוש שביעי כבוד חכמים

הפיתוסים שלא נוכח להם בעוה"ב משכר זכויותיהם אף שהיה להם פלוני עוה"ב לא כשאר
דיוקנים פני כהם כי לא במותו יקח הכל אם יש להם עוה"ב וכבוד בעוה"ב ובהם כתיב בכל
מכל כל להורות שאף שזכו לפלוני עוה"ב הסכר שלהם בעוה"ב כולו שלם
וחנה יש להקשות בנ"מ זו לפי מ"ס הראש פ"ק ד"ה דף ל"ח ע"ג על מ"ס בנ"מ ה"ה
קודם שיחטא ואחר שיחטא ור"ת תה"כ כוונתו למה דרשמו קודם שיחטא וז"ל אפ"פ
סגלנו לפניו סופו לחטוא מתנהג עמו במדת רחמים באשר הוא קס' ארומי קודם שיחטא
בעבודת אלילים ואף על פי שכבר חשב לעבורה ומחשבת ע"ה מנדף למעשה בדכתיב
למען תפס כני ישראל בלבם אפ"ה מתנהג עמו במדת רחמים קודם שיחטא וכשיחטא
הק' בה מנרף המחשבה עם המעשה א"כ לפי זה מאי מקשה הגמרא ולמה מהרהר בע"ה
הוא יחי כן הלא אין מענישו על ההרהור עד אחר שיטבור במעשה
אמנם כאשר תדקדק היטב בנ"מ זו ית' גם לרד"י הראש והוא מאי הקשה ולמה וכו'
מה לו לחפש למה כפל ומתרח' וכו' לא ידע מ"ס בנ"מ אין מיתה בלא חטא ואפשר
שכר עבירות גדולות כבר במעשה אשר ע"כ נגזר עליו כפילה זו ועל כרחק שמחפש רק
ליתן טעם למה לא נוכח לאריכות וטובות ימים בעוה"ב ולא על המיתה ופי' דברי המקטן
הוא ר"ל מא' בשעת עשיית הענות האלה הרהר אז כע"ה ואז אינו מגיש לו סכר על המנות
האלם וכמ"ס עביר' מכבה מנוה ולעולם סכר מנוה הוא כהאר' עלמא' ושיעור דברי
שנ"מ הרי שפ"ה לביירה וכו' וכפל ומת' ועל הכפילה ל"ק כי בודאי אין מיתה בלא חטא
אך היכן אריכות ימיו ל' כי פי' על אריכות ימיו הוא אף שהי' לו למות באותו היום כשכר
מנוה זו ואריכות ימיו א"כ היכן אריכות ימיו וכו' כי הי' לו להאריך ימיו ואמר שיקבל
סכר מנות לא אז הי' לו ליפול לא למשן ואריכות וכו' וע"ה הקשה למה לעולם סכר
מנוה בהאי עלמא ומה שלא אריכות לו ימיו הוא משום שהרהר אז בעבירה ואינו מגיש
לו סכר על אותן המצות כי הרהור העבירה דמה את המנוה וע"ה מחשבה רעה אינו
מנרף למעשה ולא קרוי המחשבה עבירה א"כ אין לה כח לדחות המנוה וע"ה ודלמא
הרהר אז בע"ה שמנרף למעש' ואע"פ שאין מענישו עלי' עד אחר שיטבור כפועל כמ"ס הראש
ש"ס האול' דמענישו עליה קרוי' בטעם עבירה ויש לה כח לדחות המנות וע"ה אי ס' ד וכו'
אמאי לא אגין מכת עליה דלא לית לידי הרהור ככ"ל פי' הגמ' פסוע וכרור
ובביאור הזו בנ"מ זו יתבאר מר' תמוה וז"ל ויאמר ה' אל משה ראה ראיתי את עני
עמי הה' ד' כי הוא ידע מתי שוא ידע הק' כה העם הצדיקים לעשות שוא לא
וירא און ולא יתב' כן כוזה אתה מוצא כעשה שיכ"ה הגר מביתו על אפ"ה היא וכנה א"ל
סימון קה"מ ל' לקטרנו א"ל רבין העולמים אדם שעתיד להמית כבוד' בכמה אתה מעלה לו
את הבאר א"ל עכשו מה הוא א"ל נדוק הוא א"ל אני דן את האדם כשעתו וכן כשהיו ישראל
צמדים ראה הק' בה מ"ס שהם עתידים לעשות הה' ד' ויאמר ה' ראה ראיתי א"ל הק' בה מ"ס
אתה רואה ראי' אחת ואני רואה שתי ראיות אתה רואה אותם כאוס לסיני ומקבלין תורתך
זהו ראה ראיתו ראיית מעשה עגל ס' ראיתי את העם הזה כשאבא לסיני ליתן להם את
התורה אני יורד במרכבה עלי' והם מתכוננים בי ושומעו אחד מהם ומעסיקו אותי כו'
אעפ"כ אני דן אותם לפי המעשים העתידים לעשות לא לפי הענין דהשתא כי שמעתי את
צעק' ס' אעפ"י שידעתי את מכאוביו שעתיד לעשות ולהכאיבני במדבר כמה דתימא כמה
ימרו זו במדבר ועכ"ה כו' כיומון ואעפ"כ אינו נמנע מלגס המדרש הזה תמוה א' בשלמא

דרוש שביעי כבוד חכמים קמז

ממעשה ישמעאל מוכח היטב שאין דן ע"ה סופו ומעשה ישרא' דלמא לעולם דן ע"ה
סופו ומה שגלס כוונתו חטאיהם וגם קבלת התורה ומדה מוצה מרובה ממדה פורענית
ב' תמלת דכרי המל' ראה מה שהם עתידים לעשות והשתמשות עגל ומרגלים ומתאוננים
וכו' וכן כסופו אף על פי שידעתי את מכאוביו וכו' כמה דתימא כמה ימרוהו במדבר ועב' בוהו
כיומון וכמעטו דבריו לא הזכיר רק עגל לכד ואף על פי כן אינו דן וכו' ג' כפל אתה רואה
דראיה אחת וכו' ואח"כ אתה רואה כאוס וכו'
ב' ח' ימדכרו המקטן שהרהור ע"ה דומה מעשה המצות ש צועה אז וגם התרחן מורה ל'ו
כזה כי חפשי לתירוק אחר ולא דמה את סכרתי לומר שהרהור ע"ה אינו דומה
המנוה וכו' יבזה יתבאר המד' שגם ממעשה ישראל כלמד שאין דן ע"ה סופו כמו במעשה
דיוסמל כי אף שהיה לישראל מעלה טובה שיקבלו התור' באותו הסעם שהרהור ע"ה וסוף
דמה את מעשה המצות וקבלת התורה ואז לא לישראל עוס' זכות על העתיד רק ראה כל
החטאי העתיד' לעשות כפועל ואעפ"כ גלס א"כ מוכח שאין דן ע"ה ס' כו' כיוסמעאל
ושיעור הדברים הם כי במוסידע מזה קבלת התורה כן ידע ככחואתו וראה כל החטאי
שיעשו כפועל עגל ומתא' כניס ומרגלים וס' וכו' וגם ידע שס' כה אינו דן ע"ה
סופו לרעה ממעשה דיוסמל והי' הסכר' לפניו מוגלו' ביון ממכרים ע"ה סופו לגבה מה
שיקבלו התורה וק' ממעשה ישמעאל שלא ראה רק רעה לכד ואע"פ לא דנו ע"ה סופו
יכ"ס ישרא' שגם רואה טובה והוא קבלת הת' דה' יראי' למה שכן היה סכרתי משה מ"ה
וירא כי אין אים ולכא' מתנו ולהתנייר מ"ה א"כ א"ה היה רואה שיתנייר ממנו לא הי' הורגו
זהלא הוא ע"ה סופו וע"כ שהיה לפניו הסכר' שלט' בה דקן ע"ה ס' אבל מה שנהרהרו
ב' ע"ה בשעת קבלת התורה לא ידע במ"ס ב' ישרא' יראה לעינים ו' וראה ללכד ואין
יכניא ולא גלגל ידע מה שבלבבו האדם מ"ס לו הק' בה מ"ס אתה רואה ראיה אחת ו' א'
לעינים ואני רואה ראיית' לל' לעינים וללכד ואח"כ אחר ע"ה שאתה רואה דאי' אחת
אתה רואה רק קבלת התורה ואני רואה קבלת התורה זהו ראה ראיתי זו מעשה עגל זה
אני רואה לבדי חסו הדקדוק שלי ראיתי והוא כשאבא לסיני וכו' הם מתכוננים בי ושומעו
וכו' ולפון מתכוננים הוא שיחטאו במחשבת ע"ה בשעת מעשה מצוה קבלת התורה ואעפ"י
שאין מענישו על ההרהור עד שיטבור במעשה עכ"פ קרוי' בשם עבירה ויש לה כח לכבות
המנוה ואז אין להם עוס' זכות להנאל' ע"ה סופו לטובה ואם הויתו דן אותם ע"ה סופו לרעה
לא היו נבאלים ואעפ"כ וכו' א"כ מוכח ממעשה דיוסמל שאין דן ע"ה
סופו ולכן בסתם זכור דבריו הזכיר הדכה עבירות שעשו וכמעט דבריו לא הזכיר
רק מחשבת עגל שדחה את קבלת התורה כמ"ס
וע"ה ית' לה"ס פ' יתרו יאמר ה' אל משה אתם ראיתם כימן השמים דכרתי עמכם לא
תעשון אתי וגו' וילד הלא כבר הזהיר על ע"ה וגם יאן ה' מדה' ד' וכו' דברות
וירכר להים וגם למה לא היה הצוי כולל למשה ולישראל כמום וע"ה מ"ס ית' כו' בודאי
סכר הזהיר על ע"ה אדם במחשבת ע"ה לא יאמר כמ"ס ית' וכו' וכו' מ"ס ית' כו' בודאי
שאין האדם רואה רק ה' לבדו כמ"ס כי האדם יראה לעינים זה ללכד ו' ואח"כ על המעשה
כמ"ס לא יעשה לך וגו' והזכיר העינים אחר המעשה ולא אחר המחשבה והוא כמ"ס הראש
שאין מעניש על מחשבה כ"ה אחר מעשה אך באשר כ' חטאו במחשבה הוכרח שית
למדרש שלא יחטאו גם כמעשה וא' ויאמר ה' כמדה' ר' משה בה תאמר וגו' ר' לבמדה' ר'

דרוש שביעי כבוד חכמים

ודעה לומר הסכר הנדול המגיע לו הוא על הקאה שעשה וזה שאמר הטיב את ימתי בקנאו את קנאתי קודם הנקמה שעשה ואין הענינה שעשה נכמת הנקמה יכולת לדמות הסכר המגיע לו ככר על הקאה

דרוש שמיני כי תשא שלחואתהנן הברכה

במדרש סוף פ' כי תבא ואלכ' דברים נזר הק"ה א' על ישראל כעשה שעשו את העגל וכו' וא' על משה כעשה שביקש לעבור את הירדן וכו' ח"ל

הק"ה משה אתה רוצה לאחז את המבל ב' ראשים אם ואעבר נא אתה מבקש לקיים בעל קלמ' בא' ואם סלמ' נא אתה מבקש לקיים בעל ואעברה נא ואכ' למה לא עלו כוונתהם ונבאר אותי ב' דרכים דרך הא' בקדים תחלה לבאר תפלת משה במעשה העגל ויהאמר ה' אל משה ראיתי את העם הזה וגו' ויחל משה וגו' עד אשר דבר לפנות לעמו ולא הכת הקדוש לא כתיב שהערות וית' מאליהם וית' ע"כ' הקדמות הא' מ"ש מ"ג אופן ס"ו שכאשר רצה הק"ה לבלות אותם בעגל בוקש משה שיתיר לו מה שנסכסע להאבות להטיב לרעם ואל' שאותה שבועה היתה לב' אבות והמדר ע"ר רבים אין לו התרה וא' זכור לאברהם וגו' אשר נסכסעת להם וגו' נכקוט זאת בודימו שהק"ה ביקש משה שיתיר לו שבועת אבות הכ' מ"ש בנמ' המודר הכאה אין מתירין לו אלא בפניו ודירושלמי איכא דאמרני מפני החסד ולפ' המודר לעשות טובה לחכירי ורובם להתיר בדרו' א"כ הנון הנידר ובהודעה עני ואיכא דאמרי מפני הכוונה ולעצם זה במדר לעשות טובה לחכירי ורובם להתיר כדרך דעתו ורובו של המדר (הוכחו דומים אלולעיל דרוש הג' דף ע"ב) וזה יהיה ביאור הפסוקים ויאמר ה' אל משה וגו' כי קודם שביקש ממנו שיתיר שבועתו הנידר לו הפתח תחלה והוא כי ע"ש קשה עורף הוא ואדעתא בניים באלה לא כשבעתי להטיב לרעם ועתה פים לו פתח הניחה לי ל' התר שבעתי ואכלס' ויחל משה ואחל' מלתד שיתיר לו כדרו' שב' ויחל משה וכתוב לא יחל דברו' ל' גורת הכליון שהיה במדר כי אמר דיק' פעם א' ואכלס' ולא היה שבוועה וקודם שיתיר לו הסדר פי' פתח וחרטה בא' תחלה לכטל פתח של השבוועה ואמר למה יחרה אפיך וגו' כיד חזקה וכוונת תרומה שכ"מ ס' כור חזקה הוא נגד מר' הד' שהים מקטרנ' הללו והללו ע"א זכמר' וארא לכן אין לכן אלא שבוועה וא' רש' כס' חלולי שאמר הק"ה את עמנו בשבוועה לא היו נבאלים כי מר' הד' היה מקטרב הללו והללו ע"א ואל' אע"פ שירעת פהם ע"א אע"פ כן נסכסעת לבאלס' כמו כן היה שבוועתך אע"פ שיהיו בניו מוטאים להטיב להם כמ"ס פ"ו דף כ"ט א"כ הפתח שלך אינו פלום כי יודעת שיהיו כן ואע"פ כן נסכסעת

והאם תאמר לסתיר שבוועה שלך ע"י הפרטה לבדה כי בנמ' נדרים דף ק"א פלוגי אמוראי כזה וכן יס' דעות בפסוקים פי' ר"ב ותאמר דהלכה כח' דפותחין בהרטס לכד' ע"א למה יאמרו מנרים וגו' והם עונות בעניות ע"א ל' להתיר שבוועת האבות ואז נדר הכליון ממלא כטל' והוא כי מת' מהו העצם של אמת' שאין מתירין לו אלא בפניו אם הוא מפני הפחד אלא יהיה חילול השם כדבר ואם עתיר שבוועה יהיה חילול השם כי יאמרו ה' וימלתי וכולת להכאים אל הארץ וי' המותם במדבר וא' למה יאמרו ע"כ יס' לאמר ברעה הונחאם להרגו אותם כהרים ולבלותם מעל פני הארמה

דרוש שביעי כבוד חכמים ק"ח

דעו הם מואת ההתרה וזאמרו שאת' מזולזל כשבוועתך ולפ' אסור לי להתיר כמ"ס בנמ' כשכנסו הסנהדרין על שהתירו ללודקיה שבוועתו כי ה' בזה ח"ה

ואת' טעמי דמילתא מפני הכוונה ואז לא אוספת לן בחילול השם כמ"ס ב"ר ובכ"י דאם הטעם הוא מפני החסד או כדרך להודיעו ואם הטעם הוא מפני הכוונה אז היכא דא' ל' דעו כגון סדר לו מלא מפני הטוב שעשה לו אז דלא אוספת לן במה שיתקדשו והי' חילול השם אז כדרך אתה דעתם ורובם של האבות כי השכסע היה כסביל טוב' שעשו כמ"ס בי נסכסעתי ופן עשית וכו' וסקימוני את השכסע עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור וגו' וא' זכור לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך אשר נסכסעת להם בך עבדיך דויקא ל' נסכסעת להם כסביל שמכדיך ואת הלא הם מתו ואז אין כדרך רובם אף שהי' השכסע' כסביל טוב' וע"א ותרבו חליהם וגו' כי הלא בהנ"ה אם השכסע' הית' לתועלת חבירו ויש כזה גם תועלת לורשו כגון לתת לו איזה דבר אז הם במקומו א"כ מה' הוכח דאם עיקר השכסע' לתועלת וירשו סוף להתיר בלירכון היורשים וא' ותדבר אליהם ארבה את זרעכם וכל הארץ וגו' אתן לזרעכם אם כן ממ"כ אינך יכול להתיר שבוועה וא' וינחם ה' על הרע' שנתחרע על גורת הכליון והחזיק שבוועת האבות

ובטעם זה לא עלתה בקשתו כשרצה לעבור הירדן כהקדים לבאר מ"פ שלח לך ואל תפג' לו כשעת כדרו' אתה למר' משה כשאמר לישראל שמעו נא המורש כשבע הק"ה שלא יכנס לארץ שנאמר לכן לא תבואו וגו' אמר משה פה של שבווע' היא אין כדרך לרבר עכשו המתין משה מ' פניה התחיל מתחנן להק"ה שבאמר ואתחנן אל ה' בעת ההוא וכן הוא המסך הפסוקים והי' כאשר תמו למות וגו' ויאמר וגו' ואתחנן בעת ההוא ונ"כ למה קודם כלות מ' פניה קורא ע"ש של שבווע' ואחר כך אינו ע"ש של שבווע' וע"פ נמ' נדרים הוכח כיחא כהקדום מר' א"ל חמא דר' הכיח לכן לא תבואו וגו' הקהל הזה אי אתם מכניסים אבל אתם מכניסין לכל הקהל לעת' שנאמר וענת' שמה כימי כעורו זה משה ואהרן כ"ה מזה ששכסע' זו הית' כ' נדרים רע' למשה וטוב' לישראל וכו' כתבאר כי ע"כ המתין משה עד מתו דור המדבר דחטפן ויאמר הק"ה טעמא דנמרא הוא מפני הכוונה ואז כדרך להטיב כדרך דעת ורובו של המדר והם דור המדבר והם לא יסכימו ע"ד דאם יכא משה ואהרן לא' לא יהי' להם מנהיגים לעתיד להנחיאם מן המדבר והשכסע' זו זו הי' גם כן כסביל טוב' שעשו הם כמ"ס זכרתו לך חסד כעוריד לכתך אשרי במדבר בארץ לא זרועה ולכן כל זמן שהיו הם מיום א' שעה של שבווע' היא ל' ששכסע' זו בהכרח עדין להתקיים משא"כ כשמתו אז אין כדרך דעתם ורבים אע"פ שהי' כסביל טוב' ולכן התחיל אז מתחנן וכמר' חקת ואל' הק"ה למשה באווי פנים אתה מבקש ליכנס לארץ משל לרוע' שיצא לרעות כאנו ונסכסעת הכאן ביקש הרוע' ליכנס בפלטרון של מלך אל' המלך למה אתם נכנס מה יאמרו הבריות אף כך אמר הק"ה למה שבתך הוא שהזאת ס' רבוא ממזרים וקברתם במדבר ואת' מכניס דור אחר עכשו ויאמרו אין לרור המדבר חלע"ה אלא שכס' בנידן ותבא עמם שנאמר ויתא ראשי עם לכן כתוב לא תבואו את הקהל הזה אלו סיכאו עמך המד' הוה תמוה א' מהו ה' באווי פנים כ' למ"ס שכתב וכו' עכשו יאמרו וכו' מה הי' חסד בא' מהם שהזכר לומר שניהם וגם למה אם זמות במדבר לא יאמרו כן ויתא לשון לך ה' ל' וכן כתוב לא תבואו וגו' וע"פ מ"ס פ"כ התפלל משה אחר מיתת דור המדבר

דרוש שמיני כבוד חכמים

שבעה זו וזמנא כי התאסף ה' בגלגלכם ולפי אל מוסס שאמר בגלגלכם כעגל פיתקיים בלח
כא דאין סאלס לשכועת האבות או נתבעל מ"ס אעברה כא ולכן מס שנבע עלו היתה
צריכה להתקיים ולכן לא יכולתי להסתכל להקדום ברוך הוא שיתיר עבועה כי כבר אמרתי
אין סאלס לשכועת.

דרוש התשיעי ביאור כמה מאמרים תמודים

בגמרא חלק ת"ר יב"ד כפיסן זקנטילו דיומסכאיו מוהדה וירוסלם בשכאיו בני

אפריקא לדון עם ישראל לפני שכסדר מוקדון אל ארץ כנען שלכו היא
דכתיב ארץ כנען לגבולותיה וכנען אבוהון דהוא אינסי הוא אל גביהא בן סקוסא מהיבן
אתם מכיאים רחיה מן היתרם אף אני לא אביא ראיה אלא מן התור' שכאמר ארור כנען
עבד עבדים יהיה לאחיו עבד שקנה ככסום עבד למי ככסום למי גמ' זו תמוה אל הל"ל במ"ס
רס' פ' בראשית ברכומו כתנה לכס וכרפנו נטלה וכתנה לנו ב' ה' להטיב ארבעה הוא גזולה
צידכס כמ"ס רס' והכעני אז בארץ היה שולך ובוכס מזרעו של עם שנחלקו של עם כפלה וכ'
עתיר אני להחזירה לכפר וכ'.

לבאר זאת בעיר למ"ס דכתיב ארץ כנען לגבולותיה ולא הכיאו פסוקים הקדומים בתורה

שקורא אל ארץ כנען ולכאז זאת בקדום ב' הקדומות ה' מ"ס בגמ' כ"ק הלכתא
כשמו' דיכא דמלכותא דיכא ועסא פסקו כס' ע"מ מ"ס ואל מלך שכעם על א' משכדיו
ושמטיו מבני המדינה ולקח חטיו או סדעו אינו בול ומותר להגות בה והלוקח ממנו ה' ס'
ס' ואין הבעלים מוציאין אותה מידו אבל מלך פלקת חנה או סדה של א' מבני המדינה שלא
כדיכיו שיקק הז' המלך הלוקח ממנו הבעלים מוציאין אותה מידו כלל' דכר' כל דין
שיקוק אותו המלך לכל ולא יהיה לאדם א' בפני עצמו אינו בול וכל שיקח מאיזו זה בלבד
שלא כרת יהודע לכללא חמס את זה לכד הז' גז' הכ' מ"ס קוליהודה כמ"ס ויקח תרם
וגו' ללכת ארצה כנען עד שלא בנה קב"ה לאברהם הוא סודע שארץ כנען טיך לו ולמספחתו
כמ"ס שנחלקו של עם כפלה כמחלק כח לבני את הארץ ומה שלא היו עם מקודם הוא ע"ס
מד' רבה ויפן ה' אותם משסד' יהומס אותה הלכו בני נוד לצירון ובני בידון לצור בני כדוד
הפ' ג' כחלפו בני העדינות בני מדינה זו למדינה זו ובני זו לזו וכמנא שלא כשאריו בית אב
של תרם במדינותם ולכן כיקס לחזור ולילך למדינתו עכ"ל. ובכ"ס כי לפז מה שנכחו
הכנענים את הארץ בעת הפלגה מן בני עם ה' פ' דינא דמלכותא מלכו של עולם והיה
הגזירה שיה לכל העולם וגם היה כרת יהודע ממנא ככין המגדל משא"כ מה שזכו ישראל
בארצם ע"פ דברי הק' כה היה אותו הגזירה מהק' בה רק על מדינה אחת ובכדון כזה לא
דד' וסכעלים מוציאים מידו ובטענה זו באו בני אפריקא לדון לפני אל מ"ס ור"ל אף שא' בחלקן
ישל עם כפלה ואנחנו שכלנו מהם זה היה ע"ס דינא דמלכותא דינא כי היה הגזירה על כל
יהודים בעת הפלגה. וזו דכתיב ארץ כנען לגבולותיה ד"ל מצת סהיב הגבולים והוא
יכהפלגה כמ"ס צהפירודוכי אדם זככ נבולות פמיס משא"כ מה שזכו ישראל היה הגזירה רק
על מדינה אחת וככדון כזה לא הו' דד' וסכעלים מוציאין מידו והיה תפובה מן גביהא
יבן סקוסא מפסקו ארור כנען עבד עבדים וגו' הקללה היה כדון כי דחה עם ערות אביו
וע"ס צאיתו פעם שזכיתם בארץ לא לעמכם וזיתם כי עבד למי ככסוי למי. גז' עמ'.

דרוש תשיעי כבוד חכמים קבא

העשר נתעורר תרם לילך לארצו יותר מכל בני המדינות שנחלפו כי היה לפניו שצירוסת
זכה בו עבדו ולא יכאח מחזקתו דאין העבר זוכה לשנמו כלום וכמ"ס בכסוי רבו.

עוד שם שוב פעם אחת באו בני מצרים לדון עם ישראל לפני אל מ"ס אל"ה אומר וס'
נתן את חן העם כעניו מצרים וישאלוכם ענו לנו כסף והב שכעלתם אל

כתיב ומוסב בני ישראל אשר ישבו במצרים שלשים שנה וארבע מאות שפה תנו לנו שכר
עבודה ס' ששעכרתם במצרים ת"ל פנים וכו'. והנה מה שמצרים שקרובים לא' לא
באו לדון עם ישראל עד אשר שבאו בני אפריקא הוא כי אמרו כי אפי' תימוק בן יומי וישיב
סהוא שכר העבודה ואם נאמר ששעכרתו מוסס גזרת הק' בה כרינא דמלכותא יאמרו ישראל
דאין דד' אל"כ מניע לנו שכר עבודה אך כאשר ראו ישראל זכו בדון כי דינא דמלכותא
דינא והעבדות של עליהם ממ"ס ארור כנען ומה שזכרם כהפלגה וכו' לישראל כי עבד למי
ככסום למי אל"כ מה ששעכרתו כס היה בדון של הק' בה ככ' הכ' ואנחנו היינו שלוטו אם כן לא
מניע מאתנו שכר עבודה לכן תנו לנו כסף תהב שכעלתם והיה התשובה מנכ"ס שהשעכר
היה שלא כדון ומניע שכר העבודה ממ"ס ומוסב כי ת"ל מנה וק' ה' לא היו רק דד' ר'
פנים ועכ"ת כמ"ס בפר' א' ששכר הק' בה לילות לימים כי היה להם דין ע"פ הנמכר לעבדי
כי מה שנכר בכ"ה עבדות ממש נתקיים ביוסף כמ"ס באריות דרוס הרביעי ואם היה
לנו דין ע"פ היה מניע לנו הענקה גם לא הייתם רשאין לשעבר שעבוד קשה וימים ולילות
ואם תנו לנו שכר עבודה ס' ששעכרתם עבודה דיקא כמ"ס כל זה דרוס ד' ע"ס.

עוד שם ושוב באו בני ישמעאל וכני קטורה לדון עם ישראל לפני אל מ"ס אל"ה ארץ ישראל
שלנו ושלכם היא דכתיב ואלה תולדות ישמעאל בן אברהם ואלה

תולדות יצחק בן אברהם אל"גכ"ס מהובן וכו' אף אני לא אביא ראיה אלא מן התורה
דכתיב ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק ולכני הפלגים. נתן מתנות אב שנתן אבסין
לבניו בחייו (כתבים שלא יושל א' במלך חכמו) ונפרס זה מעל זה כל'ס יש לזה על זה
כלום. ומה שלא באו לדון עד אחר ששמעו תפובת גב"ס למצרים הוא כי אמרו שזכרו
לס' ישראל ה' אינה מוזקת לנו מאבותינו ולבאי הארץ כיתנה ומה שהבעים הק' בה
לאברהם ס' קנין אתן ולא קניא ומ"ס ובתתי אותם לכס מורסע פירושו כמ"ס ביש כותלין
פירוש אחר דמ' ריסיס הם ואיכס יורסיס אשר אמרו עם כני' פגס תסס כסתק אינו מוזקת
היא או לא עד דפסטי ליה מן מתיא בירוסת כמות כלפסד ע"ס דק ק' ע"ס. אך כששמעו
תפובת גב"ס פסיס לישראל דין ע"ס הנמכר לעבדו כי יוסף יבא בגרעון כסף כי מכירתו
היתה באז' כי היתה מוזקת כי לאברהם הארץ כיתנה ולכן באו אז' בטענה אל' שלנו
ושלכם היא. ומח' ס' לך כדבריהם הוא אל' שניהם באו לדון ובנו ששמעאל טעני והביאו
ראיה וכ' לא הביאו ראיה ולא טענו והתפובה היה לבני קטורה ולא לבני ישמעאל.

ב' לאיוו ענין אמרו ואלה תולדות יצחק בן אברהם. ג' אך באולדיו וכתיב כל אשר
תאמר סרה פמש בקולס והיא אמרה כי לא יורס בן האמה עם בני.

לבאר זאת כעיר בפרשת חיי פריס אל' למ' ס' ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה
וכמד' ורסנ שהיא הגר והנה עד כה קראה שפחה אף אחר שכא אליה ובאן קראה

אשה. ב' איוו ענין כתיב ויתן את כל אשר לו ליצחק וכבר ידוע לנו זאת כמ"ס וכל
שוב ארנונו כידו ופרס' שטר מתנה כתב ליצחק וכו'.

לבאר זאת כקדים השנה קידושין דק' ס' וכל מי שאין לה עליו ולא על אחרים קידושין

דרוש תשיעי כבוד הבמים

הולך כמותה ואיזה זה ולך טפחה וכרות • זכנמרא מ"ט דכתיב האפה וילדו תהיה
לאדוניה ופירש' בשפחה כנענית טוחר לעבד עברי וא' קרא ללא יבא הכן חפסי עם
אביו וכן כספק הדין שאינו בנו לא לירשו ולא לפוס דבר ע"כ • ומוס הטעם א' פרה כי
לא ירש בן האמה עם בני והסכים הק' בה עמה וא' כל אשר תאמר טרה שמע בקולה וכו'
ובבא' ה' כי תי' מבאר מ"ס אהל הגר ושלמה ופעה בניעה ופירשו נט שחרור ולפ' כאשר
פחה פנית היתה בת חורין על כן קראה הכת' ב' אשה • ולפ' ושמהאל סגולד קודם השחרור
לא היה ראוי לירשו וכני קטורה סגולדו אחר השחרור היו ראויין לירשו ולכן לישמעאל לא
הי' צריך ליתן מתנות משא"כ לבני קטורה אף שהיו רשעים הוכרח ליתן מתנות בחייו
כמ"ס ב"ר דף ק"ב א"ל שמשל לר' יהודה שוכנא לא תטו בעבורי אחסכתא ואפי' מברא
בישא לברא טבא וכן בה"מ סי' רפ"ב ואל' ומדת פגור' הוא שלא יטור ולא יחתום סוס אדם
על בואה כו' • ומטעם זה הוצרך הכתוב פנית להודיע שמתן כל אשר לו ליצחק שאל
תאמר שחזר ממתינתו הראשונה כמ"ס סי' רמ"ו אומרין דעת' הנותן כגון אס נתן לאחד
מתנה כי היה עבור שאין לו בן ואח"כ כודע שיש לו בן דאז המתנה בטילה וא"כ תאמר
מאחר שפאה ע"פ הדבור כמ"ס במד' כמד' א' ויוסף ה' דבר וגם ה' אחר השחרור וכלו לו
בנים שראוין לירשו חזר מהמתנה שלו ע"פ ויתן את כל אשר לו ליצחק וא"ת איך העביר
נחלה מהם ע"פ ולבני הפלגסים נתן מתנות •

זלבא אל הביאור נקדים מ"ס בת"מ השילוק שהיה בין טרה לאברהם כי היא אמרה
גרם את האמה הזאת ואת בכה וגו' ירע בעיני אברהם על אודות בניו והוא כי
דברי טרה היו שכך הבא מן הגויה אינו קרוי בכך לא בכה ואכדסם א' פלהיותו קודם
מ"ת ויחמה לשם אושית קרוי כנו • וכן א"ל במ"ס שהיו מחולקים כמה שמחולקים הפוסקים
יד' סי' רע"א בישראל הבא על שפחתו או אמרין מתמתא שמדרה דאין אדם עושה בעילתו
זנות או לאו דאדם עושה בעילתו כעולת זנות • והק' בה הסכים עם טרה שאינו קרוי כנו •
דבנא' ה' כי בני קטורה לא היו צריכין לראוי' שהם ראויין לירש את אברהם כי ידע
ומפורסם שפאה אחר ששחררה והראוי' שקראה הכתוב אשה • וכני ושמשל
לא היו יכולין להניא דאוי' מפסקים הקדומים כי הם מכוונר שהסכים הק' כה עם טרה
שאמר' כי לא יירש עם בני יצחק •

אך רבו למכא ראי' שראוי' לירשו מ"ס ואלה תולדות ישמעאל בן אברהם דק' איך
מתיחסו לבן אברהם והלא אמר כל אשר תאמר טרה וגו' והי' לפניהם שבאמת מן
הדין טה היה ראוי לירשו כפגרת אברהם ומה שהסכים עם טרה הוא משום שהיה אז
ע"פ א' כמ"ס ותרא את בן הגר מכחק וא' שהי' ע"פ א' והדין ה"ס ר"פ בישראל שהמיר
אע"פ שמן התורה הי' מניע לו ירושת אביו הרשות ביד הגד' לקנוס אותו שלא יירש כגוס
ז"ל עמיתים הירוסה כב"ד ואם יחזור בתשובה כותבין לו • ועל כן אז הסכים עם טרה
שלא יירש עם יצחק • ומה שתיחסו אח"כ אחר אברהם כי עשה תשובה קודם מות
אברהם ולכן ישכח לירשו ולכל דבר מקו' דאם בשעת מיתת אביו הי' עמר מניחי הירוסה
כב"ד ואם עושה תשובה כותבין לו יצחק א"כ אחר אברהם כי עשה תשובה כחיי אביו שמיניע לו הירוסה
במות אביו ורצו להביא ראי' לרביהם ולפניהם ממה שכתבנו הלה תולדות ישמעאל כן
אברהם אחר בני קטורה וכ"מ שכתב' י"א מוסק על הראשונים זה א"ת בני קטורה ראויין
ליירשו ובנים ישכחו אף כני ישמעאל ראויין לירשו ולבנים ישכחו והיו תתייראו כן יאמר

דרוש תשיעי כבוד הבמים קב

כפי המדר' שמוסיף על הראשונים מה בני קטורה רשעים אף כני ישמעאל היו רשעים • וע'
הביאו ראי' פ"כ א"כ ואלה תולדות יצחק בן אברהם ותולדות יצחק הו' צדיקים והי"ל אלה
שמואל את הראשונים וע"כ מללא כתיב אלה רק ואלה פירשו ב"כ שמוסיף על הראשונים מה
הם בניו מתייחסים אחר אביהם בן תולדות יצחק אע"פ שהיו בתוכם רשעים מתייחסים
אחר אביהם וראויין לירשו ואין פירשו של ואלה תולדות ישמעאל כפי במדרש משפטים
כי לא דבר מזה אס הם צדיקים או רשעים רק בא להורות שכלם כגון א' בנים יקראו
וראויין לירשו את אברהם •

והשיב גב"ב ברא' ימוכחת ותפוסם כינחת סבני ושמשאל אינם קרויים בניו ואין ראויין
לירשו ולכן הסכים הק' כה עם טרה ולא מצד הקנס ממה שאמר ויתן
אברהם את כל אשר לו ליצחק ולבני הפלגסים נתן מתנות • והוא תשובה פשוטה
לבני קטורה והיא הטענה כינחת לבני ישמעאל • והוא דק' לאיוו ענין הזכיר שכת' להם
מתנות ועכ"ת שלא תאמר איך העביר נחלה מבני קטורה כמ"ס ואם היו בני ישמעאל ל בניו
ישמשו היה להזכיר בפסוק שגם לו נתן מתנות או שהזכירו לירשו עם יצחק והל"ל
וישלם לארץ בני קדם מעל יצחק ושמשאל בניו ומללא הזכיר הכתוב שנתן חלקו בחייו א'
שילם אותם מעל יצחק ושמשאל בניו אז מוכח שאף שצעה תשובה לא לכך בין הבנים יחשב
אינו ראוי לירשו מצד הדין ולא מצד הקנס ומה ששעמד תולדות ישמעאל בין בני קטורה
תולדות יצחק להורות שכלם היו רשעים ומ"ס ואלה תולדות יצחק קאי על עשו ולא על
יעקב כמו שהוא כראוי' מוכחת במד' משפטים • וא"ת לאיוו ענין הזכיר אהל בנותן עם
אביהם אברהם וכתבנו טעם לשכת בכואור סמ"ד ריש פ' תולדות להורות שאע"פ שהיו
רשעים הועיל להם זכות אבות לשלוות עוה"ז •

וז"ל המד' ונתן את פני העיר חינוך את הפנים שבעיר התחיל לשלוח להם דורונית ד"א
ויחן את פניהם עיר התחיל העמיד אוטליסין ומוכר בזול הוא אמרה שצריך אדם להחזיק
טובה למקום שיש לו הנאה ממנו ד"א ויחן אז פני העיר נכנס כע"פ עם דמדומי חמה
מבעור יום וקבע תחומין מע"ה ד"א ששימר יעקב את השבת קודם שניתן עכ"ל • ואל'
התרגום ופרא לקבל אפי' קרתא וזה צריך ביאור א' במאי קמפלנו הני ב' ליפני כמד' עם
התרגום וגם ק' למה חינוך פני העיר שהם העשירים וללשון ע' ק' למה העמיד אוטליסין וכו'
וכל' ה"ב ק' למה נכנס עם דמדומי חמה ולאיוו ענין קבע תחומין מבע"ז • ולבאר זאת נקדים
במ"ס א' ת"ר עיר שיש בה ע"א אסור ליכנס בתוכה ואל' עור יד' סי' קי"ט פי' רש"י דעמא
משום שדא שיחזרהו שהולך לשם ע"א והר' יונה כתב ומשום ע"א שבעיר אין לאסור לילך
לשם אלא מורי שעושין יורד ביום האיר והעכ"ז מתקבצין והולכים לשם שלא יהא כראה
כא' מהם אבל כעיר שעושין עם יום איר ואין הולכין עם משאר מקומות אין אסור לילך עם
משום שדא עכ"ל • והכ' משנה ריש ע"א לפני אידיהן של עכ"ס אסור לשאת ולתת עמהם
וזבני' איבעיא להו טעמא דמתניתין משום שרווחה או דלמא משום לפני עור לא תתן מכסול וכו' אית
למאי נפקא מינה דאית ליה בהמה לדויה אי אמרת משום לפני עור לא תתן מכסול וכו' אית
ליה לא עבר משום לפני עור וגו' (דאפי' לא מצבין ליה ישראל אפ"ה פלח ליה כדויה) ואי
חמת משום שרווחה הא קמרווח ליה ולא איפסוסא האיבעיא • ה"ב גמ' עם דף ד' ומתכ'ת
הכס לבני תכאוי' היא דתכאוי' לא תאכלו כל כבילה וגו' א' גר וא' בני בן במתכה בין כמכירה

דבר רמ"י אומר דברים ככתבן לגד בנתיבה לגוי כמכירה הכל לגוי כמתנה אסור - הד
מ"ם גמ' מולין עכ"ם שכל' פע"א בעהרה הן מטא"כ עכ"ם עכ"ה הן יודעים כטיב
פב דתה וכוונתה וכתבו התוס' שמה הטעם אין מדקדקין שכמו ליפא וליתן עמהם לפני
לדידיהם וכזה נבא אל הכיחוד בהקדים מ"ם הרמב"ן היותר שיהיה לבני יעקב להרוב את
שכס כי הו"פ ע"א כמ"ם הקירו את להו הנכר אשר בקרבכם ולפ"א חנני שכס היה כס
תתני לרעותא עיר שיש בה ע"א ובארץ כסען שיעודים כפיכ עבודתה וכוונתה ולרמ"י
היה אסור ליכנס בתוכה משום חסדא והתרגום ס"ל כרפ"י ולכן אחר שאמר ויבא יעקב אל
עיר שכס בארץ כנען אמר אח"כ ויחן את עמי העיר ופרשו כתרבותו ופירא לקבל חפ"י
קרתא שבחמת לא נכנס בתוכה וס"ם בגמ' עיר שיש בה ע"א אסור ליכנס לתוכה חופה לה
יותר וב' לישני קמחי במד' ס"ל כד' יוכה דאין אישור לילך לשם מפוס חסדא אך מ"ם
ויחן וגו' בא לבאר אין נכנס לרור עם הלא צריך גם להחזיק טובה למקום שיפלו הנאה
ממנו והעיר היא שיש בה ע"א ובארץ כנען וא"כ יעבור אז על לפני עור וגו' או על לא
ישמע על פיך והלשון הא' כמד' ס"ל טעמא דמתני משום לפני עור לת"מ וגם ס"ל דלגוי
יותר כמתנה ולכן דרש מ"ם ויחן הוא לשון מתנת חנם מפ"י הגמ' ליכא דר"י כמ"ם לא
עמכם לא תתן להם מתנת חנם ופני העיר מפרש שהם העשירים כמ"ם על והרעב היה
על פני הארץ ואם טעמא דמתני משום לפני עור אז היה היתר ליעקב ליתן מתנות
לעשירים רבנאן סכי אית ליה לדודים וא"ם חו"ן את הפנים שכעיר (והם העשירים) התחיל
לשלוח להם דורוכות - ולשון סכ' במד' ס"ל כר' יסדה דמתנת חנם לגוי אסור וגם
ס"ל טעמא דמתני הוא משום הדומה ומ"ם ויחן הוא לשון הן כמ"ם על לא תתנם לא תתן
להם חן וע"י הטובה שעשה להם במכירה כוול נשא חן בעיני הקונים כמ"ם בכנות שישים
הזקנה ביוקר והילדה כוול שתשא חן וזהו הטובה שעשה להם וכדי שלא יעבור על מ"ם
לא ישמע על פיך ללא לזול ומודיע על כן העמיד איטליסין וברפ"י בגמרא וכן פי' הערוך
איטליסין לשון קצות בשר וכשר פחוטה הוא דבר שאינו מתקיים וס"ם פנ"מ תני רכזידי
מוכרים להם דבר שאין מתקיים (עדין אידם) דהלוקח עכב ולוקחים מהם דבר
המתקיים כי אז הלוקח שמה והמוכר עכב וא"ם אחר כך ויחן את חלקת השדה והוא דבר
המתקיים ואז המוכר עכב וא"ם העמיד איטליסין ומוכר כוול ואמר בשל המד' דא"ת לאיתו
עכין הודיענו הכתוב זאת ע"א הד"א שצריך אדם להחזיק טובה למקום שיפלו הנאה
ממנו וכדי שלא יהיה ק' לך א"כ על כרחך עבר אז על לפני עור וגו' או על לא ישמע וגו'
אמר הכתוב ויחן וגו' לכל א' מב' ת"ד כדאית ליה (וכמת"ם מפרש ויחן הוא לשון חכיות
והם האיטליסין ופי' זה ג"כ עולה יפה לפי באוריו) ולשון הג' ס"ל פי' הכריתא כפי' רמ"י
דאסור ליכנס לתוכה משום חסדא ולא כוחא ליה לפרש כהתרגום אך לאפוקי כפ"יה
מחשדא שלא נכנס לשם ע"א ולכן דרש מ"ם ויחן וגו' הוא לשון מכירת שבת כפי' מת"כ
וא"ם נכנס כע"ם עם דמדומי חמה ומ"ם פני העיר הוא שקבע תחומין לפני העיר וכנה
אפיק כפ"יה מחשדא זהו בהקדים מ"ם נמ' ברכות אר"בל אסור לאדם שיטבור אחוריו
בית הכנסת כעשה שהצבור מתפללין אחר אכתי לא אחרן דלא דרי טונא ודלא מנח תפילין
וכו' הרי מכוור רבמנח תפילין שהוא קבלת עול מלכות שמים לא ויחשדו שפורק עול
מלכות שמים אף אם הוא עובר אחוריו בית הכנסת ולפ"א השומר שבת כהלכתו שהוא
בתיים כל התורה כידוע אז אף אם הוא בעיר שיש בה ע"א אין לחשדו שהוא ע"א שהיה

כבוד כל התורה וזה היה כונת יעקב שלא בא לשם כל ימי השבוע ולא כל יום פ"ם
שלא יחשדוהו שבה לשם ע"א רק ככנס כע"ם עם דמדומי חמה מבע"א עת קבלת שבת
וכחותו עשה תכף קיבל עליו שמירת שבת וקידם עליו היום ואז לא יכולין למשור אותו
שבה לשם ע"א - אך אמרו פ"ם בעיר שיש בה ע"א חופה לה יותר היכי דמי חופה
לה הרשכל כגון עטלוא של עזה - ופרפ"י שהוא ישוב סמוך לעיר מאד - ולפ"א קודם
דאפיק כפ"יה מחשדא תוך העיר כמה שמר שבת לא היה רפאי לוכנס תוך השיעור כעטלוא
של עזא ע"א וקבע תחומין מכפ"י וזה היה קודם כווא לשיעור עטלוא על עזה וזה כווא
תוך אותו השיעור לא היה נחמד שהולך לשם לשם ע"א וק' לבעל המד' הלא עדין לא ניתנה
התורה ולא נכטנו על שמירת שבת ע"א הד"א שפומר יעקב את השבת קודם שניתן
כידוע מ"ם כי ידעתיו אשר יכזה את בניו ואת ביתו אחוריו ושמרו דרך ה' וגו' - אח"כ
אמר הכתוב דא"ת מה היה כוונתו ליכנס לשם עיר שיש בה ע"א אשר על כן הוצרך
לעשות תיקונים לאפיק כפ"יה מחשדא ע"א ויחן את חלקת הסד' וגו' וב' פ"ם ד"ב תר' הולכים
ליריד של עכ"ם ולוקחין מהם בהמה ועבדים ופסמות בתים ופדות וכרמים וכותב ומעלה
בערכאות שלהם מפני שהוא כמכיל מידם ובעירובין הגו' מפני ישוב א"י וכאן נמנאו וכאן
היו פסויהם מ"ם מפני ישוב א"י אמר הכתוב ויחן את חלקת השדה אשר נטע עם אהלני
ומ"ם מפני שהוא כמכיל מידם בני חמור אח"כ וינכ"ם ע"ם מוכת ויקרא לו
ל' אהי וישראל ואז לא יהיה בחשד לעולם .

חנה כמה מהמפרשים הקשו אין נשא יעקב ב' חמיות והא' למד וקיים התורה קודם
שניתנה כע"ם באברהם כי ידעתיו למען אשר יטוה את בניו ואת ביתו אחריו
ושמרו דרך ה' וגו' ואמר פ"ם לכן גרתי ותר"ג מכות שמרתי ואל' החוקים וי"א לאה ורמל
מכ' נפיש היו וגד' חן בניו מתייחסים אלא אחר הא"ם דכפ"ה לן מכי וסור את בנך ולכן
סותרו ליעקב וכ"כ כמה מפרשים והנה לפי מ"ם בגמ' יבמות דף כ"ה אין היתר לזה כ"א
ברעב דאל' הגמ' גריפ"ו שאר הא"ם ולא שאר הא"ב וכו' נשא אשה ובתה כונס אהת ומנוא
אחת וכתבו התוספות וה"ה אשה ואחותה מן הא"ם אבל אשה ואחותה מן הא"ב פשוט
שאינו מוכיא ושמה לכתחילה לא יכנס או שמה מכיון שאין האיסור בא כ"א ע"י קידושין אף
לכתחלה יכנס והטחו התוספות דין זה בכ"ע בפסקיהם א"כ ק' אף נשא יעקב ב' חמיות
ביורות מן הא"ב לכתחלה .

לבאר זאת כעיר הערה א' וכיטובה ית' כל א' והוא למ"ם הבה את אשתו ע"י מה
כעשית אשתו הלא לא היו עדין לובה לא חופה ולא קידושין כ' למ"ם ואבואה
ח"יה ומי לא ידע כלה למה נכנסה לחופה ועכ"ת כיוסכר העבודה שהיה מגיע לו מלבן
הם היו קידושי רחל כי קידושי קטנה מגיעים לאביה ולכן קראה אשתו בתשלוט עבודתו
וא"ם הבה את אשתו כי מלאו ימי .

ולבא אל הכיחוד כקדים ברייתא קידושין פ"ב ע"ס ליטורים ונזמים וטבעות (והזהב
היה שלה) ואקדש אבי לך בשכר פעולה כיון שפשאן בא מקודשת דברי ר"מ
וחכ"א אינה מקודשת עד שיגיע ממון אחר לידה ומפרש בגמ' פלוגתיהו דכ"ע המקדש
במלוה אינה מקודשת וטעמא דר"מ דשכירות אינה משתלמת אלא לכסוף ולכן כיון שטעא
ומחורין לידה ה"ל אז ממון גמור ואינו מקדש במלוה ומקודשת וחכמים כברי יסנו לשכירות
מתחלה ועד סוף א"כ כל פרוטה כשנמדה כתחובת היא לו לשלם כעד פעולתו הלכך
כשחמורין

דרוש תשיעי כבוד חכמים

כעמחורן לידה ה'ל מחולת מלוא שיש לו בידה למפרע והמקדש כמלוא אינה מקודשת ונקדים מ'ס פ' המדור א'ר סומי בר אמי אמר עולא המקדש במלואו וכפל (שראו עדים שנתוחד עמה) נרכשה בט (ואפ' ג' דלא ידעין אי לשם קידושין בעל או סמך על קידושין הראשונים אמרין מתמא לשם קידושין בעל דאין ארס עושה בעולתו כעולת זנות) ועפ' ככא אל ביאור הויכוח שהיה בין יעקב ללכך דיעקב סביר ליה כר' מ' בסבירות דאינה משתלמת לא לכסף והמקדש בסכר עבודה הוי קידושין דלא ה'ל מקדש במלואו ולפי מ'ס הכפוי שחל היתה הזכות ה' סניס ולכן כחר לעבוד ז' סניס שתהא ראוי להריון בת י'כ סניס וזה כ'ל כמ'ס רפ' פ' תולדות שבת י'כ סניס ראוי להריון אלא הטעם שתהיה כספת מר העבודה עדין ברשות אביה כי הקטנה כרשות אביה עד שתגבר והוא בת י'כ ומני וז'ס העבד ז' סניס ואז תהיה תלוא העבודה כשתהא קטנה ואז יהיו הקידושין סויכין לך ותתקדש בסכר העבודה

ויאמר לו לבן וגו' והוא דלא נתרצה בזה כי אמר שמה הלכה כמ' דישנו לסבירות מתחלה ועד סוף ח'כ סכר העבודה ה'ל מקדש במלואו ואל' טוב תתי איתה לך ר'ל אמרנה לך אותה לביאה ואז הוא לכ'ע מקודשת והוא ל' הכתוב את בתי כתי לך מתתי אותה לאיש אחר כי לכני כח בעולת בעל וס' להס ככנסה לחופס ולא כבעלה אין לה לבני כח (על כן א' אב לא אמרנה לך מוכרת אני לתכסה לאיש אחר ולא יהיו חצות קידושין בערה דחופה וקידושין לא סויכין כ'כ' סכה עמדו ל' כלי עבודה אכן יעקב לא נתרצה בזה לקדש בביאה כמ'ס נגמ' רב מנגד למאן דמקדש בביאה ואפילו בשירובי מוס פריכותא וכחר יותר לקד' בסכר עבוד' ואפיועבוד יעקב ז' סניס דס'ל כר'מ וז'ס לו הבה את אשתי כי היא נתקדש לי בסכר העבודה וא' כר'מלאר ויור'ל עתה סוף ימי העבודה וחלו הקידושין ועל ספס' סלך שמה הלכה כחכמים וה'ל מקד' במלואו עזא ואבואה איה וה'ל מקד' במלואו וכפל וה'ל לדה' קידושין גמורים ולא ה'ל פריכותא אא'כ תחלת הקידושין הס בביאה כמ'ס התום סס וכו' ס' י'ג דדין מקד' בביאה סכרין שיאמר לה בכני עדים כר' את מקודשת לי בביאה זו ויתייחד עמה וזה הוי פריכותא משא'כ כמקדש במלואו ובעל פי' רס' עדים שראו שנתייחד עמה ואונס ודע'ס אס לשם קידושין בעל או לאו והשמדת עדים לחוד לא הוי פריכותא כמ'ס הת ספות ומכל סכן אס לא העמיד רק עדים מעמס ראו דלא הוי פריכותא וא'ס ואבואה איה חף על פי שמתחלה לא רצה לקדש בביאה

ובששמע לכן מ'ס ואבוא' איה לשם קידושין ויאסוף לכן כל אנשי המקום כדי שיראו שיתייחד עמה ואז ה'ל קידושין גמורים דאמרינן מתמא לשם קידושין מדעיס בעל ולא סמך על קידושין הראשונים והאניליה רמאותיה

ובזה כתבאר הסיתר שהיה ליעקב להחזיק ב' אחיות כי הלא בתכנו כסס התוספות שכדעבד אס נשא אשה ואחות מן האכ שאינו מוכיא ונדון ז'ס היה דעבד כי רחל נתקדש' לו בסכר העבודה ולא נתקדש' לו ע' ביאה ברמאות לבן ובעבד אינו מוכיא לכל הדעות וכו' נתבאר למה כאמר א'ל יעקב אעבדך ז' סניס וגו' לא אמר לו אס דכוך ליקח את רחל קח תמלה את לאה כי לא יעשה כן במקדמו וגו' והוא כי ידע שיפקד לא ישא לתמלה כ' אחיות גורות מן האס ועתה עשה מה שעשה ונעשה דעבד כ'ל ליתן טעם לשכח על הסיתר שהיה לו ליעקב ליקח את לאה הסנית ולא כהחזיקו וכדע' מוכר י'כ

דרוש תשיעי כבוד חכמים קבר

מפרשים שמשו למכור היתר ליעקב אך נשא את רחל ויהי קסה קסויתנו זעתי ביחא

אמר כל העם והזקנים יתן ה' את האשה הבאה אל ביתך כרחל וכלאה אחר בנו שתוהם את בית ישראל ועשה חיל באפרתה וקרא שם בבית לשם ויהי בית כבית פרץ אשר ילדס תמר ליהודס מן הזרע אשר יתן ה' לך מן הכערה הזאת וז'כ למה הזכירו רחל ולא שאר אחיות כ' למה הזכירו בית פרץ יותר מצות זרח

לבאר זאת בקדוש גמ' כויר דף נ'ג א'ר פחמן בר יצחק גדולה עבודה לשמה (לשם שמים) ממניס שלא לשמה והא' ר' יהודה א' רב לעולם יעסוק ארס בתורס זכמות אפי' שלא לשם שמתוך שלא לשמה כא לשמה לא אימא במנהו שלא לשמה שנאמר תבורך מנסיס ועל אשת חכר הקינו מנסיס באהל תבורך מאן כמס שבאהל סרה רבקה רחל לאה פרס' תבורך ועל פל שעשתה עבדה לשמה שהסכיבה את סוסרא באותן כמס שמינו כהס טעמו מצות שלא לשמה וסכולס כאמר בהס אהל והגירסא ברס' סרה רחל ולאה שאמרו לבעליהם לכא אל אפסתן ולא לשם שמים כתכוננו אלא כדי שמתקלות זו בזו רחל באחותה וסרה ולאה באחותה וכולס כאמר בהס אהל עכ'ל ונקדים עוד מה שמנינו ב' טעמים מה

סוכתה רות להטנייר ולבא תחת ככפי הסכינה ה'ל מ'ס כגמרא כויר וחלק א'ר יהודס א'ר לעולם יעסוק ארס כתורה ובמת אפילו שלא לשמה שבסכר מ'כ קרבנות שהקריב כלק זכס זינאה ממנו רות והב' מ'ס שכת' שכסכול שעשתה בית לוס עבירה לשמה זכתה שינאה ממנה רות ונפתלסל תמל' מלכו בית דור ועוד סס כגמ' אמר עולא תמר זינפתא זמרי זינפתא תמר זינפתא וכתכונה לשם מצוה יכאן ממנה מלכיס וכביאוס זמרי זינפתא וספלו עליו כמה דכבות מוישראל וכו' ככא אל ביאור הכתוב וסוא כי העס והזקנים דכו' לברך את כועו סיכנס על ידה בזרע קוימא כמ'ס לו ועשה חיל ב' פרתס וקרא שם בבית לשם יצטנו סן יאמר כועו אס לא הכלחתי וקברתי סניס ככיס וכבות שהיו לי מבנות ישראל ואיך אכלית להכבות בזרע קוימא מן גורת הזאת ואס יאמרו סוכות מעשה אבותיה או זכות עבירה לשמה סל בת לוס או זכות מצוה סל'ס סל בלקיעמור לה - א'ל מנ'ל סא שמוכס סל'ס או עבירה לשמה יפעול הדכה כ'כ להכנות בזרע קוימא עזא ממ'כ אס

אסמה שזכתה להתגיד הוא ע"י מנוה מל"ס
 של בלק תזכה נ"כ ע"י זכיוו להכנות בזק
 והדאיה רחל נלחה שהם גם כן עשו מכות
 של"ס וע"י ינאו מהם ד' שבטים ואפיתקן'
 האשה הבאה אל ביתך וק' למה זכת' להתגיד
 והוא משום מנוה של"ס כן תזכה גם אתה
 על ידי בזק כרחל ולחה ואם אח"כ ועשה
 חיל באפחתה וקרא שם בבית למס ותשמו
 פן יאמר בועזזה שזכתה להתגיד הוא זכות
 שצירה לשמה של בת לוט ושמה ע"י פכמה
 לשמה אין נזכרים להכנות בזק ע"א לו ויהי
 ביתך ככית פרץ ונו והיו קבלה בידם
 שמלכות ישראל ויהי מפרץ כמ"ס בגמ' אי
 מפרץ אתי להיו מלכא וק' למה זכה יסודה
 ויתר למלוכה וע"כ כמ"ס תמר כתבונכה
 לשם מכה יכאו ממנה מלכים וכביאוס כן
 גם אתה שיהיה ביתך ככית פרץ ונו' מן
 הנערה הזאת.

או יהיה שיפור המשך הפסוקים בסגנון
 זה כי הלא לכאורה ק' הלא בכלל
 מאתים מכה ואם ברכו אותו סיבכה מלכות
 בית דוד ממנה למה הזכירו תמלה יתן ונו'
 כרחל ולחה והו' מ"ס הטעם למה עמק ומחאב
 הזכרים אסורים והנקרות מותרות והוא כי
 לוט לעכירה כתביון והיא לשם מזה נכתובה ואל הגמ' דר' רבא ואיתמיה רי' מ"ר לטאות
 יבקש נפרד (למאה של עבירה) יבקש נפרד זה לוט נפרד מאברהם בכל תופיה יתבלע
 שכתנלה קלובו בבתי כנסיות וכתתי מדרשות. וזכה נכא אל הביאור והוא כירצו לכלכו
 סיבא ממנה מלכות בית דוד אותה הזכירה טילדה תמר ליהודה על שכתבונכה בדבר מזה
 אך משמו פן יאמרו מאן יימר שמתרת לכא בקהל וכמ"ס בגמ' שא"ל רוא"ל לשאל על שאתה
 שואלכי אם הנון הוא למלכות או לאו שאל עליו אם חאני לבא בקהל או לא בי מרות המואבי'
 קאתי וכו' כי הלכה זו היתה אז דפויה בידם וא"ת עמוני ולא פמונית ואמרו למה הוא כן
 וא"ת אסוס שכתבונכה לשם מזה יאמרו מ"ל טעבירה לשמה גדולה היא וע"כ ת' משום שאמר'
 דכורה תכורך ועל שעתה עכירה לשמה כמו אותם גסים פעשו מכות של"ס ועל כן אמרו
 תמלה יתן ס' האשה אל ביתך והותרה להתגיד משום שעתה בת לוט עבירה לשמה
 וזאתה הזכירה היא כמזכה שלא לשמה ואם כרחל וכלאה פעשו מכות שלא לשמה ואמר' שאתה
 דברים שלטעם שמתרת לבא בקהל אמרו אח"כ פסוק השני שתהיה ראוי למלוכה משא"כ אם
 לא היו מקדימים בפסוק הא' לסורות ולהשיק הלכה זו בידם שהיא מותרת לבא בקהל לא היו
 גבולים בפסוק הב' דהיו אומרים עד שאתה מכריזים שתתלשל ממנה מלכות בית דוד מן
 יימר שמתרת לבא בקהל.

מנשים כאלה א"כ פירושו שלא תתכרך
 בכל הנשים שנאמר בהם אהל רק בקנת
 נשים של"ס בהם אהל א"כ משמע שיש עון
 נשים של"ס בהם אהל ע"א מיהם כל הנשים
 שנא' בהם אהל והיא כתבונכה כקנתן ע"א
 שרה רבקה וכו' ולכן גי' התוס' ומאן אינון
 וכו' בוי' כי היא קושיא אחרת וא"כ להכרח
 לימוד הנמרה משא"כ לרש"י הגי' מאן בלא
 ר"י ובס"ף שכאוסל ור"ל סקאוי למעלה ללימוד
 הגמ' דכתיב תכורך מנשים וכו' מאן נשים
 וכו' מכל זה נלמד טעמיה לשמה כמו מנוה
 של"ס ועתה ק' לתוס' א"כ למה לא מנה גם
 בלחה וזלפה כי הלא כתיב וכאלה שתי
 הטפחות בשלמה לגירפ' ל"ק כי לגי' רש"י לא
 נפית למכות אהל מי נאמר אהל רק הק'
 מיהם פעשו מכות של"ס ונאמר בהם אהל
 אך לגי' התוס' ק' ע"א ומנשים היינו דכתיב
 נשים אל קושיא הנמרה הוה מיהם הנשים
 שכל' בהם אהל לכן הביא הגמ' רקד' אל'ו
 משא"כ בלחה וזלפה בק' שפחות כמ"ס ואת
 שתי שפחותיו וכאורה שתי השפחות ועיון בס'
 חלק רף ק"ה שם גי' רש"י נמרה כל' הד'
 אחרות ומצא כל' ד' הפסוקים כי שם גי' רש"י
 בגמ' כמו גי' תוס' ככאן ע"ס.

במדרש

אמר ונו' . האומר לאכיו ולאמונו . לפי משמעון ולוי שצירה
 פתו זכוס א' של' ארור אפס כי עז משל למנים שלון מן המלך
 א' פרע למלך וחזר והלוח את המלך וא' לא דיו שלא פרע אלא חזר ולוח כך משמעון ולוי
 לון כפסם כמ"ס ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי אחי דינה לוי פרע מה מלוח במדבר של
 וישמוד משה ונו' ויאספו אליו כל בני לוי וחזר והלוח את המקום ששישים שם' שבסם בן
 אפור בן אהרן הכהן שמעון לא דיו שלא פרע לא מור ולוח סכ' נפס איס' ישראל המוכה ונו' .
 חמרש הזה כרוך ביאור א' אם חטאו בהרבותם למה לא הפגישם מיד ועשה מזה
 בלוחה . ב' למ"ס לוי פרע במדבר והכתיב ולא יקח' שומר ואח"ל לו מעשה
 המכות א"כ איך נפרע חובם ע"י מעשה המכות שפסו . ב' למ"ס לוי פרע ונו' של' ויאספו אליו
 כל בני לוי הל' ל' של' כה אמרה הרנו אית את אחיו ונו' וישעו בני לוי כדבר משה .
 לבאר זאת נקדים מ"ס הראשון ונפתעם של הרבות אנשי סכס והוא כי א' מן מכות
 בני נח הוא דינוס ובכללם להוסיב דיינוס בכל' שלך וכן כח מעבר על א' מן
 מכות שלו הוא בסייף ואזרתן זו היא מיתקן א"כ בן נח שראש א' שער' על א' מהם ולא
 דנוסו להרבותה כרואה בהרובסייף ואנשי סכס ראו פגול את דינה ולא דכיהו ולכן בתחייבו
 הריוס בסייף . והרמ"בן השיג על זה כי א"כ הוה יעקב קודם זוכה בהריוסם ואם
 כסד מהם למה אמר ארור אפס כי עז והם שפומנוה ובסחו בל'הים והגילם אלא אף ש'
 מאז הוא דינוס אין בכללם להוסיב דיינוס דק כפשוטו בניבה בוילה ואזכאם ובהרנ' אם
 עבר על א' מהם ואף אשר בכללם להוסיב דיינוס זו מ' עזאיונו בהרנ' על זה רק על אזהרה
 שהיא ל' ת עיון כדבריו מ"ס בפי' דתור'ס וישלם . וסוף דבריו וכירופלמי א' כדיוסם של ב' כהטס
 דינו כהרנ' לקח' ש' מהרנ' כדיוני ישראל כל' דין' שאתה יודע שאתה שלם ממנו אתה רשאי לברוח
 רשאי לברוח ממנו אבל פדיוסם אפ"פ שאתה יודע שאתה שלם ממנו אתה רשאי לברוח
 ממנו כראה' מכאן פרטאוי הגוי לומר לבעליו הרין אינו' נזקק לכס' כי בישראל כתיב לא תגורו
 מפני איס' וכ"ס שלא ירהב' כפלא ועשה עמו קצין זופט ומושל לשפוט את ארנו עכ"ל .
 בלל העולה שלהרמ"בם כדיון עשו שהרנו שכם ולהרמ"בן שלא כדיון עשו . וזכה
 יתבאר מהדרש כי מה שלא העניס הק"בה תכף את שמעון ולוי דהיו
 יכולין להתנכל ולומר דהיו עס הרמ"בם דנרוך למחות ועל שלא מיחו כתחייבו וע"כ
 פשה הק"בה מחטא זה הלוחה והמתין לסס עד שיבא מעשה בזה לידם ואם ימחו בעושי
 רשעה או כדיון עשו שהרנו שכם כפכרת הרמ"בם ואם לא ימחו כס' או שלא כדיון עשו שהרנו
 אנשי שכם דהרין כפכרת הרמ"בן .

זוה יחיה ביאור המדרש כך שמעון ולוי לון בשכם וכו' כי סק' בה המתין להם ולא
 העניסם תכף דמצד הדיון לא היו חייבין דהיו יכולין להתנכל ולומר אנו קימ
 לן כהרמ"בם והיו חייבים מיתה על שלא מיחו בארנוס . לוי פרע במדבר וכו' כי הראה
 כוח דנרוך למחות בעושי רשעה דהא אפ"פ שאפשר שהיו הם מופטים מהחוטאים מיחו
 ומכ' ש' אנשי שכם שהיו רבים והישיאיים היו רק שנים חמור ושכם כנו שהיו צריכין למח' .
 ומלא ימחו כתחייבו הרב . ולא היה יכול או להעניס את שמעון שהיו יכולין לומר אנו
 שכת' א' אין מחייבין למחות בהחוטאים רבים ולעמוד כנדס כי אפשר יעמדו עליו וכירופלמי
 שכל' שאתה יודע שאי אתה שלם ממנו אתה רשאי לברוח ממנו ולעולם יפה עשינו שהרנו
 שכם כי הם היו רבים נגד יקידוס וכאמת כאמר יזרחן ענין שאנחנו נהיה רבים נגד
 חוטאים

דרוש עשירי כבוד הבמים

חוטאים מופיעים נמחה בידם ואת למה מיתו בני לה' המופיעים וכולן לומר הרשות בידם לקדם השם אל' ע' שלא היו מחוייבים כדבר. וחזרו והלווה את המקום כמשיטם שכלומר פנחס וכו' כי פנחס היה יחיד ועמד נגד כד' א' משפט שמעון והרב זמרו א"כ ראוי למתן שכר דמכר הדין לא היה חייב למחות ואם נחזר והלווה את המקום שמעון לא דעו שלא פרע אל' שלא מיתו כמשיט שלהם עקמא ואז חוב הראשון שהרגו טכס ערין כתיקטו אלא חזר ולוה כמ' ע' במל' כמ' א' עכ"ל פנחס עמדו עליו להורגו א"כ הראו ע"כ למחות רפ"כ רנו להרוב את פנחס המוחה ואז נתעורר עליהם תשלומי חוב מה שהרגו את טכס הכלתני מוחים באדום דלסכרתם לא היו כרוכין למחות לכן אז מתו סכר' א' משפט שמעון ואם המדרש שכלומר וטס איש וישראל המוכה רצה לומר שהוא היה יחיד ושפטו הורכס ואף על פי כן לא מיתו.

ובזה ית' מ' שהאומר לאביו ולאמו וגו' ולפי פשוטו היה הקידום השם במ' להם הרנו איש את אחיו הל' ההורג אביו ואמו וע' מ' ית' בהעיר מ' ע' כנח' וימא שכל החוטאים כעגל כעגל דניס בעדים והתראה כקילס בעדים ולא בהתראה כמנפה בלא עדים ובלא התראה בדקס כקוסות. ולפי ישראל כמלאותי הד לא מטאו אס כן קשה כאשר אמר גפה מי לה' אלי למה לא הלכו אליו גם ישראל ועכ"ל במ' תו"מ סמה שפטא עגל שמור לדורות וכן הוכרזו ישראל לכופר כפט הוא על שלא מיתו בהחוטאים. ולפי מ' משה מי לה' אלי היו דבריו מי-שמיהה בהחוטאים יבא ולכן בלא אחר זה רק בני לוי ולא ישראל והטעם שקרא להמונים הוא כי רצה לדונס דין תורה מי בעדים והתראה בסוף והמונים הם היו המתרים לכן קרא אותם והס ירעו למי התרו ומתו בו ואותו דכוהו בסוף. וכזה ית' מה שפטכו חלל לכני לוי לקידוש השם על שעמדו נגד ישראל והלא הם היו כ"כ אלף והחוטאים היו רק ג' אלפים ואין זה מקורת כפט שמעון רבים נגד מעטים וכפרט שכאשר בא משה היתה יד החוטאים על התפתחה ובדקס כקוסות וטרף העגל ולפי מ' כיחא כי הקידום השם מצני לוי היה שהם מיתו בהחוטאים קודם שבא משה ויל' שאז היו החוטאים רבים מאד יותר מקד הלויים ורוב ישראל היה יורס עמהם ולא מיתו כס והיה להם לחוס שלא יעמדו נגדם כמו שעשו לחוד וזהו הקידוש השם שהכתוב משבח בני לוי. וכזה ית' מ' שהאומר לאביו וגו' כי הקידוש השם היה האמורה שמיתו בחוטאים לא ההריגה שאז היו הלויים רבים נגד מעטים.

ועל פי זה ית' מ' כקודם אל תבא בפני וגו'. כי באפט הרנו איש וכתבו המכרשים דקאי על בקודם אל תבא בפני והוא מעשה זמרו. וזה כ"ב וע' מ' ית' וסוף כי חס'ן יאמרו איש אחר ויטא ומגנה בשבילנו כל הסכס ועכ"ל סגינה אותם על שלא מיתו ואם יעקב פן יאמרו כסכרת הרמ' בן דאין מחוייבים לעשות עמם שוטרים ומוסלים כמשיאיהם ע"א כי באפט הרנו איש כפרש' שהכו אנשי טכס כאיש אחר רוצה לומר מדנו את כלס כמו האיש הא' שהוא טכס שגול את דינה ועכ"ל דמ' כסכרת הרמ' כס דכריך למחות בעושי רשע אף אם הוא אדום ומללא מיתו כתיובו כן ה' גם להם למחות כמשיאיהם ומללא מיתו יתחייבו טע"כ ועלו כ"ד אלף מישראל. לכן בקודם אל תבא בפני.

דרוש עשירי כבוד הבמים קבו

ובזה ית' מ' ע' כמד' פנחס בן אלפזר בן אהרן הכהן אמר הק"כ בה דרין הוא שיטול שכרו וסוף כי הלא כתבנו מה שפטא עגל שמור לדורות הוא על שלא מיתו ולפי' א"כ היה מקדש השם איש' א' ישראל ולא משפט לוי לא היה ראוי למתן שכר כי היה די לו שיכופר לו על שלא מיתו בעגל כמו שלא מיתו מתן שכר זה לכפסם ולכל שפט לוי כשקדמו השם ומיתו בעגל רק כשטב לפרעון מוב על שהרגו בטכס אך פנחס שהוא משפט לוי שכבר פרע מה שהיה חייב על הריגת טכס ועתה הפמיד שפטו נגד רבים אשר מכר הדין לא היה כריך למסור שפטו לכן כדון הוא שיטול שכר על זה ואם אמר' פנחס שהוא יחיד בן אלפזר וגו' שהוא משפט לוי שכבר פרע ח.ב. שלו לכן על מה שקודם השם עתה כדון הוא שיטול שכרו.

ולבאר מד' הזה כדרך אחר כקדים לבאר מ' ע' רש"י והוא גמ' סנהדרין וזל לכו מהם השבטים מביים אותו הראיתם כן פוטו זה שפטו אביו אמו עגולס לפ"א והרב כשיא שפט מישראל לסיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן. והנה ק' דמשפט' לא היה בן פוטו לא מיתו גם מנד אמו היה רשאי להרגו. ב' הל' ע' ע"ס והרב כשיא שפט ול' ישראל. ג' איך מכולק התרעומת כמה שיתמו.

ולבאר זאת כקדים גמ' יבמות דף ק"ב א' רכא גר דן את חבירו דבר תורה סכ' פוט תטוס עליך מלך מקדס אחיך עליך פוט דבעין מקרס אחיך אכל גר דן את חבירו גר ואם היתה אמו מישראל דן אפי' ישראל והוכיחו התוס' והרא"ש שכל זה מוריו דרינו ממונות ועוד טס ולענין חליצה עד שיהא אביו ואמו מישראל שכאמר ונקרא שמו בישראל פרא' כישראל משמע שיהא ישראל מכל דריו.

והתוספות פירשו באמו לא קני עד שיהא גם אביו מישראל אבל באביו לחוד קני דהא אפי' לענין יחוס כהו"ל קני באביו מישראל כדאמרונין פ' י' ויחסין עכ"ל. והוא משפט' ו' ישראל שכאף חללה כתובסרה לכהונה והנה תפי' התוס' משמע ומוכח שאם לענין חליצה קני באביו לחוד וכ"ס דלענין דינו כפשות קני באביו לחוד דאפי' לרש"י דמ"ל דרינו כפשות קני באמו לחוד חליצה דחמירא מריכו כפשות כריך אביו ואמו מכ"ס לתוס' דפירשו דהכא אחרי דרינו ממונות דקני באמו לחוד ואז אם חליצה דחמירא מריכו כפשות קני באביו לחוד ואין כריך אביו ואמו ומכל שכן כד"ס דקול מחליצה שכני באביו לחוד ואין כריך אביו ואמו כמו בחליצה.

ובנא"ה כי כדון זה היה דינו כפשות והשבטים שכרו מ' ע' רבא ואם היתה אמו מישראל דן אפי' ישראל זה מיידי לענין דינו ממונות כמ' ע' התוס' והר"ש בראיות מוכחות דלא כרש"י ואז דרינו כפשות דינו טוס כמו בחליצה ולמדו ספי' כרש"י שיהא ישראל מכל דריו אביו ואמו ולפי' פנחס שהיה אמו גורת היה אבוד לו לדון דינו כפשות. וזה שאמר הראיתם כן פוטו זה שפטו אביו אמו עגולס לפ"א והרב כשיא מישראל ר"ל אם היה דן דינו ממונות היה כיהא דכאמו לחוד קני ומכ"ס אביו לחוד כמ' ע' הפוסקים אך והרב דה"ל ד"כ. והב' מישראל ל' אם היה דן גר חבירו היה כיהא כמ' ע' בגמ' גר דן חבירו וכו'.

לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן כי אמר הכתוב הלא לפי דבריהם שהיו מכנין אותו על כרחך ככורין הם שהוא גם לכהונה פקול כי לא ירעו מהמשפט פ' י' ויחסין הנו' דאי היו יודעין היו מוכיחים כסכרת התוס' דאם לענין יחוס כהונה באביו לחוד קני מכ"ס לענין חליצה ודינו כפשות על כן בא הכתוב כיוסו זה להראות להם שלענין יחוס.

לוח הטעיות

פ	א	כה	לא יושג כ"א
קה	ב	לו	לעכרו ק"מ ליעול
ע	כ	כז	כזה העולם מתחלה
פח	א	ט	כפחות מזה המספר
פר	ב	א	סוף ברוחניים מדרגו
פו	ב	ו	הם כמו כז יום
פח	א	ל	מסאכו דלוג עליה
לב			במסאכו רב ותקוף
פב	א	ח	וקרטיק ושאר מיני
פג	ב	יב	בעל עבירות
			בפני כ"א
פז	א	כז	מה שאמר חלמיכו אל וכו
			ירושלמי
			כב. שורק ל' יחיד
			לג. על מה אמרו שאינו

התנצלות

בעת גמר הדפוס חפ' הרב המחבר בראשו על כן לא סידר עוד דרושים כאשר היה עם לכבו ולכן גם לוח הטעיות לא נכלל ומשהו ישראל יהיה מטכורתו שלמה חכ"ד

היות

(פ) (א) (כה) (לא) (יושג) (כ"א)
 (קה) (ב) (לו) (לעכרו) (ק"מ) (ליעול)
 (ע) (כ) (כז) (כזה) (העולם) (מתחלה)
 (פח) (א) (ט) (כפחות) (מזה) (המספר)
 (פר) (ב) (א) (סוף) (ברוחניים) (מדרגו)
 (פו) (ב) (ו) (הם) (כמו) (כז) (יום)
 (פח) (א) (ל) (מסאכו) (דלוג) (עליה)
 (לב) (במסאכו) (רב) (ותקוף)
 (פב) (א) (ח) (וקרטיק) (ושאר) (מיני)
 (פג) (ב) (יב) (בעל) (עבירות)
 (בפני) (כ"א)

נאנית
99

